Zasady oceniania i wymagania edukacyjne
dla klas IV-VIII
Rok szkolny 2026/2027

Szkoła Podstawowa nr 35
im. Polskich Olimpijczyków
w Toruniu

Znajdź wymagania dla swojego dziecka

Wybierz przedmiot i klasę. Odnośniki prowadzą bezpośrednio do odpowiednich tabel wymagań.

Biologia: Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Chemia: Klasa 7 | Klasa 8

Edukacja dla bezpieczeństwa: Wymagania

Edukacja zdrowotna: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Fizyka: Klasa 7 | Klasa 8

Geografia: Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Historia: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Informatyka: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Język angielski: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Język niemiecki: Klasa 7 | Klasa 8

Język polski: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Matematyka: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7 | Klasa 8

Muzyka: Klasa 4

Plastyka: Klasa 4 | Klasa 5 | Klasa 6 | Klasa 7

Przyroda: Wymagania

Technika: Klasa 5 | Klasa 6

Wiedza o społeczeństwie: Wymagania

Wychowanie fizyczne: Wymagania

Zajęcia praktyczno-techniczne: Klasa 4

Biologia

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Biologia jako nauka				
wskazuje biologię jako naukę o organizmach wymienia czynności życiowe organizmów podaje przykłady dziedzin biologii wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej wymienia źródła wiedzy biologicznej z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową pomocą nauczyciela nazywa części mikroskopu optycznego obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela wskazuje komórki jako podstawowej jednostki życia wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia podaje przykłady organizmów	określa przedmiot badań biologii jako nauki opisuje wskazane cechy organizmów wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową nazywa wskazane przez nauczyciela części mikroskopu optycznego z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe oblicza powiększenie obrazu mikroskopu spod optycznego wymienia elementy stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego lub zwierzęcego	wykazuje cechy wspólne organizmów opisuje czynności życiowe organizmów na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą opisuje źródła wiedzy biologicznej wymienia cechy dobrego badacza samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe z niewielką pomocą nauczyciela nastawia ostrość mikroskopu i wyszukuje obserwowane elementy wymienia elementy stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego i	charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego charakteryzuje wybrane dziedziny biologii wykazuje zalety metody naukowej samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów charakteryzuje cechy dobrego badacza charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu obiektu	wykazuje jedność budowy organizmów porównuje poziomy organizacji organizmów u roślin i zwierząt wymienia inne niż podane w podręczniku dziedziny biologii planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową krytycznie analizuje informacje pochodzące z różnych źródeł wiedzy biologicznej analizuje swoją postawę w odniesieniu do cech dobrego badacza sprawnie posługuje się mikroskopem optycznym, samodzielnie wykonuje preparaty, rysuje dokładny obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem *wskazuje zalety mikroskopu elektronowego**

jedno i wielokomórkowych obserwuje preparat nabłonka przygotowany przez nauczyciela na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i *grzybowej* obserwuje pod mikroskopem preparat moczarki kanadyjskiej przygotowany przez nauczyciela pod opieką nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem.	wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu wymienia organelle komórki zwierzęcej z pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i *grzybowej* z pomocą nauczyciela wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej obserwuje pod mikroskopem organelle wskazane przez nauczyciela.	zwierzęcego opisuje kształty komórek zwierzęcych opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka wyjaśnia, czym są komórki jądrowe i bezjądrowe oraz podaje ich przykłady samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej odróżnia pod mikroskopem elementy budowy komórki wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem.	wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem omawia na ilustracji stopniowe komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych, zwracając uwagę na różnicę organizmu roślinnego i zwierzęcego rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje wykonuje preparat nabłonka rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy omawia elementy i funkcje budowy komórki na podstawie ilustracji analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek, wskazuje cechy umożliwiające rozróżnienie komórek samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej, rozpoznaje elementy budowy komórki roślinnej i rysuje jej obraz mikroskopowy.	komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych z dowolnego materiału tworzy model komórki, zachowując cechy organelli sprawnie posługuje się mikroskopem samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem, z zaznaczeniem widocznych elementów komórki analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek i wykazuje ich związek z pełnionymi funkcjami sprawnie posługuje się mikroskopem, samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem.
Dział 2. Budowa i czynności życiowe organizmów.				
wyjaśnia, czym jest odżywianie się wyjaśnia, czym jest samożywność podaje przykłady organizmów samożywnych wyjaśnia, czym jest cudzożywność	wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku	wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzania fotosyntezy wskazuje substraty i produkty fotosyntezy omawia sposoby wykorzystania przez roślinę produktów fotosyntezy z niewielką pomocą nauczyciela	wyjaśnia, na czym polega fotosynteza omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, dwutlenku węgla i światła schematycznie zapisuje i omawia przebieg fotosyntezy	analizuje przystosowanie roślin do przeprowadzania fotosyntezy planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy na podstawie zdobytej

podaje przykłady organizmów cudzożywnych wymienia rodzaje cudzożywności określa, czym jest oddychanie wymienia sposoby oddychania wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację.	węgla na intensywność przebiegu fotosyntezy krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację wskazuje organizmy uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie.	przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy omawia wybrane sposoby cudzożywności podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych omawia doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże.	na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów wykazuje przystosowania do pobierania pokarmów występujące u różnych grup organizmów cudzożywnych zapisuje schematycznie przebieg oddychania określa warunki przebiegu oddychania i fermentacji charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże.	wcześniej wiedzy wskazuje w różnych warzywach i owocach materiały zapasowe jako produkty fotosyntezy wyjaśnia znaczenie organizmów odżywiających się martwą substancją organiczną wyjaśnia, na czym polega cudzożywność roślin pasożytniczych i półpasożytniczych porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z zapisem przebiegu fermentacji analizuje związek budowy narządów wymiany gazowej ze środowiskiem życia organizmów samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże
Dział 3. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby				
wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej wymienia nazwy królestw organizmów wyjaśnia krótko, dlaczego wirusy nie są organizmami wymienia miejsca występowania wirusów wskazuje miejsca występowania bakterii wymienia czynności życiowe wymienia środowiska życia grzybów i porostów podaje przykłady grzybów i porostów	wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka podaje definicję gatunku wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa opisuje cechy budowy wirusów wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów podaje przykłady chorób wirusowych opisuje cechy budowy bakterii wymienia przykłady bakterii wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizm do	wykazuje hierarchiczną strukturę jednostek klasyfikacji biologicznej charakteryzuje wskazane królestwo na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami omawia wybrane choroby wirusowe omawia wybrane czynności życiowe bakterii wyjaśnia znaczenie bakterii w	porównuje wcześniejsze i współczesne zasady klasyfikacji organizmów wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkom przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa wskazuje drogi wnikania wirusów do organizmu omawia wdrażanie zasad profilaktyki chorób wirusowych omawia wpływ bakterii na organizm człowieka	uzasadnia konieczność klasyfikacji organizmów porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt z jednostkami klasyfikacji roślin z pomocą nauczyciela korzysta z różnych kluczy do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy wyszukuje informacji w materiałach edukacji zdrowotnej o zasadach profilaktyki chorób wywoływanych przez wirusy(grypa, różyczka, świnka, odra, AIDS)

na podstawie okazu naturalnego lub ilustracji opisuje budowę grzybów wymienia sposoby rozmnażania się grzybów rozpoznaje porosty wśród innych organizmów wymienia podstawowe funkcje korzenia rozpoznaje systemy korzeniowe.	grzybów omawia wskazaną czynność życiową grzybów podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka omawia budowę zewnętrzną korzenia wskazuje poszczególne strefy.	przyrodzie i dla człowieka wykazuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka analizuje różnorodność budowy grzybów wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się grzybów wykazuje, że porosty są zbudowane z grzybni i glonu wykazuje związek korzenia z adaptacją do środowiska zajmowanego przez roślinę opisuje przyrost korzenia na długość.	wskazuje drogi wnikania bakterii do organizmu prezentuje wszystkie czynności życiowe bakterii ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy opisuje czynności życiowe grzybów .odżywianie, oddychanie i rozmnażanie się wykazuje przystosowania korzenia do pobierania wody przez roślin omawia teoretycznie doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny.	omawia choroby bakteryjne, wskazuje drogi ich przenoszenia przedstawia zasady zapobiegania tym chorobom ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka proponuje sposób badania czystości powietrza na podstawie informacji o wrażliwości porostów na zanieczyszczenia wyjaśnia, dlaczego porosty określa się mianem organizmów pionierskich projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny.
Dział 4. Tkanki i organy roślinne				
wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej łodygi wymienia funkcje łodygi rozpoznaje elementy budowy liścia.	wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą wskazuje części pędu roślin zielnych wymienia funkcje liści	omawia funkcje poszczególnych elementów pędu rozpoznaje liście pojedyncze i liście złożone	na żywym okazie lub ilustracji wskazuje i omawia części łodygi omawia budowę zewnętrzną łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) wykazuje związek budowy z funkcjami liści	na żywych okazach lub ilustracji wykazuje podobieństwa i różnice przystosowania łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) do pełnionych funkcji na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje różnorodność budowy liści
Dział 5. Różnorodność i jedność roślin				
-na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin	wskazuje nazwy elementów budowy mchów z pomocą nauczyciela	na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów	wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe	samodzielnie planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące

wymienia miejsca występowania mchów na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprocie wśród innych roślin wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych rozpoznaje na podstawie ilustracji lub żywych okazów rośliny nagonasienne wśród innych roślin wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin wymienia rodzaje owoców przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie z pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy podaje nazwy organów paproci wymienia miejsca występowania paprociowych wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazu roślinnego wykazuje różnorodność form roślin okrytonasiennych podaje nazwy elementów budowy kwiatu na ilustracji lub żywym okazie rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców wymienia rodzaje owoców podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowiek z niewielką pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	i wyjaśnia ich funkcje z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy wyjaśnia rolę poszczególnych organów paproci rozpoznaje na ilustracji w podręczniku jedną paproć wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych odróżnia kwiat od kwiatostan wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu określa rolę owocni w klasyfikacji owoców ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy.	przeprowadza według opisu doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy wyjaśnia znaczenie paprociowych w przyrodzie i dla człowieka rozpoznaje na ilustracji w podręczniku dwie paprocie wykazuje przystosowania roślin nagonasiennych do środowiska omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu wyjaśnia, dlaczego kwiatostany ułatwiają zapylanie wykazuje adaptacje budowy owoców do sposobów ich rozprzestrzeniania się ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych dla człowieka przy pomocy nauczyciela korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy.	zdolność wchłaniania wody przez mchy wykazuje na podstawie ilustracji lub żywych okazów różnorodność paprociowych rozpoznaje na ilustracji w podręczniku trzy paprocie rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka wyjaśnia rolę elementów kwiatu w rozmnażaniu roślin wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylania wyjaśnia wpływ różnych czynników na kiełkowanie nasion planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wody na kiełkowanie nasion sprawnie korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy wykazuje na dowolnych przykładach różnorodność roślin okrytonasiennych i ich znaczenie

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Różnorodność i jedność świata zwierząt				
wymienia wspólne cechy zwierząt wyjaśnia, czym różnią się zwierzęta kręgowe od bezkręgowych wyjaśnia, czym jest tkanka wymienia podstawowe rodzaje tkanek zwierzęcych przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem wymienia rodzaje tkanki łącznej wymienia składniki krwi przy pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.	przedstawia poziomy organizacji ciała zwierząt podaje przykłady zwierząt kręgowych i bezkręgowych wymienia najważniejsze funkcje wskazanej tkanki zwierzęcej opisuje budowę wskazanej tkanki przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem wskazuje rozmieszczenie omawianych tkanek w organizmie opisuje składniki krwi przy niewielkiej pomocy nauczyciela przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rozpoznaje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.	definiuje pojęcia komórka, tkanka, narząd, układ narządów, organizm na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej na podstawie podręcznika przyporządkowuje podane zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej wskazuje zróżnicowanie w budowie tkanki łącznej omawia funkcje składników krwi samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i przy niewielkiej pomocy nauczyciela rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki.	charakteryzuje bezkręgowce i kręgowce charakteryzuje pokrycie ciała bezkręgowców i kręgowców podaje przykłady szkieletów bezkręgowców charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych rozpoznaje na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych omawia budowę i sposób funkcjonowania tkanki mięśniowej samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i rysuje obrazy widziane pod mikroskopem.	prezentuje stopniowo komplikującą się budowę ciała zwierząt na podstawie opisu przyporządkowuje zwierzę do odpowiedniej grupy systematycznej na podstawie ilustracji analizuje budowę tkanek zwierzęcych wykazuje związek istniejący między budową tkanek zwierzęcych a pełnionymi przez nie funkcjami samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych wykonuje z dowolnego materiału model wybranej tkanki zwierzęcej wykazuje związek istniejący między budową elementów krwi a pełnionymi przez nie funkcjami samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje

				oraz opisuje elementy tkanki widziane pod mikroskopem.
Dział 2. Od parzydełkowców do pierścienic				
wskazuje miejsce występowania płazińców rozpoznaje na ilustracji tasiemca wskazuje środowisko życia nicieni rozpoznaje na ilustracji nicienie wśród innych zwierząt rozpoznaje pierścienice wśród innych zwierząt wskazuje środowisko życia pierścienic.	wskazuje na ilustracji elementy budowy tasiemca wskazuje drogi inwazji tasiemca do organizmu opisuje na podstawie schematu cyklu rozwojowego tasiemca żywiciela pośredniego wskazuje charakterystyczne cechy nicieni omawia budowę zewnętrzną nicieni wymienia choroby wywołane przez nicienie wymienia cechy charakterystyczne budowy zewnętrznej pierścienic wyjaśnia znaczenie szczecinek.	omawia przystosowanie tasiemca do pasożytniczego trybu życia wyjaśnia znaczenie płazińców wskazuje rolę żywiciela pośredniego i ostatecznego w cyklu rozwojowym tasiemca wskazuje drogi inwazji nicieni do organizmu wyjaśnia, na czym polega „choroba brudnych rąk” omawia środowisko i tryb życia pijawki na żywym okazie dżdżownicy lub na ilustracji wskazuje siodełko i wyjaśnia jego rolę.	omawia właściwości i funkcje tkanki kostnej, chrzęstnej i tłuszczowej charakteryzuje rolę poszczególnych składników morfotycznych krwi -samodzielnie przeprowadza obserwację mikroskopową tkanek zwierzęcych i na podstawie ilustracji rozpoznaje charakterystyczne elementy obserwowanej tkanki charakteryzuje wskazane czynności życiowe płazińców omawia sposoby zapobiegania zarażeniu się tasiemcem charakteryzuje objawy chorób wywołanych przez nicienie omawia znaczenie profilaktyki wskazuje przystosowania pijawki do pasożytniczego trybu życia charakteryzuje wskazane czynności życiowe pierścienic.	analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez płazińce ocenia znaczenie płazińców w przyrodzie i dla człowieka analizuje możliwości zakażenia się chorobami wywoływanymi przez nicienie przygotowuje prezentację np. PowerPoint) na temat chorób wywoływanych przez nicienie charakteryzuje znaczenie nicieni w przyrodzie i dla człowieka zakłada hodowlę dżdżownic, wskazując, jak zwierzęta te przyczyniają się do poprawy struktury gleby ocenia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka.
Dział 3. Stawonogi (skorupiaki, owady i pajęczaki)				
rozpoznaje stawonogi wśród innych zwierząt wymienia skorupiaki, owady i pajęczaki jako zwierzęta należące do stawonogów wymienia główne części ciała poszczególnych grup stawonogów wymienia główne części ciała	wymienia miejsca bytowania stawonogów rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki wymienia miejsca bytowania stawonogów rozróżnia wśród stawonogów skorupiaki, owady i pajęczaki wskazuje środowiska	wykazuje różnorodność miejsc bytowania stawonogów przedstawia kryteria podziału stawonogów na skorupiaki, owady i pajęczaki opisuje funkcje odnóży stawonogów nazywa poszczególne części ciała u raka stawowego	charakteryzuje wskazane czynności życiowe stawonogów omawia cechy umożliwiające rozpoznanie skorupiaków, owadów i pajęczaków wymienia cechy adaptacyjne wskazanej grupy stawonogów wyjaśnia, czym jest oko złożone wykazuje związek między	zakłada hodowlę dżdżownic, wskazując, jak zwierzęta te przyczyniają się do poprawy struktury gleby ocenia znaczenie pierścienic w przyrodzie i dla człowieka przedstawia różnorodność budowy ciała stawonogów oraz ich trybu życia, wykazując

skorupiaków rozpoznaje skorupiaki wśród innych stawonogów wymienia elementy budowy zewnętrznej owadów wylicza środowiska życia owadów rozpoznaje owady wśród innych stawonogów wymienia elementy budowy zewnętrznej owadów wylicza środowiska życia owadów rozpoznaje owady wśród innych stawonogów wymienia środowiska występowania pajęczaków rozpoznaje pajęczaki wśród innych stawonogów wymienia miejsca występowania mięczaków wskazuje na ilustracji elementy budowy ślimaka.	występowania skorupiaków opisuje budowę zewnętrzną skorupiaków wskazuje charakterystyczne cechy budowy wybranych gatunków owadów na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka wskazuje charakterystyczne cechy budowy zewnętrznej pajęczaków omawia sposób odżywiania się pajęczaków omawia budowę zewnętrzną mięczaków wskazuje na ilustracjach elementy budowy mięczaków.	omawia wskazane czynności życiowe na kilku przykładach omawia różnice w budowie owadów oraz ich przystosowania do życia w różnych środowiskach na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów dla człowieka na podstawie cech budowy zewnętrznej pajęczaków przyporządkowuje konkretne okazy do odpowiednich gatunków przedstawionych w podręczniku na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu edukacyjnego omawia czynności życiowe pajęczaków na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu omawia czynności życiowe mięczaków.	budową skorupiaków a środowiskiem ich życia wymienia znaczenie skorupiaków w przyrodzie wykazuje związek istniejący między budową odnóży owadów a środowiskiem ich życia na wybranych przykładach omawia znaczenie owadów w przyrodzie i dla człowieka omawia sposoby odżywiania się pajęczaków na przykładzie wybranych przedstawicieli charakteryzuje odnóża pajęczaków wykazuje różnice w budowie ślimaków, małży i głowonogów omawia znaczenie mięczaków w przyrodzie i dla człowieka.	jednocześnie ich cechy wspólne analizuje cechy adaptacyjne stawonogów, umożliwiające im opanowanie różnych środowisk charakteryzuje znaczenie skorupiaków w przyrodzie i dla człowieka analizuje budowę narządów gębowych owadów i wykazuje jej związek z pobieranym pokarmem ocenia znaczenie pajęczaków w przyrodzie i dla człowieka analizuje elementy budowy zewnętrznej pajęczaków i wykazuje ich przystosowania do środowiska życia rozpoznaje na ilustracji gatunki ślimaków konstruuje tabelę, w której porównuje trzy grupy mięczaków.
Dział 4. Kręgowce zmiennocieplne				
wskazuje wodę jako środowisko życia ryb rozpoznaje ryby wśród innych zwierząt kręgowych wymienia kilka gatunków ryb przedstawionych w podręczniku nazywa rybę wskazywaną przez nauczyciela wskazuje środowisko życia płazów wymienia części ciała płazów wskazuje na ilustracji płazy ogoniaste, beznogie i bezogonowe wymienia środowiska życia	na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ryb przyporządkowuje wskazany organizm do ryb na podstawie znajomości ich cech charakterystycznych podaje przykłady zdobywania pokarmu przez ryby podaje nazwę ryby dwuśrodowiskowej na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną płaza wymienia stadia rozwojowe żaby podaje przykłady płazów	na podstawie obserwacji żywych okazów lub filmu omawia czynności życiowe ryb nazywa płetwy i wskazuje ich położenie opisuje proces wymiany gazowej u ryb kilkoma przykładami ilustruje strategie zdobywania pokarmu przez ryby wymienia kilka nazw gatunkowych ryb żyjących w Bałtyku charakteryzuje przystosowania płazów do życia w wodzie i na	wyjaśnia, na czym polega zmiennocieplność ryb omawia sposób rozmnażania ryb, wyjaśniając, czym jest tarło omawia znaczenie ryb w przyrodzie i dla człowieka wskazuje zagrożenia i konieczność ochrony ryb omawia cykl rozwojowy żaby i wykazuje jego związek z życiem w wodzie i na lądzie rozpoznaje przedstawicieli płazów wśród innych zwierząt, wskazując na ich charakterystyczne cechy	omawia przystosowania ryb w budowie zewnętrznej i czynnościach życiowych do życia w wodzie wykazuje związek istniejący między budową ryb a miejscem ich bytowania wyjaśnia, w jaki sposób przebiega wymiana gazowa u płazów, wykazując związek z ich życiem w dwóch środowiskach wykazuje związek istniejący między trybem życia płazów a ich zmiennocieplnością

gadów omawia budowę zewnętrzną gadów wskazuje na ilustracji jaszczurki, krokodyle, węże i żółwie.	żyjących w Polsce wymienia główne zagrożenia dla płazów wyjaśnia związek istniejący między występowaniem gadów a ich zmiennocieplnością rozpoznaje gady wśród innych zwierząt określa środowiska życia gadów podaje przyczyny zmniejszania się populacji gadów.	lądzie omawia wybrane czynności życiowe płazów rozpoznaje na ilustracji przykłady płazów ogoniastych, bezogonowych i beznogich omawia główne zagrożenia dla płazów opisuje przystosowania gadów do życia na lądzie omawia tryb życia gadów omawia sposoby zdobywania pokarmu przez gady wskazuje sposoby ochrony gadów.	charakteryzuje płazy ogoniaste, bezogonowe i beznogie wskazuje sposoby ochrony płazów charakteryzuje rozmnażanie i rozwój gadów analizuje przebieg wymiany gazowej u gadów charakteryzuje gady występujące w Polsce wyjaśnia przyczyny wymierania gadów i podaje sposoby zapobiegania zmniejszaniu się ich populacji.	ocenia znaczenie płazów w przyrodzie i dla człowieka wykonuje portfolio lub prezentację multimedialną na temat płazów żyjących w Polsce analizuje pokrycie ciała gadów w kontekście ochrony przed utratą wody wykazuje związek między sposobem rozmnażania gadów a środowiskiem ich życia ocenia znaczenie gadów w przyrodzie i dla człowieka prezentację (np. PowerPoint) na temat gadów żyjących w Polsce.
Dział 5. Kręgowce stałocieplne				
wymienia przykłady ptaków żyjących w różnych środowiskach wskazuje środowiska występowania ssaków na podstawie ilustracji omawia budowę zewnętrzną ssaków wymienia przystosowania ssaków do zróżnicowanych środowisk ich bytowania.	ocenia pozytywne znaczenie ptaków w przyrodzie wykazuje zróżnicowanie siedlisk zajmowanych przez ssaki określa ssaki jako zwierzęta stałocieplne wymienia wytwory skóry ssaków wykazuje zależność między budową morfologiczną ssaków a zajmowanym przez nie siedliskiem nazywa wskazane zęby ssaków.	omawia znaczenie ptaków w przyrodzie i dla człowieka wskazuje zagrożenia dla ptaków na ilustracji lub na żywym obiekcie wskazuje cechy charakterystyczne i wspólne dla ssaków wyjaśnia, że budowa skóry ssaków ma związek z utrzymywaniem przez nie stałocieplności omawia proces rozmnażania i rozwój ssaków rozpoznaje zęby ssaków i wyjaśnia ich funkcje wyjaśnia znaczenie ssaków dla przyrody.	wykazuje związek istniejący między wielkością i kształtem dziobów ptaków a rodzajem spożywanego przez nie pokarmu omawia sposoby ochrony ptaków opisuje przystosowania ssaków do różnych środowisk życia charakteryzuje opiekę nad potomstwem u ssaków identyfikuje wytwory skóry ssaków omawia znaczenie ssaków dla człowieka wymienia zagrożenia dla ssaków.	wykazuje związek między stałocieplnością ptaków a środowiskiem i trybem ich życia korzysta z aplikacji do oznaczania popularnych gatunków ptaków analizuje związek zachodzący między wymianą gazową ssaków a zróżnicowanymi środowiskami ich występowania i ich życiową aktywnością analizuje funkcje skóry w aspekcie różnorodności siedlisk zajmowanych przez ssaki analizuje zagrożenia ssaków i wskazuje sposoby ich ochrony wykazuje przynależność człowieka do ssaków.

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Organizm człowieka. Skóra .powłoka organizmu				
- wskazuje komórkę jako podstawowy element budowy ciała człowieka - wyjaśnia, czym jest tkanka - wyjaśnia, czym jest narząd - wymienia układy narządów człowieka - wymienia warstwy skóry - przedstawia podstawowe funkcje skóry - wymienia wytwory naskórka - z pomocą nauczyciela omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - wymienia choroby skóry - podaje przykłady dolegliwości skóry - omawia zasady pielęgnacji skóry młodzieńczej	- wymienia rodzaje tkanek zwierzęcych - określa najważniejsze funkcje poszczególnych tkanek zwierzęcych - opisuje podstawowe funkcje poszczególnych układów narządów - omawia funkcje skóry i warstwy podskórnej - rozpoznaje warstwy skóry na ilustracji lub schemacie - samodzielnie omawia wykonane doświadczenie, wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - wskazuje konieczność dbania o dobry stan skóry - wymienia przyczyny grzybic skóry - wskazuje metody zapobiegania grzybicom skóry - omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń i odmrożeń skóry	- charakteryzuje budowę poszczególnych tkanek zwierzęcych - wyjaśnia funkcje poszczególnych układów narządów - wskazuje rozmieszczenie przykładowych tkanek zwierzęcych w organizmie - wykazuje na konkretnych przykładach związek między budową a funkcjami skóry - z pomocą nauczyciela wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - omawia objawy dolegliwości skóry - wyjaśnia zależność między ekspozycją skóry na silne nasłonecznienie a rozwojem czerniaka - uzasadnia konieczność konsultacji lekarskiej w przypadku pojawienia się zmian na skórze	- przyporządkowuje tkanki narządom i układom narządów - analizuje hierarchiczną budowę organizmu człowieka - rozpoznaje pod mikroskopem lub na ilustracji rodzaje tkanek zwierzęcych - na podstawie opisu wykonuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - opisuje funkcje poszczególnych wytworów naskórka - ocenia wpływ promieni słonecznych na skórę - wyszukuje informacji o środkach kosmetycznych z filtrem UV przeznaczonych dla młodzieży - demonstruje zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku oparzeń skóry	- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek zwierzęcych - wykazuje zależność między poszczególnymi układami narządów - wyszukuje odpowiednie informacje i planuje doświadczenie wykazujące, że skóra jest narządem zmysłu - przygotowuje pytania i przeprowadza wywiad z lekarzem lub pielęgniarką na temat chorób skóry oraz profilaktyki czerniaka i grzybicy - wyszukuje w różnych źródłach informacje do projektu edukacyjnego na temat chorób, profilaktyki i pielęgnacji skóry młodzieńczej

Dział 2. Aparat ruchu.				
- podaje nazwy wskazanych elementów budowy szkieletu - wymienia część bierną i czynną - wymienia elementy budowy kości - wymienia nazwy kształtów kości - wymienia elementy szkieletu osiowego - wymienia elementy budujące klatkę piersiową - nazywa odcinki kręgosłupa - wymienia elementy budowy szkieletu kończyn oraz ich obręczy - wymienia rodzaje połączeń kości - rozpoznaje rodzaje stawów - wymienia rodzaje tkanki mięśniowej - wskazuje położenie w organizmie człowieka tkanek: mięśniowej gładkiej i mięśniowej poprzecznie prążkowanej szkieletowej - wymienia naturalne krzywizny kręgosłupa - opisuje przyczyny powstawania wad postawy - wymienia choroby aparatu ruchu	- wskazuje części bierną i czynną aparatu ruchu - omawia na schemacie, rysunku i modelu szkielet osiowy oraz szkielet obręczy i kończyn - podaje funkcje elementów budowy kości - rozpoznaje wśród kości podane przez nauczyciela kształty - wskazuje na modelu lub ilustracji mózgoczaszkę i trzewioczaszkę - wymienia narządy chronione przez klatkę piersiową - wskazuje na schemacie, rysunku i modelu elementy szkieletu osiowego - wskazuje na modelu lub schemacie kości kończyny górnej i kończyny dolnej - opisuje budowę stawu - odróżnia staw zawiasowy od stawu kulistego - określa funkcje wskazanych mięśni szkieletowych - opisuje cechy tkanki mięśniowej - z pomocą nauczyciela wskazuje na ilustracji najważniejsze mięśnie szkieletowe - rozpoznaje przedstawione na ilustracji wady postawy - opisuje urazy mechaniczne kończyn	- wyjaśnia sposób działania części biernej i czynnej aparatu ruchu - wskazuje na związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - wskazuje zmiany zachodzące w obrębie kości człowieka wraz z wiekiem - wymienia typy tkanki kostnej - wymienia kości poszczególnych elementów szkieletu osiowego - charakteryzuje funkcje szkieletu osiowego - wyjaśnia związek budowy czaszki z pełnionymi przez nią funkcjami - wymienia kości tworzące obręcze: barkową i miedniczną - porównuje budowę kończyny górnej i dolnej - charakteryzuje połączenia kości - rozpoznaje mięśnie szkieletowe wskazane na ilustracji - opisuje czynności mięśni wskazanych na schemacie - omawia warunki prawidłowej pracy mięśni - rozpoznaje naturalne krzywizny kręgosłupa - wyjaśnia przyczyny powstawania wad postawy - charakteryzuje zmiany zachodzące wraz z wiekiem w układzie kostnym	- wyjaśnia związek budowy kości z ich funkcją w organizmie - rozpoznaje różne kształty kości - wyjaśnia związek pomiędzy budową kości a funkcją - opisuje zmiany zachodzące w obrębie szkieletu człowieka wraz z wiekiem - omawia rolę chrząstek w budowie klatki piersiowej - porównuje budowę poszczególnych odcinków kręgosłupa - rozpoznaje elementy budowy mózgoczaszki i trzewioczaszki - wykazuje związek budowy szkieletu kończyn z funkcjami kończyn: górnej i dolnej - wyjaśnia związek budowy stawu z zakresem ruchu kończyny - określa warunki prawidłowej pracy mięśni - charakteryzuje budowę i funkcje mięśni gładkich i poprzecznie prążkowanych - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie mięśni - planuje i demonstruje czynności udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - przewiduje skutki przyjmowania nieprawidłowej postawy ciała	- klasyfikuje podane kości pod względem kształtów - na przykładzie własnego organizmu wykazuje związek budowy kości z ich funkcją - charakteryzuje oba typy szpiku kostnego - udowadnia wytrzymałość kości na złamanie - analizuje związek budowy poszczególnych kręgów kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - wykazuje związek budowy odcinków kręgosłupa z pełnioną przez nie funkcją - charakteryzuje funkcje kończyn: górnej i dolnej oraz wykazuje ich związek z funkcjonowaniem człowieka w środowisku - na przykładzie własnego organizmu analizuje współdziałanie mięśni, ścięgien, kości i stawów w wykonywaniu ruchów - prezentuje prawidłową postawę siedzenia zapobiegającą deformacjom kręgosłupa - uzasadnia konieczność regularnych ćwiczeń gimnastycznych dla prawidłowego funkcjonowania aparatu ruchu

	- omawia zasady udzielania pierwszej pomocy w przypadku urazów mechanicznych kończyn - omawia przyczyny chorób aparatu ruchu	- określa czynniki wpływające na prawidłowy rozwój muskulatury ciała		
Dział 3. Układ pokarmowy				
- wymienia podstawowe składniki odżywcze - nazywa produkty spożywcze zawierające białko - podaje przykłady pokarmów, które są źródłem cukrów - wymienia pokarmy zawierające tłuszcze - wymienia przykłady witamin rozpuszczalnych w wodzie i w tłuszczach - wskazuje wodę jako ważny składnik organizmu - wyjaśnia, na czym polega trawienie pokarmów - nazywa rodzaje zębów u człowieka - wymienia odcinki przewodu pokarmowego człowieka - określa zasady zdrowego żywienia i higieny żywności - wymienia przykłady chorób układu pokarmowego - wymienia zasady profilaktyki chorób układu pokarmowego - wymienia przyczyny próchnicy zębów	- klasyfikuje składniki odżywcze na budulcowe i energetyczne - wskazuje pokarmy zawierające te składniki - wskazuje rolę tłuszczów w organizmie - wymienia wszystkie witaminy rozpuszczalne w wodzie i w tłuszczach - omawia znaczenie makroelementów i mikroelementów w organizmie człowieka - opisuje rolę poszczególnych rodzajów zębów - wskazuje odcinki przewodu pokarmowego na planszy lub modelu - rozpoznaje wątrobę i trzustkę na schemacie - lokalizuje położenie wątroby i trzustki we własnym ciele - wskazuje grupy pokarmów w piramidzie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej - wskazuje na zależność diety od zmiennych warunków zewnętrznych - układa jadłospis w zależności od zmiennych warunków zewnętrznych	- wyjaśnia znaczenie składników odżywczych dla organizmu - określa znaczenie błonnika w prawidłowym funkcjonowaniu układu pokarmowego - uzasadnia konieczność systematycznego spożywania owoców - i warzyw - charakteryzuje rodzaje witamin - przedstawia rolę makroelementów: Mg, Fe, Ca - rozpoznaje poszczególne rodzaje zębów człowieka - lokalizuje odcinki przewodu pokarmowego i wskazuje odpowiednie miejsca na powierzchni swojego ciała - omawia budowę i funkcje gruczołów trawiennych - wyjaśnia znaczenie pojęcia wartość energetyczna pokarmu - wykazuje zależność między dietą a czynnikami, które ją warunkują - przewiduje skutki złego odżywiania się - omawia zasady profilaktyki, raka jelita grubego oraz WZW A, WZW B i WZW C	- ilustruje na przykładach źródła składników odżywczych i wyjaśnia ich znaczenie dla organizmu - wyjaśnia związek między spożywaniem produktów białkowych a prawidłowym wzrostem ciała - przewiduje skutki niedoboru wody w organizmie - przedstawia rolę mikro i makroelementów - porównuje wartość energetyczną węglowodanów i tłuszczów - omawia funkcje poszczególnych odcinków przewodu pokarmowego - wykazuje rolę zębów w mechanicznej obróbce pokarmu - wykazuje zależność między higieną odżywiania się a chorobami układu pokarmowego - wskazuje zasady profilaktyki próchnicy zębów - wyjaśnia, dlaczego należy stosować zróżnicowaną i dostosowaną do potrzeb organizmu	- analizuje zależność między rodzajami spożywanych pokarmów a funkcjonowaniem organizmu - wyszukuje informacje dotyczące roli błonnika w prawidłowym - funkcjonowaniu przewodu pokarmowego - wyjaśnia skutki nadmiernego spożywania tłuszczów - analizuje etykiety produktów spożywczych pod kątem zawartości różnych składników odżywczych - omawia znaczenie procesu trawienia - opisuje etapy trawienia pokarmów w poszczególnych odcinkach przewodu pokarmowego - analizuje miejsca wchłaniania strawionego pokarmu i wody - prezentuje wystąpienie w dowolnej formie na temat chorób związanych z zaburzeniami łaknienia i przemiany materii - uzasadnia konieczność badań przesiewowych w celu wykrywania wczesnych stadiów raka jelita grubego

	- wymienia choroby układu pokarmowego			- uzasadnia konieczność stosowania zróżnicowanej diety dostosowanej do potrzeb organizmu - uzasadnia konieczność dbania o zęby
Dział 4. Układ krążenia				
- nazywa elementy morfotyczne krwi - wymienia grupy krwi - wymienia narządy układu krwionośnego - z pomocą nauczyciela omawia na podstawie ilustracji mały i duży obieg krwi - lokalizuje położenie serca we własnym ciele - wymienia elementy budowy serca - wyjaśnia, czym jest puls - wymienia choroby układu krwionośnego - omawia pierwszą pomoc w wypadku krwawień i krwotoków - wymienia cechy układu limfatycznego - nazywa narządy tworzące układ - wymienia rodzaje odporności - wyjaśnia rolę szczepionki - wymienia czynniki mogące wywołać alergie - opisuje objawy alergii	- omawia funkcje krwi - wymienia grupy krwi i wyjaśnia, co stanowi - podstawę ich wyodrębnienia - omawia funkcje wybranego naczynia krwionośnego - porównuje budowę i funkcje żył, tętnic oraz naczyń włosowatych - opisuje funkcje zastawek żylnych - rozpoznaje elementy budowy serca i naczynia krwionośnego na schemacie (ilustracji z podręcznika) - podaje prawidłową wartość pulsu i ciśnienia zdrowego człowieka - wymienia przyczyny chorób układu krwionośnego - wymienia czynniki wpływające korzystnie na funkcjonowanie układu - opisuje budowę układu limfatycznego - omawia rolę węzłów chłonnych - wyróżnia odporności wrodzoną i nabytą - określa szczepionkę czynnik odpowiadający za odporność	- omawia znaczenie krwi - charakteryzuje elementy morfotyczne krwi - omawia rolę hemoglobiny - przedstawia społeczne znaczenie krwiodawstwa - porównuje krwiobiegi: mały i duży - opisuje drogę krwi płynącej w małym i dużym krwiobiegu - opisuje mechanizm pracy serca - omawia fazy cyklu pracy serca - mierzy koledze puls - wyjaśnia różnicę między ciśnieniem skurczowym a ciśnieniem rozkurczowym krwi - analizuje przyczyny chorób układu krwionośnego - charakteryzuje objawy krwotoku żylnego i tętniczego - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej i prawidłowej diety dla właściwego funkcjonowania układu krwionośnego - opisuje rolę układu limfatycznego - wskazuje przykładową	- wyjaśnia mechanizm krzepnięcia krwi - rozpoznaje elementy morfotyczne krwi na podstawie obserwacji mikroskopowej - rozpoznaje poszczególne naczynia krwionośne na ilustracji - wykazuje związek budowy naczyń krwionośnych z pełnionymi przez nie funkcjami - wykazuje rolę zastawek w funkcjonowaniu serca - omawia doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi - demonstruje pierwszą pomoc w wypadku krwotoków - wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych chorób układu krwionośnego - rozpoznaje na ilustracji lub schemacie narządy układu limfatycznego - porównuje układ limfatyczny z układem krwionośnym - opisuje rodzaje leukocytów - uzasadnia konieczność obowiązkowych szczepień	- odczytuje i interpretuje wyniki laboratoryjnego badania krwi - omawia zasady transfuzji krwi - analizuje związek przepływu krwi w naczyniach z wymianą gazową - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wysiłku fizycznego na zmiany tętna i ciśnienia krwi - porównuje wartości ciśnienia skurczowego i ciśnienia rozkurczowego krwi - wyszukuje i prezentuje w dowolnej formie materiały edukacyjne oświaty zdrowotnej na temat chorób społecznych: miażdżycy, nadciśnienia tętniczego i zawałów serca - wykazuje, że układy krwionośny i limfatyczny stanowią integralną całość - wyjaśnia mechanizm powstawania chłonki - analizuje wykaz szczepień w swojej książeczce zdrowia - ocenia znaczenie szczepień - przedstawia znaczenie przeszczepów

	nabytą - określa przyczynę choroby AIDS - wyjaśnia, na czym polega transplantacja narządów - podaje przykłady narządów, które można przeszczepiać	lokalizację węzłów chłonnych - omawia rolę elementów układu odpornościowego - charakteryzuje rodzaje odporności - określa zasadę działania szczepionki - wskazuje drogi zakażeń HIV - wskazuje zasady profilaktyki zakażeń HIV	- uzasadnia, że alergia jest związana z nadwrażliwością układu odpornościowego - ilustruje przykładami znaczenie transplantologii	- ocenia wyrażanie zgody na transplantację narządów po śmierci
Dział 5. Układ oddechowy				
- wymienia odcinki układu oddechowego - rozpoznaje na ilustracji narządy układu oddechowego - wymienia narządy biorące udział w procesie wentylacji płuc - demonstruje na sobie mechanizm wdechu i wydechu - z pomocą nauczyciela omawia doświadczenie wykrywające obecność CO2w wydychanym powietrzu - wymienia choroby układu oddechowego - wymienia czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie układu oddechowego	- omawia funkcje elementów układu oddechowego - opisuje rolę nagłośni - na podstawie własnego organizmu przedstawia mechanizm wentylacji płuc - wskazuje różnice w ruchach klatki piersiowej i przepony podczas wdechu i wydechu - przedstawia rolę krwi w transporcie gazów oddechowych - omawia zawartość gazów w powietrzu wdychanym i wydychanym - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO2 - w wydychanym powietrzu - wskazuje źródła infekcji górnych i dolnych dróg oddechowych - określa sposoby zapobiegania chorobom układu oddechowego - omawia wpływ zanieczyszczeń pyłowych na prawidłowe funkcjonowanie	- wyróżnia drogi oddechowe i narządy wymiany gazowej - wykazuje związek budowy elementów układu oddechowego z pełnionymi funkcjami - rozróżnia procesy wentylacji płuc i oddychania komórkowego - opisuje dyfuzję O2 i CO2 zachodzącą w pęcherzykach płucnych - na przygotowanym sprzęcie samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykrywające obecność CO2 w wydychanym powietrzu - określa znaczenie oddychania komórkowego - opisuje objawy wybranych chorób układu oddechowego - wyjaśnia związek między wdychaniem powietrza przez nos a profilaktyką chorób układu oddechowego - rozróżnia czynne i bierne palenie tytoniu	- odróżnia głośnię i nagłośnię - demonstruje mechanizm modulacji głosu - definiuje płuca jako miejsce zachodzenia wymiany gazowej - wykazuje związek między budową a funkcją płuc - interpretuje wyniki doświadczenia wykrywającego CO2 w wydychanym powietrzu - analizuje proces wymiany gazowej w płucach i tkankach - samodzielnie przygotowuje zestaw laboratoryjny i przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność CO2 w wydychanym powietrzu - analizuje wpływ palenia tytoniu na funkcjonowanie układu oddechowego - wyszukuje w dowolnych źródłach informacje na temat przyczyn rozwoju raka płuc	- wykonuje z dowolnych materiałów model układu oddechowego - wyszukuje odpowiednie metody i bada pojemność własnych płuc - definiuje mitochondrium jako miejsce oddychania komórkowego - opisuje zależność między ilością mitochondriów a zapotrzebowaniem narządów na energię - zapisuje za pomocą symboli chemicznych równanie reakcji ilustrujące utlenianie glukozy - przeprowadza wywiad w przychodni zdrowia na temat profilaktyki chorób płuc - wykazuje zależności między skażeniem pyłowym środowiska a zachorowalnością na choroby układu oddechowego

	układu oddechowego			
• Dział 6. Układ wydalniczy				
- wymienia przykłady substancji, które są wydalane przez organizm człowieka - wymienia narządy układu wydalniczego - wymienia zasady higieny układu wydalniczego - wymienia choroby układu wydalniczego - odczytuje wyniki własnych badań laboratoryjnych	- wyjaśnia pojęcia wydalanie - i defekacja - wymienia drogi wydalania zbędnych produktów przemiany materii - wymienia CO2 i mocznik jako zbędne produkty przemiany materii - wskazuje na zakażenia dróg moczowych i kamicę nerkową jako choroby układu wydalniczego - wymienia badania stosowane w profilaktyce tych chorób - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy -	- porównuje wydalanie i defekację - omawia na podstawie ilustracji proces powstawania moczu - wskazuje na modelu lub ilustracji miejsce powstawania moczu pierwotnego - omawia przyczyny chorób układu wydalniczego - wyjaśnia znaczenie wykonywania badań kontrolnych moczu - wskazuje na konieczność okresowego wykonywania badań kontrolnych moczu	- omawia rolę układu wydalniczego w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu - opisuje sposoby wydalania mocznika i CO2 - uzasadnia konieczność picia dużych ilości wody podczas leczenia chorób nerek - uzasadnia konieczność regularnego opróżniania pęcherza moczowego - omawia na ilustracji przebieg dializy - wskazuje we własnych wynikach odchylenia od normy .stwierdza stan zagrożenia zdrowia	- wykonuje z dowolnego materiału model układu moczowego - rozpoznaje na modelu lub materiale świeżym warstwy budujące nerkę - analizuje własne wyniki laboratoryjnego badania moczu i na tej podstawie określa stan zdrowia własnego układu wydalniczego - ocenia rolę dializy w ratowaniu życia -
Dział 7. Regulacja nerwowo-hormonalna				
- wymienia gruczoły dokrewne - wymienia przykłady hormonów - wymienia skutki nadmiaru i niedoboru hormonu wzrostu - wymienia funkcje układu nerwowego - wymienia elementy budowy ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - rozpoznaje na ilustracji ośrodkowy i obwodowy układ nerwowy - wskazuje na ilustracji najważniejsze elementy mózgowia	- wyjaśnia pojęcie gruczoł dokrewny - wyjaśnia, czym są hormony - wskazuje na ilustracji położenie gruczołów dokrewnych - wyjaśnia pojęcie równowaga hormonalna - podaje przyczyny cukrzycy - opisuje elementy budowy komórki nerwowej - wskazuje na ilustracji neuronu przebieg impulsu nerwowego - wyróżnia somatyczny i autonomiczny układ nerwowy - wskazuje elementy budowy	- określa cechy hormonów - przyporządkowuje hormony do odpowiednich gruczołów, które je wytwarzają - charakteryzuje działanie insuliny i glukagonu - interpretuje skutki nadmiaru i niedoboru hormonów - opisuje funkcje układu nerwowego - wykazuje związek budowy komórki nerwowej z jej funkcją - omawia działanie ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego - opisuje budowę rdzenia	- omawia znaczenie swoistego działania hormonów - wyjaśnia, na czym polega antagonistyczne działanie insuliny i glukagonu - uzasadnia związek niedoboru insuliny z cukrzycą - wyjaśnia sposób działania synapsy - charakteryzuje funkcje somatycznego i autonomicznego układu nerwowego - porównuje funkcje współczulnej i przywspółczulnej części autonomicznego układu nerwowego	- przedstawia biologiczną rolę hormonu wzrostu, tyroksyny, insuliny, adrenaliny, testosteronu, estrogenów - uzasadnia, że nie należy bez konsultacji z lekarzem przyjmować preparatów i leków hormonalnych - analizuje i wykazuje różnice między cukrzycą typu I a cukrzycą typu II - ocenia rolę regulacji nerwowo-hormonalnej w prawidłowym funkcjonowaniu całego organizmu - uzasadnia nadrzędną funkcję

- wymienia mózgowie i rdzeń kręgowy jako narządy ośrodkowego układu nerwowego - wymienia rodzaje nerwów obwodowych - podaje po trzy przykłady odruchów warunkowych i bezwarunkowych - wymienia czynniki wywołujące stres - podaje przykłady używek - wymienia skutki zażywania niektórych substancji psychoaktywnych dla stanu zdrowia	rdzenia kręgowego na ilustracji - wyróżnia nerwy czuciowe i ruchowe - omawia na podstawie ilustracji drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - odróżnia odruchy warunkowe i bezwarunkowe - wymienia sposoby radzenia sobie ze stresem - przedstawia negatywny wpływ na zdrowie człowieka niektórych substancji psychoaktywnych oraz nadużywania kofeiny	kręgowego - objaśnia na ilustracji budowę mózgowia - wyjaśnia różnicę między odruchem warunkowym a bezwarunkowym - przedstawia graficznie drogę impulsu nerwowego w łuku odruchowym - wyjaśnia dodatni i ujemny wpływ stresu na funkcjonowanie organizmu - opisuje wpływ palenia tytoniu na zdrowie - wyjaśnia znaczenie profilaktyki uzależnień	- określa mózgowie jako jednostkę nadrzędną w stosunku do pozostałych części układu nerwowego - na podstawie rysunku wyjaśnia mechanizm odruchu kolanowego - charakteryzuje odruchy warunkowe i bezwarunkowe - omawia wpływ snu na procesy uczenia się i zapamiętywania oraz na odporność organizmu - wykazuje zależność między przyjmowaniem używek a powstawaniem nałogu - omawia skutki działania alkoholu na funkcjonowanie organizmu	mózgowia w stosunku do pozostałych części układu nerwowego - dowodzi znaczenia odruchów warunkowych i bezwarunkowych w życiu człowieka - przedstawia rolę odruchów warunkowych w procesie uczenia się - analizuje związek między prawidłowym wysypianiem się a funkcjonowaniem organizmu - wskazuje alternatywne zajęcia pomagające uniknąć uzależnień - ocenia wpływ palenia tytoniu na zdrowie
Dział 8. Narządy zmysłów				
- wskazuje znaczenie zmysłów w życiu człowieka - rozróżnia w narządzie wzroku aparat ochronny oka i gałkę oczną - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy oka - rozpoznaje na ilustracji elementy budowy ucha - wyróżnia ucho zewnętrzne, środkowe i wewnętrzne - wymienia wady wzroku - omawia zasady higieny oczu - wymienia choroby oczu i uszu - wskazuje rozmieszczenie receptorów powonienia, smaku i dotyku - wymienia podstawowe smaki	- opisuje funkcje elementów aparatu ochronnego oka - wyjaśnia pojęcie akomodacja oka - omawia funkcje elementów budowy oka - wskazuje na ilustracji położenie narządu równowagi - wymienia funkcje poszczególnych elementów ucha - rozpoznaje na ilustracji krótkowzroczność i dalekowzroczność - omawia przyczyny powstawania wad wzroku - wymienia rodzaje kubków smakowych - wskazuje miejsce	- określa funkcję aparatu ochronnego oka - wykazuje związek budowy elementów oka z pełnionymi przez nie funkcjami - wskazuje lokalizację receptorów wzroku - ilustruje w formie prostego rysunku drogę światła w oku - charakteryzuje funkcje poszczególnych elementów ucha - omawia funkcje ucha zewnętrznego, środkowego i wewnętrznego - charakteryzuje wady wzroku - omawia sposób korygowania wad wzroku - definiuje hałas jako czynnik	- omawia powstawanie obrazu na siatkówce - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące reakcję tęczówki na światło o różnym natężeniu - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku i powstawanie obrazu na siatkówce oraz wyjaśnia rolę soczewki w tym procesie - wyjaśnia mechanizm odbierania i rozpoznawania dźwięków - wskazuje lokalizację receptorów słuchu i równowagi w uchu - wyjaśnia zasadę działania	- przeprowadza doświadczenie wykazujące obecność tarczy nerwu wzrokowego w oku - ilustruje za pomocą prostego rysunku drogę światła w oku oraz tłumaczy powstawanie i odbieranie wrażeń wzrokowych, używając odpowiedniej terminologii - analizuje przebieg bodźca słuchowego, uwzględniając przetwarzanie fal dźwiękowych na impulsy nerwowe - analizuje źródła hałasu w najbliższym otoczeniu i wskazuje na sposoby jego ograniczenia - wskazuje na przykładach

	występowania komórek - węchowych - wymienia bodźce odbierane przez receptory skóry	powodujący głuchotę - przedstawia rolę zmysłów powonienia, smaku i dotyku - omawia rolę węchu w ocenie pokarmów	narządu równowagi - rozróżnia rodzaje soczewek korygujących wady wzroku - analizuje, w jaki sposób nadmierny hałas może spowodować uszkodzenie słuchu - uzasadnia, że skóra jest narządem dotyku - analizuje znaczenie wolnych zakończeń nerwowych w skórze	współzależności smaku i węchu
Dział 9. Rozmnażanie i rozwój człowieka				
- wymienia męskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji męskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie narządy rozrodcze - wskazuje na ilustracji żeńskie narządy rozrodcze - wymienia żeńskie hormony płciowe - wymienia kolejne fazy cyklu miesiączkowego - wymienia etapy przedurodzeniowe zygota, zarodek, płód - nazwa błony płodowe - podaje długość trwania rozwoju płodowego - wymienia etapy życia człowieka - nazywa rodzaje dojrzałości człowieka - wymienia choroby układu rozrodczego - wymienia choroby przenoszone drogą płciową -	- omawia budowę plemnika i wykonuje jego schematyczny rysunek - omawia proces powstawania nasienia - wymienia funkcje męskiego układu rozrodczego - opisuje funkcje żeńskiego układu rozrodczego - wskazuje w cyklu miesiączkowym dni płodne i niepłodne - definiuje jajnik jako miejsce powstawania komórki jajowej - porządkuje etapy rozwoju zarodka od zapłodnienia do zagnieżdżenia - wyjaśnia znaczenie pojęcia zapłodnienie - podaje czas trwania ciąży - omawia wpływ różnych czynników na prawidłowy rozwój zarodka i płodu - określa zmiany rozwojowe u swoich rówieśników - opisuje objawy starzenia się organizmu	- charakteryzuje pierwszo-, drugo i trzeciorzędowe męskie cechy płciowe - opisuje funkcje poszczególnych elementów męskiego układu rozrodczego - określa funkcję testosteronu - charakteryzuje pierwszo-, drugo i trzeciorzędowe żeńskie cechy płciowe - opisuje funkcje wewnętrznych narządów rozrodczych - interpretuje ilustracje przebiegu cyklu miesiączkowego - charakteryzuje funkcje błon płodowych - omawia okres rozwoju płodowego - wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w organizmie kobiety podczas ciąży - charakteryzuje etapy porodu - charakteryzuje wskazane okresy rozwojowe - przedstawia cechy	- uzasadnia, że główka plemnika jest właściwą gametą męską - wykazuje zależność między produkcją hormonów płciowych a zmianami zachodzącymi w ciele mężczyzny - wykazuje związek budowy komórki jajowej z pełnioną przez nią funkcją - omawia zmiany hormonalne i zmiany w macicy zachodzące w trakcie cyklu miesiączkowego - analizuje rolę ciałka żółtego - analizuje funkcje łożyska - uzasadnia konieczność przestrzegania zasad higieny przez kobiety w ciąży - omawia mechanizm powstawania ciąży pojedynczej i mnogiej - analizuje różnice między przekwitaniem a starością - przyporządkowuje okresom rozwojowym zmiany zachodzące w organizmie; wymienia ryzykowne zachowania	- wyjaśnia wspólną funkcjonalność prącia jako narządu wydalania i narządu rozrodczego - analizuje podobieństwa i różnice w budowie - męskich i żeńskich układów narządów: rozrodczego i wydalniczego - wyznacza dni płodne i niepłodne u kobiet w różnych dniach cyklu miesiączkowego z różną długością cyklu - wskazuje zasady higieny zalecane kobietom w ciąży - tworzy w dowolnej formie prezentację na temat dojrzewania - tworzy portfolio ze zdjęciami swojej rodziny, której członkowie znajdują się w różnych okresach rozwoju wyszukuje w różnych źródłach informacje na temat planowanych szczepień przeciwko wirusowi

	- wskazuje różnice w tempie dojrzewania dziewcząt i chłopców - wskazuje kontakty płciowe jako potencjalne źródło zakażenia układu rozrodczego - przyporządkowuje chorobom źródła zakażenia - wyjaśnia różnicę między nosicielstwem HIV a chorobą AIDS	oraz przebieg fizycznego, psychicznego i społecznego dojrzewania człowieka - wyjaśnia konieczność regularnych wizyt u ginekologa - przyporządkowuje chorobom ich charakterystyczne objawy - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób przenoszonych drogą płciową	seksualne, które mogą prowadzić do zakażenia HIV - uzasadnia konieczność wykonywania badań kontrolnych jako sposobu wczesnego wykrywania raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty	brodawczaka, wywołującego raka szyjki macicy
Dział 10. Równowaga wewnętrzna organizmu				
- własnymi słowami wyjaśnia, na czym polega homeostaza - wyjaśnia mechanizm termoregulacji u człowieka - wskazuje drogi wydalania wody z organizmu - omawia wpływ trybu życia na stan zdrowia człowieka - podaje przykłady trzech chorób zakaźnych wraz z czynnikami, które - je wywołują - wymienia choroby cywilizacyjne - wymienia najczęstsze przyczyny nowotworów	- wykazuje na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy zależność działania układów pokarmowego i krwionośnego - opisuje, które układy narządów mają wpływ na regulację poziomu wody we krwi - opisuje zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje przykłady wpływu środowiska na życie i zdrowie człowieka - przedstawia znaczenie aktywności fizycznej dla prawidłowego funkcjonowania organizmu człowieka - przedstawia podstawowe zasady profilaktyki chorób nowotworowych	- wyjaśnia, na czym polega homeostaza - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania układów: nerwowego, pokarmowego i krwionośnego - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia mechanizm regulacji poziomu glukozy we krwi - charakteryzuje czynniki wpływające na zdrowie człowieka - rozróżnia zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne - podaje kryterium podziału chorób na choroby zakaźne i cywilizacyjne - wskazuje na co należy zwrócić uwagę czytając ulotki dołączane do ogólnodostępnych leków	- na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wykazuje zależność działania poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka - na podstawie wcześniej zdobytej wiedzy wyjaśnia, które układy narządów biorą udział w mechanizmie regulacji poziomu glukozy we krwi - wykazuje wpływ środowiska na zdrowie - uzasadnia, że antybiotyki i inne leki należy stosować zgodnie z zaleceniami lekarza - uzasadnia konieczność okresowego wykonywania podstawowych badań kontrolnych - wskazuje metody zapobiegania chorobom cywilizacyjnym	- analizuje i wykazuje rolę regulacji nerwowo- - -hormonalnej w utrzymaniu homeostazy - formułuje argumenty przemawiające za tym, że nie należy bez wyraźnej potrzeby przyjmować ogólnodostępnych leków oraz suplementów - dowodzi, że stres jest przyczyną chorób cywilizacyjnych

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Genetyka				
określa zakres badań genetyki wyjaśnia, że podobieństwo dziecka do rodziców jest wynikiem dziedziczenia cech wskazuje miejsca występowania DNA wymienia elementy budujące DNA przedstawia rolę DNA jako nośnika informacji genetycznej wymienia nazwy podziałów komórkowych podaje liczbę chromosomów w komórkach somatycznych i płciowych człowieka definiuje pojęcia fenotyp i genotyp wyjaśnia symbole używane przy zapisywaniu krzyżówek genetycznych wskazuje u ludzi przykładowe cechy dominującą i recesywną z pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne - podaje liczbę chromosomów występujących w komórce	rozróżnia cechy dziedziczne i niedziedziczne definiuje pojęcia: genetyka i zmienność organizmów przedstawia budowę nukleotydu wymienia nazwy zasad azotowych omawia budowę chromosomu definiuje pojęcia: kariotyp, helisa, gen i nukleotyd wykazuje rolę jądra definiuje pojęcia: chromosomy homologiczne, komórki haploidalne i komórki diploidalne wskazuje miejsce zachodzenia mitozy i mejozy w organizmie człowieka omawia badania Gregora Mendla zapisuje genotypy homozygoty dominującej i homozygoty recesywnej oraz heterozygoty wykonuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie jednego genu	wskazuje cechy indywidualne i gatunkowe podanych organizmów omawia zastosowanie genetyki w różnych dziedzinach: medycynie, kryminalistyce, rolnictwie i archeologii wykazuje konieczność związania DNA przez białka i powstania chromatyny w jądrze komórkowym wyjaśnia, z czego wynika komplementarność zasad azotowych przedstawia graficznie regułę komplementarności omawia znaczenie mitozy i mejozy oblicza liczbę chromosomów w komórce haploidalnej, znając liczbę chromosomów w komórce diploidalnej danego organizmu identyfikuje allele dominujące i recesywne omawia prawo czystości gamet rozpoznaje na schemacie krzyżówki genetycznej genotyp	uzasadnia występowanie zmienności genetycznej wśród ludzi wskazuje różnice między cechami gatunkowymi a indywidualnymi wyjaśnia, z czego wynika podobieństwo organizmów potomnych w rozmnażaniu bezpłciowym wyjaśnia proces replikacji rozpoznaje DNA i RNA* na modelu lub ilustracji porównuje budowę DNA z budową RNA* omawia budowę i funkcję RNA* wykazuje konieczność redukcji ilości materiału genetycznego w komórkach macierzystych gamet wykazuje różnice między mitozą a mejozą przewiduje cechy osobników potomnych na podstawie prawa czystości gamet interpretuje krzyżówki genetyczne, używając określeń:	dowodzi, że cechy organizmu kształtują się dzięki materiałowi genetycznemu oraz są wynikiem wpływu środowiska wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej w kształtowaniu się zmienności organizmów uzasadnia konieczność zachodzenia procesu replikacji DNA przed podziałem komórki wykonuje dowolną techniką model DNA wykazuje rolę replikacji w zachowaniu niezmienionej informacji genetycznej wyjaśnia znaczenie rekombinacji genetycznej podczas mejozy wykonuje dowolną techniką model mitozy lub mejozy zapisuje krzyżówki genetyczne przedstawiające dziedziczenie określonej cechy i przewiduje genotypy oraz fenotypy potomstwa

diploidalnej człowieka wymienia przykłady chorób dziedzicznych sprzężonych z płcią wymienia cztery główne grupy krwi występujące u człowieka przedstawia przykłady cech zależnych od wielu genów oraz od środowiska definiuje pojęcie mutacja wymienia czynniki mutagenne podaje przykłady chorób uwarunkowanych mutacjami genowymi i chromosomowymi.	wymienia cechy dominujące i recesywne u człowieka z niewielką pomocą nauczyciela rozwiązuje proste krzyżówki genetyczne rozpoznaje kariotyp człowieka określa cechy chromosomów X i Y omawia sposób dziedziczenia grup krwi wyjaśnia sposób dziedziczenia czynnika Rh rozróżnia mutacje genowe i chromosomowe omawia przyczyny wybranych chorób genetycznych wskazuje mechanizm dziedziczenia mukowiscydozy.	oraz określa fenotyp rodziców i pokolenia potomnego wyjaśnia, że cechę recesywną determinują allele homozygoty recesywnej przewiduje na podstawie krzyżówki genetycznej wystąpienie cechy potomstwa wyjaśnia rolę chromosomów płci i autosomów omawia zasadę dziedziczenia płci rozpoznaje grupy krwi na podstawie zapisu genotypów wykonuje krzyżówkę genetyczną przedstawiającą dziedziczenie grup krwi wyjaśnia, na czym polegają mutacje genowe i chromosomowe omawia znaczenie poradnictwa genetycznego charakteryzuje wybrane choroby i zaburzenia genetyczne wyjaśnia podłoże zespołu Downa.	homozygota, heterozygota, cecha dominująca i cecha recesywna wskazuje cechy człowieka, które są zarówno wynikiem działania genów, jak i czynników środowiska ustala prawdopodobieństwo występowania cechy u potomstwa, jeśli nie są znane genotypy obojga rodziców wyjaśnia mechanizm ujawniania się cech recesywnych ustala grupy krwi dzieci na podstawie znajomości grup krwi ich rodziców ustala czynnik Rh dzieci na podstawie znajomości czynnika Rh ich rodziców.	ocenia znaczenie prac Gregora Mendla dla rozwoju genetyki ocenia wpływ środowiska na kształtowanie się cech na podstawie znajomości cech dominujących i recesywnych projektuje krzyżówki genetyczne, poprawnie posługując się terminami homozygota i heterozygota ocenia znaczenie poznania budowy ludzkiego DNA wykazuje, że dziedziczenie czynnika Rh jest jednogenowe wyjaśnia wpływ środowiska na rozwój cech osobniczych.
Dział 2. Ewolucja życia				
definiuje pojęcie ewolucja wymienia dowody ewolucji wskazuje przykłady narządów szczątkowych w organizmie człowieka wyjaśnia znaczenie pojęcia endemit podaje przykłady doboru sztucznego wymienia przykłady	omawia dowody ewolucji wymienia przykłady różnych rodzajów skamieniałości definiuje pojęcie żywa skamieniałość wymienia przykłady reliktów wymienia przykłady endemitów wyjaśnia, na czym polega dobór naturalny i dobór sztuczny	wyjaśnia istotę procesu ewolucji rozpoznaje żywe skamieniałości omawia przykłady potwierdzające jedność budowy i funkcjonowania organizmów wymienia przykłady struktur homologicznych i analogicznych	określa warunki powstawania skamieniałości analizuje formy pośrednie wskazuje istnienie związku między rozmieszczeniem gatunków a ich pokrewieństwem wykazuje izolację geograficzną jako drogę do powstawania nowych gatunków	wykazuje jedność budowy i funkcjonowania organizmów ocenia rolę struktur homologicznych i analogicznych jako dowodów ewolucji ilustruje przykładami działanie doboru naturalnego i doboru sztucznego ocenia korzyści dla człowieka płynące z zastosowania doboru

organizmów należących do nadrodziny człekokształtnych omawia cechy człowieka rozumnego wyjaśnia, czym zajmuje się ekologia wymienia czynniki ograniczające występowanie gatunków w różnych środowiskach definiuje pojęcia populacja i gatunek wylicza cechy populacji wymienia typy rozmieszczenia osobników w populacji określa wady i zalety życia organizmów w grupie.	omawia ideę walki o byt wskazuje na mapie miejsce, gdzie rozpoczęła się ewolucja człowieka wymienia czynniki, które miały wpływ na ewolucję człowieka identyfikuje siedlisko wybranego gatunku omawia, czym jest nisza ekologiczna organizmu wyjaśnia zależność między definicją populacji i gatunku wymienia przykłady zwierząt żyjących w stadzie określa przyczyny migracji przedstawia, jakie dane można odczytać z piramidy wiekowej populacji.	wyjaśnia główne założenia teorii ewolucji Karola Darwina wskazuje różnicę pomiędzy doborem naturalnym a doborem sztucznym wymienia główne założenia syntetycznej teorii ewolucji* określa stanowisko systematyczne człowieka wskazuje na przykładzie szympansa różnice pomiędzy człowiekiem a innymi człekokształtnymi rozróżnia siedlisko i niszę ekologiczną określa wpływ wybranych czynników środowiska na funkcjonowanie organizmów wskazuje populacje różnych gatunków określa wpływ migracji na liczebność populacji wyjaśnia wpływ cech populacji na jej liczebność odczytuje dane z piramidy wiekowej.	wykazuje rolę endemitów z Galapagos w badaniach Darwina* uzasadnia, że walka o byt jest formą doboru naturalnego ocenia korzyści doboru naturalnego w przekazywaniu cech potomstwu omawia współczesne spojrzenie na ewolucję .syntetyczną teorię ewolucji analizuje przebieg ewolucji człowieka wykazuje cechy wspólne człowieka z innymi człekokształtnymi wymienia cechy człowieka pozwalające zaklasyfikować go do poszczególnych jednostek systematycznych wykazuje zależność między czynnikami środowiska a występującymi w nim organizmami wykazuje zależność między liczebnością populacji a jej zagęszczeniem graficznie przedstawia różne typy rozmieszczenia osobników w populacji i podaje ich przykłady charakteryzuje grupy wiekowe w piramidach.	sztucznego porównuje różne gatunki człowieka w przebiegu jego ewolucji wykazuje, że człekokształtne to ewolucyjni krewni człowieka interpretuje wykres przedstawiający zakres tolerancji ekologicznej danego gatunku przewiduje losy populacji na podstawie jej piramidy wiekowej wykazuje zależność między strukturą płciową a liczebnością populacji.
Dział 3. Ekologia i ochrona środowiska				
nazywa zależności międzygatunkowe wymienia zasoby, o które konkurują organizmy wymienia przykłady	wyjaśnia, na czym polega konkurencja wskazuje rodzaje konkurencji określa znaczenie roślinożerców w przyrodzie	przedstawia graficznie zależności między organizmami, zaznacza, który gatunek odnosi korzyści, a który .straty porównuje konkurencję	wskazuje przyczyny i skutki konkurencji międzygatunkowej i wewnątrzgatunkowej wykazuje zależność między zasobami środowiska a	uzasadnia, wykorzystując wiedzę z ewolucjonizmu, że konkurencja jest czynnikiem doboru naturalnego wykazuje zależności między

roślinożerców • wskazuje przykłady drapieżników i ich ofiar • omawia przystosowania organizmów do drapieżnictwa • podaje przykłady roślin drapieżnych • wymienia przykłady pasożytów zewnętrznych i wewnętrznych • wylicza przykłady pasożytnictwa u roślin • wymienia nieantagonistyczne zależności międzygatunkowe • podaje przykłady organizmów, które łączy zależność nieantagonistyczna • wymienia przykładowe ekosystemy • wymienia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego • przyporządkowuje znane organizmy poszczególnym ogniwom łańcucha pokarmowego • rysuje schematy prostych łańcuchów pokarmowych w wybranych ekosystemach • omawia na podstawie ilustracji piramidę ekologiczną.	• omawia adaptacje roślinożerców do zjadania pokarmu roślinnego • wyjaśnia na wybranych przykładach, na czym polega drapieżnictwo • wymienia charakterystyczne cechy drapieżników i ich ofiar • wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo • klasyfikuje pasożyty na zewnętrzne i wewnętrzne • określa warunki współpracy między gatunkami • rozróżnia pojęcia komensalizm i mutualizm • omawia budowę korzeni roślin motylkowych • wskazuje elementy biotopu i biocenozy wybranego ekosystemu • przedstawia składniki biotopu i biocenozy • wyjaśnia przyczyny istnienia łańcuchów pokarmowych • wskazuje różnice między producentami a konsumentami • rysuje schemat prostej sieci pokarmowej • wykazuje, że materia krąży w ekosystemie • omawia na podstawie ilustracji obieg węgla w ekosystemie*.	wewnątrzgatunkową z konkurencją międzygatunkową • wyjaśnia, w jaki sposób rośliny i roślinożercy wzajemnie regulują swoją liczebność • omawia różne strategie polowań stosowanych przez drapieżniki • opisuje sposoby obrony organizmów przed drapieżnikami • wykazuje przystosowania rośliny drapieżnej do zdobywania pokarmu • charakteryzuje przystosowania organizmów do pasożytniczego trybu życia • omawia pasożytnictwo u roślin • omawia różnice między komensalizmem a mutualizmem • charakteryzuje role grzyba i glonu w plesze porostu • wymienia przemiany w ekosystemach • omawia, do czego człowiek wykorzystuje ekosystemy • analizuje wybrane powiązania pokarmowe we wskazanym ekosystemie • charakteryzuje role poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego • wyjaśnia, że energia przepływa przez ekosystem • wykazuje rolę producentów, konsumentów i destruentów w krążeniu materii.	intensywnością konkurencji • ocenia znaczenie drapieżników i roślinożerców w środowisku • wskazuje adaptacje drapieżników i roślinożerców do zdobywania pokarmu • określa rolę drapieżników w przyrodzie jako regulatorów liczebności ofiar • charakteryzuje sposoby obrony roślin przed zjadaniem • ocenia znaczenie pasożytnictwa w przyrodzie • wskazuje przystosowania roślin do pasożytniczego trybu życia • analizuje wybrane powiązania pokarmowe we wskazanym ekosystemie • charakteryzuje role poszczególnych ogniw łańcucha pokarmowego • charakteryzuje różnicę między sukcesją pierwotną a wtórną* • omawia czynniki, które zakłócają równowagę ekosystemu • interpretuje zależności między poziomem pokarmowym a biomasą i liczebnością populacji • analizuje informacje przedstawione w formie piramidy ekologicznej.	liczebnością populacji drapieżników a liczebnością populacji ich ofiar • wyjaśnia przyczyny drapieżnictwa i wskazuje metody zdobywania pokarmu przez rośliny drapieżne • wykazuje korzyści dla roślin płynące z roślinożerności • przedstawia pozytywne i negatywne skutki roślinożerności • wyjaśnia znaczenie pasożytnictwa w regulacji zagęszczenia populacji ofiar • ocenia znaczenie bakterii azotowych występujących w glebie • wyjaśnia, jakie praktyczne znaczenie ma wiedza o mikoryzie • wykazuje zależności między biotopem a biocenozą • wyszukuje w terenie miejsce zachodzenia sukcesji wtórnej* • przewiduje skutki, jakie dla ekosystemu miałoby wyginięcie określonego ogniwa we wskazanym łańcuchu pokarmowym • interpretuje, na czym polega równowaga dynamiczna ekosystemu • analizuje przyczyny zaburzeń w krążeniu materii w ekosystemach • uzasadnia spadek energii w ekosystemie na kolejnych poziomach troficznych.

Dział 4. Zagrożenia różnorodności biologicznej				
przedstawia poziomy różnorodności biologicznej wymienia czynniki wpływające na stan ekosystemów wymienia przykłady działalności człowieka przyczyniającej się do spadku różnorodności biologicznej podaje przykłady obcych gatunków wymienia przykłady zasobów przyrody wyjaśnia znaczenie recyklingu dla racjonalnego gospodarowania zasobami określa cele ochrony przyrody wymienia sposoby ochrony gatunkowej.	wyjaśnia, na czym polega różnorodność biologiczna wyjaśnia różnice pomiędzy dwoma poziomami różnorodności biologicznej wyszukuje w różnych źródłach informacji na temat skutków spadku różnorodności wskazuje działalność człowieka jako przyczynę spadku różnorodności biologicznej wskazuje gatunki wymarłe jako przykład działalności człowieka wymienia przykłady odnawialnych i nieodnawialnych zasobów przyrody ilustruje przykładami, jak należy dbać o ochronę zasobów wymienia formy ochrony przyrody omawia formy ochrony indywidualnej.	charakteryzuje poziomy różnorodności biologicznej omawia wpływ klimatu na kształtowanie się różnorodności biologicznej wskazuje, w jaki sposób niszczenie siedlisk wpływa na stan gatunkowy ekosystemów wyjaśnia, skąd się biorą nowe gatunki roślin i zwierząt w ekosystemach naturalnych klasyfikuje zasoby przyrody na niewyczerpywalne i wyczerpywalne, podaje ich przykłady omawia racjonale gospodarowanie zasobami przyrody wyjaśnia, na czym polega ochrona obszarowa wykazuje różnicę między ochroną gatunkową ścisłą a częściową.	wykazuje zmiany różnorodności biologicznej podczas sukcesji* porównuje poziomy różnorodności biologicznej wykazuje, w jaki sposób działalność człowieka wpływa na eliminowanie gatunków ocenia wpływ wprowadzania obcych gatunków na bioróżnorodność w Polsce wykazuje skutki niewłaściwej eksploatacji zasobów wyjaśnia, na czy polega zrównoważony rozwój charakteryzuje poszczególne formy ochrony przyrody wyjaśnia, czego dotyczy program Natura 2000 prezentuje wybrane przykłady czynnej ochrony przyrody w Polsce.	analizuje przyczyny prowadzące do nagłego wymarcia gatunku analizuje zależności między działalnością człowieka a zmianą czynników środowiskowych wpływających na spadek różnorodności biologicznej objaśnia, w jaki sposób odtwarzają się odnawialne zasoby przyrody wyjaśnia, jak młodzież może się przyczynić do ochrony zasobów przyrody wskazuje formy ochrony przyrody występujące w najbliższej okolicy uzasadnia konieczność stosowania form ochrony przyrody dla zachowania gatunków i ekosystemów.

* Zagadnienia spoza podstawy programowej oznaczono gwiazdką

Chemia

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1 Substancje i ich przemiany				
• zalicza chemię do nauk przyrodniczych • stosuje zasady Bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni chemicznej • nazywa wybrane elementy szkła i sprzętu laboratoryjnego oraz określa ich przeznaczenie zna sposoby opisywania doświadczeń chemicznych • opisuje właściwości substancji będących głównymi składnikami produktów stosowanych na co dzień • definiuje pojęcie gęstość • podaje wzór na gęstość przeprowadza proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć masa, gęstość, objętość • wymienia jednostki gęstości • odróżnia właściwości fizyczne od chemicznych • definiuje pojęcie mieszanina substancji	• omawia, czym zajmuje się chemia • wyjaśnia, dlaczego chemia jest nauką przydatną ludziom • wyjaśnia, czym są obserwacje, a czym wnioski z doświadczenia • przelicza jednostki (masy, objętości, gęstości) • wyjaśnia, czym ciało fizyczne różni się od substancji • opisuje właściwości substancji • wymienia i wyjaśnia podstawowe sposoby rozdzielania mieszanin na składniki • sporządza mieszaninę • dobiera metodę rozdzielania mieszaniny na składniki • opisuje i porównuje zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną • projektuje doświadczenia ilustrujące zjawisko fizyczne i reakcję chemiczną • definiuje pojęcie stopy metali	• podaje zastosowania wybranego szkła i sprzętu laboratoryjnego • identyfikuje substancje na podstawie podanych właściwość • podaje sposób rozdzielenia wskazanej mieszaniny na składniki • wskazuje różnice między właściwościami fizycznymi składników mieszaniny, które umożliwiają jej rozdzielenie • projektuje doświadczenia ilustrujące reakcję chemiczną i formułuje wnioski • wskazuje w podanych przykładach reakcję chemiczną i zjawisko fizyczne • wskazuje wśród różnych substancji mieszaninę i związek chemiczny • wyjaśnia różnicę między mieszaniną a związkiem chemicznym	omawia podział chemii na organiczną i nieorganiczną • projektuje doświadczenie o podanym tytule (rysuje schemat, zapisuje obserwacje i formułuje wnioski) • przeprowadza doświadczenia z działu Substancje i ich przemiany • projektuje i przewiduje wyniki doświadczeń na podstawie posiadanej wiedzy	wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o korozji i sposobach zabezpieczania produktów zawierających żelazo przed rdzewieniem

• opisuje cechy mieszanin jednorodnych i niejednorodnych • podaje przykłady mieszanin • opisuje proste metody rozdzielania mieszanin na składniki • definiuje pojęcia zjawisko fizyczne i reakcja chemiczna • definiuje pojęcia pierwiastek chemiczny i związek chemiczny • dzieli substancje chemiczne na proste i złożone oraz na pierwiastki i związki chemiczne • podaje przykłady związków chemicznych • dzieli pierwiastki chemiczne na metale i niemetale • podaje przykłady pierwiastków chemicznych (metali i niemetali) • odróżnia metale i niemetale na podstawie ich właściwości • posługuje się symbolami chemicznymi pierwiastków (H, O, N, Cl, S, C, P, Si, Na, K, Ca, Mg, Fe, Zn, Br, Cu, Al, Pb, Ag, Ba, I)	• podaje przykłady zjawisk fizycznych i reakcji chemicznych zachodzących w otoczeniu człowieka • wyjaśnia potrzebę wprowadzenia symboli chemicznych • rozpoznaje pierwiastki i związki chemiczne • wyjaśnia różnicę między pierwiastkiem, związkiem chemicznym i mieszaniną	• odszukuje w układzie okresowym pierwiastków podane pierwiastki chemiczne • opisuje doświadczenia wykonywane na lekcji • przeprowadza wybrane doświadczenia		
Dział 2 Składniki powietrza i rodzaje przemian, jakim ulegają				
• opisuje skład i właściwości powietrza • określa, co to są stałe i zmienne składniki powietrza • opisuje właściwości fizyczne i chemiczne tlenku węgla(IV) oraz właściwości fizyczne gazów szlachetnych • podaje, że woda jest związkiem chemicznym wodoru i tlenu	• projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające, że powietrze jest mieszaniną jednorodną gazów • wymienia stałe i zmienne składniki powietrza • oblicza przybliżoną objętość tlenu i azotu, np. w sali lekcyjnej • opisuje, jak można otrzymać tlen • podaje przykłady wodorków niemetali	• określa, które składniki powietrza są stałe, a które zmienne .wykonuje obliczenia dotyczące zawartości procentowej substancji występujących w powietrzu • wykrywa obecność tlenku węgla(IV) • projektuje doświadczenia, w których otrzyma tlen, tlenek węgla(IV), wodór	• otrzymuje tlenek węgla(IV) w reakcji węglanu wapnia z kwasem chlorowodorowym • wymienia różne sposoby otrzymywania tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru • projektuje doświadczenia dotyczące powietrza i jego składników • uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z tlenkiem węgla(IV), że	odczytuje informacje o właściwościach tlenu i wodoru i ich zastosowań wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach gazów szlachetnych wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o źródłach, rodzajach i skutkach zanieczyszczeń powietrza, oraz o

• tłumaczy, na czym polega zmiana stanu skupienia na przykładzie wody • definiuje pojęcie wodorki • określa znaczenie powietrza • podaje, jak można wykryć tlenek węgla(IV) • określa, jak zachowują się substancje higroskopijne • omawia, na czym polega spalanie • definiuje pojęcia substrat i produkt reakcji chemicznej • wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej • określa, co to są tlenki i zna ich podział • wskazuje różnicę między reakcjami egzo i endotermiczną • podaje przykłady reakcji egzo i endotermicznych • wymienia niektóre efekty towarzyszące reakcjom chemicznym	• podaje sposób otrzymywania tlenku węgla(IV) (na przykładzie reakcji węgla z tlenem) • definiuje pojęcie reakcja charakterystyczna • planuje doświadczenie umożliwiające wykrycie obecności tlenku węgla(IV) w powietrzu wydychanym z płuc • opisuje rolę wody i pary wodnej w przyrodzie • wymienia właściwości wody • wyjaśnia pojęcie higroskopijność • zapisuje słownie przebieg reakcji chemicznej • wskazuje w zapisie słownym przebiegu reakcji chemicznej substraty i produkty, pierwiastki i związki chemiczne • podaje sposób otrzymywania wodoru (w reakcji kwasu chlorowodorowego z metalem) − opisuje sposób identyfikowania gazów: wodoru, tlenu, tlenku węgla(IV) • definiuje pojęcia reakcje egzo i endotermiczne	• projektuje doświadczenia, w których zbada właściwości tlenu, tlenku węgla(IV), wodoru • zapisuje słownie przebieg różnych reakcji chemicznych • wykazuje obecność pary wodnej w powietrzu • omawia sposoby otrzymywania wodoru • podaje przykłady reakcji egzo i endotermicznych • zalicza przeprowadzone na lekcjach reakcje do egzo lub endotermicznych	tlenek węgla(IV) jest związkiem chemicznym węgla i tlenu • uzasadnia, na podstawie reakcji magnezu z parą wodną, że woda jest związkiem chemicznym tlenu i wodoru • identyfikuje substancje na podstawie schematów reakcji chemicznych	sposobach postępowania pozwalających chronić powietrze przed zanieczyszczeniami wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o przyczynach i skutkach spadku ozonu w stratosferze ziemskiej oraz sposobach zapobiegania powiększaniu się „dziury ozonowej” wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu kwaśnych opadów
Dział 3 Atomy i cząsteczki				
definiuje pojęcie materia • definiuje pojęcie dyfuzji • opisuje ziarnistą budowę materii • opisuje, czym atom różni się od cząsteczki • definiuje pojęcia: jednostka masy atomowej, masa atomowa, masa cząsteczkowa	• planuje doświadczenie potwierdzające ziarnistość budowy materii • wyjaśnia zjawisko dyfuzji • opisuje pierwiastek chemiczny jako zbiór atomów o danej liczbie atomowej Z • wyjaśnia różnice w budowie atomów izotopów wodoru	• wyjaśnia różnice między pierwiastkiem a związkiem chemicznym • korzysta z informacji zawartych w układzie okresowym pierwiastków chemicznych • oblicza maksymalną liczbę elektronów w powłokach	• wyjaśnia związek między podobieństwami właściwości pierwiastków chemicznych zapisanych w tej samej grupie układu okresowego a budową ich atomów i liczbą elektronów walencyjnych	wyszukuje informacje na temat zastosowań izotopów

• opisuje i charakteryzuje skład atomu pierwiastka chemicznego (jądro .protony i neutrony, powłoki elektronowe .elektrony) • wyjaśnia, co to są nukleony • definiuje pojęcie elektrony walencyjne • wyjaśnia, co to są liczba atomowa, liczba masowa • ustala liczbę protonów i neutronów w jądrze atomowym oraz liczbę elektronów w atomie danego pierwiastka chemicznego, gdy znane są liczby atomowa i masowa • podaje, czym jest konfiguracja elektronowa • definiuje pojęcie izotop • opisuje układ okresowy pierwiastków chemicznych • podaje treść prawa okresowości • odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach chemicznych • określa rodzaj pierwiastków (metal, niemetal) i podobieństwo właściwości pierwiastków w grupie	• korzysta z układu okresowego pierwiastków chemicznych • wykorzystuje informacje odczytane z układu okresowego pierwiastków chemicznych • podaje maksymalną liczbę elektronów na poszczególnych powłokach (K, L, M) • zapisuje konfiguracje elektronowe • rysuje modele atomów pierwiastków chemicznych • określa, jak zmieniają się niektóre właściwości pierwiastków w grupie i okresie	• zapisuje konfiguracje elektronowe • rysuje uproszczone modele atomów • określa zmianę właściwości pierwiastków w grupie i okresie		
Dział 4 Łączenie się atomów. Równania reakcji chemicznych				
• wymienia typy wiązań chemicznych • podaje definicje: *wiązania kowalencyjnego*, *wiązania jonowego* • definiuje pojęcia: *jon, kation, anion* • definiuje pojęcie *elektroujemność*	• opisuje rolę elektronów zewnętrznej powłoki w łączeniu się atomów • odczytuje elektroujemność pierwiastków chemicznych • określa rodzaj wiązania w prostych przykładach cząsteczek	• określa typ wiązania chemicznego w podanym przykładzie • wyjaśnia różnice między typami wiązań chemicznych • opisuje, jak wykorzystać elektroujemność do określenia rodzaju wiązania chemicznego w cząsteczce	• wykorzystuje pojęcie *elektroujemności* do określania rodzaju wiązania w podanych substancjach • uzasadnia i udowadnia doświadczalnie, że masa substratów jest równa masie produktów	• wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach związków kowalencyjnych i jonowych (stan skupienia, rozpuszczalność w wodzie, temperatury topnienia i wrzenia, przewodnictwo ciepła i elektryczności)

• posługuje się symbolami pierwiastków chemicznych • podaje, co występuje we wzorze elektronowym • odróżnia wzór sumaryczny od wzoru strukturalnego -na przykładzie cząsteczek o budowie kowalencyjnej: H_2, Cl_2, N_2, CO_2, H_2O, HCl, NH_3, CH_4, zapisuje wzory sumaryczne i strukturalne tych cząsteczek -wskazuje jony z atomów na przykładach: Na, Mg, Al, O, Cl, S -wskazuje jony w związkach o budowie jonowej (np. NaCl, MgO) • definiuje pojęcie *wartościowość* • podaje wartościowość pierwiastków chemicznych w stanie wolnym • odczytuje z układu okresowego maksymalną wartościowość pierwiastków chemicznych względem wodoru i tlenu grup 1, 2 i 13−17 • wyznacza wartościowość pierwiastków chemicznych na podstawie wzorów sumarycznych • zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki związku dwupierwiastkowego na podstawie wartościowości pierwiastków chemicznych • określa na podstawie wzoru liczbę atomów pierwiastków w związku chemicznym	− podaje przykłady substancji o wiązaniu kowalencyjnym i substancji o wiązaniu jonowym • określa wartościowość na podstawie układu okresowego pierwiastków • zapisuje wzory związków chemicznych na podstawie podanej wartościowości lub nazwy pierwiastków chemicznych • podaje nazwę związku chemicznego na podstawie wzoru • określa wartościowość pierwiastków w związku chemicznym • zapisuje wzory cząsteczek, korzystając z modeli • wyjaśnia znaczenie współczynnika stechiometrycznego i indeksu stechiometrycznego • wyjaśnia pojęcie *równania reakcji chemicznej* • odczytuje proste równania reakcji chemicznych • zapisuje równania reakcji chemicznych − dobiera współczynniki w równaniach reakcji chemicznych	• wykorzystuje pojęcie *wartościowości* • nazywa związki chemiczne na podstawie wzorów sumarycznych i zapisuje wzory na podstawie ich nazw • zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych • przedstawia modelowy schemat równania reakcji chemicznej	• wskazuje podstawowe różnice między wiązaniami kowalencyjnym a jonowym • zapisuje i odczytuje równania reakcji chemicznych o dużym stopniu trudności	

• interpretuje zapisy (odczytuje ilościowo i jakościowo proste zapisy), np.: H_2, 2H, $2H_2$ itp. • ustala na podstawie wzoru sumarycznego nazwę prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych • ustala na podstawie nazw wzory sumaryczne prostych dwupierwiastkowych związków chemicznych • wskazuje substraty i produkty reakcji chemicznej • podaje treść prawa zachowania masy				
Dział 5 Woda i roztwory wodne				
• charakteryzuje rodzaje wód występujących w przyrodzie • wymienia stany skupienia wody • nazywa przemiany stanów skupienia wody • opisuje właściwości wody • zapisuje wzory sumaryczny i strukturalny cząsteczki wody • definiuje pojęcie *dipol* • identyfikuje cząsteczkę wody jako dipol • wyjaśnia podział substancji na dobrze, średnio oraz trudno rozpuszczalne w wodzie − podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się i nie rozpuszczają się w wodzie • wyjaśnia pojęcia: *rozpuszczalnik* i *substancja rozpuszczana*	• opisuje budowę cząsteczki wody • wyjaśnia, co to jest cząsteczka polarna • wymienia właściwości wody zmieniające się pod wpływem zanieczyszczeń • planuje doświadczenie udowadniające, że woda: z sieci wodociągowej i naturalnie występująca w przyrodzie są mieszaninami • proponuje sposoby racjonalnego gospodarowania wodą • tłumaczy, na czym polegają procesy mieszania i rozpuszczania • określa, dla jakich substancji woda jest dobrym rozpuszczalnikiem	• wyjaśnia, na czym polega tworzenie wiązania kowalencyjnego spolaryzowanego w cząsteczce wody • wyjaśnia budowę polarną cząsteczki wody • określa właściwości wody wynikające z jej budowy polarnej • przedstawia za pomocą modeli proces rozpuszczania w wodzie substancji o budowie polarnej, np. chlorowodoru • podaje rozmiary cząstek substancji wprowadzonych do wody i znajdujących się w roztworze właściwym, koloidzie, zawiesinie • wykazuje doświadczalnie wpływ różnych czynników na	• proponuje doświadczenie udowadniające, że woda jest związkiem wodoru i tlenu • określa wpływ ciśnienia atmosferycznego na wartość temperatury wrzenia wody • porównuje rozpuszczalność w wodzie związków kowalencyjnych i jonowych • wykazuje doświadczalnie, czy roztwór jest nasycony, czy nienasycony • rozwiązuje z wykorzystaniem gęstości zadania rachunkowe dotyczące stężenia procentowego • oblicza rozpuszczalność substancji w danej temperaturze, znając stężenie procentowe jej roztworu nasyconego w tej temperaturze	• podaje sposoby zmniejszenia lub zwiększenia stężenia roztworu • oblicza stężenie procentowe roztworu powstałego przez zatężenie i rozcieńczenie roztworu • oblicza stężenie roztworu powstałego po zmieszaniu roztworów tej samej substancji o różnych stężeniach • opisuje różnice między roztworami: rozcieńczonym i stężonym

• projektuje doświadczenie dotyczące rozpuszczalności różnych substancji w wodzie • definiuje pojęcie *rozpuszczalność* • wymienia czynniki, które wpływają na rozpuszczalność substancji • określa, co to jest krzywa rozpuszczalności • odczytuje z wykresu rozpuszczalności rozpuszczalność danej substancji w podanej temperaturze • wymienia czynniki wpływające na szybkość rozpuszczania się substancji stałej w wodzie • definiuje pojęcia: *roztwór właściwy*, *koloid* i *zawiesina* • podaje przykłady substancji tworzących z wodą roztwór właściwy, zawiesinę, koloid • definiuje pojęcia: *roztwór nasycony*, *roztwór nienasycony*, *roztwór stężony*, *roztwór rozcieńczony* • definiuje pojęcie *krystalizacja* • podaje sposoby otrzymywania roztworu nienasyconego z nasyconego i odwrotnie • definiuje *stężenie procentowe roztworu* • podaje wzór opisujący stężenie procentowe roztworu • prowadzi proste obliczenia z wykorzystaniem pojęć: *stężenie procentowe*, *masa substancji*, *masa rozpuszczalnika*, *masa roztworu*	• charakteryzuje substancje ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie • planuje doświadczenia wykazujące wpływ różnych czynników na szybkość rozpuszczania substancji stałych w wodzie • porównuje rozpuszczalność różnych substancji w tej samej temperaturze • oblicza ilość substancji, którą można rozpuścić w określonej objętości wody w podanej temperaturze • podaje przykłady substancji, które rozpuszczają się w wodzie, tworząc roztwory właściwe • podaje przykłady substancji, które nie rozpuszczają się w wodzie, tworząc koloidy lub zawiesiny • wskazuje różnice między roztworem właściwym a zawiesiną • opisuje różnice między roztworami: nasyconym i nienasyconym • przekształca wzór na stężenie procentowe roztworu tak, aby obliczyć masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu • oblicza masę substancji rozpuszczonej lub masę roztworu, znając stężenie procentowe roztworu • wyjaśnia, jak sporządzić roztwór o określonym stężeniu procentowym, np. 100 g 20-	szybkość rozpuszczania substancji stałej w wodzie • posługuje się wykresem rozpuszczalności • wykonuje obliczenia z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności • oblicza masę wody, znając masę roztworu i jego stężenie procentowe • prowadzi obliczenia z wykorzystaniem pojęcia *gęstości* • oblicza stężenie procentowe roztworu nasyconego w danej temperaturze (z wykorzystaniem wykresu rozpuszczalności) • wymienia czynności prowadzące do sporządzenia określonej objętości roztworu o określonym stężeniu procentowym • sporządza roztwór o określonym stężeniu procentowym		

	procentowego roztworu soli kuchennej			
Dział 6 Tlenki i wodorotlenki				
• definiuje pojęcie *katalizator* • definiuje pojęcie *tlenek* • podaje podział tlenków na tlenki metali i tlenki niemetali • zapisuje równania reakcji otrzymywania tlenków metali i tlenków niemetali • wymienia zasady BHP dotyczące pracy z zasadami • definiuje pojęcia *wodorotlenek* i *zasada* • odczytuje z tabeli rozpuszczalności, rozpuszczalność wodorotlenków w wodzie • opisuje budowę wodorotlenków • zna wartościowość grupy wodorotlenowej • rozpoznaje wzory wodorotlenków • zapisuje wzory sumaryczne wodorotlenków: NaOH, KOH, $Ca(OH)_2$, $Al(OH)_3$, $Cu(OH)_2$ • definiuje pojęcia: *elektrolit, nieelektrolit* − definiuje pojęcia: *dysocjacja elektrolityczna (jonowa), wskaźnik* • wymienia rodzaje odczynów roztworów	• podaje sposoby otrzymywania tlenków • podaje wzory i nazwy wodorotlenków • wymienia wspólne właściwości zasad i wyjaśnia, z czego one wynikają • wymienia dwie główne metody otrzymywania wodorotlenków • zapisuje równania reakcji otrzymywania wodorotlenku sodu i wapnia • wyjaśnia pojęcia *woda wapienna* • odczytuje proste równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad • definiuje pojęcie *odczyn zasadowy* • bada odczyn • zapisuje obserwacje do przeprowadzanych na lekcji doświadczeń	• wyjaśnia pojęcia *wodorotlenek* i *zasada* • wymienia przykłady wodorotlenków i zasad • wyjaśnia, dlaczego podczas pracy z zasadami należy zachować szczególną ostrożność • wymienia poznane tlenki metali, z których otrzymać zasady • zapisuje równania reakcji otrzymywania wybranego wodorotlenku • planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać wodorotlenki sodu lub wapnia • planuje sposób otrzymywania wodorotlenków trudno rozpuszczalnych w wodzie • zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad • określa odczyn roztworu zasadowego • opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek) • opisuje zastosowania wskaźników • planuje doświadczenie, które umożliwi zbadanie odczynu	• planuje doświadczenia, w których wyniku można otrzymać różne wodorotlenki, także trudno rozpuszczalne w wodzie • zapisuje równania reakcji otrzymywania różnych wodorotlenków • identyfikuje wodorotlenki na podstawie podanych informacji • odczytuje równania reakcji chemicznych	-wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i wynikających z nich zastosowań wodorotlenków sodu, potasu i wapnia wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach fizycznych i zastosowaniach wybranych tlenków

• podaje barwy wskaźników w roztworze o podanym odczynie • wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) zasad • zapisuje równania dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) zasad (proste przykłady) − podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) • odróżnia zasady od innych substancji za pomocą wskaźników • rozróżnia pojęcia *wodorotlenek* i *zasada*		produktów używanych w życiu codziennym		

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Kwasy				
wymienia zasady bhp dotyczące obchodzenia się z kwasami zalicza kwasy do elektrolitów definiuje pojęcie kwasy opisuje budowę kwasów opisuje różnice w budowie kwasów beztlenowych i kwasów tlenowych	udowadnia, dlaczego w nazwie danego kwasu pojawia się wartościowość wymienia metody otrzymywania kwasów tlenowych i kwasów beztlenowych zapisuje równania reakcji otrzymywania poznanych kwasów	zapisuje równania reakcji otrzymywania wskazanego kwasu wyjaśnia, dlaczego podczas pracy ze stężonymi roztworami kwasów należy zachować szczególną ostrożność	nazywa dowolny kwas tlenowy (określenie wartościowości pierwiastków chemicznych, uwzględnienie ich w nazwie) projektuje i przeprowadza doświadczenia, w których wyniku można otrzymać kwasy identyfikuje kwasy na podstawie podanych informacji	wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o powstawaniu i skutkach kwaśnych opadów oraz o sposobach ograniczających ich powstawanie wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o właściwościach i

zapisuje wzory sumaryczne kwasów: HCl, H2S, H2SO4, H2SO3, HNO3, H2CO3, H3PO4 podaje nazwy poznanych kwasów wskazuje wodór i resztę kwasową we wzorze kwasu wyznacza wartościowość reszty kwasowej wyjaśnia, jak można otrzymać kwas chlorowodorowy, fosforowy(V) wyjaśnia, co to jest tlenek kwasowy stosuje zasadę rozcieńczania kwasów wyjaśnia, na czym polega dysocjacja elektrolityczna (jonowa) kwasów definiuje pojęcia: jon, kation i anion zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów (proste przykłady) wymienia rodzaje odczynu roztworu wymienia poznane wskaźniki określa zakres pH i barwy wskaźników dla poszczególnych odczynów rozróżnia doświadczalnie odczyny roztworów za pomocą wskaźników.	wyjaśnia pojęcie tlenek kwasowy wskazuje przykłady tlenków kwasowych wyjaśnia pojęcie dysocjacja elektrolityczna zapisuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów nazywa kation H+ i aniony reszt kwasowych określa odczyn roztworu (kwasowy) zapisuje obserwacje z przeprowadzanych doświadczeń posługuje się skalą pH bada odczyn i pH roztworu.	projektuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać omawiane na lekcjach kwasy wymienia poznane tlenki kwasowe wyjaśnia zasadę bezpiecznego rozcieńczania stężonego roztworu kwasu siarkowego(VI) zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów zapisuje i odczytuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej w formie stopniowej dla H_2S, H_2CO_3 opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek) interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyny: kwasowy, zasadowy, obojętny) opisuje zastosowania wskaźników planuje doświadczenie, które pozwala zbadać pH produktów występujących w życiu codziennym	odczytuje równania reakcji chemicznych planuje doświadczalne wykrycie białka w próbce żywności (np.: w serze, mleku, jajku) opisuje reakcję ksantoproteinową.	wynikających z nich zastosowań niektórych kwasów, np. HCl, H_2SO_4.
Dział 2. Sole				
opisuje budowę soli tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli (np. chlorków, siarczków)	wymienia cztery najważniejsze sposoby otrzymywania soli podaje nazwy i wzory soli (typowe przykłady)	tworzy i zapisuje nazwy i wzory soli: chlorków, siarczków, azotanów(V), siarczanów(IV), siarczanów(VI), węglanów,	wymienia metody otrzymywania soli przewiduje, czy zajdzie dana reakcja chemiczna (poznane	wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o zastosowaniach najważniejszych soli: chlorków,

wskazuje metal i resztę kwasową we wzorze soli tworzy nazwy soli na podstawie wzorów sumarycznych (proste przykłady) tworzy i zapisuje wzory sumaryczne soli na podstawie ich nazw (np. wzory soli kwasów: chlorowodorowego, siarkowodorowego i metali, np. sodu, potasu i wapnia) wskazuje wzory soli wśród wzorów różnych związków chemicznych definiuje pojęcie dysocjacja elektrolityczna (jonowa) soli dzieli sole ze względu na ich rozpuszczalność w wodzie ustala rozpuszczalność soli w wodzie na podstawie tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie zapisuje równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej (jonowej) soli rozpuszczalnych w wodzie (proste przykłady) podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli (proste przykłady) opisuje sposób otrzymywania soli trzema podstawowymi metodami (kwas + wodorotlenek, metal + kwas, tlenek metalu + kwas) zapisuje cząsteczkowo równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady)	zapisuje równania reakcji zobojętniania w formach: cząsteczkowej, jonowej oraz jonowej skróconej podaje nazwy jonów powstałych w wyniku dysocjacji elektrolitycznej soli odczytuje równania reakcji otrzymywania soli (proste przykłady) korzysta z tabeli rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie zapisuje równania reakcji otrzymywania soli (reakcja strąceniowa) w formach cząsteczkowej i jonowej (proste przykłady) zapisuje i odczytuje wybrane równania reakcji dysocjacji elektrolitycznej soli dzieli metale ze względu na ich aktywność chemiczną (szereg aktywności chemicznej metali) opisuje sposoby zachowania się metali w reakcji z kwasami (np. miedź i magnez w reakcji z kwasem chlorowodorowym) zapisuje obserwacje z doświadczeń przeprowadzanych na lekcji.	fosforanów(V) (ortofosforanów(V)) zapisuje i odczytuje równania dysocjacji elektrolitycznej soli otrzymuje sole doświadczalnie wyjaśnia przebieg reakcji zobojętniania i reakcji strąceniowej zapisuje równania reakcji otrzymywania soli ustala, korzystając z szeregu aktywności metali, które metale reagują z kwasami według schematu: metal + kwas ® sól + wodór projektuje i przeprowadza reakcję zobojętniania (HCl + NaOH) swobodnie posługuje się tabelą rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie projektuje doświadczenia pozwalające otrzymać substancje średnio i trudno rozpuszczalne (sole i wodorotlenki) w reakcjach strąceniowych zapisuje odpowiednie równania reakcji w formie cząsteczkowej i jonowej (reakcje otrzymywania substancji średnio i trudno rozpuszczalnych w reakcjach strąceniowych) podaje przykłady soli występujących w przyrodzie opisuje doświadczenia przeprowadzane na lekcjach (schemat, obserwacje, wniosek).	metody, tabela rozpuszczalności soli i wodorotlenków w wodzie, szereg aktywności metali) zapisuje i odczytuje równania reakcji otrzymywania dowolnej soli wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w odczynie roztworów poddanych reakcji zobojętniania proponuje reakcję tworzenia soli średnio i trudno rozpuszczalnej przewiduje wynik reakcji strąceniowej identyfikuje sole na podstawie podanych informacji podaje zastosowania reakcji strąceniowych projektuje i przeprowadza doświadczenia dotyczące otrzymywania soli przewiduje efekty zaprojektowanych doświadczeń dotyczących otrzymywania soli (różne metody) opisuje zaprojektowane doświadczenia.	węglanów, azotanów(V), siarczanów(VI) i fosforanów(V) (ortofosforanów(V)).

definiuje pojęcia reakcja zobojętniania i reakcja strąceniowa. odróżnia zapis cząsteczkowy od zapisu jonowego równania reakcji chemicznej określa związek ładunku jonu z wartościowością metalu i reszty kwasowej.				
Dział 3. Związki węgla z wodorem				
wyjaśnia pojęcie związki organiczne podaje przykłady związków chemicznych zawierających węgiel stosuje zasady BHP w pracy z tlenkiem węgla(II) definiuje pojęcie węglowodory definiuje pojęcie szereg homologiczny definiuje pojęcia: węglowodory nasycone, węglowodory nienasycone, alkany, alkeny, alkiny zalicza alkany do węglowodorów nasyconych, a alkeny i alkiny .do nienasyconych zapisuje wzory sumaryczne: alkanów, alkenów i alkinów o podanej liczbie atomów węgla rysuje wzory strukturalne i półstrukturalne (grupowe): alkanów, alkenów i alkinów o łańcuchach prostych (do czterech atomów węgla w cząsteczce)	wyjaśnia pojęcie szereg homologiczny tworzy nazwy alkenów i alkinów na podstawie nazw odpowiednich alkanów zapisuje wzory: sumaryczne, strukturalne i półstrukturalne (grupowe); podaje nazwy: alkanów, alkenów i alkinów buduje model cząsteczki: metanu, etenu, etynu wyjaśnia różnicę między spalaniem całkowitym a spalaniem niecałkowitym opisuje właściwości fizyczne i chemiczne (spalanie) alkanów (metanu, etanu) oraz etenu i etynu zapisuje i odczytuje równania reakcji spalania metanu, etanu, przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu pisze równania reakcji spalania etenu i etynu porównuje budowę etenu i etynu wyjaśnia, na czym polegają reakcje przyłączania i polimeryzacji	tworzy wzory ogólne alkanów, alkenów, alkinów (na podstawie wzorów kolejnych związków chemicznych w danym szeregu homologicznym) proponuje sposób doświadczalnego wykrycia produktów spalania węglowodorów zapisuje równania reakcji spalania alkanów przy ograniczonym i nieograniczonym dostępie tlenu zapisuje równania reakcji spalania etenu i etynu zapisuje równania reakcji otrzymywania etynu odczytuje podane równania reakcji chemicznej zapisuje równania reakcji etenu i etynu z bromem, polimeryzacji etenu opisuje rolę katalizatora w reakcji chemicznej wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a właściwościami fizycznymi alkanów (np. stanem skupienia,	analizuje właściwości węglowodorów porównuje właściwości węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych opisuje wpływ wiązania wielokrotnego w cząsteczce węglowodoru na jego reaktywność zapisuje równania reakcji przyłączania (np. bromowodoru, wodoru, chloru) do węglowodorów zawierających wiązanie wielokrotne projektuje doświadczenia chemiczne dotyczące węglowodorów analizuje znaczenie węglowodorów w życiu codziennym.	wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o naturalnych źródłach węglowodorów oraz o produktach destylacji ropy naftowej i ich zastosowaniach wyszukuje informacje na temat zastosowań alkanów, etenu i etynu wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje o właściwościach i zastosowaniu polietylenu.

podaje nazwy systematyczne alkanów (do czterech atomów węgla w cząsteczce) podaje wzory ogólne: alkanów, alkenów i alkinów podaje zasady tworzenia nazw alkenów i alkinów przyporządkowuje dany węglowodór do odpowiedniego szeregu homologicznego opisuje budowę i występowanie metanu opisuje właściwości fizyczne i chemiczne metanu, etanu wyjaśnia, na czym polegają spalanie całkowite i spalanie niecałkowite zapisuje równania reakcji spalania całkowitego i spalania niecałkowitego metanu, etanu podaje wzory sumaryczne i strukturalne etenu i etynu opisuje najważniejsze właściwości etenu i etynu definiuje pojęcia: polimeryzacja, monomer i polimer opisuje wpływ węglowodorów nasyconych i węglowodorów nienasyconych na wodę bromową (lub roztwór manganianu(VII) potasu).	wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić węglowodory nasycone od węglowodorów nienasyconych, np. metan od etenu czy etynu wyjaśnia, od czego zależą właściwości węglowodorów podaje obserwacje do wykonywanych na lekcji doświadczeń.	lotnością, palnością, gęstością, temperaturą topnienia i wrzenia) wyjaśnia, co jest przyczyną większej reaktywności węglowodorów nienasyconych w porównaniu z węglowodorami nasyconymi projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie węglowodorów nasyconych od węglowodorów nienasyconych opisuje przeprowadzane doświadczenia chemiczne.		
Dział 4. Pochodne węglowodorów				
dowodzi, że alkohole, kwasy karboksylowe, estry i aminokwasy są pochodnymi węglowodorów opisuje budowę pochodnych węglowodorów (grupa	zapisuje nazwy i wzory omawianych grup funkcyjnych wyjaśnia, co to są alkohole polihydroksylowe zapisuje wzory i podaje nazwy alkoholi monohydroksylowych o	wyjaśnia, dlaczego etanol ma odczyn obojętny wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwę systematyczną glicerolu	proponuje doświadczenie chemiczne do podanego tematu z działu Pochodne węglowodorów opisuje doświadczenia chemiczne (schemat, obserwacje, wniosek)	wyszukuje, porządkuje i prezentuje informacje na temat zastosowań glicerolu wyszukuje informacje na temat zastosowań kwasów

węglowodorowa + grupa funkcyjna) • wymienia pierwiastki chemiczne wchodzące w skład pochodnych węglowodorów • zalicza daną substancję organiczną do odpowiedniej grupy związków chemicznych • wyjaśnia, co to jest grupa funkcyjna • zaznacza grupy funkcyjne w alkoholach, kwasach karboksylowych, estrach, aminokwasach; podaje ich nazwy • zapisuje wzory ogólne alkoholi, kwasów karboksylowych i estrów • dzieli alkohole na monohydroksylowe i polihydroksylowe • zapisuje wzory sumaryczne i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce • wyjaśnia, co to są nazwy zwyczajowe i nazwy systematyczne • tworzy nazwy systematyczne alkoholi monohydroksylowych o łańcuchach prostych zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce, podaje zwyczajowe (metanolu, etanolu) • rysuje wzory półstrukturalne (grupowe), strukturalne kwasów	łańcuchach prostych (zawierających do czterech atomów węgla w cząsteczce) • zapisuje wzory sumaryczny i półstrukturalny (grupowy) propano-1,2,3-triolu (glicerolu) • uzasadnia stwierdzenie, że alkohole i kwasy karboksylowe tworzą szeregi homologiczne • podaje odczyn roztworu alkoholu • zapisuje równania reakcji spalania etanolu • podaje przykłady kwasów organicznych występujących w przyrodzie (kwasy: mrówkowy, szczawiowy, cytrynowy) • tworzy nazwy prostych kwasów karboksylowych (do czterech atomów węgla w cząsteczce) i zapisuje ich wzory sumaryczne i strukturalne • podaje właściwości kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) • bada wybrane właściwości fizyczne kwasu etanowego (octowego) • opisuje dysocjację elektrolityczną kwasów karboksylowych • bada odczyn wodnego roztworu kwasu etanowego (octowego) • zapisuje równania reakcji spalania i reakcji dysocjacji elektrolitycznej kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego)	• zapisuje równania reakcji spalania alkoholi • podaje nazwy zwyczajowe i systematyczne alkoholi i kwasów karboksylowych • wyjaśnia, dlaczego niektóre wyższe kwasy karboksylowe nazywa się kwasami tłuszczowymi • porównuje właściwości kwasów organicznych i nieorganicznych • porównuje właściwości kwasów karboksylowych • dzieli kwasy karboksylowe • zapisuje równania reakcji chemicznych kwasów karboksylowych • podaje nazwy soli kwasów organicznych • podaje nazwy i rysuje wzory półstrukturalne (grupowe) długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (kwasów tłuszczowych) nasyconych (palmitynowego, stearynowego) i nienasyconego (oleinowego) • określa miejsce występowania wiązania podwójnego w cząsteczce kwasu oleinowego • projektuje doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie kwasu oleinowego od kwasów palmitynowego lub stearynowego • zapisuje równania reakcji chemicznych prostych kwasów karboksylowych z alkoholami monohydroksylowymi	• przeprowadza doświadczenia chemiczne do działu Pochodne węglowodorów • zapisuje wzory podanych alkoholi i kwasów karboksylowych • zapisuje równania reakcji chemicznych alkoholi, kwasów karboksylowych o wyższym stopniu trudności (np. więcej niż cztery atomów węgla w cząsteczce) • wyjaśnia zależność między długością łańcucha węglowego a stanem skupienia i reaktywnością alkoholi oraz kwasów karboksylowych • zapisuje równania reakcji otrzymywania estru o podanej nazwie lub podanym wzorze • planuje i przeprowadza doświadczenie pozwalające otrzymać ester o podanej nazwie • przewiduje produkty reakcji chemicznej • identyfikuje poznane substancje • omawia szczegółowo przebieg reakcji estryfikacji • omawia różnicę między reakcją estryfikacji a reakcją zobojętniania • zapisuje równania reakcji chemicznych w formach: cząsteczkowej, jonowej i skróconej jonowej • analizuje konsekwencje istnienia dwóch grup funkcyjnych w cząsteczce aminokwasu	organicznych występujących w przyrodzie • wyszukuje informacje o właściwościach estrów w aspekcie ich zastosowań.

monokarboksylowych o łańcuchach prostych zawierających do dwóch atomów węgla w cząsteczce; podaje ich nazwy systematyczne i zwyczajowe (kwasu metanowego i kwasu etanowego) • zaznacza resztę kwasową we wzorze kwasu karboksylowego • opisuje najważniejsze właściwości metanolu, etanolu i glicerolu oraz kwasów octowego i mrówkowego • bada właściwości fizyczne glicerolu • zapisuje równanie reakcji spalania metanolu • dzieli kwasy karboksylowe na nasycone i nienasycone • wymienia najważniejsze kwasy tłuszczowe • opisuje najważniejsze właściwości długołańcuchowych kwasów karboksylowych (stearynowego i oleinowego) • definiuje pojęcie mydła • wymienia związki chemiczne, które są substratami reakcji estryfikacji • definiuje pojęcie estry • opisuje zagrożenia związane z alkoholami (metanol, etanol) • opisuje najważniejsze zastosowania metanolu i etanolu • wśród poznanych substancji wskazuje te, które mają szkodliwy wpływ na organizm	• zapisuje równania reakcji kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) z metalami, tlenkami metali i wodorotlenkami • podaje nazwy soli pochodzących od kwasów metanowego (mrówkowego) i etanowego (octowego) • podaje nazwy długołańcuchowych kwasów monokarboksylowych (przykłady) • zapisuje wzory sumaryczne kwasów: palmitynowego, stearynowego i oleinowego • wyjaśnia, jak można doświadczalnie udowodnić, że dany kwas karboksylowy jest kwasem nienasyconym • podaje przykłady estrów • wyjaśnia, na czym polega reakcja estryfikacji • tworzy nazwy estrów pochodzących od podanych nazw kwasów i alkoholi (proste przykłady) • opisuje sposób otrzymywania wskazanego estru (np. octanu etylu) • zapisuje równania reakcji otrzymywania estru (proste przykłady, np. octanu metylu) • wymienia właściwości fizyczne octanu etylu • opisuje negatywne skutki działania metanolu i etanolu na organizm	• zapisuje równania reakcji otrzymywania podanych estrów • tworzy wzory estrów na podstawie nazw kwasów i alkoholi • tworzy nazwy systematyczne i zwyczajowe estrów na podstawie nazw odpowiednich kwasów karboksylowych i alkoholi • zapisuje wzór poznanego aminokwasu • opisuje budowę oraz wybrane właściwości fizyczne i chemiczne aminokwasów na przykładzie kwasu aminooctowego (glicyny) • opisuje właściwości omawianych związków chemicznych • bada niektóre właściwości fizyczne i chemiczne omawianych związków opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne.	• zapisuje równanie kondensacji dwóch cząsteczek glicyny • opisuje mechanizm powstawania wiązania peptydowego.	

omawia budowę i właściwości aminokwasów (na przykładzie glicyny) podaje przykłady występowania aminokwasów.	bada właściwości fizyczne omawianych związków zapisuje obserwacje z wykonywanych doświadczeń chemicznych.			
Dział 5. Substancje o znaczeniu biologicznym				
wymienia pierwiastki chemiczne, których atomy wchodzą w skład cząsteczek: tłuszczów, cukrów i białek definiuje białka jako związki chemiczne powstające z aminokwasów definiuje pojęcia: denaturacja, koagulacja, żel, zol wymienia czynniki powodujące denaturację białek podaje reakcje charakterystyczne białek i skrobi wyjaśnia, co to są związki wielkocząsteczkowe; wymienia ich przykłady.	opisuje wpływ oleju roślinnego na wodę bromową wyjaśnia, jak można doświadczalnie odróżnić tłuszcze nienasycone od tłuszczów nasyconych wymienia czynniki powodujące koagulację białek bada właściwości fizyczne wybranych związków chemicznych (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy) wykrywa obecność skrobi i białka w produktach spożywczych.	wyjaśnia, dlaczego olej roślinny odbarwia wodę bromową definiuje białka jako związki chemiczne powstające w wyniku kondensacji aminokwasów definiuje pojęcia: peptydy, peptyzacja, wysalanie białek opisuje różnice w przebiegu denaturacji i koagulacji białek definiuje pojęcie wiązanie peptydowe projektuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne umożliwiające odróżnienie tłuszczu nienasyconego od tłuszczu nasyconego projektuje doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka za pomocą stężonego roztworu kwasu azotowego(V) planuje doświadczenia chemiczne umożliwiające badanie właściwości omawianych związków chemicznych opisuje przeprowadzone doświadczenia chemiczne.	podaje wzór tristearynianu glicerolu projektuje i przeprowadza doświadczenia chemiczne umożliwiające wykrycie białka wyjaśnia, na czym polega wysalanie białek planuje i przeprowadza doświadczenie chemiczne weryfikujące postawioną hipotezę identyfikuje poznane substancje wymienia najważniejsze właściwości omawianych związków chemicznych.	wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie tłuszczów (jako estrów glicerolu i kwasów tłuszczowych), ich klasyfikacji pod względem pochodzenia, stanu skupienia i charakteru chemicznego oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu tłuszczów wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie i właściwościach fizycznych oraz znaczeniu i zastosowaniu białek wyszukuje, porządkuje, porównuje i prezentuje informacje o budowie cukrów (glukozy, fruktozy, sacharozy, skrobi i celulozy), ich klasyfikacji oraz o wybranych właściwościach fizycznych, znaczeniu i zastosowaniu cukrów.

Edukacja dla bezpieczeństwa

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Postepowanie w sytuacjach zagrożeń				
charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu rozpoznaje zagrożenia wymienia nazwy służb działających na rzecz zwalczania zagrożeń wymienia główne przyczyny pożarów opisuje zasady postępowania podczas pożaru wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru wymienia rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej omawia zasady zachowania podczas ataku terrorystycznego (np. wtargnięcie uzbrojonej osoby do szkoły) opisuje obowiązki pieszego i kierowcy wobec pojazdu uprzywilejowanego	opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: sygnały drogi i wyjścia ewakuacyjne miejsce zbiórki zasady zachowania podczas ewakuacji wymienia podstawowe środki alarmowe opisuje sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych opisuje zakres i sposób przygotowania się do planowanej ewakuacji opisuje zasady postępowania podczas powodzi, śnieżycy, wichury, burzy	omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu omawia zasady postępowania po opublikowaniu komunikatu ostrzegawczego charakteryzuje działalność i zadania społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: Ochotniczej Straży Pożarnej, GOPR, WOPR opisuje sposoby gaszenia najczęściej występujących pożarów (w zarodku) wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych	charakteryzuje stopnie ewakuacji omawia zasady ewakuacji zwierząt z terenów zagrożonych uzasadnia i proponuje skuteczne sposoby zapobiegania panice	redaguje treść komunikatu ostrzegawczego o zbliżającym się (wybranym) zagrożeniu dla miejscowości, w której mieszka

Dział 2. Bezpieczeństwo państwa				
wymienia i charakteryzuje dziedziny bezpieczeństwa państwa wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa i jego poszczególne instytucje, wymienia rodzaje sił zbrojnych RP rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia Sił Zbrojnych RP	omawia zadania, strukturę oraz podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych RP wymienia i uzasadnia geopolityczne aspekty bezpieczeństwa państwa charakteryzuje rodzaje sił zbrojnych RP	identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy, opisuje procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia wymienia najczęstsze zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa	wymienia zadania i kompetencje władz państwowych oraz samorządowych w zakresie obronności proponuje działania podnoszące bezpieczeństwo w sieci wymienia główne zagrożenia dla współczesnego bezpieczeństwa	jest członkiem organizacji skautowych lub proobronnych, lub grup rekonstrukcyjnych itp. doskonali się w wybranej dyscyplinie sportowej przydatnej w zakresie obronności kraju (sporty walki, strzelectwo, lekkoatletyka, biegi na orientację, jeździectwo, pływanie, nurkowanie, spadochroniarstwo itp.)
Dział 3. Podstawy pierwszej pomocy				
podaje definicję pierwszej pomocy wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce, np. domowej opisuje zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia prawidłowo wzywa pomoc opisuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego	opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego dla prawidłowego funkcjonowania organizmu omawia zasady postępowanie w przypadku omdlenia wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy omawia i stosuje zasady unieruchamiania złamań kości długich i stawów	przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE wymienia najczęstsze przyczyny utraty przytomności proponuje działania samopomocowe po zaobserwowaniu objawów zwiastujących omdlenie wymienia typowe objawy zwiastujące, poprzedzające omdlenie wykonuje podstawowe opatrunki osłaniające w obrębie głowy i tułowia zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego prawidłowo szacuje powierzchnię oparzeń wyjaśnia cel doraźnego unieruchomienia kończyny	wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia omawia znaczenie pojęcia „złota godzina” opisuje sytuacje, w jakich można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci praktycznie wykorzystuje w sytuacjach symulowanych automatyczny defibrylator (AED) proponuje działania zapobiegające zadławieniu w typowych sytuacjach życia codziennego omawia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej omawia sposób wykonania chwytu Rauteka i wskazuje	uczestniczył w pozaszkolnych formacjach związanych z ratownictwem medycznym potrafi zainstalować w telefonie komórkowym system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach

wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się uraz kręgosłupa proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej pozycji opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku: zawału serca udaru mózgu napadu duszności porażenia prądem ukąszenia lub użądlenia napadu padaczkowego hipo lub hiperglikemii	wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs) wymienia typowe objawy wstrząsu krwotocznego bezpiecznie odwraca poszkodowanego z brzucha na plecy układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej/ bocznej ustalonej	(zmniejszenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębiania urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu opisuje działania ratownicze w przypadku ciała obcego w oku wymienia główne stany zagrożenia życia lub zdrowia definiuje NZK, wymienia jego przyczyny i typowe objawy charakteryzuje zagrożenia płynące ze strony wstrząsu anafilaktycznego	okoliczności typowe dla jego zastosowania umiejętnie stosuje schemat diagnostyczny FAST	
Dział 4. Kształtowanie postaw obronnych				
omawia zasadę BLOS omawia zasady zachowania na strzelnicy zna podstawowe zasady orientowania się w terenie	wymienia przykłady broni strzeleckiej omawia przykłady urządzeń i narzędzi przydatnych podczas poruszania się w nieznanym terenie (kompas, GPS, mapy, punkty charakterystyczne)	prawidłowo przyjmuje pozycje strzeleckie: stojąc, klęcząc, leżąc) wymienia podstawowe elementy broni palnej potrafi orientować się w terenie za pomocą: mapy, kompasu, GPS, punktów charakterystycznych omawia ograniczenia związane z wykorzystaniem urządzeń GPS i kompasu	potrafi zgrywać przyrządy celownicze wymienia i charakteryzuje rodzaje map omawia najważniejsze elementy mapy	wymienia główne przyczyny wypadków podczas strzelania

Edukacja zdrowotna

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
• rozpoznaje podstawowe pojęcia związane ze zdrowiem; • z pomocą nauczyciela potrafi wskazać podstawowe zasady higieny; • rozpoznaje wybrane zdrowe i niezdrowe zachowania; • zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w życiu codziennym i w środowisku cyfrowym; • rozpoznaje niektóre emocje; • wie, że należy dbać o sen, ruch, odpoczynek i prawidłowe odżywianie; • wykonuje proste zadania przy znacznym wsparciu nauczyciela; • podejmuje próby współpracy z innymi. • z pomocą nauczyciela wskazuje objawy złego samopoczucia i osobę dorosłą, do której należy zwrócić się po pomoc;	• zna podstawowe pojęcie zdrowia; • potrafi wymienić wybrane czynniki wpływające na zdrowie; • zna najważniejsze zasady higieny; • potrafi wskazać przykłady zdrowej żywności i napojów; • rozpoznaje podstawowe emocje; • zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w życiu codziennym i w środowisku cyfrowym; • wie, że sen, ruch i odpoczynek są ważne dla zdrowia; • z pomocą nauczyciela rozwiązuje proste sytuacje problemowe; • wykonuje podstawowe zadania; • uczestniczy w pracy grupowej, ale wymaga okresowego wsparcia. • wymienia podstawowe objawy choroby i wyjaśnia, kiedy należy powiadomić osobę dorosłą;	• zna większość podstawowych pojęć dotyczących zdrowia; • potrafi wymienić podstawowe czynniki wpływające na zdrowie; • rozpoznaje typowe zachowania sprzyjające zdrowiu; • zna podstawowe zasady higieny i zdrowego odżywiania; • potrafi wymienić zdrowe napoje i produkty; • rozpoznaje podstawowe emocje; • zna podstawowe sposoby radzenia sobie ze stresem i trudnymi emocjami; • zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w życiu codziennym i w środowisku cyfrowym; • rozumie znaczenie snu i aktywności fizycznej; • wykonuje zadania zgodnie z instrukcją; • zazwyczaj poprawnie wykonuje zadania podczas zajęć i współpracuje z innymi. • na przykładzie omawia pomiar temperatury i przygotowanie do wizyty lekarskiej lub stomatologicznej;	• poprawnie wyjaśnia podstawowe pojęcia związane ze zdrowiem; • zna czynniki wpływające na zdrowie; • rozróżnia zachowania zdrowotne i ryzykowne; • zna zasady higieny i potrafi poprawnie zastosować je w zadaniu praktycznym lub na przykładzie modelowym; • zna podstawowe zasady zdrowego odżywiania i nawodnienia; • potrafi wskazać podstawowe informacje na etykiecie produktu; • rozpoznaje podstawowe emocje i zna sposoby radzenia sobie z nimi; • zna osoby i miejsca, w których można szukać pomocy; • zna zasady bezpieczeństwa w życiu codziennym i w środowisku cyfrowym; • rozumie znaczenie ruchu, snu i odpoczynku; • rzetelnie wykonuje zadania podczas zajęć i współpracuje z grupą; • poprawnie wykonuje zadania i projekty; • potrafi wykorzystać poznane wiadomości w prostych sytuacjach praktycznych.	• samodzielnie i poprawnie wyjaśnia, czym jest zdrowie fizyczne, psychiczne i społeczne; • potrafi wskazać różne czynniki wpływające na zdrowie i wyjaśnić ich znaczenie; • świadomie rozpoznaje zachowania sprzyjające zdrowiu oraz zachowania ryzykowne; • bardzo dobrze zna zasady higieny osobistej i jamy ustnej oraz potrafi wyjaśnić ich znaczenie dla zdrowia ogólnego; • zna podstawowe zasady zdrowego odżywiania i nawodnienia oraz potrafi dokonywać prostych, świadomych wyborów; • potrafi odczytać podstawowe informacje z etykiety produktu; • rozpoznaje i nazywa emocje oraz potrafi wskazać konstruktywne sposoby radzenia sobie z nimi; • zna sposoby szukania pomocy w sytuacjach trudnych; • zna zasady bezpiecznego zachowania w domu, szkole, drodze, podczas aktywności fizycznej i w środowisku cyfrowym; • potrafi wyjaśnić znaczenie snu, odpoczynku i aktywności fizycznej;

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
			• w zadaniu praktycznym prawidłowo mierzy temperaturę, opisuje niepokojące objawy i wyjaśnia, kiedy potrzebna jest pomoc dorosłego lub wezwanie pomocy pod numerem 112;	• aktywnie i odpowiedzialnie współpracuje z innymi; • w zadaniach i wypowiedziach rozpoznaje znaczenie szacunku wobec siebie i innych oraz stosuje zasady komunikacji opartej na szacunku; • samodzielnie i twórczo wykonuje zadania i projekty oraz potrafi zaprezentować ich rezultaty; • potrafi zastosować zdobytą wiedzę w nowych sytuacjach. • samodzielnie analizuje modelową sytuację pogorszenia samopoczucia, uzasadnia sposób uzyskania pomocy i przygotowuje potrzebne informacje dla osoby udzielającej pomocy;
Ocena niedostateczna (1). Uczeń: • nie opanował podstawowych wiadomości dotyczących zdrowia; • nie rozpoznaje podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa; • nie potrafi wskazać podstawowych zachowań sprzyjających zdrowiu; • nie rozpoznaje podstawowych emocji; • nie potrafi wykonać podstawowych zadań mimo udzielonego wsparcia; • nie potrafi wykorzystać podstawowych informacji przekazywanych podczas zajęć.				
Moduł „Zdrowie seksualne” nie podlega ocenianiu i nie jest uwzględniany przy ustalaniu oceny z edukacji zdrowotnej.				

Edukacja zdrowotna

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
• zna wybrane podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • z pomocą nauczyciela rozpoznaje emocje; • wie, że należy szanować innych; • rozpoznaje podstawowe zasady prawidłowej komunikacji; • potrafi wskazać pojedyncze zachowania sprzyjające zdrowiu; • wykonuje proste zadania przy wsparciu nauczyciela. • rozpoznaje proste działania zapobiegające chorobom, w tym higienę rąk i badania kontrolne;	• zna podstawowe zasady dbania o zdrowie; • potrafi wskazać wybrane zdrowe nawyki; • rozpoznaje podstawowe emocje; • wie, że należy szanować granice własne i innych; • zna podstawowe zasady komunikacji; • potrafi wskazać podstawowe zasady zdrowego odżywiania; • rozumie znaczenie aktywności fizycznej i odpoczynku; • wykonuje zadania z pomocą nauczyciela. • wyjaśnia na prostym przykładzie cel badań profilaktycznych i kontroli stomatologicznych;	• zna podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • rozumie znaczenie codziennych nawyków; • rozpoznaje podstawowe emocje; • zna zasady właściwej komunikacji; • rozumie znaczenie szacunku i granic osobistych; • zna podstawowe zasady zdrowego odżywiania; • potrafi wskazać znaczenie ruchu i odpoczynku; • rozwiązuje proste sytuacje problemowe; • wykonuje zadania i uczestniczy w pracy grupowej. • odróżnia zapobieganie chorobie od jej leczenia i wskazuje wiarygodne źródło informacji o profilaktyce;	• bardzo dobrze zna zasady zdrowego stylu życia; • potrafi wyjaśnić wpływ nawyków na zdrowie; • rozpoznaje i nazywa emocje; • zna sposoby konstruktywnego wyrażania emocji; • rozumie znaczenie granic osobistych; • potrafi komunikować się z szacunkiem; • zna zasady budowania prawidłowych relacji; • zna zasady zdrowego odżywiania, ruchu i odpoczynku; • potrafi analizować proste sytuacje dotyczące zdrowia i relacji; • rzetelnie wykonuje zadania w pracy indywidualnej i grupowej; • odpowiedzialnie realizuje powierzone zadania. • wyjaśnia znaczenie badań profilaktycznych i przesiewowych oraz pojęcie grupy ryzyka; w sytuacji modelowej dobiera sposób uzyskania pomocy medycznej;	• samodzielnie analizuje wpływ codziennych wyborów na zdrowie; • potrafi uzasadnić znaczenie zdrowego stylu życia; • na przykładach modelowych analizuje wpływ nawyków na zdrowie i wskazuje możliwości ich poprawy; • rozpoznaje emocje własne i innych oraz potrafi adekwatnie o nich mówić; • rozumie znaczenie granic osobistych i potrafi je respektować; • potrafi stosować zasady komunikacji opartej na szacunku i empatii; • analizuje sytuacje związane z relacjami, presją i konfliktem; • zna zasady zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej i odpoczynku; • potrafi dokonywać świadomych wyborów dotyczących zdrowia; • zna zasady bezpieczeństwa i reagowania w sytuacjach zagrożenia; • samodzielnie i odpowiedzialnie wykonuje uzgodnione zadania w projektach i działaniach zespołowych; • samodzielnie formułuje wnioski i potrafi uzasadnić swoje stanowisko;

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:** • w zadaniach indywidualnych i zespołowych wykazuje umiejętność komunikacji opartej na szacunku, empatii i odpowiedzialności. • porównuje informacje o profilaktyce z różnych źródeł, uzasadnia ich wiarygodność i proponuje działania profilaktyczne dla opisanej sytuacji;
Ocena niedostateczna (1). Uczeń: • nie opanował podstawowych wiadomości i umiejętności; • nie rozpoznaje podstawowych zasad zdrowego stylu życia; • nie potrafi wskazać podstawowych sposobów dbania o zdrowie; • nie zna podstawowych zasad komunikacji i szacunku wobec innych; • nie potrafi wykonać podstawowych zadań mimo pomocy nauczyciela.				
Moduł „Zdrowie seksualne” nie podlega ocenianiu i nie jest uwzględniany przy ustalaniu oceny z edukacji zdrowotnej.				

Edukacja zdrowotna

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
• zna wybrane zasady zdrowego stylu życia; • rozpoznaje niektóre sytuacje wywołujące stres; • zna przynajmniej jeden sposób radzenia sobie z trudnymi emocjami; • wie, że należy szanować własne granice i granice innych; • rozpoznaje podstawowe zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi i uzależnieniami cyfrowymi; • wykonuje proste zadania przy wsparciu nauczyciela. • wskazuje, że szczepienia pomagają chronić przed określonymi chorobami zakaźnymi;	• zna podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • potrafi wymienić podstawowe źródła stresu; • zna wybrane sposoby radzenia sobie z trudnymi emocjami; • rozumie podstawowe znaczenie asertywności; • potrafi wskazać wybrane wartości; • zna podstawowe zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi i uzależnieniami cyfrowymi; • rozumie znaczenie snu, ruchu i prawidłowego odżywiania; • z pomocą nauczyciela analizuje sytuacje problemowe. • wyjaśnia prostymi słowami cel szczepień i wymienia podstawowe sposoby ograniczania zakażeń;	• zna wpływ podstawowych elementów stylu życia na zdrowie; • rozpoznaje typowe sytuacje stresowe; • zna podstawowe sposoby radzenia sobie ze stresem; • rozumie pojęcie asertywności; • potrafi wskazać różnice między zachowaniem asertywnym i agresywnym; • zna znaczenie podstawowych wartości; • zna podstawowe zasady profilaktyki chorób; • rozumie zagrożenia związane z uzależnieniami, w tym behawioralnymi i cyfrowymi; • potrafi rozwiązać proste sytuacje problemowe; • poprawnie współpracuje z grupą. • omawia znaczenie szczepień dla ochrony osoby zaszczepionej i ograniczania szerzenia się chorób; rozpoznaje proste nieprawdziwe informacje na ten temat;	• bardzo dobrze rozumie zależność między stylem życia a zdrowiem; • rozpoznaje źródła stresu; • zna i stosuje podstawowe techniki radzenia sobie ze stresem; • zna zasady asertywnej komunikacji; • potrafi wyrażać własne zdanie z poszanowaniem innych; • rozumie znaczenie wartości w podejmowaniu decyzji; • zna zasady profilaktyki chorób cywilizacyjnych; • rozumie zagrożenia związane z używkami i uzależnieniami; • potrafi analizować sytuacje związane z presją otoczenia; • rzetelnie wykonuje zadania podczas zajęć i realizacji projektów. • wyjaśnia, czym są szczepienia i dlaczego są stosowane; uzasadnia znaczenie higieny i profilaktyki oraz sprawdza informacje w wiarygodnych źródłach medycznych;	• samodzielnie analizuje wpływ stylu życia na zdrowie fizyczne i psychiczne; • rozpoznaje źródła stresu i potrafi wyjaśnić jego wpływ na organizm; • stosuje i potrafi dobrać odpowiednie techniki radzenia sobie z emocjami i stresem; • potrafi analizować sytuacje związane z presją rówieśniczą; • rozróżnia zachowania asertywne, agresywne i uległe; • potrafi w praktyce zastosować komunikat asertywny; • na przykładach modelowych analizuje znaczenie wartości dla podejmowanych decyzji; • potrafi uzasadnić znaczenie empatii, uczciwości, solidarności i odpowiedzialności; • zna zasady profilaktyki chorób cywilizacyjnych; • potrafi dokonywać świadomych wyborów dotyczących diety, ruchu, snu i odpoczynku; • rozumie zagrożenia związane z uzależnieniami, w tym behawioralnymi i cyfrowymi; • potrafi samodzielnie analizować informacje i wyciągać wnioski;

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:** • aktywnie angażuje się w projekty i działania społeczne; • w zadaniach edukacyjnych potrafi zastosować komunikację opartą na szacunku i odpowiedzialności. • samodzielnie ocenia modelowy przekaz o szczepieniach, odróżnia fakt od opinii i uzasadnia ocenę z wykorzystaniem wiarygodnego źródła;
Ocena niedostateczna (1). Uczeń: • nie opanował podstawowych wiadomości; • nie potrafi wskazać podstawowych czynników wpływających na zdrowie; • nie rozpoznaje podstawowych sytuacji związanych ze stresem; • nie zna podstawowych zasad bezpieczeństwa i profilaktyki; • nie potrafi wykonać podstawowych zadań mimo pomocy nauczyciela.				
Moduł „Zdrowie seksualne” nie podlega ocenianiu i nie jest uwzględniany przy ustalaniu oceny z edukacji zdrowotnej.				

Edukacja zdrowotna

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
• rozpoznaje podstawowe zmiany związane z dojrzewaniem; • zna podstawowe zasady higieny; • rozpoznaje wybrane emocje; • wie, że stres może wpływać na ciało i zachowanie; • rozumie, że każdy ma prawo do własnych granic; • zna podstawowe zasady bezpiecznych relacji; • z pomocą nauczyciela potrafi wskazać osobę, do której można zwrócić się o pomoc. • rozpoznaje przykłady chorób zakaźnych; z pomocą wskazuje drogę zakażenia i prosty sposób ograniczenia ryzyka; • wie, że niepokojące objawy wymagają zgłoszenia dorosłemu, a stan zagrożenia życia - wezwania pomocy;	• zna podstawowe informacje dotyczące dojrzewania; • zna podstawowe zasady higieny; • rozpoznaje podstawowe emocje; • potrafi wskazać podstawowe sposoby radzenia sobie ze stresem; • wie, czym są granice osobiste; • rozumie znaczenie szacunku w relacjach; • potrafi wskazać podstawowe formy przemocy; • wie, że w sytuacji zagrożenia należy szukać pomocy; • zna podstawowe zasady zdrowego stylu życia. • wymienia drogi przenoszenia zakażeń: kropelkową, przez kontakt, krew i kontakty seksualne; podaje przykłady profilaktyki; • wyjaśnia podstawowy cel szczepień i rozpoznaje pojęcia epidemii oraz pandemii;	• zna podstawowe zmiany zachodzące podczas dojrzewania; • rozumie znaczenie higieny; • rozpoznaje podstawowe emocje i źródła stresu; • zna podstawowe sposoby radzenia sobie ze stresem; • rozumie znaczenie granic osobistych; • zna podstawowe zasady budowania zdrowych relacji; • rozpoznaje podstawowe zachowania przemocowe; • zna osoby i instytucje, które mogą udzielić pomocy; • zna podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • prawidłowo wykonuje większość zadań. • łączy drogi zakażenia z właściwymi działaniami profilaktycznymi; omawia objawy wybranych chorób zakaźnych i sytuacje wymagające pilnej pomocy; • odróżnia epidemię od pandemii oraz szczepienia obowiązkowe od zalecanych; wskazuje wiarygodne źródła informacji;	• bardzo dobrze zna fizyczne i emocjonalne aspekty dojrzewania; • rozumie znaczenie higieny w okresie dojrzewania; • potrafi rozpoznawać emocje i określać ich wpływ na zachowanie; • zna skuteczne sposoby radzenia sobie ze stresem; • rozumie znaczenie granic osobistych, szacunku i odpowiedzialności w relacjach; • potrafi komunikować się w sposób asertywny; • zna zasady zdrowych relacji; • rozpoznaje podstawowe formy przemocy; • wie, gdzie szukać pomocy; • zna zasady profilaktyki i zdrowego stylu życia; • merytorycznie uczestniczy w dyskusjach oraz rzetelnie wykonuje ćwiczenia i zadania projektowe. • wyjaśnia drogi szerzenia się zakażeń i zasady profilaktyki epidemiologicznej; opisuje objawy częstych chorób zakaźnych i alarmowe objawy mogące towarzyszyć sepsie oraz sposób pilnego wezwania pomocy; • wyjaśnia znaczenie szczepień dawniej i obecnie, odróżnia	• bardzo dobrze wyjaśnia zmiany zachodzące podczas dojrzewania; • potrafi odróżnić naturalne zmiany rozwojowe od sytuacji wymagających konsultacji ze specjalistą; • rozumie zależności między zdrowiem fizycznym, psychicznym i społecznym; • potrafi analizować emocje i reakcje na przykładach modelowych oraz formułować bezpieczne sposoby postępowania; • zna i stosuje konstruktywne sposoby radzenia sobie ze stresem; • rozumie znaczenie samooceny, tożsamości i poczucia własnej wartości; • potrafi prowadzić rozmowę w sposób empatyczny i respektujący granice; • rozpoznaje zachowania przemocowe, manipulacyjne i naruszające granice; • potrafi reagować na przemoc i wskazać miejsca, w których można uzyskać pomoc; • zna zasady zdrowego odżywiania, aktywności fizycznej, snu i profilaktyki;

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
			szczepienia obowiązkowe od zalecanych oraz rozpoznaje dezinformację i twierdzenia ruchów antyszczepionkowych;	• potrafi krytycznie analizować informacje dotyczące zdrowia, odróżniać dowody naukowe od opinii i rozpoznawać dezinformację; • zna zagrożenia związane z substancjami psychoaktywnymi, uzależnieniami behawioralnymi i zachowaniami ryzykownymi; • potrafi samodzielnie uzasadniać swoje decyzje; • samodzielnie i odpowiedzialnie wykonuje uzgodnione zadania w projektach i działaniach zespołowych; • w analizie sytuacji problemowych prezentuje odpowiedzialny i empatyczny sposób rozumowania oraz uzasadnia proponowane działania. • samodzielnie analizuje modelową sytuację zagrożenia zakażeniem, uzasadnia dobór profilaktyki i właściwą reakcję na objawy alarmowe, bez podejmowania samodzielnej diagnozy medycznej; • krytycznie porównuje przekazy o szczepieniach, wskazuje manipulację i uzasadnia wnioski wiarygodnymi źródłami;
Ocena niedostateczna (1). Uczeń: • nie opanował podstawowych wiadomości dotyczących dojrzewania i zdrowia; • nie rozpoznaje podstawowych zagrożeń; • nie zna podstawowych zasad higieny i bezpieczeństwa; • nie rozumie znaczenia granic i szacunku w relacjach; • nie potrafi wykonać podstawowych zadań mimo udzielonej pomocy.				
Moduł „Zdrowie seksualne” nie podlega ocenianiu i nie jest uwzględniany przy ustalaniu oceny z edukacji zdrowotnej.				

Edukacja zdrowotna

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
• zna wybrane podstawowe informacje dotyczące zdrowia i dojrzewania; • zna podstawowe zasady bezpieczeństwa w życiu codziennym i w środowisku cyfrowym; • rozumie, że należy szanować granice innych osób; • wie, że w sytuacji zagrożenia należy szukać pomocy; • potrafi wskazać podstawowe zachowania sprzyjające zdrowiu; • wykonuje proste zadania przy wsparciu nauczyciela. • wskazuje proste działania zapobiegające chorobom zakaźnym i cywilizacyjnym; rozpoznaje znaczenie szczepień i badań profilaktycznych;	• zna podstawowe zasady zdrowego stylu życia; • zna podstawowe informacje dotyczące dojrzewania; • rozumie znaczenie granic i szacunku; • zna podstawowe zasady bezpiecznych relacji; • potrafi rozpoznać podstawowe zagrożenia; • wie, gdzie można szukać pomocy; • rozumie znaczenie odpowiedzialnego podejmowania decyzji; • zna podstawowe zasady korzystania z wiarygodnych informacji; • wykonuje podstawowe zadania z pomocą nauczyciela. • podaje przykłady wpływu stylu życia na ryzyko chorób i wyjaśnia, po co monitoruje się wybrane parametry zdrowia; • w modelowej sytuacji wskazuje sposób ograniczenia zakażenia i uzyskania pomocy;	• zna najważniejsze zasady zdrowego stylu życia; • rozumie znaczenie odpowiedzialnych decyzji; • zna podstawowe informacje dotyczące dojrzewania, zdrowia fizycznego i profilaktyki; • rozumie znaczenie granic osobistych, szacunku i odpowiedzialności w relacjach; • zna zasady budowania bezpiecznych relacji; • rozpoznaje podstawowe formy przemocy; • zna podstawowe sposoby reagowania na zagrożenia; • potrafi wskazać wiarygodne źródła informacji zdrowotnych i uzasadnić ich wybór; • zna znaczenie wartości i odpowiedzialności społecznej; • poprawnie wykonuje zadania i uczestniczy w projektach. • omawia wpływ ruchu, odżywiania, snu, stresu i używek na ryzyko chorób; wyjaśnia rolę pomiarów ciśnienia, glukozy, lipidów i masy ciała; • stosuje wiedzę o profilaktyce zakażeń i szczepieniach do analizy	• bardzo dobrze zna zasady zdrowego stylu życia; • potrafi zastosować wiedzę w praktycznych sytuacjach; • rozumie znaczenie wartości i odpowiedzialności w podejmowaniu decyzji; • zna fizjologiczne aspekty dojrzewania; • rozumie znaczenie granic osobistych, szacunku i odpowiedzialności w relacjach; • zna podstawowe zagrożenia związane z przemocą i zachowaniami ryzykownymi; • potrafi wskazać wiarygodne źródła informacji zdrowotnych i uzasadnić ich wybór; • rozpoznaje podstawowe przykłady dezinformacji, w tym manipulacje obrazem lub treścią cyfrową; • zna sposoby szukania pomocy; • potrafi argumentować własne stanowisko; • rzetelnie wykonuje uzgodnione zadania w projektach i pracy grupowej. • analizuje modyfikowalne czynniki zdrowia i znaczenie badań profilaktycznych; omawia parametry zdrowotne bez	• samodzielnie i krytycznie analizuje zagadnienia związane ze zdrowiem; • potrafi świadomie podejmować i uzasadniać decyzje dotyczące zdrowia; • rozpoznaje własne potrzeby, emocje, wartości i granice; • potrafi analizować wpływ decyzji na siebie i innych; • bardzo dobrze zna zasady zdrowego stylu życia i potrafi zastosować je w praktyce; • zna fizjologiczne aspekty dojrzewania; • potrafi krytycznie oceniać informacje dotyczące zdrowia, dojrzewania i relacji; • rozpoznaje dezinformację i potrafi wskazać wiarygodne źródła informacji; • rozumie znaczenie zgody, granic, szacunku i odpowiedzialności w relacjach; • rozpoznaje przemoc i zna sposoby reagowania oraz szukania pomocy; • potrafi analizować dylematy etyczne związane ze zdrowiem i relacjami;

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca (2) **Uczeń:**	**Dostateczna (3)** **Uczeń:**	**Dobra (4)** **Uczeń:**	**Bardzo dobra (5)** **Uczeń:**	**Celująca (6)** **Uczeń:**
		przykładowego komunikatu zdrowotnego;	diagnozowania chorób na podstawie pojedynczego wyniku; • dobiera działania ograniczające zakażenia, wyjaśnia rolę szczepień i wskazuje wiarygodne źródła weryfikacji informacji; rozpoznaje sytuacje wymagające pilnej pomocy;	• rozumie znaczenie empatii, uczciwości i odpowiedzialności społecznej; • potrafi wskazać przykłady aktywności społecznej i wyjaśnić jej znaczenie; • aktywnie i odpowiedzialnie uczestniczy w dyskusjach i projektach; • formułuje własne stanowisko, argumentuje je i szanuje odmienne poglądy. • opracowuje i uzasadnia plan profilaktyki dla osoby opisanej w zadaniu, uwzględniając czynniki ryzyka, badania i korzystanie z profesjonalnej pomocy; • samodzielnie ocenia rzetelność informacji o chorobach i szczepieniach oraz proponuje korektę mylącego komunikatu z podaniem wiarygodnego źródła;
Ocena niedostateczna (1). Uczeń: • nie opanował podstawowych wiadomości przewidzianych dla klasy VIII; • nie zna podstawowych zasad dbania o zdrowie i bezpieczeństwo; • nie rozumie znaczenia granic, szacunku i odpowiedzialności; • nie potrafi wskazać podstawowych sposobów szukania pomocy; • nie potrafi wykonać podstawowych zadań dotyczących zrealizowanego materiału mimo udzielonego wsparcia.				
Moduł „Zdrowie seksualne” nie podlega ocenianiu i nie jest uwzględniany przy ustalaniu oceny z edukacji zdrowotnej.				

Fizyka

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Zaczynamy uczyć się fizyki				
podaje nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody przestrzega zasad higieny i bezpieczeństwa w pracowni fizycznej stwierdza, że podstawą eksperymentów fizycznych są pomiary wymienia podstawowe przyrządy służące do pomiaru wielkości fizycznych zapisuje wyniki pomiarów w tabeli rozróżnia pojęcia: wielkość fizyczna i jednostka wielkości fizycznej stwierdza, że każdy pomiar obarczony jest niepewnością oblicza wartość średnią wykonanych pomiarów stosuje jednostkę siły, którą jest niuton (1 N) potrafi wyobrazić sobie	opisuje sposoby poznawania przyrody rozróżnia pojęcia: obserwacja, pomiar, doświadczenie wyróżnia w prostych przypadkach czynniki, które mogą wpłynąć na przebieg zjawiska omawia na przykładach, jak fizycy poznają świat objaśnia na przykładach, po co nam fizyka selekcjonuje informacje uzyskane z różnych źródeł, np. na lekcji, z podręcznika, z literatury popularnonaukowej, Internetu wyjaśnia, że pomiar polega na porównaniu wielkości mierzonej ze wzorcem projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela przelicza jednostki czasu i długości szacuje rząd wielkości	samodzielnie projektuje tabelę pomiarową, np. do pomiaru długości ławki, pomiaru czasu pokonywania pewnego odcinka drogi przeprowadza proste doświadczenia, które sam zaplanował wyciąga wnioski z przeprowadzonych doświadczeń szacuje wyniki pomiaru wykonuje pomiary, stosując różne metody pomiaru projektuje samodzielnie tabelę pomiarową opisuje siłę jako wielkość wektorową, wskazuje wartość, kierunek, zwrot i punkt przyłożenia wektora siły demonstruje równoważenie się sił mających ten sam kierunek wykonuje w zespole kilkuosobowym zaprojektowane doświadczenie demonstrujące	krytycznie ocenia wyniki pomiarów planuje pomiary tak, aby zmierzyć wielkości mniejsze od dokładności posiadanego przyrządu pomiarowego rozkłada siłę na składowe graficznie dodaje siły o różnych kierunkach projektuje doświadczenie demonstrujące dodawanie sił o różnych kierunkach demonstruje równoważenie się sił mających różne kierunki	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

siłę o wartości 1 N posługuje się siłomierzem podaje treść pierwszej zasady dynamiki Newtona.	spodziewanego wyniku i wybiera właściwe przyrządy pomiarowe (np. do pomiaru długości) posługuje się pojęciem niepewności pomiarowej; zapisuje wynik pomiaru wraz z jego jednostką oraz informacją o niepewności wyjaśnia, dlaczego wszyscy posługujemy się jednym układem jednostek — układem SI używa ze zrozumieniem przedrostków, np. mili-, mikro-, kilo- projektuje proste doświadczenia dotyczące np. pomiaru długości wykonuje schematyczny rysunek obrazujący układ doświadczalny wyjaśnia istotę powtarzania pomiarów zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących planuje pomiar np. długości tak, aby zminimalizować niepewność pomiaru projektuje tabelę pomiarową pod kierunkiem nauczyciela definiuje siłę jako miarę działania jednego ciała na drugie podaje przykłady działania sił i rozpoznaje je w różnych sytuacjach praktycznych (siły: ciężkości, nacisku, sprężystości, oporów ruchu) wyznacza wartość siły za pomocą siłomierza albo wagi analogowej lub cyfrowej, zapisuje wynik pomiaru wraz z	dodawanie sił o różnych kierunkach demonstruje skutki bezwładności ciał.		

	jego jednostką oraz informacją o niepewności wyznacza i rysuje siłę wypadkową sił o jednakowych kierunkach określa warunki, w których siły się równoważą rysuje siły, które się równoważą wyjaśnia, od czego zależy bezwładność ciała posługuje się pojęciem masy jako miary bezwładności ciał ilustruje I zasadę dynamiki Newtona wyjaśnia zachowanie się ciał na podstawie pierwszej zasady dynamiki Newtona.			
Dział 2. Ciała w ruchu				
omawia, na czym polega ruch ciała wskazuje przykłady względności ruchu rozróżnia pojęcia: droga i odległość stosuje jednostki drogi i czasu określa, o czym informuje prędkość wymienia jednostki prędkości opisuje ruch jednostajny prostoliniowy wymienia właściwe przyrządy pomiarowe mierzy, np. krokami, drogę, którą zamierza przebyć mierzy czas, w jakim przebywa zaplanowany odcinek drogi stosuje pojęcie prędkości średniej	opisuje wybrane układy odniesienia wyjaśnia, na czym polega względność ruchu szkicuje wykres zależności drogi od czasu na podstawie podanych informacji wyodrębnia zjawisko z kontekstu, wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyniku doświadczenia wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnym posługuje się wzorem na drogę w ruchu jednostajnym prostoliniowym szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu	odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym wykonuje doświadczenia w zespole szkicuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym stosuje wzory na drogę, prędkość i czas rozwiązuje trudniejsze zadania obliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego rozwiązuje zadania nieobliczeniowe dotyczące ruchu jednostajnego planuje doświadczenie związane z wyznaczeniem prędkości,	sporządza wykres na podstawie danych zawartych w tabeli analizuje wykres i rozpoznaje, czy opisana zależność jest rosnąca, czy malejąca opisuje prędkość jako wielkość wektorową projektuje i wykonuje doświadczenie pozwalające badać ruch jednostajny prostoliniowy rysuje wykres zależności prędkości od czasu w ruchu jednostajnym na podstawie danych z doświadczeń analizuje wykresy zależności prędkości od czasu i drogi od czasu dla różnych ciał	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

podaje jednostkę prędkości średniej wyjaśnia, jaką prędkość (średnią czy chwilową) wskazują drogowe znaki ograniczenia prędkości definiuje przyspieszenie stosuje jednostkę przyspieszenia wyjaśnia, co oznacza przyspieszenie równe np. rozróżnia wielkości dane i szukane wymienia przykłady ruchu jednostajnie opóźnionego i ruchu jednostajnie przyspieszonego.	jednostajnym na podstawie podanych danych oblicza wartość prędkości posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnego rozwiązuje proste zadania obliczeniowe związane z ruchem, stosując związek prędkości z drogą i czasem, w którym ta droga została przebyta zapisuje wyniki pomiarów w tabeli odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach oblicza drogę przebytą przez ciało w ruchu jednostajnym prostoliniowym rysuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnym prostoliniowym na podstawie danych z tabeli posługuje się jednostką prędkości w układzie SI, przelicza jednostki prędkości (przelicza wielokrotności i podwielokrotności) zapisuje wynik obliczenia w zaokrągleniu do liczby cyfr znaczących wynikającej z dokładności pomiaru lub z danych (np. z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) wyznacza prędkość, z jaką się porusza, idąc lub biegnąc, i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących	wybiera właściwe narzędzia pomiarowe, wskazuje czynniki istotne i nieistotne, wyznacza prędkość na podstawie pomiaru drogi i czasu, w którym ta droga została przebyta, krytycznie ocenia wyniki doświadczenia przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość wzrośnie: 2, 3 i więcej razy przewiduje, jaki będzie czas jego ruchu na wyznaczonym odcinku drogi, gdy jego prędkość zmaleje: 2, 3 i więcej razy wyjaśnia, od czego zależy niepewność pomiaru drogi i czasu wyznacza na podstawie danych z tabeli (lub doświadczania) prędkość średnią wyjaśnia pojęcie prędkości względnej oblicza przyspieszenie i wynik zapisuje wraz z jednostką określa przyspieszenie w ruchu jednostajnie opóźnionym stosuje do obliczeń związek przyspieszenia ze zmianą prędkości i czasem, w którym ta zmiana nastąpiła ( ) posługuje się zależnością drogi od czasu dla ruchu jednostajnie przyspieszonego szkicuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym	poruszających się ruchem jednostajnym oblicza prędkość ciała względem innych ciał, np. prędkość pasażera w jadącym pociągu oblicza prędkość względem różnych układów odniesienia demonstruje ruch jednostajnie przyspieszony rysuje, na podstawie wyników pomiaru przedstawionych w tabeli, wykres zależności prędkości ciała od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym analizuje wykres zależności prędkości od czasu sporządzony dla kilku ciał i na tej postawie określa, prędkość którego ciała rośnie najszybciej, a którego .najwolniej opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie szybciej, czy wolniej demonstruje ruch opóźniony, wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady ruchu opóźnionego i jednostajnie opóźnionego oblicza prędkość końcową w ruchu prostoliniowym jednostajnie przyspieszonym rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego	

	szacuje długość przebytej drogi na podstawie liczby kroków potrzebnych do jej przebycia odróżnia prędkość średnią od prędkości chwilowej wykorzystuje pojęcie prędkości średniej do rozwiązywania prostych zadań obliczeniowych, rozróżnia dane i szukane, przelicza wielokrotności i podwielokrotności wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie przyspieszonym wyjaśnia sens fizyczny przyspieszenia odczytuje z wykresu zależności prędkości od czasu wartości prędkości w poszczególnych chwilach rozwiązuje proste zadania obliczeniowe, wyznacza przyspieszenie, czas rozpędzania i zmianę prędkości ciała wyjaśnia, jaki ruch nazywamy ruchem jednostajnie opóźnionym opisuje jakościowo ruch jednostajnie opóźniony opisuje, analizując wykres zależności prędkości od czasu, czy prędkość ciała rośnie, czy maleje posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu prostoliniowego jednostajnie przyspieszonego i jednostajnie opóźnionego odczytuje dane zawarte na wykresach opisujących ruch.	projektuje tabelę, w której będzie zapisywać wyniki pomiarów wykonuje w zespole doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym oblicza przebytą drogę w ruchu jednostajnie przyspieszonym, korzystając ze wzoru posługuje się wzorem rysuje wykresy na podstawie podanych informacji wyznacza wartość prędkości i drogę z wykresów zależności prędkości i drogi od czasu dla ruchu prostoliniowego odcinkami jednostajnego oblicza przyspieszenie, korzystając z danych odczytanych z wykresu zależności drogi od czasu rozpoznaje rodzaj ruchu na podstawie wykresów zależności prędkości od czasu i drogi od czasu.	rozwiązuje zadania obliczeniowe dla ruchu jednostajnie opóźnionego projektuje doświadczenie pozwalające badać zależność przebytej przez ciało drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym wykonuje wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym na podstawie danych doświadczalnych wyjaśnia, dlaczego wykres zależności drogi od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym nie jest linią prostą rozwiązuje trudniejsze zadanie rachunkowe na podstawie analizy wykresu wyznacza zmianę prędkości i przyspieszenie z wykresów zależności prędkości od czasu dla ruchu prostoliniowego jednostajnie zmiennego (przyspieszonego lub opóźnionego).	

Dział 3. Siła wpływa na ruch				
omawia zależność przyspieszenia od siły działającej na ciało opisuje zależność przyspieszenia od masy ciała (stwierdza, że łatwiej poruszyć lub zatrzymać ciało o mniejszej masie) współpracuje z innymi członkami zespołu podczas wykonywania doświadczenia opisuje ruch ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona podaje definicję jednostki siły (1 niutona) mierzy siłę ciężkości działającą na wybrane ciała o niewielkiej masie, zapisuje wyniki pomiaru wraz z jednostką stosuje jednostki masy i siły ciężkości opisuje ruch spadających ciał używa pojęcia przyspieszenie grawitacyjne opisuje skutki wzajemnego oddziaływania ciał (np. zjawisko odrzutu) podaje treść trzeciej zasady dynamiki opisuje wzajemne oddziaływanie ciał, posługując się trzecią zasadą dynamiki Newtona.	podaje przykłady zjawisk będących skutkiem działania siły wyjaśnia, że pod wpływem stałej siły ciało porusza się ruchem jednostajnie przyspieszonym na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie mające wykazać zależność przyspieszenia od działającej siły projektuje pod kierunkiem nauczyciela tabelę pomiarową do zapisywania wyników pomiarów podczas badania drugiej zasady dynamiki stosuje do obliczeń związek między siłą, masą i przyspieszeniem wskazuje w otaczającej rzeczywistości przykłady wykorzystywania II zasady dynamiki analizuje zachowanie się ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie zmniejszy się 2, 3 i więcej razy wnioskuje, jak zmienia się siła, gdy przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy wnioskuje o masie ciała, gdy pod wpływem danej siły przyspieszenie wzrośnie 2, 3 i więcej razy rozróżnia pojęcia: masa i siła ciężkości	planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły wykonuje doświadczenia w zespole wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla przebiegu doświadczenia analizuje wyniki pomiarów i je interpretuje oblicza przyspieszenie ciała, korzystając z drugiej zasady dynamiki rozwiązuje zadania wymagające łączenia wiedzy na temat ruchu jednostajnie przyspieszonego i drugiej zasady dynamiki oblicza siłę ciężkości działającą na ciało znajdujące się np. na Księżycu formułuje wnioski z obserwacji spadających ciał wymienia warunki, jakie muszą być spełnione, aby ciało spadało swobodnie wyjaśnia, na czym polega swobodny spadek ciał określa sposób pomiaru sił wzajemnego oddziaływania ciał rysuje siły wzajemnego oddziaływania ciał w prostych przypadkach, np. ciało leżące na stole, ciało wiszące na lince wyodrębnia z tekstów opisujących wzajemne oddziaływanie ciał informacje kluczowe dla tego zjawiska,	rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od siły działającej na to ciało rysuje wykres zależności przyspieszenia ciała od jego masy planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od działającej siły planuje doświadczenie pozwalające badać zależność przyspieszenia od masy ciała formułuje hipotezę badawczą bada doświadczalnie zależność przyspieszenia od masy ciała porównuje sformułowane wyniki z postawionymi hipotezami stosuje do obliczeń związek między siłą, masą i przyspieszeniem w trudniejszych sytuacjach rozwiązuje zadania, w których trzeba obliczyć siłę wypadkową, korzystając z drugiej zasady dynamiki rozwiązuje zadania problemowe z wykorzystaniem II zasady dynamiki i zależności drogi od czasu oraz prędkości od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym wyjaśnia, od czego zależy siła ciężkości działająca na ciało znajdujące się na powierzchni Ziemi omawia zasadę działania wagi	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

	oblicza siłę ciężkości działającą na ciało na Ziemi wymienia przykłady ciał oddziałujących na siebie wskazuje przyczyny oporów ruchu rozróżnia pojęcia: tarcie statyczne i tarcie kinetyczne wymienia pozytywne i negatywne skutki tarcia.	wskazuje jego praktyczne wykorzystanie opisuje, jak zmierzyć siłę tarcia statycznego omawia sposób badania, od czego zależy tarcie uzasadnia, dlaczego stojący w autobusie pasażer traci równowagę, gdy autobus nagle rusza, nagle się zatrzymuje lub skręca wyjaśnia dlaczego człowiek siedzący na krzesełku kręcącej się karuzeli odczuwa działanie pozornej siły nazywanej siłą odśrodkową.	wyjaśnia, dlaczego spadek swobodny ciał jest ruchem jednostajnie przyspieszonym wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla tego, czy spadanie ciała można nazwać spadkiem swobodnym rysuje siły działające na ciała w skomplikowanych sytuacjach, np. ciało leżące na powierzchni równi, ciało wiszące na lince i odchylone o pewien kąt wyjaśnia zjawisko odrzutu, posługując się trzecią zasadą dynamiki planuje i wykonuje doświadczenie dotyczące pomiaru siły tarcia statycznego i dynamicznego formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia proponuje sposoby zmniejszania lub zwiększania siły tarcia w zależności od potrzeby uzasadnia, dlaczego siły bezwładności są siłami pozornymi omawia przykłady sytuacji, które możemy wyjaśnić za pomocą bezwładności ciał.	
Dział 4. Praca i energia				
wskazuje sytuacje, w których w fizyce jest wykonywana praca wymienia jednostki pracy rozróżnia wielkości dane i szukane definiuje energię wymienia źródła energii	wyjaśnia, jak obliczamy pracę mechaniczną definiuje jednostkę pracy .dżul (1 J) wskazuje, kiedy mimo działającej siły, nie jest wykonywana praca	rozwiązuje proste zadania, stosując związek pracy z siłą i drogą, na jakiej została wykonana praca wylicza różne formy energii opisuje krótko różne formy energii	wyjaśnia na przykładach, dlaczego mimo działania siły, nie jest wykonywana praca opisuje przebieg doświadczenia pozwalającego wyznaczyć pracę, wyróżnia kluczowe kroki, sposób	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

wymienia jednostki energii potencjalnej podaje przykłady ciał mających energię potencjalną ciężkości wyjaśnia, które ciała mają energię kinetyczną wymienia jednostki energii kinetycznej podaje przykłady ciał mających energię kinetyczną opisuje na przykładach przemiany energii potencjalnej w kinetyczną (i odwrotnie) wskazuje, skąd organizm czerpie energię potrzebną do życia wymienia przykłady paliw kopalnych, z których spalania uzyskujemy energię wyjaśnia pojęcie mocy wyjaśnia, jak oblicza się moc wymienia jednostki mocy szacuje masę przedmiotów użytych w doświadczeniu wyznacza masę, posługując się wagą rozróżnia dźwignie dwustronną i jednostronną wymienia przykłady zastosowania dźwigni w swoim otoczeniu wymienia zastosowania bloku nieruchomego wymienia zastosowania kołowrotu.	oblicza pracę mechaniczną i wynik zapisuje wraz z jednostką wylicza różne formy energii (np. energia kinetyczna, energia potencjalna grawitacji, energia potencjalna sprężystości) rozwiązuje proste zadania, stosując wzór na pracę posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczania pracy formułuje zasadę zachowania energii wyjaśnia, które ciała mają energię potencjalną grawitacji wyjaśnia, od czego zależy energia potencjalna grawitacji porównuje energię potencjalną grawitacji tego samego ciała, ale znajdującego się na różnej wysokości nad określonym poziomem wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji i wynik zapisuje wraz z jednostką porównuje energię potencjalną grawitacji różnych ciał, ale znajdujących się na tej samej wysokości nad określonym poziomem wyznacza zmianę energii potencjalnej grawitacji określa praktyczne sposoby wykorzystania energii potencjalnej grawitacji opisuje wykonaną pracę jako zmianę energii potencjalnej wyznacza doświadczalnie energię potencjalną grawitacji,	wymienia sposoby wykorzystania różnych form energii posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia energii potencjalnej ciała rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię potencjalną rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną opisuje wpływ wykonanej pracy na zmianę energii kinetycznej posługuje się pojęciem energii mechanicznej jako sumy energii potencjalnej i kinetycznej stosuje zasadę zachowania energii mechanicznej do rozwiązywania prostych zadań nieobliczeniowych stosuje zasadę zachowania energii do rozwiązywania prostych zadań nieobliczeniowych wyjaśnia, gdzie należy szukać informacji o wartości energetycznej pożywienia opisuje, do czego człowiekowi potrzebna jest energia wyjaśnia potrzebę oszczędzania energii jako najlepszego działania w trosce o ochronę naturalnego środowiska człowieka przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek pracy i mocy	postępowania oraz wskazuje rolę użytych przyrządów opisuje na wybranych przykładach przemiany energii posługuje się informacjami pochodzącymi z różnych źródeł, w tym tekstów popularnonaukowych; wyodrębnia z nich kluczowe informacje dotyczące form energii rozwiązuje nietypowe zadania, posługując się wzorem na energię potencjalną przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z przebywaniem człowieka na dużych wysokościach rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię kinetyczną przewiduje i ocenia niebezpieczeństwo związane z szybkim ruchem pojazdów rozwiązuje zadania problemowe (nieobliczeniowe) z wykorzystaniem poznanych praw i zależności stosuje zasadę zachowania energii do opisu zjawisk opisuje negatywne skutki pozyskiwania energii z paliw kopalnych związane z niszczeniem środowiska i globalnym ociepleniem wymienia źródła energii odnawialnej	

	korzystając z opisu doświadczenia wyjaśnia, od czego zależy energia kinetyczna porównuje energię kinetyczną tego samego ciała, ale poruszającego się z różną prędkością porównuje energię kinetyczną różnych ciał, poruszających się z taką samą prędkością wyznacza zmianę energii kinetycznej w typowych sytuacjach określa praktyczne sposoby wykorzystania energii kinetycznej wyjaśnia, dlaczego energia potencjalna grawitacji ciała spadającego swobodnie maleje, a kinetyczna rośnie wyjaśnia, dlaczego energia kinetyczna ciała rzuconego pionowo w górę maleje, a potencjalna rośnie opisuje, do jakich czynności życiowych człowiekowi jest potrzebna energia wymienia jednostki, w jakich podajemy wartość energetyczną pokarmów przelicza jednostki czasu stosuje do obliczeń związek mocy z pracą i czasem, w którym ta praca została wykonana porównuje pracę wykonaną w tym samym czasie przez urządzenia o różnej mocy	posługuje się pojęciem mocy do obliczania pracy wykonanej (przez urządzenie) rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na moc stosuje prawo równowagi dźwigni do rozwiązywania prostych zadań wyznacza masę przedmiotów, posługując się dźwignią dwustronną, linijką i innym ciałem o znanej masie wyjaśnia zasadę działania dźwigni dwustronnej rozwiązuje proste zadania, stosując prawo równowagi dźwigni wyjaśnia działanie kołowrotu wyjaśnia zasadę działania bloku nieruchomego.	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem wzoru na energię, pracę i moc wyjaśnia, dlaczego dźwignię można zastosować do wyznaczania masy ciała planuje doświadczenie (pomiar masy) ocenia otrzymany wynik pomiaru masy opisuje działanie napędu w rowerze.	

	porównuje pracę wykonaną w różnym czasie przez urządzenia o tej samej mocy przelicza energię wyrażoną w kilowatogodzinach na dżule i odwrotnie wyznacza doświadczalnie warunek równowagi dźwigni dwustronnej wyjaśnia, kiedy dźwignia jest w równowadze porównuje otrzymane wyniki z oszacowanymi masami oraz wynikami uzyskanymi przy zastosowaniu wagi wyjaśnia, w jakim celu i w jakich sytuacjach stosujemy maszyny proste opisuje blok nieruchomy.			
Dział 5. Cząsteczki i ciepło				
stwierdza, że wszystkie ciała są zbudowane z atomów lub cząsteczek podaje przykłady świadczące o ruchu cząsteczek opisuje pokaz ilustrujący zjawisko dyfuzji podaje przykłady dyfuzji nazywa stany skupienia materii wymienia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów nazywa zmiany stanu skupienia materii odczytuje z tabeli temperatury topnienia i wrzenia wybranych substancji wyjaśnia zasadę działania termometru	podaje przykłady świadczące o przyciąganiu się cząsteczek opisuje zjawisko napięcia powierzchniowego demonstruje zjawisko napięcia powierzchniowego opisuje budowę mikroskopową ciał stałych, cieczy i gazów omawia budowę kryształów na przykładzie soli kamiennej opisuje zjawiska topnienia, krzepnięcia, parowania, skraplania, sublimacji i resublimacji posługuje się skalami temperatur (Celsjusza, Kelvina)	wyjaśnia mechanizm zjawiska dyfuzji opisuje doświadczenie ilustrujące zjawisko napięcia powierzchniowego wyjaśnia przyczynę występowania zjawiska napięcia powierzchniowego ilustruje istnienie sił spójności i w tym kontekście tłumaczy formowanie się kropli wyjaśnia właściwości ciał stałych, cieczy i gazów w oparciu o ich budowę wewnętrzną wyjaśnia, że dana substancja krystaliczna ma określoną temperaturę topnienia i wrzenia	wyjaśnia, kiedy cząsteczki zaczynają się odpychać analizuje różnice w budowie mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów opisuje różnice w budowie ciał krystalicznych i bezpostaciowych opisuje zmianę objętości ciał wynikającą ze zmiany stanu skupienia substancji analizuje jakościowo związek między temperaturą a średnią energią kinetyczną (ruchu chaotycznego) cząsteczek analizuje jakościowo zmiany energii wewnętrznej spowodowane wykonaniem pracy i przepływem ciepła	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności.

posługuje się pojęciem temperatury opisuje skalę temperatur Celsjusza rozróżnia wielkości dane i szukane mierzy czas, masę, temperaturę zapisuje wyniki w formie tabeli wymienia dobre i złe przewodniki ciepła wymienia materiały zawierające w sobie powietrze, co czyni je dobrymi izolatorami opisuje techniczne zastosowania materiałów izolacyjnych mierzy temperaturę topnienia lodu stwierdza, że temperatura topnienia i krzepnięcia dla danej substancji jest taka sama odczytuje ciepło topnienia wybranych substancji z tabeli podaje przykłady wykorzystania zjawiska parowania odczytuje ciepło parowania wybranych substancji z tabeli porównuje ciepło parowania różnych cieczy.	przelicza temperaturę w skali Celsjusza na temperaturę w skali Kelvina i odwrotnie definiuje energię wewnętrzną ciała definiuje przepływ ciepła wyjaśnia rolę użytych w doświadczeniu przyrządów zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących zapisuje wynik obliczeń jako przybliżony (z dokładnością do 2–3 cyfr znaczących) odczytuje dane z wykresu rozróżnia dobre i złe przewodniki ciepła informuje, że ciała o równej temperaturze pozostają w równowadze termicznej definiuje konwekcję opisuje przepływ powietrza w pomieszczeniach, wywołany zjawiskiem konwekcji wyjaśnia, że materiał zawierający oddzielone od siebie porcje powietrza, zatrzymuje konwekcję, a przez to staje się dobrym izolatorem demonstruje zjawisko topnienia wyjaśnia, że ciała krystaliczne mają określoną temperaturę topnienia, a ciała bezpostaciowe .nie odczytuje informacje z wykresu zależności temperatury od dostarczonego ciepła definiuje ciepło topnienia podaje jednostki ciepła topnienia	wyjaśnia, że różne substancje mają różną temperaturę topnienia i wrzenia wyjaśnia, od czego zależy energia wewnętrzna ciała wyjaśnia, jak można zmienić energię wewnętrzną ciała posługuje się proporcjonalnością prostą do obliczenia ilości energii dostarczonej ciału rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem wzoru na ilość dostarczonej energii przelicza wielokrotności i podwielokrotności jednostek fizycznych wyjaśnia rolę izolacji cieplnej opisuje ruch wody w naczyniu wywołany zjawiskiem konwekcji demonstruje zjawisko konwekcji opisuje przenoszenie ciepła przez promieniowanie wyjaśnia, że proces topnienia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury wyjaśnia, że w procesie krzepnięcia ciało oddaje energię w postaci ciepła posługuje się pojęciem ciepła topnienia wyjaśnia, że proces wrzenia przebiega, gdy ciału dostarczamy energię w postaci ciepła i nie powoduje to zmiany jego temperatury	szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku i ocenia na tej podstawie wartości obliczanych wielkości fizycznych wyjaśnia przekazywanie energii w postaci ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego; wskazuje, że nie następuje przekazywanie energii w postaci ciepła między ciałami o takiej samej temperaturze bada zjawisko przewodnictwa cieplnego i określa, który z badanych materiałów jest lepszym przewodnikiem ciepła wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego wyjaśnia, na czym polega zjawisko konwekcji wyjaśnia rolę zjawiska konwekcji dla klimatu naszej planety przewiduje stan skupienia substancji na podstawie informacji odczytanych z wykresu zależności t(Q) wyjaśnia, na czym polega parowanie wyjaśnia, dlaczego parowanie wymaga dostarczenia dużej ilości energii.	

	porównuje ciepło topnienia różnych substancji opisuje zjawisko parowania opisuje zjawisko wrzenia definiuje ciepło parowania podaje jednostkę ciepła parowania demonstruje i opisuje zjawisko skraplania.	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem ciepła topnienia posługuje się pojęciem ciepła parowania rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem pojęcia ciepła parowania.		
Dział 6. Ciśnienie i siła wyporu				
wymienia jednostki objętości wyjaśnia, że menzurki różnią się pojemnością i dokładnością wyjaśnia, jakie wielkości fizyczne trzeba znać, aby obliczyć gęstość wymienia jednostki gęstości odczytuje gęstości wybranych ciał z tabeli rozróżnia dane i szukane wymienia wielkości fizyczne, które musi wyznaczyć zapisuje wyniki pomiarów w tabeli oblicza średni wynik pomiaru opisuje, jak obliczamy ciśnienie wymienia jednostki ciśnienia wymienia sytuacje, w których chcemy zmniejszyć ciśnienie wymienia sytuacje, w których chcemy zwiększyć ciśnienie stwierdza, że w naczyniach połączonych ciecz dąży do wyrównania poziomów opisuje, jak obliczamy ciśnienie hydrostatyczne	wyjaśnia pojęcie objętości przelicza jednostki objętości szacuje objętość zajmowaną przez ciała oblicza objętość ciał mających kształt prostopadłościanu lub sześcianu, stosując odpowiedni wzór matematyczny wyznacza objętość cieczy i ciał stałych przy użyciu menzurki zapisuje wynik pomiaru wraz z jego niepewnością wyjaśnia, o czym informuje gęstość porównuje gęstości różnych ciał wybiera właściwe narzędzia pomiaru wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot w kształcie regularnym, za pomocą wagi i przymiaru wyznacza gęstość substancji, z jakiej wykonano przedmiot o nieregularnym kształcie, za pomocą wagi, cieczy i cylindra miarowego porównuje otrzymany wynik z szacowanym	przelicza jednostki objętości szacuje objętość zajmowaną przez ciała przelicza jednostki gęstości posługuje się pojęciem gęstości do rozwiązywania zadań nieobliczeniowych analizuje różnice gęstości substancji w różnych stanach skupienia wynikające z budowy mikroskopowej ciał stałych, cieczy i gazów rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością projektuje tabelę pomiarową opisuje doświadczenie ilustrujące różne skutki działania ciała na podłoże, w zależności od wielkości powierzchni styku posługuje się pojęciem ciśnienia do wyjaśnienia zadań problemowych rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zależności między siłą nacisku,	rozwiązuje nietypowe zadania związane z objętością ciał i skalą menzurek planuje sposób wyznaczenia objętości bardzo małych ciał, np. szpilki, pinezki szacuje masę ciał, znając ich gęstość i objętość rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem zależności między masą, objętością i gęstością planuje doświadczenie w celu wyznaczenia gęstości wybranej substancji szacuje rząd wielkości spodziewanego wyniku pomiaru gęstości porównuje otrzymany wynik z gęstościami substancji zamieszczonymi w tabeli i na tej podstawie identyfikuje materiał, z którego może być wykonane badane ciało rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia	opanowuje wszystkie treści z podstawy programowej rozwiązuje zadania o wysokim stopniu trudności

odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy stwierdza, że ciecz wywiera ciśnienie także na ścianki naczynia wymienia praktyczne zastosowania prawa Pascala stwierdza, że na ciało zanurzone w cieczy działa siła wyporu mierzy siłę wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji o gęstości większej od gęstości wody) stwierdza, że siła wyporu działa także w gazach wymienia zastosowania praktyczne siły wyporu powietrza opisuje doświadczenie z rurką do napojów świadczące o istnieniu ciśnienia atmosferycznego wskazuje, że do pomiaru ciśnienia atmosferycznego służy barometr odczytuje dane z wykresu zależności ciśnienia atmosferycznego od wysokości.	wyjaśnia, o czym informuje ciśnienie definiuje jednostkę ciśnienia wyjaśnia, w jaki sposób można zmniejszyć ciśnienie wyjaśnia, w jaki sposób można zwiększyć ciśnienie posługuje się pojęciem parcia stosuje do obliczeń związek między parciem a ciśnieniem demonstruje zależność ciśnienia hydrostatycznego od wysokości słupa cieczy wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie hydrostatyczne opisuje, od czego nie zależy ciśnienie hydrostatyczne rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu zależności ciśnienia od wysokości słupa cieczy stosuje do obliczeń związek między ciśnieniem hydrostatycznym a wysokością słupa cieczy i jej gęstością demonstruje prawo Pascala formułuje prawo Pascala posługuje się prawem Pascala, zgodnie z którym zwiększenie ciśnienia zewnętrznego powoduje jednakowy przyrost ciśnienia w całej objętości cieczy i gazu wyjaśnia działanie prasy hydraulicznej i hamulca hydraulicznego posługuje się pojęciem ciśnienia w cieczach i gazach wraz z jednostką	powierzchnią styku ciał i ciśnieniem stosuje pojęcie ciśnienia hydrostatycznego do rozwiązywania zadań rachunkowych posługuje się proporcjonalnością prostą do wyznaczenia ciśnienia cieczy lub wysokości słupa cieczy opisuje doświadczenie ilustrujące prawo Pascala rozwiązuje zadania rachunkowe, posługując się prawem Pascala i pojęciem ciśnienia wyjaśnia, skąd się bierze siła wyporu wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesa oblicza siłę wyporu, stosując prawo Archimedesa przewiduje wynik zaproponowanego doświadczenia dotyczącego prawa Archimedesa oblicza ciśnienie słupa wody równoważące ciśnienie atmosferyczne opisuje doświadczenie pozwalające wyznaczyć ciśnienie atmosferyczne w sali lekcyjnej wyjaśnia działanie niektórych urządzeń, np. szybkowaru, przyssawki.	rozwiązuje zadania nietypowe z wykorzystaniem pojęcia ciśnienia hydrostatycznego analizuje informacje pochodzące z tekstów popularnonaukowych i wyodrębnia z nich informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska bądź problemu (np. z tekstów dotyczących nurkowania wyodrębnia informacje kluczowe dla bezpieczeństwa tego sportu) rozwiązuje zadania problemowe, a do ich wyjaśnienia wykorzystuje prawo Pascala i pojęcie ciśnienia hydrostatycznego analizuje i porównuje wartość siły wyporu działającą na piłeczkę wtedy, gdy ona pływa na wodzie, z wartością siły wyporu w sytuacji, gdy wpychamy piłeczkę pod wodę analizuje siły działające na ciała zanurzone w cieczach i gazach, posługując się pojęciem siły wyporu i prawem Archimedesa wyjaśnia, dlaczego siła wyporu działająca na ciało zanurzone w cieczy jest większa od siły wyporu działającej na to ciało umieszczone w gazie rozwiązuje typowe zadania rachunkowe, stosując prawo Archimedesa	

	demonstruje prawo Archimedesa formułuje prawo Archimedesa opisuje doświadczenie z piłeczką pingpongową umieszczoną na wodzie porównuje siłę wyporu działającą w cieczach z siłą wyporu działającą w gazach wykonuje doświadczenie, aby sprawdzić swoje przypuszczenia demonstruje istnienie ciśnienia atmosferycznego wyjaśnia rolę użytych przyrządów opisuje, od czego zależy ciśnienie powietrza wykonuje doświadczenie ilustrujące zależność temperatury wrzenia od ciśnienia.		proponuje sposób rozwiązania zadania rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem prawa Archimedesa wyjaśnia, dlaczego powietrze nas nie zgniata wyjaśnia, dlaczego woda pod zmniejszonym ciśnieniem wrze w temperaturze niższej niż 100°C posługuje się pojęciem ciśnienia atmosferycznego do rozwiązywania zadań problemowych.	

Klasa 8

Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Elektrostatyka				
informuje, czym zajmuje się elektrostatyka; wskazuje przykłady elektryzowania ciał w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego; rozróżnia dwa rodzaje ładunków elektrycznych (dodatnie i ujemne) wyjaśnia, z czego składa się atom; przedstawia model budowy atomu na schematycznym rysunku posługuje się pojęciami: przewodnika jako substancji, w której łatwo mogą się przemieszczać ładunki elektryczne, i izolatora jako substancji, w której ładunki elektryczne nie mogą się przemieszczać odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady posługuje się pojęciem układu izolowanego; podaje zasadę zachowania ładunku elektrycznego wyodrębnia z tekstów i rysunków informacje kluczowe dla	doświadczalnie demonstruje zjawiska elektryzowania przez potarcie lub dotyk oraz wzajemne oddziaływanie ciał naelektryzowanych opisuje sposoby elektryzowania ciał przez potarcie i dotyk; informuje, że te zjawiska polegają na przemieszczaniu się elektronów; ilustruje to na przykładach opisuje jakościowo oddziaływanie ładunków jednoimiennych i różnoimiennych; podaje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (poznane na lekcji) posługuje się pojęciem ładunku elementarnego; podaje symbol ładunku elementarnego oraz wartość: $e \approx 1{,}6 \cdot 10–19$ C posługuje się pojęciem ładunku elektrycznego jako wielokrotności ładunku elementarnego; stosuje jednostkę ładunku (1 C)	wskazuje przykłady oddziaływań elektrostatycznych w otaczającej rzeczywistości i ich zastosowań (inne niż poznane na lekcji) opisuje budowę i zastosowanie maszyny elektrostatycznej porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne wykazuje, że 1 C jest bardzo dużym ładunkiem elektrycznym (zawiera $6{,}24 \cdot 1018$ ładunków elementarnych: $1\ C = 6{,}24 \cdot 1018e$) rozwiązuje zadania z wykorzystaniem zależności, że każdy ładunek elektryczny jest wielokrotnością ładunku elementarnego; przelicza podwielokrotności, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących posługuje się pojęciem elektronów swobodnych; wykazuje, że w metalach znajdują się elektrony swobodne, a w izolatorach	realizuje własny projekt dotyczący treści rozdziału Elektrostatyka rozwiązuje zadania złożone, nietypowe, dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka	opanował wszystkie treści z podstaw, rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

opisywanego zjawiska lub problemu współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka.	wyjaśnia na przykładach, kiedy ciało jest naładowane dodatnio, a kiedy jest naładowane ujemnie posługuje się pojęciem jonu; wyjaśnia, kiedy powstaje jon dodatni, a kiedy .jon ujemny doświadczalnie odróżnia przewodniki od izolatorów; wskazuje ich przykłady informuje, że dobre przewodniki elektryczności są również dobrymi przewodnikami ciepła; wymienia przykłady zastosowań przewodników i izolatorów w otaczającej rzeczywistości stosuje zasadę zachowania ładunku elektrycznego analizuje działanie elektroskopu na podstawie opisu jego budowy; posługuje się elektroskopem opisuje przemieszczanie się ładunków w przewodnikach pod wpływem oddziaływania ładunku zewnętrznego (indukcja elektrostatyczna) podaje przykłady skutków i wykorzystania indukcji elektrostatycznej przeprowadza doświadczenia: doświadczenie ilustrujące elektryzowanie ciał przez pocieranie oraz oddziaływanie ciał naelektryzowanych, doświadczenie wykazujące, że przewodnik można naelektryzować, elektryzowanie ciał przez zbliżenie ciała naelektryzowanego,	elektrony są związane z atomami; na tej podstawie uzasadnia podział substancji na przewodniki i izolatory wyjaśnia wyniki obserwacji przeprowadzonych doświadczeń związanych z elektryzowaniem przewodników; uzasadnia na przykładach, że przewodnik można naelektryzować wtedy, gdy odizoluje się go od ziemi wyjaśnia, na czym polega uziemienie ciała naelektryzowanego i zobojętnienie zgromadzonego na nim ładunku elektrycznego opisuje działanie i zastosowanie piorunochronu projektuje i przeprowadza: doświadczenie ilustrujące właściwości ciał naelektryzowanych, doświadczenie ilustrujące skutki indukcji elektrostatycznej, krytycznie ocenia ich wyniki; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczeń rozwiązuje zadania bardziej złożone, ale typowe, dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału Elektrostatyka (w szczególności tekstu: Gdzie		

	korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wyjaśnia rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki i formułuje wnioski na podstawie tych wyników) rozwiązuje proste zadania dotyczące treści rozdziału Elektrostatyka.	wykorzystuje się elektryzowanie ciał).		
Dział 2. Prąd elektryczny				
określa umowny kierunek przepływu prądu elektrycznego przeprowadza doświadczenie modelowe ilustrujące, czym jest natężenie prądu, korzystając z jego opisu posługuje się pojęciem natężenia prądu wraz z jego jednostką (1 A) posługuje się pojęciem obwodu elektrycznego; podaje warunki przepływu prądu elektrycznego w obwodzie elektrycznym wymienia elementy prostego obwodu elektrycznego: źródło energii elektrycznej, odbiornik (np. żarówka, opornik), przewody, wyłącznik, mierniki (amperomierz, woltomierz); rozróżnia symbole graficzne tych elementów wymienia przyrządy służące do pomiaru napięcia elektrycznego i natężenia prądu elektrycznego; wyjaśnia, jak włącza się je do	posługuje się pojęciem napięcia elektrycznego jako wielkości określającej ilość energii potrzebnej do przeniesienia jednostkowego ładunku w obwodzie; stosuje jednostkę napięcia (1 V) opisuje przepływ prądu w obwodach jako ruch elektronów swobodnych albo jonów w przewodnikach stosuje w obliczeniach związek między natężeniem prądu a ładunkiem i czasem jego przepływu przez poprzeczny przekrój przewodnika rozróżnia sposoby łączenia elementów obwodu elektrycznego: szeregowy i równoległy rysuje schematy obwodów elektrycznych składających się z jednego źródła energii, jednego	porównuje oddziaływania elektrostatyczne i grawitacyjne doświadczalnie wyznacza opór przewodnika przez pomiary napięcia na jego końcach oraz natężenia płynącego przezeń prądu; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostkami, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących stwierdza, że elektrownie wytwarzają prąd przemienny, który do mieszkań jest dostarczany pod napięciem 230 V rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone, dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym	sporządza wykres zależności natężenia prądu od przyłożonego napięcia I(U) rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny (w tym związane z obliczaniem kosztów zużycia energii elektrycznej) realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału Prąd elektryczny (inny niż opisany w podręczniku)	opanował wszystkie treści z podstaw, rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

obwodu elektrycznego (amperomierz szeregowo, woltomierz równolegle) wymienia formy energii, na jakie jest zamieniana energia elektryczna; wymienia źródła energii elektrycznej i odbiorniki; podaje ich przykłady wyjaśnia, na czym polega zwarcie; opisuje rolę izolacji i bezpieczników przeciążeniowych w domowej sieci elektrycznej opisuje warunki bezpiecznego korzystania z energii elektrycznej wyodrębnia z tekstów, tabel i rysunków informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu rozpoznaje zależność rosnącą bądź malejącą na podstawie danych z tabeli lub na podstawie wykresu współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Prąd elektryczny*	odbiornika, mierników i wyłączników; posługuje się symbolami graficznymi tych elementów posługuje się pojęciem oporu elektrycznego jako własnością przewodnika; posługuje się jednostką oporu (1 Ω). stosuje w obliczeniach związek między napięciem a natężeniem prądu i oporem elektrycznym posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego wraz z ich jednostkami; stosuje w obliczeniach związek między tymi wielkościami oraz wzory na pracę i moc prądu elektrycznego posługuje się pojęciem mocy znamionowej; analizuje i porównuje dane na tabliczkach znamionowych różnych urządzeń elektrycznych wyjaśnia różnicę między prądem stałym i przemiennym; wskazuje baterię, akumulator i zasilacz jako źródła stałego napięcia; odróżnia to napięcie od napięcia w przewodach doprowadzających prąd do mieszkań opisuje skutki działania prądu na organizm człowieka i inne organizmy żywe; wskazuje zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym; podaje podstawowe zasady udzie lania pierwszej pomocy przeprowadza doświadczenia:	popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału Prąd elektryczny realizuje projekt: Żarówka czy świetlówka (opisany w podręczniku)		

	doświadczenie wykazujące przepływ ładunków przez przewodniki, łączy według podanego schematu obwód elektryczny składający się ze źródła (baterii), odbiornika (żarówki), amperomierza i woltomierza, bada zależność natężenia prądu od rodzaju odbiornika (żarówki) przy tym samym napięciu oraz zależność oporu elektrycznego przewodnika od jego długości, pola przekroju poprzecznego i rodzaju materiału, z jakiego jest wykonany, wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; odczytuje wskazania mierników; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia (wyróżnia kluczowe kroki i sposób postępowania, wskazuje rolę użytych przyrządów, przedstawia wyniki doświadczenia lub przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących, formułuje wnioski na podstawie tych wyników) rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Prąd elektryczny (rozpoznaje proporcjonalność prostą na podstawie wykresu, przelicza wielokrotności			

	i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących).			
Dział 3. Magnetyzm				
nazywa bieguny magnesów stałych, opisuje oddziaływanie między nimi doświadczalnie demonstruje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu opisuje zachowanie się igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem posługuje się pojęciem zwojnicy; stwierdza, że zwojnica, przez którą płynie prąd elektryczny, zachowuje się jak magnes wyodrębnia z tekstów i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm.*	opisuje zachowanie się igły magnetycznej w obecności magnesu oraz zasadę działania kompasu (podaje czynniki zakłócające jego prawidłowe działanie); posługuje się pojęciem biegunów magnetycznych Ziemi opisuje na przykładzie żelaza oddziaływanie magnesów na materiały magnetyczne; stwierdza, że w pobliżu magnesu każdy kawałek żelaza staje się magnesem (namagnesowuje się), a przedmioty wykonane z ferromagnetyku wzmacniają oddziaływanie magnetyczne magnesu podaje przykłady wykorzystania oddziaływania magnesów na materiały magnetyczne opisuje właściwości ferromagnetyków; podaje przykłady ferromagnetyków opisuje doświadczenie Oersteda; podaje wnioski wynikające z tego doświadczenia doświadczalnie demonstruje zjawisko oddziaływania przewodnika z prądem na igłę magnetyczną opisuje wzajemne oddziaływanie przewodników, przez które płynie prąd elektryczny, i magnesu	porównuje oddziaływania elektrostatyczne i magnetyczne wyjaśnia, na czym polega namagnesowanie ferromagnetyku; posługuje się pojęciem domen magnetycznych stwierdza, że linie, wzdłuż których igła kompasu lub opiłki układają się wokół prostoliniowego przewodnika z prądem, mają kształt współśrodkowych okręgów opisuje sposoby wyznaczania biegunowości magnetycznej przewodnika kołowego i zwojnicy (reguła śruby prawoskrętnej, reguła prawej dłoni, na podstawie ułożenia strzałek oznaczających kierunek prądu .metoda liter S i N); stosuje wybrany sposób wyznaczania biegunowości przewodnika kołowego lub zwojnicy opisuje działanie dzwonka elektromagnetycznego lub zamka elektrycznego, korzystając ze schematu przedstawiającego jego budowę rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm*	rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm* realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału *Magnetyzm.*	opanował wszystkie treści z podstaw, rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

	trwałego opisuje jakościowo wzajemne oddziaływanie dwóch przewodników, przez które płynie prąd elektryczny (wyjaśnia, kiedy przewodniki się przyciągają, a kiedy odpychają) przeprowadza doświadczenia: bada wzajemne oddziaływanie magnesów oraz oddziaływanie magnesów na żelazo i inne materiały magnetyczne, bada zachowanie igły magnetycznej w otoczeniu prostoliniowego przewodnika z prądem, bada oddziaływania magnesów trwałych i przewodników z prądem oraz wzajemne oddziaływanie przewodników z prądem, bada zależność magnetycznych właściwości zwojnicy od obecności w niej rdzenia z ferromagnetyku oraz liczby zwojów i natężenia prądu płynącego przez zwoje, korzystając z ich opisów i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Magnetyzm*.	posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału *Magnetyzm* (w tym tekstu: *Właściwości magnesów i ich zastosowania* zamieszczonego w podręczniku).		
Dział 4. Drgania i fale				
opisuje ruch okresowy wahadła; wskazuje położenie równowagi	opisuje ruch drgający (drgania) ciała; wskazuje położenie	posługuje się pojęciami: wahadła matematycznego, częstotliwości	projektuje i przeprowadza doświadczenie (inne niż opisane	opanował wszystkie treści z podstaw,

i amplitudę tego ruchu; podaje przykłady ruchu okresowego w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciami okresu i częstotliwości wraz z ich jednostkami do opisu ruchu okresowego wyznacza amplitudę i okres drgań na podstawie wykresu zależności położenia od czasu wskazuje drgające ciało jako źródło fali mechanicznej; posługuje się pojęciami: amplitudy, okresu, częstotliwości i długości fali do opisu fal; podaje przykłady fal mechanicznych w otaczającej rzeczywistości stwierdza, że źródłem dźwięku jest drgające ciało, a do jego rozchodzenia się potrzebny jest ośrodek (dźwięk nie rozchodzi się w próżni); podaje przykłady źródeł dźwięków w otaczającej rzeczywistości stwierdza, że fale dźwiękowe można opisać za pomocą tych samych związków między długością, prędkością, częstotliwością i okresem fali, jak w przypadku fal mechanicznych; porównuje wartości prędkości fal dźwiękowych w różnych ośrodkach, korzystając z tabeli tych wartości wymienia rodzaje fal elektromagnetycznych: radiowe, mikrofale, promieniowanie podczerwone, światło widzialne, promieniowanie nadfioletowe,	równowagi i amplitudę drgań posługuje się pojęciem częstotliwości jako liczbą pełnych drgań (wahnięć) wykonanych w jednostce czasu ($f = \frac{n}{t}$) i na tej podstawie określa jej jednostkę ($1\ \text{Hz} = \frac{1}{s}$); stosuje w obliczeniach związek między częstotliwością a okresem drgań ($f = \frac{1}{T}$) doświadczalnie wyznacza okres i częstotliwość w ruchu okresowym; bada jakościowo zależność okresu wahadła od jego długości i zależność okresu drgań ciężarka od jego masy (korzystając z opisu doświadczeń); wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; zapisuje wyniki pomiarów wraz z ich jednostką, z uwzględnieniem informacji o niepewności; przeprowadza obliczenia i zapisuje wyniki zaokrąglone do zadanej liczby cyfr znaczących; formułuje wnioski przedstawia na schematycznym rysunku wykres zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; zaznacza na nim amplitudę i okres drgań opisuje rozchodzenie się fali mechanicznej jako proces przekazywania energii bez przenoszenia materii posługuje się pojęciem prędkości rozchodzenia się fali; opisuje związek między prędkością, długością i częstotliwością (lub	drgań własnych analizuje wykresy zależności położenia od czasu w ruchu drgającym; na podstawie tych wykresów porównuje drgania ciał analizuje wykres fali; wskazuje oraz wyznacza jej długość i amplitudę; porównuje fale na podstawie ich ilustracji omawia mechanizm wytwarzania dźwięków w wybranym instrumencie muzycznym rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału *Drgania i fale* realizuje projekt: *Prędkość i częstotliwość dźwięku* (opisany w podręczniku).	w podręczniku) w celu zbadania, od czego (i jak) zależą, a od czego nie zależą okres i częstotliwość w ruchu okresowym; opracowuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia; formułuje wnioski i prezentuje efekty przeprowadzonego badania rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału *Drgania i fale* (inny niż opisany w podręczniku).	rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

rentgenowskie i gamma; podaje przykłady ich zastosowania • przeprowadza doświadczenia: • demonstruje ruch drgający ciężarka zawieszonego na nici; wskazuje położenie równowagi i amplitudę drgań, • demonstruje powstawanie fali na sznurze i wodzie, • wytwarza dźwięki i wykazuje, że do rozchodzenia się dźwięku potrzebny jest ośrodek, • wytwarza dźwięki; bada jakościowo zależność ich wysokości od częstotliwości drgań i zależność ich głośności od amplitudy drgań, korzystając z ich opisów; opisuje przebieg przeprowadzonego doświadczenia, przedstawia wyniki i formułuje wnioski • wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu; rozpoznaje zależność rosnącą i zależność malejącą na podstawie danych z tabeli • współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale.*	okresem) fali: $v = \lambda \cdot f$ (lub $v = \frac{\lambda}{T}$) • stosuje w obliczeniach związki między okresem, częstotliwością i długością fali wraz z ich jednostkami • doświadczalnie demonstruje dźwięki o różnych częstotliwościach z wykorzystaniem drgającego przedmiotu lub instrumentu muzycznego • opisuje mechanizm powstawania i rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu • posługuje się pojęciami energii i natężenia fali; opisuje jakościowo związek między energią fali a amplitudą fali • opisuje jakościowo związki między wysokością dźwięku a częstotliwością fali i między natężeniem dźwięku (głośnością) a energią fali i amplitudą fali • rozróżnia dźwięki słyszalne, ultradźwięki i infradźwięki; podaje przykłady ich źródeł i zastosowania; opisuje szkodliwość hałasu • stwierdza, że źródłem fal elektromagnetycznych są drgające ładunki elektryczne oraz prąd, którego natężenie zmienia się w czasie • opisuje poszczególne rodzaje fal elektromagnetycznych; podaje odpowiadające im długości i częstotliwości fal, korzystając z diagramu przedstawiającego widmo fal elektromagnetycznych			

	podaje wartość prędkości fal elektromagnetycznych w próżni rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału *Drgania i fale* (przelicza wielokrotności i podwielokrotności oraz jednostki czasu, przeprowadza obliczenia i zapisuje wynik zaokrąglony do zadanej liczby cyfr znaczących).			
Dział 5. Optyka				
wymienia źródła światła; posługuje się pojęciami: promień świetlny, wiązka światła, ośrodek optyczny, ośrodek optycznie jednorodny; rozróżnia rodzaje źródeł światła (naturalne i sztuczne) oraz rodzaje wiązek światła (zbieżna, równoległa i rozbieżna) ilustruje prostoliniowe rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady prostoliniowego biegu promieni światła w otaczającej rzeczywistości opisuje mechanizm powstawania cienia i półcienia jako konsekwencje prostoliniowego rozchodzenia się światła w ośrodku jednorodnym; podaje przykłady powstawania cienia i półcienia w otaczającej rzeczywistości porównuje zjawiska odbicia i rozproszenia światła; podaje przykłady odbicia i rozproszenia światła w otaczającej rzeczywistości rozróżnia zwierciadła płaskie	opisuje rozchodzenie się światła w ośrodku jednorodnym opisuje światło jako rodzaj fal elektromagnetycznych; podaje przedział długości fal świetlnych oraz przybliżoną wartość prędkości światła w próżni przedstawia na schematycznym rysunku powstawanie cienia i półcienia opisuje zjawiska zaćmienia Słońca i Księżyca posługuje się pojęciami: kąta padania, kąta odbicia i normalnej do opisu zjawiska odbicia światła od powierzchni płaskiej; opisuje związek między kątem padania a kątem odbicia; podaje i stosuje prawo odbicia opisuje zjawisko odbicia światła od powierzchni chropowatej analizuje bieg promieni wychodzących z punktu w różnych kierunkach, a następnie odbitych od zwierciadła płaskiego opisuje i konstruuje graficznie bieg promieni ilustrujący powstawanie	wskazuje prędkość światła jako maksymalną prędkość przepływu informacji; porównuje wartości prędkości światła w różnych ośrodkach przezroczystych wyjaśnia mechanizm zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca, korzystając ze schematycznych rysunków przedstawiających te zjawiska projektuje i przeprowadza doświadczenie potwierdzające równość kątów padania i odbicia; wskazuje czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczenia; prezentuje i krytycznie ocenia wyniki doświadczenia wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po odbiciu od zwierciadła tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytwarzanego przez zwierciadła sferyczne w zależności od odległości przedmiotu od zwierciadła	rozwiązuje zadania złożone, nietypowe (lub problemy), dotyczące treści rozdziału Optyka realizuje własny projekt związany z treścią rozdziału Optyka.	opanował wszystkie treści z podstaw, rozwiązuje zadania na wysokim stopniu trudności.

i sferyczne (wklęsłe i wypukłe); podaje przykłady zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości posługuje się pojęciami osi optycznej i promienia krzywizny zwierciadła; wymienia cechy obrazów wytworzonych przez zwierciadła (pozorne lub rzeczywiste, proste lub odwrócone, powiększone, pomniejszone lub tej samej wielkości co przedmiot) rozróżnia obrazy: rzeczywisty, pozorny, prosty, odwrócony, powiększony, pomniejszony, tej samej wielkości co przedmiot opisuje światło lasera jako jednobarwne i ilustruje to brakiem rozszczepienia w pryzmacie; porównuje przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat rozróżnia rodzaje soczewek (skupiające i rozpraszające); posługuje się pojęciem osi optycznej soczewki; rozróżnia symbole soczewki skupiającej i rozpraszającej; podaje przykłady soczewek w otaczającej rzeczywistości oraz przykłady ich wykorzystania opisuje bieg promieni ilustrujący powstawanie obrazów rzeczywistych i pozornych wytwarzanych przez soczewki, znając położenie ogniska przeprowadza doświadczenia: obserwuje bieg promieni światła i wykazuje przekazywanie energii przez światło,	obrazów pozornych wytwarzanych przez zwierciadło płaskie; wymienia trzy cechy obrazu (pozorny, prosty i tej samej wielkości co przedmiot); wyjaśnia, kiedy obraz jest rzeczywisty, a kiedy .pozorny opisuje skupianie się promieni w zwierciadle wklęsłym; posługuje się pojęciem ogniska zwierciadła podaje przykłady wykorzystania zwierciadeł w otaczającej rzeczywistości opisuje jakościowo zjawisko załamania światła na granicy dwóch ośrodków różniących się prędkością rozchodzenia się światła; wskazuje kierunek załamania; posługuje się pojęciem kąta załamania podaje i stosuje prawo załamania światła (jakościowo) opisuje światło białe jako mieszaninę barw; ilustruje to rozszczepieniem światła w pryzmacie opisuje i ilustruje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, posługując się pojęciem ogniska; rozróżnia ogniska rzeczywiste i pozorne wyjaśnia i stosuje odwracalność biegu promieni świetlnych (stwierdza np., że promienie wychodzące z ogniska po załamaniu w soczewce skupiającej tworzą wiązkę promieni równoległych do osi optycznej) opisuje budowę oka oraz powstawanie obrazu na siatkówce,	wyjaśnia mechanizm rozszczepienia światła w pryzmacie, posługując się związkiem między prędkością światła a długością fali świetlnej w różnych ośrodkach i odwołując się do widma światła białego porównuje obrazy w zależności od odległości przedmiotu od soczewki skupiającej i rodzaju soczewki przewiduje rodzaj i położenie obrazu wytworzonego przez soczewki w zależności od odległości przedmiotu od soczewki, znając położenie ogniska (i odwrotnie) rozwiązuje zadania (lub problemy) bardziej złożone dotyczące treści rozdziału Optyka posługuje się informacjami pochodzącymi z analizy przeczytanych tekstów (w tym popularnonaukowych) dotyczących treści rozdziału Optyka (w tym tekstu: Zastosowanie prawa odbicia i prawa załamania światła zamieszczonego w podręczniku.		

obserwuje powstawanie obszarów cienia i półcienia, bada zjawiska odbicia i rozproszenia światła, obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadło płaskie, obserwuje obrazy wytwarzane przez zwierciadła sferyczne, obserwuje bieg promienia światła po przejściu do innego ośrodka w zależności od kąta padania oraz przejście światła jednobarwnego i światła białego przez pryzmat, obserwuje bieg promieni równoległych do osi optycznej przechodzących przez soczewki skupiającą i rozpraszającą, obserwuje obrazy wytwarzane przez soczewki skupiające, korzystając z ich opisu i przestrzegając zasad bezpieczeństwa; opisuje przebieg doświadczenia (wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń); formułuje wnioski na podstawie wyników doświadczenia wyodrębnia z tekstów, tabel i ilustracji informacje kluczowe dla opisywanego zjawiska lub problemu współpracuje w zespole podczas przeprowadzania obserwacji i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa rozwiązuje proste (bardzo łatwe) zadania dotyczące treści rozdziału *Optyka*.	korzystając ze schematycznego rysunku przedstawiającego budowę oka; posługuje się pojęciem akomodacji oka posługuje się pojęciami krótkowzroczności i dalekowzroczności; opisuje rolę soczewek w korygowaniu tych wad wzroku przeprowadza doświadczenia: demonstruje zjawisko prostoliniowego rozchodzenia się światła, skupia równoległą wiązką światła za pomocą zwierciadła wklęsłego i wyznacza jej ognisko, demonstruje powstawanie obrazów za pomocą zwierciadeł sferycznych, demonstruje zjawisko załamania światła na granicy ośrodków, demonstruje rozszczepienie światła w pryzmacie, demonstruje powstawanie obrazów za pomocą soczewek, przestrzegając zasad bezpieczeństwa; wskazuje rolę użytych przyrządów oraz czynniki istotne i nieistotne dla wyników doświadczeń; formułuje wnioski na podstawie tych wyników rozwiązuje proste zadania (lub problemy) dotyczące treści rozdziału Optyka.			

Geografia

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Mapa Polski				
wyjaśnia znaczenie terminów: mapa, skala, legenda mapy wymienia elementy mapy wyjaśnia znaczenie terminów: wysokość bezwzględna, wysokość względna odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych wymienia różne rodzaje map odczytuje informacje z planu miasta..	odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie stosuje legendę mapy do odczytania informacji odczytuje skalę mapy rozróżnia rodzaje skali oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny.	rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe rysuje podziałkę liniową wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie.	dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej omawia zastosowanie map cyfrowych podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta.	posługuje się planem miasta w terenie podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta.

Dział 2. Krajobrazy Polski				
wyjaśnia znaczenie terminu krajobraz wymienia składniki krajobrazu wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy wymienia pasy rzeźby terenu Polski wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy określa położenie Warszawy na mapie Polski wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy	podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego omawia cechy pogody w górach wymienia atrakcje turystyczne Tatr.	charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki zagospodarowania porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr.	proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr

wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-częstochowskiej podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej określa na podstawie mapy położenie Tatr wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie				
Dział 3. Lądy i oceany				
wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180o, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych.	wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych.	podaje przyczyny odkryć geograficznych wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba.	-określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej pisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębią w oceanach przedstawia znaczenie odkryć geograficznych.
Dział 4. Krajobrazy świata				
wyjaśnia znaczenie terminu pogoda wymienia składniki pogody wyjaśnia znaczenie terminu klimat	wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość	wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza	oblicza średnią roczną temperaturę powietrza oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w	przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych

wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych wyjaśnia znaczenie terminów: sawanna, step wskazuje na mapie strefy sawann i stepów wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów wyjaśnia znaczenie terminu pustynia wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym	opadów atmosferycznych w danym miesiącu wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej wyjaśnia znaczenie terminów: preria, pampa omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach.	wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych omawia rzeźbę terenu pustyń gorących omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach .	najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku oblicza roczną sumę opadów prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach

rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej wyjaśnia znaczenie terminów: tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry wskazuje na mapie Himalaje wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt				

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Współrzędne geograficzne				
wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne	wymienia cechy południków i równoleżników podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych	odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych.	określa położenie matematycznogeograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej	wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS.

wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne.	wyjaśnia znaczenie terminów: długość geograficzna, szerokość geograficzna wyjaśnia znaczenie terminów: rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa.		oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smartfonie lub komputerze.	
Dział 2. Ruchy Ziemi				
wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi wyjaśnia znaczenie terminu górowanie Słońca określa czas trwania ruchu obrotowego demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi	wyjaśnia znaczenie terminów: gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa podaje różnicę między gwiazdą a planetą wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie.	rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji omawia przebieg linii zmiany daty przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia Ziemi.	opisuje budowę Układu Słonecznego wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku.	wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi.
Dział 3. Środowisko przyrodnicze i ludność Europy				
określa położenie Europy na mapie świata	omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy	opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej	porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy	wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na

wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego podaje liczbę państw Europy wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy wyjaśnia znaczenie terminu gęstość zaludnienia wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia wymienia starzejące się kraje Europy wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy	wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wyjaśnia znaczenie terminów: wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90. XX w. omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów wymienia przyczyny migracji Ludności wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów	opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy geologicznej i mapy ogólnogeograficznej omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map	wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie	podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii

Dział 4. Gospodarka Europy				
wymienia zadania i funkcje rolnictwa wyjaśnia znaczenie terminu *plony* wymienia zadania i funkcje przemysłu wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii.	wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych.	wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki.	wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej.	omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii.
Dział 5. Sąsiedzi Polski				
wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi	omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego	omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w. analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy ogólnogeograficznej	przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji opisuje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji na podstawie fotografii porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie	omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej-Westfalii udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie

omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji wymienia surowce mineralne Rosji wskazuje na mapie sąsiadów Polski wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami.	Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.	podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy ogólnogeograficznej charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.	mapy ogólnogeograficznej i fotografii podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.	dodatkowych źródeł oraz fotografii uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji.

Klasa 7

Szarym kolorem są oznaczone dodatkowe wymagania edukacyjne

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Środowisko przyrodnicze Polski				
podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą powierzchnię Polski wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie	omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy	oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski opisuje dzieje Ziemi wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy	rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski charakteryzuje jednostki geologiczne Polski wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze	wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski

wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski	wskazuje na mapie przebieg granic Polski	opisuje cechy różnych typów genetycznych gór	przedstawia proces powstawania lodowców	wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski
wyjaśnia znaczenie terminów: plejstocen, holocen	omawia proces powstawania gór	przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata	wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski	
wyjaśnia znaczenie terminu rzeźba polodowcowa (glacjalna)	wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce	charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski	przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski	opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze
wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski	wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce	omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski	rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski	wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę
wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie	omawia zlodowacenia na obszarze Polski	opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej	podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce	wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody
wymienia główne rodzaje skał	opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe	omawia warunki klimatyczne w Europie	opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski	ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce
wyjaśnia znaczenie terminów: ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny	porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy	charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce	opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce	omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i tworzenia sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce
wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego	dokonuje podziału surowców mineralnych	omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce	wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski	
podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski	podaje cechy klimatu Polski	odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych z klimatogramów	omawia ważniejsze typy jezior w Polsce	
wymienia elementy klimatu	podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej	wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce	przedstawia metody ochrony przeciwpowodziowej	
wyjaśnia znaczenie terminu średnia dobowa temperatura powietrza	R rozpoznaje typy ujść rzecznych	wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry	omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki	wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego
wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce	opisuje zjawisko powodzi	opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry	omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku	ocenia przydatność rolniczą różnych typów gleb
określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce	wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią	wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce	omawia procesy i czynniki glebotwórcze	ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce
wyjaśnia znaczenie terminu przepływ	wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych	określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników	opisuje typy lasów w Polsce	podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego
wyjaśnia znaczenie terminów: źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate	omawia wielkość i głębokość Bałtyku		opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski	planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
	charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata			
	opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku			

wskazuje na mapie główne rzeki Polski . wyjaśnia znaczenie terminów: powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna wymienia przyczyny powodzi w Polsce określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy i cieśniny omawia linię brzegową Bałtyku podaje główne cechy fizyczne Bałtyku wyjaśnia znaczenie terminów: gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe wymienia typy gleb w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu lesistość wymienia różne rodzaje lasów w Polsce wskazuje parki narodowe na mapie Polski	opisuje wybrane typy gleb w Polsce przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce	charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku omawia powstawanie gleby wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych omawia funkcje lasów ocenia rolę parków narodowych w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego		
Dział 2. Ludność i urbanizacja w Polsce.				
wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice wyjaśnia znaczenie terminów: *przyrost naturalny*, *współczynnik*	wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej	omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. oblicza współczynnik przyrostu naturalnego podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce	omawia podział administracyjny Polski omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy analizuje piramidę wieku i płci ludności Polski	analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego

przyrostu naturalnego, wyż demograficzny, niż demograficzny wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie wyjaśnia znaczenie terminów: *piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia* odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia* wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: *migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego* wyjaśnia znaczenie terminu *migracje wewnętrzne* wymienia przyczyny migracji wewnętrznych odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski wymienia główne skupiska Polonii wymienia mniejszości narodowe w Polsce wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkiwane przez mniejszości narodowe wyjaśnia znaczenie terminów: *struktura zatrudnienia,*	omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce określa kierunki napływu imigrantów do Polski wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady	omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie piramidy wieku i płci oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego przedstawia strukturę narodowościową ludności Polski na tle struktury narodowościowej ludności w wybranych państwach europejskich określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce	omawia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy.	analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich.

odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki wyjaśnia znaczenie terminów: *miasto*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja monocentryczna*, *aglomeracja policentryczna (konurbacja)* wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie wymienia funkcje miast odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast.	wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich.	porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszaw.		
Dział 3. Rolnictwo i przemysł polski.				
wymienia funkcje rolnictwa wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: *plon*, *zbiór, areał* wymienia główne uprawy w Polsce wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: *chów*, *pogłowie*	opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce wymienia główne rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce	przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt gospodarskich w Polsce przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju	omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu	przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian gospodarczych w Polsce po 1998 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju

wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce wskazuje na mapie obszary chowu zwierząt gospodarskich dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy wymienia funkcje przemysłu wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej wymienia źródła energii wymienia typy elektrowni wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim	przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce omawia cechy polskiego przemysłu wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem i po nim lokalizuje na mapie Polski elektrownie cieplne, wodne i niekonwencjonalne opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim	opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim.	opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem.	analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki.
Dział 4 Usługi w Polsce				
podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu *komunikacja* wyróżnia rodzaje transportu w Polsce wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze wyróżnia rodzaje łączności wyjaśnia znaczenie terminów: *centra logistyczne, spedycja* wyjaśnia znaczenie terminów: *eksport, import, bilans handlu zagranicznego*	omawia zróżnicowanie usług w Polsce omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych stan morskiej floty transportowej w Polsce wymienia towary, które dominują w polskim handlu zagranicznym	przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski	wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy	identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach

wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski wyjaśnia znaczenie terminów: *turystyka*, *walory turystyczne*, *infrastruktura turystyczna* wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski.	wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego omawia czynniki rozwoju turystyki wymienia polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* i wskazuje je na mapie.	przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO* charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski.	ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach.	wymiany międzynarodowej Polski.
Dział 5. Mój region i mała ojczyzna				
wyjaśnia znaczenie terminu *region* wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu wyjaśnia znaczenie terminu *mała ojczyzna* wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny.	podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzenią w wymiarze lokalnym rozpoznaje w terenie obiekty decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny.	wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu prezentuje główne cechy gospodarki regionu opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł.	przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej.	projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno- -gospodarczego na arenie międzynarodowej .

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Azja				
wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej wymienia największe rzeki Azji wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm* odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii	opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji omawia strefy roślinne Azji omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych	omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji opisuje przebieg trzęsienia ziemi omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii	analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej	wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii

wymienia główne uprawy w Japonii określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej określa położenie geograficzne Indii porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie wyjaśnia znaczenie terminu *slamsy* wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie.	omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC.	omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii omawia cechy gospodarki Chin analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin przedstawia problemy demograficzne Indii omawia system kastowy w Indiach przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie omawia wpływ religii na życie muzułmanów przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu.	uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie.	omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie.

Dział 2. Afryka				
- określa położenie matematyczno--geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej - wymienia strefy klimatyczne Afryki - wymienia największe rzeki i jeziora Afryki - wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce - wymienia główne uprawy w Afryce - wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej - wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki - wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki - wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem - wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem - określa położenie geograficzne Kenii wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii.	omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych omawia przemysł wydobywczy w Afryce wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych.	omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu omawia gospodarkę w strefie Sahelu omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji.	omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki.	wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii.
Dział.3 Ameryka Północna i Ameryka Południowa				
określa położenie geograficzne Ameryki wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową	wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej	charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki	wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce	przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map

wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie wyjaśnia znaczenie terminów: *tornado, cyklon tropikalny* wskazuje na mapie Aleję Tornad wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku określa położenie geograficzne Amazonii omawia florę i faunę lasów równikowych podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis* wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto, technopolia* wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych	podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki wymienia strefy klimatyczne Ameryki omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii omawia cechy klimatu Amazonii podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu.	porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii - opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii - omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki - omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu - omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł - podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie - podaje przyczyny powstawania slamsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej - omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych.	omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych.	przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych.

wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych.				
Dział 4. Australia i Oceania				
określa położenie geograficzne Australii i Oceanii wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski* wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie.	charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii wymienia strefy klimatyczne w Australii charakteryzuje wody powierzchniowe Australii omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej.	wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii - omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii.	wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat - omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii -wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii.	wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych.
Dział 5. Obszary okołobiegunowe				
określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych wyjaśnia znaczenie terminów: *góra lodowa*, *pak lodowy*, *lądolód*, *lodowce szelfowe* wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki.	wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych.	opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia.	porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową omawia status prawny Antarktydy.	omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych.

Historia

Klasa 4

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział I. Z historią na Ty						
1. Pierwsza lekcja historii	różne znaczenia słowa historia (opowieść, przeszłość, nauka), historia jako nauka o przeszłości, historia a baśnie i legendy, dlaczego warto uczyć się historii i czego uczymy się na historii, znaczenie pojęć: przeszłość, baśń, legenda, historia	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: historia, przeszłość, odróżnia przeszłość od współczesności, potrafi krótko scharakteryzować, czym są baśnie i legendy	poprawnie posługuje się pojęciami: historia, baśń, legenda, podaje przykłady postaci legendarnych i historycznych, przedstawia, czym zajmują się historycy	wyjaśnia, czym jest historia i dlaczego ją poznajemy, potrafi wskazać elementy prawdziwe i fikcyjne w opowieściach	wyjaśnia znaczenie uczenia się historii dla współczesnego życia, samodzielnie odróżnia historię od fikcji literackiej, podaje przykłady legend i baśni oraz wskazuje ich cechy	samodzielnie i trafnie analizuje różnice między historią, legendą a fikcją literacką, porównuje różne formy przekazywania wiedzy o przeszłości (historia, opowieści, legendy)
2. Historia .nauka o przeszłości	źródła historyczne, ich przykłady oraz podział historia a archeologia metody badania wiarygodności źródeł związki przyczynowo-skutkowe znaczenie pojęć: źródło historyczne, archeologia, przyczyna, skutek	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: archeologia, źródła historyczne rozumie, że źródła nie zawsze mówią prawdę	rozróżnia pracę historyków i archeologów wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych	rozumie różnicę między historią a archeologią wskazuje różne przykłady materialnych źródeł pisanych i niepisanych z pomocą nauczyciela ocenia, czy źródło jest wiarygodne	omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów dzieli źródła pisane i niepisane na podkategorie wyjaśnia, jak sprawdza się wiarygodność źródeł	samodzielnie ocenia wiarygodność źródła, uwzględniając autora oraz cel i kontekst historyczny jego powstania
3. Historia mojej rodziny	znaczenie pamiątek rodzinnych i opowieści jako źródeł do historii rodziny drzewo genealogiczne jako sposób	z pomocą nauczyciela poprawnie posługuje się pojęciami: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie podaje przykłady pamiątek rodzinnych	poprawnie posługuje się pojęciami: drzewo genealogiczne, tradycja rodzinna z pomocą nauczyciela przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej	poprawnie posługuje się pojęciem: genealogia wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych dla zachowania historii rodziny	wyjaśnia znaczenie pamiątek rodzinnych i ich rolę w przekazywaniu historii	samodzielnie porządkuje zebrane informacje o historii własnej (lub wybranej) rodziny w uporządkowaną opowieść

	przedstawienia historii rodziny tradycje rodzinne jako czynnik łączący członków rodziny znaczenie pojęć: pamiątki rodzinne, krewni, pokolenie, genealogia, tradycja rodzinna		rodziny lub wybranej postaci (historycznej lub literackiej) podaje przykłady tradycji rodzinnych	poprawnie odczytuje proste drzewo genealogiczne	omawia, jak tradycje rodzinne budują więzi między pokoleniami samodzielnie tworzy proste drzewo genealogiczne potrafi opisać historię swojej rodziny na podstawie drzewa genealogicznego	wyjaśnia rolę tradycji rodzinnych w budowaniu tożsamości i więzi międzypokoleniowych
4. Czas w historii	chronologia i przedmiot jej badań, oś czasu i sposób umieszczania na niej dat, prehistoria i epoki historyczne oraz ich daty graniczne cyfry rzymskie i arabskie, znaczenie pojęć: chronologia, oś czasu, stulecie, tysiąclecie, wiek, nasza era i czasy p.n.e., epoka historyczna	z pomocą nauczyciela używa pojęć: oś czasu, tysiąclecie, stulecie, wiek z pomocą nauczyciela tworzy prostą oś czasu	poprawnie posługuje się pojęciami: chronologia, okres p.n.e. i n.e., epoka historyczna, zamienia cyfry arabskie na rzymskie porządkuje epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie	poprawnie odczytuje informacje z osi czasu rozróżnia epoki historyczne biegle odczytuje i zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich i arabskich	poprawnie posługuje się osią czasu i umieszcza na niej wydarzenia wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery zna ramy czasowe epok historycznych i rozumie ich uznaniowość	charakteryzuje główne epoki historyczne
5. Obliczanie czasu w historii	obliczanie upływu lat między wydarzeniami z n.e., p.n.e. i obu er określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia	z pomocą nauczyciela określa, w którym wieku rozegrało się dane wydarzenie, oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery	poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e., oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach obu er	określa początek i koniec wieku poprawnie umiejscawia wydarzenia z obu er na osi czasu	oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er	przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych
Rozdział II: Mała i duża ojczyzna						
1. Mieszkamy w Polsce	wspólnota państwowa (państwo) i wspólnota narodowa (naród) polskie symbole narodowe i ich funkcje polskie święta państwowe i ich funkcje	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe rozpoznaje polskie symbole narodowe	poprawnie posługuje się pojęciami: wspólnota, Polonia przedstawia polskie symbole narodowe	wyjaśnia, czym jest wspólnota państwowa i narodowa przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych	wyjaśnia znaczenie świąt państwowych dla budowania wspólnoty i podaje przykłady świąt wyjaśnia znaczenie symboli narodowych dla	analizuje znaczenie narodu w historii i współczesności rozumie znaczenie symboli Unii Europejskiej

	symbole UE znaczenie pojęć: wspólnota, państwo, naród, ojczyzna, patriotyzm, symbole narodowe, Polonia	wskazuje na mapie Europy Polskę	identyfikuje symbole Unii Europejskiej: flagę i hymn		wspólnoty narodowej i państwowej wyjaśnia znaczenie symboli UE dla mieszkańców Polski	w kontekście integracji europejskiej
2. Moja mała ojczyzna	duża a mała ojczyzna małe ojczyzny i ich tradycje różnice kulturowo-historyczne między regionami (języki, obyczaje, stroje ludowe) znaczenie pojęć: mała ojczyzna, region	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: region, mała ojczyzna, duża ojczyzna podaje nazwę regionu, w którym mieszka, i wskazuje go na mapie Polski	rozumie, że różne regiony Polski mają inne tradycje i zwyczaje podaje proste przykłady tradycji lokalnych	analizując mapę, wymienia główne regiony Polski oraz wskazuje ich położenie rozumie różnicę między małą i dużą ojczyzną wskazuje różnice kulturowe i historyczne między regionami	wyjaśnia znaczenie obrzędów, tradycji i zwyczajów regionalnych dla budowania wspólnoty i wskazuje ich odmienność w różnych częściach Polski omawia regiony Polski	porównuje tradycje i kulturę różnych regionów Polski omawia rolę gwary i dziedzictwa regionalnego
3. Historia mojej okolicy	poznawanie historii lokalnej plan miasta jako źródło do historii lokalnej (zabytki, pomniki, patroni ulic i instytucji) legenda jako źródło do historii regionalnej zabytki i ich znaczenie	rozumie, czym są zabytki i dlaczego są ważne z pomocą nauczyciela wskazuje zabytki w swoim miejscu zamieszkania	z pomocą nauczyciela rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości podaje przykłady działań, które pomagają poznawać historię lokalną dostrzega ograniczenia legend jako źródeł historycznych	wymienia postacie szczególnie zasłużone dla małej ojczyzny i identyfikuje formy ich upamiętnienia rozumie znaczenie i konieczność ochrony zabytków historycznych w swoim regionie wyjaśnia, czego można dowiedzieć się z legend	samodzielnie rozpoznaje ślady przeszłości w swojej miejscowości i podejmuje próby ich odczytania przedstawia legendy związane ze swoją okolicą i wskazuje w nich elementy poświadczone historycznie i fikcyjne	samodzielnie odczytuje ślady przeszłości w swojej miejscowości w oparciu o zebrane informacje przedstawia historię swojej okolicy
4. Jak korzystać z mapy historycznej?	znaczenie mapy w pracy historyka podobieństwa i różnice między mapą a planem odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej odczytywanie skali i legendy mapy znaczenie pojęć: mapa, plan, legenda, skala	rozumie pojęcia: mapa, plan, legenda, skala wymienia elementy mapy historycznej	wyjaśnia, czym różni się mapa historyczna od planu historycznego odczytuje podstawowe informacje z mapy i planu historycznego poprawnie korzysta z legendy	samodzielnie odczytuje informacje z mapy i planu historycznego rozumie, czym jest skala i do czego służy wyjaśnia znaczenie legendy mapy i poprawnie interpretuje jej symbole	wyjaśnia, jak historycy wykorzystują mapy do badania przeszłości wyciąga proste wnioski na podstawie mapy	łączy informacje z mapy z innymi źródłami wiedzy, wyciąga trafne i złożone wnioski na podstawie mapy podejmuje próbę stworzenia własnej mapy historycznej związanej z wybranym wydarzeniem lub procesem z historii małej ojczyzny

Rozdział III: Z najdawniejszych dziejów						
1. Jak żyli pierwsi ludzie?	pochodzenie człowieka i jego ekspansja życie człowieka pierwotnego różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia początki rolnictwa i udomowienie zwierząt znaczenie pojęć: człowiek rozumny, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: koczowniczy i osiadły tryb życia, człowiek rozumny opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym	poprawnie posługuje się pojęciami: rewolucja neolityczna, Żyzny Półksiężyc opisuje początki rolnictwa i udomowienie zwierząt wymienia korzyści, które dały człowiekowi umiejętności uprawy ziemi i hodowli zwierząt	wyjaśnia różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna opisuje cechy i umiejętności przodków człowieka rozumnego	wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia wyjaśnia długofalowe skutki rewolucji neolitycznej wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	analizuje znaczenie rewolucji neolitycznej dla rozwoju cywilizacji wyciąga wnioski dotyczące zmian w sposobie życia człowieka
2. Pierwsze cywilizacje	życie w dolinach wielkich rzek kształtowanie się pierwszych miast i państw powstanie pisma znaczenie pojęć: miasto-państwo, Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Mezopotamia, cywilizacja, kanały nawadniające wskazuje na mapie obszar Mezopotamii wyjaśnia zasadę oko za oko, ząb za ząb	poprawnie posługuje się pojęciem: miasto-państwo wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii i Babilonii opisuje początki pierwszych miast i państw	wyjaśnia rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji wyjaśnia, do czego służyło pismo w dawnych czasach wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym charakteryzuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji	porównuje osiągnięcia pierwszych cywilizacji ocenia kary zawarte w Kodeksie Hammurabiego uzasadnia znaczenie osiągnięć pierwszych cywilizacji dla późniejszych epok	wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii
3. W starożytnym Egipcie	Egipt jako przykład antycznej cywilizacji znaczenie Nilu dla państwa egipskiego warunki życia w starożytnym Egipcie struktura społeczna starożytnego Egiptu znaczenie pojęć: faraon, społeczeństwo	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: faraon, społeczeństwo (grupa społeczna) wskazuje na mapie Egipt oraz Nil opisuje warunki życia w starożytnym Egipcie	wyjaśnia znaczenie Nilu dla rolnictwa, życia i rozwoju państwa wymienia grupy społeczne w Egipcie	charakteryzuje strukturę społeczną Egiptu wyjaśnia zależność między warunkami przyrodniczymi a życiem ludzi w Egipcie poprawnie opisuje własnymi słowami podstawowe role w społeczeństwie egipskim	porównuje prawa i obowiązki różnych grup społecznych wskazuje wady i zalety silnej pozycji faraona w Egipcie	wskazuje podobieństwa i różnice między Egiptem a innymi cywilizacjami starożytnymi

4. Osiągnięcia starożytnych Egipcjan	osiągnięcia cywilizacji egipskiej, wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej, architektura, sztuka i nauka egipska, znaczenie pojęć: hieroglify, piramida, politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: piramida, hieroglify rozpoznaje podstawowe osiągnięcia starożytnego Egiptu (budowle, pismo, mumie), opisuje wygląd piramid	poprawnie posługuje się pojęciami: politeizm, mumifikacja, życie pozagrobowe, wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej, wyjaśnia, na czym polegała mumifikacja i jaki był cel tego procesu	opisuje rozwój nauki egipskiej i jej znaczenie w życiu codziennym podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan, opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	wyjaśnia, jak politeizm wpływał na życie Egipcjan, wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny	wymienia i charakteryzuje najbardziej znane dzieła sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutanchamona, popiersie Nefertiti, piramidy w Gizie)
5. Od hieroglifów do alfabetu	powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji, ewolucja pisma i wynalezienie alfabetu, znaczenie pojęć: pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, pismo alfabetyczne	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, pismo alfabetyczne	rozpoznaje różne rodzaje pisma, wymienia najważniejsze korzyści związane z wynalezieniem pisma	charakteryzuje znaczenie pisma dla rozwoju cywilizacji, wyjaśnia proces ewolucji pisma (od piktogramów do alfabetu) wyjaśnia rolę Fenicjan w stworzeniu alfabetu	wskazuje związki między rozwojem pisma a rozwojem państw i społeczeństw, porównuje różne rodzaje pisma i wskazuje ich zalety oraz ograniczenia, porównuje znaczenie pisma w czasach starożytnych i współcześnie	sytuuje w przestrzeni obszary związane z rozwojem pisma (Mezopotamia, Egipt, Fenicja), ocenia znaczenie wynalezienia alfabetu dla rozwoju komunikacji i kultury
Rozdział IV: W starożytnej Grecji						
1. Świat starożytnych Greków	warunki geograficzne Grecji fundamenty wspólnoty greckiej wierzenia Greków i greccy bogowie znaczenie pojęć: Hellada, Hellenowie, polis, mity, mitologia, heros	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Hellada, Hellenowie, mit, heros z pomocą nauczyciela opisuje warunki naturalne starożytnej Grecji wymienia najważniejszych bogów greckich	poprawnie posługuje się pojęciami: polis, mitologia wskazuje na mapie Grecję i jej wyspy oraz otaczające morza przedstawia wierzenia starożytnych Greków wymienia czynniki łączące starożytnych Greków	wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali	porównuje warunki geograficzne Mezopotamii i Grecji i dostrzega ich wpływ na rozwój tych regionów opisuje znaczenie wierzeń i mitów w życiu Greków wyjaśnia, jak mity greckie wpływały i wpływają na sztukę i literaturę	wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): pięta Achillesa itp. wyjaśnia, jak mity greckie kształtowały sposób myślenia i wartości Greków

2. W starożytnych Atenach	cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten życie codzienne różnych warstw społecznych w Atenach demokracja we współczesnym świecie znaczenie pojęć: demokracja, obywatele, agora, Akropol, Partenon	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: demokracja, obywatele, agora wymienia różne zajęcia mieszkańców Aten	poprawnie posługuje się pojęciami: Akropol, Partenon wskazuje na mapie Ateny wymienia cechy ustroju Aten	wyjaśnia, kim był Perykles opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach wyjaśnia, czym była demokracja ateńska (udział obywateli w podejmowaniu decyzji opisuje rolę Peryklesa jako przywódcy Aten porównuje położenie obywateli, kobiet i niewolników w Atenach	dostrzega podobieństwa i różnice między ustrojem Aten i Egiptu podejmuje próby oceny ustroju Aten .wskazuje jego wady i zalety	porównuje demokrację ateńską ze współczesnymi systemami demokratycznymi
3. Osiągnięcia starożytnych Greków	najważniejsze dokonania sztuki greckiej: architektura, rzeźba zasięg cywilizacji greckiej znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i jej najwybitniejsi przedstawiciele dokonania greckiej nauki postacie: Fidiasz, Sokrates, Platon, Arystoteles, Pitagoras znaczenie pojęcia: filozofia	wymienia różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciem filozofia	podaje przykłady greckich dokonań w zakresie architektury i sztuki wyjaśnia, czym zajmowali się filozofowie	przedstawia dokonania nauki greckiej łączy czołowych greckich twórców i uczonych (Fidiasza, Sofoklesa, Pitagorasa, Hipokratesa, Sokratesa, Platona, Arystotelesa) z właściwymi polami aktywności wskazuje na mapie współczesnego świata zasięg cywilizacji greckiej	omawia dokonania najważniejszych filozofów, wskazując podstawowe różnice między ich poglądami wskazuje cechy charakterystyczne sztuki greckiej wyjaśnia, jak filozofia wpłynęła na sposób myślenia Greków o świecie i człowieku	podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
4. W greckim teatrze i na stadionie	narodziny teatru greckiego początki literatury: „Iliada” i „Odyseja”, rola sportu w życiu starożytnych Greków, starożytne i współczesne igrzyska olimpijskie	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: igrzyska, olimpiada przedstawia rolę sportu w starożytnej Grecji z pomocą nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki	poprawnie posługuje się pojęciami: tragedia, komedia, epos wyjaśnia, kim był Homer	dostrzega i wyjaśnia różnice między tragedią a komedią przedstawia treść Iliady i Odysei przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich	dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnym i antycznym teatrem dostrzega podobieństwa i różnice pomiędzy współczesnymi i antycznymi igrzyskami	opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi ocenia rolę sportu w życiu Greków i jego znaczenie społeczne oraz religijne

	postacie: Homer znaczenie pojęć: tragedia, komedia, epos, igrzyska, olimpiada				wyjaśnia genezę i znaczenie frazeologizmu: koń trojański	
Rozdział V: Dzieje starożytnego Rzymu						
1. Jak powstało Cesarstwo Rzymskie?	legendarne początki państwa rzymskiego przemiany ustrojowe: królestwo, republika, cesarstwo ekspansja terytorialna Rzymu organizacja armii i rzymski legionista kryzys i upadek Imperium Rzymskiego znaczenie pojęć: republika, obywatele, cesarstwo, prowincje, legiony, barbarzyńcy	wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński, Rzym z pomocą nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca przedstawia uzbrojenie rzymskiego legionisty	poprawnie posługuje się pojęciami: republika, obywatele, cesarstwo, prowincje, legiony, barbarzyńcy przedstawia legendarne początki Rzymu porządkuje chronologicznie formy ustrojowe Rzymu zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e. i 476 r. n.e.	wskazuje charakterystyczne cechy ustroju Rzymu w czasach królestwa, republiki, cesarstwa opisuje ekspansję terytorialną Rzymu i jej przyczyny charakteryzuje życie i obowiązki rzymskiego legionisty opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego	wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium wyjaśnia, co doprowadziło do załamania potęgi Rzymu wyjaśnia, jak była zorganizowana rzymska armia i dlaczego była skuteczna przedstawia na mapie najdalszy zasięg imperium	wyjaśnia różnice w rozumieniu pojęcia republika w antyku i współcześnie przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski analizuje przyczyny upadku cesarstwa zachodniorzymskiego
2. W starożytnym Rzymie	społeczeństwo starożytnego Rzymu: obywatele, patrycjusze, plebejusze, niewolnicy życie codzienne i rozrywki w Rzymie miasto Rzym jako stolica imperium wierzenia Rzymian znaczenie pojęć: patrycjusze, plebejusze, niewolnicy, triumf, amfiteatr, Koloseum, Forum Romanum	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: amfiteatr, Koloseum, Forum Romanum, triumf z pomocą nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu	poprawnie posługuje się pojęciami: patrycjusze, plebejusze, niewolnicy wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego charakteryzuje rozrywki starożytnych Rzymian	wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	porównuje położenie patrycjuszy, plebejuszy i niewolników podejmuje próby oceny położenia przedstawicieli różnych grup społecznych opisuje Rzym jako centrum polityczne, społeczne i kulturalne imperium wyjaśnia, jak wierzenia Greków wpłynęły na wierzenia Rzymian	porównuje starożytny Rzym ze współczesnymi wielkimi miastami porównuje rozrywki starożytnych Rzymian ze współczesnymi i poddaje je ocenie moralnej

3. Dziedzictwo Cesarstwa Rzymskiego	romanizacja i jej skutki prawo rzymskie i jego znaczenie największy zasięg imperium i jego współczesne ślady materialne (architektura, drogi i monety) i niematerialne (języki romańskie, alfabet) znaczenie pojęć: romanizacja, łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt, języki romańskie	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: łacina, Prawo XII tablic, prawo rzymskie, akwedukt z pomocą nauczyciela wymienia najważniejsze dokonania starożytnych Rzymian	poprawnie posługuje się pojęciami: romanizacja, języki romańskie wyjaśnia sens powiedzenia: Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu wymienia przykłady materialnych śladów imperium	wyjaśnia, na czym polegała romanizacja podaje przykłady wybitnych dzieł sztuki i architektury rzymskiej przedstawia rolę prawa i okoliczności jego spisania w Rzymie wyjaśnia, dlaczego Rzymianie przykładali dużą wagę do budowy sieci dróg	wyjaśnia znaczenie łaciny dla rozwoju języków europejskich podejmuje próby oceny procesu romanizacji z punktu widzenia imperium oraz mieszkańców prowincji wyjaśnia, dlaczego ślady oddziaływania Rzymu odnajdujemy poza jego granicami	opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie ocenia, które z dokonań Rzymian było najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź wyciąga wnioski dotyczące trwałości dziedzictwa rzymskiego
4. Początki chrześcijaństwa	Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej atrakcyjność chrześcijaństwa na tle religii rzymskiej przyczyny prześladowania chrześcijan w Rzymie ekspansja chrześcijaństwa postać historyczna: Jezus z Nazaretu znaczenie pojęć: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie, wolność religijna	z pomocą nauczyciela posługuje się pojęciami: Dekalog, judaizm, Mesjasz, monoteizm, chrześcijaństwo, apostołowie dostrzega zasadnicze różnice między chrześcijaństwem a wierzeniami starożytnych Rzymian	podaje przynajmniej jedną przyczynę prześladowań chrześcijan charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa sytuuje początki chrześcijaństwa we właściwym wieku	poprawnie posługuje się pojęciem: wolność religijna wyjaśnia, dlaczego chrześcijaństwo było atrakcyjne dla członków różnych grup społecznych wyjaśnia, jaką zmianę wprowadził Edykt mediolański	opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie analizuje przyczyny i skutki prześladowań chrześcijan porównuje religię rzymską i chrześcijaństwo analizując mapę, opisuje proces rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w imperium rzymskim	potrafi uzasadnić atrakcyjność chrześcijaństwa dla różnych grup społecznych w Rzymie (np. niewolników, ludzi ubogich)

Historia

Klasa 5

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	· pochodzenie człowieka · różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia · życie człowieka pierwotnego · epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza · początki rolnictwa i udomowienie zwierząt · dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza · terminy: *pięściak*, *hodowla*, *koczowniczy tryb życia*, *osiadły tryb życia*, *rewolucja neolityczna*, *epoka kamienia*, *epoka brązu*, *epoka żelaza*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *koczowniczy i osiadły tryb życia*, *pięściak* • opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym • potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt • wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych	• poprawnie posługuje się terminami: *pięściak*, *hodowla*, *koczowniczy tryb życia*, *osiadły tryb życia*, *rewolucja neolityczna*, *epoka kamienia*, *epoka brązu*, *epoka żelaza* • przedstawia, skąd wywodzą się praludzie • opisuje życie ludzi pierwotnych • charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza • wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka	• porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym • wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna • przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	• wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia • wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej • wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	• wyjaśnia pojęcie ewolucji • charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka • porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach
2. Miasta państwa Mezopotamii	· Mezopotamia jako kolebka cywilizacji · znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji · osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *cywilizacja*, *kanał nawadniający*, *kodeks* • wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka	• poprawnie posługuje się terminami: *cywilizacja*, *Mezopotamia*, *Bliski Wschód*, *Babilonia*, *Sumerowie*, *kanał nawadniający*, *kodeks*, *pismo klinowe*, *zikkurat*, *podatki*	• opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji • charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii	• objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym • tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa	• przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii • wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii

	· powstanie pierwszych państw · zajęcia różnych grup społecznych · Kodeks Hammurabiego · terminy: *cywilizacja*, *Mezopotamia*, *Bliski Wschód*, *Babilonia*, *Sumerowie*, *kanał nawadniający*, *kodeks*, *pismo klinowe*, *zikkurat*, *podatki*	• wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii • wyjaśnia zasadę *oko za oko, ząb za ząb*	• samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii	• wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym		
3. W Egipcie faraonów	· Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji · Egipt darem Nilu · osiągnięcia cywilizacji egipskiej · struktura społeczna · wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej · terminy: *faraon*, *politeizm*, *piramidy*, *hieroglify*, *mumifikacja*, *sarkofag*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *piramida*, *faraon* • wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil • opisuje wygląd piramid • porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego	• poprawnie posługuje się terminami: *faraon*, *politeizm*, *piramidy*, *hieroglify*, *mumifikacja*, *sarkofag* • wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej • opisuje zakres władzy faraona	• wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej • przedstawia strukturę społeczną Egiptu • podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan	• wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny • opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	• opisuje etapy pochówku faraonów • charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
4. W starożytnym Izraelu	· judaizm jako przykład religii monoteistycznej · biblijne dzieje Izraelitów · Dekalog i Tora · postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon · terminy: *judaizm*, *Tora*, *Jahwe*, *Dekalog*, *Mesjasz*, *synagoga*, *Mesjasz*, *Ziemia Obiecana*, *Arka Przymierza*, *monoteizm*,	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Tora*, *Żydzi*, *Dekalog* • wyjaśnia, o czym opowiada Biblia • wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów	• poprawnie posługuje się terminami: *judaizm*, *Tora*, *Jahwe*, *Dekalog*, *Mesjasz*, *synagoga*, *Mesjasz*, *Ziemia Obiecana*, *Arka Przymierza*, *monoteizm*, *plemię*, *Palestyna*, *prorok*, *Świątynia Jerozolimska* • wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę • wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem	• opisuje główne etapy historii Izraelitów • charakteryzuje judaizm • porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela	• charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon) • wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem	• wyjaśnia terminy: *synagoga*, *rabin* • podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce

	plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska					
5. Cywilizacje Indii i Chin	· osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu · system kastowy w Indiach · cywilizacja Doliny Indusu · terminy: *Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński* • wskazuje na mapie: Indie, Chiny • przy pomocy nauczyciele wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie	• poprawnie posługuje się terminami: *Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak* • wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu • wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej • wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie	• opisuje system kastowy w Indiach • charakteryzuje wierzenia hinduistyczne	• charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem • przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej • wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy	• charakteryzuje buddyzm • opowiada o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	· powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji · pismo a prehistoria i historia · terminy: *papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne* • wyjaśnia, do czego służy pismo • charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego	• poprawnie posługuje się terminami: *papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński* • wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka • porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne • wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią • omawia przyczyny wynalezienia pisma.	• wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń • przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły • wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	• wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe • przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego • wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego	• podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny • opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)
Rozdział 2. Starożytna Grecja						

1. Demokratyczne Ateny	· warunki naturalne Grecji · życie w greckiej polis · cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej · Perykles .najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten · terminy: *Hellada*, *Hellenowie*, *polis*, *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*, *akropol*, *agora* · postaci historyczne: Perykles	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *demokracja*, *zgromadzenie ludowe* • przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	• poprawnie posługuje się terminami: *Hellada*, *Hellenowie*, *polis*, *demokracja*, *zgromadzenie ludowe*, *akropol*, *agora* • wskazuje na mapie: Grecję, Ateny • wyjaśnia znaczenie terminu *demokracja* i charakteryzuje demokrację ateńską	• wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) • wyjaśnia, kim był Perykles • opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach	• wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną	• wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
2. Sparta i wojny z Persami	· powstanie i rozwój imperium perskiego · wojny grecko-perskie · terminy: *Persowie*, *danina*, *sojusz*, *hoplita*, *falanga* · wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą · postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *danina*, *sojusz*	• poprawnie posługuje się terminami: *danina*, *sojusz*, *hoplita*, *falanga* • wskazuje na mapie: Spartę, Persję • wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas	• wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich • wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę • zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.	• opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy • wyjaśnia genezę biegów maratońskich	• opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa
3. Bogowie i mity	· wierzenia starożytnych Greków · mity greckie · najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes · Homer i jego dzieła .*Iliada* i *Odyseja* · terminy: *Olimp*, *mity*, *heros*, *Partenon*, *Herakles*,	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *mity*, *heros* • przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich	• poprawnie posługuje się terminami: *Olimp*, *mity*, *heros*, *Partenon*, *Herakles*, *Achilles*, *Odyseusz*, *koń trojański* • przedstawia wierzenia starożytnych Greków • wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję • wyjaśnia, kim był Homer	• charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali • omawia różne mity greckie • przedstawia treść *Iliady* i *Odysei* • wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: *koń trojański*	• opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków • omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków	• wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazeologizmy mitologiczne): *objęcia Morfeusza*, *stajnia Augiasza*, *syzyfowa praca*, *męki Tantala*, *nić Ariadny* • opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi

	Achilles, *Odyseusz*, *wojna trojańska*, *koń trojański* · postać historyczna: Homer					
4. Kultura starożytnej Grecji	· wspólne elementy w kulturze greckich polis · najważniejsze dokonania sztuki greckiej · narodziny teatru greckiego · znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie · grecka matematyka i medycyna · rola sportu w życiu starożytnych Greków · terminy: *Wielkie Dionizje*, *amfiteatr*, *tragedia*, *komedia*, *filozofia*, *igrzyska*, *olimpiada*, *Olimpia*, *stadion*, *pięciobój olimpijski* · postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr*, *igrzyska*, *olimpiada*, *stadion* • opisuje rolę sportu w codziennym życiu • przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów	• poprawnie posługuje się terminami: *Wielkie Dionizje*, *amfiteatr*, *tragedia*, *komedia*, *filozofia*, *igrzyska*, *olimpiada*, *Olimpia*, *stadion*, *pięciobój olimpijski* • wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji • opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych	• opisuje charakter i cele antycznego teatru • przedstawia dokonania nauki greckiej • objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli • wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles • zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.	• przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich • porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi	• charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym • przybliża postać i dokonania Archimedesa • podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
5. Imperium Aleksandra Wielkiego	· podboje Aleksandra Wielkiego · wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą)	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *imperium* • uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”	• poprawnie posługuje się terminami: *imperium*, *węzeł gordyjski*, *hellenizacja*	• wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej • przedstawia skutki podbojów Aleksandra	• omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej • charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego	• przedstawia siedem cudów świata • wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego

	· wyprawa Aleksandra do Indii · kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego · terminy: *imperium*, *falanga macedońska*, *węzeł gordyjski*, *hellenizacja*, *kultura hellenistyczna* · postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki)	• określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia	• wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie • opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego • opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)	• zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e. • posługuje się terminami: *falanga macedońska*, *kultura hellenistyczna*		
Rozdział 3. Starożytny Rzym						
1. Ustrój starożytnego Rzymu	· legendarne początki państwa rzymskiego · zasady ustrojowe republiki rzymskiej · społeczeństwo starożytnego Rzymu · dokonania Gajusza Juliusza Cezara · upadek republiki · powstanie cesarstwa rzymskiego · terminy: *Italia*, *monarchia*, *republika*, *senat*, *patrycjusze*, *plebejusze*, *konsulowie*, *pretorzy*, *kwestorzy*, *trybun ludowy*, *dyktator*, *cesarz* · postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dyktator*, *cesarz* • wskazuje na mapie: Rzym • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca	• poprawnie posługuje się terminami: *Italia*, *monarchia*, *republika*, *senat*, *patrycjusze*, *plebejusze*, *konsulowie*, *pretorzy*, *kwestorzy*, *trybun ludowy*, *dyktator*, *cesarz* • przedstawia legendarne początki Rzymu • wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński • omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	• charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy • przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich • opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami • zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.	• omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej • porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej	• wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu *republika* przez Rzymian i współcześnie • przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski

2. Imperium Rzymskie	· podboje rzymskie · Imperium Rzymskie i jego prowincje · organizacja armii rzymskiej · podział cesarstwa · upadek cesarstwa zachodniorzymskiego · terminy: *Kartagina*, *prowincja*, *limes*, *legiony*, *legioniści*, *Imperium Rzymskie*, *pax Romana*, *romanizacja*, *barbarzyńcy*, *Germanie*, *Konstantynopol*, *Hunowie*, *wielka wędrówka ludów*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *prowincja*, *legiony*, *plemiona barbarzyńskie*, *wielka wędrówka ludów* • przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty	• poprawnie posługuje się terminami: *prowincja*, *legiony*, *romanizacja*, *plemiona barbarzyńskie*, *Germanie*, *Hunowie*, *wielka wędrówka ludów* • wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego • wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol • omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego	• opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie • opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego • zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. • zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego	• wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium • wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy	• przedstawia postać Hannibala i wojny punickie • pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie • przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera
3. Życie w Wiecznym Mieście	· Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto · życie codzienne i rozrywki w Rzymie · podział społeczeństwa rzymskiego · wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa · terminy: *bazylika*, *Forum Romanum*, *termy*, *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *patrycjusze*, *plebs*, *niewolnicy*, *westalki*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *niewolnicy* • przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu • omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków	• poprawnie posługuje się terminami: *bazylika*, *Forum Romanum*, *termy*, *amfiteatr*, *gladiatorzy*, *patrycjusze*, *plebs*, *niewolnicy*, *westalki* • wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały • charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego	• wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem • opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum • wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	• wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: *chleba i igrzysk!*	• przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności
4. Dokonania starożytnych Rzymian	· Rzymianie jako wielcy budowniczowie · kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *kodeks*	• poprawnie posługuje się terminami: *kopuła*, *akwedukt*, *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *Panteon*, *kodeks*, *Prawo XII tablic*, *Kodeks Justyniana*	• uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów • omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej	• wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa	• opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie • ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i

	· prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa · najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie · terminy: *kopuła*, *akwedukt*, *łuk triumfalny*, *Circus Maximus*, *Koloseum*, *Panteon*, *kodeks*, *Prawo XII tablic*, *Kodeks Justyniana* · postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy		• wyjaśnia powiedzenie: *Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu*	• wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu • omawia dokonania Wergiliusza i Horacego		uzasadnia swoją odpowiedź
5. Początki chrześcijaństwa	· Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej · przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie · rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa · Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie · terminy: *Mesjasz*, *chrześcijaństwo*, *apostołowie*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*, *Edykt mediolański* · postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *apostołowie*, *Jezus z Nazaretu*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*	• poprawnie posługuje się terminami: *Mesjasz*, *chrześcijaństwo*, *apostołowie*, *biskupi*, *papież*, *Biblia − Stary i Nowy Testament*, *Edykt mediolański* • charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa • wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan • omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego	• wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu • wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa • wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa • zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.	• opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie • wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	• przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)
Rozdział 4. Początki średniowiecza						

l. Bizancjum w czasach świetności	· cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego · dokonania Justyniana I Wielkiego · Konstantynopol jako Nowy Rzym · tradycja grecka w Bizancjum · osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków · upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki · terminy: *Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika* · postaci historyczne: Justynian I Wielki	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *ikona, freski, mozaika*	• poprawnie posługuje się terminami: *Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika* • wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego • tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem • wyjaśnia znaczenie wyrażenia *bizantyjski przepych*	• wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego • charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce • podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego • zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola .1453 r. • zna postać Justyniana I Wielkiego • omawia dokonania Justyniana I Wielkiego	• wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola • uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką • wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw	• wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią • opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów
2. Arabowie i początki islamu	· pochodzenie Arabów · działalność Mahometa i narodziny islamu · religia muzułmańska i jej zasady · dżihad i podboje Arabów · kultura i nauka arabska · terminy: *oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski* · postaci historyczne: Mahomet	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *oaza, islam, Allach, Koran, meczet* • przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	• poprawnie posługuje się terminami: *oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allach, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski* • omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów • wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności	• przedstawia postać i działalność Mahometa • omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu • charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu • zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	• wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem • podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	• wyjaśnia, jak zmieniało się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie • ocenia potrzebę tolerancji religijnej • wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem
3. Nowe państwa w Europie	· powstanie państwa Franków · cesarstwo Karola Wielkiego	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *dynastia, cesarstwo, możnowładca*	• poprawnie posługuje się terminami: *Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo,*	• wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów	• wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej • tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z	• wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”

	· rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego · traktat w Verdun i jego skutki .nowe państwa w Europie · Rzesza Niemiecka · terminy: *Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka* · postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I	• przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”	*margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka*	• charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego • przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki • zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r. • omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I	patronów zjednoczonej Europy	
4. Konflikt papiestwa z cesarstwem	· wielka schizma wschodnia i jej skutki · spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w. · Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV · konkordat wormacki i jego postanowienia · terminy: *dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat* · postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *prawosławie, ekskomunika*	• poprawnie posługuje się terminami: *dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat* • wyjaśnia konsekwencje ekskomuniki cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie • przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV	• wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej • wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne • przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w. • przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji • zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.	• wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę • omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym	• przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego
5. Wyprawy krzyżowe	· powstanie zakonu Krzyżaków			• przedstawia zakon Krzyżaków		

Rozdział 5. Społeczeństwo średniowiecza						
l. System feudalny	· podział na seniorów i wasali · społeczna drabina feudalna · podział społeczeństwa średniowiecznego na stany · terminy: *feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopi, szlachta, mieszczaństwo*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior, wasal, hołd lenny, przywilej* • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	• poprawnie posługuje się terminami: *feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopi, szlachta, mieszczaństwo* • przedstawia, jak wyglądał hołd lenny • wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	• omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym • opisuje zależność między seniorem a wasalem	• wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	• wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2. Epoka rycerzy	· ideał rycerza i jego obowiązki · od pazia do rycerza · życie codzienne rycerzy · elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza · kultura rycerska · elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza · terminy: *rycerz, kodeks honorowy, paź, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rycerz, herb, kopia, ostrogi* • opisuje uzbrojenie rycerzy	• poprawnie posługuje się terminami: *rycerz, kodeks honorowy, paź, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi* • charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego • wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem • opisuje uzbrojenie rycerskie	• opisuje życie codzienne rycerstwa • przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego • opisuje ceremonię pasowania na rycerza	• przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa	• przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu

3. Średniowieczne miasto i wieś	· powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich · lokacje miast i wsi · samorząd miejski i jego organy · społeczeństwo miejskie · organa samorządu wiejskiego · wygląd średniowiecznego miasta · zajęcia ludności wiejskiej · terminy: *gród*, *osada targowa*, *lokacja*, *zasadźca*, *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *wójt*, *burmistrz*, *rada miejska*, *ława miejska*, *ratusz*, *cech*, *sołtys*, *ława wiejska*, *trójpolówka*, *pług*, *radło*, *brona*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *ratusz*, *pług*, *radło*, *brona* • porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi	• poprawnie posługuje się terminami: *gród*, *osada targowa*, *lokacja*, *zasadźca*, *kupcy*, *rzemieślnicy*, *rynek*, *targi*, *wójt*, *burmistrz*, *rada miejska*, *ława miejska*, *ratusz*, *cech*, *sołtys*, *ława wiejska*, *trójpolówka*, *pług*, *radło*, *brona* • opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta • charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast • opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej	• wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi • przedstawia organy samorządu miejskiego • charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan • wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka	• opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce • znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości	• przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
4. Kościół w średniowieczu	· duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki · religijność doby średniowiecza · średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie · życie w średniowiecznym klasztorze · średniowieczne szkolnictwo · terminy: *zakon*, *klasztor*, *opat*, *reguła zakonna*, *benedyktyni*, *cystersi*, *skryptoria*, *kopiści*, *franciszkanie*,	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *zakon*, *klasztor*, *uniwersytet* • przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację • wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści	• poprawnie posługuje się terminami: *zakon*, *klasztor*, *opat*, *reguła zakonna*, *benedyktyni*, *cystersi*, *skryptoria*, *kopiści*, *franciszkanie*, *dominikanie*, *asceza*, *benedyktyńska praca*, *uniwersytet* • charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu • opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym	• przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne • wyjaśnia określenie *benedyktyńska praca* • charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo • porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne • przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu	• porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze • wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz	• znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku • opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia

	dominikanie, *asceza*, *benedyktyńska praca*, *uniwersytet* · postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu					
5. Sztuka średniowiecza	· rola sztuki w średniowieczu · znaczenie *biblii pauperum* · styl romański i jego cechy · styl gotycki i jego charakterystyczne elementy · rzeźba i malarstwo średniowieczne · pismo i miniatury w rękopisach · zabytki średniowieczne w Polsce · terminy: *biblia pauperum*, *styl romański*, *styl gotycki*, *katedra*, *portal*, *sklepienie*, *witraże*, *łuki oporowe*, *apsyda*, *rozeta*, *przypory*, *miniatura*, *inicjał*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami*: katedra*, *witraże*, *miniatura* • przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce • wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	• poprawnie posługuje się terminami: *biblia pauperum*, *katedra*, *styl romański*, *styl gotycki*, *portal*, *sklepienie*, *witraże*, *łuki oporowe*, *apsyda*, *rozeta*, *przypory*, *miniatura*, *inicjał* • wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała *biblia pauperum*	• charakteryzuje styl romański • omawia cechy stylu gotyckiego	• porównuje styl gotycki i romański • przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	• znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
Rozdział 6. Polska pierwszych Piastów						
l. Zanim powstała Polska	· najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych · gród w Biskupinie · Słowianie w Europie i ich kultura · wierzenia dawnych Słowian	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wielka wędrówka ludów*, *plemię* • przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie	• poprawnie posługuje się terminami: *kurhan*, *kamienne kręgi*, *Biskupin*, *wielka wędrówka ludów*, *Słowianie*, *Swaróg*, *Perun*, *Świętowit*, *plemię*, *Państwo Wielkomorawskie*, *Wiślanie*, *Polanie*	• przedstawia najstarsze państwa słowiańskie • wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim • wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw	• podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych • wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	• wymienia pozostałości bytowania ludów przedsłowiańskich na ziemiach polskich • przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim

	· pierwsze państwa słowiańskie · plemiona słowiańskie na ziemiach polskich · terminy: *kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie* · postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody		• przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich • charakteryzuje wierzenia Słowian • wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody		
2. Mieszko I i początki Polski	· rozwój państwa Polan · dynastia Piastów · panowanie Mieszka I · małżeństwo Mieszka z Dobrawą · chrzest Polski i jego skutki · konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią · terminy: *książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex* · postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *książę, dynastia* • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”	• poprawnie posługuje się terminami: *książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex* • wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski • opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy • zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. • wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I	• przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I • wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I • opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami	• uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski	• omawia dokument *Dagome iudex* i jego wartość jako źródła historycznego • przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich
3. Polska Bolesława Chrobrego	· misja biskupa Wojciecha i jej skutki · zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *arcybiskupstwo, koronacja*	• poprawnie posługuje się terminami: *relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko,*	• przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie	• wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim	• wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego

	· powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich · stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami · koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie · terminy: *relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja* · postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III	• przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	*Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja* • opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów • wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite • omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III • zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.	• opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami	• opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski	
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	· kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego · panowanie Mieszka II · reformy Kazimierza Odnowiciela · Kraków stolicą państwa · polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego · koronacja Bolesława Śmiałego · konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki · terminy: *insygnia królewskie* · postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *insygnia królewskie* • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”	• poprawnie posługuje się terminem: *insygnia królewskie* • wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” • wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela • omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława • zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.	• opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego • ocenia postawę Bezpryma • przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego • charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego	• opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego • wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem	• wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego • ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	· testament Krzywoustego i jego założenia	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *senior i juniorzy, zasada senioratu*	• poprawnie posługuje się terminami: *testament, zasada senioratu, senior i juniorzy*	• omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego	• wyjaśnia zasadę senioratu	• ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu

	· terminy: *testament, zasada senioratu, senior i juniorzy* · postać historyczna: Bolesław Krzywousty		• wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego • opisuje postać Bolesława Krzywoustego • zaznacza na osi czasu datę 1138 r.		• wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron	
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	· grody i ich funkcje · życie w grodzie i na podgrodziu · sposoby uprawy roli na ziemiach polskich · podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów · zakres władzy panującego · powinności poddanych wobec władcy · powstanie rycerstwa w Polsce · terminy: *metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca*	• posługuje się terminami: *gród, podgrodzie, danina, posługi* • przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu • opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania	• poprawnie posługuje się terminami: *gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna* • charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim • omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów	• przedstawia charakter drużyny książęcej • wyjaśnia powinności ludności względem władcy	• wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza	• wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych
Rozdział 7. Polska w XIII–XV wieku						
l. Rozbicie dzielnicowe	· walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce · utrwalenie rozbicia dzielnicowego · osłabienie Polski na arenie międzynarodowej · sprowadzenie Krzyżaków do Polski	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy* • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	• poprawnie posługuje się terminami: rozbicie *dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka* • charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego • wskazuje na mapie: podział państwa na różne	• opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia • omawia skutki rozbicia dzielnicowego • opisuje kolonizację na ziemiach polskich	• przedstawia historię zakonu krzyżackiego • wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu	• charakteryzuje sposób walki Mongołów • przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego

	· najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą · przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego · terminy: *rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka* *p0o*staci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny		dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego • omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego • zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.			
2.Zjednoczenie Polski	· koronacja i śmierć Przemysła II · panowanie Wacława II · rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich · przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja · rządy Władysława Łokietka · konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami · terminy: *starosta, Szczerbiec* · postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *starosta, Szczerbiec*	• poprawnie posługuje się terminami: *starosta, Szczerbiec* • wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków • omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka • zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.	• przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II • opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie • przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju • opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	• wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	• przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

3. Czasy Kazimierza Wielkiego	· polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego · pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu · przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego · reformy Kazimierza Wielkiego · umocnienie granic polskiego państwa · utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji · zjazd monarchów w Krakowie · uczta u Wierzynka · terminy: *uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* · postać historyczna: Kazimierz Wielki	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami*: uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* • przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” • wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: *zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną*	• poprawnie posługuje się terminami: *uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska* • wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę • zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.	• przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu • charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego • wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa	• wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa • tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej • wyjaśnia znaczenie uczty u Wierzynka	• przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami • wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów • przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego
4. Unia polsko-litewska	· koniec dynastii Piastów na polskim tronie · rządy Andegawenów w Polsce · unia polsko-litewska w Krewie · wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem · I pokój w Toruniu · unia w Horodle · terminy: *Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie* · postaci historyczne: Ludwik Węgierski,	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *unia personalna* • przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę • przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	• poprawnie posługuje się terminami: *Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie* • wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej • opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem • wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewo, Horodło, Grunwald, Toruń • opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi,	• przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę • wymienia postanowienia unii w Krewie • przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu • wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle	• charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji • wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński	• uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj

	Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen		Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena • zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.			
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	· wojna trzynastoletnia · II pokój toruński i jego postanowienia · terminy: *Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołd* · postać historyczna: Kazimierz Jagiellończyk	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *wojska zaciężne, żołd* • przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza	• poprawnie posługuje się terminami: *Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołd* • wskazuje na mapie: Prusy Królewskie, Prusy Zakonne • omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka • zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r.	• opisuje przebieg wojny trzynastoletniej • przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego	• wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego • porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego • uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki	• wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo
6. Monarchia stanowa w Polsce	· monarchia patrymonialna i stanowa · wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej · przekształcenie się rycerstwa w szlachtę · przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej · ukształtowanie się sejmu walnego · konstytucja *Nihil novi* i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej · terminy: *monarchia patrymonialna, monarchia*	• przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *szlachta, sejm walny, izba poselska, senat*	• poprawnie posługuje się terminami: *monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat* • przedstawia sejm walny oraz jego skład • zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	• wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę • wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce • przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie • wyjaśnia znaczenie konstytucji *Nihil novi*	• przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce • tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową • wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu	• ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę

	stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat					

Klasa 6

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
Rozdział 1. Narodziny nowożytnego świata						
1. Wielkie odkrycia geograficzne	• średniowieczne wyobrażenia o Ziemi • przyczyny wypraw żeglarskich na przełomie XV i XVI w. • najważniejsze wyprawy przełomu XV i XVI w. oraz ich dowódcy	• wskazuje na mapie Indie, Amerykę • podaje przykłady towarów sprowadzanych z Indii (przyprawy, jedwab) • wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki • podaje rok odkrycia Ameryki (1492 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia	• wymienia nowości w technice żeglarskiej, które umożliwiły dalekomorskie wyprawy • poprawnie posługuje się terminami: *karawela*, *kompas* • podaje lata pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519–1522 r.) i określa, w którym wieku doszło do tego wydarzenia • wskazuje Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata i przedstawia jej znaczenie	• podaje przyczyny wielkich odkryć geograficznych • wskazuje na mapie trasy najważniejszych wypraw przełomu XV i XVI w. oraz wymienia ich dowódców (Krzysztof Kolumb, Ferdynand Magellan, Vasco da Gama, Bartłomiej Diaz) • poprawnie posługuje się terminem: *tubylec* • wyjaśnia, dlaczego ludność tubylczą Ameryki nazwano Indianami	• wyjaśnia przyczyny poszukiwania morskiej drogi do Indii • podaje i zaznacza na osi czasu daty wypraw Bartłomieja Diaza i Vasco da Gamy • poprawnie posługuje się terminem: *astrolabium* • wyjaśnia, dlaczego Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan skierowali swoje wyprawy drogą na zachód	• tłumaczy pochodzenie nazwy Ameryka • wskazuje związek między wynalazkami z dziedziny żeglugi a podejmowaniem dalekich wypraw morskich

2. Skutki odkryć geograficznych	• cywilizacje prekolumbijskie i ich dokonania • podbój Ameryki przez Hiszpanów i Portugalczyków oraz jego następstwa • zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych	• wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie) • przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Stary Świat*, *Nowy Świat* • podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą	• poprawnie posługuje się terminem: *cywilizacje prekolumbijskie* • wskazuje na mapie tereny zamieszkałe przez Majów, Azteków i Inków • wymienia dokonania rdzennych ludów Ameryki • przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych • wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej	• poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, niewolnik, plantacja* • przedstawia politykę Hiszpanów i Portugalczyków w Nowym Świecie • tłumaczy przyczyny przewagi Europejczyków nad tubylczą ludnością Ameryki • opowiada o sytuacji niewolników na plantacjach w Ameryce • wyjaśnia, w jaki sposób w Ameryce pojawiła się ludność afrykańska	• przedstawia pozytywne i negatywne skutki wielkich odkryć geograficznych • poprawnie posługuje się terminem: *konkwistador* • opisuje działalność konkwistadorów i wymienia najbardziej znanych konkwistadorów (Hernán Cortez, Francisco Pizarro) • wskazuje na mapie tereny skolonizowane przez Hiszpanów i Portugalczyków	• przedstawia zmiany w życiu ludzi w wyniku odkryć geograficznych • wymienia na podstawie mapy nazwy współczesnych państw położonych na obszarach dawniej zamieszkiwanych przez cywilizacje prekolumbijskie
3. Renesans .narodziny nowej epoki	• renesans .cechy charakterystyczne epoki • humaniści i ich poglądy • ideał człowieka w dobie renesansu • wynalezienie druku i jego znaczenie	• zaznacza na osi czasu epokę renesansu • wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku • wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie–trzy dziedziny jego zainteresowań	• poprawnie posługuje się terminem: *renesans*, • podaje czas trwania epoki renesansu • przedstawia ideał człowieka w epoce odrodzenia i wyjaśnia termin: *człowiek renesansu* • opisuje dokonania Leonarda da Vinci i uzasadnia słuszność twierdzenia, że był on człowiekiem renesansu	• poprawnie posługuje się terminami: *antyk, humanizm* • charakteryzuje epokę renesansu • wyjaśnia nazwę nowej epoki	• wyjaśnia wpływ wynalezienia druku na rozprzestrzenianie się idei renesansu • przedstawia poglądy humanistów	• wskazuje Erazma z Rotterdamu jako wybitnego humanistę i przedstawia jego poglądy • porównuje pracę kopisty z pracą w średniowiecznej drukarni
4. Kultura renesansu w Europie	• renesansowa radość życia • architektura renesansu • wybitni twórcy odrodzenia i ich dzieła	• wskazuje Włochy jako kolebkę renesansu, • wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia	• wyjaśnia, w czym przejawiała się renesansowa radość życia • poprawnie posługuje się terminem: *mecenat* • wymienia wybitnych twórców epoki odrodzenia i podaje przykłady ich dzieł	• charakteryzuje sztukę renesansową, wskazując główne motywy podejmowane przez twórców, • poprawnie posługuje się terminem: *fresk*, podaje przykład dzieła wykonanego tą techniką	• poprawnie posługuje się terminami: *attyka, arkada, kopuła* do opisu budowli renesansowych	• poprawnie posługuje się terminem: *perspektywa* • podaje przykłady dzieł, w których zastosowano perspektywę

5. Reformacja .czas wielkich zmian	• kryzys Kościoła katolickiego .Marcin Luter i jego poglądy • reformacja i jej następstwa	• wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji • poprawnie posługuje się terminem: *odpust* • wymienia wyznania protestanckie	• poprawnie posługuje się terminami: *reformacja, protestanci* • określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu • wskazuje sprzedaż odpustów jako jedną z przyczyn reformacji • charakteryzuje wyznania protestanckie i podaje ich założycieli	• poprawnie posługuje się terminami: *pastor, celibat, zbór* • wskazuje objawy kryzysu w Kościele katolickim jako przyczynę reformacji • przedstawia skutki reformacji	• charakteryzuje poglądy Marcina Lutra • opisuje postanowienia pokoju w Augsburgu (1555 r.) i wyjaśnia zasadę *czyj kraj, tego religia* • przedstawia na mapie podział religijny Europy	• charakteryzuje poglądy głoszone przez Jana Kalwina • wskazuje zmiany wprowadzone w liturgii protestanckiej
6. Kontrreformacja	• postanowienia soboru trydenckiego • działalność jezuitów • wojna trzydziestoletnia i jej następstwa	• poprawnie posługuje się terminem: *sobór* • przy pomocy nauczyciela przedstawia przyczyny zwołania soboru w Trydencie • wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją • oblicza, jak długo obradował sobór trydencki i zaznacza to na osi czasu (daty powinny być podane przez nauczyciela)	• poprawnie posługuje się terminami: *kontrreformacja, seminarium duchowne* • przedstawia zadania seminariów duchownych w dobie kontrreformacji • wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów • wymienia Ignacego Loyolę jako założyciela zakonu jezuitów	• przedstawia postanowienia soboru trydenckiego • poprawnie posługuje się terminami: *heretyk, inkwizycja, indeks ksiąg zakazanych* • wyjaśnia cel utworzenia inkwizycji i indeksu ksiąg zakazanych	• charakteryzuje działalność zakonu jezuitów • przedstawia zasady obowiązujące jezuitów	• przedstawia przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej • podaje datę podpisania pokoju westfalskiego (1648 r.) i jego najważniejsze postanowienia
Rozdział 2. W Rzeczypospolitej szlacheckiej						
1. Demokracja szlachecka	• szlachta i jej zajęcia • prawa i obowiązki szlachty • sejm walny i sejmiki ziemskie	• poprawnie posługuje się terminami: *szlachta, herb, szabla* • przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach • wymienia zajęcia szlachty • wskazuje na ilustracji postać szlachcica	• poprawnie posługuje się terminami: *demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota* • wymienia izby sejmu walnego	• przedstawia prawa i obowiązki szlachty, • poprawnie posługuje się terminem: *pospolite ruszenie* • wskazuje wpływ przywilejów szlacheckich na pozycję tego stanu • podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia	• poprawnie posługuje się terminami: *sejm walny, sejmiki ziemskie* • przedstawia decyzje podejmowane na sejmie walnym • charakteryzuje rolę sejmików ziemskich i zakres ich uprawnień • przedstawia skład izb	• wyjaśnia, w jaki sposób doszło do ukształtowania się demokracji szlacheckiej • porównuje parlamentaryzm Rzeczypospolitej XVI–XVII w. z parlamentaryzmem współczesnej Polski • wyjaśnia, kto sprawował

			• przedstawia zróżnicowanie stanu szlacheckiego • wyjaśnia funkcjonowanie zasady *liberum veto*	konstytucji *Nihil novi* (1505 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia • przedstawia prawa otrzymane przez szlachtę na mocy konstytucji *Nihil novi*	sejmu walnego	władzę w Rzeczypospolitej
2. W folwarku szlacheckim	• folwark szlachecki • gospodarcza działalność szlachty • spław wiślany • statuty piotrkowskie	• poprawnie posługuje się terminami: *folwark, dwór* • na podstawie ilustracji z podręcznika wymienia elementy wchodzące w skład folwarku szlacheckiego • opisuje zajęcia chłopów i mieszczan	• poprawnie posługuje się terminami: *spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna* • przedstawia gospodarczą działalność szlachty • wskazuje na mapie Pomorze Gdańskie i najważniejsze porty położone nad Wisłą • wymienia towary wywożone z Polski i sprowadzane do kraju	• wymienia najważniejsze zabudowania folwarku i wskazuje ich funkcje • wyjaśnia przyczyny i sposoby powiększania się majątków szlacheckich • tłumaczy, dlaczego szlachta uchwaliła ustawy antychłopskie i antymieszczańskie	• wyjaśnia znaczenie odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego dla rozwoju gospodarki • wymienia najważniejsze ustawy wymierzone przeciw chłopom i mieszczanom • wyjaśnia następstwa ożywienia gospodarczego	• wyjaśnia wpływ ustaw antychłopskich i antymieszczańskich na położenie tych grup społecznych i rozwój polskiej gospodarki
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	• ostatni Jagiellonowie na tronie Polski • wojna z zakonem krzyżackim 1519–1521 • hołd pruski i jego postanowienia	• wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta • podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia • wskazuje na obrazie Jana Matejki *Hołd pruski* postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna	• wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie • opisuje zależność Prus Książęcych od Polski	• przedstawia przyczyny wojny Polski z zakonem krzyżackim (1519–1521 r.)	• poprawnie posługuje się terminem: *hołd lenny* • przedstawia postanowienia hołdu pruskiego (1525 r.) i jego skutki	• opisuje korzyści i zagrożenia wynikające z postanowień hołdu pruskiego
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	• idee renesansowe w Polsce • literatura polskiego renesansu i jej twórcy	• wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej	• wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce	• poprawnie posługuje się terminami: *arras, krużganki, mecenat*	• poprawnie posługuje się terminami: *teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna*	• wyjaśnia, dlaczego XVI stulecie nazwano złotym wiekiem w historii Polski

	• renesansowy Wawel Jagiellonów • odkrycie Mikołaja Kopernika	• wskazuje Wawel jako przykład budowli renesansowej w Polsce • poprawnie posługuje się terminem: *włoszczyzna* i wskazuje jego pochodzenie	• wyjaśnia przyczyny twórczości literackiej w języku polskim • charakteryzuje odkrycie Mikołaja Kopernika i pokazuje różnice między teorią polskiego astronoma a dotychczas obowiązującą koncepcją budowy wszechświata	• charakteryzuje krótko twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego • opisuje Wawel jako przykład architektury renesansu w Polsce • uzasadnia tezę, że Mikołaj Kopernik był człowiekiem renesansu • przywołuje Galileusza jako zwolennika teorii Kopernika	• wyjaśnia przyczyny rozwoju kultury renesansowej w Polsce • przedstawia zasługi ostatnich Jagiellonów dla rozwoju renesansu • przedstawia poglądy Andrzeja Frycza Modrzewskiego jako pisarza politycznego doby renesansu	• opisuje wybraną budowlę renesansową w swoim regionie
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	• geneza unii lubelskiej • postanowienia unii lubelskiej • struktura narodowa i wyznaniowa I Rzeczpospolitej	• wskazuje na mapie Lublin i Rzeczpospolitą Obojga Narodów • wskazuje na obrazie Jana Matejki *Unia lubelska* postać Zygmunta II Augusta jako autora i pomysłodawcę unii • podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	• poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna, unia realna* • wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów • wskazuje na mapie Królestwo Polskie i Wielkie Księstwo Litewskie	• przedstawia postanowienia unii lubelskiej • charakteryzuje strukturę narodową i wyznaniową I Rzeczypospolitej • analizuje wygląd herbu I Rzeczypospolitej i porównuje go z herbem Królestwa Polskiego	• opisuje skutki utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów • wyjaśnia korzyści płynące z wielokulturowości • wskazuje na mapie Wołyń, Podole i Ukrainę	• wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z utworzenia Rzeczypospolitej Obojga Narodów
6. „Państwo bez stosów”	.Rzeczpospolita państwem wielowyznaniowym *.Akt konfederacji warszawskiej* • reformacja w Polsce	• wskazuje wielowyznaniowość I Rzeczypospolitej • poprawnie posługuje się terminem: *tolerancja* • zauważa potrzebę poszanowania odmienności religijnej i kulturowej	• wymienia wyznania zamieszkujące Rzeczpospolitą Obojga Narodów • wskazuje cel podpisania konfederacji warszawskiej • podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania konfederacji warszawskiej (1573 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia	• przedstawia postanowienia konfederacji warszawskiej • poprawnie posługuje się terminem: *innowierca* • nazywa świątynie różnych wyznań • wskazuje na mapie Raków i Pińczów jako ważne ośrodki reformacji w Polsce • omawia wkład innych wyznań w rozwój szkolnictwa I Rzeczypospolitej	• poprawnie posługuje się terminami: *katolicyzm, judaizm, luteranizm, prawosławie* • charakteryzuje strukturę wyznaniową I Rzeczypospolitej • wyjaśnia, kim byli arianie i przedstawia zasady ich religii • tłumaczy przyczyny niechęci szlachty polskiej wobec arian	• nazywa i wskazuje na mapie ziemie zamieszkałe przez przedstawicieli poszczególnych wyznań • wyjaśnia związek między narodowością a wyznawaną religią wśród mieszkańców I Rzeczypospolitej

			• wyjaśnia, co oznacza, że Polska była nazywana „państwem bez stosów”			
7. Pierwsza wolna elekcja	• przyczyny elekcyjności tronu polskiego • przebieg pierwszej wolnej elekcji *.Artykuły henrykowskie* i *pacta conventa* • następstwa wolnych elekcji	• poprawnie posługuje się terminem: *elekcja* • krótko opisuje, dlaczego polskich władców zaczęto wybierać drogą wolnej elekcji • wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego	• poprawnie posługuje się terminami: *wolna elekcja*, *bezkrólewie* • podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji • opisuje przebieg pierwszego bezkrólewia i wyjaśnia, kim był interrex	• przedstawia zasady wyboru monarchy • na podstawie obrazu Canaletta opisuje miejsce i przebieg wolnej elekcji • wyjaśnia skutki wolnych elekcji	• wymienia warunki, które musieli spełnić królowie elekcyjni • poprawnie posługuje się terminami: *Artykuły henrykowskie*, *pacta conventa*	• wyjaśnia wpływ *Artykułów henrykowskich* i *pacta conventa* na pozycję monarchy w Rzeczypospolitej
Rozdział 3. W obronie granic Rzeczypospolitej						
1. Wojny z Rosją	• wojny Stefana Batorego o Inflanty • dymitriada i polska interwencja w Rosji • pokój w Polanowie	• wskazuje na mapie Inflanty i Carstwo Rosyjskie • wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski • poprawnie posługuje się terminem: *hetman*	• opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka • przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego • podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia • opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem • przywołuje Stanisława Żółkiewskiego jako dowódcę bitwy pod Kłuszynem • wskazuje na mapie Moskwę i Kłuszyn	• przedstawia przyczyny najazdu Iwana Groźnego na Inflanty • poprawnie posługuje się terminami: *piechota wybraniecka*, *dymitriada*, *Kreml*, *bojar* • opisuje następstwa dymitriady • wskazuje na mapie tereny przyłączone przez Polskę w wyniku interwencji w Rosji (po pokoju w Polanowie i Jamie Zapolskim)	• opisuje przyczyny poparcia Dymitra Samozwańca przez magnatów i duchowieństwo • wskazuje przyczyny obalenia Dymitra Samozwańca • wyjaśnia cel polskiej interwencji w Rosji • podaje datę podpisania pokoju w Polanowie (1634 r.)	• ocenia politykę Zygmunta III wobec Rosji • przedstawia postanowienia pokoju w Polanowie

2. Początek wojen ze Szwecją	.Wazowie na tronie Polski • przyczyny wojen ze Szwecją • wojna o Inflanty • walka o ujście Wisły • skutki wojen polsko-szwedzkich w I poł. XVII w. .Warszawa stolicą Polski	• wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji • wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty i Wisłę • wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)	• wskazuje na mapie Kircholm i Pomorze Gdańskie • podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz) • wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy	• charakteryzuje przyczyny wojen polsko-szwedzkich w XVII w. • poprawnie posługuje się terminem: *cło* • opowiada przebieg wojny o Inflanty • wskazuje na mapie Oliwę • podaje datę bitwy pod Oliwą (1627 r.) i wyjaśnia znaczenie tego starcia	• wyjaśnia, dlaczego Zygmunt III Waza utracił tron Szwecji • przedstawia przyczyny zablokowania ujścia Wisły przez Szwedów • tłumaczy, dlaczego Polska często nie wykorzystywała swoich sukcesów militarnych	• przedstawia postanowienia i podaje daty podpisania rozejmu w Starym Targu (1629 r.) i Sztumskiej Wsi (1635 r.)
3. Powstanie Chmielnickiego	• sytuacja Kozaków zaporoskich • powstanie Kozaków na Ukrainie • ugoda w Perejasławiu	• wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie • wymienia elementy uzbrojenia Kozaków i pokazuje je na ilustracji • rozpoznaje na ilustracji Kozaka wśród przedstawicieli innych grup społecznych	• wyjaśnia, kim byli Kozacy • poprawnie posługuje się terminem: *Zaporoże* • wskazuje na mapie Ukrainę, Zaporoże i Dzikie Pola • podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania kozackiego (1648 r.)	• wyjaśnia, kim byli Kozacy rejestrowi • przedstawia zajęcia i sytuację Kozaków • wskazuje na mapie najważniejsze bitwy powstania (Żółte Wody, Korsuń, Beresteczko) • uzasadnia tezę, że powstanie Chmielnickiego było wojną domową	• przedstawia przyczyny wybuchu powstania na Ukrainie • omawia główne etapy powstania • wyjaśnia, dlaczego powstanie Chmielnickiego przerodziło się w wojnę polsko-rosyjską • wskazuje na mapie Perejasław • podaje i zaznacza na osi czasu datę ugody w Perejasławiu (1654 r.)	• przedstawia skutki powstania Chmielnickiego • wskazuje rozejm w Andruszowie jako moment zakończenia powstania i wojny polsko-rosyjskiej (1667 r.) • ocenia politykę szlachty wobec Kozaków
4. Potop szwedzki	• przyczyny wojen Rzeczypospolitej ze Szwecją • najazd Szwedów na Polskę w latach 1655.1660 • postawa społeczeństwa polskiego wobec najeźdźcy • skutki potopu	• poprawnie posługuje się terminem: potop szwedzki • wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami • wymienia obronę Jasnej Góry jako przełomowy moment potopu szwedzkiego • wskazuje na mapie Częstochowę i Inflanty • wyjaśnia, dlaczego najazd Szwedów nazwano potopem	• charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego • uzasadnia znaczenie bohaterskiej obrony Częstochowy dla prowadzenia dalszej walki z najeźdźcą • podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)	• poprawnie posługuje się terminem: wojna podjazdowa • wyjaśnia przyczyny prowadzenia wojny podjazdowej przez Polskę • wskazuje na mapie Lwów i Prusy Książęce • przedstawia zobowiązania Jana Kazimierza złożone podczas ślubów lwowskich	• wymienia przyczyny wojen polsko-szwedzkich • wyjaśnia przyczyny początkowych niepowodzeń Rzeczypospolitej w czasie potopu szwedzkiego • wymienia postanowienia pokoju w Oliwie	• przedstawia skutki potopu szwedzkiego • wskazuje zagrożenie płynące dla Rzeczypospolitej z powodu utraty lenna pruskiego

		• przedstawia na ilustracji uzbrojenie piechoty szwedzkiej	• charakteryzuje postępowanie Szwedów wobec ludności polskiej			
5. Wojny z Turcją	• imperium osmańskie • przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Turcją w XVII w. • wojna o Mołdawię • najazd Turków na Polskę w II poł. XVIII w. i jego skutki • odsiecz wiedeńska Jana III Sobieskiego	• poprawnie posługuje się terminami: *sułtan*, *husarz*, *janczar* • podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń • wskazuje na mapie Wiedeń	• poprawnie posługuje się terminami: *islam*, *wezyr* • charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy • podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.) • wymienia skutki wojen z Turcją • wskazuje na mapie Podole, Chocim i Kamieniec Podolski	• poprawnie posługuje się terminami: *haracz*, *ekspansja* • podaje i zaznacza na osi czasu daty najazdu tureckiego i oblężenia Kamieńca Podolskiego (1672 r.) • wskazuje na mapie tereny, na których toczyła się wojna (Podole) oraz miejsca najważniejszych wydarzeń (Cecora Kamieniec Podolski, Chocim) • wymienia przyczyny początkowych niepowodzeń wojsk polskich w walce z Turkami w II poł. XVII w.	• omawia przyczyny wojen polsko-tureckich w XVII w. • przedstawia walkę Rzeczypospolitej o Mołdawię • wymienia hetmanów Stanisława Żółkiewskiego i Jana Karola Chodkiewicza oraz bitwy z Turcją, w których dowodzili (Cecora 1620 r., obrona Chocimia 1621 r.)	• opisuje postanowienia traktatu w Buczaczu • przedstawia następstwa wojen polsko-tureckich w XVII w.
6. Kryzys Rzeczypospolitej	• skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w XVII w. • sytuacja polityczno-gospodarcza kraju na przełomie XVII i XVIII w.	• charakteryzuje XVII stulecie jako czas wielu konfliktów wojennych prowadzonych przez Rzeczpospolitą • wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.	• wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w., w tym m.in. wyniszczenie kraju i straty terytorialne	• poprawnie posługuje się terminem: *liberum veto* • wskazuje na mapie tereny utracone przez Rzeczpospolitą (Inflanty, Podole, Prusy Książęce, część Ukrainy) • wymienia przyczyny uzależnienia Polski od obcych państw	• charakteryzuje funkcjonowanie aparatu władzy na przełomie XVII i XVIII w., zwracając uwagę na słabość władzy królewskiej, zrywanie sejmów i wzrost znaczenia magnaterii • wskazuje objawy kryzysu państwa • podaje przyczyny i objawy kryzysu gospodarczego	• przedstawia przyczyny rokoszu Lubomirskiego • wyjaśnia, dlaczego w Rzeczypospolitej coraz większą rolę zaczynali odgrywać magnaci • wskazuje postać Władysława Sicińskiego, który w 1652 r. doprowadził do pierwszego w historii zerwania sejmu
7. Barok i sarmatyzm	• barok .epoka kontrastów • cechy charakterystyczne stylu barokowego	• opowiada o sposobach spędzania czasu wolnego	• poprawnie posługuje się terminem: *barok* • zaznacza na osi czasu	• charakteryzuje malarstwo i rzeźbę epoki baroku	• poprawnie posługuje się terminami: *putto*, *ornament*	• wyjaśnia, na czym polega związek kultury barokowej

	• architektura i sztuka barokowa .Sarmaci i ich obyczaje	przez szlachtę na przełomie XVII i XVIII w. • wskazuje pozytywne i negatywne cechy szlachty polskiej tego okresu • wymienia najwybitniejsze dzieła sztuki barokowej w Polsce i Europie (np. Wersal, pałac w Wilanowie)	epokę baroku • wymienia dwie–trzy cechy charakterystyczne architektury barokowej • z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu barokowym • wyjaśnia, czym były kalwarie	• charakteryzuje ideologię sarmatyzmu • wyjaśnia pochodzenie terminu *sarmatyzm* • wyjaśnia znaczenie określenia „złota wolność szlachecka” • opisuje strój sarmacki na podstawie ilustracji	• wyjaśnia genezę epoki baroku • wskazuje wpływ rosnącej pobożności na architekturę i sztukę epoki • wskazuje następstwa bezkrytycznego stosunku szlachty do ustroju państwa	z ruchem kontrreformacyjnym • charakteryzuje barok jako epokę kontrastów
Rozdział 4. Od absolutyzmu do republiki						
1. Monarchia absolutna we Francji	.Edykt nantejski i jego skutki • umacnianie władzy monarchy we Francji • rządy absolutne Ludwika XIV .Francja potęgą militarną i gospodarczą	• krótko opisuje zakres władzy króla w monarchii absolutnej • przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego • wskazuje na mapie Francję	• poprawnie posługuje się terminem: *monarchia absolutna* • wymienia uprawnienia monarchy absolutnego • wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce • wskazuje czas panowania Ludwika XIV (XVII w.) • opisuje życiu w Wersalu w czasach Ludwika XIV	• poprawnie posługuje się terminami: *manufaktura, cło, import, eksport* • wyjaśnia, dlaczego Francja była europejską potęgą • przedstawia, w jaki sposób doszło do wzmocnienia władzy królewskiej we Francji	• poprawnie posługuje się terminem: *hugenoci* • opisuje, jak zakończyły się wojny religijne we Francji (przywołuje Edykt nantejski) • omawia politykę gospodarczą ministra Colberta • opowiada o twórczości Moliera	• przedstawia działania kardynała Richelieu zmierzające do wzmocnienia pozycji monarchy • wskazuje pozytywne i negatywne strony panowania Ludwika XIV
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	• absolutyzm angielski • konflikt Karola I z parlamentem • dyktatura Olivera Cromwella • ukształtowanie się monarchii parlamentarnej	• wskazuje na mapie Anglię i Londyn • przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: *parlament* • wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej	• poprawnie posługuje się terminem: *monarchia parlamentarna* • wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej • wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego • przedstawia zakres władzy dyktatora	• wyjaśnia przyczyny konfliktu Karola I z parlamentem • przedstawia Deklarację praw narodu angielskiego • charakteryzuje ustrój monarchii parlamentarnej	• poprawnie posługuje się terminami: *purytanie, nowa szlachta, rojaliści* • przedstawia postać Olivera Cromwella i jego dokonania • wskazuje 1689 r. jako czas ukształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii	• wymienia główne etapy kształtowania się monarchii parlamentarnej w Anglii • porównuje ustrój monarchii parlamentarnej i monarchii absolutnej

3. Oświecenie w Europie	• ideologia oświecenia • wybitni myśliciele doby oświecenia • trójpodział władzy według Monteskiusza • najważniejsze dokonania naukowe oświecenia • architektura oświeceniowa	• poprawnie posługuje się terminem: *oświecenie* • zaznacza na osi czasu epokę oświecenia • podaje przykład dokonania naukowego lub technicznego epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa)	• poprawnie posługuje się terminem: *klasycyzm* • wymienia przykłady budowli klasycystycznych w Polsce i Europie • charakteryzuje styl klasycystyczny • z ilustracji przedstawiających zabytki wybiera te, które zostały zbudowane w stylu klasycystycznym • wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia • tłumaczy, dlaczego nowa epoka w kulturze europejskiej została nazwana oświeceniem	• charakteryzuje ideologię oświecenia • przedstawia postać Monteskiusza i wyjaśnia, na czym polegała opracowana przez niego koncepcja trójpodziału władzy	• przedstawia postaci Woltera i Jana Jakuba Rousseau • poprawnie posługuje się terminem: *ateizm* • omawia koncepcję umowy społecznej zaproponowaną przez Jana Jakuba Rousseau • wyjaśnia przyczyny krytyki absolutyzmu i Kościoła przez filozofów doby oświecenia	• wskazuje wpływ dokonań naukowych i technicznych na zmiany w życiu ludzi • przedstawia zasługi Denisa Diderota dla powstania *Wielkiej encyklopedii francuskiej*
4. Nowe potęgi europejskie	• absolutyzm oświecony • narodziny potęgi Prus • monarchia austriackich Habsburgów .Cesarstwo Rosyjskie w XVIII w.	• wskazuje na mapie Rosję, Austrię i Prusy w XVIII w. • wymienia Marię Teresę, Józefa II, Piotra I i Fryderyka Wielkiego jako władców Austrii, Rosji i Prus • wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia	• poprawnie posługuje się terminami: *absolutyzm, absolutyzm oświecony* • podaje przykłady reform w monarchiach absolutyzmu oświeconego • wskazuje wpływ ideologii oświecenia na reformy w krajach absolutyzmu oświeconego • wskazuje na mapie Petersburg jako nową stolicę Rosji	• wymienia reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach • wyjaśnia, dlaczego monarchowie absolutyzmu oświeconego nazywali siebie „sługami ludu” • wyjaśnia związki między pojawieniem się nowych potęg w Europie Środkowej a sytuacją w Rzeczypospolitej	• charakteryzuje reformy przeprowadzone w Rosji, Austrii i Prusach • wyjaśnia wpływ reform na wzrost znaczenia tych państw • opisuje skutki uzyskania przez Rosję dostępu do Bałtyku	• porównuje monarchię absolutną z monarchią absolutyzmu oświeconego • podaje daty powstania Królestwa Pruskiego (1701 r.) i Cesarstwa Rosyjskiego (1721 r.)
5. Stany Zjednoczone Ameryki	• kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej • konflikt kolonistów z rządem brytyjskim • wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych	• wskazuje na mapie Stany Zjednoczone • określa czas powstania Stanów Zjednoczonych • wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza	• poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, konstytucja* • wskazuje na mapie kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej	• przedstawia przyczyny wybuchu wojny między kolonistami a rządem brytyjskim • opisuje wydarzenie zwane bostońskim piciem herbaty	• przedstawia najważniejsze etapy walki o niepodległość USA • wskazuje na mapie Boston, Filadelfię i Yorktown	• poprawnie posługuje się terminami: *Kongres, Izba Reprezentantów* .charakteryzuje ustrój polityczny USA

	• ustrój polityczny USA	Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA • przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA	• wymienia strony konfliktu w wojnie o niepodległość Stanów • podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA .pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.) • wyjaśnia, dlaczego Amerykanie mówią w języku angielskim • porównuje pierwszą flagę USA z flagą współczesną, wskazując zauważone podobieństwa i różnice	• poprawnie posługuje się terminem: *bojkot* • podaje i zaznacza na osi czasu datę powstania Stanów Zjednoczonych (4 lipca 1776 r.) • charakteryzuje znaczenie Deklaracji niepodległości • przedstawia udział Polaków w walce o niepodległość USA	• omawia zasługi Jerzego Waszyngtona dla powstania USA • opisuje idee oświeceniowe zapisane w konstytucji USA • wymienia miejsca związane z udziałem Polaków w wojnie o niepodległość USA	
Rozdział 5. Upadek Rzeczypospolitej						
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	• unia personalna z Saksonią • początek ingerencji Rosji w sprawy Polski • podwójna elekcja w 1733 r. • rządy Augusta III • projekty reform Rzeczypospolitej	• wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. • opisuje konsekwencje wyboru dwóch władców jednocześnie	• poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna*, *anarchia* • wskazuje na mapie Saksonię • wymienia przyczyny anarchii w Polsce • przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform	• poprawnie posługuje się terminami: *konfederacja*, *liberum veto*, *wolna elekcja*, *przywileje*, *złota wolność szlachecka* • wyjaśnia sens powiedzeń: *Od Sasa do Lasa* i *Za króla Sasa jedz, pij i popuszczaj pasa* • przedstawia postać Stanisława Leszczyńskiego • charakteryzuje projekty reform w I poł. XVIII w.	• przedstawia genezę i postanowienia sejmu niemego • podaje i zaznacza na osi czasu datę obrad sejmu niemego (1717 r.) • wyjaśnia przyczynę ingerencji Rosji w sprawy Polski • opisuje pozytywne i negatywne skutki rządów Augusta III	• charakteryzuje okres rządów Augusta II Mocnego • wskazuje reformy niezbędne dla wzmocnienia Rzeczypospolitej
2. Pierwszy rozbiór Polski	.Stanisław August Poniatowski królem Polski • pierwsze reformy nowego władcy • konfederacja barska .I rozbiór Polski	• poprawnie posługuje się terminem: *rozbiory Polski* • podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.) • wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie	• charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru • przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski	• opisuje okoliczności wyboru Stanisława Augusta na króla Polski • wymienia reformy Stanisława Augusta w celu naprawy oświaty i gospodarki w II poł. XVIII w.	• poprawnie posługuje się terminem: *prawa kardynalne* • podaje datę zawiązania konfederacji barskiej (1768 r.) • przedstawia cel walki konfederatów barskich	• przedstawia przyczyny zawiązania konfederacji barskiej

		• przywołuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski	• ocenia postawę Tadeusza Rejtana • poprawnie posługuje się terminami: *ambasador*, *emigracja*	• wskazuje następstwa konfederacji barskiej • porównuje postawy rodaków wobec rozbioru państwa na podstawie analizy obrazu Jana Matejki *Rejtan .Upadek Polski*	• opowiada o przebiegu i decyzjach sejmu rozbiorowego	
3. Kultura polskiego oświecenia	• literatura okresu oświecenia .Teatr Narodowego i jego zadania • mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego • architektura i sztuka klasycystyczna w Polsce • reforma szkolnictwa w Polsce	• wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki • podaje przykład zasług ostatniego króla dla rozwoju kultury polskiej • poprawnie posługuje się terminem: *szkoła parafialna* • podaje przykłady przedmiotów nauczanych w szkołach parafialnych	• poprawnie posługuje się terminem: *obiady czwartkowe* • przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej • wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.	• charakteryzuje architekturę i sztukę klasycystyczną • podaje przykłady budowli klasycystycznych • charakteryzuje twórczość Ignacego Krasickiego • przedstawia zadania Teatru Narodowego i czasopisma „Monitor” • omawia zmiany wprowadzone w polskim szkolnictwie przez KEN	• wymienia pisarzy politycznych II poł. XVIII w. (Hugo Kołłątaj, Stanisław Staszic) oraz ich propozycje reform • przedstawia zasługi Stanisława Augusta dla rozwoju kultury i sztuki oświecenia • wymienia malarzy tworzących w Polsce (Canaletto, Marcello Bacciarelli) • wyjaśnia, dlaczego obrazy Canaletta są ważnym źródłem wiedzy historycznej	• charakteryzuje twórczość Juliana Ursyna Niemcewicza i Wojciecha Bogusławskiego • podaje przykłady budowli klasycystycznych w swoim regionie
4. Sejm Wielki i Konstytucja 3 Maja	• reformy Sejmu Wielkiego .Konstytucja 3 Maja • wojna polsko-rosyjska w 1792 r. • drugi rozbiór Polski	• poprawnie posługuje się terminem: *konstytucja* • podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.) • wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski • na obrazie Jana Matejki *Konstytucja 3 maja 1791 roku* wskazuje współtwórców konstytucji: Stanisława Augusta	• podaje i zaznacza na osi czasu daty obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.) • wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego • wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie *liberum veto* i wolnej elekcji) • wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru	• charakteryzuje postać Stanisława Małachowskiego • opisuje sytuację w Polsce po pierwszym rozbiorze • podaje cel obrad Sejmu Wielkiego • przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i podaje jej datę (1792 r.) • wskazuje na mapie Targowicę, Dubienkę i Zieleńce	• opisuje najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego • charakteryzuje ustrój polityczny wprowadzony przez Konstytucję 3 maja • przedstawia genezę ustanowienia Orderu Virtuti Militari • opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej (1792 r.), • przedstawia postanowienia sejmu w Grodnie	• charakteryzuje zmiany wprowadzone przez Konstytucję 3 maja i wskazuje ich skutki

		Poniatowskiego i Stanisława Małachowskiego				
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	• wybuch powstania kościuszkowskiego .Uniwersał połaniecki • przebieg powstania • trzeci rozbiór Polski	• poprawnie posługuje się terminami: *naczelnik, kosynierzy, zaborcy* • wskazuje Tadeusza Kościuszkę jako naczelnika powstania • wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski	• charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki • poprawnie posługuje się terminem: *insurekcja* • podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.) • wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego • wskazuje na mapie Kraków i tereny utracone przez Polskę podczas trzeciego rozbioru	• charakteryzuje postać Wojciecha Bartosa • opowiada o bitwie pod Racławicami i przedstawia jej znaczenie • wskazuje na mapie Racławice i Połaniec • wyjaśnia, dlaczego Kościuszko zdecydował się wydać Uniwersał połaniecki • wskazuje następstwa upadku powstania kościuszkowskiego	• poprawnie posługuje się terminem: *uniwersał* • przedstawia zapisy Uniwersału połanieckiego • opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego i podaje jego najważniejsze wydarzenia w kolejności chronologicznej • wskazuje na mapie Maciejowice i przedstawia znaczenie tej bitwy dla losów powstania	• wymienia najważniejsze przyczyny upadku Rzeczypospolitej w XVIII w.
Rozdział 6. Rewolucja francuska i okres napoleoński						
1. Rewolucja francuska	• sytuacja we Francji przed wybuchem rewolucji burżuazyjnej • stany społeczne we Francji • wybuch rewolucji francuskiej • uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela .Francja monarchią konstytucyjną	• wskazuje na mapie Francję i Paryż • poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, rewolucja, Bastylia* • podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską • wyjaśnia, dlaczego Francuzi obchodzą swoje święto narodowe 14 lipca	• poprawnie posługuje się terminami: *burżuazja, Stany Generalne* • wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji • podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji burżuazyjnej we Francji (14 lipca 1789 r.) • charakteryzuje postać Ludwika XVI	• przedstawia przyczyny wybuchu rewolucji burżuazyjnej • opisuje położenie stanów społecznych we Francji • wyjaśnia zadania Konstytuanty • przedstawia najważniejsze zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela • poprawnie posługuje się terminem: *monarchia konstytucyjna*	• przedstawia sytuację we Francji przez wybuchem rewolucji • opisuje decyzje Konstytuanty podjęte po wybuchu rewolucji i wskazuje ich przyczyny • podaje datę uchwalenia konstytucji francuskiej (1791 r.) • charakteryzuje ustrój Francji po wprowadzeniu konstytucji	• przedstawia okoliczności i cel powstania Zgromadzenia Narodowego • wyjaśnia ponadczasowe znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela
2. Republika Francuska	.Francja republiką • terror jakobinów • upadek rządów jakobinów	• poprawnie posługuje się terminami: *gilotyna, terror*	• przedstawia przyczyny obalenia władzy Ludwika XVI	• poprawnie posługuje się terminami: *jakobini, dyrektoriat*	• poprawnie posługuje się terminem: *radykalizm*	• wyjaśnia, dlaczego jakobini przejęli rządy we Francji

		• przedstawia okoliczności stracenia Ludwika XVI	• poprawnie posługuje się terminem: *republika* • charakteryzuje postać Maksymiliana Robespierre'a • wskazuje na mapie państwa, z którymi walczyła rewolucyjna Francja	• opisuje rządy jakobinów • wyjaśnia, dlaczego rządy jakobinów nazwano Wielkim Terrorem • przedstawia, w jaki sposób jakobinów odsunięto od władzy • charakteryzuje rządy dyrektoriatu	• wyjaśnia na przykładzie postaci Maksymiliana Robespierre'a sens powiedzenia: *Rewolucja pożera własne dzieci* • przedstawia skutki rządów jakobinów • wyjaśnia przyczyny upadku rządów jakobinów	• ocenia terror jako narzędzie walki politycznej
3. Epoka Napoleona Bonapartego	• obalenie rządów dyrektoriatu .Napoleon Bonaparte cesarzem Francuzów .Kodeks Napoleona .Napoleon u szczytu potęgi	• charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę • określa I poł. XIX w. jako epokę napoleońską • przedstawia na infografice uzbrojenie żołnierzy epoki napoleońskiej	• wskazuje na mapie państwa, z którymi toczyła wojny napoleońska Francja • podaje datę decydującej bitwy pod Austerlitz i wskazuje tę miejscowość na mapie • poprawnie posługuje się terminem: *zamach stanu* • przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona • wskazuje na mapie tereny zależne od Francji	• przedstawia położenie Francji w Europie podczas rządów dyrektoriatu • poprawnie posługuje się terminem: *blokada kontynentalna* • wyjaśnia przyczyny wprowadzenia blokady kontynentalnej przeciw Anglii • charakteryzuje Kodeks Napoleona i podaje datę jego uchwalenia (1804 r.) • wymienia reformy wprowadzone przez Napoleona	• wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego podczas rządów dyrektoriatu • przedstawia etapy kariery Napoleona • podaje datę koronacji cesarskiej Napoleona (1804 r.) • wyjaśnia, dlaczego Napoleon koronował się na cesarza Francuzów • podaje datę pokoju w Tylży (1807 r.) i przedstawia jego postanowienia	• opisuje okoliczności powstania i charakter Związku Reńskiego
4. Upadek Napoleona	• wyprawa na Rosję • odwrót Wielkiej Armii • bitwa pod Lipskiem i klęska cesarza	• poprawnie posługuje się terminem: *Wielka Armia* • wskazuje na mapie Rosję i Moskwę • opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję	• przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję • opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia • wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów" • wskazuje na mapie państwa koalicji	• poprawnie posługuje się terminami: *taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, abdykacja* • przedstawia strategię obronną Rosji • opisuje skutki wyprawy Napoleona na Rosję • podaje datę bitwy pod Lipskiem (1813 r.) • przedstawia skutki klęski Napoleona pod Lipskiem	• omawia przebieg kampanii rosyjskiej Napoleona • podaje datę bitwy pod Borodino (1812 r.) • wskazuje na mapie Borodino • omawia, jak przebiegał odwrót Wielkiej Armii	• przedstawia przyczyny klęski Napoleona

			antyfrancuskiej, Elbę i Lipsk			
5. Legiony Polskie we Włoszech	.Polacy po utracie niepodległości • utworzenie Legionów Polskich we Włoszech • organizacja i zasady życia legionowego • udział legionistów w wojnach napoleońskich	• wymienia państwa zaborcze • wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki • podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech	• poprawnie posługuje się terminami: *legiony, emigracja* • podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.) • wskazuje na mapie Włochy, Francję i San Domingo • przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem	• wyjaśnia, dlaczego Polacy wiązali nadzieję na niepodległość z Napoleonem • opisuje udział legionistów w wojnach napoleońskich • przedstawia powody wysłania legionistów na San Domingo	• opisuje położenie ludności polskiej po utracie niepodległości • charakteryzuje zasady obowiązujące w Legionach Polskich • wyjaśnia, dlaczego Legiony były szkołą patriotyzmu i demokracji	• wskazuje, w jaki sposób i skąd rekrutowano żołnierzy do polskich oddziałów wojskowych
6. Księstwo Warszawskie	• utworzenie Księstwa Warszawskiego • konstytucja Księstwa Warszawskiego .Polacy pod rozkazami Napoleona • upadek Księstwa Warszawskiego	• wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie • podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego	• przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego, • wskazuje na mapie Tylżę • podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1807 r., 1815 r.)	• charakteryzuje postać księcia Józefa Poniatowskiego • przedstawia okoliczności powiększenia terytorium Księstwa Warszawskiego • wskazuje na mapie Raszyn • wyjaśnia znaczenie mitu napoleońskiego dla podtrzymania pamięci o Legionach	• omawia zapisy konstytucji Księstwa Warszawskiego • wskazuje związek między zapisami konstytucji Księstwa Warszawskiego a ideami rewolucji francuskiej • wskazuje na mapie Somosierrę • opowiada o szarży polskich szwoleżerów pod Somosierrą i wskazuje jej znaczenie dla toczonych walk	• wymienia bitwy stoczone przez napoleońską Francję z udziałem Polaków • podaje datę bitwy pod Raszynem (1809 r.)

Klasa 7

Temat lekcji	Materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział 1						
1. Kongres wiedeński	• okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego • uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji .„sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów • postanowienia kongresu wiedeńskiego .zmiany ustrojowe i terytorialne .Święte Przymierze .jego cele i uczestnicy • znaczenie terminów: *restauracja, legitymizm, równowaga europejska*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *restauracja, legitymizm, równowaga europejska*; • zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815); • wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim; • podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze; • zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815); • prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego; • przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich.	• wyjaśnia znaczenie terminu Związek Niemiecki; • zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815); • identyfikuje postać Aleksandra I; − przedstawia i wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim.	• wyjaśnia znaczenie terminu „sto dni”; • identyfikuje postacie: Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III, Aleksandra I; • omawia przebieg „stu dni” Napoleona; − ocenia zasady, na których podstawie stworzono ład wiedeński; • przedstawia działalność Świętego Przymierza.	• ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju; • ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński; • ocenia działalność Świętego Przymierza; wyjaśnia, dlaczego Turcja nie przystąpiła do Świętego Przymierza.
2. Rewolucja przemysłowa	• przyczyny rewolucji przemysłowej • uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie • pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie • rozwój transportu • skutki gospodarcze rewolucji przemysłowej • wynalazki XIX w. .elektryczność i początki telekomunikacji • znaczenie terminów: *fabryka, industrializacja,*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja przemysłowa, maszyna parowa, manufaktura*; • zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763); • identyfikuje postać Jamesa Watta; • wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej.	• wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, urbanizacja, kapitalizm; • identyfikuje postacie: Samuela Morse’a; • wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się dzięki zastosowaniu maszyny parowej; • omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji.	• zna daty: skonstruowania telegrafu (1837); • identyfikuje postać Michaela Faradaya jako konstruktora silnika elektrycznego; • zna zasady kapitalizmu; • wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia przemysłowe Europy; • przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny	• wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia; • przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji; • wyjaśnia znaczenie wynalezienia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji; • opisuje sposób działania maszyny parowej.	• wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w.; • ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju przemysłu w XIX w.

	urbanizacja, kapitaliści, kapitalizm • postacie historyczne: James Watt, Michael Faraday, Samuel Morse			parowej dla rozwoju przemysłu.		
3. Nowe idee polityczne	• nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm • teoretycy nowych ideologii • aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii • narodziny ruchu robotniczego .związki zawodowe • znaczenie terminów: *ideologia, wolna konkurencja, strajk, związek zawodowy* • postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Robert Owen, Karol Marks	• wyjaśnia znaczenie terminów: *ideologia*, *proletariat*, *strajk*, *fabrykanci*; • wymienia ideologie społeczno polityczne w XIX wieku.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *liberalizm*, *konserwatyzm*, *socjalizm*, *komunizm*, *związek zawodowy*; • identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa, Adama Smitha; • charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyzmu, socjalizmu i komunizmu.	• identyfikuje postacie: Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa; • przedstawia warunki pracy dzieci w XIX wiecznych fabrykach; • przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyzmu i ruchu robotniczego.	− wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, liberalizm ekonomiczny, *manifest komunistyczny*; • zna datę wydania *Manifestu komunistycznego* (1848); • wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami; • wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego.	• ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.;
Rozdział 2						
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	• podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim • podstawowe zasady ustrojowe w Królestwie Polskim, Wielkim Księstwie Poznańskim i Rzeczypospolitej Krakowskiej • sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Królestwie Polskim	• wyjaśnia znaczenie terminu *uwłaszczenie*; • zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815); • wymienia ustalenia kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *autonomia*, *Galicja*, *unia personalna*; • charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego; • wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego; • wymienia reformy Franciszka Ksawerego Druckiego Lubeckiego;	• wyjaśnia znaczenie terminów: namiestnik, protektorat; − identyfikuje postacie: Aleksandra I, Wielkiego księcia Konstantego; • charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego; • opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej;	− zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848); • wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim; • porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami.	• ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim; • ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego; − wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego.

	• reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim • reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim i austriackim • znaczenie terminu: *autonomia*, *protektorat* • znaczenie terminu: *ziemie zabrane*		• wymienia ośrodki przemysłowe w Królestwie Polskim; • wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim.	• charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego i zaboru austriackiego oraz Królestwa Polskiego; • omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim i austriackim.		
2. Powstanie listopadowe	• znaczenie terminów: *cenzura*, *konspiracja*, *kaliszanie* • przyczyny wybuchu powstania listopadowego • przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych • wojna polsko-rosyjska • wielkie bitwy powstania listopadowego • walki powstańcze poza Królestwem Polskim • przyczyny klęski powstania listopadowego • znaczenie terminów: *noc listopadowa*, *detronizacja*, *dyktator* • postacie historyczne: Piotr Wysocki, Emilia Plater, Józef Sowiński, car Mikołaj I	• wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa; • zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830); • identyfikuje postać Piotra Wysockiego; • wymienia przyczyny powstania listopadowego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *cenzura*, *kaliszanie*, *konspiracja*, *dyktator*; • identyfikuje postacie: Aleksandra I, Józefa Chłopickiego, Mikołaja I; • wymieni miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; • omawia przyczyny klęski powstania listopadowego.	• zna daty: bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko-rosyjskiej (II–X 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6–7 IX 1831); • identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater; • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego; • wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I; • opisuje przebieg nocy listopadowej • charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchy wojny polsko-rosyjskiej;	• zna daty: bitwy pod Stoczkiem (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831); − identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego; • wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty; • opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej; • przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności; • przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim.	• ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej; • ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia.

3. Polacy po powstaniu listopadowym	• rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji • skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych .represje popowstaniowe • zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim • początki rusyfikacji • represje w zaborze pruskim • znaczenie terminów: *Statut organiczny*, *kontrybucja, Kościół greckokatolicki*, *rusyfikacja*, *katorga*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *Wielka Emigracja*; • identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego; • wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji; • wymienia główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego; • wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *zsyłka*, *represja*; • identyfikuje postać Zygmunta Krasińskiego; • wymienia formy działalności Polaków na emigracji; • omawia przykłady polityki władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Statut organiczny*, *kontrybucja*;	• zna datę wprowadzenia Statutu organicznego (1832); • omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim;	• zna daty: wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847); • opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji; • ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego.
4. [5.] Kultura polska pod zaborami	• kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej • kultura polska po rozbiorach • idee romantyzmu • osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu • polski mesjanizm • początki badań historii Polski • znaczenie terminów: *racjonalizm, romantyzm*, *mesjanizm* • postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej	• wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm; • identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina; • wymienia poglądy romantyków.	• wyjaśnia znaczenie terminu: *racjonalizm*, *mesjanizm*; − identyfikuje postacie: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego; • wymienia przykłady dzieł polskich romantyków; • wymienia przykłady szkół działających w Królestwie Polskim.	• identyfikuje postać: Joachima Lelewela, Artura Grottgera; • charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm; • wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami.	− identyfikuje postacie: Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera, Antoniego Malczewskiego; • przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości.	• zna datę: otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817), otwarcia Uniwersytetu Warszawskiego (1816); • ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków

	Towiański, Artur Grottger, Joachim Lelewel					
Rozdział 3						
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	• rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych • rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej • dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. • problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny • przyczyny i przebieg wojny secesyjnej • skutki wojny domowej • znaczenie terminów: *abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, dyskryminacja* • postać historyczna: Abraham Lincoln	• wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja, Północ, Południe, dyskryminacja*; • zna datę wojny secesyjnej (1861–1865); • identyfikuje postać Abrahama Lincolna; • wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna secesyjna, Konfederacja, Unia*; • zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863); • identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta; • charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa; • wymienia skutki wojny secesyjnej.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie*; • zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861); • opisuje przebieg wojny secesyjnej; • wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa; • dzieli skutki wojny secesyjnej na: społeczne, polityczne i gospodarcze.	• zna daty: bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861); • wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w.; • porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa.	• ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych.
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	• rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch • przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie jednoczenia Włoch • wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” • zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch • koncepcje zjednoczenia Niemiec	• zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871); • identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego; • wymienia, jakie wojny stoczono podczas jednoczenia Niemiec;	• wyjaśnia znaczenie terminu *wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”*; • zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870-1871); • identyfikuje postacie:, Wilhelma I, Wiktora Emanuela II, Ottona von Bismarcka; • wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch	• zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), bitwy pod Sadową (1866), bitwy pod Sedanem (1870); • przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy; • opisuje przebieg procesu jednoczenia Niemiec;	• zna daty: wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie Obojga Sycylii (1860), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870); − identyfikuje postacie: Henriego Dunanta;	• ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka i Giuseppe Garibaldiego w procesie jednoczenia swoich państw.

	• rola Prus w procesie jednoczenia Niemiec .polityka Ottona von Bismarcka • wojny Prus z Danią, Austrią i Francją oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech • proklamacja Cesarstwa Niemieckiego • znaczenie terminów: *„czerwone koszule”* • postacie historyczne: Wiktor Emanuel II, Giuseppe Garibaldi, Otto von Bismarck, Wilhelm I	• wymienia wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Włoch.	odegrał Giuseppe Garibaldi; • wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck.	• wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch; • omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec; • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej.	• wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec.	
3. Kolonializm w XIX wieku	• przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. • kolonizacja Afryki • polityka kolonialna w Azji • gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. • konflikty kolonialne • imperium kolonialne Wielkiej Brytanii • znaczenie terminu *kolonializm, wojny burskie* • postacie historyczne: królowa Wiktoria	• wyjaśnia znaczenie terminu *kolonializm*, *metropolia*; • identyfikuje postać królowej Wiktorii; • wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji.	• wyjaśnia znaczenie terminu *kompania handlowa* • wskazuje państwa, które posiadały najwięcej kolonii; • wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspansja*, *eksterminacja*, *Kompania Wschodnioindyjska*; • wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w.; • wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych; • przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych; • przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji; • wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *powstanie sipajów*, *wojny opiumowe*, *wojny burskie*, *powstanie bokserów*; • porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji.	• ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw.
4. Przemiany polityczno-	• demokratyzacja życia politycznego	• wyjaśnia znaczenie terminów: *system republikański*, *monarchia*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *socjaldemokracja*,	• wyjaśnia znaczenie terminów: *nacjonalizm*, *szowinizm*, *syjonizm*;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *solidaryzm społeczny*, *społeczeństwo*	• zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889);

społeczne w Europie	• rozwój ruchu robotniczego • narodziny nurtu socjaldemokratycznego • ideologia anarchistyczna • początki chrześcijańskiej demokracji • rozwój ideologii nacjonalistycznych • wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet • znaczenie terminów: *społeczeństwo industrialne, anarchizm, nacjonalizm, syjonizm, emancypacja, sufrażystki* • postać historyczna: papież Leon XIII	*parlamentarna*, *demokratyzacja*; • wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji; • wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	*chrześcijańska demokracja* (*chadecja*), *emancypantki*, *sufrażystki*; • identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII; • wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek.	• przedstawia założenia programowe socjalistów; • charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji; • przedstawia cele i metody działania anarchistów; • omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami; • wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet.	*industrialne*, *Międzynarodówka*, *encyklika*; • zna datę ogłoszenia encykliki *Rerum novarum* (1891); • przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych; • przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia.	• porównuje systemy ustrojowe w XIX–wiecznej Europie.
5. Postęp techniczny i kultura przełomu XIX i XX wieku	• teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki • rozwój nauk przyrodniczych oraz medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. • odkrycia z dziedziny fizyki .promieniotwórczość pierwiastków • rozwój komunikacji i środków transportu • budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) • nowe nurty w literaturze, malarstwie, muzyce i architekturze drugiej	• wyjaśnia znaczenie terminów: *teoria ewolucji*, *promieniowanie X*, *kultura masowa*; • identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie; • wymienia odkrycia naukowe, przełomu XIX i XX wieku; • przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej; • wymienia nowe kierunki w sztuce i architekturze.	− wyjaśnia znaczenie terminu *pasteryzacja*; − zna datę ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), − identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Auguste'a i Louisa Lumière, Claude Moneta, Rudolfa Diesela; • przedstawia założenia teorii ewolucji; • wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne; • wymienia wynalazki, które miały wpływ na	• wyjaśnia znaczenie terminów: *secesja*, *realizm*, *impresjonizm*, *naturalizm*, *kubizm*; − identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Wilhelma Roentgena, Charlesa Dickensa, Pierre'a Curie; • charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu; • charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze; • wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *historyzm*, *symbolizm*, *futuryzm*, *ekspresjonizm*; − zna datę pierwszych igrzysk olimpijskich (1896); • identyfikuje postacie: Émile'a Zoli, Roberta Kocha, Karla Benza, Gottlieba Daimlera, • wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.;	• ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu; • ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji; • wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.

	połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) • postacie historyczne: Karol Darwin, Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, bracia Wright, bracia Lumière • narodziny kultury masowej (radio, kino) • upowszechnienie sportu i kultury fizycznej • znaczenie terminów: *realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja*		rozwój medycyny i higieny.	• wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.; • przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.		
Rozdział 4						
1. Powstanie styczniowe	• początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich • odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim • manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” .wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa • stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim .„biali” i „czerwoni” • polityka A. Wielopolskiego i jego reformy • bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego	• wyjaśnia znaczenie terminów: *praca organiczna*, *branka*, *dyktator*; • zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), ukazu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim (III 1864); • identyfikuje postać Romualda Traugutta; • wymienia założenia pracy organicznej; • określa przyczyny powstania styczniowego; • wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: „*czerwoni*”, „*biali*”, *wojna partyzancka*, *ukaz*; • identyfikuje postacie: Aleksandra Wielopolskiego Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza; • wymienia przykłady realizacji programu pracy organicznej; • przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych”; • przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego; • wskaże na mapie miejsca walk powstańczych; • omawia okoliczności i skutki wprowadzenia	• wyjaśnia znaczenie terminu *odwilż* (*wiosna*) *posewastopolska*; − identyfikuje postacie: Jarosława Dąbrowskiego, Leopolda Kronenberga; • zna datę ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863); • charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim; • wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi”; • omawia cele manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego;	• wyjaśnia znaczenie terminu „*rewolucja moralna*”; − zna daty: aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863); − identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Józefa Hauke Bosaka; • wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania; • porównuje programy polityczne „czerwonych” i „białych”.	• ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego; • ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego.

	• wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego • przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie • rola dyktatorów i Rządu Narodowego • kwestia chłopska podczas powstania styczniowego .dekret cara o uwłaszczeniu • znaczenie terminów: *„rewolucja moralna”, biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka* • postacie historyczne: Aleksander Wielopolski, Romuald Traugutt, Ludwik Mierosławski		dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim.	• wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska.		
2. Po powstaniu styczniowym	• represje wobec uczestników powstania styczniowego • likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych • polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa • represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego • sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji • znaczenie terminów: *rusyfikacja, Uniwersytet*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *rusyfikacja*, *germanizacja*; • identyfikuje postać Michała Drzymały; • wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego; • charakteryzuje politykę germanizacji.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *trójlojalizm*, *Kraj Przywiślański*, *autonomia*, *strajk szkolny*, *rugi pruskie*; • zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901); • identyfikuje postać Marii Konopnickiej; • wymienia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji; • przedstawia przykłady rusyfikacji i germanizacji ziem zabranych;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *kibitka*, *tajne komplety*, *Komisja Kolonizacyjna*, *Hakata*; • identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Piotra Wawrzyniaka; − zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886); • omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Uniwersytet Latający*, *Towarzystwo Czytelni Oświatowych*, *nowela osadnicza, ustawa kagańcowa*; • zna datę ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), • przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie;	• ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych; • ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji i germanizacji; • ocenia znaczenie autonomii galicyjskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego.

	Latający, tajne komplety, kibitka, trójlojalizm • polityka germanizacji w zaborze pruskim .rugi pruskie • autonomia Galicji i jej przejawy .polonizacja oświaty i rozwój kultury • postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim • świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego • znaczenie terminów: *rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja* • postać historyczna: Michał Drzymała		• wymienia instytucje autonomiczne w Galicji.	• omawia postawę Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji;		
3. Zmiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich	• przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. • specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. • inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej • postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	• wyjaśnia znaczenie terminu: *emigracja zarobkowa*, *robotnicy*; • identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego; • wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w.; • wymienia grupy społeczne, które wykształciły się	• wyjaśnia znaczenie terminów: *burżuazja*, *inteligencja*, *ziemiaństwo*; • zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864); • wymienia przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady; • charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *asymilacja*, *spółdzielnie oszczędnościowo pożyczkowe*; • zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851); • identyfikuje postać Franciszka Stefczyka; • przedstawia rozwój i rolnictwa w zaborze rosyjskim;	• porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów; • zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko wiedeńskiej (1848); • wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki; • opisuje przykłady przedsiębiorczości w zaborze rosyjskim, pruskim i austriackim;	• ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami;

	• znaczenie terminów: *emigracja zarobkowa*, *ziemiaństwo* • postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk	w społeczeństwie polskim w XIX w.	• omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	• omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego; • omawia rozwój spółdzielczości w Galicji; • charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich.		
4. Działalność polityczna na ziemiach polskich	• okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich • założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, • podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. • przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny • przebieg rewolucji lat 1905–1907 • powstanie organizacji niepodległościowych (Związek Walki Czynnej, Związek Strzelecki) • znaczenie terminów: *solidaryzm narodowy*, *antysemityzm* • postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Roman Dmowski • znaczenie terminu: *organizacja paramilitarna*	• zna datę rewolucji 1905–1907; • rozwinie skrót: SDKP, SDKPiL, PPS, PSL; • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa; • wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *orientacja prorosyjska*, *orientacja proaustriacka*, *krwawa niedziela*, *solidaryzm narodowy*; • zna datę krwawej niedzieli (22 I 1905); − identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Róży Luksemburg, Ignacego Daszyńskiego; • wymienia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich; • wymienia przyczyny i przebieg rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim; • wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami.	• wyjaśnia znaczenie terminu *endecja*; − zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903); • wymienia założenia programowe SDKPiL i PPS; • przedstawia założenia ruchu robotniczego i ruchu narodowego; • przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początki XX w.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Duma Państwowa*, *Macierz Szkolna*; − zna daty: powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa i Polskiego i Litwy (1900), Stronnictwa Ludowego (1895), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897); − identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Stanisława Stojałowskiego, Franciszka Stefczyka, Marii i Bolesława Wysłouchów; • omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich; • wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji;	• wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami; • ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.

	• postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja				• porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL; • porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.	
5. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	• program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy • znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego • wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego .Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków • początki kultury masowej na ziemiach polskich • znaczenie terminów: *modernizm, Młoda Polska, realizm*, • postacie historyczne: Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Maria Konopnicka, Jan Matejko, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska	• wyjaśnia znaczenie terminów: *pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska*; − identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Elizy Orzeszkowej, Jana Matejki, Marii Konopnickiej, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego; • wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc; • podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc.	• wyjaśnia znaczenie terminu *modernizm*; • wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury; • charakteryzuje kulturę Młodej Polski; • wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *literatura postyczniowa, skauting*; • wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury; • wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami.	• wyjaśnia znaczenie terminu *ogródki jordanowskie*, − identyfikuje postacie: Henryka Jordana, Heleny Modrzejewskiej, Andrzeja Małkowskiego, Kazimierza Prószyńskiego; • wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego; • charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w.	• ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc.
Rozdział 5						
1. Świat na drodze ku wojnie	• rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie	• wyjaśnia znaczenie terminów: *trójprzymierze*/*państwa centralne*, *trójporozumienie*/*ententa*;	• zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907); • wymienia przyczyny narastania konfliktów	• wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w.;		

	• wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie • wyścig zbrojeń .nowe rozwiązania techniczne w służbie armii • narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi • powstanie trójprzymierza i trójporozumienia • znaczenie terminów: *trójprzymierze*, *trójporozumienie*	• wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia; • wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia; • wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń.	między europejskimi mocarstwami; • przedstawia przykłady rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach;	• opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia;		
2. Na frontach I wojny światowej	• rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy • działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Verdun) • przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) • działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny • okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny • zakończenie działań wojennych .traktat brzeski, rozejm w Compiègne • znaczenie terminów: *wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Wojna*, *front*; • identyfikuje postać Franciszka Ferdynanda Habsburga; • zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918); • wymienia przyczynę bezpośrednią wybuchu Wielkiej Wojny; • wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *ultimatum*, *wojna błyskawiczna*, *wojna pozycyjna*, *wojna manewrowa*, *nieograniczona wojna podwodna*; • zna daty: wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918); • wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych; • wymienia przyczyny pośrednie wybuchu Wielkiej Wojny; • wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni;	• wyjaśnia znaczenie terminu *U-boot*, *ofensywa*; − identyfikuje postacie: Karola I Habsburga, Wilhelma II, Gawriło Principa; • przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy; • przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych.	− zna daty: przyłączenia się Włoch do ententy (1915), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917); • wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro Węgrzech; • opisuje przebieg walk na froncie zachodnim i wschodnim; • przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech.	− ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej; − ocenia skutki zastosowania nowych rodzajów broni; − porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim.

	• postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand Habsburg		• wskazuje przyczyny klęski państw centralnych.			
3. Rewolucje w Rosji	• przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji • konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) • rewolucja październikowa i jej skutki • wojna domowa i interwencje sił ententy • następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej • znaczenie terminów: *mienszewicy*, *bolszewicy*, *Biała Gwardia, Armia Czerwona, Czeka* • postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Feliks Dzierżyński	• wyjaśnia znaczenie terminów: *bolszewicy*, *Armia Czerwona*, *łagry*; • zna daty: wybuchu rewolucji lutowej (III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (XI 1917); • identyfikuje postać Włodzimierza Lenina; • rozwinie skrót ZSRS.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *rewolucja lutowa*, *rewolucja październikowa*; • zna daty: wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922); • identyfikuje postać Mikołaja II; − wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz rewolucji październikowej; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej; • wymienia, kto sprawuje władzę w Rosji po rewolucji październikowej.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Rada Komisarzy Ludowych*, *dwuwładza*, *Rząd Tymczasowy*, *biała gwardia*, *Czeka*, *tezy kwietniowe*; − zna datę obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917); − identyfikuje postacie: Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego; • omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej; • określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *eserowcy*, *mienszewicy*; − zna datę powstania Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917); − identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Grigorij Rasputin; • wymienia założenia programowe rosyjskich stronnictw politycznych; • omawia przebieg rewolucji lutowej; • charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji.	• ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy.
4. Sprawa polska podczas I wojny światowej	• postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny • działania Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich • kryzys przysięgowy i jego znaczenie • działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji	• wyjaśnia znaczenie terminu *Legiony Polskie*; • zna datę sformowania Legionów Polskich (1914), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919); • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *kryzys przysięgowy*, *Błękitna Armia*; − zna datę kryzysu przysięgowego (VII 1917); • omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Akt 5 listopada* (*manifest dwóch cesarzy*), *Rada Regencyjna*; − zna daty: wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918); • wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r.;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Kompania Kadrowa*, *Legion Puławski*, *I II Brygada Legionów Polskich*; − zna daty: odezwy cara Mikołaja II (1916), powstania Rady Regencyjnej (1917), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914),	• porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim; • ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków.

	• powstanie Błękitnej Armii • postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej .Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej • stanowisko państw ententy w sprawie polskiej • znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej • udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich • znaczenie terminów: *Legiony Polskie, kryzys przysięgowy, Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona* • postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski, Thomas Woodrow Wilson, Roman Dmowski, Władysław Grabski	− wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej.		• przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności.	powstania Legionu Puławskiego (1914); • przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji.	
Rozdział 6						
1. Świat po I wojnie światowej	• skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej • traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami centralnymi oraz ich postanowienia	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Liga Narodów*, *wielki kryzys gospodarczy*; • zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919);	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Wielka Czwórka*, *demilitaryzacja*, *ład wersalski*, *czarny czwartek*, *New Deal*; − zna daty: obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), powstania	• wyjaśnia znaczenie terminów: *plebiscyt*, *wolne miasto*, *mały traktat wersalski*; • charakteryzuje postanowienia małego traktatu wersalskiego;	− zna daty: wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) − identyfikuje postacie: Davida Lloyd George'a, Thomasa Wilsona, Vittorio Orlando;	• ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego; • ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie;

	• powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym • powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) • konferencja w Locarno i jej postanowienia • wielki kryzys gospodarczy .przyczyny i jego skutki polityczne • znaczenie terminów: *ład wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, państwo monoetniczne, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal* • postacie historyczne: Franklin Delano Roosevelt	• wymienia państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim; • wymienia postanowienia traktatu wersalskiego − przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej;	Ligi Narodów (1920), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia *New Deal* (1933); • identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta; • wskazuje na mapie państwa powstałe po I wojnie światowej; • wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów.	• charakteryzuje działalność Ligi Narodów; • charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim; − charakteryzuje postanowienia konferencji w Locarno.	• omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec;	• wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno.
2. Narodziny faszyzmu	• przyczyny powojennego kryzysu demokracji • powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) • okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech • represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech	• wyjaśnia znaczenie terminów: *faszyzm*, *narodowy socjalizm (nazizm)*, *obóz koncentracyjny*, *führer*; • zna daty: marszu na Rzym (1922), przejęcia przez Adolfa Hitlera funkcji kanclerza (I 1933); • identyfikuje postać Adolfa Hitlera; • wymienia cechy charakterystyczne nazizmu.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *marsz na Rzym*, *antysemityzm*, *ustawy norymberskie*, *totalitaryzm*, *Gestapo*; • zna datę przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938); • identyfikuje postać Josefa Goebbelsa, Heinricha Himmlera; • opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Adolfa Hitlera; • charakteryzuje politykę nazistów wobec Żydów.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *noc długich noży*, *ustawy norymberskie*, *noc kryształowa*, *totalitaryzm*; • zna daty: przejęcia przez Benita Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania Republiki Weimarskiej (1919–1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934); • wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *korporacja*, *pucz*, *indoktrynacja*; • zna daty: puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933); • przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej; • omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech.	• wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy totalitarne; • ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r.; • ocenia wpływ polityki prowadzonej przez Adolfa Hitlera na życie obywateli.

	• znaczenie terminów: *faszyzm, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, propaganda, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc długich noży”, obóz koncentracyjny, „noc kryształowa”, hitlerjugend* • postacie historyczne: Adolf Hitler, Josef Goebbels, Heinrich Himmler					
3. ZSRS .imperium komunistyczne	• ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej • utworzenie ZSRS • okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania • funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym • terror komunistyczny i wielka czystka • propaganda komunistyczna • stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw • powstanie, cele i działalność Kominternu • znaczenie terminów: *stalinizm, NKWD, kult jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *stalinizm*, *kult jednostki*, *łagier*; • zna daty: utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop Mołotow (23 VIII 1939); rozwinie skrót NEP; • identyfikuje postać Józefa Stalina; • wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Nowa Ekonomiczna Polityka*, *wielka czystka*, *NKWD*, *Gułag*; • zna datę układu w Rapallo (1922; • wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki; rozwinie skrót NKWD; • wymienia metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *kołchoz*, *kolektywizacja rolnictwa*, *gospodarka planowa*, *czystka*; − zna daty: ogłoszenia NEP (1921), wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933); rozwinie skróty: WKP(b); • identyfikuje postacie: Wiaczesława Mołotowa, Joachima Ribbentropa; • omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *komunizm wojenny*; • wskazuje na mapie największe skupiska łagrów; • wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy; • charakteryzuje reformy gospodarcze Józefa Stalina.	• ocenia politykę Stalina wobec przeciwników; • ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez Stalina.

	Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry • postać historyczna: Józef Stalin					
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	• przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej • przemiany w modzie i życiu codziennym • rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) • kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo • nowe kierunki w architekturze i sztuce • znaczenie terminów: *emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm* • postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mass media, emancypacja, prawa wyborcze*; − identyfikuje postać Charliego Chaplina; • wymienia rodzaje mass mediów; − wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce; • przedstawia społeczne skutki I wojny światowej.	• przedstawia rozwój środków komunikacji i mass mediów w okresie międzywojennym; − charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *modernizm, dadaizm, surrealizm, futuryzm*; − identyfikuje postać Orsona Wellesa; • wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *funkcjonalizm, socrealizm, indoktrynacja*; − identyfikuje postać Rudolfa Valentino; − zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918); • wyjaśnia i ocenia wpływ mass mediów na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym.	• ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej.
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	• militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje • znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii • okoliczności *Anschlussu* Austrii .polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec .konferencja w	• wyjaśnia znaczenie terminu: *aneksja*, *Anschluss*, *oś Berlin Rzym-Tokio* (*państwa osi*); • identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera; • wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji	• wyjaśnia znaczenie terminu *appeasement*; − zna daty: *Anschlussu* Austrii (III 1938), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938); • wymienia postanowienia konferencji w Monachium.	• wyjaśnia znaczenie terminu *remilitaryzacja*; − zna daty: remilitaryzacji Nadrenii (1936), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939); • przedstawia przyczyny *Anschlussu* Austrii;	− zna daty: proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939); • przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej.	• ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium; • ocenia skutki polityki *appeasementu* dla Europy.

	Monachium i jej następstwa .Europa w przededniu wojny .aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę • znaczenie terminów: *remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, polityka ustępstw* • postać historyczna: Neville Chamberlain	Niemiec i Włoch; • podaje przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Hitlera.		• identyfikuje postać Neville'a Chamberlaina; • przedstawia proces militaryzacji Niemiec; • omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej.		
Rozdział 7						
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	• sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej • powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie • powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy • powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego • znaczenie terminów: *Naczelnik Państwa*	• zna daty: przekazania władzy wojskowej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918); • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego; • wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich; • wie, dlaczego 11 listopada stał się symboliczna datą odzyskania przez Polskę niepodległości.	• wyjaśnia znaczenie terminu *Tymczasowy Naczelnik Państwa*; − identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego; • omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego.	• wyjaśnia znaczenie terminu *nacjonalizacja*; • umiejscawia w czasie powołanie rządu Moraczewskiego (18 XI 1918) oraz rządu Ignacego Jana Paderewskiego (I 1919); • wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę.	• przedstawia założenia programowe tymczasowych ośrodków władzy; • przedstawia założenia programowe rządu Jędrzeja Moraczewskiego.	• charakteryzuje sytuację polityczną na ziemiach polskich w pierwszym roku niepodległości; − ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości; − ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości.

	• postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski					
2.Kształtowanie się granic odrodzonej Polski	• spór o kształt odrodzonej Polski .koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego • konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią • przebieg i skutki powstania wielkopolskiego • zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę • wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu • wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) • problem Litwy Środkowej, „bunt" gen. L. Żeligowskiego i jego skutki • przyczyny wybuchu III powstania śląskiego oraz jego skutki • konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński • znaczenie terminów: *koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orlęta Lwowskie, „cud nad Wisłą", linia Curzona,*	• wyjaśnia znaczenie terminu *plebiscyt*; • zna daty: Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921); • identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego; • wymienia postanowienia pokoju ryskiego; • wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt granic państwa polskiego.	− wyjaśnia znaczenie terminu *Orlęta lwowskie*; − zna daty: wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), pierwszego powstania śląskiego (1919), drugiego powstania śląskiego (1920),trzeciego powstania śląskiego (1921); • identyfikuje postacie: Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Ignacego Jana Paderewskiego; • wskazuje na mapie obszar Wolnego Miasta Gdańska, obszar powstania wielkopolskiego; • omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej; • przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską; • omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego; • omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *linia Curzona*, „*cud nad Wisłą*", *koncepcja inkorporacyjna*, *koncepcja federacyjna*, „*bunt*" *Żeligowskiego*; − zna daty: włączenia Litwy Środkowej do Polski (III 1922), plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), • identyfikuje postacie: Wojciecha Korfantego, Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego; • wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim; • porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną; • charakteryzuje przebieg wojny polsko bolszewickiej; • wskazuje na mapie obszary plebiscytowe, zasięg powstań śląskich, • przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich.	− zna daty: zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), podziału Śląska Cieszyńskiego (VII 1920); • identyfikuje postać Józefa Hallera; • charakteryzuje kształtowanie się granic odrodzonej Polski z wykorzystaniem mapy; • przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r.; • omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki; • opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki.	• ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej; • ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu; • ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska; • omawia okoliczności zaślubin Polski z morzem.

	bunt Żeligowskiego, plebiscyt • postacie historyczne: Symon Petlura, Lucjan Żeligowski, Wojciech Korfanty					
3. Rządy parlamentarne	• początki odbudowy państwowości polskiej .trudności w unifikacji państwa • postanowienia małej konstytucji z 1919 r. • ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. • sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych .sojusze z Francją i Rumunią • elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo • rząd W. Grabskiego i jego reformy • charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 • znaczenie terminów: *mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Kresy Wschodnie, dywersja, Korpus Ochrony Pogranicza* • postacie historyczne: Wincenty Witos, Wojciech Korfanty, Roman	• wyjaśnia znaczenie terminu *Naczelnik Państwa*; • zna daty: uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru Gabriela Narutowicza na prezydenta (XII 1922), układu polsko-francuskiego (II 1921),; • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego; • wymienia partie polityczne II Rzeczypospolitej; • wymienia państwa, z którymi II Rzeczypospolita zawarła sojusze.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *mała konstytucja*, *konstytucja marcowa*, *hiperinflacja*; − zna daty: pierwszych wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta Gabriela Narutowicza (16 XII 1922); • wymienia postanowienia konstytucji marcowej; • wymienia postanowienia sojuszy Polski z Francją i Rumunią; − identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Władysława Grabskiego.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *wojna celna*, *system parlamentarny*, *Kresy Wschodnie*; • wymienia postanowienia małej konstytucji; • omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza; • charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *sejm ustawodawczy*, *Zgromadzenie Narodowe*, *kontrasygnata*, *dywersja*; − identyfikuje postacie: Romana Rybarskiego, Ignacego Daszyńskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya; • charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej;	• ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926; • charakteryzuje wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej.

	Rybarski, Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski					
4. Zamach majowy i rządy sanacji	• przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej • przebieg i skutki zamachu majowego • wybór I. Mościckiego na prezydenta • wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. • stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) • stosunki międzynarodowe władz sanacyjnych .koncepcja Międzymorza, polityka równowagi • relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) • śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji • polski autorytaryzm na tle europejskim • znaczenie terminów: *przewrót majowy*, *piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *zamach majowy*, *sanacja*; • zna daty: początku zamachu majowego (12 V 1926), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935); • identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego, Stanisława Wojciechowskiego; • wymienia nazwy traktatu z ZSRS i układu z Niemcami z okresu polityki równowagi;	• zna daty: traktatu polsko-radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934); − wyjaśnia znaczenie terminów: nowela sierpniowa, autorytaryzm, konstytucja kwietniowa, polityka równowagi; − identyfikuje postać Józefa Becka; • wymienia przyczyny zamachu majowego; • charakteryzuje przebieg zamachu majowego; • przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem*, *Centrolew*, *wybory brzeskie*; − zna datę dymisji rządu i prezydenta Stanisława Wojciechowskiego (14 V 1926), wyborów brzeskich (XI 1930); − identyfikuje postacie: Macieja Rataja, Walerego Sławka, Edwarda Rydza Śmigłego; • opisuje skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego;	− zna datę procesu brzeskiego (1932); • wyjaśnia znaczenie terminów: *partyjniactwo* „*cuda nad urną*”, *grupa pułkowników*; • porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach marcowej i kwietniowej; • charakteryzuje rządy sanacyjne; • przedstawia politykę sanacji wobec opozycji; • omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego.	• charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie; • ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli.

	sierpniowa, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa, Bereza Kartuska • postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Józef Beck, Edward Rydz-Śmigły					
5. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	• problemy gospodarki II RP (różnice w rozwoju gospodarczym ziem polskich, trudności w ich integracji, podział na Polskę A i B) • reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego .reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa Gdyni oraz COP) • wielki kryzys gospodarczy w Polsce • struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej • polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych • znaczenie terminów: *magistrala węglowa, reforma walutowa, Centralny Okręg Przemysłowy,* asymilacja narodowa, getto ławkowe, *numerus clausus*	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy*; • wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B, obszar COP-u, Gdynię; • wymienia różnice między Polską A i Polską B; rozwinie skrót COP; • charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej pod względem narodowościowym; − przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej.	− wyjaśnia znaczenie terminów: *reforma rolna, reforma walutowa, hiperinflacja, magistrala węglowa*; • identyfikuje postacie: Eugeniusza Kwiatkowskiego, Władysława Grabskiego; • na podstawie mapy wymienia okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej; − omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej; • wymienia reformy rządu Władysława Grabskiego; • przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni;	• wyjaśnia znaczenie terminów: *asymilacja narodowa, getto ławkowe, hiperinflacja*; − zna daty: reformy walutowej Władysława Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937); • wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej; • przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości; • omawia założenia i realizację reformy rolnej; • omawia stosunki polsko-żydowskie; • wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa;	− zna daty: ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), przeprowadzenia spisów powszechnych w II Rzeczypospolitej (1921 i 1931); • opisuje sposoby przezwyciężania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej; • charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców.	• ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuacje gospodarczą II Rzeczypospolitej; • ocenia znaczenie portu gdyńskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej; • ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego; • ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych.

	• postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski, Władysław Grabski					
6. Kultura i nauka II RP	• rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej • osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) • dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, architektura) • rozwój polskiej kinematografii • postacie historyczne: Stefan Banach, Władysław Reymont, Stefan Żeromski, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Stanisław Ignacy Witkiewicz, Julian Tuwim, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Franciszek Żwirko, Stanisław Wigura • znaczenie terminów: *analfabetyzm, awangarda, Enigma, Luxtorpeda*	• wyjaśnia znaczenie terminu *analfabetyzm*; − identyfikuje postacie: Władysława Reymonta, Stefana Żeromskiego; • wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym i ich dzieła; • wymienia nurty, które powstały w malarstwie i architekturze.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *ekspresjonizm*, *impresjonizm*; − identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Marii Dąbrowskiej, Witolda Gombrowicza, Juliana Tuwima; • omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej • wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych.	• wyjaśnia znaczenie terminów: *formizm*, *modernizm*, *funkcjonalizm*; − identyfikuje postacie: Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury; • wymienia przykłady wyższych uczelni funkcjonujących w II RP; • wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, twórców filmu i sztuki w Polsce międzywojennej;	− wyjaśnia znaczenie terminów: *skamandryci*, *awangarda*; − zna datę reformy szkolnictwa (1932); − identyfikuje postacie: Brunona Schulza, Tadeusza Dołęgi Mostowicza, Hanki Ordonówny; • wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia; • charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze i literaturze II Rzeczypospolitej.	• ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym.
7. Schyłek niepodległości	• postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej • zajęcie Zaolzia przez Polskę • niemieckie żądania wobec Polski • stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera	• zna datę paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939); • wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r.;	− wyjaśnia znaczenie terminu: *Zaolzie*, *eksterytorialność*; • zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938); − identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Józefa Becka; − wskazuje na mapie: Zaolzie, obszary, które na	• charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; • wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej;	− zna datę przemówienia sejmowego Józefa Becka (5 V 1939); • przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie; − charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej;	• ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej; • ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia.

	• zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią • pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje • postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny • postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Wiaczesław Mołotow	• wymienia postanowienia paktu Ribbentrop Mołotow.	mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS; • omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich; • wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow.	• wyjaśnia, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r.	− wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę Adolfa Hitlera; − wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop-Mołotow.	

Klasa 8

Temat lekcji	Materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział 1						
1. Napaść na Polskę	Przygotowania Niemiec do wojny Polski plan obrony Wybuch II wojny światowej Wojna obronna w 1939 r. Napaść sowiecka Ewakuacja polskich władz Bilans wojny obronnej	• wyjaśnia znaczenie terminów: wojna błyskawiczna (Blitzkrieg), „dziwna wojna”, internowanie • zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) • identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina	• identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego • wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej • podaje przykłady szczególnego bohaterstwa Polaków, np. obrona poczty w Gdańsku, walki o Westerplatte, obrona wieży spadochronowej w Katowicach, bitwy pod	• wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. • wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, bitwa graniczna, „polskie Termopile” • zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), internowania władz	• identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga, Tadeusza Kutrzeby • przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. • omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop–Mołotow	• ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. • ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

			Mokrą i Wizną, bitwa nad Bzurą, obrona Warszawy, obrona Grodna, bitwa pod Kockiem, obrona Helu	polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacja Warszawy (28 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939) • przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski • wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi	• wymienia i charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski	
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina (1939–1941)	Wojna zimowa Agresja Niemiec na Danię i Norwegię Atak III Rzeszy na Francję Państwo Vichy Bitwa o Anglię Wojna na Bałkanach	• wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię • identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles'a de Gaulle'a • wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r.	• wyjaśnia znaczenie terminów: linia Maginota, kolaboracja • zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (IV 1940), ataku III Rzeszy na Francję (V–VI 1940), bitwy o Anglię (VII–X 1940) • wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.	• identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe'a Pétaina • wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy, Komitet Wolnej Francji • opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie	• zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 .III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941) • przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939–1941 • przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939–1940	• opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940–1941
TSW .Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	Jak pokonać flotę brytyjską? Bitwa o Anglię Pierwsza porażka Hitlera	• wyjaśnia znaczenie terminu Enigma • zna datę: bitwy o Anglię (lato–jesień 1940) • identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla	• wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Lew morski" • wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię	• zna datę największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940) • wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami • przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii	• zna datę nalotu na Coventry (XI 1940) • identyfikuje postacie: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Zygalskiego • omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię • porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie bitwy o Anglię	• wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię • ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię

3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	Atak niemiecki na ZSRS Wielka Wojna Ojczyźniana Bitwa o Moskwę Przełomowe wydarzenia na froncie wschodnim Losy jeńców sowieckich	• wyjaśnia znaczenie terminów: plan „Barbarossa”, Wielka Wojna Ojczyźniana • zna datę agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941) • omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej	• wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem • wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki	• wyjaśnia znaczenie terminu blokada Leningradu • identyfikuje postać Gieorgija Żukowa • wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r. • przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej	• zna daty: blokady Leningradu (1941–1944), bitwy o Moskwę (XI–XII 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 .II 1943), bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943) • przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943 • przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich	• wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS • wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych Ruch oporu w okupowanej Europie Polityka niemiecka wobec Żydów Holokaust Niemieckie obozy koncentracyjne i obozy zagłady Postawy wobec Holokaustu	• wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny, pacyfikacja, gwiazda Dawida, obóz zagłady • identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej	• przedstawia założenia polityki rasowej hitlerowców oraz metody jej realizacji, szczególnie wobec Żydów • omawia bilans Holokaustu	• wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), Generalny Plan Wschodni, „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, Szoa, „Żegota” • charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec • wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu • wyjaśnia, jakimi sposobami ludność obszarów okupowanych przez Niemców niosła pomoc Żydom	• wyjaśnia znaczenie terminów: szmalcownicy, Babi Jar, Ponary • zna datę konferencji w Wannsee (I 1942) • identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Josipa Broza-Tity • wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie • porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców • przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów	• omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów • ocenia postawy wobec Holokaustu
5. Wojna poza Europą	Walki w Afryce Północnej Wojna na Atlantyku Przystąpienie Japonii i USA do wojny Ofensywa japońska w Azji	• wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, konwój, Enigma, lotniskowiec, pancernik • zna datę ataku Japonii na USA (7 XII 1941)	• wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o Atlantyk, wilcze stada • identyfikuje postacie: Franklina Delano	• wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne	• zna daty: bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942), walk o Guadalcanal (VIII 1942 .II 1943)	• omawia działania wojenne na morzach i oceanach • ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny

			Roosevelta, Erwina Rommla	• wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway, oraz lokalizuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej	• identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery'ego, Dwighta Eisenhowera • wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r. • przedstawia przebieg walk w Afryce • charakteryzuje ekspansję japońską w Azji	• przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagań na morzach i oceanach
6. Droga do zwycięstwa	Początek Wielkiej Koalicji Walki na Sycylii i we Włoszech Konferencja Wielkiej Trójki Otwarcie drugiego frontu w Europie Koniec wojny w Europie Walki na Dalekim Wschodzie	• wyjaśnia znaczenie terminów: izolacjonizm, Karta atlantycka, Wielka Koalicja, Wielka Trójka, konferencja w Teheranie • zna daty: konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), desantu aliantów w Normandii (VI 1944), konferencji jałtańskiej (II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) • identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Harry'ego Trumana	• wyjaśnia genezę i cele Wielkiej Koalicji	• przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie i Jałcie	• wyjaśnia znaczenie terminów: *Lend-Lease Act*, operacja „Market Garden", operacja „Bagration", taktyka żabich skoków, kamikadze • zna daty: podpisania Karty atlantyckiej (VIII 1941 r.), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944 i I 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945) • identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Douglasa MacArthura, Bernarda Montgomery'ego • charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej • charakteryzuje działania na frontach w latach 1944–1945	• przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej • ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii

Rozdział 2						
1. Dwie okupacje	Podział ziem polskich Okupacja niemiecka Terror hitlerowski Okupacja sowiecka Deportacje w głąb ZSRS Zbrodnia katyńska	• wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, sowietyzacja, łapanka, wysiedlenia, deportacja, akcja „AB” • zna datę zbrodni katyńskiej (IV–V 1940)	• wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką, miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS • charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej	• zna datę podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939) • podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego (Palmiry, kaźń profesorów krakowskich i lwowskich, Katyń) • omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej	• wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, volkslista, gadzinówka, Akcja Specjalna „Kraków”, „granatowa” policja, Pawiak • identyfikuje postać Hansa Franka • przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją • przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie • przedstawia cele deportacji Polaków w głąb ZSRS	• porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec społeczeństwa polskiego
2. Władze polskie na uchodźstwie	Powstanie polskiego rządu na emigracji Armia Polska na Zachodzie Polacy na frontach II wojny światowej Relacje polsko-sowieckie Armia Andersa w ZSRS Sprawa katyńska Śmierć generała Sikorskiego	• wyjaśnia znaczenie terminów: rząd emigracyjny, układ Sikorski–Majski, armia Andersa, sprawa katyńska • zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski–Majski (VII 1941) • identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa • przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego	• wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, katastrofa gibraltarska • wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej • wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem na uchodźstwie	• omawia postanowienia układu Sikorski–Majski • wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, Monte Cassino, Falaise, Arnhem, Berlin, bitwa o Anglię, oblężenie Tobruku)	• zna daty: walk o Narwik (1940), walk o Tobruk (1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (VII 1943) • identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga	• omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej • omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej • przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych

					• wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie omawia okoliczności powstania układu Sikorski–Majski • opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii Andersa • wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej	
TSW .Kim był kapral Wojtek?	Jak Wojtek został żołnierzem? Niedźwiedzie zadania bojowe Niedźwiedź cywil	• wyjaśnia znaczenie terminu żołd • identyfikuje postacie: gen. Władysława Andersa, kaprala Wojtka	• przedstawia okoliczności przygarnięcia niedźwiadka przez polskich żołnierzy • opisuje prace, które pomagał wykonywać niedźwiedź Wojtek	• opisuje trasę, którą przemierzyła armia Andersa	• omawia powojenne losy niedźwiedzia Wojtka • tłumaczy, dlaczego niedźwiedź Wojtek nie trafił po wojnie do Polski	
3. Polskie Państwo Podziemne	Początki działalności konspiracyjnej Powstanie Armii Krajowej Działalność polskiego podziemia Polskie Państwo Podziemne	• wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Armia Krajowa (AK), Szare Szeregi • zna datę powstania AK (II 1942) • identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego „Grota”, Tadeusza Komorowskiego „Bora”	• wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki • przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego	• wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), Delegatura Rządu RP na Kraj, sabotaż • wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego • wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa	• wyjaśnia znaczenie terminów: cichociemni, dywersja, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa • zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939), akcji pod Arsenałem (1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944) • identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, Jana Bytnara „Rudego”, Jana Karskiego,	• charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala • wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją

					Jana Nowaka- -Jeziorańskiego • wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj • wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ/AK	
TSW .Akcje polskiego ruchu oporu	Kedyw Akcja pod Arsenałem Akcja „Główki”	• wyjaśnia znaczenie terminów: sabotaż, dywersja • identyfikuje postacie: Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”, Franza Kutschery	• wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenałem, zamach na F. Kutscherę, Kedyw • zna daty: akcji pod Arsenałem (III 1943), zamachu na F. Kutscherę (II 1944)	• przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutscherę • podaje przyczyny i skutki akcji pod Arsenałem • przedstawia metody działania Kedywu	• wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenałem („Meksyk II”), akcja „Główki” • zna daty: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942) • identyfikuje postać Emila Fieldorfa „Nila”	• omawia przebieg akcji pod Arsenałem oraz zamachu na F. Kutscherę • wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenałem • ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	Postawa Polaków wobec okupantów Zagłada polskich Żydów Powstanie w getcie warszawskim Polacy wobec Holokaustu Rzeź wołyńska	• wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska • zna daty: wybuchu powstania w getcie warszawskim (IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943)	• identyfikuje postacie: Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego • wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego	• wymienia znaczenie terminów: szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne • identyfikuje postacie: Jana Karskiego, Stepana Bandery • omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki	• wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich • charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy • opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu • opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim	• przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu • ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów
5. Akcja „Burza” i powstanie warszawskie	Akcja „Burza” i jej przebieg Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego Wybuch powstania Powstanie warszawskie Skutki powstania	• wyjaśnia znaczenie terminów: godzina „W”, plan „Burza”, zrzuty • zna daty wybuchu i upadku powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944)	• identyfikuje postacie: Tadeusza Komorowskiego „Bora” • przedstawia założenia planu „Burza”	• przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego	• wyjaśnia znaczenie terminu operacja „Ostra Brama” • zna datę operacji „Ostra Brama” (VII 1944) • omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie	• opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich • omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego • ocenia decyzję władz polskiego podziemia

					decyzji o wybuchu powstania w Warszawie • charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego	dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną • ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego
6. Sprawa polska pod koniec wojny	Polska Lubelska Wielka Trójka a sprawa polska Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	• wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa, Manifest PKWN, Polska Lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN) • zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (VII 1944), konferencji w Jałcie (II 1945)	• wyjaśnia znaczenie terminu proces szesnastu • identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego • wymienia postanowienia konferencji w Teheranie oraz w Jałcie dotyczące Polski	• zna daty: rozwiązania AK (I 1945), procesu szesnastu (VI 1945), powstania TRJN (VI 1945) • omawia okoliczności i skutki powstania TRJN	• wyjaśnia znaczenie terminu Niepodległość („NIE”) • identyfikuje postać Edwarda Osóbki-Morawskiego • przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów • podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie • opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego	• ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej
Rozdział 3						
1. Początek zimnej wojny	Skutki II wojny światowej Konferencja w Poczdamie i procesy norymberskie Powstanie ONZ Ekspansja komunizmu w Europie Zimna wojna i doktryna Trumana Kryzys berliński	• wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, układ dwubiegunowy, Powszechna deklaracja praw człowieka, strefa okupacyjna, żelazna kurtyna, blokada Berlina Zachodniego, NATO, reparacje wojenne	• wyjaśnia znaczenie terminów: procesy norymberskie, plan Marshalla, doktryna Trumana • zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), konferencji poczdamskiej (VII–VIII 1945), uchwalenia	• identyfikuje postacie: George’a Marshalla • wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie • przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich • wskazuje okoliczności powstania NATO	• opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego • wyjaśnia znaczenie terminów: Karta Narodów Zjednoczonych, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, powstanie berlińskie, cztery D:	• wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie • ocenia znaczenie powstania ONZ • ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec

	Powstanie dwóch państw niemieckich Powstanie NATO	• identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana • wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni	Powszechnej deklaracji praw człowieka (1948), powstania RFN i NRD (1949), powstania NATO (1949) • przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń • wyjaśnia, czym była zimna wojna		denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja • zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), ogłoszenia planu Marshalla (1947), przemówienia W. Churchilla w Fulton (1946), ogłoszenia doktryny Trumana (1947), blokady Berlina Zachodniego (1948-1949) • przedstawia polityczne skutki II wojny światowej • wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego	
TSW .Mur berliński	Miasto podzielone żelazną kurtyną Ucieczka do lepszego świata Solidarni z berlińczykami Upadek muru	• wyjaśnia znaczenie terminu mur berliński • zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zjednoczenia Niemiec (1990)	• identyfikuje postać Helmuta Kohla • wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego	• wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego	• omawia okoliczności upadku muru berlińskiego • wyjaśnia znaczenie terminu Checkpoint Charlie • zna datę wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961) • identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy'ego, Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa • opisuje, jak budowano mur berliński	• wyjaśnia, jaką rolę w komunistycznej propagandzie odgrywał mur berliński • wyjaśnia, w jaki sposób międzynarodowa opinia publiczna zareagowała na budowę muru berlińskiego • ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA .J.F. Kennedy'ego i R. Reagana
2. Za żelazną kurtyną	ZSRS po II wojnie światowej Kraje demokracji ludowej Odwilż w bloku wschodnim Układ Warszawski	• wyjaśnia znaczenie terminów: supermocarstwo, kraje demokracji ludowej, odwilż, tajny referat Chruszczowa,	• wyjaśnia znaczenie terminu powstanie węgierskie • zna datę powstania węgierskiego (X 1956)	• wyjaśnia znaczenie terminu Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) • wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla	• zna daty: powstania RWPG (1949), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (1956)	• charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina

	Powstanie węgierskie w 1956 r.	destalinizacja, Układ Warszawski • zna datę śmierci J. Stalina (1953)	• identyfikuje postać Nikity Chruszczowa • omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej	przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej • omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego	• identyfikuje postać Imre Nagya • przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia • wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r. • przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r.	• charakteryzuje sposób sprawowania władzy i politykę prowadzoną przez N. Chruszczowa
3. Rozpad systemu kolonialnego	Wojna domowa w Chinach Polityka wewnętrzna Mao Zedonga Wojna w Korei Rozpad systemu kolonialnego Klęska Francji w Indochinach Powstanie Indii i Pakistanu Upadek kolonializmu w Afryce Kraje Trzeciego Świata	• wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna, dekolonizacja, Trzeci Świat, Rok Afryki • zna daty: wojny w Korei (1950–1953), Roku Afryki (1960) • wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego	• wyjaśnia znaczenie terminu metoda biernego oporu • identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Mahatmy Gandhiego • wskazuje na mapie Koreę, Wietnam, Chiny, Indie, Pakistan • przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji	• omawia sposoby realizacji i skutki Wielkiego Skoku w Chinach • wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach	• zna datę powstania Chińskiej Republiki Ludowej (1949) • wyjaśnia znaczenie terminów: czerwona książeczka, neokolonializm • przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej • opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki • opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga • podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego • przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego	• przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei • opisuje proces dekolonizacji Indochin • charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce • charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości • omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny • ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii

					imperium kolonialnego w Indiach	
4. Konflikt na Bliskim Wschodzie	Powstanie państwa Izrael Rewolucja islamska w Iranie I wojna w Zatoce Perskiej	• wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, syjonizm • zna daty: powstania Izraela (1948), rewolucji islamskiej w Iranie (1979), I wojny w Zatoce Perskiej (1990)	• wyjaśnia znaczenie terminu konflikt żydowsko- -palestyński • identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata, Ruhollaha Chomejniego • wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej	• wyjaśnia znaczenie terminu „Pustynna burza” • wymienia przyczyny konfliktów izraelsko-arabskich • przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael	• zna datę wojny o niepodległość Izraela (1948–1949) • identyfikuje postać Saddama Husajna • omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości • opisuje charakter konfliktu bliskowschodniego • omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej • przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie	• ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu • ocenia rolę mocarstw światowych w konflikcie bliskowschodnim
5. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	Rywalizacja Wschód–Zachód Kryzys kubański Wojna w Wietnamie Rywalizacja w kosmosie Rządy Breżniewa Praska Wiosna 1968 r.	• wyjaśnia znaczenie terminów: wyścig zbrojeń • identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Fidela Castro, Johna F. Kennedy’ego	• wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, Praska Wiosna • zna daty: wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (1962), Praskiej Wiosny (1968) • wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja (zimna wojna) między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu	• zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1957), lądowania na Księżycu (1969) • przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego • omawia przyczyny i skutki Praskiej Wiosny	• identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Jurija Gagarina, Neila Armstronga, Aleksandra Dubčeka • omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. I 70. XX w. • przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie • wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji	• omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje

6. Droga ku wspólnej Europie	Demokratyzacja Europy Zachodniej Upadek europejskich dyktatur Początek integracji europejskiej Powstanie EWG i Euratomu Powstanie Unii Europejskiej	• wyjaśnia znaczenie terminów: Unia Europejska, euro • zna datę powstania Unii Europejskiej w wyniku zawarcia traktatu z Maastricht (1992) • podaje przyczyny integracji europejskiej • identyfikuje postać Roberta Schumana	• wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Euratom, układ z Schengen, traktat z Maastricht • zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957)	• zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), podpisania układu w Schengen (1985) • identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida de Gasperiego • wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG oraz państwa należące do UE • wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej	• wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Komisja Europejska, Parlament Europejski, Rada Europejska, Beneluks, unia celna • przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej • wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej	• wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG • omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej • ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej
7. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	Rewolucja obyczajowa Ruchy kontestatorskie Bunty studenckie Prawa kobiet Terroryzm polityczny Walka z segregacją rasową w USA Sobór watykański II	• wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja obyczajowa, ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa	• zna datę obrad soboru watykańskiego II (1962–1965) • identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI	• zna datę buntów studenckich we Francji (1968) • przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w. • omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki	• przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60. • wymienia hasła ruchów kontestatorskich • wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA • wymienia skutki obrad soboru watykańskiego II • prezentuje poglądy ruchów walczących o prawa kobiet w XX w. • omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich • opisuje walkę o równouprawnienie rasowe • wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na	• wyjaśnia znaczenie terminów: kontrkultura, laicyzacja, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny • omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich i pacyfistycznych • wymienia przejawy terroryzmu politycznego • ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w. • ocenia znaczenie reform soboru watykańskiego II

					kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70.	
Rozdział 4						
1. Początki władzy komunistów w Polsce	Nowa Polska Polacy wobec komunistów Referendum ludowe w 1946 r. Sfałszowane wybory w 1947 r. Podziemie antykomunistyczne Przemiany gospodarcze	• wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, przesiedlenia ludności, Polska Partia Robotnicza, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), żołnierze niezłomni (wyklęci)	• wyjaśnia znaczenie terminów: akcja „Wisła”, referendum ludowe, demokracja ludowa, reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu • zna daty: referendum ludowego (1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (1947) • identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki” • wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej, kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich	• wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Bezpieczeństwa (UB), cenzura prewencyjna, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN), bitwa o handel • identyfikuje postać Józefa Franczaka „Lalusia” • przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej • opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce	• charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej • przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego • przedstawia realia funkcjonowania podziemia niepodległościowego • przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów • przytacza metody terroru stosowane przez komunistów	• ocenia postawę żołnierzy wyklętych • ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu • podaje przejawy zależności Polski od ZSRS po wojnie • omawia przebieg odbudowy Warszawy • określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu
TSW .Jak Polacy zasiedlali Ziemie Odzyskane?	Przejmowanie kontroli Napływ osadników Zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych Sami swoi	• wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, szabrownictwo • zna daty: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945), akcji „Wisła” (1947)	• omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków • wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	• omawia przyczyny napływu osadników na Ziemie Odzyskane • przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	• wyjaśnia, jak propaganda komunistyczna propagowała ideę Ziem Odzyskanych • wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemie Odzyskane • przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziem Odzyskanych z Polską	• ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziem Odzyskanych

					• wymienia przykłady filmów o losach Ziem Odzyskanych i ich mieszkańcach	
2. Polska w czasach stalinizmu	Powstanie PZPR Przemiany gospodarczo-społeczne Próba kolektywizacji rolnictwa Okres stalinizmu w Polsce (1948–1956) Socrealizm Konstytucja stalinowska 1952 r. Walka z Kościołem katolickim	• wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), system monopartyjny, Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL), system centralnego sterowania gospodarką, Państwowe Gospodarstwa Rolne • identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta	• wyjaśnia znaczenie terminów: plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm • zna daty: powstania PZPR (1948), przyjęcia Konstytucji PRL (1952) • podaje założenia planu sześcioletniego	• zna datę planu sześcioletniego (1950–1955) • wyjaśnia znaczenie terminów: „wyścig pracy”, przodownik pracy, kułak • podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim • wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej	• przedstawia okoliczności powstania PZPR • przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego • omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu • przedstawia założenia Konstytucji PRL z 1952 r. • opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła	• ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu
3. Czasy Gomułki (1956–1970)	PRL po śmierci Stalina Poznański Czerwiec Rządy Gomułki .mała stabilizacja Spór z Kościołem Marzec 1968 r. Grudzień 1970 r.	• wyjaśnia znaczenie terminów: Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa, mała stabilizacja, obchody Tysiąclecia Chrztu Polski • zna daty: śmierci J. Stalina (1953), obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966) • identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, kardynała Stefana Wyszyńskiego • prezentuje okoliczności dojścia W. Gomułki do władzy	• wyjaśnia znaczenie terminów: poznański Czerwiec, „polska droga do socjalizmu”, Marzec 1968 r., Grudzień 1970 r. • zna daty: wydarzeń poznańskich (VI 1956), polskiego Października (X 1956), wydarzeń marcowych (III 1968), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (XII 1970) • charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL	• wyjaśnia przyczyny i skutki oraz opisuje przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. • omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce • przedstawia przebieg obchodów milenijnych	• zna datę wystosowania listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965) • identyfikuje postać Romka Strzałkowskiego • omawia proces odwilży • charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim • wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemickiej w Polsce w 1968 r. • wyjaśnia znaczenie terminów: *List 34*, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO)	• ocenia postawę W. Gomułki wobec wydarzeń poznańskich • ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. • ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL • wymienia przedstawicieli polskiej szkoły filmowej • opisuje normalizację stosunków między Polską a Republiką Federalną Niemiec

					• wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z Marca 1968 r. i Grudnia 1970 r.	
4. Polska w czasach Gierka	„Druga Polska” Edwarda Gierka Życie na kredyt Życie codzienne w PRL Propaganda sukcesu Nowelizacja konstytucji	• wyjaśnia znaczenie terminów: „druga Polska”, propaganda sukcesu • identyfikuje postać Edwarda Gierka • przedstawia przemiany w życiu codziennym Polaków za rządów E. Gierka	• wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka • opisuje życie codzienne w czasach PRL	• zna datę nowelizacji Konstytucji PRL (1976) • omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa • wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka	• wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju • identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego, Kazimierza Górskiego, Huberta Wagnera • wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka nie przyniosła spodziewanych rezultatów • przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r. • przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków	• ocenia okres rządów E. Gierka
Rozdział 5						
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	Czerwiec 1976 r. Powstanie opozycji antykomunistycznej Rozwój opozycji Papież Polak	• wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Obrony Robotników (KOR) • identyfikuje postacie: Jana Pawła II, Jacka Kuronia	• wyjaśnia znaczenie terminu Czerwiec 1976 r. • zna daty: wydarzeń czerwcowych (1976), powstania KOR (1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978), pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (1979)	• opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. • określa cele i opisuje działalność KOR-u • wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce	• wyjaśnia znaczenie terminów: drugi obieg, Wolne Związki Zawodowe (WZZ) • identyfikuje postacie: Stanisława Pyjasa, Jana Józefa Lipskiego, Antoniego Macierewicza, Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego	• wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne

					• przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce • charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.	
2. Powstanie „Solidarności”	Strajki sierpniowe w 1980 r. Utworzenie NSZZ „Solidarność” Na drodze do konfrontacji	• wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, 21 postulatów „Solidarności”, NSZZ „Solidarność” • zna datę strajków sierpniowych (VIII 1980), porozumień sierpniowych z Gdańska (31 VIII 1980) • identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz	• wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, porozumienia sierpniowe • przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.	• wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności” • omawia przebieg wydarzeń sierpniowych	• zna daty: powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980), zamachu na Jana Pawła II (V 1981) • identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mehmeta Alego Ağcy • omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności” • przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.	• wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją
3. Stan wojenny w Polsce	Wprowadzenie stanu wojennego Internowanie opozycjonistów Reakcja społeczeństwa Ostatnie lata PRL	• wyjaśnia znaczenie terminów: stan wojenny, Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), internowanie • zna datę wprowadzenia stanu wojennego (13 XII 1981) • identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy, Jerzego Popiełuszki	• przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce	• charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce	• zna daty: pacyfikacji kopalni „Wujek” (XII 1981), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984) • przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego, w tym przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie • charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego • przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny	• ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego

					• wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	
TSW .Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	Początki Pomarańczowej Alternatywy Pomarańczowa Alternatywa w akcji Działalność po Okrągłym Stole	• wyjaśnia znaczenie terminu Pomarańczowa Alternatywa	• zna daty: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1987–1988), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990) • identyfikuje postać Waldemara Fydrycha	• wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie • wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy	• identyfikuje postać Krzysztofa Skiby • zna daty pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981) • przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy • wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy • omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole	• ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu
4. Rozpad bloku wschodniego	Kryzys ZSRS Ronald Reagan prezydentem USA Próby reform w ZSRS Jesień Ludów Rozpad ZSRS -	• wyjaśnia znaczenie terminu Jesień Ludów • identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Václava Havla	• wyjaśnia znaczenie terminów: aksamitna rewolucja, *pierestrojka*, *głasnost* • zna daty: obalenia komunizmu w europejskich państwach bloku wschodniego (1989–1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozpadu ZSRS (1991)	• wyjaśnia znaczenie terminu pucz Janajewa • identyfikuje postacie: Borysa Jelcyna, Giennadija Janajewa • przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. • wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS	• zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejęcia władzy przez Gorbaczowa (1985), puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991), rozwiązania ZSRS (XII 1991) • charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej • charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego	• ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej .przedstawia rolę Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego • wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne

					• omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie • wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego	
5. Początek III Rzeczypospolitej	Obrady Okrągłego Stołu Wybory czerwcowe w 1989 r. „Wasz prezydent, nasz premier” Budowa III Rzeczypospolitej	• wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe • zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) • identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego, Tadeusza Mazowieckiego	• wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy • zna datę powołania rządu T. Mazowieckiego (1989)	• podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu • przedstawia następstwa wyborów czerwcowych	• wyjaśnia znaczenie terminów: „gruba linia”/„gruba kreska”, ustalenia z Magdalenki • zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989) • identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Bronisława Geremka, Krzysztofa Skubiszewskiego • omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu • przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego	• ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce
TSW .Terroryzm czeczeński	Pierwsze zamachy Śmierć w teatrze Atak na szkołę	• wyjaśnia znaczenie terminu terroryzm • zna datę zamachu na szkołę w Biesłanie (2004)	• wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego	• wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich	• zna daty: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995), zamachu w teatrze na Dubrowce (2002) • identyfikuje postać Szamila Basajewa • omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku	• ocenia postawy bojowników czeczeńskich i władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego • omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich

					• opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce • przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie • opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim	
Rozdział 6						
1. [3.] Polska w latach 90. XX w.	Reformy gospodarcze Społeczne koszty przemian ustrojowych Rozpad obozu solidarnościowego Sytuacja wewnętrzna Polski Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Plan Balcerowicza i jego skutki	• wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja, gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja, bezrobocie • identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego	• wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, pluralizm polityczny • zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), uchwalenia Konstytucji RP (1997), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005) • wymienia reformy przeprowadzone w 1999 r. • wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej	• omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza	• wyjaśnia znaczenie terminu „wojna na górze” • zna daty: rozwiązania PZPR (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), reformy administracyjnej (1999) • identyfikuje postacie: Jana Olszewskiego, Jarosława Kaczyńskiego, Ryszarda Kaczorowskiego • omawia koszty społeczne reform gospodarczych • charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski • przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej • wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego	• ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r. • omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.
2. [4.] Polska w NATO i UE	Polska polityka zagraniczna	• wyjaśnia znaczenie terminów: NATO,	• wyjaśnia znaczenie terminu referendum akcesyjne	• wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE	• wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt	• ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE

	Polska w strukturach NATO Polska droga do UE Polskie społeczeństwo wobec Unii Polska w walce z terroryzmem	referendum akcesyjne, Unia Europejska • zna daty: przyjęcia Polski do NATO (1999), wejścia Polski do UE (2004)	• przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE • omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO	• przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE	Weimarski, Grupa Wyszehradzka • zna daty: wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), obecności polskich żołnierzy na wojnach w Afganistanie (od 2002) i Iraku (2003–2008) • określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej • wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO	• opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem • wymienia korzyści, jakie przyniosły Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO

Informatyka

Klasa 4

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
Dlaczego warto uczyć się informatyki?	podaje, do czego mogą się przydać umiejętności informatyczne wymienia zasady obowiązujące w pracowni komputerowej stosuje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w pracowni oraz podczas pracy na komputerze				
Rozdział I. Komputer i Ty					
1. W świecie urządzeń cyfrowych	wyjaśnia, czym jest komputer zna zasady bezpiecznej pracy z komputerem i innymi urządzeniami cyfrowymi	podaje przykłady informacji, które przetwarza komputer podaje przykłady urządzeń rozszerzających możliwości komputera stosuje zasady bezpiecznej pracy z urządzeniami cyfrowymi	wyjaśnia, czym są urządzenia wejścia i urządzenia wyjścia podaje przykłady urządzeń wejścia i urządzeń wyjścia oraz takich, które są zarówno urządzeniami wejścia, jak i wyjścia wyjaśnia, czym jest zestaw komputerowy	stosuje zasady ekologicznego zachowania przy korzystaniu z urządzeń cyfrowych	omawia wpływ technologii na środowisko
2. Programy, pliki i foldery	podaje przykłady programów komputerowych określa, jaki system operacyjny jest zainstalowany na komputerze odróżnia plik od folderu uruchamia programy	wyjaśnia pojęcia: *program komputerowy*, *system operacyjny*, *licencja*, *plik*, *folder* zna przeznaczenie systemu operacyjnego rozróżnia elementy wchodzące w skład nazwy pliku z pomocą nauczyciela tworzy folder i zapisuje w nim prace przenosi plik we wskazane miejsce	podaje przykłady systemów operacyjnych rozpoznaje typy plików na podstawie ich rozszerzeń wyjaśnia różnicę między plikiem i folderem podaje różnicę między przenoszeniem a kopiowaniem pliku lub folderu samodzielnie porządkuje zawartość folderu	porządkuje prace zapisane na komputerze: kopiuje, przenosi oraz usuwa pliki i foldery, zmienia ich nazwy wyjaśnia, jaką funkcję pełni rozszerzenie pliku	podaje nazwy różnych programów wraz z ich przeznaczeniem i dzieli je na płatne oraz bezpłatne

Rozdział II. Korzystanie z internetu					
1. Co warto wiedzieć o internecie?	wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa podaje przykłady wykorzystania internetu	wyjaśnia pojęcia: *router, wi-fi, internet*	omawia działanie internetu w kontekście przesyłania informacji	wymienia przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystania wybranych cech internetu	charakteryzuje popularne usługi internetowe i ocenia ich wpływ na jakość życia
2. Bezpieczni w cyfrowym świecie	rozumie, że nie wszystkie kontakty w sieci są bezpieczne wymienia, do kogo może się zwrócić w przypadku poczucia zagrożenia zna podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z sieci	wymienia, po czym można poznać niebezpieczną wiadomość wyjaśnia pojęcia *fake news* i *deepfejk* charakteryzuje cechy i cele fake newsów	podaje, na co należy zwrócić uwagę przy ustalaniu, czy informacja jest prawdziwa omawia, na co należy uważać przy przeglądaniu stron internetowych podaje bezpieczne źródła plików zna zasady tworzenia bezpiecznych haseł	rozpoznaje przykłady wiadomości wyłudzających dane omawia możliwe skutki działania szkodliwego programu tworzy bezpieczne hasła	omawia przykłady niewłaściwego wykorzystania przez inne osoby udostępnionych zdjęć i filmów
3. Jak szukać informacji?	wyjaśnia, do czego służą przeglądarka internetowa i wyszukiwarka internetowa podaje przykłady wyszukiwarek i przeglądarek internetowych przestrzega zasad wykorzystywania materiałów znalezionych w sieci	wyjaśnia, czym są przeglądarka i wyszukiwarka internetowa wyjaśnia pojęcie *hiperłącze* wyszukuje informacje na stronach internetowych podanych w podręczniku	wyjaśnia, dlaczego wyszukiwane hasło powinno być precyzyjne zapisuje na komputerze grafikę oraz tekst ze strony internetowej	weryfikuje znalezione wyniki pod względem wiarygodności i aktualności	omawia różnice w działaniu wybranych wyszukiwarek internetowych korzysta z dodatkowych opcji wyszukiwarki – np. wyszukiwania obrazem
4. Komunikacja w internecie	wymienia sposoby komunikacji w internecie wyjaśnia, czym jest netykieta podaje, co może zrobić, gdy spotka się z niewłaściwą komunikacją w sieci	wyjaśnia wady i zalety różnych sposobów komunikacji w sieci przestrzega zasad komunikacji obowiązujących w internecie	dobiera sposób komunikacji do rodzaju przekazywanej wiadomości wyjaśnia, czym jest hejt	wyjaśnia różnice między informacją a opinią	wykorzystuje komunikatory internetowe do współpracy
Rozdział III. Grafika komputerowa					
1. Wstęp do grafiki komputerowej	wyjaśnia pojęcia *piksel* i *rozmiar obrazu* ustawia szerokość i wysokość obrazu	wyjaśnia różnice między dostępnymi opcjami zapisu tworzy proste rysunki przez kolorowanie pikseli korzysta z kształtów Linia i Prostokąt	zmienia rozmiar zaznaczonego fragmentu obrazu	projektuje wygląd przedmiotów (np. nadruk na koszulkę), dobierając różne rodzaje pędzli i ich grubości	wykonuje rysunki ze szczególną starannością i dbałością o szczegóły

	tworzy prosty rysunek za pomocą narzędzi Ołówek i Pędzel				
2. Jak sprytnie tworzyć rysunki?	tworzy proste rysunki, wykorzystując kształty Owal oraz Krzywa	stosuje w pracach kopiowanie oraz odbicie lustrzane rysuje poziome linie z użyciem klawisza Shift	stosuje opcje obracania fragmentu obrazu	wykorzystuje powtarzające się fragmenty rysunku do utworzenia całego obrazu	wykorzystuje skomplikowane rysunki z wykorzystaniem wybranych opcji programu (np. puchar złożony tylko z kształtów Linia oraz Krzywa)
3. Obrazy z warstw	wyjaśnia, czym są warstwy w programie graficznym zmienia kolejność warstw w projekcie duplikuje warstwy zapisuje pracę jako projekt	tworzy rysunki z kilku warstw usuwa tło i obiekt z obrazu	ustawia obszar po usunięciu tła jako przezroczysty i zapisuje obraz w odpowiednim formacie, aby zachować przezroczystość tła	importuje obrazy do projektu tworzy proste kompozycje z kilku obrazów dopasowuje rozmiar obrazów, z których tworzy kompozycję, do rozmiaru kompozycji	tworzy kompozycje z wykonanych przez siebie zdjęć
Rozdział IV. Edytor tekstu					
1. Tworzenie krótkiego dokumentu	posługuje się klawiaturą (np. zapisuje wielkie litery, polskie znaki) zapisuje krótkie zdania w dokumencie tekstowym	formatuje tekst za pomocą poleceń znajdujących się w grupie Czcionka	tworzy dokumenty tekstowe zgodnie z podanym wzorem	tworzy i formatuje krótkie dokumenty tekstowe według własnego pomysłu	tworzy rysunki ASCII Art według własnego pomysłu
2. Formatowanie dokumentu	omawia podstawowe zasady formatowania dokumentu wyjaśnia pojęcia: *akapit*, *odstępy między akapitami*, *interlinia* ustawia tekst względem marginesów	zmienia ustawienia akapitów za pomocą opcji z grupy Akapit stosuje zasady obowiązujące przy zapisywaniu znaków przestankowych	dzieli tekst na akapity i je formatuje zna i stosuje wybrane skróty klawiszowe	wyjaśnia, czym są białe znaki, i wie, jak je pokazać w dokumencie tworzy poprawnie sformatowane dokumenty tekstowe	przygotowuje estetyczne dokumenty tekstowe zgodne z zasadami formatowania
3. Dokument z ilustracjami	wstawia obrazy, ikony i kształty do dokumentu tekstowego	zmienia wygląd obrazów, ikon i kształtów wstawionych do dokumentu tworzy proste dokumenty z wykorzystaniem obrazów, kształtów i ikon	stosuje różne ustawienia tekstu względem obrazu przycina obraz wstawiony do dokumentu	projektuje i tworzy dokumenty tekstowe z wykorzystaniem obrazów, kształtów i ikon	przedstawia w dokumencie tekstowym wybraną scenę, np. rozmowę dwóch osób, wstawia do tego dokumentu odpowiednie teksty, obrazy i kształty

Rozdział V. Programowanie w Scratchu					
1. Wprowadzenie do Scratcha	wyjaśnia pojęcia: *blok, skrypt, scena* wyjaśnia, na czym polega programowanie w Scratchu uruchamia projekt i zatrzymuje działanie skryptów	usuwa duszka z projektu wstawia do projektu duszka i tło zmienia nazwę duszka tworzy prosty skrypt, dzięki któremu duszek porusza się po scenie	stosuje blok, dzięki któremu wybrane polecenia wykonają się określoną liczbę razy	tworzy skrypty według założeń zadania samodzielnie tworzy proste projekty	tworzy projekt o zadanej tematyce, uwzględniając przy tym własne pomysły
2. Postać mówi i myśli	wskazuje bloki, które pozwalają wyświetlić na scenie myśl lub wypowiedź duszka	tworzy projekt, w którym duszki przeprowadzają ze sobą krótką rozmowę	ustawia zmianę tła w skrypcie pokazuje lub ukrywa duszka na scenie tworzy skrypt, który uruchamia się po zmianie tła	dodaje efekty graficzne do duszka	przygotowuje według własnego pomysłu animację, w której zmienia się tło, a duszki pojawiają się i ukrywają w czasie działania projektu
3. Sterowanie duszkiem	ustawia zachowanie duszka po kliknięciu w niego myszą dodaje skrypt do sceny	stosuje blok z napisem „zawsze” stosuje blok losujący liczby tworzy skrypt, który uruchomi się po naciśnięciu określonego klawisza	tworzy własne tło ustawia zachowanie duszka, gdy dotknie on innego duszka tworzy projekt, w którym duszkiem steruje się za pomocą klawiatury	duplikuje skrypty	tworzy według własnego pomysłu grę, w której steruje się duszkiem za pomocą klawiatury
Informatyka w akcji – doświadczenie edukacyjne	w grupie opracowuje zasady właściwego korzystania z technologii, przedstawia je w atrakcyjny sposób				

Informatyka

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
zmienia krój czcionki w dokumencie tekstowym, zmienia wielkość czcionki w dokumencie tekstowym, tworzy listy jednopoziomowe, wykorzystując narzędzie Numerowanie, określa elementy, z których składa się tabela, wstawia do dokumentu tekstowego tabelę o określonej liczbie kolumn i wierszy, zmienia tło strony w dokumencie tekstowym, dodaje do dokumentu tekstowego obraz z pliku, wstawia kształty do dokumentu tekstowego, dodaje nowe slajdy do prezentacji multimedialnej, wpisuje tytuł prezentacji na pierwszym slajdzie, wstawia do prezentacji multimedialnej obiekt Album fotograficzny i dodaje do niego zdjęcie z dysku, tworzy prostą prezentacje multimedialną składającą się	ustawia pogrubienie, pochylenie (kursywę) i podkreślenie tekstu, zmienia kolor tekstu, wyrównuje akapit na różne sposoby, umieszcza w dokumencie obiekt WordArt i formatuje go, stosuje listy wielopoziomowe dostępne w edytorze tekstu, w tabeli wstawionej do dokumentu tekstowego dodaje oraz usuwa kolumny i wiersze, ustawia styl tabeli, korzystając z szablonów dostępnych w programie Word, dodaje obramowanie strony, zmienia rozmiar i położenie elementów graficznych wstawionych do dokumentu tekstowego, wybiera motyw prezentacji multimedialnej z gotowych szablonów, zmienia wersję kolorystyczną wybranego motywu, dodaje podpisy pod zdjęciami wstawionymi do prezentacji multimedialnej,	wykorzystuje skróty klawiszowe podczas pracy w edytorze tekstu, podczas edycji tekstu wykorzystuje tzw. twardą spację oraz miękki enter, sprawdza poprawność ortograficzną i gramatyczną tekstu, wykorzystując odpowiednie narzędzia, definiuje listy wielopoziomowe, zmienia w tabeli wstawionej do dokumentu tekstowego kolor cieniowania komórek oraz ich obramowania, formatuje tekst w komórkach tabeli, zmienia wypełnienie i obramowanie kształtu wstawionego do dokumentu tekstowego, zmienia obramowanie i wypełnienie obiektu WordArt, dodaje do prezentacji multimedialnej obrazy i dostosowuje ich wygląd oraz położenie na slajdzie, podczas tworzenia prezentacji multimedialnej stosuje najważniejsze zasady	formatuje dokument tekstowy według wytycznych podanych przez nauczyciela lub wymienionych w zadaniu, używa w programie Word opcji Pokaż wszystko do sprawdzenia formatowania tekstu, tworzy wcięcia akapitowe, dobiera rodzaj listy do tworzonego dokumentu, korzysta z narzędzia Rysuj tabelę do dodawania, usuwania oraz zmiany wyglądu linii tabeli wstawionych do dokumentu tekstowego, korzysta z narzędzi na karcie Formatowanie do podstawowej obróbki graficznej obrazów wstawionych do dokumentu tekstowego, dobiera kolorystykę i układ slajdów prezentacji multimedialnej tak, aby były one wyraźne i czytelne, umieszcza dodatkowe elementy graficzne w albumie utworzonym w prezentacji multimedialnej,	zmienia krój czcionki w dokumencie tekstowym, zmienia wielkość czcionki w dokumencie tekstowym, tworzy listy jednopoziomowe, wykorzystując narzędzie Numerowanie, określa elementy, z których składa się tabela, wstawia do dokumentu tekstowego tabelę o określonej liczbie kolumn i wierszy, zmienia tło strony w dokumencie tekstowym, dodaje do dokumentu tekstowego obraz z pliku, wstawia kształty do dokumentu tekstowego, dodaje nowe slajdy do prezentacji multimedialnej, wpisuje tytuł prezentacji na pierwszym slajdzie, wstawia do prezentacji multimedialnej obiekt Album fotograficzny i dodaje do niego zdjęcie z dysku, tworzy prostą prezentacje multimedialną składającą się

z kilku slajdów i zawierającą zdjęcia, dodaje do prezentacji muzykę z pliku, dodaje do prezentacji film z pliku, podczas tworzenia prezentacji korzysta z obrazów pobranych z internetu, ustala cel wyznaczonego zadania w prostym ujęciu algorytmicznym, wczytuje do gry tworzonej w Scratchu gotowe tło z pliku, dodaje postać z biblioteki do projektu tworzonego w Scratchu, buduje skrypty do przesuwania duszka po scenie, korzysta z bloków z kategorii Pióro do rysowania linii na scenie podczas ruchu duszka, omawia budowę okna programu Pivot Animator, tworzy prostą animację składającą się z kilku klatek, uruchamia edytor postaci, współpracuje w grupie podczas pracy nad wspólnymi projektami.	zmienia układ obrazów w obiekcie Album fotograficzny w prezentacji multimedialnej, dodaje do prezentacji obiekt WordArt, dodaje przejścia między slajdami, dodaje animacje do elementów prezentacji multimedialnej, ustawia odtwarzanie na wielu slajdach muzyki wstawionej do prezentacji, ustawia odtwarzanie w pętli muzyki wstawionej do prezentacji, zmienia moment odtworzenia filmu wstawionego do prezentacji na Automatycznie lub Po kliknięciu, dodaje do prezentacji multimedialnej dodatkowe elementy graficzne: kształty i pola tekstowe, zbiera dane niezbędne do osiągnięcia celu, osiąga wyznaczony cel bez wcześniejszej analizy problemu w sposób algorytmiczny, samodzielnie rysuje tło dla gry tworzonej w Scratchu, ustala miejsce obiektu na scenie, korzystając z układu współrzędnych, w budowanych skryptach zmienia grubość, kolor i odcień pisaka, dodaje tło do animacji tworzonej w programie Pivot Animator, tworzy nowe postaci w edytorze dostępnym w programie Pivot Animator i dodaje je do swoich animacji.	przygotowania eleganckiej prezentacji, formatuje wstawione do prezentacji zdjęcia, korzystając z narzędzi na karcie Formatowanie, określa czas trwania przejścia slajdu, określa czas trwania animacji na slajdach, zapisuje prezentację multimedialną jako plik wideo, zmienia wygląd dodatkowych elementów wstawionych do prezentacji, analizuje problem i przedstawia różne sposoby jego rozwiązania, wybiera najlepszy sposób rozwiązania problemu, buduje w Scratchu skrypty do przesuwania duszka za pomocą klawiszy, buduje w Scratchu skrypt rysujący kwadrat, w programie Pivot Animator tworzy animację składającą się z większej liczby klatek i przestawiającą postać podczas konkretnej czynności, modyfikuje postać dodaną do projektu, wykonuje rekwizyty dla postaci wstawionych do animacji.	dodaje dźwięki do przejść i animacji w prezentacji multimedialnej, korzysta z dodatkowych ustawień dźwięku dostępnych w programie PowerPoint, korzysta z dodatkowych ustawień wideo dostępnych w programie PowerPoint, zmienia kolejność i czas trwania animacji, aby dopasować je do historii przedstawianej w prezentacji, w programie Scratch buduje skrypt liczący długość trasy, dodaje drugi poziom do tworzonej przez siebie gry w Scratchu, używa zmiennych podczas programowania, buduje skrypty rysujące dowolne figury foremne, tworzy w programie Pivot Animator płynne animacje, dodając odpowiednio dużo klatek nieznacznie się od siebie różniących, tworzy animację z wykorzystaniem samodzielnie stworzonej postaci.	z kilku slajdów i zawierającą zdjęcia, dodaje do prezentacji muzykę z pliku, dodaje do prezentacji film z pliku, podczas tworzenia prezentacji korzysta z obrazów pobranych z internetu, ustala cel wyznaczonego zadania w prostym ujęciu algorytmicznym, wczytuje do gry tworzonej w Scratchu gotowe tło z pliku, dodaje postać z biblioteki do projektu tworzonego w Scratchu, buduje skrypty do przesuwania duszka po scenie, korzysta z bloków z kategorii Pióro do rysowania linii na scenie podczas ruchu duszka, omawia budowę okna programu Pivot Animator, tworzy prostą animację składającą się z kilku klatek, uruchamia edytor postaci, współpracuje w grupie podczas pracy nad wspólnymi projektami.

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
tworzy i wysyła wiadomość e-mail, komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu MS Teams, umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze, tworzy foldery w usłudze OneDrive, wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego typu, zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego, formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym, wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły, wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego, tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy, tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony https://scratch.mit.edu, tworzy proste obrazy w programie GIMP,	stosuje zasady netykiety podczas korzystania z poczty elektronicznej, przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas komunikacji w internecie, przestrzega zasad współpracy w sieci, tworzy dokumenty bezpośrednio w usłudze OneDrive, zmienia kolory komórek arkusza kalkulacyjnego, wypełnia kolumnę lub wiersz arkusza kalkulacyjnego serią danych, wykorzystując automatyczne wypełnianie, tworzy formuły, korzystając z adresów komórek, formatuje wykres wstawiony do arkusza kalkulacyjnego, współpracuje nad dokumentem z innymi członkami zespołu w tym samym czasie, buduje w Scratchu skrypty przypisujące wartości zmiennym, wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do sprawdzania, czy zostały spełnione określone warunki,	wysyła wiadomość e-mail do wielu odbiorców, korzystając z opcji Do wiadomości oraz Ukryte do wiadomości, korzysta z narzędzi programu MS Teams do pracy na lekcjach (Kalendarz, Notes zajęć, Zadania), dodaje obrazy do dokumentów utworzonych bezpośrednio w usłudze OneDrive, dodaje nowe arkusze do skoroszytu, kopiuje serie danych do różnych arkuszy w skoroszycie, sortuje dane w arkuszu kalkulacyjnym w określonym porządku, wykorzystuje formuły SUMA oraz ŚREDNIA do wykonywania obliczeń, dodaje lub usuwa elementy wykresu wstawionego do arkusza kalkulacyjnego, buduje w Scratchu skrypty nadające komunikaty, buduje w Scratchu skrypty reagujące na komunikaty,	wykorzystuje narzędzie Kontakty do zapisywania często używanych adresów poczty elektronicznej, udostępnia dokumenty utworzone w usłudze OneDrive koleżankom i kolegom oraz współpracuje z nimi podczas edycji dokumentów, zmienia nazwy arkuszy w skoroszycie, zmienia kolory kart arkuszy w skoroszycie, wyróżnia określone dane w arkuszu kalkulacyjnym, korzystając z Formatowania warunkowego, stosuje Sortowanie niestandardowe, aby posortować dane w arkuszu kalkulacyjnym według większej liczby kryteriów, tworzy własny budżet, wykorzystując arkusz kalkulacyjny, dobiera typ wstawianego wykresu do rodzaju danych, tworzy w Scratchu prostą grę zręcznościową, samodzielnie modyfikuje projekty znalezione w serwisie społeczności użytkowników Scratcha,	tworzy i wysyła wiadomość e-mail, komunikuje się ze znajomymi, korzystając z programu MS Teams, umieszcza własne pliki w usłudze OneDrive lub innej chmurze, tworzy foldery w usłudze OneDrive, wprowadza do arkusza kalkulacyjnego dane różnego typu, zmienia szerokość kolumn arkusza kalkulacyjnego, formatuje tekst w arkuszu kalkulacyjnym, wykonuje proste obliczenia w arkuszu kalkulacyjnym, wykorzystując formuły, wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego, tworzy w Scratchu zmienne i nadaje im nazwy, tworzy w Scratchu skrypty, korzystając ze strony https://scratch.mit.edu, tworzy proste obrazy w programie GIMP, zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.

zmienia ustawienia kontrastu oraz jasności obrazów w programie GIMP.	zakłada konto w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, wykorzystuje warstwy do tworzenia obrazów w programie GIMP, dobiera narzędzie zaznaczenia do fragmentu obrazu, który należy zaznaczyć, kopiuje i wkleja fragmenty obrazu do różnych warstw.	wykorzystuje blok z napisem „Powtórz” do wielokrotnego wykonania serii poleceń, wykorzystuje blok decyzyjny z napisami „jeżeli” i „to” lub „jeżeli”, „to” i „w przeciwnym razie” do wykonywania poleceń w zależności od tego, czy określony warunek został spełniony, wykorzystuje bloki z kategorii Wyrażenia do tworzenia rozbudowanych skryptów sprawdzających warunki, udostępnia skrypty utworzone w Scratchu w serwisie społeczności użytkowników Scratcha, podczas pracy w programie GIMP zmienia ustawienia wykorzystywanych narzędzi, wykorzystuje w programie GIMP narzędzie Rozmycie Gaussa, aby zmniejszyć czytelność fragmentu obrazu.	zmienia stopień krycia warstw obrazów, aby uzyskać określone efekty, tworzy w programie GIMP fotomontaże, wykorzystując warstwy.	

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze, wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa, wymienia dwie usługi dostępne w internecie, otwiera strony internetowe w przeglądarce, wyjaśnia, czym jest strona internetowa, opisuje budowę witryny internetowej, tworzy stronę internetową w języku HTML, tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku, zaznacza fragmenty obrazu, wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu, wyjaśnia, czym jest animacja, współpracuje w grupie, przygotowując plakat, tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach, otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe,	kompresuje i dekompresuje pliki i foldery, wymienia podstawowe klasy sieci komputerowych, wyjaśnia, czym jest internet, wymienia cztery usługi dostępne w internecie, wyjaśnia, czym jest chmura obliczeniowa, wyszukuje informacje w internecie, szanuje prawa autorskie, wykorzystując materiały pobrane z internetu, omawia budowę znacznika HTML, wymienia podstawowe znaczniki HTML, tworzy prostą stronę internetową w języku HTML i zapisuje ją w pliku, planuje kolejne etapy wykonywania strony internetowej, omawia znaczenie warstw obrazu w programie GIMP, tworzy i usuwa warstwy w programie GIMP, umieszcza napisy na obrazie w programie GIMP, zapisuje rysunki w różnych formatach graficznych,	omawia podstawowe jednostki pamięci masowej, wstawia do dokumentu znaki, korzystając z kodów ASCII, zabezpiecza komputer przed działaniem złośliwego oprogramowania, wymienia i opisuje rodzaje licencji na oprogramowanie, omawia podział sieci ze względu na wielkość, wymienia sześć usług dostępnych w internecie, umieszcza pliki w chmurze obliczeniowej, opisuje proces tworzenia cyfrowej tożsamości, dba o swoje bezpieczeństwo podczas korzystania z internetu, przestrzega zasad netykiety, komunikując się przez internet, wykorzystuje znaczniki formatowania do zmiany wyglądu tworzonej strony internetowej, korzysta z możliwości kolorowania składni kodu HTML w edytorze obsługującym tę funkcję, umieszcza na stronie listy punktowane oraz numerowane,	wyjaśnia, czym jest system binarny (dwójkowy) i dlaczego jest używany do zapisywania danych w komputerze, wykonuje kopię bezpieczeństwa swoich plików, sprawdza parametry sieci komputerowej w systemie Windows, wymienia osiem usług dostępnych w internecie, współpracuje nad dokumentami, wykorzystując chmurę obliczeniową, opisuje licencje na zasoby w internecie, wyświetla i analizuje kod strony HTML, korzystając z narzędzi przeglądarki internetowej, otwiera dokument HTML do edycji w dowolnym edytorze tekstu, umieszcza na stronie obrazy i tabele, łączy warstwy w obrazach tworzonych w programie GIMP, wykorzystuje filtry programu GIMP do poprawiania jakości zdjęć, tworzy fotomontaże w programie GIMP,	przestrzega zasad bezpiecznej i higienicznej pracy przy komputerze, wyjaśnia, czym jest sieć komputerowa, wymienia dwie usługi dostępne w internecie, otwiera strony internetowe w przeglądarce, wyjaśnia, czym jest strona internetowa, opisuje budowę witryny internetowej, tworzy stronę internetową w języku HTML, tworzy rysunek za pomocą podstawowych narzędzi programu GIMP i zapisuje go w pliku, zaznacza fragmenty obrazu, wykorzystuje schowek do kopiowania i wklejania fragmentów obrazu, wyjaśnia, czym jest animacja, współpracuje w grupie, przygotowując plakat, tworzy różne dokumenty tekstowe i zapisuje je w plikach, otwiera i edytuje zapisane dokumenty tekstowe,

wstawia obrazy do dokumentu tekstowego, wstawia tabele do dokumentu tekstowego, wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu, współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę, przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku, zapisuje prezentację jako pokaz slajdów, tworzy projekt filmu w programie Shotcut.	dodaje gotowe animacje do obrazów wykorzystując filtry programu GIMP, planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom, redaguje przygotowane dokumenty tekstowe, przestrzegając odpowiednich zasad, dostosowuje formę tekstu do jego przeznaczenia, korzysta z tabulatora do ustawiania tekstu w kolumnach, ustawia wcięcia w dokumencie tekstowym, wykorzystując suwaki na linijce, zmienia położenie obrazu względem tekstu, formatuje tabele w dokumencie tekstowym, wstawia symbole do dokumentu tekstowego, wpisuje informacje do nagłówka i stopki dokumentu, planuje pracę w grupie poprzez przydzielanie zadań poszczególnym jej członkom, planuje pracę nad prezentacją oraz jej układ, umieszcza w prezentacji slajd ze spisem treści, uruchamia pokaz slajdów, dodaje nowe klipy do projektu filmu.	używa narzędzi zaznaczania dostępnych w programie GIMP, zmienia kolejność warstw obrazu w programie GIMP, opisuje podstawowe formaty graficzne, wykorzystuje warstwy, tworząc rysunki w programie GIMP, rysuje figury geometryczne, wykorzystując narzędzia zaznaczania w programie GIMP, dodaje gotowe animacje dla kilku fragmentów obrazu: odtwarzane jednocześnie oraz odtwarzane po kolei, wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania plakatu, przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu, wykorzystuje kapitaliki i wersaliki do przedstawienia różnych elementów dokumentu tekstowego, ustawia różne rodzaje tabulatorów, wykorzystując selektor tabulatorów, sprawdza liczbę wyrazów, znaków, wierszy i akapitów w dokumencie tekstowym za pomocą Statystyki wyrazów, zmienia kolejność elementów graficznych w dokumencie tekstowym, wstawia grafiki SmartArt do dokumentu tekstowego, umieszcza w dokumencie tekstowym pola tekstowe i zmienia ich formatowanie,	tworzy animację poklatkową, wykorzystując warstwy w programie GIMP, wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania plakatu, kopiuje formatowanie pomiędzy fragmentami tekstu, korzystając z Malarza formatów, sprawdza poprawność ortograficzną tekstu za pomocą słownika ortograficznego, wyszukuje wyrazy bliskoznaczne, korzystając ze słownika synonimów, zamienia określone wyrazy w całym dokumencie tekstowym, korzystając z opcji Znajdź i zamień, osadza obraz w dokumencie tekstowym, wstawia zrzut ekranu do dokumentu tekstowego, rozdziela tekst pomiędzy kilka pól tekstowych, tworząc łącza między nimi, wstawia równania do dokumentu tekstowego, tworzy przypisy dolne i końcowe, wykorzystuje chmurę obliczeniową do zbierania materiałów niezbędnych do wykonania e-gazetki, wyrównuje elementy na slajdzie w pionie i w poziomie oraz względem innych elementów, dodaje do slajdów dźwięki i filmy, dodaje do slajdów efekty przejścia,	wstawia obrazy do dokumentu tekstowego, wstawia tabele do dokumentu tekstowego, wykorzystuje style do formatowania różnych fragmentów tekstu, współpracuje w grupie, przygotowując e-gazetkę, przygotowuje prezentację multimedialną i zapisuje ją w pliku, zapisuje prezentację jako pokaz slajdów, tworzy projekt filmu w programie Shotcut.

		tworzy spis treści z wykorzystaniem stylów nagłówkowych, dzieli dokument na logiczne części, wyszukuje, zbiera i samodzielnie tworzy materiały niezbędne do wykonania e-gazetki, przestrzega praw autorskich podczas zbierania materiałów do projektu, projektuje wygląd slajdów zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dobrych prezentacji, dodaje do slajdów obrazy, grafiki SmartArt, dodaje do elementów na slajdach animacje i zmienia ich parametry, przygotowuje niestandardowy pokaz slajdów, nagrywa zawartość ekranu i umieszcza nagranie w prezentacji, wymienia rodzaje formatów plików filmowych, dodaje przejścia między klipami w projekcie filmu, usuwa fragmenty filmu, zapisuje film w różnych formatach wideo.	dodaje do slajdów hiperłącza i przyciski akcji, dodaje napisy do filmu, dodaje filtry do scen w filmie, dodaje ścieżkę dźwiękową do filmu.	

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego określa adres komórki wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki) rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych wyjaśnia działanie operatora modulo wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb	określa zasady wprowadzania danych do komórek arkusza kalkulacyjnego dodaje i usuwa wiersze oraz kolumny w tabeli stosuje w arkuszu podstawowe funkcje: (SUMA, ŚREDNIA), wpisuje je ręcznie oraz korzysta z kreatora omawia i modyfikuje poszczególne elementy wykresu zapisuje w tabeli arkusza kalkulacyjnego dane otrzymane z prostych doświadczeń i przedstawia je na wykresie wymienia różne sposoby przedstawienia algorytmu: opis słowny, lista kroków poprawnie formułuje problem do rozwiązania wyjaśnia różnice między interaktywnym a skryptowym trybem pracy stosuje odpowiednie polecenie języka Python, aby wyświetlić tekst na ekranie omawia różnice pomiędzy kodem źródłowym a kodem wynikowym tłumaczy, czym jest środowisko programistyczne	tworzy proste formuły obliczeniowe wyjaśnia, czym jest adres względny wykorzystuje funkcję JEŻELI do tworzenia algorytmów z warunkami w arkuszu kalkulacyjnym ustawia format danych komórki odpowiadający jej zawartości w formułach stosuje adresowanie względne, bezwzględne i mieszane dobiera odpowiedni wykres do rodzaju danych sortuje oraz filtruje dane w arkuszu kalkulacyjnym wymienia przykładowe środowiska programistyczne wyjaśnia, czym jest specyfikacja problemu opisuje etapy rozwiązywania problemów opisuje etapy powstawania programu komputerowego zapisuje proste polecenia języka Python wykorzystuje instrukcję warunkową if oraz if else w programach wykorzystuje iterację w konstruowanych algorytmach	kopiuje utworzone formuły obliczeniowe, wykorzystując adresowanie względne korzysta z biblioteki funkcji, aby wyszukiwać potrzebne funkcje stosuje adresowanie względne, bezwzględne lub mieszane w zaawansowanych formułach obliczeniowych tworzy wykres dla więcej niż jednej serii danych tworzy prosty model (na przykładzie rzutu sześcienną kostką do gry) w arkuszu kalkulacyjnym stosuje filtry niestandardowe pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python konstruuje złożone sytuacje warunkowe (wiele warunków) w algorytmach pisze programy zawierające instrukcje warunkowe, pętle oraz funkcje wyjaśnia, jakie błędy zwraca interpreter czyta kod źródłowy i opisuje jego działanie wyjaśnia różnice między instrukcją iteracyjną while a pętlą for	omawia zastosowanie oraz budowę arkusza kalkulacyjnego określa adres komórki wprowadza dane różnego rodzaju do komórek arkusza kalkulacyjnego formatuje zawartość komórek (wyrównanie tekstu oraz wygląd czcionki) rozumie różnice między adresowaniem względnym, bezwzględnym i mieszanym wstawia wykres do arkusza kalkulacyjnego korzysta z arkusza kalkulacyjnego w celu stworzenia kalkulacji wydatków definiuje pojęcia: algorytm, program, programowanie podaje kilka sposobów przedstawienia algorytmu tłumaczy, do czego używa się zmiennych w programach pisze proste programy w trybie skryptowym języka Python z wykorzystaniem zmiennych wyjaśnia działanie operatora modulo wyjaśnia algorytm badania podzielności liczb

wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze wyjaśnia potrzebę porządkowania danych sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności testuje grę na różnych etapach współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	wykonuje obliczenia w języku Python omawia działanie operatorów arytmetycznych stosuje listy w języku Python oraz operatory logiczne zapisuje w postaci listy kroków algorytm badania podzielności liczb naturalnych wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną while zapisuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym, w tym elementu największego i najmniejszego zapisuje w wybranej formie algorytm porządkowania metodą przez wybieranie omawia implementację algorytmu sortowania przez wybieranie stosuje pętle zagnieżdżone i wyjaśnia, jak działają bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej wprowadza dane do zaprojektowanych tabel bierze udział w pracach nad wypracowaniem koncepcji gry współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem	wykorzystuje w programach instrukcję iteracyjną for definiuje funkcje w języku Python i omawia różnice między funkcjami zwracającymi wartość a funkcjami niezwracającymi wartości omawia algorytm Euklidesa i zapisuje go w wybranej postaci wyjaśnia algorytm wyodrębniania cyfr danej liczby i zapisuje go w wybranej postaci implementuje algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze nieuporządkowanym omawia funkcje zastosowane w kodzie źródłowym algorytmu sortowania przez wybieranie przygotowuje dokumentację imprezy, wykonuje obliczenia, projektuje tabele oraz wykresy współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem programuje wybrane funkcje i elementy gry opracowuje opis gry	pisze programy obliczające NWD, stosując algorytm Euklidesa, oraz wypisujące cyfry danej liczby samodzielnie zapisuje w wybranej postaci algorytm wyszukiwania elementu w zbiorze implementuje algorytm porządkowania metodą przez wybieranie wprowadza modyfikacje w implementacji algorytmu porządkowania przez wybieranie bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, przygotowuje zestawienia, drukuje wyniki współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem implementuje i optymalizuje kod źródłowy gry, korzystając z wypracowanych założeń	wyjaśnia potrzebę wyszukiwania informacji w zbiorze sprawdza działanie programów wyszukujących element w zbiorze wyjaśnia potrzebę porządkowania danych sprawdza działanie programu sortującego dla różnych danych bierze udział w przygotowaniu dokumentacji szkolnej imprezy sportowej, wykonując powierzone mu zadania o niewielkim stopniu trudności aktywnie uczestniczy w pracach zespołu, realizuje powierzone zadania o niewielkim stopniu trudności testuje grę na różnych etapach współpracuje w grupie podczas pracy nad projektem

Język angielski

Klasa 4

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Pierwsze półrocze				
	Ocena				
	Celująca	Bardzo dobra	Dobra	Dostateczna	Dopuszczająca
	UNIT 1				
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby oraz nazwy uczuć i emocji. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby oraz nazwy uczuć i emocji. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i nazwy uczuć i emocji. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i nazwy uczuć i emocji. Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be.*	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 1; wymienia członków rodziny, przymiotniki określające wygląd osoby i nazwy uczuć i emocji. Podaje formy czasownika *be* i tworzy zdania z tym czasownikiem, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania,	Uczeń określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na niektóre pytania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących opisy osób i ich uczuć oraz specjalnych okazji. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi poprawnie wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania,

	nie popełniając żadnych błędów.				popełniając bardzo liczne błędy
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku i uzupełnić zestawienie, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku i uzupełnić zestawienie.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz uzupełnić zestawienie popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób, krajów i języków używanych na świecie po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na część pytań zadanych po polsku i po angielsku oraz uzupełnić zestawienie popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące opisu osób krajów i języków używanych na świecie po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na część pytań zadanych po polsku i po angielsku oraz uzupełnić zestawienie popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy poprawny lub niemal poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu, popełniając bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy w większości poprawny opis specjalnej okazji w oparciu o model, komunikatywnie opisuje swój dzień i swoje odczucia w tym dniu.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy w większości komunikatywny opis specjalnej okazji w oparciu o model oraz opis swojego dnia i swoich odczuć w tym dniu, popełniając liczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące opisu osoby i specjalnej okazji. Tworzy opis lub fragmenty opisu specjalnej okazji w oparciu o model oraz opisu swojego dnia i swoich odczuć w tym dniu, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę, przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę, przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę, przedstawiając się, opisując cechy innych osób, wymieniając podstawowe informacje i podając numery telefonu. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na	Uczeń przedstawia się, opisuje cechy innych osób, wymienia podstawowe informacje i podaje numery telefonu, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych	Uczeń z trudem tworzy wypowiedzi ustne polegające na przedstawianiu się, podawaniu podstawowych informacji i podawaniu numerów telefonu. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na

	na podstawie ustnych wskazówek kolegów.	podstawie ustnych wskazówek kolegów.	podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając nieliczne błędy.	wskazówek kolegów, popełniając liczne błędy.	podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be,* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* form *this, that, these, those* oraz przymiotników dzierżawczych.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 2; wymienia części garderoby, wyrażenia związane z opisem pogody, nazwy miesięcy i daty. Podaje formy czasownika *be,* form*y this, that, these, those* oraz przymiotniki dzierżawczych i tworzy zdania z tymi formami, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazek lub wyraz, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na niektóre pytania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat mody i ubrań noszonych w różnych warunkach pogodowych. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi poprawnie wskazać obrazki lub wyrazy, połączyć części zdań, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i odpowiedzieć na pytania, popełniając bardzo liczne błędy

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące prac projektowych dzieci i opisu ubrań po wielokrotnym wysłuchaniu. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi wskazać niektóre właściwe odpowiedzi, odpowiednie ilustracje, odpowiedzieć na pytania zadane po polsku i po angielsku oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając bardzo liczne błędy
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy opis ubioru, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy poprawny lub niemal poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy opis ubioru, popełniając bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących różnych części garderoby. Tworzy w większości poprawny opis ubrań noszonych w różnych porach roku. Tworzy własny opis ubioru zawierający nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy w większości komunikatywny opis ubrań noszonych w różnych porach roku, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych części garderoby. Tworzy opis lub fragmenty opisu ubrań noszonych w różnych porach roku, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań odgadywaniu dat urodzin.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań odgadywaniu dat urodzin.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem uczestniczy w rozmowie na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów, popełniając liczne błędy	Uczeń z trudnością uczestniczy w rozmowie na temat ubrań, pogody i przedmiotów w klasie, podaje czas i daty, popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań lub wskazywaniu osób na podstawie ustnych wskazówek kolegów,

					popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika can.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika can.	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 3;wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika can, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs).Tworzy w większości komunikatywne, mimo licznych błędów, zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika can.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 3; wymienia sporty i zainteresowania i tworzy zdania z czasownikami dynamicznymi (action verbs). Podaje formy czasownika can i tworzy zdania z tym czasownikiem, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach stanowiących wpisy na blogu na temat różnych osób i ich zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu czasem potrafi dopasować wyrażenie, uzupełnić zdania i odgadnąć, która osoba jest opisywana, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na pytania i	Uczeń określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi, w większości przypadków potrafi połączyć i uzupełnić	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu informacje dotyczące różnych zainteresowań. Na podstawie wysłuchanej wypowiedzi potrafi połączyć i uzupełnić wyrażenia, odpowiedzieć na pytania i

	wskazać odpowiednie ilustracje, nie popełniając żadnych błędów.	pytania i wskazać odpowiednie ilustracje.	wyrażenia, odpowiedzieć na pytania i wskazać odpowiednie ilustracje, popełniając nieliczne błędy.	pytania i wskazać odpowiednie ilustracje, popełniając liczne błędy.	wskazać odpowiednie ilustracje, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy poprawny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowań, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy poprawny lub niemal poprawny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowań, popełniając bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących różnych zainteresowań. Tworzy w wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów. Tworzy własną pracę na temat swoich zainteresowań zawierającą nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy w większości komunikatywny wpis na blogu na temat zainteresowań kolegów, popełniając liczne błędy	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące różnych zainteresowań. Tworzy wpis na blogu lub jego fragmenty na temat zainteresowań kolegów, popełniając bardzo liczne błędy
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz czynności, które umie i których, nie umie robić. Bardzo chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz czynności, które umie i których, nie umie robić. Chętnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów i zainteresowań oraz czynności, które umie i których, nie umie robić. Uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem uczestniczy w rozmowie na temat sportów i zainteresowań oraz czynności, które umie i których, nie umie robić, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach polegających na polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudnością uczestniczy w rozmowie na temat sportów i zainteresowań oraz czynności, które umie i których, nie umie robić, popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach polegających na powtarzaniu zdań oraz wskazywaniu podobieństw w zakresie umiejętności. Potrafi przeprowadzić prosta rozmowę telefoniczną lub jej fragmenty, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 4					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do	Uczeń w większości poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje słownictwo z rozdziału 4; wymienia przedmioty w pokoju, potrafi określić do kogo należą	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 4; wymienia niektóre przedmioty w pokoju, potrafi określić do

	określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	określić do kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got,* popełniając nieliczne błędy.	(używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got.*	kogo należą (używa rzeczowników w dopełniaczu). Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formą *have got,* popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na część pytań, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących pokoju i przedmiotów znajdujących się w nim. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania, połączyć części zdań i wybrać właściwe zakończenie zdania, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania.	Uczeń rozumie główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Na ogół poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Wyszukuje część szczegółowych informacji i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główne myśli nagrań, w których osoby opowiadają o rzeczach należących do nich. Wyszukuje niektóre szczegółowe informacje i potrafi wskazać wymienione przedmioty, dopasować osoby do posiadanych przedmiotów i odpowiedzieć na pytania, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy plan swojej	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy	Uczeń swobodnie odpowiada na większość pytań dotyczących przedmiotów znajdujących się w pokoju. Prawie bezbłędnie opisuje pokoje. Tworzy opisowy plan swojej wymarzonej	Uczeń odpowiada na część pytań dotyczących przedmiotów znajdujących się w pokoju. Opisuje pokoje, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące przedmiotów znajdujących się w pokoju. Opisuje pokoje lub tworzy fragmenty opisów,

	wymarzonej sypialni, nie popełniając żadnych błędów	plan swojej wymarzonej sypialni	sypialni, popełniając nieliczne błędy		popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń swobodnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń na ogół poprawnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prawie bezbłędnie prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń z pewną trudnością pyta i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.	Uczeń z trudem zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące posiadanych przedmiotów i wskazuje, które przedmioty wymienione są także przez kolegów. Prosi o pozwolenie i wyraża zgodę lub odmawia zgody na prośbę, popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na powtarzaniu i przekazywaniu szeptem zdań powiedzianych przez kolegów.
Drugie półrocze					
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca.	Uczeń w większości poprawnie stosuje słownictwo z rozdziału 5; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje słownictwo z rozdziału 5; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca.	Uczeń stosuje ograniczone słownictwo z rozdziału 5; wymienia obiekty w mieście i atrakcje w wesołym miasteczku. Tworzy, zdania oznajmujące, przeczące i pytania z formami *there is/ there are* oraz przyimkami miejsca, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w wesołym	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w wiadomościach tekstowych dotyczących atrakcji w

	wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu, potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, nie popełniając żadnych błędów.	miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba.	atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając nieliczne błędy.	atrakcji w wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na część pytań i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając liczne błędy.	wesołym miasteczku. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi wskazać wymienione atrakcje, odpowiedzieć na niektóre pytania i wybrać wesołe miasteczko, które bardziej mu się podoba, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania.	Uczeń rozumie główną myśl i na ogół poprawnie wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na część pytań, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i wyszukuje szczegółowe informacje w wypowiedziach osób opisujących miasto i opowiadających o znajdujących się w nim obiektach. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na niektóre pytania, popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lapbook (tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lub w większości poprawny lapbook (tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.	Uczeń odpowiada na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Prawie bezbłędnie planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku. Tworzy poprawny lub w większości poprawny lapbook (tekst z ciekawostkami) o wesołym miasteczku.	Uczeń odpowiada na część pytań dotyczących obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Planuje i zapisuje wiadomości tekstowe o wesołym miasteczku, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem na pytania dotyczące obiektów znajdujących się w mieście i atrakcji w wesołym miasteczku. Planuje i zapisuje wiadomości tekstowe lub fragmenty wypowiedzi o wesołym miasteczku, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście.	Uczeń swobodnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście.	Uczeń na ogół poprawnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Prawie	Uczeń z pewna trudnością pyta i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście. Prosi o	Uczeń z trudem zadaje pytania i odpowiada na pytania dotyczące mapy miasta i obiektów w mieście.

	Bezbłędnie l prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	bezbłędnie prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	wskazanie drogi i udziela wskazówek, popełniając liczne błędy. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.	Prosi o wskazanie drogi i udziela wskazówek, popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. opisywaniu miejsc i odgadywaniu, o jakie miejsce chodzi.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 6; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 6; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 6; wymienia czynności wykonywane regularnie, określa pory dnia i godziny. Tworzy zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present simple* z użyciem przysłówków częstotliwości: *always, often* etc, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne wykonywane regularnie. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć niektóre pytania, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe i uzupełnia luki w tekście, popełniając bardzo liczne błędy.

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia, odpowiada na pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej kolejności. Określa główną myśl wypowiedzi i odpowiada na pytania na temat obchodzenia różnych świąt, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia i wypowiedzi na temat obchodzenia różnych świąt, odpowiada na część pytań i uszeregowuje zdania w odpowiedniej, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat organizacji dnia i wypowiedzi na temat obchodzenia różnych świąt, odpowiada na niektóre pytania i uszeregowuje zdania w odpowiedniej, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący wycieczkę lub wyjazd na zieloną szkołę, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący jego wycieczkę lub wyjazd na zieloną szkołę, popełniając bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących czynności codziennych powtarzanych regularnie. Prawie bezbłędnie opisuje swój typowy tydzień. Tworzy plakat ilustrujący jego wycieczkę lub wyjazd na zieloną szkołę, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Opisuje wycieczkę lub wyjazd na zieloną szkołę, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące czynności codziennych powtarzanych regularnie. Opisuje wycieczkę / wyjazd na zieloną szkołę lub tworzy fragmenty opisu, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń swobodnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi wywiad, odpowiada napytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z trudem prowadzi wywiad, odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie, popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.

UNIT 7					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy poprawne zdania oznajmujące i pytania w czasie present simple głównie z czasownikami love, like, hate.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące i pytania w czasie present simple głównie z czasownikami love, like, hate.	Uczeń w większości poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy zdania oznajmujące i pytania w czasie present simple głównie z czasownikami love, like, hate, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje poznane słownictwo z rozdziału 7; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy, pomimo błędów, w większości komunikatywne zdania oznajmujące i pytania w czasie present simple głównie z czasownikami love, like, hate.	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 7; wymienia środki transportu i artykuły żywnościowe. Tworzy w zdania oznajmujące i pytania w czasie present simple głównie z czasownikami love, like, hate, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl i odnajduje określone informacje w tekstach dotyczących diety i zdrowego żywienia. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania, uzupełnić luki w zdaniach, opracować ankietę dotyczącą zdrowej diety i odpowiedzieć na pytania ankiety, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i	Uczeń rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i uzupełnia zdania.	Uczeń rozumie główną myśl wysłuchanej historyjki i na ogół poprawnie potrafi dopowiedzieć jej zakończenie. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na pytania, wskazuje wymienione produkty i	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wysłuchanej historyjki i dopowiada jej zakończenie popełniając liczne błędy. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na niektóre pytania, wskazuje wymienione produkty i	Uczeń z trudem określa główną myśl wysłuchanej historyjki i, z pomocą nauczyciela, dopowiada jej zakończenie popełniając liczne błędy. Wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie na temat produktów żywnościowych, odpowiada na niektóre pytania, wskazuje wymienione

	uzupełnia zdania, nie popełniając żadnych błędów.		uzupełnia zdania, popełniając nieliczne błędy.	uzupełnia zdania, popełniając liczne błędy.	produkty i uzupełnia zdania, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy krótką wypowiedź pisemną o ulubionych potrawach oraz o czynnościach wykonywanych w czasie wolnym, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy krótką wypowiedź pisemną o ulubionych potrawach oraz o czynnościach wykonywanych w czasie wolnym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń swobodnie odpowiada na większość pytań dotyczących jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Prawie bezbłędnie opracowuje ankietę na temat zdrowego odżywiania się. Tworzy krótką wypowiedź pisemną o ulubionych potrawach oraz o czynnościach wykonywanych w czasie wolnym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na część pytań dotyczących jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Tworzy krótką wypowiedź pisemną o ulubionych potrawach oraz o czynnościach wykonywanych w czasie wolnym, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące jedzenia i kupowanych produktów żywnościowych. Tworzy krótką wypowiedź pisemną lub jej fragmenty o ulubionych potrawach oraz o czynnościach wykonywanych w czasie wolnym, popełniając bardzo liczne błędy.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń swobodnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Bezbłędnie lub prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi wywiad i odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów. Prawie bezbłędnie odgrywa scenkę zakupów w sklepie. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi wywiad, odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.	Uczeń z trudem prowadzi wywiad, odpowiada na pytania na temat różnych czynności oraz zakupów oraz odgrywa scenkę zakupów w sklepie, popełniając bardzo liczne błędy. Nieporadnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu narysowanych przez kolegów produktów żywnościowych.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń, nie popełniając żadnych błędów, stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; wymienia czynności codzienne i nazwy instrumentów. Tworzy poprawne zdania	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; wymienia czynności codzienne i nazwy instrumentów. Tworzy poprawne lub niemal	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 8; wymienia czynności codzienne i nazwy instrumentów. Tworzy	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 8; wymienia czynności codzienne i nazwy instrumentów. Tworzyw większości komunikatywne	Uczeń posługuje się ograniczonym słownictwem z zakresu słownictwa z rozdziału 8; wymienia czynności codzienne i nazwy instrumentów. Tworzy zdania oznajmujące,

	oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous.*	poprawne zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous.*	zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous,* popełniając nieliczne błędy.	zdania oznajmujące i przeczące w czasie *present continuous.* Tworzy komunikatywne, mimo licznych błędów, pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous* .	przeczące oraz pytania ogólne i szczegółowe (*wh questions*) w czasie *present continuous,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, nie popełniając żadnych błędów	Uczeń określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstów oraz znajduje określone informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu oraz znajduje niektóre informacje w tekstach opisujących czynności codzienne. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi odpowiedzieć na niektóre pytania i oraz zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, popełniając bardzo liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na pytania, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na pytania.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na większość pytań, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na część pytań, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl oraz wyszukuje szczegółowe informacje w wysłuchanej rozmowie telefonicznej oraz wypowiedziach dotyczących spędzania wolnego czasu i odpowiada na niektóre pytania, popełniając bardzo liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi. Tworzy krótką wiadomość e-mail na temat wakacji, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń swobodnie odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi. Tworzy krótką wiadomość e-mail na temat wakacji, popełniając bardzo nieliczne błędy.	Uczeń odpowiada na większość pytań dotyczących czynności codziennych i bezbłędnie lub prawie bezbłędnie opisuje typowy dzień z życia kolegi. Tworzy krótką wypowiedź e-mail na temat wakacji zawierającą nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością odpowiada na pytania dotyczące czynności codziennych i w sposób komunikatywny tworzy wiadomość e-mail opisującą wakacje, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem odpowiada na niektóre pytania dotyczące czynności codziennych i tworzy wiadomość e-mail lub jej fragmenty opisujące wakacje, popełniając bardzo liczne błędy.

Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycję. Bardzo chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń swobodnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycję. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje, popełniając nieliczne błędy. Chętnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje, popełniając liczne błędy. Uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat czynności codziennych. Potrafi zaproponować wspólne spędzenie czasu i zareagować na propozycje, popełniając bardzo liczne błędy. Nieudolnie uczestniczy w grach słownych polegających np. na odgadywaniu nazw instrumentów.

Język angielski

Klasa 5

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Pierwsze półrocze				
	Ocena				
	Celująca	Bardzo dobra	Dobra	Dostateczna	Dopuszczająca
UNIT 1					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; poprawnie nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have got* w czasie teraźniejszym. Stosuje poprawnie pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; poprawnie nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have got* w czasie teraźniejszym. Stosuje poprawnie lub niemal poprawnie pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be oraz have got,* popełniając nieliczne błędy. Na ogół poprawnie stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem czasownika *be* oraz *have to, popełniając dość liczne błędy* Z pewną trudnością i nie zawsze poprawnie stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 1: popełniając liczne błędy, nazywa członków rodziny, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny oraz cechy charakteru. Tworząc zdania z czasownikiem be oraz have got w czasie teraźniejszym popełnia liczne błędy. Z trudnością stosuje pytania *What is (he) like? What does he look like?*
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru

	dotyczących rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy potrafi wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	rodziny, wyglądu zewnętrznego i cech charakteru oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.	oraz upodobań, a także jesiennych świąt. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością i popełniając liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłędnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając dość liczne błędy..	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi, rozróżnia formalny i nieformalny styl oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące członków rodziny, wyglądu zewnętrznego oraz cech charakteru, a także upodobań i jesiennych świąt. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudnością odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt, poprawnie formułuje	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; na ogół poprawnie formułuje pytania i	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny, cechy charakteru oraz upodobania członków rodziny, a także przedstawia fakty dotyczące jesiennych świąt; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech

	pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy bezbłędny i zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model.	dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model.	odpowiada na pytania dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych opis swojej rodziny w oparciu o model. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	dotyczące wyglądu, cech charakteru i upodobań. Tworzy opis swojej rodziny w oparciu o model. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	charakteru i upodobań. Z trudem tworzy opis swojej rodziny w oparciu o model. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby w sposób oficjalny i mniej formalny, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Uczestniczy w grach; przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie członków rodziny i ich cech, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę, przedstawiając siebie i inne osoby, a także opisując wygląd, cechy charakteru i upodobania. Z trudnością uczestniczy w grach. Popełnia liczne błędy przekazując informacje przedstawione na ilustracjach. Błędy towarzyszące wypowiedziom ustnym odnośnie członków rodziny i ich cech, często zakłócają komunikację..
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy; poprawnie stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy; poprawnie stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa zawody i miejsca pracy oraz stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre zawody i miejsca pracy; z pewną trudnością stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre zawody i miejsca pracy; z trudnością stosuje przysłówki częstotliwości, przyimki czasu i inne określenia czasu dla teraźniejszości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present*

	przeczące z w czasie *Present Simple*.	oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Simple*.	przeczące z w czasie *Present Simple*, popełniając nieliczne błędy.	i przeczące z w czasie *Present Simple*, popełniając dość liczne błędy.	*Simple*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście lub uzupełnić tabelę informacjami z tekstu, poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście lub uzupełnić tabelę informacjami z tekstu, poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, na ogół poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z pewna trudnością i popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych zawodów oraz miejsc pracy. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, wybiera odpowiedź, uzupełnia luki w tekście lub uzupełnia tabelę informacjami z tekstu, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłędnie dobiera ilustracje, odpowiada na	Uczeń poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i	Uczeń z pewną trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach,	Uczeń z trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące wykonywania różnych zawodów, a także miejsc pracy. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.

	pytania i uzupełnia luki w zdaniach.		uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	popełniając dość liczne błędy.	
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy. Poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy bezbłędny i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Swobodnie składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy. Poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Swobodnie składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie.	Uczeń, popełniając nieliczne błędy, opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Z pewną trudnością parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje miejsca pracy, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące zawodów; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zawodów i miejsc pracy, a także składa życzenia i gratulacje oraz reaguje na nie. Z trudnością parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o zawodach członków swojej rodziny oraz ogłoszenie o pracy. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi	Uczeń z pewnym trudem prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Uczestniczy w grach; z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zawodów i miejsc pracy, popełniając dość	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat zawodów, związanych z nimi czynności i miejsc pracy, a także składając życzenia i gratulacje. Z trudem uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zawodów i miejsc pracy,.

	zawodów i miejsc pracy, nie popełniając błędów.	odpowiedzi odnośnie zawodów i miejsc pracy.	odnośnie zawodów i miejsc pracy.	liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; popełniając nieliczne błędy mówi i zapisuje nazwy sklepów, ilości produktów oraz typy domów; na ogół poprawnie posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy posługuje się słownictwem z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre nazwy sklepów oraz ilości produktów, a także typy domów; z pewną trudnością posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy posługuje się ograniczony zasobem słownictwa z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre nazwy sklepów oraz ilości produktów, a także typy domów; z trudnością posługuje się zaimkami dzierżawczymi i buduje pytania z *Whose*…? Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *want i want to*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście; na ogół poprawnie	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów i towarów, a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sklepów i towarów a także miejsca zamieszkania. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.

			odpowiada na pytania dotyczące tekstu.		
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań bezbłędnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące różnych sklepów określeń ilości towarów, a także miejsc zamieszkania. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy	Uczeń na ogół poprawnie opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o	Uczeń z pewną trudnością opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Z pewną trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model tworzy	Uczeń z trudnością opisuje przedmioty i miejsca, a także opowiada o czynnościach i przedstawia fakty dotyczące sklepów i miejsc zamieszkania; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące miejsc zamieszkania, sklepów i towarów, a także składa propozycje oraz reaguje na nie. Z trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku. W oparciu o model nieudolnie tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy, a także opis swoich ulubionych

	zawierającą bogactwo środków językowych, a także poprawny i ciekawy opis swoich ulubionych przedmiotów. Swobodnie składa propozycje oraz reaguje na nie.	zawierającą bogactwo środków językowych, a także poprawny i ciekawy opis swoich ulubionych przedmiotów. Swobodnie składa propozycje oraz reaguje na nie.	model tworzy ilustrowaną mapę swojej okolicy zawierającą dość szeroki środków językowych, a także opis swoich ulubionych przedmiotów. Nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	ilustrowaną mapę swojej okolicy, a także opis swoich ulubionych przedmiotów. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	przedmiotów. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; swobodnie składa propozycje i reaguje na propozycje, określa przynależność, pyta o przynależność. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i różnych sklepów. Swobodnie opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; swobodnie składa propozycje i reaguje na propozycje, określa przynależność, pyta o przynależność. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i różnych sklepów. Swobodnie opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Uczestniczy w grach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i różnych sklepów. Opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i różnych sklepów. Opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat domów, sklepów i cech oraz ilości towarów; składa propozycje i reaguje na propozycje określa przynależność, pyta o przynależność. Z trudem uczestniczy w grach; popełniając liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie ilości różnych produktów i przedmiotów oraz miejsc zamieszkania i różnych sklepów. Z trudem opisuje miejsca oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
UNIT 4					

Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous,* nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; na ogół poprawnie nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie. Popełniając nieliczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* rozróżnia i na ogół poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; nazywa zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie. Popełniając dość liczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z pewną trudnością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*..	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 4; nazywa niektóre zajęcia i czynności wykonywane w wolnym czasie. Popełniając liczne błędy, tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z trudnością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*..
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym

	wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając nieliczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając dość liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym, a także składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Popełniając liczne błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Liczne błędy często zaburzają komunikację.

			błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.		
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając nieliczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając dość liczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Uczestniczy w grach, popełniając dość liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewną trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; popełniając liczne błędy składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Z trudem uczestniczy w grach, popełniając liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym; liczne błędy często zaburzają komunikację.
Drugie półrocze					
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa zajęcia i	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; na ogół poprawnie mówi i	Uczeń stosuje część słownictwa z rozdziału 5; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy	Uczeń stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 5; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje nazwy

	i czynności wykonywane w wolnym czasie;. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous,* nie popełniając żadnych błędów.	czynności wykonywane w wolnym czasie;. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Present Continuous,* z łatwością rozróżnia i poprawnie stosuje czasy *Present Simple* i *Present Continuous*.	zapisuje nazwy zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz, popełniając nieliczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.	zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Z pewną trudnością tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz, popełniając dość liczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.	zwierząt i ich cech charakterystycznych oraz przymiotniki opisujące zwierzęta. Z trudnością tworzy stopień wyższy i najwyższy przymiotników oraz, popełniając liczne błędy, stosuje różne formy przymiotników w wypowiedziach.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zajęć wykonywanych w czasie wolnym oraz klubów zainteresowań. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących zwierząt i ich cech. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.

Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zajęć wykonywanych w wolnym czasie. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach i tabelach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zwierząt i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi i miejsca, a także opowiada o czynnościach, przedstawia fakty i wyraża swoją opinię odnosząc się do zajęć wykonywanych w czasie wolnym; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zamiłowań i zajęć w czasie wolnym. Poprawnie przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy ilustrowaną pracę na temat zajęć w wakacyjnych klubach zainteresowań oraz wpis na forum internetowym. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie	Uczeń na ogół poprawnie opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, drobne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikacji.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, opisuje ludzi i zwierzęta oraz porównuje ich cechy, a także przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię oraz pyta o opinię odnosząc się do cech zwierząt; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania. W oparciu o model tworzy infografikę porównując zwierzęta oraz ilustrowany opis zwierzątka domowego. Liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikacji.

	zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.	zaburzają komunikacji. Swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby.			
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zajęć wykonywanych w czasie wolnym; swobodnie składa propozycje i wyraża prośby oraz reaguje na propozycje i prośby. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie odnośnie zajęć w czasie wolnym.	Uczeń, popełniając drobne błędy prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; na ogół poprawnie opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając nieliczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; z pewnym trudem opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Uczestniczy w grach, z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając dość liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.	Uczeń, popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat zwierząt i ich cech; z trudem opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie zwierząt. Z trudem uczestniczy w grach, z trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zwierząt, porównuje ludzi i zwierzęta.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; na ogół poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z pewnym trudem mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z trudem mówi i zapisuje nazwy sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, a także części ciała. Popełniając

	ciała. Z łatwością tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* nie popełniając żadnych błędów.	ciała. Z łatwością tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be.*	części ciała. Popełniając drobne błędy tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając nieliczne błędy.	sportowego, a także części ciała. Popełniając dość liczne błędy, tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Z pewną trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając dość liczne błędy.	liczne błędy, tworzy i stosuje w wypowiedziach przysłówki sposobu. Z trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past Simple* z czasownikiem *be,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów wodnych i zimowych oraz sprzętu sportowego. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także

	intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące sportów zimowych i wodnych oraz sprzętu sportowego, jak również samopoczucia. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudem i popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Bezbłędnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają szeroki	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają	Uczeń z pewną trudnością opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Z pewnym trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają ograniczony zakres środków	Uczeń z trudnością opisuje ludzi, dyscypliny sportowe i sprzęt sportowy, a także opowiada o czynnościach oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie sportów oraz samopoczucia. Z trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy infografikę na temat nietypowego sportu oraz artykuł o ulubionym sportowcu. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych; liczne

	bardzo szeroki zakres środków językowych.	zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	językowych, dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; dość swobodnie opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; popełniając dość liczne błędy, opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Z pewną trudnością uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat sportów wodnych i zimowych; popełniając liczne błędy, opisuje sportowców i sprzęt sportowy, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie sportu i sportowców. Z trudnością uczestniczy w grach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportu oraz samopoczucia; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 7					

Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miejsc i zajęć wakacyjnych, a także wycieczki szkolnej. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc i zajęć wakacyjnych, jak również wycieczki szkolnej. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.

Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model Bezbłędnie tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń zazwyczaj poprawnie opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, a nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, opisuje ubrania i miejsca wakacyjne, a także opowiada o zajęciach w czasie wolnym, relacjonuje podróż oraz przedstawia fakty z teraźniejszości i przeszłości, wyraża i uzasadnia swoją opinię; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć wakacyjnych oraz wycieczki szkolnej. W oparciu o model tworzy prezentację o idealnych wakacjach oraz wpis na blogu na temat wycieczki szkolnej. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podróż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podróż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podróż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Uczestniczy w grach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podróż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Uczestniczy w grach, z pewną trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; dość liczne	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat miejsc i zajęć wakacyjnych, relacjonuje podróż, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie miejsc wartych zwiedzenia. Nieudolnie uczestniczy w grach, z trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie podróżowania; liczne błędy

	podróżowania, nie popełniając błędów.	podróżowania; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	odnośnie podróżowania; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	błędy częściowo zaburzają komunikację.	znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy bezbłędnie l zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to.* Posługuje się trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy bezbłędnie lub niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to.* Posługuje się poprawnie trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając drobne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając nieliczne błędy. Posługuje się na ogół poprawnie trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając dość liczne błędy. Posługuje się z pewną trudnością trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje nazwy potraw i czynności związanych z gotowaniem. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z *be going to,* popełniając liczne błędy. Posługuje się z trudnością trybem rozkazującym w formie twierdzącej i przeczącej.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi bezbłędnie luki, dobierać ilustracje i zdania,	Uczeń poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania,	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy potrafi uzupełnić luki,	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki,	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących posiłków i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy uzupełnia luki, dobiera

	wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewnym trudem przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.	ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudem przekazuje w języku polskim informacje z tekstów napisanych po angielsku.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń bez trudu i poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i bezbłędnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące posiłków, dań i czynności związanych z gotowaniem. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania, a	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, opisuje potrawy, przedstawia fakty i opowiada o czynnościach związanych z gotowaniem oraz przedstawia intencje i plany na przyszłość, opisuje upodobania kulinarne, wyraża i uzasadnia swoją opinię odnośnie posiłków; popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie

	pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model bezbłędnie pisze ilustrowany artykuł na temat wybranej potrawy oraz tworzy ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają bardzo szeroki zakres środków językowych.	także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model pisze ilustrowany artykuł na temat wybranej potrawy oraz tworzy ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	odpowiada na pytania, a także udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	przygotowywania posiłków. W oparciu o model tworzy ilustrowany opis wybranej potrawy oraz ilustrowany przepis na potrawę. Prace zawierają bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Bardzo chętnie uczestniczy w grach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby, nie popełniając błędów.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Chętnie uczestniczy w grach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Uczestniczy w grach; zazwyczaj poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Uczestniczy w grach; popełniając dość liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewnym trudem zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat posiłków i ich przygotowywania, przedstawia fakty, wyraża i uzasadnia swoje opinie przedstawia intencje i plany na przyszłość. Nieudolnie uczestniczy w grach; popełniając liczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudem zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz udziela instrukcji odnośnie przygotowywania posiłków; wyraża prośby i reaguje na prośby; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

Klasa 6

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Pierwsze półrocze				
	Ocena				
	Celująca	Bardzo dobra	Dobra	Dostateczna	Dopuszczająca
UNIT 1					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy poprawne lub niemal poprawne zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous.*	Uczeń w większości poprawnie stosuje wiele wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje część wyrażeń z zakresu słownictwa z rozdziału 1; nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 1; popełniając liczne błędy, nazywa przedmioty szkolne i miejsca w szkole, stosuje przymiotniki określające wygląd zewnętrzny, twarz i jej cechy. Tworząc zdania w czasach *Present simple* i *Present continuous,* popełnia liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe,	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, potrafi wybrać odpowiedź, uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania	Uczeń z trudem określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących życia szkolnego, przedmiotów szkolnych i opisów osób. Na podstawie przeczytanego tekstu, z trudnością i popełniając liczne błędy, wybiera poprawną odpowiedź, uzupełnia luki w tekście, zaznacza zdania

	i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	a także odpowiedzieć na pytania.	prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania.	prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.	prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl wypowiedzi, oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie określa główną myśl wypowiedzi, oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Na ogół poprawnie uzupełnia dialogi na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia część luk w dialogach na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudem określa główną myśl wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące szkoły i przedmiotów szkolnych a także wyglądu zewnętrznego. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na temat proszenia o zgodę i udzielania lub odmawiania zgody. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudnością odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania. Tworzy poprawny i ciekawy opis osoby zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania. Tworzy poprawny opis osoby zawierający szeroki zakres środków językowych.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania Tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych opis osoby. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu. Tworzy opis osoby w oparciu o model. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje wygląd zewnętrzny oraz miejsca w szkole, opisuje czynności wykonywane w danej chwili i powtarzane systematycznie. Z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wyglądu. Z trudem tworzy opis osoby w oparciu o model. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę, opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę opisując różne osoby, wypowiada się na temat szkoły i przedmiotów szkolnych oraz prosi o

	szkolnych i prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	szkolnych oraz prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Uczestniczy w dialogach, popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego.	prosi o pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	pozwolenie oraz udziela zgody lub jej odmawia. Z trudnością uczestniczy w dialogach. Popełnia liczne błędy przekazując informacje przedstawione na ilustracjach. Błędy towarzyszące wypowiedziom ustnym odnośnie wyglądu różnych osób oraz życia szkolnego często zakłócają komunikację.
UNIT 2					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Na ogół poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z pewną trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając liczne błędy.
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple*.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 2; na ogół poprawnie nazywa warunki powodowe i kataklizmy. Na ogół poprawnie stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past*	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, posługuje się słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z pewną trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past simple,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy, posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 2; nazywa niektóre warunki powodowe i kataklizmy. Z trudnością stosuje przysłówki i inne określenia czasu dla przeszłości. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z w czasie *Past*

			simple, popełniając nieliczne błędy.		*simple*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością wybrać odpowiedź lub uzupełnić luki w tekście, zaznaczyć zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń bez trudu i poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie wybrać odpowiedź lub uzupełnić luki w tekście, poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki w tekście, na ogół poprawnie zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe, a także odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z pewna trudnością i popełniając dość liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki w tekście, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na niektóre pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu, określa intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych miejsc na świecie, warunków pogodowych i kataklizmów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, wybiera odpowiedź lub uzupełnia luki w tekście, a także zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe oraz odpowiada na niektóre pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach,	Uczeń poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń zazwyczaj poprawnie reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w	Uczeń z pewną trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w	Uczeń z trudnością reaguje na wypowiedzi, określa główną myśl wypowiedzi i intencje rozmówców oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące opisów pogody, warunków ekstremalnych oraz klęsk żywiołowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań dobiera ilustracje, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, popełniając liczne błędy.

	nie popełniając żadnych błędów.		zdaniach, popełniając nieliczne błędy.	zdaniach, popełniając dość liczne błędy.	
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający bardzo szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Z dużą swobodą uzupełnia dialogi na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy poprawny i zawierający szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Swobodnie uzupełnia dialogi na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	Uczeń, popełniając nieliczne błędy, opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy zawierający dość szeroki zakres środków językowych tekst o kraju lub miejscu na świecie. Nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Na ogół poprawnie uzupełnia dialogi na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; z pewną trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o kraju lub miejscu na świecie. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.	Uczeń, popełniając liczne błędy, opisuje pogodę, ekstremalne warunki pogodowe i kataklizmy, podaje fakty dotyczące kraju a także opowiada pisemnie o czynnościach przeszłych; z trudnością formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące wydarzeń w przeszłości oraz parafrazuje zdania. W oparciu o model tworzy tekst o kraju lub miejscu na świecie. Liczne błędy często zaburzają komunikację. Uzupełnia niektóre luki w dialogach na temat wyrażenia żalu lub współczucia i reakcji na nie.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z dużą swobodą wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Swobodnie wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Uczestniczy w dialogach; popełniając nieliczne błędy przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie	Uczeń z pewnym trudem prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z pewną trudnością wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Uczestniczy w dialogach; z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także zadaje	Uczeń z trudem prowadzi rozmowę na temat pogody, ekstremalnych warunków oraz kataklizmów. Z trudnością wyraża żal i współczucie oraz reaguje na wyrażenie żalu i współczucia. Z trudem uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację przekazuje informacje

	oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.	pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych, popełniając dość liczne błędy miejscami zaburzające komunikację.	przedstawione na ilustracjach, a także zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie warunków pogodowych.
UNIT 3					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie stosuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; poprawnie stosuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous.*	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 3; popełniając nieliczne błędy, mówi i zapisuje słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Na ogół poprawnie posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy posługuje się słownictwem z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre słownictwo dotyczące zakupów, środków płatniczych i ofert. Z pewną trudnością posługuje się czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while.* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuous,* popełniając dość liczne błędy.	Uczeń, popełniając liczne błędy posługuje się ograniczony zasobem słownictwa z rozdziału 3; mówi i zapisuje niektóre słownictwo dotyczące czasami przeszłymi: *Past simple i Past continuou*s oraz spójnikami *when* i *while* Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Past continuom,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń bez trudu i bezbłędnie identyfikuje kontekst tekstu oraz rozróżnia język formalny i nieformalny, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada	Uczeń bez trudu i poprawnie identyfikuje kontekst tekstu oraz rozróżnia język formalny i nieformalny, określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi poprawnie dobrać zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnić luki w tekście, poprawnie odpowiada na pytania dotyczące tekstu	Uczeń na ogół poprawnie identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście; na ogół poprawnie odpowiada na	Uczeń z pewną trudnością identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania	Uczeń z trudnością identyfikuje kontekst teksty oraz rozróżnia język formalny i nieformalny określa główną myśl tekstu lub fragmentu tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących różnych sklepów, środków płatniczych i ofert. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, dobiera zdania do ilustracji lub luk w tekście, uzupełnia luki w tekście oraz odpowiada na pytania

	na pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	opisującego wydarzenie w przeszłości.	pytania dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.	dotyczące tekstu opisującego wydarzenie w przeszłości.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert.. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa główną myśl wypowiedzi, intencje rozmówców i kontekst wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące zakupów, sposobów płacenia i ofert. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające bardzo bogate środki językowych, a także poprawny i ciekawy opis wydarzeń. Z dużą swobodą formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające bogate środki językowe, a także poprawny opis wydarzeń. Swobodnie formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie zawierające odpowiednie środki językowe, a także poprawny opis wydarzeń. Nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji. Poprawnie formułuje wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia	Uczeń z pewną trudnością opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model tworzy opowiadanie dość wąski zakres środków językowych, a także w miarę poprawny opis wydarzeń. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację. Formułuje niektóre wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.	Uczeń z trudnością opisuje wydarzenia w przeszłości, a także opowiada o zakupach i środkach płatniczych. Popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące zakupów. W oparciu o model nieudolnie tworzy opowiadanie zawierające ubogi zakres środków językowych. Liczne błędy w dużym stopniu zaburzają komunikację. Formułuje nieliczne wyrażenia ostrzeżenia i reakcji na ostrzeżenia.

Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, bezbłędnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zakupów, płacenia, cen i przecen. Z dużą swobodą wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie zakupów, płacenia, cen i przecen. Swobodnie wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Uczestniczy w dialogach; popełniając nieliczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach oraz zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat zakupów, płacenia, cen i przecen. Na ogół poprawnie wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia.	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy, przekazuje informacje na temat zakupów, płacenia, cen i przecen. Wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia. Dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę ze sprzedawcą w sklepie oraz odgrywa rolę sprzedawcy. Z trudem uczestniczy w dialogach; popełniając liczne błędy, przekazuje informacje dotyczące zakupów, płacenia, cen i przecen. Z trudem wypowiada się na temat czynności w przeszłości, ostrzega i reaguje na ostrzeżenia. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
UNIT 4					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Tworzy bezbłędnie zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Tworzy niemal bezbłędnie zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*.	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; na ogół poprawnie nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając nieliczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Na ogół poprawnie rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 4; nazywa artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając dość liczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń posługuje się ograniczonym zakresem słownictwa z rozdziału 4; nazywa niektóre artykuły żywnościowe i potrawy oraz miejsca, w których można coś zjeść. Popełniając liczne błędy, tworzy zdania zawierające określenia ilości oraz zaimki zwrotne. Rozpoznaje rzeczowniki policzalne i niepoliczalne i poprawnie używa form: *some, any, how much* i *how many*, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu oraz znajduje

	tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	tekstu oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	określone informacje w tekstach jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	określone informacje w tekstach dotyczących jedzenia i picia, miejsc, gdzie można coś zjeść a także roli wody w życiu i diecie człowieka. Na podstawie przeczytanego tekstu z trudnością uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań na ogół poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach..	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące miejsc, gdzie można coś zjeść, popularnych posiłków i upodobań żywieniowych. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Bezbłędnie przekazuje	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Poprawnie przekazuje	Uczeń na ogół poprawnie opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Popełniając nieliczne	Uczeń z pewną trudnością opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść. Popełniając dość liczne	Uczeń z trudnością opisuje produkty żywnościowe i posiłki, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania dotyczące upodobań żywieniowych i ulubionych miejsc, gdzie można coś zjeść Popełniając liczne błędy, przekazuje w języku

	w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych, Z dużą swobodą odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji. Swobodnie odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	błędy, przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Kwestionariusz zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Poprawnie odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	błędy przekazuje w języku angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. W miarę poprawnie odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę. Dość liczne błędy miejscami zaburzają komunikację.	angielskim informacje z tekstów napisanych po polsku. W oparciu o model tworzy kwestionariusz na temat upodobań nastolatków w zakresie jedzenia, rozrywki, zainteresowań, zakupów i nauki. Z pomocą nauczyciela odpowiada pisemnie na pytania kwestionariusza, udziela instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę. Liczne błędy często zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań, a także udziela instrukcji, wyraża uprzejmą	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Chętnie uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań. Swobodnie udziela instrukcji, wyraża	Uczeń na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji. Poprawnie udziela instrukcji,	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Popełniając dość liczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewną trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację. W miarę poprawnie udziela	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat jedzenia, posiłków i miejsc, gdzie można coś zjeść. Z trudem uczestniczy w dialogach, odgrywa rolę turysty oraz przechodnia odpowiadającego na pytania turysty. Popełniając liczne błędy, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudnością zadaje pytania i udziela odpowiedzi oraz wyraża i uzasadnia swoje opinie i pyta o opinie dotyczące różnych upodobań; liczne błędy często zaburzają komunikację. Z pomocą nauczyciela udziela

	prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.	instrukcji, wyraża uprzejmą prośbę oraz odpowiedź na prośbę.
Drugie półrocze					
UNIT 5					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z łatwością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; poprawnie lub niemal poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z łatwością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 5; na ogół poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	Uczeń stosuje część słownictwa z rozdziału 5; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z pewną trudnością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.	Uczeń stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 5; popełniając liczne błędy, mówi i zapisuje wyrażenia związane z korzystaniem z nowoczesnych technologii i ich rozwojem oraz wynalazkami. Z trudnością używa formy *going to* do wyrażenia planów oraz formy *will* do wyrażania przewidywań i podjętych decyzji.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną	Uczeń z łatwością i poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź	Uczeń na ogół poprawnie określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania	Uczeń z pewną trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną	Uczeń z trudnością określa główną myśl tekstu oraz intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących nowoczesnych technologii, ich rozwoju oraz nowych wynalazków, np. dronów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną

	odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa intencje nadawcy wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące technologii, nowoczesnych wynalazków i ich cech. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, dobiera ilustracje, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Bezbłędnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń na ogół poprawnie opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Na ogół poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, drobne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Popełniając dość liczne błędy formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, opisuje rozwiązania technologiczne i wynalazki, przedstawia fakty a także opisuje swoje upodobania, wyraża i uzasadnia swoją opinię dotyczące rozwiązań technologicznych. Popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania na ich temat. W oparciu o model tworzy plan nowego produktu lub rozwiązania technologicznego. Liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.

Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	Uczeń, popełniając drobne błędy prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach. Popełniając nieliczne błędy, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii, na ogół poprawnie oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Uczestniczy w dialogach, z pewnym trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając dość liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii. W miarę poprawnie oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.	Uczeń, popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat urządzeń elektronicznych, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie oraz pyta o opinie odnośnie urządzeń elektronicznych. Z trudem uczestniczy w dialogach, z trudem przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; popełniając liczne błędy zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie rozwoju technologii. Z pomocą nauczyciela oferuje pomoc i udziela sugestii oraz odpowiada na propozycje pomocy i sugestie.
UNIT 6					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Z łatwością stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy bezbłędnie zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Z łatwością stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy niemal bezbłędnie zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; na ogół poprawnie mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając drobne błędy stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z pewnym trudem mówi i zapisuje nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając dość liczne błędy stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Z pewną trudnością tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 6; z trudem nazwy miejsc w mieście i określa ich położenie. Popełniając liczne błędy, stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych okoliczniki miejsca oraz przedimki. Z trudnością tworzy zdania używając przymiotników i przysłówków w stopniu równym, wyższym i najwyższym, popełniając liczne błędy.

				najwyższym, popełniając dość liczne błędy.	
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Bezbłędnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń z łatwością i poprawnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu. Poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń na ogół poprawnie określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Na ogół poprawnie dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń z pewną trudnością określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z pewną trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.	Uczeń z trudnością określa cel napisania tekstu i jego odbiorcę oraz główną myśl tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących miast i miasteczek oraz ich położenia różnych miejsc i obiektów. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, uzupełnia luki w tekście, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu. Z trudnością dobiera zdania do tekstów, zaznacza zdania prawdziwe i fałszywe.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wskazuje miejsce na planie	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z poprawnie wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub zdania do	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera ilustracje lub	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz intencje nadawcy wypowiedzi, a także znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące położenia różnych miejsc w mieście, pytań o drogę i udzielania odpowiedzi na te pytania. Na podstawie wysłuchanych nagrań z trudem i popełniając liczne błędy, wskazuje miejsce na planie miasta, dobiera

	miasta, dobiera ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	ilustracje lub zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Bezbłędnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Na ogół poprawnie parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewną trudnością opisuje miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, formułuje niektóre pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Z pewnym trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudnością opisuje ludzi, miasta i miasteczka, miejsca i obiekty oraz ich położenie, nieporadnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie lokalizacji obiektów. Z trudem parafrazuje zdania i przekazuje w języku angielskim informacje sformułowane w języku polskim. W oparciu o model tworzy ulotkę turystyczną na temat wybranego miasta. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na	Uczeń z pewną trudnością prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Z pewną trudnością uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na	Uczeń z trudnością prowadzi rozmowę na temat miast i miasteczek, opisuje położenie miejsc i obiektów, przedstawia fakty, opisuje upodobania, wyraża i uzasadnia swoje opinie odnośnie ciekawych miejsc. Z trudnością uczestniczy w dialogach, przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; zadaje pytania i

	przedstawione na ilustracjach; z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę	przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; nieliczne błędy w zasadzie nie zaburzają komunikacji.	ilustracjach; zadaje pytania i udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; dość liczne błędy w pewnym stopniu zaburzają komunikację.	udziela odpowiedzi na temat opisu miejsc, pyta o drogę, udziela odpowiedzi na pytanie o drogę; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 7					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi.	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; poprawnie lub niemal poprawnie mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy niemal bezbłędnie zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi.	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; popełniając nieliczne błędy, mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń z pewną trudnością stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 7; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Z pewną trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając dość liczne błędy.	Uczeń z trudnością posługuje się ograniczonym słownictwem z rozdziału 7; popełniając liczne błędy, mówi i zapisuje nazwy sportów, sprzętu sportowego i miejsc, gdzie uprawia się sporty oraz części ciała i urazów. Z trudnością tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie *Present perfect* z czasownikami regularnymi i nieregularnymi, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np.	Uczeń z łatwością i poprawnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np.	Uczeń na ogół poprawnie odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz obyczajów zwierząt np.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, odgaduje znaczenie niektórych wyrazów z kontekstu, określa główną myśl tekstu, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących sportów, osiągnięć sportowych oraz

	gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi z łatwością uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu potrafi uzupełnić luki w tekście, dobierać zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu, popełniając nieliczne błędy.	obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając dość liczne błędy.	obyczajów zwierząt np. gekona. Na podstawie przeczytanego tekstu uzupełnia luki w tekście, dobiera zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu, popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań z poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z pewną trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	Uczeń z trudnością reaguje na polecenia oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące uprawiania sportów, możliwych urazów oraz zachowań w przypadku wystąpienia urazów. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, poprawnie formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na temat zmian i postanowień na	Uczeń zazwyczaj poprawnie opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając nieliczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model wpis na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając dość liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, opisuje sporty, miejsca, gdzie się je uprawia, sprzęt oraz urazy, popełniając liczne błędy, formułuje pytania i odpowiada na pytania odnośnie zajęć sportowych, możliwych kontuzji i zachowań w przypadku kontuzji. W oparciu o model tworzy wpis na blogu na

	przyszłość. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	przyszłość. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, a nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	na blogu na temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	temat zmian i postanowień na przyszłość. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z dużą swobodą zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji.	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Chętnie uczestniczy w dialogach, poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Uczestniczy w dialogach, na ogół poprawnie przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Uczestniczy w dialogach, z pewną trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat sportów, możliwych urazów w trakcie uprawiania sportów oraz sposobu postępowania w takich przypadkach. Nieudolnie uczestniczy w dialogach, z trudnością przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, zadaje pytania i udziela odpowiedzi odnośnie sportów, podaje fakty, upewnia się, co do ich zrozumienia i potwierdza prawdziwość informacji; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
UNIT 8					
Znajomość środków językowych Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy bezbłędnie zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz *have to/ don't have to.*	Uczeń poprawnie stosuje cały poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; poprawnie lub niemal poprawnie mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy niemal bezbłędnie zdania z formami *should/ shouldn't,*	Uczeń zazwyczaj poprawnie stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając drobne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz	Uczeń, popełniając dość liczne błędy, stosuje poznany zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając dość liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz	Uczeń, popełniając liczne błędy, stosuje ograniczony zakres słownictwa z rozdziału 8; popełniając liczne błędy mówi i zapisuje wyrażenia związane z zagrożeniami i bezpieczeństwem oraz zasadami zachowania. Tworzy zdania z formami *should/ shouldn't, must mustn't* oraz

	.	*must mustn't* oraz *have to/ don't have to.*	*have to/ don't have to,* popełniając nieliczne błędy.	*have to/ don't have to,* popełniając dość liczne błędy.	*have to/ don't have to,* popełniając liczne błędy.
Rozumienie wypowiedzi pisemnej	Uczeń z łatwością i bezbłędnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach oraz na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, nie popełniając żadnych błędów, potrafi z łatwością uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z łatwością i poprawnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach oraz na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając bardzo nieliczne błędy, potrafi uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń na ogół poprawnie rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając nieliczne błędy, potrafi uzupełnić luki, dobierać ilustracje i zdania, wybrać poprawną odpowiedź oraz odpowiedzieć na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając dość liczne błędy, uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, rozróżnia styl formalny i nieformalny tekstu, określa główną myśl tekstu i intencje autora, rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu, układa informacje w określonym porządku oraz znajduje określone informacje w tekstach dotyczących bezpieczeństwa i zasad zachowania w różnych miejscach i sytuacjach na temat kraju np. Australii. Na podstawie przeczytanego tekstu, popełniając liczne błędy, uzupełnia luki, dobiera ilustracje i zdania, wybiera poprawną odpowiedź oraz odpowiada na pytania dotyczące tekstu.
Rozumienie wypowiedzi ze słuchu	Uczeń z łatwością i bezbłędnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań z łatwością i poprawnie	Uczeń poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań poprawnie wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do	Uczeń na ogół poprawnie reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając nieliczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera	Uczeń z pewną trudnością i popełniając dość liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań,	Uczeń z trudnością i popełniając liczne błędy, reaguje na polecenia, określa myśl główną wypowiedzi oraz znajduje w nagraniu określone informacje dotyczące bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i zasad zachowania w różnych sytuacjach. Na podstawie wysłuchanych nagrań, popełniając liczne błędy,

	wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach, nie popełniając żadnych błędów.	wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	popełniając dość liczne błędy, wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.	wybiera ilustracje, dobiera zdania i ilustracje do wypowiedzi, wybiera odpowiedź, odpowiada na pytania i uzupełnia luki w zdaniach.
Pisanie i reagowanie w formie pisemnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Bezbłędnie formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera bardzo szeroki zakres środków językowych.	Uczeń swobodnie i poprawnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Poprawnie formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera szeroki zakres środków językowych, ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając nieliczne błędy, formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera dość szeroki zakres środków językowych, nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając dość liczne błędy formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera ograniczony zakres środków językowych, a dość liczne błędy częściowo zaburzają komunikację.	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, opisuje zagrożenia, zapisuje zasady zachowania w różnych i udziela rad i sugestii. Popełniając liczne błędy, formułuje informacje o zagrożeniach i odpowiada na sygnały o niebezpieczeństwie udzielając informacji. W oparciu o model opracowuje pisemnie zestaw zasad poprawnego i bezpiecznego zachowania w różnych sytuacjach np. w klubie, parku, na wycieczce. Praca zawiera bardzo ograniczony zakres środków językowych, a liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.
Mówienie i reagowanie w formie ustnej	Uczeń z dużą swobodą i bezbłędnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Bardzo chętnie uczestniczy w dialogach; bezbłędnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i	Uczeń swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Chętnie uczestniczy w dialogach; poprawnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i	Uczeń dość swobodnie i na ogół poprawnie prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Uczestniczy w dialogach; zazwyczaj poprawnie formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania bezpieczeństwa i	Uczeń z pewnym trudem i popełniając dość liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Uczestniczy w dialogach; popełniając dość liczne błędy, formułuje zasady poprawnego zachowania i zachowania	Uczeń z trudem i popełniając liczne błędy, prowadzi rozmowę na temat zachowania bezpieczeństwa w różnych sytuacjach i postępowania w razie wypadku. Nieudolnie uczestniczy w dialogach; popełniając liczne błędy, formułuje zasady poprawnego zachowania i

	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach, a także przekonuje i zachęca do niektórych zachowań.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach a także swobodnie przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; ewentualne błędy nie zaburzają komunikacji.	przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; dość swobodnie przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; nieliczne błędy na ogół nie zaburzają komunikacji.	bezpieczeństwa przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z pewnym trudem zadaje przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; dość liczne błędy czasami zaburzają komunikację.	zachowania bezpieczeństwa i przekazuje informacje przedstawione na ilustracjach; z trudem zadaje przekonuje i zachęca do niektórych zachowań; liczne błędy znacznie zaburzają komunikację.

Klasa 7

Cel kształcenia wg nowej podstawy programowej	Pierwsze półrocze				
	Ocena				
	Celująca	Bardzo dobra	Dobra	Dostateczna	Dopuszczająca
WELCOME					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę z kolegami w szkole i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń rozumie część prostych wypowiedzi pisemnych w postaci wiadomości tekstowych dotyczących życia szkolnego i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z czynnościami wykonywanymi w teraźniejszości i przeszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Słownictwo i gramatyka	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present continuous, past simple i past continuous*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present continuous, past simple i past continuous*	Uczeń na ogół poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present continuous, past simple i past continuous.*	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present continuous, past simple i past continuous*, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału *Welcome* (w tym, m.in., przymiotniki używane do opisu osobowości, czas *present simple i present continuous, past simple i past continuous*, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 1					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując swoje odczucia w różnych sytuacjach, składa propozycje i reaguje na propozycje stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. zachowania społeczne, atrakcje, obawy i fobie oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi,	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi,	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi,	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami oferowanymi	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z zachowaniami społecznymi, atrakcjami

	atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, nie popełniając żadnych błędów.	atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, nie popełniając większych błędów.	atrakcjami oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	oferowanymi przez centrum rozrywkowe oraz strachami i obawami, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy present perfect i past simple oraz formy pytań.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., przymiotniki występujące z określonymi przyimkami, wyrażenia odnoszące się do opisu doświadczeń obaw i strachów), czasy *present perfect* i *past simple* oraz formy pytań, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze kwestionariusz, w którym zadaje pytania o sposób spędzenia wakacji, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat fobii i obaw, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 2					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i	Uczeń prowadzi rozmowę o swoich doświadczeniach, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i

	reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. ważne wydarzenia w życiu, zmianę miejsca zamieszkania, biografie i programy treningowe oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, nie popełniając większych błędów.	Uczeń dość płynnie uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z ważnymi wydarzeniami w życiu, zmianami i doświadczeniami,, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu,	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu,	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu, wyrażanie uczuć, wyrażenia	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. ważne wydarzenia w życiu,

	wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for*.	wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for*.	odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for,* popełniając nieliczne błędy.	odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for,* popełniając liczne błędy.	wyrażanie uczuć, wyrażenia odnoszące się do czasu przeszłego), czas *present perfect* oraz wyrażenia *already, yet, since* i *for,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze wiadomość e-mail przekazując wiadomości oraz notatkę biograficzną, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 3					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o możliwych zmianach w przyszłości, wyraża życzenia, intencje, decyzje i plany, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na wakacjach i	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca pobytu na	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. wakacje w przyszłości, materiały informacyjne na temat wakacji, miejsca

	festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	pobytu na wakacjach i festiwale oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z wakacjami, festiwalami i wakacjami w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. rodzaje zakwaterowania na wakacjach, typy wakacji, festiwale, wyrażenia odnoszące się do czasu przyszłego), czasowniki *will, may* i *might*, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą	Uczeń tworzy ogłoszenie reklamowe atrakcyjnego miejsca na wakacje i wpis na blogu dotyczący przekonań na temat zmian w przyszłości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz

				formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 4					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o rzeczach, które lubi i których nie lubi wyraża i reaguje na prośby, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. styl życia nastolatków, podanie o pracę sezonową, marzenia i ambicje oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z umiejętnościami, planami stylem życia,. popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 4 (w tym, m.in. nazwy czynności wykonywanych w czasie wolnym, rzeczowniki przymiotniki opisujące pozytywne cechy), czasowniki z formami *–ing* i *to + infinitive,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznościowych opisując swoje marzenia i ambicje, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznościowych opisując swoje marzenia i ambicje, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznościowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznościowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej dość ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy podanie o pracę sezonową i opracowuje swój profil na mediach społecznościowych opisując swoje marzenia i ambicje, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
Drugie półrocze					
UNIT 5					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o regułach i zasadach panujących w domach, oferuje pomoc i reaguje na propozycję pomocy stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. obowiązki domowe, dzielenie obowiązków, relacje rodziców i dzieci, problemy nastolatków oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z obowiązkami domowymi, dzieleniem obowiązków, relacji pomiędzy dziećmi a rodzicami, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must,*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have to,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. nazwy prac i obowiązków domowych, wyrażenia związane z wolnością osobistą i różnicą pokoleń), czasowniki służące do wyrażania pozwolenia, zakazu i obowiązku: *must, mustn't, have to, don't have*

		mustn't, have to, don't have to	*to,* popełniając nieliczne błędy.		*to,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń pisze email o problemach z rodzicami i odpowiedź na wpis na blogu dotyczący zasad i zachowań w domu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 6					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę używając zaimków nieokreślonych, przeprasza, usprawiedliwia się i reaguje na przeprosiny i usprawiedliwienia stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. jedzenie w restauracji, zakupy, sklepy, wydawanie pieniędzy oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie

	wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z zakupami, korzystaniem z informacji o restauracjach i sklepach, i gospodarowaniem pieniędzmi, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. przymiotniki o silnym zabarwieniu, wyrażenia związane z pieniędzmi i robieniem zakupów), zaimki nieokreślone *some-*, *any-*, *no-* oraz przysłówki stopnia: *really, very* etc. popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogate środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy wpis na blogu na temat miejsc, gdzie można zrobić zakupy i tworzy opis osoby na podstawie fotografii, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.

UNIT 7					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę o zachowaniach na rzecz środowiska naturalnego, prosi o radę, udziela rad i reaguje na udzielone rady, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. zagrożone gatunki, pozyskiwanie funduszy, akcje charytatywne, sytuacje hipotetyczne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i pozyskiwaniem funduszy,	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z gatunkami zwierząt zagrożonymi wyginięciem, zagrożeniami dla środowiska i ich konsekwencjami, działaniami społecznymi na rzecz środowiska, i

	pozyskiwaniem funduszy, nie popełniając żadnych błędów.	pozyskiwaniem funduszy, nie popełniając większych błędów.	pozyskiwaniem funduszy, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	pozyskiwaniem funduszy, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. wyrażenia związane z ochroną środowiska, organizacjami charytatywnymi pozyskiwaniem funduszy), rozumie i tworzy zdania używając zerowego, pierwszego i drugiego trybu warunkowego, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń tworzy dialog na temat możliwych zachowań w opisanych sytuacjach, opisuje problemy dzikich zwierząt i pisze list e-mail z prośbą o wsparcie działań na rzecz środowiska, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 8					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża	Uczeń prowadzi rozmowę o planowaniu idealnego budynku, reaguje na informacje, wyraża

	niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	niedowierzanie i ulgę, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	niedowierzanie i ulgę, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	niedowierzanie i ulgę, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. proces budowania, projekty budynków, tradycyjnych budowli, innowacji, szlak bursztynowy i produkcja biżuterii oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z budowaniem, opisywaniem budowli i przedmiotów oraz materiałów, z których są wykonane, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w

	tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple*.	rozdziału 8 (w tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple*.	wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania), rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając nieliczne błędy.	wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania) , rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając liczne błędy.	tym, m.in. wyrażenia związane z budowlami, materiały budowlane i ich struktura i wygląd, czasowniki służące do opisu procesu budowania) , rozumie i tworzy zdania w stronie biernej czasu *present simple* i *past simple,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogate środki językowe.	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	Uczeń opisuje budynek i przygotowuje punkty do prezentacji reklamującej produkt, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.
UNIT 9					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat umiejętności, planów na weekend, spekuluje i domyśla się tego, co mogło wydarzyć lub się wydarzyło, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń z łatwością rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9	Uczeń z pewnym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w	Uczeń z dużym trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w

	m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	rozdziale 9 m.in. styl życia, diety, powody ich stosowania, utrzymanie formy i odczuć oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z planami na przyszłość, zdrowemu odżywianiu i zachowaniu dobrej formy fizycznej, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia, żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przyimkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to.*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia, żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przyimkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to.*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia, żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przyimkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia, żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przyimkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. wyrażenia związane z trybem życia, żywieniem), rozumie i tworzy zdania z czasownikami z przyimkiem (*Phrasal verbs*) oraz zdania z formami *be going to, will, can, could* i *be able to,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe	Uczeń tworzy plan działań nastawionych na osiągnięcie celu oraz wpis w dzienniku na temat zmiany stylu życia, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe

	bardzo bogate środki językowe.	formę i styl wypowiedzi oraz bogate środki językowe.	stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogate środki językowe.	zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz raczej ubogie środki językowe.	zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz bardzo ubogie środki językowe.

Klasa 8

Cel kształcenia wg podstawy programowej	Pierwsze półrocze				
	Ocena				
	Celująca	Bardzo dobra	Dobra	Dostateczna	Dopuszczająca
WELCOME					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę z na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę z na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat aklimatyzowania się w szkole, zawierania przyjaźni i opisuje ludzi, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń na ogół na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi pisemne w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie część prostych wypowiedzi pisemnych w postaci wiadomości tekstowych dotyczących uczestnictwa w kulturze i wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.

Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z relacjami i przyjaźnią, filmami oraz literaturą i bohaterami filmów i książek, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, nie popełniając żadnych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat wybranego filmu oraz uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat zawierania przyjaźni, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia na język polski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając bardzo liczne błędy.
Słownictwo i gramatyka	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym,	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane słownictwo z	Uczeń stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym, m.in.,	Uczeń poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym,	Uczeń poprawnie stosuje poznane słownictwo z rozdziału Welcome (w tym,

	m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present continuous.	rozdziału Welcome (w tym, m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present continuous.	czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present continuous, popełniając nieliczne błędy.	m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present continuous, popełniając liczne błędy.	m.in., czasowniki z przyimkiem opisujące relacje, nazwy gatunków literackich i filmowych, dopełniacz saksoński, przymiotniki i zaimki dzierżawcze oraz czas present simple i present continuous, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 1					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę opisując osoby, udziela rad i odpowiada na rady, opowiada o problemach innych osób i przedstawia rozwiązania problemów, prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych w czasie wolnym, relacji z rodziną i znajomymi oraz nawiązywania znajomości, wyraża swoją opinię na temat znaczenia relacji i oglądania telewizji, zaprasza i odpowiada na zaproszenie, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu

	obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki, oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki, oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 1 m.in. związki międzyludzkie, relacje, planowanie wycieczki oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, nie popełniając błędów.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, nie popełniając większych błędów.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane ze związkami międzyludzkimi, nawiązywaniem znajomości oraz umawianiem się, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z zapraszaniem i tytuły programów na język polski, tłumaczy nazwy polskich programów na angielski oraz przekształca zdania używając podanych słów, popełniając bardzo liczne błędy.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple* .	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple* .	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 1 (w tym, m.in., cechy charakteru, wyrazy z przedrostkiem *self-*, przymiotniki o przeciwnym znaczeniu tworzone za pomocą przedrostków *dis-*, *im-* i *un-*, określenia czasu: *just, ever, never, already, how long, since, for,* Zaimek zwrotny *each other, c*zasowniki określające relacje, spójniki, zwroty wyrażające zaproszenie i odpowiadające na zaproszenie), czasy *present perfect* oraz *present simple,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń pisze notatkę na temat spędzania czasu wolnego, negatywnego doświadczenia, zabawnego zdarzenia oraz zadania domowego, wpis na blogu na temat swoich zainteresowań, uczestniczy w pisemnej dyskusji na temat organizacji pomagających osobom samotnym, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na

	wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	zasób środków językowych	zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogaty zasób środków językowych.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, nie popełniając większych błędów, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca fragmenty ulotki na bardziej zwięzłe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
UNIT 2					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przychodzenia chorych uczniów do szkoły, stanu zdrowia, nagłego problemu zdrowotnego, udziela rad, podtrzymuje rozmowę, prosi o dodatkowe informacje i reaguje na podane informacje, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

				wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 2 m.in. choroby i ich objawy, nagłe problemy zdrowotne, dbanie o zdrowie i aplikacje zdrowotne oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane ze stanem zdrowia, chronieniem się przed zarażeniem i korzystaniem z pomocy lekarza, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki,	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki, rzeczowniki i	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 2 (w tym, m.in. czasowniki,

	rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just.*	czasowniki, rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just.*	przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając nieliczne błędy.	przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but*, czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając liczne błędy.	rzeczowniki i przymiotniki opisujące problemy zdrowotne, słownictwo związane z chorobami, spójniki *as, because, but,* czasowniki z przyimkiem i wyrażenia określające samopoczucie, czasowniki *be / feel / get*, wyrażenia związane z pozyskiwaniem informacji i udzielaniem wyjaśnień oraz leczeniem), czas *present simple, past perfect* oraz wyrażenia *already, yet, for, since* i *just,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji prozdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji pro zdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe	Uczeń pisze notatkę na temat swojego samopoczucia w czasie choroby i wydarzeń z dzieciństwa, wpis na blogu związany ze zdrowiem, zaproszenie na spotkanie z lekarzem oraz zakończenie rozprawki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zmysłów, aplikacji prozdrowotnych oraz sposobów zapobiegania rozprzestrzeniania się chorób, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na

	bardzo bogaty zasób środków językowych.	zasób środków językowych.	stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia związane z samopoczuciem na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz czasu past perfect, popełniając liczne błędy.
UNIT 3					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych	Uczeń prowadzi na temat przesądów w Polsce, wyboru jednej z atrakcji kulturalnych, polskich i angielskich tytułów dzieł sztuki, wskazanego dzieła sztuki, umiejętności różnych twórców, wyraża

	twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, nie popełniając żadnych błędów.	twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	twórców, wyraża pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	pewność i wątpliwości oraz stosuje formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 3 m.in. przesądy, wydarzenia kulturalne, odwiedzanie muzeów, rozwijanie kreatywności oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z przesądami, wydarzeniami kulturalnymi i dziełami sztuki, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape*, przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem -*scape*, przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape*, przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem –*scape*, przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 3 (w tym, m.in. wyrażenia związane z kulturą i sztuką, uczestnictwem w kulturze, rzeczowniki z przyrostkiem -*scape*, przyrostki – nazwy twórców, wyrażenia odnoszące się do określania pewności oraz wątpliwości), pytania pośrednie, zdania z dopełnieniem bliższym i dalszym, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, nie popełniając większych i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedz oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń tworzy notatkę o jedzeniu, które stało się popularne w Polsce, ulotkę na temat kursu, wiadomość email z zaproszeniem oraz na temat atrakcji turystycznych, pisze opis miejsca lub sytuacji, odnosząc się do postrzegania różnymi zmysłami, opisuje niedawno oglądany film i przedstawiony obraz, na forum klasowym dyskutuje na temat udziału w kulturze i form kreatywności, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej

			stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim oraz angielskim na podstawie przeczytanego angielskiego tekstu, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz tworząc pytania pośrednie, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 4					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji, wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad związanych z	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji, wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji, wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji, wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad	Uczeń prowadzi rozmowę na temat mediów społecznościowych, udzielania się w Internecie, prawdziwości przeczytanych informacji, wyjaśnia sposób wykonania czegoś, co ułatwia życie, udziela rad

	zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając żadnych błędów.	związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, nie popełniając większych błędów.	związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	związanych z zakupami online, stosując właściwe formy grzecznościowe, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie niektóre proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 4 m.in. media społecznościowe i zakupy online oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat sposobu wykorzystania przedmiotów, ochrony swoich danych, stereotypów, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.

Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 5 m.in. wynalazki, współczesne życie, globalizacja i turystyka oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje informacje związane z wynalazkami, sposobem wykorzystania przedmiotów, współczesnym światem, globalizacją, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Drugie półrocze					
UNIT 5					
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze współczesnym światem,	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze współczesnym światem,	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 5 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkami, słownictwo związane ze współczesnym

	współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose.*	współczesnym światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose.*	Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose*, popełniając nieliczne błędy.	Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose*, popełniając liczne błędy.	światem, Zwroty wyrażające zgodę, brak zgody oraz opinię, rzeczowniki złożone, przymiotniki opisujące przedmioty), czas *present simple*, stronę bierną w czasie teraźniejszym i przeszłym, zdania w stronie biernej z przyimkiem *by*, zdania podrzędnie złożone przydawkowe ograniczające i opisujące oraz zaimki *who, that, which, where, when, whose*, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe	Uczeń opisuje przedmioty w swoim domu, pisze ogłoszenie na wybrany przez siebie temat, wiadomość email udzielając wskazówek, streszczenie opowiadania związanego z Polską, tworzy wpis na blogu, opisując wybrane przedmioty, wpis na forum na temat turystyki, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat przydatności przedmiotów oraz temat globalizacji lub mediów, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na

	oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.		stosując w miarę właściwą formę i styl oraz w miarę bogaty zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń wyjaśnia po polsku informacje zawarte w poście internetowym, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania używając podanych słów oraz stosując stronę bierną, tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 6					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego sposobu	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego sposobu spędzania czasu,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego sposobu spędzania czasu,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego sposobu spędzania czasu,	Uczeń prowadzi rozmowę na temat atrakcji turystycznych, atrakcji turystycznych w swojej okolicy, miejsc, które chciałby odwiedzić, sposobów spędzania wakacji, wybranego sposobu spędzania czasu,

	spędzania czasu, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów	stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi	stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 6 m.in. planowanie jednodniowej wycieczki, wyprawy do ciekawych miejsc, ciekawe budynki, alternatywne sposoby spędzania wakacji oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając drobne błędy językowe,	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z planowaniem jednodniowej wycieczki, wyprawami do ciekawych miejsc, ciekawymi budynkami oraz sposobami spędzania wakacji, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

			niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous,* pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless***.**	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous,* pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless***.**	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous,* pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous,* pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless*, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 6 (w tym, m.in. słownictwo związane z atrakcjami turystycznymi, zwroty wyrażające preferencje, przymiotniki opisujące miejsca), czas *future continuous,* pierwszy i drugi okres warunkowy, zdania z *if* oraz *unless,* popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi,	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe	Uczeń pisze notatkę na temat wyboru atrakcji turystycznych, notatkę o wybranym miejscu w Polsce, maila do kolegi na temat jego przyjazdu, maila na temat ciekawego miejsca, wpis na blogu na temat sytuacji ekstremalnych, opisuje znany polski budynek, pisze rady dla osoby odwiedzającej Warszawę, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat zwiedzania oraz sportów ekstremalnych, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe

	bardzo bogaty zasób środków językowych.	bogaty zasób środków językowych.	stosując w miarę właściwą formę i styl dość bogaty zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 7					
Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela rad we wskazanych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela rad we wskazanych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela rad we wskazanych	Uczeń prowadzi na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela rad we wskazanych	Uczeń prowadzi rozmowę na temat oglądanego eksperymentu, powodów zainteresowania lub braku zainteresowania ofertami pracy, opinii naukowców, wyraża opinię na temat udziału w eksperymencie naukowym, mediów społecznościowych, udziela rad we wskazanych

	sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	sytuacjach, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	sytuacjach, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	sytuacjach, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 7 m.in. eksperymenty, praca eksperta sądowego, metody naukowej, pochodzenie ludzkości oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając drobne błędy językowe,	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z eksperymentami, przeprowadzaniem eksperymentu, pracą eksperta sądowego, zasad panujących w laboratorium oraz pochodzenia ludzkości, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe

			niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	zrozumienie wypowiedzi
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 7 (w tym, m.in. rzeczowniki związane z badaniami naukowymi, nazwy zawodów, słownictwo związane z naukami ścisłymi i początkami ludzkości, wyrażenia związane z pytaniem o opinię, zgadzaniem się i brakiem zgody z opiniami), zadaje pytania oraz rozumie i tworzy zdania używając czasowników modalnych *must, mustn't don't have to, should, shouldn't* oraz zdania w pierwszym okresie warunkowym, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z	Uczeń tworzy raport na temat przeprowadzonego eksperymentu, formułuje kontrakt do korzystania z mediów społecznościowych, pisze notatkę o wydarzeniach możliwych przez wpisy w mediach społecznościowych, wpis na blogu na temat swojego pochodzenia oraz zaproszenie na spotkanie z

	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych	naukowcem, na forum klasowym prowadzi dyskusję o systemie sądowniczym oraz na temat testów DNA, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń uzupełnia luki w mailu w języku polskim na podstawie przeczytanego tekstu angielskiego, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz czasowników modalnych, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 8					

Zachowania społeczne i interakcja	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując w większości właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	Uczeń prowadzi rozmowę na temat szkolnych doświadczeń, swoich planów na weekend, planów dotyczących projektu, wyraża opinię na temat stylów uczenia się, rozmawia o tym, które z problemów dotyczą uczniów i nauczycieli, stosując formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 8 m.in. systemy edukacji, egzaminy i dalsza nauka, różne sposoby uczenia się, trudności związane ze szkołą oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre

	przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą.	informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą.	przekazuje informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając drobne błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	informacje związane z systemem edukacji, egzaminami i dalszą nauką różnymi sposobami ucznia się, działaniami projektowymi i trudnościami związanymi ze szkołą, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that*.	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that*.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając liczne błędy	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 8 (w tym, m.in. słownictwo związane z edukacją, związki frazeologiczne związane z uczeniem się, wyrażenia przedstawiające zalety i wady oraz pytające o powód, rzeczowniki złożone i słownictwo związane z trudnościami), wyraża przyszłość w czasach *present simple i present continuous,* stosuje zdania przydawkowe opisujące i ograniczające oraz zaimki względne *who / which / that,* popełniając bardzo liczne błędy.

Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	Uczeń pisze notatkę na temat swojego najlepszego roku w szkole, swoich trudności związanych ze szkołą, wad i zalet systemu edukacji w Polsce i UK, opisuje swój styl uczenia się, pisze scenariusz poradnika jak coś zrobić, pisze wpis na blogu na temat szkolnej debaty i na temat złego dnia, na forum klasowym prowadzi dyskusję na temat systemów edukacji w Polsce i UK oraz trudności z nauką, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz zdań złożonych, popełniając bardzo liczne błędy.
UNIT 9					
Zachowania	Uczeń prowadzi rozmowę	Uczeń prowadzi rozmowę	Uczeń prowadzi rozmowę	Uczeń prowadzi rozmowę	Uczeń prowadzi rozmowę

społeczne i interakcja	na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając żadnych błędów.	na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i nie popełniając większych błędów.	na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając niewielkie błędy językowe, niewpływające na zrozumienie wypowiedzi.	na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	na temat wyjazdów, czynności rutynowych, udziela wskazówek jak dojść do określonych miejsc, prosi o zgodę na wyjazd, stosując właściwe formy grzecznościowe i popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Rozumienie wypowiedzi	Uczeń bez trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając żadnych błędów.	Uczeń rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, nie popełniając większych błędów.	Uczeń bez większego trudu rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając niewielkie i nieliczne błędy.	Uczeń na ogół rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając liczne błędy.	Uczeń z trudem rozumie proste, typowe wypowiedzi ustne i pisemne z zakresu obejmującego słownictwo i środki językowe uwzględnione w rozdziale 9 m.in. podróżowanie, wyprawy ekstremalne, udzielanie wskazówek oraz wykonuje zadania sprawdzające zrozumienie tych wypowiedzi i tekstów, popełniając bardzo liczne błędy.
Uzyskiwanie informacji	Uczeń w sposób bardzo płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca.	Uczeń w sposób płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca.	Uczeń w sposób dość płynny uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca popełniając drobne błędy językowe, niewpływające	Uczeń uzyskuje i przekazuje informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu	Uczeń z trudem uzyskuje i przekazuje niektóre informacje związane z podróżowaniem, ekstremalnymi wyprawami oraz docieraniem do wybranego miejsca, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu

			na zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.	wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi.
Gramatyka i słownictwo	Uczeń bezbłędnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous.*	Uczeń poprawnie lub niemal poprawnie stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous.*	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous,* popełniając nieliczne błędy.	Uczeń stosuje poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous,* popełniając liczne błędy.	Uczeń stosuje niektóre poznane struktury i słownictwo z rozdziału 9 (w tym, m.in. czasowniki z przyimkiem związane z podróżowaniem, przysłówki częstotliwości, sposobu, miejsca i czasu, czasowniki i zwroty związane ze wskazywaniem drogi, wyrażenia związane określaniem pewności oraz niepewności, słownictwo związane z organizowaniem podróży), rozumie i tworzy zdania w czasach *simple,* czasach *continuous, c*zasach *perfect, c*zasach wyrażających przyszłość *(will, going to, present simple, present continuous) oraz c*zasie *future continuous*, popełniając bardzo liczne błędy.
Tworzenie tekstu pisemnego	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na	opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na	Uczeń opisuje charakter osoby podróżującej samotnie, pisze notatkę na temat wykonywanych przez siebie czynności, opracowuje wpis w dzienniku z podróży, pisze mail na temat podróży i wiadomość na temat związany z kulturą, na

	forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bardzo bogaty zasób środków językowych.	forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, nie popełniając większych błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi oraz bogaty zasób środków językowych.	forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl oraz dość bogaty zasób środków językowych.	forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl oraz niezbyt bogaty zasób środków językowych.	forum klasowym prowadzi dyskusję na temat podróżowania oraz problemów związanych z podróżowaniem, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu oraz stosując ubogi zasób środków językowych.
Mediacja	Uczeń przekształca usłyszany dialog, nie popełniając błędów i stosując właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, nie popełniając większych błędów i stosując przeważanie właściwą formę i styl wypowiedzi.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając niewielkie błędy językowe, nie wpływające na zrozumienie wypowiedzi, stosując w miarę właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając błędy językowe, które w niewielkim stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, stosując częściowo właściwą formę i styl.	Uczeń przekształca usłyszany dialog, popełniając błędy językowe, które w znacznym stopniu wpływają na właściwe zrozumienie wypowiedzi, nie zachowując właściwej formy i stylu.
Przetwarzanie tekstu	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, nie popełniając większych błędów.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając niewielkie błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając liczne błędy.	Uczeń tłumaczy wyrażenia potoczne na polski oraz przekształca zdania, używając podanych słów kluczy oraz tłumaczy fragmenty zdań na angielski, popełniając bardzo liczne błędy.

Język niemiecki

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
-dysponuje podstawowym zakresem słownictwa wymaganego w danym Semestrze, może podać najprostsze przykłady z każdego zakresu tematycznego (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina .dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki, napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne,	-zazwyczaj używa dość wąskiego zakresu wymaganego słownictwa (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina .dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki, napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków,	-zazwyczaj używa zakresu słownictwa wymaganego w danej klasie (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina .dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki, napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków,	-stosuje szeroki zakres słownictwa wymaganego w danej klasie (kraje niemieckiego obszaru językowego, rodzina .dane osobowe, powitania i pożegnania, członkowie rodziny, zainteresowania, internacjonalizmy, zawody, upodobania, liczby; szkoła - pomieszczenia szkolne i czynności w nich wykonywane, dni tygodnia, przedmioty szkolne, system szkolnictwa i oceniania w Niemczech i Polsce, imprezy szkolne, kółka zainteresowań, wybrane kolory; liczby; codzienność - pory dnia, czynności dnia powszedniego, czas zegarowy, wybrane kontynenty i państwa, czas wolny, miejsca w mieście, atrakcje turystyczne; jedzenie - artykuły spożywcze, posiłki, napoje, potrawy wybranych krajów, lokale gastronomiczne, czynności związane z wykonywaniem posiłków,	-spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; -wykazuje się bardzo dobrą znajomością słownictwa i konstrukcji gramatycznych, także w zadaniach o zwiększonym stopniu trudności i w nowym kontekście; -mówi płynnie nie tylko na tematy omawiane wcześniej na lekcji; -poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy; praktycznie nie popełnia błędów; -wykonuje dodatkowe zadania zlecone przez nauczyciela

czynności związane z wykonywaniem posiłków, przyzwyczajenia żywieniowe; sport .dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy); (uczniowie z udokumentowaną dysleksja mogą mieć, większe od innych uczniów z oceną dopuszczającą, kłopoty z poprawną wymową poznanych wyrazów oraz z zapamiętaniem słownictwa .wymagają więcej ćwiczeń wspomagających zapamiętanie) -jego wypowiedzi ustne są krótkie, ubogie; może popełniać błędy uniemożliwiające komunikację; rzadko zabiera głos; trudno mu się spontanicznie porozumieć z nauczycielem i kolegami w języku obcym; -potrzebuje pomocy nauczyciela w rozumieniu poleceń w języku obcym; słuchając płyty często tylko przy pomocy nauczyciela potrafi wydobyć kluczowe informacje z tekstu; -czyta bardzo wolno, może popełniać wiele błędów w wymowie, z trudem czyta dłuższe wypowiedzenia; -z trudem rozumie pisemne polecenia w języku obcym oraz dłuższe teksty; potrzebuje wydatnej	przyzwyczajenia żywieniowe; sport .dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy); może popełniać błędy w wymowie i w pisowni (zwłaszcza uczniowie z udokumentowaną dysleksją lub dysortografią popełniają charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; mogą mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek, a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny) -jego wypowiedzi ustne są czasem mało poprawne i krótkie; potrafi jednak odpowiadać na proste pytania oraz wypowiadać się na przećwiczone wcześniej tematy; z trudnością spontanicznie porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie w języku obcym; -zazwyczaj rozumie polecenia nauczyciela, ale może mieć kłopoty ze zrozumieniem ogólnego sensu dłuższych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć przynajmniej część kluczowych informacji z tekstu, chociaż musi wysłuchać płyty przynajmniej	przyzwyczajenia żywieniowe; sport .dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy) , także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; -popełnia niewiele błędów w wymowie i w pisowni (może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek .wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są w miarę poprawne, dość rozbudowane, a słownictwo zazwyczaj dość bogate (u osób ze stwierdzoną dysleksją słownictwo może byś nieco uboższe); potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć kłopoty ze spójnością oraz płynnością swych wypowiedzi), zabiera głos w rozmowie na	przyzwyczajenia żywieniowe; sport .dyscypliny, uprawianie, osiągnięcia, rekordy, nazwy sprzętów sportowych; natura - miesiące i pory roku, pogoda, daty, zwierzęta domowe, wybrane rasy psów, nazwy zwierząt żyjących w zoo, język młodzieżowy), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; -nie popełnia błędów w wymowie ani w pisowni (dozwolone sporadyczne, drobne błędy .może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są poprawne, rozbudowane, a słownictwo bogate; potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie i zabiera głos w rozmowie na każdy z omówionych na lekcjach tematów; mówi płynnie, można go z łatwością zrozumieć; swobodnie, w języku obcym, porozumiewa się z nauczycielem	

pomocy nauczyciela przy wyszukiwaniu w tekście informacji oraz ich interpretacji; -próbuje pisać zdania zawierające proste struktury i słownictwo, może popełniać błędy w pisowni; tekst jest często bardzo krótki i może być niespójny; (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -z pomocą nauczyciela zazwyczaj rozpoznaje poznane wcześniej struktury gramatyczne (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis", czasowniki modalne „können, müssen", spójnik „denn", stopniowanie przysłówka „gern", liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf") ale nie zawsze potrafi je w pełni prawidłowo zastosować -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt oraz ćwiczenia (przepisuje wszystko z tablicy, stara się uzupełniać ćwiczenia na bieżąco) -czynnie uczestniczy w zajęciach (skupia uwagę na poleceniach nauczyciela i próbuje je wykonać).	dwa razy, a czasem potrzebuje naprowadzenia przez nauczyciela; -czyta stosunkowo wolno, potrzebuje pomocy nauczyciela przy wymowie trudniejszych wyrazów, popełnia błędy w ich wymowie (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć większe od pozostałych uczniów z oceną dostateczną kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów); -rozumie pisemne polecenia i ogólny sens tekstu pisemnego; z trudem jednak wyszukuje informacje szczegółowe i czasem nie potrafi ich zinterpretować; -potrafi pisać proste zdania; jego wypowiedzi są jednak dość krótkie, a słownictwo podstawowe (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.); -potrafi zastosować tylko proste struktury gramatyczne (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis", czasowniki modalne „können, müssen",	większość z omówionych na lekcjach tematów; można go zrozumieć bez trudności; potrafi się porozumieć z nauczycielem i kolegami w klasie w nauczanym języku (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać życzliwego naprowadzenia przez nauczyciela) -rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć większość kluczowych informacji z wysłuchanego tekstu (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty zwłaszcza ze zrozumieniem tekstów z kasety) -dość płynnie czyta teksty z podręcznika, ale może mieć pewne kłopoty z tekstami pochodzącymi z innych źródeł; popełnia nieliczne błędy w wymowie wyrazów (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia ćwiczeń; rozumie ogólny sens tekstu pisemnego; wyszukuje w tekście większość kluczowych informacji i potrafi je	i kolegami w klasie; (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać niewielkie trudności z płynnością wypowiedzi w języku obcym) -w pełni rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety z łatwością uzyskuje kluczowe informacje z wysłuchanego tekstu; (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty ze zrozumieniem tekstów z płyty) -potrafi płynnie czytać teksty z podręcznika oraz inne teksty o podobnym stopniu trudności (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -zawsze rozumie pisemne polecenia ćwiczeń oraz ogólny sens tekstu pisanego; bez trudu wyszukuje w tekście informacje kluczowe oraz szczegółowe i potrafi je zinterpretować; swobodnie rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty dobrze zorganizowane i spójne, zawierające wszystkie istotne punkty; jego wypowiedzi są	

	spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); może popełniać błędy w pisowni i interpunkcji; -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.	zinterpretować; rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty na ogół dobrze zorganizowane i spójne, ale dość schematyczne; stara się stosować urozmaicone słownictwo i złożone struktury gramatyczne, popełniając niewiele błędów w pisowni i interpunkcji (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie zastosować większość poznanych struktur gramatycznych w mowie i piśmie (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am,um, von ... bis”, czasowniki modalne „können, müssen”, spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe od innych uczniów kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -systematycznie i starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją lub dysortografią mogą mieć dość niestaranne lub mało czytelne pismo, pomimo włożonych	obszerne i wykazują bogatą znajomość poznanego na lekcjach słownictwa oraz umiejętność zastosowania złożonych struktur gramatycznych; pisownia jest poprawna, zastosowane zasady interpunkcji; (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie stosować wszystkie poznane struktury gramatyczne w mowie i piśmie (czasowniki rozdzielnie złożone, rzeczowniki złożone, przyimki „am, um, von ... bis”, czasowniki modalne „können, müssen”, spójnik „denn”, stopniowanie przysłówka „gern”, liczebniki porządkowe, zdania z przyimkami „an, in, auf”); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach, wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela oraz wykazując się spontaniczną aktywnością.	

		starań) -czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.		

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
-dysponuje podstawowym zakresem słownictwa wymaganego w danym semestrze (może podać najprostsze przykłady z każdego zakresu tematycznego (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy .typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga .opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka,	-zazwyczaj używa dość wąskiego zakresu wymaganego słownictwa (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy .typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga .opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas	zazwyczaj używa zakresu słownictwa wymaganego w danej klasie (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy .typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga .opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas	-stosuje szeroki zakres słownictwa wymaganego w danej klasie (zdrowie - części ciała, wizyta u lekarza; domy .typy domów, pomieszczenia w domu, czynności w nich wykonywane, nazywanie mebli, wybranych sprzętów, opis pokoju i położenia rzeczy, informowanie o miejscu zamieszkania, niemieccy wynalazcy i odkrywcy; święta i uroczystości - daty ich obchodzenia, opowiadanie o nich, np. rozkład dnia, obowiązki domowe, przyjęcie urodzinowe, informowanie i opowiadanie o świętach, zwyczajach i prezentach bożonarodzeniowych; miasto i wieś - budynki, środki transportu, opis zdjęcia, droga .opisywanie jej, pytanie o nią, życie poza miastem/wsią, ciekawe miejsca i środki transportu w wybranych miastach niemieckich; świat mody - części garderoby, wyrażanie opinii, kupowanie odzieży; nauka, praca i czas	--spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą; -wykazuje się bardzo dobrą znajomością słownictwa i konstrukcji gramatycznych, także w zadaniach o zwiększonym stopniu trudności i w nowym kontekście; -mówi płynnie nie tylko na tematy omawiane wcześniej na lekcji; -poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy; praktycznie nie popełnia błędów. -wykonuje dodatkowe zadania zlecone przez nauczyciela.

praca i czas wolny w Niemczech .wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane); (uczniowie z udokumentowaną dysleksja mogą mieć, większe od innych uczniów z oceną dopuszczającą, kłopoty z poprawną wymową poznanych wyrazów oraz z zapamiętaniem słownictwa - wymagają więcej ćwiczeń wspomagających zapamiętanie) -jego wypowiedzi ustne są krótkie, ubogie; może popełniać błędy uniemożliwiające komunikację; rzadko zabiera głos; trudno mu się spontanicznie porozumieć z nauczycielem i kolegami w języku obcym potrzebuje pomocy nauczyciela w rozumieniu poleceń w języku obcym; słuchając płyty często tylko przy pomocy nauczyciela potrafi wydobyć kluczowe informacje z tekstu; -czyta bardzo wolno, może popełniać wiele błędów w wymowie, z trudem czyta dłuższe wypowiedzenia; -z trudem rozumie pisemne polecenia w języku obcym oraz dłuższe teksty; potrzebuje wydatnej pomocy nauczyciela przy wyszukiwaniu w tekście informacji oraz ich interpretacji;	wolny w Niemczech .wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane); może popełniać błędy w wymowie i w pisowni (zwłaszcza uczniowie z udokumentowaną dysleksją lub dysortografią popełniają charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; mogą mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek, a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny) -jego wypowiedzi ustne są czasem mało poprawne i krótkie; potrafi jednak odpowiadać na proste pytania oraz wypowiadać się na przećwiczone wcześniej tematy; z trudnością spontanicznie porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie w języku obcym -zazwyczaj rozumie polecenia nauczyciela, ale może mieć kłopoty ze zrozumieniem ogólnego sensu dłuższych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć przynajmniej część kluczowych informacji z tekstu, chociaż musi wysłuchać płyty przynajmniej dwa razy, a czasem potrzebuje naprowadzenia przez nauczyciela -czyta stosunkowo wolno,	wolny w Niemczech .wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; popełnia niewiele błędów w wymowie i w pisowni (może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni) -jego wypowiedzi ustne są w miarę poprawne, dość rozbudowane, a słownictwo zazwyczaj dość bogate (u osób ze stwierdzoną dysleksją słownictwo może byś nieco uboższe); potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć kłopoty ze spójnością oraz płynnością swych wypowiedzi), zabiera głos w rozmowie na większość z omówionych na lekcjach tematów; można go zrozumieć bez trudności; potrafi się porozumieć z nauczycielem i kolegami w	wolny w Niemczech .wydarzenia kulturalne, zainteresowania z dzieciństwa, programy telewizyjne, zawody, miejsca pracy i czynności tam wykonywane), także słownictwo o charakterze abstrakcyjnym; nie popełnia błędów w wymowie ani w pisowni (dozwolone sporadyczne, drobne błędy .może popełniać więcej błędów, jeśli stwierdzono u niego dysleksję lub dysortografię, są to jednak charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.; może mieć również kłopoty z zapamiętaniem nowych słówek - wymaga więcej ćwiczeń - a także z ich wymową, co nie wpływa na obniżenie oceny, jeśli uczeń ma opinię z poradni); -jego wypowiedzi ustne są poprawne, rozbudowane, a słownictwo bogate; potrafi wyrażać swe poglądy, mówi spójnie i zabiera głos w rozmowie na każdy z omówionych na lekcjach tematów; mówi płynnie, można go z łatwością zrozumieć; swobodnie, w języku obcym, porozumiewa się z nauczycielem i kolegami w klasie; (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać niewielkie trudności z płynnością	

-próbuje pisać zdania zawierające proste struktury i słownictwo, może popełniać błędy w pisowni; tekst jest często bardzo krótki i może być niespójny; (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -z pomocą nauczyciela zazwyczaj rozpoznaje poznane wcześniej struktury gramatyczne (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I), ale nie zawsze potrafi je w pełni prawidłowo zastosować -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt oraz ćwiczenia (przepisuje wszystko z tablicy, stara się uzupełniać ćwiczenia na bieżąco); -czynnie uczestniczy w zajęciach (skupia uwagę na poleceniach nauczyciela i próbuje je wykonać)	potrzebuje pomocy nauczyciela przy wymowie trudniejszych wyrazów, popełnia błędy w ich wymowie (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć większe od pozostałych uczniów z oceną dostateczną kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia i ogólny sens tekstu pisemnego; z trudem jednak wyszukuje informacje szczegółowe i czasem nie potrafi ich zinterpretować - potrafi pisać proste zdania; jego wypowiedzi są jednak dość krótkie, a słownictwo podstawowe (uczniowie ze stwierdzona dysleksją lub dysortografią mogą mieć dodatkowo mało czytelne pismo oraz popełniać charakterystyczne błędy typu: zamiana kolejności liter, mylenie: p-b, m-n, k-g, itp.) -potrafi zastosować tylko proste struktury gramatyczne (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); może popełniać błędy w pisowni i interpunkcji -przygotowuje się do zajęć; -prowadzi zeszyt i ćwiczenia;	klasie w nauczanym języku (osoby z udokumentowaną dysleksją mogą w tym miejscu wymagać życzliwego naprowadzenia przez nauczyciela) -rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety potrafi wydobyć większość kluczowych informacji z wysłuchanego tekstu (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty zwłaszcza ze zrozumieniem tekstów z kasety) -dość płynnie czyta teksty z podręcznika, ale może mieć pewne kłopoty z tekstami pochodzącymi z innych źródeł; popełnia nieliczne błędy w wymowie wyrazów (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów) -rozumie pisemne polecenia ćwiczeń; rozumie ogólny sens tekstu pisemnego; wyszukuje w tekście większość kluczowych informacji i potrafi je zinterpretować; rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty na ogół dobrze zorganizowane i spójne, ale dość	wypowiedzi w języku obcym); - w pełni rozumie polecenia nauczyciela oraz ogólny sens różnorodnych tekstów i rozmów; słuchając kasety z łatwością uzyskuje kluczowe informacje z wysłuchanego tekstu; (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty ze zrozumieniem tekstów z płyty); -potrafi płynnie czytać teksty z podręcznika oraz inne teksty o podobnym stopniu trudności (niektóre osoby z udokumentowaną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z płynnością czytania oraz poprawnością wymowy, zwłaszcza nowych wyrazów); -zawsze rozumie pisemne polecenia ćwiczeń oraz ogólny sens tekstu pisanego; bez trudu wyszukuje w tekście informacje kluczowe oraz szczegółowe i potrafi je zinterpretować; swobodnie rozpoznaje struktury gramatyczne w tekście; -pisze teksty dobrze zorganizowane i spójne, zawierające wszystkie istotne punkty; jego wypowiedzi są obszerne i wykazują bogatą znajomość poznanego na lekcjach słownictwa oraz umiejętność zastosowania złożonych struktur	

	-czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela;	schematyczne; stara się stosować urozmaicone słownictwo i złożone struktury gramatyczne, popełniając niewiele błędów w pisowni i interpunkcji (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu); -potrafi poprawnie zastosować większość poznanych struktur gramatycznych w mowie i piśmie (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe od innych uczniów kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -systematycznie i starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją lub dysortografią mogą mieć dość niestaranne lub mało czytelne pismo, pomimo włożonych starań) - czynnie uczestniczy w zajęciach wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela.	gramatycznych; pisownia jest poprawna, zastosowane zasady interpunkcji; (osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć większe kłopoty od innych uczniów ze spójnością tekstu) -potrafi poprawnie stosować wszystkie poznane struktury gramatyczne w mowie i piśmie (dopełniacz, przyimki określające położenie użyte z celownikiem, przyimki określające kierunek użyte z biernikiem, zaimek zwrotny w celowniku, czas przyszły Futur I); (niektóre osoby ze stwierdzoną dysleksją mogą mieć pewne kłopoty z zastosowaniem poprawnych struktur gramatycznych, zwłaszcza w mowie) -zawsze przygotowuje się do zajęć; -starannie prowadzi zeszyt i ćwiczenia; -czynnie uczestniczy w zajęciach, wypełniając wszystkie polecenia nauczyciela oraz wykazując się spontaniczną aktywnością.	

Język polski

Klasa 4

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Rozdział I					
Mój dom, moi najbliżsi: Ann Patrick, „Posiłek na świeżym powietrzu”	• opowiada o sytuacji przedstawionej na obrazie • wymienia postaci znajdujące się na obrazie	• opisuje postacie przedstawione na obrazie • wyjaśnia, kim mogą być dla siebie osoby ukazane na obrazie	• analizując sytuację przedstawioną na obrazie, wyjaśnia, co mogło wydarzyć się wcześniej	• proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie	• opowiada o sposobach spędzania wolnego czasu ze swoją rodziną • przedstawia własne zdanie na temat zalet wspólnego spożywania posiłków • wyjaśnia, jak można zacieśniać więzi rodzinne
W moim domu: Zofia Beszczyńska, „Dom”	• czyta wiersz głośno • wymienia bohaterów wiersza .mieszkańców domu • wymienia postaci znajdujące się na obrazie Frederika Cotmana „Jeden z rodziny”	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wymienia sytuacje opisane w wierszu • wskazuje w tekście wiersza wers i strofę • opowiada o postaciach znajdujących się na obrazie Frederika Cotmana „Jeden z rodziny” i wyjaśnia tytuł obrazu	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza • opowiada w 2–3 zdaniach o sytuacjach przedstawionych w wierszu • nazywa uczucia towarzyszące osobom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój wybór	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o mieszkańcach domu i o sytuacjach przedstawionych w wierszu, odnosząc je do własnego doświadczenia • wyjaśnia, co może oznaczać obecność zwierząt w domu • wyjaśnia, co oznaczają słowa, że dom *otwiera lub zamyka swoje cztery ściany* • porównuje obraz domu ukazany w wierszu i na obrazie Frederika Cotmana „Jeden z rodziny”, wskazując podobieństwa i uzasadnia swój pogląd	• przedstawia w nietypowy sposób swój dom, domowników i ulubione przedmioty • wymienia miejsca, w których można czuć się jak w domu i uzasadnia swój wybór
Odrobina taktu: Francesca Simon,	• czyta głośno tekst, wymienia bohaterów utworu, określa czas i miejsce wydarzeń	• czyta głośno i cicho, przedstawia bohaterów utworu, formułuje 2–3 zdania na temat	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho, wskazuje cechy charakteru Karolka i uzasadnia	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację,	• samodzielnie formułuje zasady dobrego zachowania w różnych sytuacjach

„Koszmarny Karolek i prześwietne święta”	• wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	czasu i miejsca wydarzeń przedstawionych w utworze oraz o wydarzeniach utworu	swój wybór, odwołując się do tekstu • wyjaśnia, czego rodzice chcieli nauczyć Karolka	przedstawia swoją opinię o bohaterze i jego zachowaniu • prezentuje swoją opinię o liście napisanym przez Karolka i przewiduje reakcję rodziców na list, odnosząc się do własnych doświadczeń	• przedstawia pomysły sposobów pogodzenia się z decyzjami rodziców
Poszukiwany pan Słowik!: Julian Tuwim, „Spóźniony słowik”	• czyta wiersz głośno • wymienia bohaterów wiersza • wymienia sytuacje ukazane w wierszu (czas i miejsce)	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • przedstawia bohaterów wiersza i wyjaśnia, kim dla siebie są bohaterowie	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza • opowiada w 2–3 zdaniach o sytuacjach przedstawionych w wierszu • nazywa uczucia towarzyszące postaciom wypowiadającym się w wierszu i uzasadnia swój wybór	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o małżeństwie Słowików i o sytuacjach przedstawionych w wierszu, odnosząc je do własnego doświadczenia • ocenia postępowanie pana Słowika, wyjaśnia, jak należy postępować w sytuacji spóźnienia	• przedstawia pomysł na inne zakończenie wiersza • wymienia zasady postępowania, dzięki którym można okazać wzajemny szacunek
Rozmowa z dziadkiem: Robert Kimmel Smith, „Wojna z dziadkiem”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat czasu i miejsca wydarzeń przedstawionych w utworze oraz o wydarzeniach utworu	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho, wskazuje cechy charakteru Petera i uzasadnia swój wybór, odwołując się do tekstu, wyjaśnia, dlaczego Peter postanawia oddać dziadkowi szczękę • wyjaśnia motywację dziadka do przystąpienia do wojny z wnukiem	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • przedstawia swoją opinię o bohaterze i jego zachowaniu • wyjaśnia, co według dziadka wywołało konflikt w rodzinie i prezentuje swoją opinię na temat powodów konfliktów rodzinnych	• samodzielnie formułuje wnioski na temat decyzji podejmowanych w rodzinie • przedstawia pomysły sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie
Moja mama jest wspaniała!: Ryszard Przymus, „Nasza Mama jest poetką...”	• czyta wiersz głośno • wskazuje bohaterkę wiersza • wskazuje, kto wypowiada się w wierszu • wymienia sytuacje ukazane w wierszu • podaje definicję nastroju wiersza	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • przedstawia bohaterkę wiersza i wyjaśnia, kim jest dla osób wypowiadających się w utworze • wskazuje nastrój wiersza	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza • opowiada w 2–3 zdaniach o tym, jak mama opisuje codzienne zajęcia i otaczający ją świat • wyjaśnia, jak sposób mamy, w jaki mówi o świecie, wpływa na dzieci	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o mamie i jej wpływie na dzieci, odnosząc je do własnego doświadczenia • przedstawia określenia, którymi można by opisać mamę przedstawioną w wierszu i uzasadnia swoje wybory	• przedstawia pomysły na to, by o otaczającym świecie mówić w niezwykły sposób

			• wyjaśnia, co wpływa na nastrój wiersza	• wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą osobom mówiącym w wierszu i uzasadnia swoją opinię	
Bliżej języka: Czym są alfabet, głoska, litera?	• wymienia litery w kolejności alfabetycznej • definiuje literę • definiuje głoskę	• porządkuje wyrazy w kolejności alfabetycznej • odróżnia głoski i litery	• określa liczbę liter i głosek w podanych wyrazach • odróżnia samogłoski i spółgłoski	• bezbłędnie odróżnia samogłoski i spółgłoski • szuka wyrazu w słowniku ortograficznym	• sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego; korzysta z katalogu bibliotecznego, spisu produktów w sklepie internetowym
Bliżej języka: Czym jest sylaba?	• wskazuje sylaby • wyjaśnia, co tworzy sylabę	• poprawnie dzieli wyrazy na sylaby	• układa wyrazy z różnych sylab • poprawnie przenosi wyrazy do następnej linii	• korzysta ze słownika ortograficznego, sprawdzając poprawność przenoszenia wyrazów do następnej linii	• układa historyjkę z wyrazów zbudowanych z różnych sylab
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *ó*	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *ó* • poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-ów, -ówka, -ówna*	stosuje zasady ortograficzne pisowni *ó* • tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* wymiennym	• korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy z *ó* niewymiennym	• układa rymowanki z wyrazami z *ó;* układa historyjki z wyrazami z *ó* • prezentuje historyjki na forum klasy
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *u*	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *u* • poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-lec, -uch, -unek, -us, -usz, -ura, -uj, -uje*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *u*	• korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy będące wyjątkami	• opowiada, jak spędzają czas mieszkańcy deszczowego miasta, wykorzystując wyrazy z *u*
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać pozdrowienia?	• poprawnie zapisuje miejscowość i datę • wymienia elementy pozdrowienia • podejmuje próbę napisania pozdrowień	• poprawnie zapisuje adres • redaguje pozdrowienia według wzoru	• stosuje zwroty do adresata • uzupełnia brakujące elementy pozdrowienia	• redaguje pozdrowienia odpowiednie do sytuacji i adresata • wskazuje różnice między SMS-em a kartką pocztową • stosuje emotikony	• redaguje poprawnie pod względem językowym, ortograficznym i kompozycyjnym kartkę pocztową z życzeniami w związku z określoną sytuacją
Rozdział II					
Szkolne radości, szkolne smutki, Andrew Macara, „Piłkarze”	• wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz • wymienia postaci znajdujące się na obrazie	• wybiera wyrazy, które najtrafniej opisują obraz i uzasadnia swoją opinię • opisuje postacie przedstawione na obrazie	• określa dominujące na obrazie kolory, opisuje sytuację przedstawioną na obrazie	• wyjaśnia, dlaczego dziecko na drugim planie stoi samotnie i uzasadnia swoją opinię	• określa nastrój obrazu i uzasadnia swoją wypowiedź • opowiada o tym, co może wydarzyć się za chwilę pomiędzy dziećmi i uzasadnia swoją opinię

		• określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie			• wyjaśnia, co jest ważne podczas wspólnej zabawy
Marzenia kontra szkoła: Joanna Kulmowa, „Marzenia”	• czyta wiersz głośno • określa, kim jest osoba mówiąca w wierszu • podaje definicję podmiotu lirycznego	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wskazuje uczucia podmiotu lirycznego w wierszu • wyjaśnia, dlaczego podmiot liryczny nie lubi chodzić do szkoły	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza -wyjaśnia, dlaczego, według podmiotu lirycznego, w szkole nie ma miejsca na marzenia i uzasadnia swoją opinię • przedstawia, co się dzieje z marzeniami, które zostają w domu	czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o tym, czy w szkole można spełniać marzenia szkoła, odnosząc się do własnego doświadczenia	• wskazuje marzenia, dla których szkoła jest miejscem na ich spełnienie • formułuje opinię, od kogo lub od czego zależy spełnienie marzeń
Mała szkoła życia: Marta H. Milewska, „Po co nam ta szkoła?”.	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat dwóch etapów projektu szkolnego	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wskazuje podobieństwa szkoły do dorosłego życia • wyjaśnia, czego, według taty, uczy szkoła oprócz różnych przedmiotów	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze, .wyjaśnia znaczenie słów: *szkoła to taka mała szkoła życia* i uzasadnia swoją opinię • wyjaśnia, dlaczego tata podał chłopcom przykład Ani • podaje argumenty, dlaczego warto uczyć się rzeczy, które wydają się nieciekawe	• samodzielnie formułuje pytania związane ze wspomnieniami szkolnymi, które można zadać rodzicom • przedstawia projekt dotyczący szkoły marzeń • wyjaśnia, co można zrobić, by szkoła, do której uczęszcza, stała się szkołą marzeń
Pracujemy w zespole: Judy Blume, „Opowieści czwartoklasisty”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze • podaje definicję narratora	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • wyjaśnia, kto opowiada o wydarzeniach w tekście • formułuje 2–3 zdania na temat zadania, które dzieci miały wykonać, uzasadniając, kore etapy pracy były dla dzieci najtrudniejsze	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wskazuje uczucia chłopców, którzy zobaczyli okładkę przygotowaną przez koleżankę i uzasadnia swoje wybory	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w utworze z perspektywy różnych bohaterów • wyjaśnia, dlaczego zmienia zdanie o poszczególnych bohaterach, odwołując się do tekstu i do wypowiedzi członków innych grup	• samodzielnie formułuje zasady dobrej współpracy w grupie

Podczas lekcji...: April Stevens, „Figgrotten”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze • podaje definicję bohatera literackiego	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • wyjaśnia, dlaczego bohaterka była bardzo aktywna na lekcjach w młodszych klasach • formułuje 2–3 zdania na temat uczuć, które Figgrotten, wywoływała w uczniach, wyjaśniając, dlaczego dzieci mogły się tak czuć przy koleżance	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, jak zmieniło się zachowanie Figgrotten w klasie • wyjaśnia, co czuła Figgrotten, kiedy nauczyciel zadawał jej pytania • przedstawia, co Figrrotten myślała o sobie i uczniach, odpowiadając na pytania nauczyciela?	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, czy postawa Friggotten wzbudza sympatię czy niechęć • opowiada, jak poprawić atmosferę w klasie, słucha opinii innych uczniów	• próbuje znaleźć powody milczenia niektórych uczniów podczas lekcji • samodzielnie formułuje pomysły dotyczące zapobiegania bierności uczniów podczas lekcji
Biblioteka na nas czeka: Krystyna Wodnicka, „W bibliotece”	• czyta wiersz głośno • określa, kiedy i gdzie mają miejsce wydarzenia ukazane w tekście • podaje definicję epitetu	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wskazuje sposoby spędzania wolnego czasu przedstawione w wierszu i mówi, który z nich wybiera najczęściej w wierszu, wyjaśnia, dlaczego podmiot liryczny nie lubi chodzić do szkoły	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza • znajduje w tekście określenia rzeczownika i udowadnia, iż są to epitety, znajduje w tekście trzy rzeczowniki bez określeń i formułuje do nich epitety	czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • opowiada w ciekawy sposób o tym, co zyskujemy, czytając książki, .wymyśla tytuły książek wspomnianych w drugiej strofie, wyjaśnia, która z nich jest najciekawsza	• formułuje pomysły, jak zachęcić innych do czytania • wybiera, dyskutując z kolegami i koleżankami w klasie, najlepszy z pomysłów na zachęcenie innych do czytania
Misja: biblioteka!	• wyjaśnia, jakie informacje na temat książki znajdują się na karcie katalogu internetowego	• odpowiada na pytania dotyczące dalszych kroków w związku z niewiedzą o miejscu książki, końcem terminu wypożyczenia książki • przygotowuje informacje na temat książki wartej przeczytania	• szuka w Internecie informacji na temat zajęć organizowanych przez najbliższą bibliotekę • sporządza listę zajęć bibliotecznych w których chętnie wziąłby udział • wyjaśnia, która z bibliotek przedstawionych na ilustracji wydaje się mu najbardziej atrakcyjna	• opracowuje listę rozwiązań, które warto zastosować, by biblioteka była miejscem wartym spędzania w niej czasu	• przygotowuje plakat z samodzielnie przygotowanymi hasłami promującymi bibliotekę jako miejsce warte odwiedzenia
Ludzie książki	• wymienia ludzi, bez których nie powstałaby książka	• wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy książce, dopasowuje nazwy czynności do nazw zawodów osób pracujących przy książce	• zapisuje pytania do wybranych osób pracujących przy powstawaniu książki	• wyjaśnia, jakimi cechami charakteru powinny wyróżniać się poszczególne osoby pracujące nad powstawaniem książki i uzasadnia swoje poglądy	• wyjaśnia, który z zawodów związanych z powstawaniem książek wydaje się mu najciekawszy i dlaczego

Bliżej języka: Co już wiemy o rzeczowniku?	• podaje definicję rzeczownika • wskazuje rzeczowniki nazywające osoby, zwierzęta, rośliny, rzeczy, miejsca, zjawiska pogodowe	• zapisuje nazwy uczuć i układa z nimi zdania • ustala rodzaj rzeczowników	• wyszukuje rzeczowniki w rozmowie, zapisuje je w zeszycie w formie podstawowej i określa ich rodzaj	• nazywa cechy charakteru, zapisuje je jako rzeczowniki i określa ich rodzaj • zamienia rzeczowniki na inne o podobnych znaczeniu, by uniknąć powtórzeń	• poprawnie używa różnych form rzeczowników sprawiających trudności, a w przypadku wątpliwości korzysta ze słownika
Bliżej języka: Jak odmienia się rzeczownik?	• podaje liczby i przypadki rzeczownika	• zadaje pytania przy kolejnych przypadkach	• odmienia rzeczowniki przez przypadki w liczbie pojedynczej i mnogiej	• uzupełnia zdania właściwymi formami rzeczownika • określa przypadek i liczbę danego rzeczownika w zdaniu	• wymyśla zdanie pozwalające zapamiętać nazwy przypadków i ich kolejność
Ortografia dla każdego: Pisownia wielką literą .imiona, nazwiska, tytuły	• wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów	• stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą imion, nazwisk, przydomków, pseudonimów, tytułów	• poprawnie zapisuje imiona, nazwiska, przydomki, przezwiska, tytuły książek, filmów, programów, dzieł sztuki • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje tytuły książek, filmów, utworów, dzieł sztuki, programów, również ze spójnikami i przyimkami wewnątrz tytułu • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia wielką i małą literą)
Interpunkcja: Cudzysłów i kursywa	• wskazuje cudzysłów i kursywę • zna zasady stosowania cudzysłowu i kursywy	• zapisuje tytuły utworów w cudzysłowach	• zapisuje cytowane wypowiedzi w cudzysłowach	• stosuje kursywę w tekście pisanym na komputerze	• poprawnie zapisuje tytuły w wypowiedzi zapisanej ręcznie lub komputerowo na temat swoich ulubionych książek, filmów i programów • stosuje poprawne formy rzeczownika *cudzysłów*
Szkoła mówienia i pisania: Jak tworzyć notatki?	• mówi, czym jest notatka i wymienia różne sposoby notowania	• odróżnia różne sposoby notowania • sporządza notatki, wykorzystując wiedzę na temat różnych sposobów notowania	• wybiera z tekstu ważne informacje • notuje ważne informacje w formie krótkiego tekstu, punktów, schematu, tabeli	• sporządza notatkę w określonej formie • wybiera sposób zanotowania ważnych informacji	• trafnie wybiera najlepszą formę notatki i samodzielnie ją redaguje, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, .przestrzega zasad poprawności językowej
Rozdział III					
O sobie, o nas, Nikołaj Pietrowicz Bogdanow-Bielski,	• wymienia postaci znajdujące się na obrazie • określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie	• opisuje postacie przedstawione na obrazie • wyjaśnia obecność lampionów	• opisuje sytuację przedstawioną na obrazie • przewiduje niespodzianki i zabawy czekające na chłopców za ogrodzeniem	• proponuje tematy rozmów postaci przedstawionych na obrazie	• wyjaśnia związek tytułu z sytuacją przedstawioną na obrazie, opowiada, co będzie działo się później, w jakich

„Goście”					wydarzeniach będą uczestniczyć chłopcy
Jaka, jaki jestem?: Joanna Papuzińska, „Ja”	• czyta wiersz głośno • wyjaśnia, co jest tematem wiersza • podaje definicję porównania	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wyjaśnia, jak przedstawia siebie osoba, która wypowiada się w wierszu, na czym się skupia w prezentacji siebie • wskazuje, jak tytuł wiersza łączy się z jego treścią	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • wskazuje fragmenty dotyczące myśli mówiącego • określa, jakie są te myśli, kiedy się pojawiają i czego mogą dotyczyć	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • wybiera jedną myśl, którą uważa za najbliższą i rysuje ją w zeszycie • uzasadnia, czy dobrze jest mieć wiele myśli w głowie • analizuje budowę porównania i wskazuje porównania w wierszu	• zapisuje trzy swoje cechy i prezentuje je w formie porównań
Jesteśmy różni: Ewa Martynkien, ,, Mój kumpel Jeremi”	• mówi, kto uczestniczy w wydarzeniach i kto o nich opowiada, wskazuje, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia przedstawione w tekście • układa wydarzenia w kolejności ich występowania • wyjaśnia, które wydarzenie jest najważniejsze, wskazuje, dla kogo wydarzenie jest nieprzyjemne	• mówi, co Oskar i Jeremi mogli czuć podczas zabawy dziurawą piłką, podczas spotkania z wyrostkami i w chwili dotarcia do szałasu • wskazuje, w których sytuacjach uczucia chłopców się różniły i wyjaśnia przyczynę tych różnic	• wyjaśnia, dlaczego narrator przypomniał sobie historię gęsi Emmy, gdy był prześladowany • wskazuje, co łączy historię gęsi Emmy z przeżyciami narratora	• wskazuje fragmentu utworu, w którym bohater akceptuje siebie takim, jakim jest i wyjaśnia, co te słowa o nim mówią i czego mogą nas nauczyć	• wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać różnorodność ludzi, zwierząt i roślin • wyjaśnia, co można zrobić, by pomóc osobie prześladowanej i zadbać o swoje bezpieczeństwo
Jak sobie radzę z emocjami?: Agnieszka Chylińska, „Zezia i wszystkie problemy świata”	• wskazuje najważniejsze wydarzenie z tekstu • określa, kiedy i gdzie wydarzenie się rozgrywa • wskazuje bohaterów wydarzenia	• wyjaśnia, co było ważne dla Zuzi po rozpoczęciu biegu • omawia, jak Basia Pająk i pani Izabela dodawały Zuzi otuchy • mówi, jak Zuzia zachowała się wobec Przemka Kiszki • wskazuje, jak Zuzia mogłaby podziękować Przemkowi Kiszce za jego gest i pogratulować mu sukcesu	• wybiera po dwie nazwy emocji nazywa uczucia Zuzi przed biegiem i po jego zakończeniu, odwołując się do tekstu, wyjaśnia, jaki wpływ na Zuzię może mieć niepowodzenie podczas zawodów, wyjaśnia, czy doświadczenie niepowodzenia może być przydatne w życiu, uzasadnia swoje stanowisko odwołując się do treści tekstu i własnych doświadczeń	• wyjaśnia, jak radzić sobie z uczuciami po niepowodzeniach • wskazuje, na podstawie własnych doświadczeń, co pomaga odzyskać spokój i gotowość do podejmowania kolejnych wyzwań	• przygotowuje plakat zachęcający do wysiłku mimo kolejnych niepowodzeń • wymyśla hasło motywujące do wytrwałego dążenia do celu
Jak się chwalić?: Jan Brzechwa, „Samochwała”	• wyjaśnia, jaka jest Samochwała przedstawiona w wierszu: jakie ma cechy i	• wyjaśnia, z czego Samochwała może być dumna,	• wskazuje różnicę, pomiędzy chwaleniem się a przechwalaniem, decyduje, czy	• wyjaśnia, jakie uczucia może wzbudzać Samochwała w swoich koleżankach i	• formułuje radę dla Samochwały, jak mówić o swoich zaletach

	umiejętności, jak wygląda, jaką ma rodzinę, podaje definicję rymu	uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu	Samochwała chwali się, czy przechwala, uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń	kolegach, uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń • zapisuje trzy pary wyrazów, które rymują się w utworze	
Młodzi mają głos: Anne-Cath. Vestly, „8+2 i promenada babci”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze • podaje definicję synonimu	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • wyjaśnia, jak wyglądała sytuacja, w której uczestniczą bohaterowie z ich perspektywy • formułuje 2–3 zdania na temat cech charakteru bohaterów i uzasadnia swoje wybory, odnosząc się do tekstu • łączy wyrazy o tym samym znaczeniu	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, jakie informacje przekazuje autor tekstu na temat dzieci poprzez zachowanie i postawę Mortena • zastępuje wyrazy synonimami	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, jak na co dzień można dbać o przyrodę • wskazuje, który wyraz nie jest synonimem	• samodzielnie wykonuje plakat zachęcający do dbania o przyrodę • stosuje różnorodne słownictwo, korzysta z synonimów, budując swoja wypowiedź • formułuje sądy na temat tego, dlaczego warto reagować, gdy przyroda jest zagrożona
Wielki człowiek, czyli jaki?: Ewa Szelburg-Zarembina, „Przed pomnikiem Wielkiego Człowieka”	• czyta wiersz głośno • określa, kiedy i gdzie mają miejsce wydarzenia ukazane w tekście • podaje definicję adresata wiersza	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wyjaśnia, jakie uczucia towarzyszą mu po przeczytaniu wiersza i uzasadnia swoją odpowiedź • wyjaśnia, kim jest adresat wiersza	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • określa temat wiersza • wyjaśnia na podstawie wiersza, kim jest wielki człowiek, wyjaśnia wpływ wielkiego człowieka na świat	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, co oznaczają słowa i ty możesz wyrosnąć na wielkiego człowieka i odnosi je do własnych doświadczeń	• formułuje listę cech wyróżniających wielkiego człowieka, uzasadnia swoje wybory • proponuje swoje rozwiązania, by świat stał się lepszym miejscem
Komunikacja: Jak się porozumiewamy	• podaje definicję nadawcy, odbiorcy oraz komunikatu • wskazuje nadawcę i odbiorcę komunikatu na podstawie zdjęć	• przedstawia, jakie znaki wykorzystujemy, by skutecznie się komunikować • nazywa uczucia postaci na ilustracjach i wyraża je emotikonami	• wyjaśnia, dlaczego w miejscach publicznych stosuje się znaki graficzne podczas komunikowania się	• wyjaśnia, dlaczego znajomość znaków jest potrzebna we współczesnym świecie	• samodzielnie projektuje znak, za pomocą którego informuje innych o potrzebie odpoczynku
Bliżej języka: Co już wiemy o przymiotniku?	• wskazuje przymiotniki wśród innych części mowy	• wypisuje z tekstu rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami	-wypisuje rzeczowniki i dopasowuje do nich odpowiednie przymiotniki	• wyszukuje przymiotniki w zadaniach	• opisuje salę lekcyjną, używając przymiotników
Bliżej języka: Jak odmienia się przymiotnik?	• dopasowuje przymiotniki do ilustracji • podaje liczby, rodzaje i przypadki przymiotnika	• odmienia przymiotnik przez liczby i przypadki	• stosuje przymiotniki w odpowiednich formach	• określa przypadek, rodzaj i liczbę danego przymiotnika	• zastępuje przymiotniki modne ich synonimami, by tworzyć precyzyjniejsze wypowiedzi

			• odróżnia przymiotniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym	• określa rodzaj przymiotnika w liczbie pojedynczej i liczbie mnogiej	• w przypadku wątpliwości korzysta z odpowiedniego słownika
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *rz*	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *rz* • poprawnie zapisuje wyrazy zakończone na: *-arz, -erz, -mistrz, -mierz*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *rz*	• tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* wymiennym • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyjątki w pisowni *rz* po spółgłoskach • poprawnie zapisuje wyrazy z *rz* niewymiennym	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia *rz*) • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, tworzy historyjkę z wyrazami z *rz*
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z ż	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *ż*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *ż* • poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* po *l, ł, r, n*	• tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* wymiennym • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy z *ż* niewymiennym	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ż*) • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, tworzy historyjkę dotyczącą tego, o czym mogą rozmawiać nowi znajomi: sierżant, inżynier i jego żona
Szkoła mówienia i pisania: Jak opisać postać?	• definiuje opis postaci i wymienia jego najważniejsze elementy • wymienia wyrazy opisujące wygląd postaci • opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd i zachowanie postaci rzeczywistej	• łączy nazwy części opisu postaci z przykładami • wymienia przymiotniki określające wiek, wzrost, sylwetkę, twarz, włosy, strój, usposobienie	• wskazuje cechy charakteru postaci na podstawie jej zachowania • stosuje wyrazy bliskoznaczne, dzięki którym unika powtórzeń wyrazów *być* i *mieć*	• przygotowuje zagadki .opisy osób z klasy • stosuje odpowiednią kompozycję w wypowiedzi pisemnej • wydziela akapity w wypowiedzi pisemnej	• samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny i wyczerpujący opis postaci, unikając powtórzeń • wyjaśnia, jak w codziennym życiu można wykorzystać umiejętność opisywania postaci
Rozdział IV					
Opisać Polskę, Henryk Weyssenhoff „Wiosna”	• nazywa kolory, które widzi na obrazie • mówi o pogodzie, przedstawionej na obrazie	• określa czas i miejsce sytuacji przedstawionej na obrazie • wyjaśnia, czy miejsce przedstawione na obrazie jest spokojne, czy pełne ruchu	• wyjaśnia, jak przedstawiony na obrazie krajobraz wyglądałby zimą lub jesienią	• opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, wybiera fragment obrazu i opisuje go za każdym razem w jednym zdaniu wesoło, smutno, tajemniczo, zabawnie	• wyjaśnia związek między dziełem a tytułem rozdziału • nadaje obrazowi własny tytuł i uzasadnia swój wybór

Polska .mój kraj	• wymienia ważne miejsca w Polsce • podaje skojarzenia ze słowem *Polska*	• podaje, z czego słyną różne miejsca w Polsce • rozpoznaje miejsca, budynki i przedmioty przedstawione na mapie Polski	• wybiera trzy polskie miasta i podaje do nich jak najwięcej skojarzeń	• opowiada o atrakcjach regionu, w którym mieszka • wyjaśnia, co łączy wszystkich Polaków	• samodzielnie przygotowuje folder dla zagranicznych turystów reklamujący najładniejsze miejsca w Polsce
Co warto wiedzieć o hymnie?: Józef Wybicki, „Mazurek Dąbrowskiego”	• zna hymn Polski „Mazurek Dąbrowskiego” • wyjaśnia, gdzie i kiedy powstał utwór, kto jest jego autorem, • podaje definicję rytmu	• wyjaśnia, dla kogo napisano „Mazurek Dąbrowskiego” i w jakiej sytuacji znajdowała się wtedy Polska	• wymienia postaci i zdarzenia przedstawione w „Mazurku Dąbrowskiego” • określa nastrój utworu, uzasadnia na podstawie tekstu swoje zdanie • wyjaśnia, co oznacza słowo „my” w utworze • wyjaśnia, jak powtarzająca się ilość sylab wpływa na recytację utworu	• omawia, do jakiej postawy wobec ojczyzny chce przekonać Polaków osoba mówiąca w utworze • wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju	• wyjaśnia, jak wyrazić miłość do ojczyzny w czasach pokoju • wyjaśnia, jak zachowywać się podczas śpiewania lub słuchania „Mazurka Dąbrowskiego”
Jak być patriotą na co dzień?: Marek Michalak, „Opowieści o tym, co w życiu ważne”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wymienia wydarzenia przedstawione w utworze • podaje definicję synonimu	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, co zmartwiło Miłosza i jak mama zareagowała na zmartwienie syna	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wskazuje różne przykłady zachowań patriotycznych i odnosi je do codziennego życia	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, dlaczego dbanie o przyrodę jest przykładem postawy patriotycznej • wyjaśnia powód powołania się w tekście na autorytet i buduje wniosek dotyczący tego, jak rodzice współcześnie mogą swoje dzieci uczyć patriotyzmu	• samodzielnie tworzy definicję patriotyzmu i dyskutuje na temat współczesnego rozumienia patriotyzmu
Piastowska gościnność: Magdalena Grądzka, „Piast Kołodziej”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • układa wydarzenia utworu w kolejności • podaje definicję elementów realistycznych i fantastycznych utworu	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, jak wyglądało życie Piasta Kołodzieja i jego rodziny, czym były postrzyżyny, jak Piast ugościł wędrowców i jak wędrowcy odwdzięczyli się za gościnę	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wymienia wydarzenia realistyczne i fantastyczne legendy	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wskazuje cechy charakteru Piasta Kołodzieja i uzasadnia je, odnosząc się do treści legendy	• samodzielnie tworzy definicję gościnności • wyjaśnia, dlaczego warto okazywać gościnność innym ludziom
Kraj Lecha: Magdalena	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu	• czyta głośno i cicho	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację	• samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego,

Grądzka, „O Lechu, Czechu i Rusie”	• określa czas i miejsce wydarzeń • porządkuje wydarzenia legendy, układając je w kolejności • podaje definicję legendy	• przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, dlaczego Lech, Czech i Rus postanowili wyruszyć w drogę, jakie ziemie osiedlili bracia, co sprawiło, że Lech pozostał w miejscu wybranym na odpoczynek	• wyjaśnia, dlaczego gród Lecha nazwano Gnieznem • wyjaśnia związek między legendą a polskim godłem	• wskazuje na podstawie tekstu cechy legendy • wyjaśnia, o jakim ważnym wydarzeniu opowiada legenda „O Lechu, Czechu i Rusie”	dlaczego warto znać przeszłość Polaków i Polski
Z wizytą w teatrze: Joanna Kulmowa, „Po co jest teatr?”	• czyta wiersz głośno • określa, gdzie ma miejsce sytuacja ukazana w tekście	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wyjaśnia, co jest tematem wiersza • wyjaśnia znaczenie rekwizytów w teatrze	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • wyjaśnia, co to znaczy, że w teatrze dzieją się czary • omawia wrażenia po spektaklu na podstawie wiersza	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, dlaczego, według podmiotu mówiącego, warto chodzić do teatru, odpowiada na pytanie, po co jest teatr, korzystając z informacji zawartych w tekście i z własnych doświadczeń	• proponuje, jak wykorzystać różne przedmioty na scenie teatralnej
Ludzie teatru	• wymienia ludzi przygotowujących przedstawienie teatralne	• wyjaśnia, na czym polega praca poszczególnych osób przy przedstawieniu teatralnym	• wyjaśnia, który z zawodów związanych z teatrem wydaje się być najciekawszy i uzasadnia swój wybór • prezentuje zawody związane z teatrem za pomocą ikonek	• wyjaśnia, który z elementów przedstawienia teatralnego (reżyseria, gra aktorów, kostiumy, charakteryzacja, dekoracje, rekwizyty, muzyka, światło) jest szczególnie ważny i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do własnych doświadczeń, opowiada o wrażeniach z obejrzanego przedstawienia teatralnego	• tworzy kodeks kulturalnego zachowania w teatrze
Bazyliszek w teatrze: Wanda Chotomska, „Legenda o warszawskim Bazyliszku”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, czego bali się mieszkańcy Warszawy, co im groziło, co przydarzyło się bratu Magdy, jak Magda próbowała uratować brata, jak	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, jakimi cechami charakteru wykazała się bohaterka i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do tekstu	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wskazuje konsekwencje wyborów Magdy, wymieniając skutki wejścia do lochu i pozostania na zewnątrz • wyjaśnia, jaką decyzję podjąłby, będąc na miejscu Magdy, wyjaśnia znaczenie	• przygotowuje przedstawienie pod tytułem „Legenda o warszawskim Bazyliszku”

		przekonywano dziewczynę, by nie wchodziła do lochu, na jaki pomysł wpadła Magda, by uratować Marka		przysłowia Kto mieczem wojuje, od miecza ginie • wyjaśnia, czy przysłowie można odnieść do zakończenia legendy, uzasadniając swoją odpowiedź	
Bliżej języka: Co już wiemy o czasowniku?	• wymienia czynności uczniów podczas przerwy, podaje definicję czasownika i pytania czasownika, wskazuje czasowniki wśród innych części mowy	• wyjaśnia, z jakimi wyrazami łączą się czasowniki	• odróżnia czasowniki nazywające czynności i stany	poprawnie stosuje czasowniki	• tworzy wypowiedzi o ulubionych lekcjach, wykorzystując czasowniki nazywające czynności i stany
Bliżej języka: Jak odmienia się czasownik?	• podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika • wskazuje czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym • wskazuje bezokolicznik jako nieosobową formę czasownika	• odmienia czasowniki przez liczby i osoby • odróżnia czasowniki w czasie przeszłym, teraźniejszym i przyszłym • rozpoznaje bezokolicznik	• stosuje czasowniki w odpowiednich formach • określa osobę, liczbę i rodzaj czasownika • odróżnia osobową formę czasownika od nieosobowej	• poprawnie stosuje czasowniki w różnych rodzajach • tworzy poprawne formy trudnych czasowników • określa osobę, rodzaj i liczbę danego czasownika, .używa bezokoliczników w wypowiedzi	• wykorzystuje wiedzą o czasowniku do komunikowania się z otoczeniem w adekwatny sposób
Ortografia dla każdego: Pisownia wielką literą .państwa, regiony, miasta, dzielnice, wsie	• wymienia zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	• stosuje zasady ortograficzne pisowni wielką literą państw, regionów, miast, dzielnic, wsi	• poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi, odróżniając nazwy własne od pospolitych • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego	• tworzy wypowiedź pisemną na temat miejscowości, w której mieszka, województwa, kraju, kory chce odwiedzić i języka, którym mówią mieszkańcy kraju, poprawnie zapisując nazwy państw, regionów, miast, dzielnic, wsi
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać plan wydarzeń?	• określa, czym jest ramowy i szczegółowy plan wydarzeń • uzupełnia ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu	• przekształca czasowniki na rzeczowniki nazywające czynność, przekształca plan wydarzeń z czasownikami na plan wydarzeń z rzeczownikami nazywającymi czynności	• redaguje ramowy plan wydarzeń na podstawie tekstu	• redaguje plan szczegółowy na podstawie tekstu	• samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny szczegółowy plan wydarzeń, unikając powtórzeń
Rozdział V					

Rozdział V. Baśniowe krainy, Anne Grahame Johnstone, „Pasterka i kominiarczyk” Hansa Christiana Andersena	• wymienia elementy znajdujące się na obrazie • opisuje mężczyznę znajdującego się na obrazie	• wyjaśnia, jakie elementy przedstawione na obrazie zna z baśni	• odgaduje, na podstawie tytułu obrazu, kim jest mężczyzna przedstawiony na obrazie i uzasadnia swoją odpowiedź	• opisuje pierwszy i drugi plan obrazu • opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie	• przestawia słowa, które mogłyby się pojawić w głosowi twórcy obrazu, gdy patrzy na świat własnej wyobraźni i uzasadniam swój wybór
Poznajemy cechy baśni: Charles Perrault, „Kopciuszek”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa miejsce wydarzeń • układa ramowy plan wydarzeń do baśni • podaje definicję baśni	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, z czego wynikała niechęć macochy do Kopciuszka, dlaczego bohaterka nie przyznała się ojcu, że jest źle traktowana, dlaczego zyskała przezwisko, dlaczego siostry nie chciały, bo bohaterka uczestniczyła w balu, co sprawiło, że książę zwrócił uwagę na Kopciuszka	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • dopasowuje cechy charakteru do postaci, uzasadniając swoje stanowisko na podstawie tekstu	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wskazuje na podstawie tekstu cechy baśni	• samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, które cechy Kopciuszka są godne naśladowania, a które budzą wątpliwości
O czarze, który prysł: Wanda Chotomska, „Kopciuszek”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • przedstawia wydarzenia ukazane w tekście • podaje definicję dialogu i monologu	• czyta głośno i cicho • wyjaśnia, z jakich części składa się tekst • wyjaśnia, jaką funkcję pełni tekst zapisany kursywą	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, które słowa w tekście są najważniejsze i dlaczego • układa wydarzenia z tekstu w kolejności, • dopasowuje emotikony do emocjo Kopciuszka i uzasadnia swój wybór	• czyta tekst głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację, z podziałem na role • wskazuje na podstawie tekstu i baśni „Kopciuszek” różnice pomiędzy oba tekstami • wyjaśnia morał płynący z wypowiedzi Księcia	• przygotowuje plakat do przedstawienia teatralnego o Kopciuszku • umieszcza na plakacie elementy graficzne odnoszące się do tekstu • układa monolog Kopciuszka, który mógłby zostać wygłoszony po wypowiedzi Księcia
Szansa na lepsze życie: Jacob i Wilhelm Grimm, „O rybaku i jego żonie”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • wskazuje na powtarzające się słowa w baśni	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • formułuje 2–3 zdania na temat tego, co przytrafiło się rybakowi podczas połowu i jak bohater postąpił w tej sytuacji	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, jak przyroda reagowała na kolejne żądania żony rybaka	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • doradza rybakowi i jego żonie, o spełnienie którego życzenia mogliby poprosić, gdyby złota rybka dała im	• porównuje baśń „Kopciuszek” i baśń “O rybaku i złotej rybce” wskazując podobieństwo złotej rybki do jednej z postaci z baśni “Kopciuszek”

			• wyjaśnia znaczenie opisów darów ofiarowanych przez rybkę • wskazuje cechy charakteru rybaka i jego żony, odnosząc się do tekstu • wyjaśnia, kore cechy rybaka i jego żony przyczyniły się do utraty szansy na poprawę życia bohaterów i uzasadnia swoją odpowiedź	drugą szansę, uzasadnia swoją odpowiedź • wybiera powiedzenie zgodne z przesłaniem baśni i uzasadnia swój wybór, odnosząc się do znaczenia powiedzenia i treści baśni	• wyjaśnia, na czym polega podobieństwo codziennego życia rybaka do życia Kopciuszka i jej sióstr • wyjaśnia różnicę zakończeń obu utworów
Prawda czy pozory?: Hans Christian Andersen, „Nowe szaty cesarza”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • wypowiada się na temat czasu i miejsca wydarzeń • wskazuje zdania prawdziwe i fałszywe na podstawie tekstu baśni	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • przypisuje cechy charakteru poszczególnym bohaterom baśni, uzasadniając swój wybór	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, czy uprzejmość ukazaną w utworze można uznać za zaletę, uzasadnia swoje stanowisko • wyjaśnia, dlaczego dworzanie nie mówili cesarzowi prawdy	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, dlaczego dziecko powiedziało cesarzowi prawdę, uzasadnia swoje stanowisko • nazywa uczucia towarzyszące cesarzowi, kory usłyszał, że jest nagi, uzasadnia swoje stanowisko	• samodzielnie tworzy wypowiedź na temat tego, co powinien zrobić cesarz, by odzyskać szacunek poddanych
Bliżej języka: Jak odmienia się czasownik w czasie przeszłym i przyszłym?	• wskazuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym • podaje liczby, rodzaje i osoby czasownika	• odróżnia czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym • odmienia czasowniki w czasie przeszłym przez osoby, liczby i rodzaje, określa rodzaj czasownika w czasie przeszłym w liczbie pojedynczej i mnogiej, wskazuje czasowniki w rodzaju męskoosobowym i niemęskoosobowym	• stosuje czasowniki w czasie przeszłym i przyszłym • odmienia czasowniki w czasie przyszłym w formie prostej i złożonej • odróżnia rodzaj męskoosobowy i niemęskoosobowy czasowników w czasie przeszłym	• stosuje formy prostą i złożoną czasowników w czasie przyszłym	• odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników
Bliżej języka: Czym jest przysłówek?	• wskazuje przysłówki wśród innych części mowy	• wyszukuje przysłówki w tekście • rozpoznaje przysłówki pochodzące od przymiotników	• tworzy przysłówki od przymiotników • dopisuje odpowiednie przysłówki do czasowników w zdaniach	• określa znaczenie przysłówków w zdaniu • dostrzega związek między przysłówkiem a czasownikiem	• redaguje tekst z wykorzystaniem różnych, celowo dobranych przysłówków
Ortografia dla każdego: Pisownia *nie* z	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami,	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami,	• poprawnie zapisuje wyrazy z przeczeniem *nie*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *nie* z czasownikami, rzeczownikami,	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami

różnymi częściami mowy	przymiotnikami i przysłówkami	przymiotnikami i przysłówkami	• korzysta ze słownika ortograficznego	przymiotnikami i przysłówkami	ortograficznymi (pisownia *nie* z różnymi częściami mowy) • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego • tworzy własne strategie uczenia się zasad ortograficznych
Szkoła mówienia i pisania: Jak opisać przedmiot?	• wymienia najważniejsze elementy opisu przedmiotu • podaje wyrazy opisujące wygląd przedmiotu, opisuje ustnie w 2–3 zdaniach wygląd, wielkość, kształt, kolor przedmiotu, łączy części opisu przedmiotu z ich przykładowymi realizacjami	• stosuje wyrazy bliskoznaczne nazywające cechy przedmiotu • tworzy porównania, aby urozmaicić opis przedmiotu	• redaguje opis przedmiotu, unikając powtórzeń czasowników *być* i *mieć*	• stosuje w wypowiedzi pisemnej odpowiednią kompozycję • wydziela akapity	• samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawny opis przedmiotu, unikając powtórzeń
Rozdział VI					
Co jest w życiu ważne, Cordula Ditz, „Czworo przyjaciół”	• wymienia elementy znajdujące się na obrazie • opisuje wygląd postaci znajdującej się na obrazie	• wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory	• wyjaśnia, co myśli o postaciach pokazanych na obrazie	• opisuje pierwszy i drugi plan obrazu	• wyjaśnia znaczenie tytułu w kontekście sytuacji przedstawionej na obrazie, uzasadnia swoje stanowisko
Wolniej, proszę!: Danuta Wawiłow, „Szybko”	• czyta wiersz głośno • określa, kiedy i gdzie mają miejsce sytuacje ukazane w tekście • podaje definicję powtórzenia	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wyjaśnia, kim jest podmiot mówiący w wierszu • wyjaśnia, czyje słowa powtarza w pierwszej strofie	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • wczuwa się w sytuację podmiotu mówiącego w wierszu, ocenia, czy pragnienia osoby mówiącej w wierszu są możliwe do spełnienia i uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własny doświadczeń	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, co oznaczają powtórzenia w tekście • wyjaśnia, w jakich znaczeniach użyto słowa *wolno* w tekście	• proponuje rozwiązania dotyczącego tego, co zrobić, by uniknąć w życiu pośpiechu
Pozory mylą: Joanna Olech, „Leo”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • przedstawia sytuację, w której znaleźli się bohaterowie	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • wyjaśnia, kto jest narratorem utworu	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • opisuje wygląd bohatera i wskazuje, czym się wyróżnia • wyjaśnia, jak bohater reaguje na zaczepki widzów	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, co chłopcy chcieli pokazać swoim wyglądem • ocenia postępowanie chłopców z drużyny	• wyjaśnia znaczenie tolerancji w życiu codziennym

	• podaje definicję opowiadania	-podaje imię głównego bohatera, jego przezwisko i historię przezwiska			
W wirtualnym świecie: Katarzyna Wasilkowska, „Już, już!”	• czyta głośno tekst • wymienia bohaterów utworu • określa czas i miejsce wydarzeń • przedstawia sytuację, w której znalazła się bohaterka tekstu	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohaterów utworu • wyjaśnia zachowania bohaterki w świecie realnym i wirtualnym	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • przedstawia stosunek Luli do obowiązków szkolnych i domowych • tworzy hierarchię wartości Luli i uzasadnia wskazaną kolejność wartości	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, dlaczego świat realny jest dla Luli nieatrakcyjny • ocenia postępowanie bohaterki	• wskazuje zalety i wady korzystania z gier komputerowych proponuje rozwiązania prowadzące do przestrzegania zasad higieny cyfrowej
Instrukcja na życie: Roksana Jędrzejewska-Wróbel, „Praktyczny pan”	• czyta głośno tekst • przedstawia sytuację ukazaną w utworze • układa wydarzenia w kolejności • podaje definicję antonimu	• czyta głośno i cicho • przedstawia bohatera utworu • tworzy pytania do odpowiedzi z tekstu	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia na czym polega porównanie zażywania tabletek z posiadaniem kota • wskazuje podobieństwo i różnice tych rozwiązań • stosuje antonimy	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • wyjaśnia, co jak mogłaby się potoczyć historia, gdyby praktyczny pan nie usłyszał audycji o zaletach kotów • wyjaśnia, jak obecność kota mogłaby zmienić pana	• wyjaśnia rolę zwierząt w życiu człowieka
Wierny jak... Hachiko: G.L. Marvel, „Hachiko”	• czyta głośno tekst • wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu tekstu • wskazuje, na które pytania nie można znaleźć odpowiedzi w tekście	• czyta głośno i cicho • wyjaśnia, co jest tematem utworu • wybiera pary antonimów i decyduje, które słowa określają Hachiko, uzasadnia swój wybór	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho, wyjaśnia, dlaczego pracownicy stacji początkowo przeganiali Hachiko • wskazuje powody zachowania pracowników stacji • ocenia zachowanie pracowników stacji	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • odpowiada, czy zgadza się z powiedzeniem, że pies to najlepszy przyjaciel człowieka, uzasadnia swoją opinię • porównuje historię Hachiko z polskim psem Dżoku	• tworzy kodeks postępowania właścicieli zwierząt zabierających swoje pupile do miejsc publicznych
Komunikacja: Jak się porozumiewać skutecznie?	• podaje definicję grzeczności językowej • wymienia zwroty i gesty powitalne	• przedstawia zasady skutecznej komunikacji	• wyjaśnia, jak stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień • wskazuje cechy dobrego i uważnego rozmówcy	• wyjaśnia, dlaczego bohaterowie scenek nie stosują zasad skutecznej komunikacji • wyjaśnia znaczenie powiedzenia *Słowa mają moc* i odnosi je do swoich doświadczeń	• tworzy wypowiedź dotyczącą powodów, dla których należy stosować zasady skutecznej komunikacji na co dzień
Bliżej języka: Jakie są typy zdań?	• wyjaśnia, czym jest zdanie • wymienia typy zdań ze względu na cel wypowiedzi	• rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące	• stosuje odpowiednie typy zdań w wypowiedzi	• tworzy rady, jak nie należy zachowywać się w muzeum, wykorzystując zdania rozkazujące, stosuje	• samodzielnie formułuje wniosek uzasadniający zalety stosowania różnych typów zdań w wypowiedzi

				odpowiednie słownictwo, tworząc grzeczne prośby	
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *ch*	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *ch*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *ch*	• tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* wymiennym • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy z *ch* niewymiennym	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *ch*), samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
Ortografia dla każdego: Pisownia wyrazów z *h*	• wymienia zasady ortograficzne pisowni *h*	• stosuje zasady ortograficzne pisowni *h*	• tworzy formy pokrewne i poprawnie zapisuje wyrazy z *h* wymiennym • korzysta ze słownika ortograficznego	• poprawnie zapisuje wyrazy z *h* niewymiennym	• zapisuje poprawnie wszystkie podane wyrazy z trudnościami ortograficznymi (pisownia z *h*) • samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego
Interpunkcja: Znaki na końcu zdania	• wymienia znaki interpunkcyjne znajdujące się na końcu zdania	• stosuje, zgodnie z regułami, kropkę, pytajnik, wykrzyknik na końcu zdania	• stosuje znaki interpunkcyjne świadomie	• poprawnie interpunkcyjnie zapisuje tekst	• formułuje wniosek dotyczący zasadności przestrzegania reguł polskiej interpunkcji i jej wpływu na sens wypowiedzi
Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać opowiadanie?	• określa, czym jest opowiadanie i wymienia jego części –łączy części opowiadania z ich przykładowymi realizacjami	• układa wydarzenia do opowiadania w kolejności • redaguje początek opowiadania na podstawie ilustracji • pracując w grupie, układa plan wydarzeń do historyjki obrazkowej	• redaguje opowiadanie, zachowując kolejność wydarzeń i trójdzielną kompozycję	• redaguje opowiadanie twórcze na podstawie wstępu	• samodzielnie, zgodnie z wymogami dotyczącymi tej formy wypowiedzi, redaguje poprawne opowiadanie twórcze, unikając powtórzeń, stosując słownictwo dynamizujące akcję
Rozdział VII					
Urok i siła marzeń. Tomasz Sętowski, „Podróż do nieznanej krainy”	• wymienia elementy znajdujące się na obrazie • wymienia kolory, które widzi na obrazie	• wyjaśnia, jakie uczucia budzi w nim namalowana scena, uzasadnia swoje wybory	• wskazuje elementy fantastyczne i realistyczne na obrazie, wyjaśnia, jak połączenie elementów realistycznych z fantastycznymi wpływa na nastrój obrazu	• wymyśla trzy tytuły dla obrazu: poważny, zabawny, tajemniczy, uzasadnia swoje pomysły • wymyśla nazwę dla ukazanej krainy i uzasadnia swój wybór	• wyjaśnia znaczenie tytułu w kontekście sytuacji przedstawionej na obrazie, uzasadnia swoje stanowisko
Świat oczami marzyciela: Julian Tuwim,	• czyta wiersz głośno • określa, gdzie ma miejsce sytuacja ukazana w tekście	• czyta wiersz głośno, wyraźnie • wyjaśnia, kim jest podmiot mówiący w wierszu	• czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa • wczuwa się w sytuację podmiotu mówiącego w	• czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację	• ocenia marzenia Dyzia w kontekście realności ich spełnienia

„Dyzio marzyciel”		• wyjaśnia, kim jest bohater wiersza • wyjaśnia, co obserwuje bohater wiersza i o czym marzy	wierszu, ocenia, czy pragnienia osoby mówiącej w wierszu są możliwe do spełnienia i uzasadnia swoją odpowiedź, odwołując się do tekstu i własnych doświadczeń	• wypisuje z tekstu epitety i wyjaśnia, co opisano za pomocą epitetów • wyjaśnia, których zmysłów dotyczą epitety, wskazuje, co można wyobrazić sobie dzięki epitetom, określa nastrój wiersza i uzasadnia swoje stanowisko	• wykorzystuje związki frazeologiczne, by mówić o nierealnych marzeniach
Wytrwale do celu: „Nie bój się marzyć” (rozmowa z Bartkiem Kubkowskim)	• czyta głośno wywiad • wyjaśnia, jakie emocje towarzyszą mu po przeczytaniu wywiadu • zapisuje trzy słowa, które najlepiej opisują bohatera wywiadu	• czyta głośno i cicho • wyjaśnia, co jest tematem wywiadu • tworzy pytania do podanych odpowiedzi związanych z tekstem • wyjaśnia, czym jest dla Bartka przepłynięcie Bałtyku	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho, nazywa emocje towarzyszące Barkowi podczas pływania, wyjaśnia znaczenie słów Bartka: *Zwycięstwem jest już samo rozpoczęcie czegoś nowego*	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • układam wartości w odpowiedniej kolejności, tworząc hierarchię, wybieram wypowiedź Bartka, którą uważam za najważniejszą, uzasadniam swój wybór	• prowadzi wywiad z bliską osobą na temat marzeń
O podążaniu za marzeniami: Dorota Suwalska, „Ratunku, marzenia!”	• czyta głośno tekst • wyjaśnia, gdzie dzieją się wydarzenia • przedstawia temat utworu i wyjaśnia związek tytułu z treścią utworu	• czyta głośno i cicho • wyjaśnia, kto jest narratorem w tekście i uzasadnia swoją odpowiedź, wybierając właściwy cytat z tekstu na potwierdzenie swoich słów • opowiada: co jest kluczową sprawą w utworze, jakiej katastrofie mowa na początku tekstu, na czym polega problem taty z wyborem domu jak wspólne sprawy wpływają na relacje rodzinne dlaczego narrator objawia się, że po spełnieniu marzenia rodziców nie byłoby tak fajnie	• czyta głośno, wyraźnie oraz cicho • wyjaśnia, jaki jest bohater, opowiadający o wydarzeniach i uzasadnia swoje stanowisko • wyjaśnia znaczenie słów: *czasem sama droga do celu jest ważniejsza od niego samego* • prezentuje swoje stanowisko wobec powyższych słów i uzasadnia je	• czyta głośno, stosując odpowiednie tempo i intonację • pracując w grupie wyjaśnia, dlaczego życie na wsi może być dobrym wyborem/ dlaczego warto mieszkać w mieście	• formułuje stanowisko dotyczące tego, czy lepiej być optymistą czy pesymistą
Bliżej języka: Jak rozpoznać podmiot i orzeczenie	• podaje nazwy głównych części zdania i pytania, na które odpowiadają	• wskazuje podmiot jako wykonawcę czynności • wskazuje orzeczenie jako określenie czynności lub stanu	• wskazuje podmiot i orzeczenie przysłowiach • wyjaśnia znaczenia przysłów	• uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie teraźniejszym • uzupełnia zdania orzeczeniami w czasie przeszłym	• tworzy wypowiedzi poprawne pod względem składniowym

Szkoła mówienia i pisania: Jak napisać podziękowanie?	• określa, czym jest podziękowanie i wymienia jego elementy	• wskazuje brakujące elementy w podanym podziękowaniu • wybiera sformułowania, które może użyć do zredagowania podziękowań	• uzupełnia tekst podziękowania, korzystając z przydatnych słów • redaguje ustne podziękowania w określonych sytuacjach	• redaguje pisemne podziękowanie, uwzględniając konieczne elementy • stosuje w podziękowaniu odpowiednią kompozycję i układ graficzny	• wyjaśnia różnice pomiędzy podziękowaniami zapisanymi na kartoniku a tymi wysłanymi w SMS-ie, redaguje SMS z podziękowaniem poprawnym pod względem merytorycznym i kompozycyjnym
Akademia pana Kleksa:					
Pierwsze spotkanie z lekturą	• opowiada, co zapamiętał z lektury i wyjaśnia, dlaczego • mówi, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia utworu • porządkuje wydarzenia utworu w kolejności chronologicznej	• prezentuje trzy fragmenty utworu potwierdzające czas i miejsce wydarzeń	• łączy wydarzenia utworu z ich skutkiem	• określa typ narratora utworu i uzasadnia swoje zdanie, odwołując się do tekstu • odgaduje bohaterów utworu na podstawie wskazówek z tekstu	• formułuje wypowiedź na temat tego, kto jest najważniejszą postacią w utworze .Ambroży Kleks, Adaś Niezgódka, szpak Mateusz, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu • redaguje wypowiedź na temat najbardziej zaskakującego wydarzenia tekstu, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
Co wiemy o Ambrożym Kleksie?	podaje najważniejsze informacje na temat Ambrożego Kleksa: imię, nazwisko, adres, cechy wyglądu	• wskazuje cechy charakteru, sposób prowadzenia lekcji, umiejętności i cechy szczególne pana Kleksa • wyjaśnia, odnosząc się do tekstu, jak oceniają pana Kleksa Adaś Niezgódka, Szpak Mateusz i Golarz Filip	• wymienia zalety i słabości pana Kleksa, odnosząc się do tekstu	• wyjaśnia, którą umiejętność podziwia w panu Kleksie i uzasadnia swoje stanowisko	• formułuje wypowiedź dotyczącą cech i zachowań pana Kleksa, które są ważne w zawodzie nauczyciela, uzasadnia swoje stanowisko, odwołując się do tekstu
Czar Akademii pana Kleksa	• wskazuje usytuowanie i wyjątkowość Akademii: gdzie się znajduje, co ją otacza ile ma pięter, co znajduje się na poszczególnych piętrach jaka jest atmosfera Akademii	• wskazuje różnice pomiędzy uczniami akademii a uczniami typowych szkół	• wyjaśnia, kore lekcje w Akademii były najbardziej interesująca i uzasadnia swoje zdanie, wskazuje, co podoba mu się w sposobie nauczania pana Kleksa • wymyśla nowe, nietypowe przedmioty, których mogliby się uczyć chłopcy w Akademii	• przygotowuje plakat reklamujący Akademię • na plakacie wskazuje, co mogłoby zachęcić uczniów do zapisania się do Akademii	• zabiera głos w rozmowie na temat tego, czy Akademia może być wzorem dla dzisiejszych szkół, podaje dwie rzeczy wymyślone przez pana Kleksa, które warto wprowadzić w szkole

			opowiada o obowiązkach chłopców w Akademii		
Historia szpaka Mateusza	• prezentuje najważniejsze informacje na temat szpaka Mateusza: kim jest, jak się porozumiewa, co jest jego przysmakiem, gdzie najczęściej przesiaduje z kim się przyjaźni	• wyjaśnia, jakie obowiązki ma szpak Mateusz i jak sobie z nimi radzi	• formułuje pogląd, czy opowieść szpaka Mateusza przypomina baśń, wskazuje cechy historii ptaka, które mogą o tym świadczyć • przedstawia wydarzenia z życia szpaka Mateusza	• porównuje cechy charakteru młodego księcia i szpaka Mateusza	• tworzy wypowiedź na temat tego, czego nauczył się książę po przemianie w szpaka i jakim człowiekiem szpak Mateusz będzie po powrocie do ludzkiego wcielenia
Świat bajek, baśni i snów w „Akademii pana Kleksa”	• wyjaśnia, kogo uczniowie Akademii spotkali w bajkach, co się wydarzyło podczas tych spotkań i czego się chłopcy nauczyli	• objaśnia, co znajdowało się w szklankach ze snu Adasia • wymyśla, co Adaś mógłby znaleźć w ósmej szklance, opisuje tę rzecz i proponuje jej wykorzystanie	• uzasadnia, którą dziurkę lub dziurę pan Kleks zabrałby ze sobą, gdyby mógł po wizycie w Fabryce wziąć tylko jedną: dziurkę od klucza, dziurę w moście, dziurkę w nosie, dziurę w pamięci	• opracowuje przewodnik po Psim Raju, w którym przedstawia najciekawsze miejsca i atrakcje czekające na odwiedzających .przygotowuje plakat promujący dobre traktowanie zwierząt	• wyjaśnia, co oznaczają słowa *Podróże kształcą* i zajmuje stanowisko wobec tego stwierdzenia • informuje, czego nauczyli się bohaterowie książki podczas swoich wypraw
Rene Goscinny, Jean-Jacques Sempé, „Mikołajek”					
Pierwsze spotkanie z lekturą	• wyjaśnia, gdzie i kiedy dzieją się wydarzenia utworu, kim są bohaterowie utworu, co wie o narratorze dzieła	• przygotowuje kapsułę czasu do wybranego rozdziału przedstawiającego przygody Mikołajka, w kapsule umieść: jeden przedmiot, jedną postać, jedno miejsce, jedno zdanie opisujące wydarzenie, wniosek płynący z tej historii	• opowiada wydarzenia z pierwszego rozdziału z perspektywy nauczycielki, Gotfryda, Ananiasza, Alcesta, fotografa.	• dopasowuje rysunki do imion bohaterów wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają w innych bohaterowie książki	• przyznaje złoty „Medal Śmiechu” jednemu wydarzeniu z książki, uzasadniając swój wybór
W rodzinie Mikołajka	• wskazuje, kto należy do rodziny Mikołajka i jak bohater mówi o swojej rodzinie	• opowiada o codziennych aktywnościach członków rodziny Mikołajka	• dopasowuje emotikony do postaci z książki • informuje, jak rozumie zakończenie rozdziału „Dzienniczki”	• pracując w grupie, pisze artykuł do gazety „Wieści z pokoju Mikołajka”, artykuł uwzględnia: tytuł, wstęp dotyczący zmian w domu bohatera, opis pięciu zasad obowiązujących w rodzinie z uwzględnieniem informacji, dlaczego dana zasada jest ważna	• opracowuje poradnik dla rodziców, w którym wyjaśnia, co dzieci oczekują od dorosłych i co domownicy mogą zrobić, by życie rodzinne było spokojniejsze i przyjemniejsze

Jak dobrze mieć kolegów!	• rozpoznaje bohaterów, kolegów Mikołajka, na podstawie fragmentów dzieła	• wyjaśnia, kto z klasy Mikołajka mógłby być kolegą i uzasadnia swój wybór	• wyjaśnia, z jakimi zabawami bohaterów wiążą się poszczególne przedmioty przedstawione na ilustracjach • wyjaśnia, na czym polegała zabawa, co przeszkodziło w zabawie, jak zakończyła się zabawa i co to oznacza	• na podstawie opowiadań „Palę cygaro" i „Świetnieśmy się bawili" wyjaśnia, co zrobili bohaterowie, dlaczego nie powinni tego robić, czego się nauczyli	• formułuje pogląd, że dobrze mieć koleżanki i kolegów, uzasadnia swoją opinię
Niezwykła Ludeczka	• układa wydarzenia z wizyty Luczki w kolejności	• informuje, czego oczekiwała mama podczas wizyty gości • wskazuje cechy charakteru Ludeczki na podstawie jej zachowań	• informuje: dlaczego Mikołajek twierdzi, że nie lubi dziewczyn jak tłumaczy swoje niewłaściwe zachowania • wyjaśnia, czy podobne zachowania są sprawiedliwe • informuje, które zachowania Ludeczki nie spodobały się Mikołajkowi albo go zdziwiły	• wskazuje, co sprawiło, że Mikołajek zmienił zdanie na temat Ludeczki • wyjaśnia na podstawie własnych doświadczeń, na co zwraca uwagę przy zawieraniu przyjaźni	• wyjaśnia, odwołując się do rozdziału „Ludeczka", co to znaczy, że nie należy oceniać książki po okładce • pracując w grupie, przygotowuje słuchowisko radiowe na temat Ludeczki
Andrzej Maleszka, „Magiczne drzewo. Czerwone krzesło"					
Pierwsze spotkanie z lekturą	• informuje o czasie i miejscu akcji utworu	• umieszcza wydarzenia na osi czasu zgodnie z kolejnością ich występowania	• uzupełnia wydarzenia utworu zgodnie z treścią utworu • rozpoznaje bohaterów na podstawie ich opisów oraz fragmentów ich wypowiedz	• wyjaśnia, jakie emocje wzbudzają bohaterowie, uzasadniają swoje odpowiedzi	Andrzej Maleszka, „Magiczne drzewo. Czerwone krzesło" Pierwsze spotkanie z lekturą
Magia czerwonego krzesła	-informuje, jak bohaterowie traktowali magiczne krzesło	• informuje, czy wie, czy magiczne drzewo samo wybiera sobie właściciela	• wybiera jedno wydarzenie i opisuje je z perspektywy osoby, która nie wie, co powoduje magiczne zjawiska	• opisuje szczególnie ważny dla ucznia przedmiot, wyjaśniając jego historię i sytuację, kiedy uczeń go używa	Magia czerwonego krzesła
Jak zostać superciocią? Przemiana ciotki Maryli	• udziela odpowiedzi na pytania do wywiadu jako ciocia Maryla	• informuje, co na temat cioci Maryli powiedzieliby Kuki, Filip i Tosia • wskazuje wydarzenie, podczas którego doszło do prawdziwej przemiany cioci w przyjaciółkę dzieci	• wyjaśnia, jak zmieniło się zachowanie cioci Maryli po przemianie, wymyśla, które pięć rzeczy znalazłyby się w walizce cioci Maryli i w plecaku Wiki zabrane przez nie w podróż, opisuje ciocię	• wypowiada się na temat cioci Maryli po przemianie: czy stała się inną osobą, czy tylko odkryła szufladę dzieciństwa, której dawno nie otwierała, uzasadnia, odwołując się do tekstu	Jak zostać superciocią? Przemiana ciotki Maryli

			Marylę przed przemianą i po przemianie, jako Wiki		
Podróż, która zmieniła wszystko	• układa wydarzenia w kolejności, w jakiej występują w książce	• wskazuje, co ważnego wydarzyło się na każdym etapie podróży i jaki wpływ miało na dzieci	• opowiada o podróży z punktu widzenia Tosi, Kukiego, Filipa, Wiki: które wydarzenie zmieniło najwięcej podróż, w którym momencie towarzyszył największy strach, która sytuacja była najtrudniejsza, co najbardziej zachwyciło, a co zaskoczyło podczas podróży, co zostanie zapamiętane z wyprawy	• wyjaśnia, jak zmieniło się życia państwa Rossów, gdy przez przypadek zostali zaczarowani i gdy udało się ich odczarować • wskazuje trzy cechy lub/ i zachowania, które pomogły bohaterom dotrzeć do celu mimo niebezpieczeństw • uzasadnia wybór tych cech	Podróż, która zmieniła wszystko
Astrid Lindgren, „Ronja, córka zbójnika”					
Pierwsze spotkanie z lekturą	• wymienia głównych bohaterów utworu • informuje o czasie i miejscu akcji utworu • wymienia wydarzenia utworu	• wyjaśnia, kto jest głównym bohaterem utworu i podaje trzy najważniejsze cechy postaci, uzasadniając swój wybór • wskazuje najważniejsze dla Ronji osoby, uzasadnia swój wybór, prezentując, dlaczego ta osoba jest dla Ronji ważna, co Ronja w niej lubi, co Ronję martwi w tej osobie	• przygotowuje poradnik dla zbójników chcących zmienić zawód, informując, co robotnicy robili w poszczególne pory roku i jakie dwa inne zawody mogliby wykonywać zbójnicy • przedstawia informacje na temat narratora dzieła	• układa wydarzenia w kolejności pojawiania się w książce • wyjaśnia, które uważa za najważniejsze, uzasadnia swoje zdanie	• projektuje własną okładkę książki
Przyjaźń i konflikty	• wskazuje postaci, pomiędzy którymi tworzy się relacja	• wyjaśnia znaczenie powiedzenia *Buduj mosty, nie mury* • wskazuje, którzy bohaterowie budują mosty, a którzy mury i uzasadnia swoją odpowiedź	• prezentuje informacje o Mattisie i Borce, wyjaśniając co łączy bohaterów dlaczego się nienawidzą co zaostrzyło ich konflikt jaka byłaby ich reakcja na wieść o przyjaźni pomiędzy dziećmi	• analizując wydarzenia utworu wyjaśnia, jak rodzi się przyjaźń	• przedstawia trzy najważniejsze wydarzenia związane z Ronją i Birkiem, wskazując, kto i dlaczego podjął decyzję, jaki skutek przyniosła decyzja i co mogłoby się stać, gdyby decyzji nie podjęto
Czy las może być bohaterem utworu	• przygotowuje mapę lasu, na której umieszcza las Mattisa, las Borki, zbójnicki szlak, górę Mattisa, wilczą pułapkę, zamek Mattisa, jeziorko i niedźwiedzią grotę	• przygotowuje galerię mieszkańców lasu • opisuje, jak zachowują się leśne stworzenia	• wyjaśnia, czy las można mieć na własność, odwołując się do wypowiedzi Birka • prezentuje swoją opinię na temat lasu jako bohatera literackiego, uzasadnia swoją	• rozmawia na temat roli przyrody w życiu człowieka • porównuje las z lektury do lasu współczesnego, prezentując podobieństwa i różnice	• tworzy wpis na blogu w imieniu Ronji lub Birka na temat 10 rzeczy, które warto mieć przy sobie podczas wyprawy do lasu lub na temat drzew wystawiających ludziom

		• wybiera jedno z leśnych stworzeń i wyjaśnia, jak wpłynęło na losy Ronji	wypowiedź, odwołując się do tekstu	• nagrywa z innym uczniem historyjkę o wybranych wydarzeniach z lektury z wykorzystaniem odgłosów lasu	oceny bądź na temat miejsca w lesie, do którego bohater wraca najczęściej
Co się w życiu liczy	prezentuje wiedzę na temat świata Ronji i tego, co jest dla niej ważne	• opowiada o przygodach Ronji, wyjaśniając: jak Ronja poznawała las kogo lub co spotykała w lesie jak radziła sobie ze strachem dlaczego chętnie przebywała w lesie	• definiuje pojęcie wartości • wskazuje wartości, którymi kierowali się bohaterowie .Ronja, Mattis i Lovis	• wskazuje najważniejszą cechę Ronji i Birka • informuje w jakich sytuacjach ta cecha się ujawnia • uzasadnia, czy tę cechę można oceniać pozytywnie czy negatywnie	• wyjaśnia, dlaczego Ronja i Birk uciekli od swoich rodzin i zamieszkali w lesie • wyjaśnia, dlaczego zgoda jest ważna, formułuje morał wynikający z książki

Język polski

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Pierwsze półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− skupia uwagę na krótkich wypowiedziach innych osób, rozumie ogólny sens słuchanych utworów, rozumie polecenia nauczyciela, wypowiedzi innych uczniów − wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej, rozpoznaje proste intencje nadawcy − reaguje na wypowiedzi innych werbalnie i niewerbalnie (mimiką, gestem, postawą) − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji − rozpoznaje proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny, zaproszenie − wskazuje najważniejsze informacje w odpowiednich	− słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada − wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów − powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, formułuje pytania − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy − przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost − określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie dosłownym −	− koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów − wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów; - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych − na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania − właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu − odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne i symboliczne	− przekazuje treść wysłuchanych wypowiedzi − odczytuje i omawia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − wyraża spójne zdanie na temat wysłuchanego komunikatu − charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich; - oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych, - dokonuje selekcji materiału na podstawie faktów i opinii zawartych w tekście − ma świadomość konstrukcji wypowiedzi, rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie − świadomie posługuje się	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − odczytuje głośno i wygłasza z pamięci utwory poetyckie i prozatorskie oraz je interpretuje, − wybiera i twórczo wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym, − dba o czystość i poprawność swojej wypowiedzi, korzystając z różnych źródeł: słowników, poradników, audycji radiowych i programów telewizyjnych, − porównuje funkcję analizowanych elementów

fragmentach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost − odczytuje informacje zamieszczone na przykład w słowniczku przy tekście, przy obrazie − rozumie ogólny sens czytanych utworów − czyta teksty płynnie, stara się czytać je poprawnie pod względem artykulacyjnym − stara się poprawnie akcentować wyrazy − samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela lub uczniów wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami − rozpoznaje następujące formy wypowiedzi: życzenia, ogłoszenie, instrukcję, przepis − wybiera najważniejsze informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wie, jakiego typu informacje znajdują się w słowniku ortograficznym, słowniku wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny − potrafi sprawdzać pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − pod kierunkiem nauczyciela odszukuje wyrazy w słowniku wyrazów bliskoznacznych i sprawdza użycie związków w słowniku poprawnej polszczyzny − mówi o swoich reakcjach	czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym − poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów − w prostych tekstach oddziela fakty od opinii - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami − rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu − wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi − sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − potrafi wybrać odpowiednie informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych − nazywa swoje reakcje czytelnicze − z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza − dostrzega funkcję obrazowania poetyckiego w liryce − dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe − określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego − wskazuje cechy mitu, bajki −	intencje nadawcy − przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio − oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii − omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym − czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo − głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji − wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami − wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach − wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi − w razie potrzeby sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych − samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny − nazywa i	akapitami w celu oddzielania od siebie poszczególnych zagadnień − płynnie oddziela fakty od opinii w dłuższych tekstach − odczytuje i twórczo wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce − wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi − systematycznie korzysta ze słownika ortograficznego − świadomie używa słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny w celu wzbogacenia warstwy językowej tekstu − swobodnie opowiada o swoich reakcjach czytelniczych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami − rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza, nie utożsamiając ich ze sobą; − wykorzystuje wiedzę na temat podmiotu lirycznego, adresata i bohatera wiersza do interpretacji utworu − szczegółowo omawia obrazy poetyckie w wierszu i ich funkcję w utworze − objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim − identyfikuje mit, bajkę, przypowieść i nowelę, legendę i	świata przedstawionego w różnych utworach epickich − wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści w innych tekstach kultury − odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość − podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła; omawia je w odniesieniu do innych dzieł; − wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi..

czytelniczych − dostrzega zabiegi stylistyczne w utworach literackich, w tym funkcję obrazowania poetyckiego w liryce − zna pojęcia: autor, adresat i bohater wiersza − odróżnia teksty użytkowe od literackich − krótko mówi o wybranych elementach świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: bohater, akcja − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator) − rozpoznaje na znanych z lekcji tekstach mit, bajkę − zna pojęcie morał, wyjaśnia go z pomocą nauczyciela - zna pojęcia: wers, zwrotka, rym, refren, rytm − przypisuje podstawowe cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość .nienawiść, przyjaźń .wrogość − nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem, stosuje się do podstawowych reguł grzecznościowych właściwych podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem − formułuje proste pytania i udziela prostych odpowiedzi pod względem konstrukcyjnym, stosuje wyrazy o znaczeniu dosłownym − mówi na temat, opowiada o	samodzielnie cytuje morał bajki − rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren − wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym − przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość .nienawiść, przyjaźń .wrogość − opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych − wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp. − wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza	uzasadnia swoje reakcje czytelnicze − rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza − wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję − wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe − analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: narrator, akcja, rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego − identyfikuje mit, bajkę, przypowieść − rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, refrenu − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość .nienawiść, przyjaźń .wrogość − odczytuje sens analizowanych utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą nauczyciela na poziomie przenośnym − przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzeń prostych i	szczegółowo omawia ich cechy − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora trzecioosobowego i dostrzega różnice między narracją pierwszo- i trzecioosobową − objaśnia morał bajki na poziomie metaforycznym, samodzielnie odczytuje przesłanie utworu, np. przypowieści − rozumie funkcję: wersu, zwrotki, rymu, refrenu w ukształtowaniu brzmieniowej warstwy tekstu − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do różnych wartości, konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami i doświadczeniami innych bohaterów literackich − samodzielnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przenośnym − uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych, świadomie używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnorodnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − dostosowuje wypowiedź do	

obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu – wypowiada komunikaty zawierające proste informacje – wyraża wprost swoje intencje – w kilku zdaniach opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, postać, zwierzę itp. – wygłasza tekst utworu z pamięci – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stara się poprawnie wymawiać i akcentować wyrazy – składa skonwencjonalizowane życzenia, tworzy w punktach krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, dwukropek przy wyliczeniu, przecinek, myślnik w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu	utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia – opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp. – recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i sens – stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych – składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym – dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe – posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -	rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową – udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi – wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń – stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika – gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru – wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami – w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu – świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) – stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania	adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące – rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego – udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym, świadomie dobiera intonację zdaniową, – poprawnie stosuje formy czasownika w różnych trybach, w zależności od kontekstu i adresata wypowiedzi – w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje poprawny język, bogate słownictwo oraz frazeologizmy związane z omawianą tematyką – w sposób przemyślany i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując bogate i właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć – swobodnie dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe – świadomie wzbogaca komunikat pozawerbalnymi	

	by z czasownikami – potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych; - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego – zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny – układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego – tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni – stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) – na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi – konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym – używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych – w zależności od adresata i sytuacji	wypowiedzeń – składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry – odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od metaforycznych i objaśnia znaczenia metaforyczne – dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe – bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach) – zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych – odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą – zna i stosuje zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia,	środkami wypowiedzi; – dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka – bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, systematycznie stosuje poznane reguły interpunkcyjne, stosuje w swoich pracach dwukropek, myślnik, wielokropek, średnik; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu – bezbłędnie odróżnia nazwy własne od pospolitych i bezbłędnie stosuje zasady dotyczące pisowni wielką literą – pisze bezbłędnie pod względem kompozycyjnym i treściowym ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dedykację; – zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, dba o ciekawą formę swojego tekstu i/lub rzetelność zawartych w nim danych – układa szczegółowe/pomysłowe, wyczerpujące, poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, list z perspektywy bohatera,	

	świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych − stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać − wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. - W typowych sytuacjach stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe − składni .rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, konstruuje wykres zdania pojedynczego; rozpoznaje i konstruuje wypowiedzenia złożone − fleksji .rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje	zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, − zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (w różnych formach) - układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form wypowiedzi, np. opis − stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi − w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć − zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu − w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad	zachowując porządek chronologiczny i uwzględniając hierarchię wydarzeń - czyta wszystkie lektury szkolne i bierze udział w ich omawianiu − świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, − w wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) − zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał odbiorcy jej czytanie − tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć − uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury − udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym; - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny − dokonuje samodzielnej	

	czasowniki z cząstką -by, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), − rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście) − fonetyki .zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować.	interpunkcji − w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach − w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowań i postaw − dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia − Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobnieniami, wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi − składni .rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, neutralnych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot i orzeczenie, buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania; rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, tworząc wykres zdania pojedynczego, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji fleksji .rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki	autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym − Sprawnie stosuje i wykorzystuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie dobiera zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i frazeologizmy, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej - składni .swobodnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), swobodnie rozpoznaje zdania złożone, równoważniki zdań, wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki, dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych, − fleksji .rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, bezbłędnie	

		(własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki, przymiotniki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), − fonetyki .stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim	określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), stosuje formy różnych czasów i trybów czasownika, typy liczebnika, zaimki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki), rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym. - fonetyki .biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów	
Drugie półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− poprawnie zapisuje głoski miękkie − zna i próbuje stosować podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó–u, rz–ż, ch–h	− słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada − wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą	− koncentruje uwagę podczas słuchania dłuższych wypowiedzi innych, a zwłaszcza odtwarzanych utworów − wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu,	- czyta wszystkie lektury szkolne i bierze udział w ich omawianiu − świadomie wprowadza dialog do opowiadania jako element rozbudowanej kompozycji, − w	− porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich

− zna podstawowe zasady dotyczące pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami − odróżnia nazwy własne od pospolitych i stara się stosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu − zna i próbuje stosować podstawowe zasady układu graficznego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego − z pomocą nauczyciela zapisuje plan ramowy i szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny − pisze krótkie opowiadanie odtwórcze i twórcze, dba o następstwo zdarzeń − tworzy kilkuzdaniowy opis obrazu, rzeźby i plakatu − stara się stosować akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi − stara się, by wypowiedzi były czytelne − konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym, stara się, by były one poprawne pod względem językowym − Zna podstawową wiedzę	notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów − powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, formułuje pytania − identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w omawianych w klasie tekstach literackich oraz sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne intencje nadawcy − przytacza informacje z odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost − określa temat i główną myśl tekstu, zwłaszcza na poziomie dosłownym − czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym − poprawnie akcentuje i artykułuje większość wyrazów, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów − w prostych tekstach oddziela fakty od opinii - wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami − rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu − wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi − sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − potrafi wybrać odpowiednie	tworzy notatkę w formie tabeli, schematu, punktów, kilkuzdaniowej wypowiedzi, rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów; - odróżnia informacje ważne od mniej ważnych − na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: pisze plan, formułuje pytania − właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu − odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich − krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich oraz identyfikuje nadawcę i odbiorcę w sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia − rozpoznaje dosłowne i symboliczne intencje nadawcy − przytacza informacje zawarte w tekście, wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio − oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakt od opinii − omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym, formułuje ogólne wnioski, próbuje omówić je na poziomie przenośnym − czyta teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym, stara się interpretować je głosowo − głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji, akcentowania i intonacji − wskazuje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i rozumie ich funkcję, posługuje się akapitami	wypowiedziach pisemnych konsekwentnie stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) − zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi, dba, aby zapis jego wypowiedzi ułatwiał odbiorcy jej czytanie − tworzy szczegółowy, dobrze skomponowany opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując właściwe danej dziedzinie sztuki nazewnictwo i słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć − uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury − udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym; - w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje bogate słownictwo, frazeologizmy związane z omawianą tematyką; jego język jest poprawny − dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, stylistycznym i treściowym − Sprawnie stosuje i wykorzystuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .dba o poprawność	− wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści w innych tekstach kultury − odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych i opisuje otaczającą ich rzeczywistość − podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła; omawia je w odniesieniu do innych dzieł; − wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi

językową w zakresie: − słownictwa (np. rozpoznaje zdrobnienia, potrafi dobrać parami wyrazy bliskoznaczne, stara się tworzyć poprawne związki wyrazowe) − składni .konstruuje poprawne zdania pojedyncze, stosuje wielkie litery na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na końcu, rozróżnia zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, złożone i równoważnik zdania, wskazuje podmiot i orzeczenie w typowym zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, neutralne i wykrzyknikowe, wskazuje w zdaniu wyrazy, które łączą się ze sobą, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika − fleksji .odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, wskazuje czasowniki w różnych czasach, trybach, rzeczowniki własne i pospolite, przymiotniki, przysłówki; odmienia według wzoru lub z niewielką pomocą nauczyciela zaimek, potrafi podać przykłady zaimków, wskazuje zaimki w zdaniu, przy pomocy nauczyciela określa formę odmiennych części mowy, oddziela temat od końcówki w wyrazach znanych z lekcji, stopniuje przymiotniki i	informacje ze słownika wyrazów bliskoznacznych, słownika poprawnej polszczyzny, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych − nazywa swoje reakcje czytelnicze − z niewielką pomocą nauczyciela odróżnia autora, adresata i bohatera wiersza − dostrzega funkcję obrazowania poetyckiego w liryce − dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) i użytkowe − określa i nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: wątek, akcja, fabuła, punkt kulminacyjny − rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo- i trzecioosobowego − wskazuje cechy mitu, bajki − samodzielnie cytuje morał bajki − rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotkę, rym, refren − wyodrębnia słuchowisko, plakat społeczny, przedstawienie i film spośród innych przekazów i tekstów kultury, odczytuje je na poziomie dosłownym − przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość .nienawiść, przyjaźń .wrogość − opowiada, streszcza przeczytane teksty, odczytuje sens omawianych utworów na poziomie metaforycznym - świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań	− wskazuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach − wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu − wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi − w razie potrzeby sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym − wybiera informacje z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych − samodzielnie korzysta ze słowników wyrazów bliskoznacznych i poprawnej polszczyzny − nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicze − rozpoznaje autora, adresata i bohatera wiersza − wskazuje obrazy poetyckie w liryce i rozumie ich funkcję − wskazuje cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe − analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: narrator, akcja, rozumie rolę osoby mówiącej w tekście (narrator), rozpoznaje narratora pierwszo i trzecioosobowego − identyfikuje mit, bajkę, przypowieść − rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, refrenu − charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość	słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie dobiera zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne, przeciwstawne i frazeologizmy, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej - składni .swobodnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), swobodnie rozpoznaje zdania złożone, równoważniki zdań, wskazuje podmiot i orzeczenie, tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki, dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzeń złożonych, − fleksji .rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w programie nauczania, bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), stosuje formy różnych czasów i trybów czasownika, typy liczebnika, zaimki, rozpoznaje formy	

przysłówki, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), przyimek. − fonetyki .zna alfabet, dzieli wyrazy znane z lekcji na głoski, dzieli wyrazy litery i sylaby, zna podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować	pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − w typowych sytuacjach dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych − wypowiada się w logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, filmem itp. − wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia − opisuje obraz, ilustrację, plakat oraz przedmiot, miejsce, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni; krótko, ale w sposób uporządkowany opisuje postać, zwierzę, przedmiot itp. − recytuje utwory poetyckie, oddając jego ogólny nastrój i sens − stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych − składa życzenia, tworzy krótką wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry − wskazuje wyrazy o znaczeniu dosłownym i metaforycznym − dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, z reguły stosuje poprawne związki wyrazowe	.nienawiść, przyjaźń .wrogość − odczytuje sens analizowanych utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą nauczyciela na poziomie przenośnym − przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, stosując się do reguł grzecznościowych; używa odpowiednich konstrukcji składniowych (np. trybu przypuszczającego lub zdań pytających) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem, a także w różnych sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych − dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie w typowych sytuacjach dobiera różne rodzaje wypowiedzeń prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, świadomie dobiera intonację zdaniową − udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi − wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń − stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, przysłówka, liczebnika i czasownika − gromadzi wyrazy określające i nazywające na przykład cechy wyglądu i charakteru − wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy	nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki), rozpoznaje i stosuje w wypowiedziach liczebniki odpowiednimi zaimkami, poprawnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków, wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym. - fonetyki .biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów	

	− posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) − stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, najczęściej stosuje podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące używania przecinka (np. przecinek przy wymienianiu) i dwukropka, myślnika w zapisie dialogu; dzieli wyrazy na sylaby, przenosi wyraz do następnego wersu − poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i najczęściej stosuje podstawowe zasady dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, pisowni nie z rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i czasownikami, cząstki -by z czasownikami − potrafi wymienić najważniejsze wyjątki od poznanych reguł ortograficznych; - odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą − zna i stosuje podstawowe zasady układu graficznego ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego − zapisuje, uwzględniając większość niezbędnych elementów, plan ramowy i (z pomocą nauczyciela) szczegółowy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny − układa opowiadanie odtwórcze i twórcze, zachowując właściwą	określające następstwo czasowe aktywnie uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami − w sposób logiczny i uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, przedmiot, obraz, ilustrację, plakat, stosując właściwe tematowi słownictwo oraz słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć − wygłasza z pamięci teksty poetyckie, posługując się pauzą, barwą głosu − świadomie posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem) − stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzeń − składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry − odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od metaforycznych i objaśnia znaczenia metaforyczne − dobiera i stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne oraz poprawne związki wyrazowe − bezbłędnie stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki interpunkcyjne na jego końcu, stosuje w większości typowych sytuacji w swoich pracach podstawowe reguły interpunkcyjne dotyczące przecinka (np. przecinek przy wymienianiu oraz przed wybranymi zaimkami), dwukropka, myślnika; dzieli wyrazy na sylaby,		

	kolejność zdarzeń, wprowadza podstawowe elementy opisu świata przedstawionego − tworzy na ogół poprawny opis obrazu, rzeźby i plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni − stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie) − na ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi − konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym − używa wypowiedzeń pojedynczych i złożonych − w zależności od adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące − udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych − stara się dostrzegać błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawiać − wyszukuje cytaty i zapisuje je w cudzysłowie - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. - W typowych sytuacjach stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonym tekście, tworzy poprawne związki wyrazowe − składni .rozpoznaje i konstruuje zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte oraz równoważniki zdań,	przenosi wyraz do następnego wersu − poprawnie zapisuje głoski miękkie, zna i stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó–u, rz–ż, ch–h, nie z różnymi częściami mowy, -by z czasownikami i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach neutralnych i zdrobnieniach) − zna i stosuje wyjątki od poznanych reguł ortograficznych − odróżnia nazwy własne od pospolitych i stosuje odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą − zna i stosuje zasady układu graficznego listu oficjalnego, wywiadu, ramowego i szczegółowego planu wypowiedzi, ogłoszenia, zaproszenia, instrukcji, przepisu kulinarnego, − zapisuje, uwzględniając wszystkie niezbędne elementy, ogłoszenie, zaproszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę (w różnych formach) - układa spójne, uporządkowane pod względem chronologicznym poprawnie skomponowane opowiadanie odtwórcze/twórcze, stara się, aby były one wierne utworowi / pomysłowe, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki, przyimki i wyrażenia przyimkowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń, wprowadza dialog, a także elementy innych form		

	używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; neutralnych, wskazuje podmiot i orzeczenie, łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu, rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika, konstruuje wykres zdania pojedynczego; rozpoznaje i konstruuje wypowiedzenia złożone − fleksji .rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite), czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, określa formę gramatyczną czasowników w różnych czasach, trybach, stopniuje przymiotniki i przysłówki, używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; poprawnie zapisuje czasowniki z cząstką -by, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), − rozpoznaje na typowych przykładach typy liczebników, podaje przykłady zaimków i wyjaśnia ich funkcję, oddziela temat od końcówki w typowych wyrazach odmiennych, stosuje wykrzykniki i partykuły, rozpoznaje zaimki w tekście) − fonetyki .zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby, zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować.	wypowiedzi, np. opis − stosuje akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi − w sposób uporządkowany opisuje obraz, ilustrację, plakat, rzeźbę, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć − zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu − w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników i przyimków współrzędne i podrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji − w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, liczebnika i czasownika we wszystkich trybach − w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy na przykład charakteru na podstawie zachowań i postaw − dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia − Umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: − słownictwa .wzbogaca tworzony tekst na przykład zdrobnieniami, wyrazami bliskoznacznymi, przeciwstawnymi, związkami frazeologicznymi − składni .rozpoznaje i stosuje		

		różnorodne typy zdań: pojedynczych i złożonych oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, neutralnych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; wskazuje podmiot i orzeczenie, buduje spójne zdania pojedyncze, w których poprawnie łączy w związki wszystkie wyrazy; wzbogaca zdania; rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; poprawnie rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, tworząc wykres zdania pojedynczego, stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji fleksji .rozpoznaje i poprawnie odmienia typowe rzeczowniki (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki, przymiotniki, rozpoznaje formy nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na -no, -to), − fonetyki .stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby, a także różnic między pisownią i wymową w poprawnym ich zapisie, bezbłędnie dzieli głoski na ustne, nosowe, twarde, miękkie, dźwięczne, bezdźwięczne, dzieli na głoski wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, zna i stosuje reguły akcentowania wyrazów w języku polskim		

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Pierwsze półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− ma braki w wiadomościach i umiejętnościach z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat”, ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia, braki wiedzy możliwe są do usunięcia w dłuższym czasie; − poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 6 umożliwia osiąganie celów polonistycznych, jego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności, − uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i	− opanował w podstawowym zakresie umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat”, jednak mogą wystąpić braki w wiadomościach i umiejętnościach; - poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy 6 pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej, - uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej. − w wypowiedziach ustnych i pisemnych na ogół przestrzega zasad w zakresie budowy zdań, stosowania poznanego słownictwa i ortografii, − w miarę poprawnie, samodzielnie posługuje się następującymi formami wypowiedzi: opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, streszczenie, opis, sprawozdanie, charakterystyka postaci, list, zaproszenie, ogłuszenie, sms, zawiadomienie, przepis, itp., − jego	− w dużym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat” − uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, − rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne. − czyta poprawnie, stosując zasady prawidłowej intonacji i akcentowania, − jego wypowiedzi ustne i pisemne mogą zawierać jedynie nieliczne błędy językowe, − potrafi tworzyć różne formy wypowiedzi pisemnej np. opowiadanie twórcze z dialogiem i elementami opisu, list, sprawozdanie ze spektaklu teatralnego, filmu, − dobra znajomość tekstu pozwala na odtwórcze opowiadanie losów bohaterów, omówienie elementów świata przedstawionego, − poprawnie pisze plan ramowy i szczegółowy,	− w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Jutro pójdę w świat” − - sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, − wypowiedzi ustne i pisemne są poprawne pod względem stylistyczno-językowym, ortograficznym, logicznym, − potrafi samodzielnie wnioskować, myśleć logicznie, − sporządza notatki z lekcji, selekcjonuje materiał rzeczowy, − tworzy relację z wydarzeń; unika powtórzeń (sprawnie dobiera słownictwo), różnicuje wypowiedź składniowo, − buduje ogłoszenie prasowe: nazywa cechy charakteru, usposobienia, temperamentu i predyspozycji człowieka, − buduje wypowiedź o charakterze informacyjnym: stosuje właściwy rodzaj wypowiedzeń,	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − uczeń twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, − biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, − proponuje rozwiązania nietypowe, oryginalne różnych problemów i treści objętych podstawą programową, − jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia, − bierze udział w konkursach literackich, ortograficznych, osiąga w nich sukcesy,

praktyczne o niewielkim poziomie trudności, - przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu. − odróżnia zdania pojedyncze od złożonych i próbuje określać ich rodzaj, − łączy wyrazy w zespoły składniowe, − zestawia pary wyrazów podstawowych i pochodnych, − przeprowadza analizę słowotwórczą, − wskazuje podstawę słowotwórczą i formant,	technika głośnego i cichego czytania pozwala na zrozumienia tekstu, − zna przewidziane programem gatunki literackie, − umie wyróżnić podstawowe elementy świata przedstawionego, − odróżnia podmiot liryczny od bohatera utworu, − poprawia popełnione błędy językowe przy pomocy nauczyciela, gromadzi słownictwo na zadany temat, − czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. - wyróżnia w tekście czasowniki w formie osobowej i nieosobowej; określa formę fleksyjną czasowników, − odmienia podane rzeczowniki przez przypadki, oddziela temat od końcówki; wskazuje tematy oboczne, − rozpoznaje w zdaniu zaimki, przysłówki, przymiotniki, liczebniki, − stopniuje przymiotniki, − rozróżnia przyimki proste,	− wskazuje poznane środki stylistyczne w wierszu, − potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów, − czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − wymienia rodzaje zaimków, − wyróżnia przysłówki wśród innych części mowy, − poprawnie stopniuje przymiotniki, wie czemu służy stopniowanie, − podaje przykłady różnych typów liczebników, odmienia konstrukcje czasownikowe z „się” użyte w znaczeniu strony zwrotnej, − rozpoznaje orzeczenia czasownikowe i imienne; posługuje się obu konstrukcjami, - buduje konstrukcję z orzeczeniem czasownikowym imiennym; stroną czynną i bierną; - wybiera z wywiadu wskazane informacje i buduje wypowiedź w formie mowy zależnej, - stosuje poprawny szyk wyrazów w zdaniu; poprawia błędy w tym zakresie	− używa różnych typów wypowiedzeń w zależności od celu i sytuacji mówienia, − bezbłędnie pisze charakterystykę postaci, podejmuje próbę redagowania charakterystyki porównawczej i autocharakterystyki, − określa motywację czynów bohaterów, ocenia ich postępowanie, opowiadania twórcze wzbogaca dialogami, elementami opisów, − ten sam tekst potrafi przedstawić w formie streszczenia, opisu, opowiadania, − redaguje list do postaci literackiej, − bezbłędnie pisze krótsze i dłuższe formy wypowiedzi − rozumie i poprawnie posługuje się terminami w zakresie wiedzy o epice, wierszu, − dokonuje samodzielnie analizy i interpretacji wiersza, − podaje zasadę ortograficzną objaśniającą pisownię wskazanych wyrazów, uzupełnia interpunkcję w zapisie cytatu, − używa cudzysłowu w zapisie wyrazów (wyrażeń, zwrotów) o charakterze przenośnym, ironicznym, − prace pisemne są poprawne pod względem językowym.	.
Drugie półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− czyta pojedyncze lektury szkolne lub ich fragmenty i sporadycznie	− stosuje poprawnie formy fleksyjne rzeczownika "cudzysłów",	- przekształca zdania pojedyncze na zdania złożone podrzędnie, samodzielnie dobiera	− czyta wszystkie lektury szkolne i bierze aktywny udział w ich omawianiu. − stosuje we własnej wypowiedzi formy nieosobowe czasownika na „-no”, „-to"	− podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych,

bierze udział w ich omawianiu − jego technika czytania pozwala na zrozumienie tekstu, względna poprawność językowa wypowiedzi ustnych świadczy o zrozumieniu zagadnienia, − w wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają wartości prac i wysiłku jaki włożył w ich napisanie, − stopień opanowania przez niego wiadomości pozwala na wykonanie zadań typowych, o niewielkim zakresie trudności, samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela, − przy pomocy nauczyciela rozpoznaje części mowy i określa ich funkcję w zdaniu.	− tworzy właściwe formy fleksyjne liczebników głównych i zbiorowych, poprawnie je zapisuje, - stosuje poprawne formy fleksyjne zaimków osobowych, − dobiera określenia tworzące grupę podmiotu i grupę orzeczenia w zdaniu pojedynczym, − tworzy poprawne formy fleksyjne liczebników, − tworzy poprawne formy czasu przyszłego prostego i stosuje je we własnej wypowiedzi, − buduje wypowiedzenia z zastosowaniem trybu rozkazującego; poprawnie pisze "nie" z czasownikiem w formie osobowej, − poprawnie zapisuje imiona i nazwiska, − stosuje wielką literę w tytułach książek, filmów, obrazów, itp. − rozpoznaje i nazywa rodzaje wypowiedzeń, rozróżnia zdania i równoważniki, buduje je, − stosuje właściwą interpunkcję, − buduje zdanie pojedyncze rozwinięte z rozsypanki wyrazowej stosując właściwy szyk wyrazów, − rozpoznaje zdanie bezpodmiotowe.	właściwy spójnik, oddziela przecinkiem zdanie nadrzędne od podrzędnego, - samodzielnie dobiera stosowny tryb czasowników, - rozróżnia zdania i równoważniki zdań, − układa przykłady czterech rodzajów zdań złożonych współrzędnie, − rozpoznaje orzeczenia czasownikowe i imienne; posługuje się obu konstrukcjami, − buduje konstrukcję z orzeczeniem czasownikowym imiennym; stroną czynną i bierną;	− potrafi wyjaśniać od czego zależą formy odmiany rzeczownika − wymienia rodzaje zaimków, omawia ich odmianę, funkcję w zdaniu − biegle stosuje przymiotniki, nazywa rodzaj stopniowania, pisze poprawnie „nie” z przymiotnikami w stopniu wyższym i najwyższym − rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatycznej funkcje w zdaniu, − rozpoznaje różne typy liczebników, określa ich formy gramatycznej funkcje w zdaniu, − stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych (podmiotu, dopełnienia, przydawki), − rozpoznaje zdanie z orzeczeniem imiennym, omawia jego budowę, − omawia, podając przykłady, różne sposoby wyrażania orzeczenia oraz podmiotu, przydawki i dopełnienia, − przeprowadza klasyfikację zdań złożonych współrzędnie, rysuje ich wykresy, − przeprowadza analizę słowotwórczą wyrazów	prezentuje wysoki poziom merytoryczny. − bezbłędnie i dojrzale redaguje wypowiedzi ustne, krótkie i dłuższe formy pisemne (charakterystykę, sprawozdanie, opis, opowiadanie, zaproszenie, ogłoszenie itd.); - nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości; − podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (np. udział w akademiach, inscenizacjach teatralnych, itp.).

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Pierwsze półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− ma braki w wiadomościach i umiejętnościach z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” , ale braki te nie przekreślają możliwości dalszego kształcenia, braki wiedzy możliwe są do usunięcia w dłuższym czasie; − uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, − wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi, − słucha nagrania wzorcowej recytacji, − mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu, − rozumie polecenia, − rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście, − rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, − czyta teksty współczesne i dawne, − odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika)na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą	− w opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, − żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie, − określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu, − wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu, − rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi, − podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów,	− w dużym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu, − analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację, − płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji, − odczytuje tekst na poziomie przenośnym, − określa funkcję przeczytanego tekstu, − interpretuje tytuł utworu, − wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, − określa funkcję środków artystycznego wyrazu,	− w pełnym zakresie opanował wiadomości i umiejętności z zakresu materiału programowego zawartego w podręczniku „Myśli i słowa” − interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, − płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego, − odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym, − wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych, − ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp. − charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz: − potrafi korzystać ze wszystkich dostępnych źródeł informacji i samodzielnie zdobywać potrzebne wiadomości; − systematycznie wzbogaca swoją wiedzę,korzystając z różnych źródeł informacji i swobodnie nią operuje; − zna wszystkie obowiązkowe lektury i potrafi w sposób twórczy analizować i opisywać ich świat przedstawiony; − twórczo i samodzielnie rozwija polonistyczne uzdolnienia i zainteresowania;

nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego, – rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady, – rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo, – wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi, – dostrzega różne motywy postępowania bohaterów, – odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski, – odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego, – rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze, – czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki, – wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze, – wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości, – rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową, – rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu, – odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje	– nazywa różne motywy postępowania bohaterów, – określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego, – identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki, – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, – wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie, – rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn, – identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze, – odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości, – rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka, – rozpoznaje cechy dramatu, - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. – samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis, – dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie, – wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich, - analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury, – wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, – pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję	– analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu, – uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich, – wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych, – analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej, – odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście, – płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej stylistycznej – uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów, – dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia, – aktywnie uczestniczy w dyskusji, - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. – pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, – dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu,	postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych, – analizuje uczucia własne i bohaterów literackich, – próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie, – krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów, – pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym, – dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy, – posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania	

elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, – rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich, – posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich, – wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, – zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna, – wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator), – zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury, – dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych, – tworzy plan dłuższej wypowiedzi, – tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, – wypowiada się na temat.	logicznej i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska, – zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu, – stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów, – rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia, – stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy, – uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury, – pisze wywiad, – stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, – zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu, - wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną, – opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika,	– pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie, – opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki, – w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera, – recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematu, – ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny, – umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: – dokonuje korekty tworzonego tekstu, .		
Drugie półrocze				

Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, - stara się o estetyczny zapis wypowiedzi, − wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji, − przygotowuje wywiad, − streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy, − wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów, − pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście, − opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne, − stosuje narrację pierwszo- i trzecio osobową, − opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty, − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat, − wygłasza z pamięci tekst poetycki, − ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego:	− w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, − recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji, - redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami, − stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie: − − słowotwórstwa i słownictwa(odróżnia synonimy od homonimów, wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), − fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, (rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany), −składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym	− analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosenkach), - wykorzystuje wiedzę o języku w zakresie: - słowotwórstwa i słownictwa: odróżnia synonimy od homonimów, − fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany) słowotwórstwa i słownictwa(wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji), - świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., − składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń	− posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę(różnorodne postaci), przemówienie oraz pisma użytkowe, - czyta wszystkie lektury szkolne i zawsze bierze udział w ich omawianiu. − wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu, − świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa, - aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji, − odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą.	− proponuje rozwiązania oryginalne; − bezbłędnie i dojrzale redaguje wypowiedzi ustne, krótkie i dłuższe formy pisemne: − nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości; - podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach (np. udział w akademiach, inscenizacjach teatralnych, itp.).

− słowotwórstwa i słownictwa: odróżnia synonimy od homonimów, wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji - fleksji(stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły nie z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany). − składni(wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie,.	równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie.	z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie).		

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Pierwsze półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− rozumie większość poleceń − uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi − mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu − rozpoznaje typowe fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście − rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się, rozumie ogólny sens jej wypowiedzi − czyta teksty współczesne i dawne, w tym pisane gwarą − odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w	− świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników, rozumie większość wypowiedzi, reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, wyjaśnienie − określa tematykę wysłuchanego utworu, ocenia wartość wysłuchanego tekstu, wybiera z wysłuchanego tekstu potrzebne informacje − rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym − podejmuje próby rozpoznania intencji nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację − rozpoznaje w typowych tekstach i sytuacjach komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi − podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, podejmuje próby odczytania ich w różnych kontekstach	− uważnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela, żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o ich powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie − słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu − wskazuje w tekstach treści informacyjne i perswazyjne − analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację - rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi − samodzielnie odczytuje większość tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji − rozumie znaczenie archaizmów i wyrazów należących do gwar obecnych w tekstach literackich,	− aktywnie słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych, analizuje treść i kompozycję wypowiedzi innych, poprawność językową i stylistyczną − interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy, w tym aluzję, sugestię, manipulację − analizuje i omawia w wysłuchanych utworach elementy komizmu, kpiny i ironii jako wyraz intencji wypowiedzi − samodzielnie odczytuje teksty współczesne i dawne na poziomie przenośnym i symbolicznym, interpretuje je w różnych kontekstach, czyta płynnie, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego − analizuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę,	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą, a ponadto przejawia wiele umiejętności w zakresie przykładowo podanych zagadnień: − ocenia wysłuchany tekst pod względem merytorycznym oraz poprawnościowym, stosuje kryteria oceny odpowiednio dobrane do celu wypowiedzi i intencji nadawcy − samodzielnie odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji − analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu − czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie

tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady − rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinie i fakty − rozróżnia fikcję i kłamstwo − wie, czym są perswazja, sugestia, ironia, rozpoznaje je w typowych tekstach i sytuacjach − zauważa wybrane elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim − wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi − dostrzega i krótko omawia główne motywy postępowania bohaterów − odczytując sens utworu, dostrzega wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; − czyta utwory liryczne i dostrzega cechy liryki jako rodzaju literackiego − zna gatunki należące do liryki: pieśń, tren, hymn, fraszka − odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego − wymienia środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: epitet, uosobienie, ożywienie, neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, anaforę, porównanie, archaizację, kolokwializm • potrafi je wskazać z pomocą nauczyciela − dostrzega obrazy poetyckie w utworze, potrafi krótko je opisać − czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, wymienia gatunki należące do epiki • opowiadanie, powieść (i jej odmiany), legendę, baśń,	− odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, przy niewielkiej pomocy określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − zauważa i rozumie podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi − samodzielnie wskazuje najważniejsze informacje zawarte w tekście, przytacza opinie; -− odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa oraz fikcję od rzeczywistości, rozumie znaczenie terminów realizm i fantastyka − dostrzega w analizowanym tekście perswazję, sugestię, ironię i nieskomplikowane aluzje − wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej znajdują się bohaterowie − identyfikuje nadawcę i adresata wypowiedzi i określa ich główne cechy − dostrzega i omawia główne motywy postępowania bohaterów − identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki − rozróżnia takie gatunki liryczne, jak pieśń, hymn, tren, fraszka	odszukuje ich znaczenie w przypisach − interpretuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźbę, grafikę, fotografię) na poziomie dosłownym i przenośnym, określa temat utworu i różnorakie poruszone w nim problemy, interpretuje tytuł utworu, odnosi się do najważniejszych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − rozumie i omawia podstawowe emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi − odczytuje informacje zawarte w tekście, przytacza i sensownie komentuje opinie − odróżnia opinię od faktu, fikcję od kłamstwa, fikcję od rzeczywistości w tekstach literackich i dziennikarskich, stosuje te rozróżnienia w praktyce, płynnie stosuje terminy: realizm i fantastyka − analizuje w tekście manipulację, sugestię, ironię, aluzję, nazywa je − omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie sytuację, w jakiej się znajdują bohaterowie − charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi − dostrzega i wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych	grafikę) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, określa temat utworu i poruszone problemy, ustosunkowuje się do nich, dąży do zrozumienia ich złożoności i niejednoznaczności, samodzielnie interpretuje tytuł utworu, odnosi się do kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego − zauważa, rozumie i omawia emocje oraz argumenty zawarte w wypowiedziach, a także tezę, argumenty i przykłady w wypowiedzi, polemizuje z nimi − interpretuje informacje zawarte w tekście, przytacza i komentuje opinie, odnosząc się do nich − odróżnia prawdę od prawdopodobieństwa, wskazuje elementy biograficzne i autobiograficzne w dziełach literackich, odróżnia je od wspomnień i pamiętnika lub dziennika; płynnie stosuje terminy realizm i fantastyka − ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, sugestia, ironia, aluzja, wartościowanie, manipulacja itp., płynnie stosuje ww. terminy − całościowo omawia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, rozumie złożone sytuacje, w jakich znajdują się bohaterowie − szczegółowo charakteryzuje nadawcę i adresata wypowiedzi,	nauczania oraz spoza niego) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym − samodzielnie i z pasją interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji, proponuje własną interpretację głosową tekstu; - samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne, ciekawe stanowisko lub ; .

przypowieść (parabolę), mit, nowelę, bajkę, fantasy, epopeję − zna elementy rytmizujące wypowiedź .wers, rym, strofa, refren − wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze − wskazuje w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych, wątek główny i poboczny, omawia zdarzenia wchodzące w skład akcji utworu − odróżnia narratora od autora tekstu i bohatera utworu − rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową − rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu − wskazuje tytuł, podtytuł, motto, puentę, punkt kulminacyjny − zna cechy komiksu, piosenki − odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog; zna podział dramatu na tragedię, komedię i dramat właściwy − potrafi zakwalifikować znane mu teksty jako baśń, bajkę, legendę, mit, nowelę, balladę − posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich − odróżnia tekst literacki od naukowego i popularnonaukowego, z pomocą nauczyciela wyszukuje najważniejsze informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym	− charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza, nie utożsamia ich z autorem − wskazuje środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie − wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie i omawia sposób obrazowania − odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, fantasy, epopei − identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze − omawia fabułę, odróżnia fabułę utworu od akcji − analizuje funkcję podtytułu, motta, puenty, punktu kulminacyjnego w utworach − omawia i analizuje elementy komiksu, piosenki − określa rodzaj narracji w tekście (pierwszoosobowa, trzecioosobowa) − wyodrębnia w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu − rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście, stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna najważniejsze cechy tragedii, komedii i potrafi zakwalifikować typowe utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu	− omawia w tekście poetyckim cechy liryki − identyfikuje utwory należące do takich gatunków lirycznych, jak pieśń, hymn, tren, fraszka; wskazuje ich cechy - czyta wszystkie lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), nie utożsamiając ich z autorem; - przytacza środki wyrazu artystycznego wypowiedzi: neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, określa ich funkcje w tekście − odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, epopei − przedstawia i analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu − omawia wpływ rodzaju narracji na kształt utworu − w komiksach, piosenkach i innych tekstach kultury popularnej znajduje nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych − wyodrębnia w tekście epickim fragmenty np. charakterystyki pośredniej i bezpośredniej, opisu przeżyć, tekstów użytkowych − wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego, stosuje w	podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń − dostrzega i wyjaśnia złożone motywy postępowania bohaterów, wartościuje ich zachowania, postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych, stara się unikać prostych, jednoznacznych ocen − wskazuje w tekstach cechy typowe dla liryki, epiki czy dramatu, cechy gatunkowe takich tekstów, jak pieśń, hymn, tren, fraszka − charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu i bohatera wiersza (jej sytuację, uczucia i stany), podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń − analizuje środki stylistyczne, takie jak neologizm, inwokację, pytanie retoryczne, apostrofę, porównanie, archaizację, kolokwializm, określa ich funkcje w tekście i wpływ na kształt i wymowę utworu − wnikliwie omawia obrazy poetyckie obecne w tekście - odróżnia i omawia cechy gatunkowe noweli, powieści (i jej gatunków), opowiadania, legendy, baśni, przypowieści (paraboli), mitu, bajki, fantasy, epopei, podaje odpowiednie fragmenty tekstu na potwierdzenie swych ustaleń − przedstawia i szczegółowo analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu	

− wymienia gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż − z pomocą nauczyciela wskazuje symbole i alegorie w omawianych tekstach kultury − zna terminy adaptacja filmowa i adaptacja teatralna − wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, kostiumolog) − zauważa najważniejsze związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury − wspólnie z innymi dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych w ramach różnych projektów grupowych − identyfikuje styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny − pisze na temat, stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu − zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce, popełnione błędy nie uniemożliwiają zrozumienia całości tekstu, − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat − stara się o estetyczny zapis wypowiedzi	− czyta z podziałem na role i ze zrozumieniem dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu - czyta niektóre lektury szkolne i czasami bierze udział w ich omawianiu. − podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki − wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym, indeksie i przypisach, wykorzystuje do pracy spis treści − wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza prosty przypis − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż − analizuje proste symbole i alegorie występujące w poznanych tekstach kultury − rozpoznaje adaptację filmową i teatralną, wie, czym się one różnią od oryginalnego tekstu − określa rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog)	praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu − interpretuje głosowo dialogi ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu − omawia cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki − omawia w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, − wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych − dostrzega różnice stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym i popularnonaukowym, wyszukuje w nich potrzebne informacje − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki − analizuje i podejmuje próby odczytania symboli i alegorii występujących w poznanych tekstach kultury	− stosuje w praktyce słownictwo dotyczące dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog (w tym monolog wewnętrzny) i dialog, zna cechy tragedii, komedii i dramatu właściwego, potrafi zakwalifikować utwory dramatyczne do poszczególnych rodzajów dramatu, odróżnia dramat od inscenizacji i adaptacji − proponuje własną interpretację głosową dialogów ze scenariuszy, rozumie budowę i treść dramatu − omawia cechy literatury dydaktycznej, podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki − wskazuje, jaką funkcję pełnią w balladzie i satyrze elementy typowe dla różnych rodzajów literackich − wykorzystuje do pracy spis treści, wyszukuje i zapisuje cytaty z poszanowaniem praw autorskich, sporządza przypis, wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych • używa ich do własnych celów − ma świadomość różnic stylu i intencji między tekstem literackim, naukowym, popularnonaukowym i publicystycznym − wymienia i rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, , artykuł, reportaż; podaje cechy tych gatunków, uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; w wypowiedziach świadomie i konsekwentnie stosuje nazwy	

− sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi − redaguje zrozumiałe ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich najważniejsze, niezbędne elementy oraz właściwy zapis graficzny − tworzy plan dłuższej wypowiedzi - streszcza, skraca tekst (w tym tekst popularnonaukowy), poprawnie przytaczając większość zagadnień − pisze schematyczny opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny − tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym − w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, odróżnia przykład od argumentu, wnioskuje, stara się stosować właściwe rozprawce słownictwo − pisze proste opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście − stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową − opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje wybrane cechy bohaterów literackich i rzeczywistych − pisze swój życiorys, CV, a z pomocą nauczyciela podanie i list motywacyjny we własnej sprawie	− dostrzega związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) − wspólnie z innymi lub samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych − w cudzej wypowiedzi (w tym literackiej) zauważa elementy retoryki: powtórzenia, pytania retoryczne, apostrofy wyliczenia, wykrzyknienia − rozpoznaje na typowych przykładach styl oficjalny, nieoficjalny (potoczny), urzędowy (mówiony i pisany) i artystyczny; − pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, pisze teksty zrozumiałe i klarowne, wyraża opinię i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska − wykazuje dbałość o poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, zna najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, stara się je stosować w praktyce − układa tekst o trójdzielnej kompozycji, stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi	− ocenia adaptację filmową i teatralną, muzyczną i inne; krytycznie wypowiada się na jej temat, odwołując się do jej struktury i treści − analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury (np. obrazem, plakatem, dziełem muzycznym, rzeźbą) − samodzielnie dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji wybranych zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych − analizuje funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie − wyróżnia w tekście cechy stylu oficjalnego, nieoficjalnego (potocznego), urzędowego (mówionego i pisanego) i artystycznego − interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wie, czym się różnią, dostrzega ważne elementy i wybrane konteksty dzieła malarskiego .	gatunków publicystycznych; wie, czym publicystyka różni się od literatury − analizuje i interpretuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury, określa ich funkcje − wie, czym się różni adaptacja od oryginalnego tekstu; analizuje zamysł pisarza i twórców adaptacji − określa i ocenia rolę osób uczestniczących w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator, scenarzysta, producent, operator, dźwiękowiec, rekwizytor, inspicjent, sufler, statysta, oświetleniowiec, kostiumolog) − dostrzega i omawia funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie − interpretuje pejzaż, portret, scenę rodzajową, martwą naturę; wybiera i omawia konteksty związane z analizowanym dziełem	

− przygotowuje prosty wywiad, zachowując jego układ (pytania .odpowiedzi) − opisuje elementy dzieła malarskiego, grafiki, plakatu, rzeźby, fotografii, wykorzystuje w nich z pomocą nauczyciela podane konteksty − wspólnie z innymi uczniami pisze scenariusz na podstawie dzieła literackiego lub twórczy, zapisuje w nim dialogi	− wykazuje dbałość o estetykę zapisu − sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą treści przeczytanego tekstu − redaguje ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich z reguły wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny			
Drugie półrocze				
Ocena				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
− pisze prostą, schematyczną recenzję książki/ filmu/ przedstawienia − mówi na temat - czyta pojedyncze lektury/ fragmenty i czasami bierze udział w ich omawianiu − wyraża swoje zdanie i umie je krótko, ale logicznie uzasadnić − w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę, nie popełnia wielu rażących błędów językowych, jego wypowiedź jest komunikatywna − wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji − wygłasza z pamięci tekst poetycki	− tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień − pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów − tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, dobiera przykłady do argumentów, podejmuje próbę wnioskowania, stosuje właściwe rozprawce słownictwo, rozróżnia rozprawkę z tezą od rozprawki z hipotezą	− pisze na temat, stosując przejrzystą kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte przykładami − zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje najważniejsze zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze przeważnie teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne − układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytat i potrafi go wprowadzić do tekstu, pamiętając o cudzysłowie oraz nawiązaniu, dba o	− pisze wyczerpująco i na temat, stosując funkcjonalną, urozmaiconą kompozycję, logikę wypowiedzi − zachowuje poprawność językową, stylistyczną, ortograficzną i interpunkcyjną tworzonego tekstu, stosuje zasady interpunkcji zdania pojedynczego, złożonego i wielokrotnie złożonego, pisze teksty wyczerpujące temat, zrozumiałe, klarowne − zachowuje przemyślaną, trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; konsekwentnie i logicznie stosuje akapity, dba o spójne, ciekawe nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi	płynnie dowodzi przyjętych racji za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe − tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem − podejmuje próby własnej twórczości literackiej, świadomie stosując różnorodne środki stylistyczne, parafrazuje utwory znanych twórców − pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis,

− zna podstawowe zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości spółgłosek) i najważniejsze wyjątki od nich, stara się stosować je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego − wie, czym jest błąd językowy, stara się stosować podstawowe zasady poprawności językowej, a w razie wątpliwości korzysta ze słowników, przede wszystkim słownika języka polskiego, słownika poprawnej polszczyzny oraz słownika frazeologicznego − ma podstawową wiedzę (stosuje ją w praktyce samodzielnie lub z niewielką pomocą) z zakresu gramatyki języka polskiego: • fonetyki .zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne (np. w parach p-b, t-d itd.), ustne, nosowe, twarde i miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, dostrzega rozbieżności między mową a pismem, • słowotwórstwa i słownictwa .wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na przykładach omawianych na lekcji, rozumie różnicę między wyrazem	− pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; umieszcza dialog w tekście − stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową − w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć, charakterystykę − opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje najważniejsze cechy bohaterów literackich i rzeczywistych − przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje właściwy zapis graficzny − opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje wybrane sensy przenośne w różnych tekstach kultury − pisze schematyczną recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię − płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej − wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei − zna zasady poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów	spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi, w tym w przemówieniu − zachowuje estetykę zapisu − dobiera formę notatki dotyczącej wysłuchanej wypowiedzi do własnych potrzeb − redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny − tworzy plan ramowy i szczegółowy dłuższej wypowiedzi, uwzględniając w nim najważniejsze zagadnienia, zgodnie z funkcją tworzonego tekstu − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając większość zagadnień, zgodnie z funkcją skracanego czy przekształcanego tekstu − pisze poprawne opis, charakterystykę, sprawozdanie, list nieoficjalny i oficjalny, , zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów i funkcją tekstu − tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje, stosuje właściwe rozprawce słownictwo	− zachowuje estetykę zapisu, jego teksty są poprawne, przejrzyste i czytelne − posługując się bogatym słownictwem, poprawnie redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) − redaguje poprawne ogłoszenie, zaproszenie, zawiadomienie, pozdrowienia, życzenia, gratulacje, dedykację, uwzględniając w nich wszystkie elementy i właściwy zapis graficzny i funkcję tekstu − tworzy plan ramowy i rozbudowany szczegółowy dłuższej wypowiedzi − streszcza, skraca, parafrazuje tekst (w tym tekst naukowy i popularnonaukowy), poprawnie i samodzielnie przytaczając zagadnienia − pisze opis, charakterystykę, sprawozdanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad, list nieoficjalny i oficjalny, zgodnie z cechami gatunkowymi tekstów, − tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, odwołując się do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, kulturowego; w rozprawce swobodnie formułuje tezę, hipotezę oraz wnikliwe argumenty; samodzielnie podaje przykłady do argumentów;	logiczną i pomysłową kompozycję; jego język charakteryzuje się własnym stylem lub jego zaczątkami

pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, zna i rozumie znaczenie wybranych przysłów, powiedzeń, frazeologizmów itp., z pomocą nauczyciela odróżnia synonimy, antonimy, homonimy, rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna pojęcia treść i zakres wyrazu, język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, • fleksji .rozpoznaje na typowych przykładach części mowy: odmienne .rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać; rozpoznaje na typowych przykładach nieodmienne części mowy .przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, zna imiesłowy, z pomocą nauczyciela wyjaśnia zasady ich tworzenia i odmiany, • składni .rozpoznaje na typowych przykładach części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki	− wygłasza poprawny monolog, krótkie przemówienie, stara się uczestniczyć w dyskusji − uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury − rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia − zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy − dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację − recytuje z pamięci tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji − zna zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i małą litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek) i wyjątki od nich, stosuje je w praktyce, w razie problemów korzysta ze słownika ortograficznego − dostrzega większość błędów językowych, korzysta z różnych źródeł, by je skorygować − stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową z zakresu fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni − ma podstawową wiedzę i stosuje ją w praktyce na typowych przykładach z zakresu:	− w opowiadaniu odtwórczym i twórczym stosuje elementy charakterystyki pośredniej, wprowadza realia epoki w tekście odwołującym się do minionych epok − stosuje, w zależności od potrzeb tworzonego przez niego tekstu, narrację pierwszo- lub trzecioosobową − w tekstach własnych swobodnie wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera − opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych; − przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, stara się formułować ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie − opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki − pisze recenzję książki/filmu/przedstawienia, uwzględniając w niej swoją opinię oraz podstawowe słownictwo	wnioskuje, dobierając słownictwo właściwe rozprawce − w opowiadaniu odtwórczym i twórczym indywidualizuje język bohatera, wprowadza nieszablonowe rozwiązania kompozycyjne − w tekstach własnych swobodnie i celowo wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji, opis przeżyć wewnętrznych, mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera − wnikliwie opisuje i charakteryzuje siebie, postaci rzeczywiste i fikcyjne, porównuje cechy bohaterów literackich i rzeczywistych, ocenia i wartościuje ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych − przeprowadza i zapisuje wywiad, stosuje w nim właściwy zapis graficzny, dba o ciekawe pytania, wykorzystuje zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie − opisuje dzieło malarskie, grafikę, plakat, rzeźbę, fotografię z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w wybranych tekstach kultury, interpretuje tekst kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki − formułuje samodzielne argumenty poparte celnie dobranymi przykładami, np. wprowadza cytaty z tekstów filozoficznych, sentencje,	

wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, przy pomocy nauczyciela wskazuje człon nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy typowych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi wymienić i określić na łatwych przykładach rodzaje zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), odróżnia zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące, stosuje je w swoich wypowiedziach − zna i próbuje stosować normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − wie, czym są manipulacja i prowokacja językowa	• fonetyki .zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde i miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, utratę dźwięczności w wygłosie w poznanych przykładach, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których rozbieżności te występują, • słowotwórstwa i słownictwa .wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów i rozpoznaje je na typowych przykładach; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, stosuje w swoich wypowiedziach przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., potrafi podać przykłady synonimów, homonimów, antonimów, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; rozumie różnice między treścią a zakresem wyrazu, w parze wyrazów potrafi wskazać wyraz o bogatszej treści i mniejszym zakresie, a także o uboższej treści i większym zakresie, wyjaśnia pojęcia: język ogólnonarodowy, gwara, dialekt, • fleksji .rozpoznaje części mowy: odmienne .rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny,	związane z dziedziną recenzowanego zjawiska − wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów i poznanych idei − stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów − wygłasza poprawny monolog, przemówienie, aktywnie uczestniczy w dyskusji − prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu − uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury− potrafi zastosować środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia − zna i stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy − reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację − recytuje z pamięci tekst poetycki, interpretując go z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji − sprawnie stosuje w praktyce zasady ortograficzne (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia	przysłowia na poparcie swojego stanowiska − stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna i stosuje wyjątki w akcentowaniu wyrazów, unika regionalizmów i elementów gwary środowiskowej, które są niezgodne z normą językową − wygłasza poprawny, ciekawy monolog, przemówienie, uczestniczy w dyskusji, posługując się wieloma środkami wyrazu − wyraża swoje zdanie i umie je logicznie uzasadnić, czynnie się odnosi do cudzych poglądów i poznanych idei − aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści; nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji − dobiera i stosuje różnorodne środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu − prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi, przemyślanymi argumentami, świadome stosuje retoryczne środki wyrazu − stosuje środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia odpowiednio	

– zna językowe sposoby osiągania porozumienia, intuicyjnie je stosuje.	nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), potrafi je odmieniać, rozpoznaje nieodmienne części mowy .przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek), stara się stosować wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany, • składni .rozpoznaje części zdania: podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie, okolicznik, rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w typowych zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi	miękkości głosek), w razie wątpliwości korzysta ze słownika ortograficznego – koryguje błędy językowe w tworzonym przez siebie tekście, analizuje i porównuje przy tym wiedzę z różnych źródeł informacji – analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni – ma wiedzę, którą stosuje w praktyce, z zakresu: • fonetyki • zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wskazuje upodobnienia pod względem dźwięczności i uproszczenia grup spółgłoskowych, zjawiska utraty dźwięczności w wygłosie, dostrzega rozbieżności między mową a pismem i zgodnie z tym zapisuje wyrazy, w których te rozbieżności występują, • słowotwórstwa i słownictwa • rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, stosuje poprawnie formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo, świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne	do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu - czyta wszystkie lektury szkolne i zawsze bierze udział w ich omawianiu – zna i swobodnie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia, zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy – reaguje swobodnie i z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację – recytuje z pamięci teksty poetyckie, interpretując je głosowo z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji oraz na przykład przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie – płynnie mówi na podany temat, zachowując zasady poprawności językowej i stylistycznej; udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód – umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: – stosowania w praktyce zasad ortograficznych (u, ó, ż, rz, ch, h, om, on, em, en, ą, ę, pisownia przedrostków, wielka i mała litera, zasady dotyczące pisowni zakończeń wyrazów, oznaczenia miękkości głosek), korzysta ze słownika ortograficznego, by wyjaśnić wątpliwości dotyczące wyrazów rzadkich, o nietypowej pisowni	

	wymienić i określić na typowych przykładach typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie), w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące − zna i stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − rozpoznaje i analizuje wybrane przykłady manipulacji i prowokacji językowej − zna i świadomie stosuje językowe sposoby osiągania porozumienia.	przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone; wyjaśnia różnice między treścią a zakresem wyrazu, różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres, odróżnia język ogólnonarodowy od gwary i dialektu, .fleksji .nazywa i odmienia odmienne części mowy: rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, czasownik w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje); nazywa nieodmienne części mowy: przysłówek, samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik); stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy; tworzy i odmienia imiesłowy; • składni .rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań	− analiza elementów językowych w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, piosence), z wykorzystaniem wiedzy o języku w zakresie fonetyki, słowotwórstwa, fleksji i składni − ma wiedzę, którą płynnie stosuje w praktyce, z zakresu: • fonetyki .zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe, twarde, miękkie; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności, uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie; ma świadomość rozbieżności między mową a pismem i świadomie to wykorzystuje, dbając o poprawność ortograficzną pisanych tekstów, .słowotwórstwa i słownictwa • rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny, podstawę słowotwórczą, formant, rdzeń, tworzy rodzinę wyrazów; odróżnia wyraz pokrewny od bliskoznacznego, poprawnie stosuje formanty do tworzenia wyrazów pochodnych, umie je nazwać, rozpoznaje wyrazy złożone słowotwórczo - świadomie stosuje w swoich wypowiedziach popularne przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy we właściwym kontekście itp., rozróżnia synonimy, homonimy, antonimy, wskazuje wyrazy rodzime i zapożyczone;	

		pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie; dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące − świadomie stosuje znane mu normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych − analizuje przykłady manipulacji i prowokacji językowej, nie poddaje się im − zna językowe sposoby osiągania porozumienia, świadomie je stosuje.	• fleksji .swobodnie nazywa i odmienia odmienne części mowy (także w przypadku wyrazów podchwytliwych): rzeczownik (z podziałem na osobowy, nieosobowy, żywotny, nieżywotny, pospolity, własny), czasownik (dokonany, niedokonany, w stronie czynnej, biernej i zwrotnej), przymiotnik, liczebnik (i jego rodzaje), oddziela temat od końcówki, także w wyrazach, w których występują oboczności; nazywa nieodmienne części mowy (także w przypadku podchwytliwych wyrazów): przysłówek (w tym odprzymiotnikowy), samodzielne i niesamodzielne (spójnik, partykuła, przyimek, wykrzyknik), stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie: głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, przyimków, zakończeń czasowników, partykuły nie i -by z różnymi częściami mowy, tworzy i odmienia imiesłowy, • składni .rozpoznaje i nazywa części zdania: podmiot (i jego rodzaje: gramatyczny, logiczny, szeregowy i domyślny), orzeczenie (odróżnia orzeczenie czasownikowe od imiennego), przydawkę, dopełnienie, okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, przyczyny, celu), nazywa związki wyrazów w zdaniu pojedynczym, a także zależności między zdaniami składowymi w zdaniu złożonym, wskazuje człon	

			nadrzędny i podrzędny, wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie, sporządza wykresy rozbudowanych zdań pojedynczych, złożonych i wielokrotnie złożonych, wyodrębnia zdania składowe w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych, potrafi określić typy zdań pojedynczych (rozwinięte i nierozwinięte, oznajmujące, rozkazujące, pytające, wykrzyknikowe), złożonych (współrzędnie i podrzędnie); w swoich wypowiedziach stosuje zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące – swobodnie wykorzystuje znane normy językowe i zasady grzecznościowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych – rozpoznaje i rozumie przykłady manipulacji i prowokacji językowej, aktywnie je komentuje i reaguje na nie – zna językowe sposoby osiągania porozumienia, aktywnie i asertywnie je stosuje.	

Matematyka

Klasa 4

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
Rozdział I. Zaczynamy przygodę z matematyką						
1. Gdzie kryje się matematyka?	zastosowania matematyki w życiu codziennym i w otoczeniu ucznia opisywanie codziennych sytuacji za pomocą informacji matematycznych	wskazuje przykłady zastosowania matematyki w najbliższym otoczeniu rozpoznaje informacje matematyczne w opisach codziennych sytuacji (proste przypadki)	podaje przykłady wykorzystania matematyki w życiu codziennym wskazuje, jakie informacje matematyczne są potrzebne do opisu codziennych sytuacji	opisuje prostą sytuację z życia codziennego za pomocą odpowiednich informacji matematycznych, np. dotyczących liczby, czasu, długości lub pieniędzy	samodzielnie formułuje prosty matematyczny opis sytuacji i wyjaśnia, dlaczego wybrane informacje lub działania są w nim potrzebne	samodzielnie modeluje nietypową, ale prostą sytuację z życia codziennego, dobiera do niej informacje matematyczne i uzasadnia przyjęty sposób jej opisu
2. Zegary	odczytywanie czasu zegar wskazówkowy i zegar cyfrowy, godziny, minuty, sekundy, kwadranse upływ czasu	odczytuje podstawowe wskazania zegara wskazówkowego i cyfrowego stosuje zależności: 1 godz. = 60 min, 1 min = 60 s, 1 kwadrans = 15 min	zamienia godziny na minuty, minuty na sekundy, kwadranse na minuty i godziny na kwadranse (proste przypadki), odczytuje godziny i zapisuje je w różnych formach, oblicza	oblicza upływ czasu oraz godzinę po upływie podanego czasu w typowych sytuacjach rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące czasu	rozwiązuje wieloetapowe zadania zegarowe, także z przekroczeniem pełnej godziny sprawdza poprawność otrzymanego wyniku	rozwiązuje nietypowe, wieloetapowe problemy dotyczące czasu dobiera strategię do problemu i uzasadnia sposób rozwiązania

			upływ czasu (proste przypadki)			
3. Kalendarz	dni, tygodnie, miesiące, lata lata zwykłe i lata przestępne stulecia obliczenia kalendarzowe	odczytuje informacje z kalendarza, podaje liczbę dni roku zwykłego i roku przestępnego podaje liczbę dni każdego z miesięcy	rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczeń kalendarzowych	wykonuje obliczenia kalendarzowe	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące kalendarza wymagające połączenia kilku informacji	rozwiązuje złożone problemy dotyczące kalendarza .łączy informacje o dniach, miesiącach, latach i upływie czasu
4. Cyfry rzymskie	cyfry rzymskie I, V, X zapisywanie cyframi arabskimi liczb zapisanych cyframi rzymskimi (w zakresie 39), zapisywanie cyframi rzymskimi liczb zapisanych cyframi arabskimi (w zakresie 39), zastosowanie systemu rzymskiego w datach	rozpoznaje cyfry rzymskie: I, V, X zapisuje cyframi rzymskimi liczby naturalne zapisane cyframi arabskimi (w zakresie 12) zapisuje daty z wykorzystaniem cyfr rzymskich (w zakresie XII)	zapisuje cyframi rzymskimi liczby naturalne zapisane cyframi arabskimi (w zakresie 39)	zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie 39) przyporządkowuje podany rok właściwemu stuleciu	sprawnie posługuje się zapisem rzymskim w typowych sytuacjach	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące liczb rzymskich
5. Wzdłuż i wszerz	jednostki długości: centymetry, metry, kilometry, dobieranie jednostek długości do określenia wymiarów wskazanych obiektów	rozpoznaje jednostki długości: centymetr, metr, kilometr mierzy długości różnych obiektów	dobiera jednostki odpowiednie do wymiarów obiektu i uzasadnia swój wybór	przyporządkowuje podane długości wskazanym obiektom, dobierając odpowiednio jednostkę	określa odległość między obiektami w najbliższej okolicy i wykonuje odpowiednie pomiary, kontroluje sensowność otrzymanego wyniku	ocenia poprawność wykonanych pomiarów z wykorzystaniem zamiany jednostek długości
6. Matematyka jest dla każdego	czytanie poleceń ze zrozumieniem sprawdzanie poprawności rozwiązania zadania kontrolowanie swojej pracy, analiza błędów	czyta ze zrozumieniem proste polecenia wykonuje kolejne czynności wskazane w zadaniu, sprawdza rozwiązanie z podaną odpowiedzią	wskazuje błąd w prostym rozwiązaniu i poprawia wynik, sprawdza, czy odpowiedź odpowiada treści zadania	wyjaśnia przyczynę popełnionego błędu dobiera sposób sprawdzenia rozwiązania	systematycznie kontroluje własne rozwiązania .wykonuje ponowne obliczenia, porównuje sposób postępowania z warunkami zadania lub wykorzystuje inną metodę, wyjaśnia sposób postępowania	analizuje nietypowy błąd lub niepoprawne rozwiązanie wskazuje przyczynę błędu lub niepoprawnego rozwiązania, poprawia je i uzasadnia poprawność rozwiązania

Rozdział II. Dodawanie i odejmowanie						
1. Jak zapisujemy liczby	słowny zapis liczb zapis liczb cyframi liczby wielocyfrowe porównywanie liczb	odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi (w zakresie 100 000) zapisuje cyframi liczby podane słowami (w zakresie 100 000)	odczytuje i zapisuje słownie liczby zapisane cyframi (w zakresie 100 000 000) zapisuje cyframi liczby podane słowami (w zakresie 100 000 000) zapisuje słownie i cyframi kwoty określone za pomocą banknotów oraz monet o podanych nominałach porównuje liczby wielocyfrowe	zapisuje liczby spełniające podane warunki sprawnie porównuje liczby wielocyfrowe	analizuje warunki opisujące szukane liczby rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące zapisywania i porównywania liczb	samodzielnie rozwiązuje złożone problemy dotyczące zapisu, porównywania i tworzenia liczb spełniających dane warunki
2. Oś liczbowa	rysowanie osi liczbowej odczytywanie liczb zaznaczonych na osi liczbowej zaznaczanie liczb na osi jednostka osi	odczytuje liczby zaznaczone na osi (proste przypadki) zaznacza liczby naturalne na osi (proste przypadki)	rysuje oś liczbową i dobiera jej jednostkę (proste przypadki), odczytuje liczby zaznaczone na osi zaznacza liczby naturalne na osi	dobiera jednostkę osi do podanych liczb	ustala jednostkę danej osi na podstawie zaznaczonych liczb odczytuje liczby zaznaczone na osi	odczytuje liczby zaznaczone na osi w nietypowych przypadkach
3. Dodawanie i odejmowanie w pamięci	składnik i suma odjemna, odjemnik i różnica, dodawanie i odejmowanie w pamięci, przekraczanie progu dziesiątkowego, sprawdzanie odejmowania, liczba 0 w dodawaniu i odejmowaniu, porównywanie różnicowe, zadania tekstowe	dodaje liczby w zakresie 100 bez przekraczania progu dziesiątkowego odejmuje liczby w zakresie 100 bez przekraczania progu dziesiątkowego rozwiązuje elementarne zadania tekstowe	dodaje i odejmuje liczby w zakresie 100 z przekraczaniem progu dziesiątkowego sprawdza odejmowanie za pomocą dodawania	dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne z przekraczaniem progu dziesiątkowego (proste przypadki) porównuje liczby za pomocą różnicy rozwiązuje typowe zadania tekstowe	dobiera wygodny sposób obliczenia sprawnie wykonuje działania na większych liczbach rozwiązuje złożone zadania tekstowe	rozwiązuje nietypowe, wieloetapowe problemy samodzielnie dobiera strategię do problemu i uzasadnia swój wybór
4. Szacowanie	określenia: „trochę mniej (więcej) niż”, „prawie”, „około”, „ponad”	szacuje liczby poprawnie posługuje się określeniem „około” podaje przybliżenia liczb	poprawnie posługuje się określeniami: „trochę mniej (więcej) niż”, „prawie”, „ponad”	szacuje wynik dodawania dwóch liczb	szacuje wynik odejmowania liczb dwucyfrowych i trzycyfrowych, wykorzystuje	samodzielnie dobiera sposób szacowania do rozwiązywania nietypowych problemów

	szacowanie sumy i różnicy kontrolowanie wyniku zadania tekstowe		szacuje wynik dodawania dwóch liczb dwucyfrowych lub trzycyfrowych		szacowanie do kontrolowania sensowności wyniku, szacuje w zadaniach osadzonych w kontekstach realistycznych	porównuje różne oszacowania i uzasadnia ich przydatność
5. Sprytne dodawanie	strategie dodawania: „dziesiątki do dziesiątek, jedności do jedności”, „do pełnych dziesiątek”, „przez przekładanie” przemienność i łączność zadania tekstowe	dodaje liczby naturalne w pamięci lub z zapisem obliczeń pośrednich (proste przykłady) rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania	wykonuje dodawanie metodą „dziesiątki do dziesiątek, jedności do jedności” stosuje prawa łączności i przemienności dodawania dodaje w pamięci liczby naturalne z przekraczaniem progu dziesiątkowego	grupuje składniki tak, aby tworzyć pełne dziesiątki lub setki dodaje metodą „przez przekładanie” rozwiązuje zadania z wykorzystaniem pamięciowego dodawania	sprawnie stosuje przemienność i łączność dla sum wieloskładnikowych sprytnie dodaje liczby .dobiera sposób do liczb występujących w działaniu	rozwiązuje wieloetapowe zadania z wykorzystaniem metod sprytnego dodawania biegle stosuje prawa działań na liczbach naturalnych
6. Sprytne odejmowanie	strategie odejmowania: „jedności od jedności, dziesiątki od dziesiątek”, „po kawałku”, „przez powiększanie”, „przez dodawanie” zadania tekstowe	odejmuje liczby naturalne w pamięci lub z zapisem obliczeń pośrednich (proste przykłady) odejmuje liczby naturalne metodami „jedności od jedności, dziesiątki od dziesiątek” oraz „po kawałku” rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania	odejmuje w pamięci liczby naturalne z przekraczaniem progu dziesiątkowego	odejmuje liczby naturalne metodami „przez powiększanie” oraz „przez dodawanie” rozwiązuje zadania z wykorzystaniem pamięciowego odejmowania	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe sprytnie odejmuje liczby .dobiera sposób do liczb występujących w działaniu	biegle dobiera i łączy strategie odejmowania podczas rozwiązywania złożonych problemów porównuje sposoby rozwiązania zadania i uzasadnia wybór najefektywniejszego
Rozdział III. Mnożenie i dzielenie						
1. Jak rozwiązywać zadania tekstowe	czytanie treści zadań ze zrozumieniem analizowanie treści zadań tekstowych dobór strategii do zadania zapisywanie rozwiązań zadań	czyta ze zrozumieniem treść prostego zadania i polecenie wskazuje dane i pytanie lub polecenie zapisuje jedno działanie prowadzące do rozwiązania	wypisuje dane w czytelnej formie dobiera działanie do prostego zadania rozwiązuje elementarne zadania wymagające jednego działania	rozwiązuje zadania tekstowe, również z wykorzystaniem rysunku lub szkicu rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykonania jednego	samodzielnie tworzy strategię rozwiązania trudniejszego zadania wykorzystuje kilka informacji i łączy różne działania podczas rozwiązywania zadań	rozwiązuje nietypowe problemy w zadaniach samodzielnie tworzy i modyfikuje strategię rozwiązania danego zadania analizuje skuteczność przyjętej strategii

	zadania tekstowe	podaje odpowiedź	sprawdza, czy odpowiedź jest zgodna z pytaniem lub poleceniem	działania lub kilku działań sprawdza sensowność wyniku	dobiera sposób przedstawienia zależności do danych i treści zadania, uzasadnia kolejne kroki podejmowane podczas rozwiązywania zadania	i uzasadnia jej poprawność
2. Tabliczka mnożenia	czynnik i iloczyn mnożenie w pamięci liczb jednocyfrowych przemienność mnożenia rozwiązywanie zadań tekstowych	mnoży liczby jednocyfrowe (w razie potrzeby korzysta z tabliczki mnożenia) rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia	rozwiązuje proste zadania tekstowe w zakresie tabliczki mnożenia	przedstawia liczbę w postaci różnych iloczynów dostrzega i wykorzystuje zależności wynikające z tabliczki mnożenia	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem tabliczki mnożenia i przemienności	sprawnie wykorzystuje tabliczkę mnożenia jako narzędzie rozumowania rozwiązuje złożone i nietypowe problemy, w których trzeba dostrzec strukturę iloczynów
3. Tabliczka dzielenia	dzielna, dzielnik i iloraz dzielenie w pamięci liczb dwucyfrowych przez liczby jednocyfrowe sprawdzanie poprawności wykonanych działań zadania tekstowe	dzieli liczby dwucyfrowe przez liczby jednocyfrowe w zakresie tabliczki dzielenia (proste przykłady, w pozostałych korzysta z wydruku tabliczki mnożenia) rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem tabliczki dzielenia	dzieli liczby dwucyfrowe przez liczby jednocyfrowe w zakresie tabliczki dzielenia sprawdza wynik dzielenia za pomocą mnożenia	wyznacza dzielną lub dzielnik, gdy pozostałe elementy są znane, rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem tabliczki dzielenia (w zakresie 100) rozwiązuje zadania tekstowe wymagające porównywania ilorazów	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem tabliczki dzielenia rozwiązuje nietypowe zadania wymagające wykorzystania zależności między mnożeniem a dzieleniem	rozwiązuje złożone problemy wymagające łączenia dzielenia z innymi działaniami wykorzystuje związki między dzielną, dzielnikiem i ilorazem do tworzenia strategii rozwiązania danego zadania
4. Sprytne mnożenie	mnożenie przez 10, 100, 1000…, mnożenie liczb zakończonych zerami mnożenie metodą „po kawałku”, przemienność i łączność, mnożenie w pamięci liczb jednocyfrowych przez liczby dwucyfrowe (w zakresie 100) zadania tekstowe	mnoży liczby jednocyfrowe przez liczby zakończone zerami rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia	stosuje prawa łączności i przemienności mnożenia mnoży liczby z zerami na końcu mnoży liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową (w zakresie 100)	mnoży w pamięci liczby jednocyfrowe przez liczby dwucyfrowe (w zakresie 100), dobiera metodę mnożenia do liczb występujących w działaniu, rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia liczb zakończonych zerami	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pamięciowego mnożenia liczb	wykonuje mnożenie metodą „po kawałku”, z wykorzystaniem dodawania lub odejmowania (w złożonych przypadkach) samodzielnie dobiera i łączy strategie mnożenia podczas rozwiązywania złożonych zadań

				rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia w pamięci		
5. Sprytne dzielenie	dzielenie liczb zakończonych zerami przez 10, 100, 1000… dzielenie metodą „po kawałku” zadania tekstowe	dzieli liczby zakończone zerami przez liczby jednocyfrowe rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia	dzieli liczby z zerami na końcu dzieli liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową (w zakresie 100)	dobiera metodę dzielenia do liczb występujących w działaniu rozwiązuje typowe zadania tekstowe	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pamięciowego dzielenia liczb	oblicza wyniki mnożenia i dzielenia „po kawałku” z wykorzystaniem dodawania lub odejmowania (w złożonych przypadkach), samodzielnie łączy różne strategie dzielenia podczas rozwiązywania złożonych zadań, uzasadnia wybór strategii i kontroluje poprawność
Rozdział IV. Figury geometryczne						
1. Co można znaleźć w piórniku	podstawowe przybory geometryczne rysowanie odcinków na kartce w kratkę mierzenie długości odcinków	rozpoznaje podstawowe przybory geometryczne: linijkę, ekierkę, kątomierz, cyrkiel poprawnie posługuje się linijką	posługuje się ekierką do rysowania kąta prostego odczytuje z kratki długości odcinków narysowanych na kartce w kratkę	wskazuje różnicę między rodzajami ekierek wykorzystuje kartkę w kratkę do rysowania odcinków o danej długości	wykorzystuje ekierkę do wyszukiwania kątów prostych w narysowanych figurach	wykorzystuje podstawowe przybory geometryczne do rozwiązywania złożonych problemów uzasadnia wybór użytego przyrządu lub sposób wykonania rysunku
2. Punkty, odcinki i proste	punkt, odcinek, prosta punkty należące do odcinka lub prostej proste równoległe i proste prostopadłe odcinki równoległe i odcinki prostopadłe	rozpoznaje podstawowe figury geometryczne: punkt, odcinek, prostą wskazuje punkty należące do odcinka i do prostej wskazuje na rysunku proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe	rysuje prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej narysowanej na kartce w kratkę rysuje odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka narysowanego na kartce w kratkę	rysuje na gładkiej kartce prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej rysuje na gładkiej kartce odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka	rozwiązuje nietypowe zadania geometryczne z wykorzystaniem równoległości i prostopadłości odcinków i prostych	rozwiązuje złożone zadania z wykorzystaniem równoległości i prostopadłości odcinków i prostych

2. Punkty, odcinki i proste	punkt, odcinek, prosta punkty należące do odcinka lub prostej proste równoległe i proste prostopadłe odcinki równoległe i odcinki prostopadłe	rozpoznaje podstawowe figury geometryczne: punkt, odcinek, prostą wskazuje punkty należące do odcinka i do prostej wskazuje na rysunku proste i odcinki prostopadłe oraz równoległe	rysuje prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej narysowanej na kartce w kratkę rysuje odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka narysowanego na kartce w kratkę	rysuje na gładkiej kartce prostą równoległą i prostą prostopadłą do danej prostej rysuje na gładkiej kartce odcinek równoległy i odcinek prostopadły do danego odcinka	rozwiązuje nietypowe zadania geometryczne z wykorzystaniem równoległości i prostopadłości odcinków i prostych	rozwiązuje złożone zadania z wykorzystaniem równoległości i prostopadłości odcinków i prostych
3. Mierzenie. Jednostki długości	rysowanie odcinków o danej długości jednostki długości mierzenie odcinków zamiana jednostek długości zadania tekstowe	rysuje odcinek o podanej długości wymienia różne jednostki długości	zamienia jednostki długości, np. metry na centymetry, centymetry na milimetry	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem zamiany jednostek długości	przyporządkowuje podane długości wskazanym obiektom	zamienia jednostki długości (trudniejsze przypadki) rozwiązuje złożone zadania z wykorzystaniem zamiany jednostek
4. Prostokąty i kwadraty	prostokąt, kwadrat przekątne prostokąta rysowanie prostokątów i kwadratów zadania tekstowe	rozróżnia wśród czworokątów prostokąty i kwadraty rysuje prostokąty, których wymiary są wyrażone w takiej samej jednostce rysuje kwadraty o podanej długości boku rysuje przekątne prostokątów	rozwiązuje elementarne zadania z wykorzystaniem własności boków i kątów prostokąta i kwadratu	podaje własności boków i kątów prostokąta i kwadratu	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności prostokątów	rozwiązuje nietypowe problemy, w których trzeba wykorzystać własności prostokątów i kwadratów oraz długości ich boków i przekątnych uzasadnia strategię wybraną do rozwiązania danego zadania
5. Wielokąty	wielokąt trójkąt, czworokąt, pięciokąt itd. boki, wierzchołki, kąty, przekątne rysowanie wielokątów	wskazuje wielokąty wśród innych figur wskazuje wierzchołki i boki wielokątów podaje nazwy wielokątów na podstawie liczby boków lub wierzchołków	podaje liczbę przekątnych narysowanego wielokąta	rysuje wielokąty spełniające podane warunki	wykorzystuje ekierkę do rozpoznawania kątów prostych w wielokątach	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem własności wielokątów uzasadnia wnioski
6. Obwód wielokąta	obwód wielokąta obwód prostokąta i kwadratu zadania tekstowe	oblicza obwód prostokąta, którego długości boków są wyrażone w tej samej jednostce oblicza obwód kwadratu o podanej długości boku	oblicza obwód wielokąta, którego długości boków są wyrażone w tej samej jednostce	oblicza obwód wielokąta, którego długości boków są wyrażone w różnych jednostkach	oblicza długość boku prostokąta o podanym obwodzie i podanej długości drugiego boku rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem obwodu wielokąta, również w kontekście praktycznym

			oblicza długość boku kwadratu o podanym obwodzie		związane z obwodami wielokątów	rozwiązuje nietypowe i złożone problemy dotyczące obwodu wielokąta, także w kontekście praktycznym samodzielnie dobiera sposób postępowania i uzasadnia rozwiązanie
Rozdział V. Więcej o liczbach i działaniach						
1. Dzielenie z resztą	dzielenie z resztą (w zakresie 100) sprawdzanie dzielenia z resztą interpretacja wyniku dzielenia z resztą zadania tekstowe	wykonuje dzielenie z resztą (proste przypadki) wskazuje iloraz i resztę	wykonuje dzielenie z resztą liczb dwucyfrowych (w zakresie 100) rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem, dzielenia lub dzielenia z resztą sprawdza wynik dzielenia z resztą	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia lub dzielenia z resztą	wskazuje dzielniki danej liczby dwucyfrowej rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia lub dzielenia z resztą	wykonuje dzielenie z resztą liczb wielocyfrowych rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia lub dzielenia z resztą
2. Podzielność	dzielniki liczb dwucyfrowych cechy podzielności przez 2, 5, 10 liczby parzyste i nieparzyste zadania tekstowe	spośród podanych liczb wybiera liczby podzielne przez 10, przez 5 i przez 2 rozpoznaje liczby parzyste i nieparzyste	podaje przykłady liczb podzielnych przez 10, przez 5 i przez 2	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem cech podzielności przez 10, przez 5 i przez 2 wyznacza brakującą cyfrę w liczbie tak, aby ta liczba była podzielna przez 2, przez 5 lub przez 10	stosuje cechy podzielności do wyszukiwania liczb spełniających dany warunek	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności liczb parzystych i nieparzystych, rozwiązuje nietypowe problemy dzięki łączeniu kilku cech podzielności i uzasadnia wszystkie możliwe rozwiązania
3. Druga i trzecia potęga	druga i trzecia potęga liczb naturalnych zadania tekstowe	przedstawia drugą i trzecią potęgę za pomocą iloczynu takich samych czynników zapisuje iloczyn takich samych dwóch lub trzech	oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych (proste przypadki)	rozpoznaje kwadraty liczb jednocyfrowych rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem drugiej i trzeciej potęgi	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem kwadratów i sześcianów liczb naturalnych	wyznacza liczbę naturalną na podstawie jej kwadratu

		czynników za pomocą potęgi				
4. Kolejność wykonywania działań	kolejność wykonywania działań	oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń arytmetycznych	oblicza wartości trójdziałaniowych wyrażeń arytmetycznych	oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (proste przypadki)	oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych, także z nawiasami	wstawia nawiasy do wyrażeń arytmetycznych tak, aby otrzymać wyrażenie o podanej wartości
Rozdział VI. Działania pisemne						
1. Dodawanie pisemne	dodawanie pisemne liczb naturalnych zadania tekstowe	dodaje pisemnie dwie liczby z jednokrotnym przekraczaniem progu dziesiątkowego	dodaje pisemnie dwie liczby z przekraczaniem kolejnych progów dziesiątkowych rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania pisemnego	dodaje pisemnie kilka liczb z przekraczaniem kolejnych progów dziesiątkowych rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania pisemnego	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania pisemnego	odtwarza brakujące cyfry w dodawaniu pisemnym rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania pisemnego
2. Odejmowanie pisemne	odejmowanie pisemne zadania tekstowe	odejmuje pisemnie z jednokrotnym przekraczaniem progu dziesiątkowego rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania pisemnego	odejmuje pisemnie z przekraczaniem kolejnych progów dziesiątkowych sprawdza poprawność wykonanych działań	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania pisemnego	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania pisemnego	odtwarza brakujące cyfry w odejmowaniu pisemnym rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania pisemnego
3. Mnożenie pisemne przez liczby jednocyfrowe	mnożenie pisemne liczb wielocyfrowych przez liczby jednocyfrowe zadania tekstowe	mnoży pisemnie liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia liczby dwucyfrowej przez liczbę jednocyfrową	mnoży pisemnie liczbę trzycyfrową przez liczbę jednocyfrową	mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia pisemnego przez liczby jednocyfrowe	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia pisemnego przez liczby jednocyfrowe	odtwarza brakujące cyfry w mnożeniu pisemnym rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia pisemnego przez liczby jednocyfrowe
4. Dzielenie pisemne	dzielenie pisemne przez liczby jednocyfrowe zadania tekstowe	dzieli pisemnie liczbę dwucyfrową przez liczbę jednocyfrową rozwiązuje elementarne zadania tekstowe	dzieli pisemnie liczby trzycyfrowe przez liczby jednocyfrowe sprawdza poprawność wykonanego dzielenia	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia pisemnego liczby trzycyfrowej	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem dzielenia pisemnego liczby trzycyfrowej	dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe

		z wykorzystaniem dzielenia pisemnego liczby dwucyfrowej przez liczbę jednocyfrową		przez liczbę jednocyfrową	przez liczbę jednocyfrową	odtwarza brakujące cyfry w dzieleniu sposobem pisemnym rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem działań pisemnych
Rozdział VII. Obliczenia w geometrii						
1. Pola figur	porównywanie wielkości figur za pomocą kwadratów jednostkowych mierzenie pola figur za pomocą kwadratów jednostkowych rysowanie figur o danym polu	mierzy pola figur za pomocą kwadratów jednostkowych	porównuje pola figur za pomocą kwadratów jednostkowych	rysuje na kartce w kratkę figurę o zadanym polu	rysuje na kartce w kratkę figurę o polu będącym wielokrotnością pola danej figury szacuje pola powierzchni określonych obiektów	rozwiązuje nietypowe problemy dotyczące pól figur, np. dzięki rozcinaniu i składaniu figur lub dostrzeganiu równoważności pól
2. Jednostki pola	podstawowe jednostki pola rysowanie figur o danym polu	wymienia podstawowe jednostki pola	rysuje figurę o danym polu dobiera odpowiednią jednostkę pola do danej powierzchni	rozwiązuje typowe zadania z wykorzystaniem jednostek pola	przyporządkowuje podane pola wskazanym obiektom	rozwiązuje nietypowe zadania wymagające łączenia wiedzy o jednostkach pola oraz umiejętności szacowania i porównywania pól powierzchni
3. Pole prostokąta	pole prostokąta pole kwadratu	oblicza pole prostokąta, którego wymiary są wyrażone w tej samej jednostce oblicza pole kwadratu o danej długości boku	rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem pola i obwodu prostokąta	oblicza pole prostokąta, którego wymiary podano w różnych jednostkach	oblicza obwód kwadratu, gdy zna jego pole, rozwiązuje zadania tekstowe wymagające obliczenia pola kwadratu lub prostokąta rozwiązuje zadania dotyczące pola prostokąta w kontekście praktycznym	oblicza pola tych figur, które można podzielić na kilka prostokątów rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności związane z obliczaniem, szacowaniem oraz porównywaniem pól i obwodów prostokątów
4. Skala	skala liczbowa rysowanie odcinków i figur w skali	na podstawie skali rozpoznaje, czy rzeczywiste wymiary	oblicza wymiary figur geometrycznych i obiektów w skali wyrażonej	oblicza rzeczywiste wymiary obiektów na podstawie ich	dobiera skalę do narysowanych przedmiotów	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności związane ze

	obliczanie wymiarów rzeczywistych	przedmiotów zostały powiększone czy pomniejszone, rysuje odcinek o określonej długości w podanej skali	niewielkimi liczbami naturalnymi	wymiarów w podanej skali		skalą, również z zamianą jednostek długości
5. Mapa i plan	skala liczbowa skala mianowana skala liniowa interpretacja danych z planu i mapy	rozróżnia sposoby zapisywania skali odczytuje skalę mapy lub planu	oblicza rzeczywistą odległość na podstawie mapy z podaną skalą mianowaną (proste przypadki)	oblicza rzeczywistą odległość na podstawie mapy z podaną skalą mianowaną	wyznacza rzeczywistą odległość między obiektami na planie i mapie na podstawie skali mianowanej i skali liczbowej	samodzielnie interpretuje dane z mapy lub planu
Rozdział VIII. Ułamki zwykłe						
1. Co to jest ułamek	ułamek jako część całości licznik, mianownik, kreska ułamkowa zapisywanie i odczytywanie ułamków zwykłych ułamki zwykłe na osi liczbowej zadania tekstowe	wskazuje i nazywa: licznik, mianownik, kreskę ułamkową opisuje za pomocą ułamka, jaka część figury została zamalowana	odczytuje i zapisuje ułamki zwykłe (słownie i cyframi) zamalowuje część figury określoną ułamkiem	dzieli figurę na równe części i zamalowuje część figury określoną ułamkiem	zaznacza na osi liczbowej ułamki zwykłe (proste przypadki)	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem wiadomości o ułamkach zwykłych
2. Który ułamek jest większy	porównywanie ułamków zwykłych o takich samych mianownikach porównywanie ułamków zwykłych o takich samych licznikach zadania tekstowe	porównuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach na podstawie tabliczki ułamków	porównuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach	porównuje ułamki zwykłe o takich samych licznikach porządkuje rosnąco i malejąco ułamki o takich samych mianownikach	porównuje ułamki zwykłe z wykorzystaniem osi liczbowej lub tabliczki ułamków, dobiera sposób porównania ułamków i uzasadnia swoją odpowiedź za pomocą rysunku, tabliczki ułamków lub przekształcenia ułamków	porównuje ułamki (trudniejsze przypadki)
3. Rozszerzanie i skracanie ułamków	rozszerzanie ułamków skracanie ułamków zadania tekstowe	rozszerza i skraca ułamek zwykły przez podaną liczbę	podaje liczbę, przez którą skrócono lub rozszerzono ułamek	zapisuje równe ułamki na kilka sposobów rozwiązuje zadania z wykorzystaniem	doprowadza ułamki do postaci nieskracalnej	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem

				rozszerzania i skracania ułamków zwykłych		rozszerzania i skracania ułamków zwykłych samodzielnie dobiera strategię przekształcania ułamków do rozwiązania nietypowych zadań
4. Liczby mieszane	liczba mieszana, ułamek właściwy, ułamek niewłaściwy zamiana całości i liczb mieszanych na ułamki niewłaściwe zamiana ułamków niewłaściwych na liczby mieszane lub całości liczby mieszane na osi liczbowej	rozróżnia liczby mieszane, ułamki właściwe, ułamki niewłaściwe	zamienia ułamki niewłaściwe na całości lub na liczby mieszane zamienia liczby mieszane i całości na ułamki niewłaściwe	odczytuje z osi liczbowej liczbę mieszaną zaznacza na osi liczbowej liczbę mieszaną	porównuje liczby mieszane z ułamkami niewłaściwymi	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące liczb mieszanych, również w kontekście praktycznym, rozwiązuje nietypowe zadania wymagające elastycznego przechodzenia między ułamkiem niewłaściwym a liczbą mieszaną
5. Co ułamek ma wspólnego z dzieleniem	ułamek jako iloraz zadania tekstowe	przedstawia ułamek właściwy w postaci ilorazu zapisuje iloraz w postaci ułamka zwykłego	podaje wynik dzielenia w postaci ułamka nieskracalnego lub liczby mieszanej	rozwiązuje zadania tekstowe, w których wynik dzielenia jest przedstawiany w postaci ułamka nieskracalnego lub liczby mieszanej	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z ułamkami zwykłymi	rozwiązuje nietypowe problemy, w których trzeba przechodzić między dzieleniem, ułamkiem i liczbą mieszaną, rozwiązuje złożone zadania tekstowe, również w kontekście praktycznym
6. Jak to działa .obliczenia intuicyjne	intuicyjne dodawanie i odejmowanie części całości podzielonych na równe części, dodawanie części do całości, odejmowanie części od całości zadania tekstowe	dodaje i odejmuje przedstawione na ilustracji części dwóch całości podzielonych na równe części	dodaje część do całości odejmuje część od całości	dodaje części kilku całości przedstawione na ilustracji odejmuje część od części w sytuacjach typu $\frac{1}{2} - \frac{1}{4}$	rozwiązuje na podstawie ilustracji trudniejsze zadania z wykorzystaniem dodawania i odejmowania części dwóch całości podzielonych na równe lub różne części	rozwiązuje złożone zadania tekstowe, również w kontekście praktycznym

7. Dodawanie i odejmowanie ułamków	dodawanie i odejmowanie ułamków o jednakowych mianownikach dodawanie ułamków do całości odejmowanie ułamków od całości zadania tekstowe	dodaje i odejmuje ułamki zwykłe o jednakowych mianownikach bez przekraczania jedności	dodaje ułamki zwykłe do całości odejmuje ułamki zwykłe od całości rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o jednakowych mianownikach	dodaje i odejmuje liczby mieszane o takich samych mianownikach rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych i liczb mieszanych o jednakowych mianownikach	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe z wykorzystaniem poznanych działań na ułamkach zwykłych	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem poznanych działań na ułamkach zwykłych
Rozdział IX. Ułamki dziesiętne						
1. Ułamek dziesiętny	odczytywanie i zapisywanie ułamków dziesiętnych zamiana ułamków dziesiętnych mających co najwyżej trzy cyfry po przecinku na ułamki zwykłe zadania tekstowe	przedstawia na rysunkach ułamki dziesiętne, które mają co najwyżej dwie cyfry po przecinku	odczytuje i zapisuje ułamki dziesiętne zamienia cenę zapisaną w postaci wyrażenia dwumianowanego na cenę wyrażoną ułamkiem dziesiętnym i odwrotnie	rozwiązuje typowe zadania wymagające odczytywania i zapisywania ułamków dziesiętnych mających co najwyżej trzy cyfry po przecinku	rozwiązuje trudniejsze zadania wymagające odczytywania i zapisywania ułamków dziesiętnych mających co najwyżej trzy cyfry po przecinku	rozwiązuje złożone zadania wymagające odczytywania i zapisywania ułamków dziesiętnych mających co najwyżej trzy cyfry po przecinku
2. Zamiana ułamków	zamiana ułamków zwykłych i liczb mieszanych na ułamki dziesiętne metodą rozszerzania, zamiana ułamków dziesiętnych na ułamki zwykłe i liczby mieszane zadania tekstowe	zamienia ułamki dziesiętne mające co najwyżej trzy cyfry po przecinku na ułamki zwykłe o mianownikach 10, 100, 1000 zamienia ułamki zwykłe o mianownikach 10, 100, 1000 na ułamki dziesiętne	zamienia ułamki dziesiętne na ułamki zwykłe lub liczby mieszane zamienia ułamki zwykłe i liczby mieszane na ułamki dziesiętne metodą rozszerzania (proste przypadki)	zamienia ułamki zwykłe i liczby mieszane na ułamki dziesiętne metodą rozszerzania rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem zamiany ułamków	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe z wykorzystaniem zamiany ułamków zwykłych na ułamki dziesiętne i odwrotnie	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem zamiany ułamków, również wymagające wielokrotnego przekształcania zapisu liczby
3. Porównywanie ułamków dziesiętnych	porównywanie ułamków dziesiętnych, porządkowanie ułamków dziesiętnych rosnąco i malejąco, ułamki dziesiętne na osi liczbowej	porównuje dwa ułamki dziesiętne, które mają tyle samo cyfr po przecinku	porównuje dwa ułamki dziesiętne porządkuje rosnąco i malejąco ułamki dziesiętne, które mają tyle samo cyfr po przecinku	odczytuje ułamki dziesiętne mniejsze od 1 zaznaczone na osi liczbowej zaznacza na osi liczbowej ułamki dziesiętne mniejsze od 1	odczytuje ułamki dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej zaznacza na osi liczbowej ułamki dziesiętne	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem porównywania ułamków dziesiętnych

				porządkuje rosnąco i malejąco ułamki dziesiętne		
4. Dodawanie ułamków dziesiętnych	dodawanie ułamków dziesiętnych w pamięci dodawanie pisemne ułamków dziesiętnych zadania tekstowe	dodaje ułamki dziesiętne w pamięci (proste przypadki) dodaje pisemnie ułamki dziesiętne (proste przypadki)	dodaje ułamki dziesiętne w pamięci i pisemnie rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem dodawania ułamków dziesiętnych	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem dodawania ułamków dziesiętnych	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem dodawania ułamków dziesiętnych, stosuje zależności między jednostkami długości i masy	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem dodawania ułamków dziesiętnych
5. Odejmowanie ułamków dziesiętnych	odejmowanie ułamków dziesiętnych w pamięci odejmowanie pisemne ułamków dziesiętnych zadania tekstowe	odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci (proste przypadki) odejmuje pisemnie ułamki dziesiętne (proste przypadki)	odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci i pisemnie rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem odejmowania ułamków dziesiętnych	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem odejmowania ułamków dziesiętnych	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem odejmowania ułamków dziesiętnych	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych
6. Mnożenie i dzielenie przez 10, 100, 1000...	mnożenie ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000 dzielenie ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000 zadania tekstowe	mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000 w przypadkach niewymagających dopisywania zer	mnoży i dzieli ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000 w przypadkach wymagających dopisywania zer, rozwiązuje elementarne zadania tekstowe z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000	rozwiązuje zadania z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000	rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia ułamków dziesiętnych przez 10, 100, 1000	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem działań na ułamkach dziesiętnych
Rozdział X. Jeszcze trochę geometrii						
1. Oś symetrii	figura symetryczna oś symetrii figury	wybiera spośród danych figur te, które mają co najwyżej jedną lub dwie osie symetrii	wybiera spośród danych figur te, które mają więcej niż dwie osie symetrii rysuje osie symetrii figury wskazuje w otaczającym świecie obiekty osiowosymetryczne	rysuje figurę, która ma dwie osie symetrii	rysuje figurę o zadanych osiach symetrii	rysuje figurę o zadanych osiach symetrii (trudniejsze przypadki)

2. Koła i okręgi	koło, okrąg, środek, promień i średnica koła oraz okręgu rysowanie kół i okręgów zadania tekstowe	rozpoznaje koła i okręgi wskazuje środek, promień i średnicę koła i okręgu	rysuje okrąg i koło o danym promieniu lub średnicy podaje zależność między promieniem koła lub okręgu a średnicą	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności wielokątów, kół i okręgów	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe z wykorzystaniem własności prostokątów, koła i okręgu	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności dotyczące kół i okręgów
3. Prostopadłościan i sześcian	prostopadłościan, sześcian, wierzchołki, krawędzie i ściany prostopadłościanu, rysowanie prostopadłościanów	wskazuje przedmioty, które mają kształt prostopadłościanów i sześcianów	opisuje prostopadłościany i sześciany .wskazuje wierzchołki, krawędzie i ściany	rysuje rzuty prostopadłościanu	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe z wykorzystaniem własności prostopadłościanów	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności prostopadłościanów
4. Różne bryły	graniastosłup, ostrosłup ściany boczne, podstawy, krawędzie i wierzchołki walec, stożek, kula	wskazuje przedmioty, które mają kształt: prostopadłościanów, sześcianów, graniastosłupów, walców, stożków, kul	opisuje graniastosłupy .wskazuje ściany boczne, podstawy, krawędzie, wierzchołki	porównuje własności graniastosłupów z własnościami ostrosłupów	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe z wykorzystaniem własności graniastosłupów i ostrosłupów	określa, jakim wielokątem są podstawy graniastosłupów i ostrosłupów na podstawie informacji o liczbie wierzchołków, ścian, krawędzi
5. Objętość	jednostki objętości szacowanie i mierzenie pojemności różnych naczyń mierzenie objętości sześcianem jednostkowym	wymienia podstawowe jednostki objętości porównuje objętość budowli powstałych z klocków jednostkowych (proste przypadki)	ustala objętość budowli powstałych z klocków szacuje i mierzy objętość różnych naczyń, pojemników za pomocą sześcianów jednostkowych	przyporządkowuje podane objętości wskazanym obiektom	rozwiązuje zadania wymagające wyznaczenia objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych	rozwiązuje zadania wymagające wyznaczenia objętości prostopadłościanów z wykorzystaniem sześcianów jednostkowych

Matematyka

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń**	**Dostateczna** **Uczeń**	**Dobra** **Uczeń**	**Bardzo dobra** **Uczeń**	**Celująca** **Uczeń**
Dział 1 .Liczby naturalne				
dodaje i odejmuje liczby naturalne w zakresie 200 mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie 100 rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych odczytuje kwadraty i sześciany liczb zapisuje iloczyn dwóch lub trzech tych samych czynników w postaci potęgi stosuje właściwą kolejność wykonywania działań w wyrażeniach dwudziałaniowych zna cyfry rzymskie (I, V, X, L, C, D, M) zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 39) dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy i czterocyfrowe	stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania i mnożenia stosuje rozdzielność mnożenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe mnoży liczby zakończone zerami, pomijając zera przy mnożeniu i dopisując je w wyniku dzieli liczby zakończone zerami, pomijając tyle samo zer w dzielnej i dzielniku rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych odczytuje potęgi o dowolnym naturalnym wykładniku zapisuje potęgę w postaci iloczynu zapisuje iloczyn tych samych czynników w postaci potęgi oblicza potęgi liczb, także z wykorzystaniem kalkulatora	stosuje rozdzielność mnożenia i dzielenia względem dodawania i odejmowania przy mnożeniu i dzieleniu liczb kilkucyfrowych przez jednocyfrowe zapisuje bez użycia potęgi liczbę podaną w postaci 10n rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem potęgowania układa zadanie tekstowe do prostego wyrażenia arytmetycznego zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 3000) dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe mnoży pisemnie liczby wielocyfrowe	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na liczbach naturalnych rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem potęgowania oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń arytmetycznych (także z potęgowaniem) zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porównywania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudziałaniowego wyrażenia rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące kolejności wykonywania działań uzupełnia wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawało podany wynik zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 3000)	stosuje metodę mnożenia „po kawałku” do liczb dwucyfrowych i trzycyfrowych zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach zapisuje treść zadania o podwyższonym stopniu trudności w postaci jednego wyrażenia arytmetycznego szacuje wynik złożonych działań dodawania i odejmowania również w sytuacjach praktycznych analizuje i rozumie inne sposoby pamięciowych i pisemnych działań w tym na liczbach rzymskich uzasadnia cechy podzielności liczb

sprawdza wynik odejmowania za pomocą dodawania mnoży pisemnie liczby dwu i trzycyfrowe przez liczbę jedno i dwucyfrową podaje wielokrotności liczby jednocyfrowej zna cechy podzielności przez 2, 3, 4, 5, 10 i 100 stosuje cechy podzielności przez 2, 5, 10 i 100 wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady) dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem potęgowania oblicza wartość trójdziałaniowego wyrażenia arytmetycznego dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 39) szacuje wynik pojedynczego działania: dodawania lub odejmowania stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych (czy starczy pieniędzy na zakup, ile pieniędzy zostanie) rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia pisemnego przez liczby dwu i trzycyfrowe stosuje cechy podzielności przez 3, 9 i 4 rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z resztą i interpretuje wynik działania stosownie do treści zadania rozpoznaje liczby pierwsze rozpoznaje liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10 i 100 zapisuje liczbę dwucyfrową w postaci iloczynu czynników pierwszych znajduje brakujący czynnik w iloczynie, dzielnik lub dzielną w ilorazie	dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwu i trzycyfrowe rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem działań pisemnych	szacuje wartość wyrażenia zawierającego więcej niż jedno działanie rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia pisemnego rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb rozkłada na czynniki pierwsze liczby kilkucyfrowe rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porównywania ilorazowego	

	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego			
Dział 2 .Figury geometryczne				
rozumie pojęcia: prosta, półprosta, odcinek rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek określa wzajemne położenia dwóch prostych na płaszczyźnie wskazuje proste (odcinki) równoległe i prostopadłe rozwiązuje proste zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów wskazuje w kącie wierzchołek, ramiona i wnętrze rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty ostre, proste, rozwarte porównuje kąty posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny wskazuje ramiona i podstawę w trójkącie równobocznym oblicza obwód trójkąta oblicza długość boku trójkąta równobocznego przy danym obwodzie rozpoznaje odcinki, które są wysokościami trójkąta	rozwiązuje typowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów rysuje proste (odcinki) prostopadłe i równoległe rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe rozpoznaje kąty przyległe i wierzchołkowe rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku rysuje kąty o mierze mniejszej niż 180° rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania miar kątów stosuje nierówność trójkąta rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów trójkąta oblicza obwód trójkąta, mając dane zależności (różnicowe i ilorazowe) między długościami boków wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów rysuje różne rodzaje trójkątów rysuje wysokości trójkąta prostokątnego rozwiązuje proste zadania dotyczące wysokości trójkąta	rozwiązuje typowe zadania związane z mierzeniem kątów korzysta z własności kątów przyległych i wierzchołkowych rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów oblicza miary kątów w trójkącie na podstawie podanych zależności między kątami rysuje trójkąt o danych dwóch bokach i danym kącie między nimi w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym jednym kącie miary pozostałych kątów w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym obwodzie i danej długości jednego boku długości pozostałych boków wskazuje osie symetrii trójkąta rozwiązuje typowe zadania dotyczące własności trójkątów rysuje wysokości trójkąta rozwartokątnego rozwiązuje typowe zadania związane z rysowaniem, mierzeniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach, trapezach rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów kątów rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów, a także ich wysokości rysuje równoległobok spełniający określone warunki rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem własności różnych rodzajów czworokątów	podaje liczbę punktów przecięcia kilku prostych, z których żadna z nich nie jest równoległa uzasadnia własności kątów powstałych w wyniku przecięcia prostą dwóch prostych równoległych stosuje nierówność trójkąta do wykazania istnienia danego czworokąta konstruuje trójkąty o zadanych bokach wyznacza punkt przecięcia wysokości w trójkącie i podaje jego położenie w zależności od trójkąta konstruuje równoległoboki o zadanych bokach określa własności czworokątów złożonych z trójkątów równoramiennych

wskazuje wierzchołek, z którego wychodzi wysokość, i bok, na który jest opuszczona rysuje wysokości trójkąta ostrokątnego rozpoznaje i rysuje kwadrat i prostokąt rozpoznaje równoległobok, romb, trapez wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe, przekątne w prostokątach i równoległobokach rysuje równoległobok oblicza obwód równoległoboku wskazuje wysokości równoległoboku rysuje co najmniej jedną wysokość równoległoboku rysuje trapezy o danych długościach podstaw wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur	rysuje kwadrat o danym obwodzie, prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie rysuje dwie różne wysokości równoległoboku rozpoznaje rodzaje trapezów rysuje trapez o danych długościach podstaw i wysokości oblicza długości odcinków w trapezie wykorzystuje twierdzenie o sumie kątów w czworokącie do obliczania miary kątów czworokąta			
Dział 3 .Ułamki zwykłe				
zapisuje ułamek w postaci dzielenia zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane porównuje ułamki o takich samych mianownikach rozszerza ułamki do wskazanego mianownika skraca ułamki (proste przypadki) dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o takich samych mianownikach rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem	zapisuje w postaci ułamka rozwiązania prostych zadań tekstowych porównuje ułamki o takich samych licznikach rozszerza ułamki do wskazanego licznika skraca ułamki wskazuje ułamki nieskracalne doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci	porównuje dowolne ułamki rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego	rozwiązuje nietypowe zadnia z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka danej wielkości przeprowadza proste rozumowania pozwalające porównać ułamki oblicza wielodziałaniowe wyrażenia arytmetyczne zawierające skończone ciągi ułamków zwykłych przedstawia dane ułamki w postaci sumy różnych ułamków o liczniku równym 1 stosuje prawa działań do obliczania wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających ułamki

dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem do wspólnego mianownika jednego z ułamków mnoży ułamek i liczbę mieszaną przez liczbę naturalną, z wykorzystaniem skracania przy mnożeniu mnoży ułamki, stosując przy tym skracanie znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych dzieli ułamki, stosując przy tym skracanie	znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu sprowadza ułamki do wspólnego mianownika rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach porównuje ułamki z wykorzystaniem ich różnicy oblicza ułamek liczby naturalnej mnoży liczby mieszane, stosując przy tym skracanie rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków, liczb mieszanych dzieli liczby mieszane, stosując przy tym skracanie rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków oblicza kwadraty i sześciany ułamków oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując przy tym ułatwienia (przemienność, skracanie)	oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka oblicza brakujący czynnik w iloczynie mnoży liczby mieszane i wyniki doprowadza do najprostszej postaci oblicza dzielnik lub dzielną przy danym ilorazie rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych oblicza potęgi ułamków i liczb mieszanych oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych		analizuje i rozumie inne sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach zwykłych

Dział 4 .Ułamki dziesiętne				
zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego zamienia ułamek zwykły na dziesiętny poprzez rozszerzanie ułamka odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie (proste przypadki) odczytuje ułamki dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000… mnoży pisemnie ułamki dziesiętne dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez jednocyfrową liczbę naturalną zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie), długości i zależności między nimi zamienia większe jednostki na mniejsze	słownie zapisane ułamki dziesiętne zapisuje przy pomocy cyfr (trudniejsze sytuacje, np. trzy i cztery setne) zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej porównuje ułamki dziesiętne dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci porównuje ułamki dziesiętne z wykorzystaniem ich różnicy znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do całości oblicza składnik sumy w dodawaniu, odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych mnoży w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki) rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych dzieli w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki) dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego	porównuje ułamki dziesiętne z ułamkami zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5 oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów (np. 2,5 tys.) dzieli w pamięci ułamki dziesiętne (proste przypadki) dzieli ułamki dziesiętne sposobem pisemnym rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych oblicza dzielną lub dzielnik w ilorazie ułamków dziesiętnych zapisuje wyrażenie dwumianowane w postaci ułamka dziesiętnego zapisuje wielkość podaną za pomocą ułamka dziesiętnego w postaci wyrażenia dwumianowanego porównuje wielkości podane w różnych jednostkach	porównuje ułamek dziesiętny z ułamkiem zwykłym o mianowniku 8 rozwiązuje nietypowa zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany jednostek rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych	rozpoznaje po mianowniku nieskracalnego ułamka, że jego rozwinięcie dziesiętne jest skończone znajduje na osi liczbowej przybliżone położenie ułamków dziesiętnych z dużą liczbą cyfr po przecinku stosuje nietypowe sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach dziesiętnych

	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek (np. koszt zakupu przy danej cenie za kg)			
Dział 5 .Pola figur				
rozumie pojęcie pola figury jako liczby kwadratów jednostkowych oblicza pole prostokąta oblicza pole równoległoboku oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości zna wzór na pole trapezu	oblicza pola figur narysowanych na kratownicy oblicza pole prostokąta przy danym jednym boku i zależności ilorazowej lub różnicowej drugiego boku oblicza długość boku prostokąta przy danym polu i drugim boku rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta oblicza pole rombu z wykorzystaniem długości przekątnych rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu oblicza pole trójkąta oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych oblicza pole trapezu o danych podstawach i danej wysokości	rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta oblicza długość boku równoległoboku przy danym polu i danej wysokości oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i danej długości boku rozwiązuje typowe zadania dotyczące pól równoległoboku i rombu oblicza długość podstawy trójkąta przy danym polu i danej wysokości oblicza pole trapezu o danej sumie długości podstaw i wysokości rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu wyraża pole powierzchni figury o danych wymiarach w różnych jednostkach (bez zamiany jednostek pola) rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta, równoległoboku, trapezu, trójkąta oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów oblicza wysokości trójkąta prostokątnego opuszczoną na przeciwprostokątną przy danych trzech bokach oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu oblicza długość podstawy trapezu przy danej wysokości, drugiej podstawie i danym polu oblicza pola figur, które można podzielić na prostokąty, równoległoboki, trójkąty, trapezy rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola zamienia jednostki pola porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach	oblicza, jak zmienia się pole i obwód prostokąta, którego wszystkie boki zostały wydłużone lub skrócone uzupełnia wielokąty narysowane na kracie do większych wielokątów, aby obliczyć ich pole dokonuje podziału wielokątów narysowanych na kracie na mniejsze wielokąty o bokach, których wierzchołki są w punktach kratowych przelicza jednostki pola nie należące do układu SI
Dział 6 .Matematyka i my				
oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara bez przekraczania godziny oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej	oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara z przekraczaniem godziny oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej	rozwiązuje typowe zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt	oblicza liczbę minut i sekund po upływie podanego dłuższego czasu porównuje ceny tego samego towaru zapakowanego w

godziny bez przekraczania godziny zamienia jednostki masy oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb naturalnych odczytuje liczby całkowite zaznaczone na osi liczbowej zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite odczytuje temperaturę z termometru dodaje dwie liczby całkowite jedno i dwucyfrowe	godziny z przekraczaniem godziny (bez przekraczania doby) oblicza datę po upływie podanej liczby dni od podanego dnia rozwiązuje proste zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu oblicza koszt zakupu przy podanej cenie za kilogram lub metr oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania średniej arytmetycznej (np. średnia odległość) wyznacza liczbę przeciwną do danej porównuje dwie liczby całkowite oblicza sumę kilku liczb całkowitych jedno lub dwucyfrowych rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania liczb całkowitych korzystając z osi liczbowej, oblicza o ile różnią się liczby całkowite oblicza różnicę między temperaturami wyrażonymi za pomocą liczb całkowitych	oblicza na jaką ilość towaru wystarczy pieniędzy przy podanej cenie jednostkowej rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej porządkuje liczby całkowite w kolejności rosnącej lub malejącej oblicza temperaturę po spadku (wzroście) o podaną liczbę stopni wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej o podaną liczbę naturalną	zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkość reszty rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej wielkości wyrażonych w różnych jednostkach (np. długości) oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych	opakowania o różnej masie lub objętości znajduje na osi liczbowej położenie podstawowych ułamków ujemnych zamienia kolejność liczb w odejmowaniu, przedstawiając liczby razem ze stojącymi przed nimi znakami oblicza różnicę dwóch liczb całkowitych jedno lub dwucyfrowych
Dział 7 .Figury przestrzenne				
rozróżnia graniastosłupy, ostrosłupy, prostopadłościany, kule, walce i stożki rozróżnia i wskazuje krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy brył	rysuje rzuty prostopadłościanów, graniastosłupów i ostrosłupów oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w tych samych jednostkach oblicza objętość sześcianu o podanej długości krawędzi	podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków podaje przykłady brył, których ściany spełniają dany warunek oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w różnych jednostkach	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej	podaje liczbę sześcianów jednostkowych o krawędzi 1 cm, z których składa się sześcian o krawędzi 1 dm i sześcian o krawędzi 1 m rozwiązuje nietypowe zadania z treścią dotyczące

podaje liczbę krawędzi, wierzchołków i ścian graniastosłupów i ostrosłupów oblicza objętości brył zbudowanych z sześcianów jednostkowych stosuje jednostki objętości dobiera jednostkę do pomiaru objętości danego przedmiotu rozpoznaje siatki prostopadłościanów i graniastosłupów	rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi	rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące objętości prostopadłościanu dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki rysuje siatki graniastosłupów przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi dobiera siatkę do modelu graniastosłupa	objętości i danych długościach dwóch krawędzi rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości prostopadłościanu rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów	prostopadłościanów i sześcianów w kontekście praktycznym rozpoznaje i projektuje różnorodne siatki brył

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1 .Liczby całkowite				
wskazuje liczby należące do zbioru liczb całkowitych objaśnia, że liczba dodatnia jest większa od zera, liczba ujemna jest mniejsza od zera, a zero nie jest ani liczbą dodatnią, ani ujemną podaje przykłady stosowania liczb ujemnych w różnych sytuacjach praktycznych (np. temperatura, długi, obszary znajdujące się poniżej poziomu morza) wyznacza liczby przeciwne do danych	porządkuje liczby w zbiorze liczb całkowitych wyznacza liczby odwrotne do danych oblicza temperaturę po spadku lub wzroście o podaną liczbę stopni oblicza wartość bezwzględną liczby całkowitej interpretuje operację dodawania na osi liczbowej oblicza sumę kilku liczb całkowitych złożonych z pełnych setek i tysięcy stosuje przemienność i łączność dodawania	porównuje liczby dodatnie i ujemne, które nie są liczbami całkowitymi dodaje, odejmuje, mnoży, dzieli i potęguje liczby całkowite wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej liczby o podaną liczbę naturalną oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych złożonych z kilku działań i liczb całkowitych rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych	rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających wartość bezwzględną podaje przykłady liczb spełniających proste równania z wartością bezwzględną	zapisuje rozwiązania nietypowych zadań w postaci wyrażeń arytmetycznych zawierających liczby całkowite rozwiązuje trudniejsze zdania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych w kontekście praktycznym znajduje rozwiązania prostych równań z wartością bezwzględną

odczytuje liczby całkowite zaznaczone na osi porównuje dwie liczby całkowite dodaje liczby przeciwne dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby całkowite jedno i dwucyfrowe	potęguje liczby całkowite jedno i dwucyfrowe oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych złożonych z kilku działań i liczb całkowitych jednocyfrowych rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych			
Dział 2 .Działania na liczbach .część 1				
czyta ze zrozumieniem krótki tekst zawierający informacje liczbowe wskazuje różnice między krótkimi tekstami o podobnej treści weryfikuje odpowiedź do prostego zadania tekstowego dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby naturalne wielocyfrowe oraz dodatnie ułamki dziesiętne za pomocą kalkulatora rozróżnia pojęcia cyfry i liczby nazywa rzędy pozycyjne poniżej miliarda określa znaczenie wskazanej cyfry w liczbie odczytuje oraz zapisuje słownie liczby zapisane cyframi i odwrotnie odczytuje liczby naturalne zaznaczone na osi zaznacza liczby naturalne na osi podaje wielokrotności liczb jednocyfrowych podaje dzielniki liczb nie większych niż 100	układa plan rozwiązania prostego zadania tekstowego szacuje wyniki działań rozwiązuje proste zadania tekstowe, wykorzystując kalkulator do obliczeń zaokrągla liczbę z podaną dokładnością korzysta z cech podzielności do rozpoznania liczb podzielnych przez 3, 4, 9 oblicza NWW liczb dwucyfrowych porównuje dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i liczby mieszane, wykorzystując oś liczbową doprowadza ułamki do postaci nieskracalnej zamienia ułamek zwykły o mianowniku typu 2, 5, 20 na ułamek dziesiętny przez rozszerzanie ułamka zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane oblicza sumę ułamka zwykłego i dziesiętnego (proste przypadki)	czyta ze zrozumieniem kilkuzdaniowy tekst zawierający informacje liczbowe układa plan rozwiązania typowego zadania tekstowego weryfikuje odpowiedź do zadania tekstowego dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby dodatnie i ujemne za pomocą kalkulatora nazywa rzędy pozycyjne od miliarda wzwyż zaokrągla liczbę z podaną dokładnością w trudniejszych przykładach wskazuje przybliżone położenie danej liczby na osi rozwiązuje zadania-łamigłówki z wykorzystaniem cech podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10, 100 podaje wielokrotności liczb dwucyfrowych i większych podaje dzielniki liczb większych niż 100 rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone większe niż 100	układa plan rozwiązania zadania tekstowego oblicza za pomocą kalkulatora wartości wyrażeń wielodziałaniowych wskazuje liczby, których zaokrąglenia spełniają podane warunki; określa, ile jest takich liczb rozumie różnicę między zaokrąglaniem liczby a zaokrąglaniem jej zaokrąglenia rozkłada liczby trzycyfrowe i większe na czynniki pierwsze rozkłada liczby na czynniki pierwsze, jeśli przynajmniej jeden z czynników jest liczbą większą niż 10 oblicza NWD oraz NWW liczb trzycyfrowych i większych rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem NWD i NWW zamienia ułamek zwykły na dziesiętny przez rozszerzanie ułamka oblicza wartości wielodziałaniowych wyrażeń	przedstawia i interpretuje dane podane w nietypowych zadaniach zaokrągla czas do pełnych minut rozumie i stosuje dla danej liczby a będącej iloczynem dwóch liczb n · m, podzielność przez każdy z jej czynników rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych w kontekście praktycznym rozumie i stosuje algorytm pisemnego dodawania i odejmowania nietypowych liczb naturalnych, np.: dużych, o powtarzających się grupach cyfr, itd.

korzysta z cech podzielności do rozpoznania liczb podzielnych przez 2, 5, 10, 100 rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone nie większe niż 100 rozkłada liczby dwucyfrowe na czynniki pierwsze oblicza NWD liczb jedno i dwucyfrowych oblicza NWW liczb jednocyfrowych nazywa rzędy pozycyjne w ułamkach dziesiętnych stosuje ze zrozumieniem pojęcia: ułamek właściwy, ułamek niewłaściwy oraz liczba mieszana odczytuje dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i liczby mieszane zaznaczone na osi liczbowej zaznacza dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne, ułamki zwykłe i liczby mieszane na osi liczbowej rozszerza i skraca ułamki zwykłe do wskazanego mianownika zapisuje ułamek dziesiętny skończony w postaci ułamka zwykłego lub liczby mieszanej zamienia ułamek zwykły o mianowniku typu 2, 5, 20, 50 na ułamek dziesiętny przez rozszerzanie ułamka szacuje wyniki dodawania i odejmowania liczb naturalnych dodaje i odejmuje w pamięci liczby naturalne, ułamki dziesiętne i ułamki zwykłe (proste przypadki)	stosuje własności działań odwrotnych do rozwiązywania prostych równań rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb naturalnych i ułamków dodaje i odejmuje w pamięci dodatnie i ujemne ułamki tego samego typu oblicza wartości dwu i trzydziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków tego samego typu rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania dodatnich i ujemnych ułamków tego samego typu.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem NWD i NWW porządkuje rosnąco lub malejąco kilka dodatnich i ujemnych ułamków dziesiętnych i zwykłych dodaje kilka dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych oblicza różnicę dodatniego ułamka zwykłego i dodatniego ułamka dziesiętnego odejmuje dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne występujące w tej samej różnicy porównuje liczby z wykorzystaniem ich różnicy rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych występujących w tej samej sumie (różnicy)	zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków zwykłych i dziesiętnych rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące porównywania ułamków z wykorzystaniem ich różnicy rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania liczb naturalnych i ułamków rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania (odejmowania) dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych występujących w tej samej sumie (różnicy)	

dodaje i odejmuje pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne dodaje i odejmuje ułamki i liczby mieszane o jednakowych i o różnych mianownikach dodaje i odejmuje w pamięci dodatnie i ujemne ułamki tego samego typu (proste przypadki)				
Dział 3 .Działania na liczbach .część 2				
mnoży i dzieli w pamięci liczby całkowite, dodatnie i ujemne ułamki dziesiętne oraz zwykłe (proste przypadki) mnoży pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne mnoży i dzieli dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz liczby mieszane (proste przypadki) dzieli pisemnie liczby naturalne i ułamki dziesiętne przez liczby naturalne zaokrągla ułamki dziesiętne z dokładnością do części dziesiątych, setnych i tysięcznych wskazuje okres ułamka dziesiętnego nieskończonego okresowego stosuje zamiennie zapis ułamka okresowego w formie wielokropka lub nawiasu oblicza, jakim ułamkiem jednej liczby całkowitej jest druga liczba całkowita oblicza ułamek danej liczby całkowitej (proste przypadki) dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania (proste przypadki)	szacuje iloczyn liczb całkowitych i ułamków dziesiętnych mnoży dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz liczby mieszane dzieli ułamki zwykłe (dodatnie i ujemne) dzieli ułamki dziesiętne (dodatnie i ujemne) oblicza kwadraty i sześciany liczb całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych zapisuje wynik dzielenia w postaci z resztą oblicza wartości wyrażeń złożonych z dwóch lub trzech działań na dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych rozwiązuje proste zadania tekstowe wymagające wykonania jednego działania na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach dziesiętnych oraz zwykłych rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej znajduje okres rozwinięcia dziesiętnego ułamka, jeśli okres jest co najwyżej dwucyfrowy	oblicza iloczyny kilku liczb, wśród których są jednocześnie liczby całkowite, dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne oblicza potęgi o wykładnikach naturalnych liczb całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamków zwykłych oraz dziesiętnych rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych dzieli wielocyfrowe liczby całkowite dzieli dodatnie i ujemne ułamki zwykłe oraz dziesiętne występujące jednocześnie w tym samym ilorazie oblicza wartości wyrażeń złożonych z więcej niż trzech działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych (proste przypadki) zapisuje wynik dzielenia w różnych postaciach i interpretuje go stosownie do treści zadania	oblicza wartości wyrażeń złożonych z więcej niż trzech działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach zwykłych oraz dziesiętnych (trudniejsze przypadki) oblicza wartość wyrażenia arytmetycznego podanego w postaci ułamka, w którym licznik i mianownik są wyrażeniami arytmetycznymi zapisuje wyrażenie o podanej wartości, spełniające podane warunki rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe wymagające wykonania kilku działań na liczbach całkowitych, dodatnich i ujemnych ułamkach dziesiętnych oraz zwykłych rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące średniej arytmetycznej podaje cyfrę, która będzie na danym miejscu po przecinku w ułamku dziesiętnym okresowym stawia i sprawdza proste hipotezy dotyczące zamiany ułamków zwykłych na ułamki dziesiętne	rozumie i stosuje algorytm pisemnego mnożenia nietypowych liczb naturalnych, np.: dużych, o powtarzających się grupach cyfr, itd. zamienia wynik dzielenia otrzymany na kalkulatorze w postaci ułamka nieskończonego okresowego na wynik dzielenia z resztą lub liczbę mieszaną oblicza w trudniejszych przypadkach ułamek danej liczby oraz liczbę z danego jej ułamka również w kontekście praktycznym rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z zastosowaniem mnożenia i dzielenia ułamków zwykłych w kontekście praktycznym znajduje różne sposoby rozwiązania tego samego zadania, przedstawiając analizę jego treści np.: sporządzając rysunek, wypisując dane i szukane, wprowadzając niewiadomą

	zaokrągla dane liczbowe do postaci, w której warto je znać lub są używane na co dzień oblicza ułamek danej liczby całkowitej oblicza liczbę na podstawie jej ułamka, jeśli licznik ułamka jest równy 1 rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby układa zadania do prostego wyrażenia arytmetycznego	rozwiązuje typowe zadania tekstowe wymagające wykonania mnożenia lub dzielenia zamienia ułamki zwykłe na ułamki dziesiętne skończone z wykorzystaniem dzielenia licznika przez mianownik znajduje okres rozwinięcia dziesiętnego ułamka używa kalkulatora do zamiany ilorazu dużych liczb na liczbę mieszaną z wykorzystaniem dzielenia z resztą oblicza ułamek danego ułamka zwykłego lub dziesiętnego oblicza liczbę na podstawie jej ułamka rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby rozwiązuje typowe zadania tekstowe wymagające obliczenia liczby z danego jej ułamka	nieskończone okresowe oraz zaobserwowanych regularności rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe wymagające obliczenia liczby z danego jej ułamka	
Dział 4 .Figury na płaszczyźnie				
używa ze zrozumieniem pojęć: koło i okrąg wskazuje środek, promień, średnicę, cięciwę koła i okręgu rysuje koła i okręgi o podanych promieniach lub średnicach mierzy odległość punktu od prostej wskazuje wierzchołek i ramiona kąta rozpoznaje rodzaje kątów rozróżnia kąty wklęsłe i wypukłe mierzy kąty wypukłe	stosuje własności koła i okręgu do rozwiązywania prostych zadań geometrycznych korzysta ze skali do obliczania wymiarów figur szacuje miarę kąta w stopniach mierzy kąty rysuje kąty o danych miarach oblicza miary kątów na podstawie danych kątów przyległych, wierzchołkowych i dopełniających do 360°	stosuje własności kątów powstałych w wyniku przecięcia prostą dwóch prostych równoległych rozwiązuje typowe zadania z wykorzystaniem własności kątów oblicza miary kątów trójkąta i czworokąta (bardziej złożone przypadki) oblicza długość podstawy (wysokość) trójkąta, gdy są znane jego pole i wysokość (długość podstawy)	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem własności koła i okręgu rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem odległości punktu od prostej wyznacza miarę kąta wklęsłego wskazuje oraz oblicza miary różnych rodzajów kątów na bardziej złożonych rysunkach rozwiązuje nietypowe zadania z wykorzystaniem własności kątów oblicza wysokości trójkąta przy danych bokach i jednej wysokości	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem własności koła i okręgu rysuje figury przystające do danych wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki rysuje proste prostopadłe i proste równoległe wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki dzieli dany odcinek na połowy wyłącznie za pomocą cyrkla i linijki

rysuje kąty wypukłe o danych miarach konstruuje trójkąt o danych bokach rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny oblicza miary kątów trójkąta (proste przypadki) wskazuje wysokości trójkąta wskazuje wierzchołek trójkąta, z którego prowadzona jest wysokość, i bok, do którego jest ona prostopadła oblicza pole trójkąta przy danej długości boku i prostopadłej do niego wysokości, wyrażonych w tej samej jednostce oblicza obwód wielokąta o długościach boków wyrażonych w tej samej jednostce rozpoznaje czworokąty i ich rodzaje wskazuje boki, wierzchołki i przekątne czworokąta opisuje własności różnych rodzajów czworokątów rysuje czworokąty spełniające podane warunki (proste przypadki) wskazuje wysokości czworokątów (o ile jest to możliwe) oblicza pole prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu, których wymiary są wyrażone w tej samej jednostce rysuje na kratce 5 mm trójkąty i czworokąty o danych wymiarach	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów stosuje nierówność trójkąta oblicza pole trójkąta przy danych dwóch bokach (wysokościach) i jednej wysokości (jednym boku), wyrażonych w tej samej jednostce oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych, wyrażonych w tej samej jednostce oblicza obwód trójkąta przy danym jednym boku i podanych zależnościach między pozostałymi bokami oblicza miary kątów czworokąta (proste przypadki) oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków klasyfikuje czworokąty oblicza pole prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu oblicza pole kwadratu przy danym obwodzie oblicza pola wielokątów, stosując podział wielokąta na dwa czworokąty rozwiązuje proste zadania dotyczące własności czworokątów i ich pól	oblicza pole wielokąta powstałego po odcięciu z prostokąta części w kształcie trójkątów prostokątnych rysuje czworokąty spełniające podane warunki rozwiązuje typowe zadania dotyczące obwodów czworokątów oblicza długość boku (wysokość) równoległoboku przy danym polu i danej wysokości (długości boku) ustala długości odcinków narysowanych na kratce innej niż 5 mm, której jednostka jest podana	rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pola trójkąta rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące obliczania miar kątów trójkątów i czworokątów oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu oblicza długość podstawy trapezu o danym polu, danej wysokości i danej długości drugiej podstawy oblicza pola wielokątów metodą podziału na czworokąty lub uzupełniania do większych wielokątów, również narysowanych na kratce rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obwodów i pól figur, również narysowanych na kratce	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące obwodów figur powstałych z podziału danej figury na dwie mniejsze oblicza pole danej figury narysowanej na kracie, o wierzchołkach w punktach kratowych, uzupełniając ją do większych wielokątów i przedstawiając jej pole, jako różnicę pól

określa własności figur narysowanych na kratce odczytuje długości odcinków narysowanych na kratce 5 mm oblicza obwody figur narysowanych na kratce 5 mm oblicza pola trójkątów i czworokątów narysowanych na kratce 5 mm (proste przypadki)				
Dział 5 .Równania				
wskazuje lewą i prawą stronę równania oznacza niewiadomą za pomocą litery układa równania do prostych zadań tekstowych sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania, obliczając wartość lewej i prawej strony równania (proste przypadki) rozwiązuje proste równania typu: $ax + b = c$ sprawdza poprawność otrzymanego rozwiązania równania upraszcza równania, w których niewiadoma występuje po jednej stronie, np. $2 \cdot x .7 + x = 8$ analizuje treść zadania tekstowego, ustala wielkości dane i niewiadome (proste przypadki) określa kolejne kroki rozwiązania zadania tekstowego (proste przypadki)	układa równanie, którego rozwiązaniem jest dana liczba sprawdza rozwiązanie równania z warunkami zadania rozwiązuje równania typu: $2 \cdot x .7 + x = 8$ rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań rozwiązuje proste zadania geometryczne za pomocą równań	układa równania do typowych zadań tekstowych układa zadania tekstowe do prostego równania sprawdza, czy podana liczba jest rozwiązaniem danego równania (trudniejsze przypadki) wskazuje równania, które potrafi rozwiązać poznanymi metodami upraszcza równania typu: $2 \cdot x .7 + x .18 = 8 + x .17 .5 \cdot x$ analizuje treść zadania tekstowego, ustala wielkości dane i niewiadome określa kolejne kroki rozwiązania zadania tekstowego układa równania do zadań tekstowych rozwiązuje typowe zadania tekstowe za pomocą równań rozwiązuje typowe zadania geometryczne za pomocą równań	układa równania do zadań tekstowych układa zadania tekstowe do danego równania wskazuje przykłady równań, które mają jedno rozwiązanie, kilka rozwiązań, nieskończenie wiele rozwiązań lub nie mają rozwiązań ustala, jakie operacje zostały wykonane na równaniach równoważnych rozwiązuje równania typu: $2 \cdot x .7 + x .18 = 8 + x .17 .5 \cdot x$ rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe za pomocą równań rozwiązuje nietypowe zadania geometryczne za pomocą równań	rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań liniowych wybierając niewiadomą na różne sposoby układa trudniejsze równania, którego rozwiązaniem jest dana liczba rozwiązuje równania przez wykonywanie operacji odwrotnych rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą o podwyższonym stopniu trudności, także zawierające nawiasy rozwiązuje zadania dotyczące wieku osób, sporządzając odpowiednie tabele rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności w kontekście praktycznym

Dział 6 .Bryły				
rozpoznaje oraz nazywa ostrosłupy i graniastosłupy proste wskazuje oraz nazywa podstawy, ściany boczne, krawędzie, wierzchołki ostrosłupa i graniastosłupa podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupa i ostrosłupa o danej podstawie rysuje rzut graniastosłupa prostego i ostrosłupa oblicza objętość bryły zbudowanej z sześcianów jednostkowych oblicza objętość sześcianu o danej długości krawędzi oblicza objętość prostopadłościanu o wymiarach podanych w tej samej jednostce zamienia jednostki długości (w przypadkach typu 2 cm 7 mm = 27 mm) stosuje jednostki objętości i pojemności rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów dopasowuje bryłę do jej siatki rozpoznaje i nazywa graniastosłup na podstawie jego siatki określa na podstawie siatki wymiary wielościanu rysuje siatki prostopadłościanów o podanych wymiarach rozumie pojęcie pola powierzchni całkowitej graniastosłupa	oblicza objętość graniastosłupa prostego przy danym polu podstawy i danej wysokości bryły rozwiązuje proste zadania dotyczące objętości i pojemności zamienia jednostki długości wyraża objętość danej bryły w różnych jednostkach (proste przypadki) rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola, objętości i pojemności wskazuje na siatce graniastosłupa i ostrosłupa sklejane wierzchołki i krawędzie oblicza pole powierzchni całkowitej prostopadłościanu o wymiarach podanych w tej samej jednostce rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące pola powierzchni całkowitej prostopadłościanu	określa rodzaj graniastosłupa lub ostrosłupa na podstawie informacji o liczbie jego wierzchołków, krawędzi lub ścian oblicza objętość prostopadłościanu o wymiarach podanych w różnych jednostkach oblicza objętość prostopadłościanu, którego wymiary spełniają podane zależności oblicza objętość graniastosłupa o podanej wysokości i podstawie, której pole potrafi obliczyć rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola, objętości i pojemności oblicza objętość graniastosłupa na podstawie jego siatki wskazuje na siatce ściany bryły, które są sąsiadujące, równoległe, prostopadłe oblicza pole powierzchni całkowitej graniastosłupa o podanych wymiarach rozwiązuje typowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pola powierzchni całkowitej i objętości	oblicza pole podstawy (wysokość) graniastosłupa przy danych objętości i wysokości bryły (danym polu podstawy) oblicza wysokość graniastosłupa przy danej objętości i danym polu podstawy rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące objętości graniastosłupa prostego rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola, objętości i pojemności rysuje siatki graniastosłupów prostych oblicza pole powierzchni całkowitej ostrosłupa o podanych wymiarach oblicza długość krawędzi sześcianu przy danym jego polu powierzchni rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem pola powierzchni całkowitej i objętości	rozpoznaje bryły platońskie i podaje ich nazwy podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian w danych bryłach foremnych, półforemnych i gwiaździstych projektuje siatki i wykonuje modele brył platońskich i innych nietypowych brył oblicza pola powierzchni i sumy krawędzi brył platońskich
Dział 7 .Matematyka i my				

odczytuje dane zamieszczone w tabelach rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w jednej tabeli odczytuje dane przedstawione na diagramie odczytuje dane przedstawione na wykresie interpretuje 1% jako 1/100 całości ustala, jaki procent figury został zamalowany wyraża procenty za pomocą ułamków oblicza procent liczby naturalnej w przypadkach: 10%, 25%, 50% interpretuje prędkość jako drogę pokonaną w danej jednostce czasu oblicza prędkość w km/h przy drodze podanej w km i czasie podanym w pełnych godzinach czas określony jako ułamek godziny wyraża w postaci minut czas określony w minutach wyraża jako część godziny oblicza wartość wyrażenia algebraicznego dla podanych wartości zmiennych zapisuje proste wyrażenia algebraiczne opisujące zależności podane w kontekście praktycznym posługuje się mapą i planem w podstawowym zakresie rozpoznaje kierunki geograficzne w terenie i na mapie stosuje różne sposoby zapisywania skali (liczbowa, liniowa, mianowana)	stosuje skróty w zapisie liczb (np. 5,7 tys., 1,42 mln) tworzy diagram ilustrujący zbiór danych rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych przedstawionych na diagramie rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych przedstawionych na wykresie wyraża ułamki za pomocą procentów oblicza, jakim procentem całości jest dana wielkość w przypadkach 10%, 25%, 50% rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące procentów oblicza długość drogi w km przy prędkości podanej w km/h i czasie podanym w pełnych godzinach oblicza czas w godzinach przy drodze podanej w km i prędkości podanej w km/h rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące prędkości oblicza prędkość w km/h przy drodze podanej w km i czasie, który jest ułamkiem godziny oblicza długość drogi w km przy prędkości podanej w km/h i czasie, który jest ułamkiem godziny oblicza czas, który jest ułamkiem godziny, przy drodze podanej w km i prędkości podanej w km/h rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące prędkości dopasowuje opis słowny do wzoru dopasowuje wzór do opisu słownego	projektuje tabele potrzebne do zapisania zgromadzonych danych interpretuje dane zamieszczone w tabeli, przedstawione na diagramie lub wykresie rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w kilku tabelach oblicza dany procent liczby naturalnej oblicza, jakim procentem całości jest dana wielkość oblicza prędkość przy podanej drodze i podanym czasie oblicza prędkość średnią oblicza długość drogi przy podanej prędkości i podanym czasie oblicza czas przy podanej drodze i podanej prędkości zapisuje w postaci wyrażenia algebraicznego zauważone zależności rozwiązuje zadania tekstowe wymagające wykorzystania podanego wzoru odczytuje informacje podane na mapie, planie	rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem danych zamieszczonych w tabelach, przedstawionych na diagramie lub wykresie rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności dotyczące procentów rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące co najmniej dwóch różnych prędkości lub gdy rozwiązanie wymaga zamiany jednostek długości i/lub czasu znajduje wartość zmiennej dla podanej wartości wyrażenia algebraicznego rozwiązuje bardziej złożone problemy i zadania tekstowe wymagające korzystania z mapy, planu	rozwiązuje trudniejsze zadania, których dane przedstawione są w tabelach, na diagramach i prostych wykresach interpretuje dane przedstawione na nietypowych diagramach rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania procentu danej liczby oraz ustalenia, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba oblicza średnią prędkość przy różnych prędkościach na poszczególnych odcinkach trasy oblicza czas, który upłynie od startu do momentu spotkania dwóch obiektów, poruszających się z różną prędkością na zadanej trasie rozpoznaje te same wzory zapisane w różnej postaci

mierzy odległość między obiektami na planie, mapie	rozwiązuje proste zadania tekstowe wymagające wykorzystania podanego wzoru zamienia skalę liczbową na mianowaną oblicza rzeczywistą odległość między obiektami na podstawie planu, mapy oblicza odległość między obiektami na planie, mapie na podstawie ich rzeczywistej odległości w terenie			
Dział 8 .Matematyka na co dzień				
szacuje koszt zakupu określonej ilości towaru przy podanej cenie jednostkowej zamienia jednostki masy rozwiązuje elementarne zadania tekstowe dotyczące zakupów oblicza rzeczywiste wymiary figur narysowanych w skali oblicza pola czworokątów na podstawie wymiarów odczytanych z rysunków oblicza obwody i pola powierzchni pomieszczeń o podanych wymiarach zamienia jednostki długości (w przypadkach typu 2 m 63 cm = 263 cm) odczytuje dane przedstawione na rysunku, w tabeli, cenniku, na diagramie lub na mapie odczytuje informacje z rozkładu jazdy posługuje się mapą i planem w podstawowym zakresie	oblicza, ile towaru można kupić za daną kwotę przy podanej cenie jednostkowej zamienia jednostki długości rozwiązuje zadania z wykorzystaniem jednostek: ar i hektar rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące pól powierzchni w sytuacjach praktycznych oblicza rzeczywistą odległość między obiektami na podstawie planu, mapy oblicza odległość między obiektami na planie, mapie na podstawie ich rzeczywistej odległości w terenie rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczeń związanych z podróżą rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w tabeli, tekście, na diagramie	rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące zakupów zaokrągla do pełnych groszy kwoty typu 5,638 zł planuje zakupy z uwzględnieniem różnych rodzajów opakowań i cen oblicza pola i obwody figur, których wymiary są podane w skali rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące obwodu i pola powierzchni w sytuacjach praktycznych odczytuje informacje podane na mapie, planie oblicza prędkość średnią	rozwiązuje zadania, które wymagają wyszukania informacji np. w encyklopedii, gazetach, internecie rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące obwodu i pola powierzchni w sytuacjach praktycznych rozwiązuje bardziej złożone problemy i zadania tekstowe wymagające korzystania z mapy, planu zbiera, analizuje i interpretuje informacje potrzebne do zaplanowania podróży rozwiązuje złożone zadania tekstowe dotyczące obliczeń związanych z podróżą rozwiązuje złożone zadania tekstowe z wykorzystaniem danych podanych w tabeli, tekście, na diagramie	samodzielnie wyszukuje informacje potrzebne do rozwiązania trudniejszych zadań dotyczących obliczeń pieniężnych i rozwiązuje te zadania planuje i sporządza kalkulację kosztów kilkudniowej wycieczki klasowej, opierając się na informacjach samodzielnie wyszukanych w różnych dostępnych źródłach rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z prawidłowym odżywianiem się i masą ciała

rozpoznaje kierunki geograficzne w terenie i na mapie mierzy odległość między obiektami na planie, mapie zamienia jednostki czasu stosuje cyfry rzymskie do zapisu dat, przyporządkowuje podany rok odpowiedniemu stuleciu				

Klasa 7

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Proporcjonalność i procenty				
podaje proste przykłady wielkości wprost proporcjonalnych wyznacza wartość przyjmowaną przez wielkość wprost proporcjonalną w przypadku konkretnej zależności proporcjonalnej oblicza ułamek danej liczby całkowitej rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania ułamka danej liczby całkowitej przedstawia część wielkości jako procent tej wielkości w prostych przykładach oblicza, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a	stosuje podział proporcjonalny w prostych przykładach rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby zamienia ułamek zwykły na procent przez dzielenie licznika ułamka przez mianownik zamienia procent na ułamek odczytuje dane przedstawione na diagramach procentowych rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczania liczby z danego jej procentu zwiększa i zmniejsza liczbę o dany procent	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem podziału proporcjonalnego rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania trudniejszych problemów w kontekście praktycznym oblicza różnicę procentową między wielkościami wyrażonymi w procentach	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania, jaki procent danej liczby b stanowi liczba a rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem obliczania liczby, gdy dany jest procent podanego procentu tej liczby rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności również w przypadku wielokrotnego zwiększania lub zmniejszania danej wielkości o wskazany procent	oblicza stosunek długości odcinków powstałych z podziału wysokości w trójkącie równobocznym przez punkt przecięcia się tych wysokości, korzystając z własności wielokątów oblicza stosunek pól dwóch trójkątów powstałych z podziału danego trójkąta przez odcinek, którego jeden koniec jest wierzchołkiem trójkąta, a drugi leży na przeciwległym boku rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczania ułamka danej liczby stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania nietypowych

interpretuje 100%, 50%, 25%, 10%, 1% danej wielkości jako całość, połowę, jedną czwartą, jedną dziesiątą, jedną setną część danej wielkości liczbowej zamienia ułamek dziesiętny na procent zamienia ułamek zwykły o mianowniku 2, 4, 5, 20, 25 na procent przez rozszerzenie ułamka zamienia procent wyrażony liczbą całkowitą na ułamek oblicza procent danej liczby w prostej sytuacji zadaniowej oblicza liczbę, gdy dany jest jej procent	podaje w punktach procentowych różnicę między wielkościami wyrażonymi w procentach rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem zmniejszania i zwiększania liczby o dany procent rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem obliczeń procentowych w kontekście praktycznym			problemów również w kontekście praktycznym określa nowe stężenie roztworu po zmianie zawartości jego składników
Dział i2. Potęgi				
oblicza kwadraty i sześciany liczb naturalnych oblicza kwadraty i sześciany ułamków zwykłych i dziesiętnych oraz liczb mieszanych zapisuje potęgę o podstawie 10 lub potęgę o podstawie 0,1 w postaci liczby i odwrotnie określa znak potęgi rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem potęg zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach zapisuje w postaci jednej potęgi ilorazy potęg o takich samych podstawach zapisuje potęgę potęgi w postaci jednej potęgi	zapisuje liczbę będącą iloczynem jednakowych czynników w postaci potęgi oblicza wartości potęg liczb wymiernych o wykładnikach naturalnych mnoży potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór dzieli potęgi o różnych podstawach i jednakowych wykładnikach, wykorzystując odpowiedni wzór odczytuje liczby w notacji wykładniczej zapisuje liczby w notacji wykładniczej porównuje liczby zapisane w notacji wykładniczej używa nazw dla liczb wielkich (do biliona)	porównuje liczby zapisane w postaci potęg rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem potęg stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych stosuje zapis notacji wykładniczej w sytuacjach praktycznych	stosuje prawa działań dla wykładników ujemnych rozwiązuje zadania o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym	dostrzega regularności kolejnych potęg liczb całkowitych i ułamków o liczniku 1 i formułuje wnioski szacuje duże liczby wyrażone w postaci potęgi liczby 2 uzasadnia prawa działań na potęgach o wykładniku naturalnym oblicza potęgi o wykładniku całkowitym ujemnym

stosuje prawa działań na potęgach do obliczania wartości prostych wyrażeń arytmetycznych	rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem notacji wykładniczej w kontekście praktycznym			
Dział 3. Pierwiastki				
oblicza wartość pierwiastka kwadratowego z liczby nieujemnej oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka kwadratowego rozwiązuje proste zadania dotyczące pól kwadratów, wykorzystując pierwiastek kwadratowy rozróżnia pierwiastki wymierne i niewymierne oblicza wartość pierwiastka sześciennego z liczb ujemnych i nieujemnych oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki sześcienne wyznacza liczbę podpierwiastkową, gdy dana jest wartość pierwiastka sześciennego stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania prostych zadań dotyczących objętości sześcianów	oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych, w których występują pierwiastki kwadratowe, pamiętając o zasadach dotyczących kolejności wykonywania działań stosuje wzór na pierwiastek z iloczynu pierwiastków stosuje wzór na pierwiastek z ilorazu pierwiastków dodaje proste wyrażenia zawierające pierwiastki włącza czynnik pod znak pierwiastka wyłącza czynnik przed znak pierwiastka szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego usuwa niewymierność z mianownika	stosuje pierwiastek kwadratowy do rozwiązywania złożonych zadań tekstowych dotyczących pól kwadratów szacuje wielkość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki kwadratowe oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki kwadratowe, stosując własności działań na pierwiastkach porównuje liczby, stosując własności działań na pierwiastkach drugiego stopnia dodaje bardziej złożone wyrażenia zawierające pierwiastki wyznacza wartości bardziej złożonych wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki sześcienne stosuje pierwiastek sześcienny do rozwiązywania bardziej złożonych zadań dotyczących objętości sześcianów szacuje wielkość danego wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki sześcienne rozwiązuje zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków	porównuje z daną liczbą wymierną wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki znajduje liczby wymierne większe lub mniejsze od wartości wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki rozwiązuje bardziej złożone zadania z wykorzystaniem potęg i pierwiastków podaje wartość liczby spełniającej równość zawierającą pierwiastki	oblicza pierwiastek kwadratowy z dużych liczb naturalnych korzystając z rozkładu liczby na czynniki pierwsze lub przez szacowanie rozwiązuje problemy z zastosowaniem działań na liczbach zawierających pierwiastki kwadratowe i sześcienne wyznacza wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających pierwiastki wyższych stopni usuwa pierwiastki wyższych stopni z mianownika ułamka zapisuje pierwiastek n-go stopnia z liczby nieujemnej a w postaci potęgi o podstawie a ustala ostatnią cyfrę zadanej potęgi liczby naturalnej nie większej niż 10
Dział 4. Wyrażenia algebraiczne				

rozpoznaje wyrażenie algebraiczne oblicza wartość liczbową prostego wyrażenia algebraicznego zapisuje zależności i rozwiązania w prostych zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych rozróżnia sumę, różnicę, iloczyn i iloraz zmiennych nazywa proste wyrażenia algebraiczne wskazuje wyrazy sumy algebraicznej podaje współczynniki liczbowe wyrazów uporządkowanej sumy algebraicznej wskazuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej redukuje wyrazy podobne w sumie algebraicznej	rozpoznaje równe wyrażenia algebraiczne porządkuje wyrazy sumy algebraicznej dodaje proste sumy algebraiczne mnoży sumy algebraiczne przez liczby i zmienne zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej zmiennej zapisuje rozwiązania zadań w postaci wyrażeń algebraicznych wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w zadaniach dotyczących obliczeń procentowych, w tym wielokrotnych podwyżek i obniżek cen rozwiązuje proste zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych wykorzystuje wyrażenia algebraiczne w prostych zadaniach geometrycznych	oblicza wartość liczbową bardziej złożonego wyrażenia algebraicznego zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych kilku zmiennych zapisuje rozwiązania bardziej złożonych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach geometrycznych posługuje się wyrażeniami algebraicznymi przy zadaniach wymagających obliczeń pieniężnych nazywa i zapisuje bardziej złożone wyrażenia algebraiczne porządkuje wyrażenia algebraiczne odejmuje sumy algebraiczne, także w wyrażeniach zawierających nawiasy zapisuje związki między wielkościami za pomocą sum algebraicznych	porządkuje złożone iloczyny sumy algebraiczne przez liczby i zmienne wykorzystuje mnożenie sumy algebraicznej przez liczby i zmienne w bardziej złożonych zadaniach geometrycznych rozwiązuje bardziej złożone zadania tekstowe na porównywanie ilorazowe i różnicowe z wykorzystaniem procentów i wyrażeń algebraicznych	buduje wyrażenia algebraiczne będące uogólnieniem cyklicznie powtarzającej się zależności między wielkościami rozwiązuje nietypowe zadania związane z układaniem i zapisywaniem wyrażeń algebraicznych zamienia sumę kilku wyrażeń algebraicznych na iloczyn wyłączając wspólny czynnik przed nawias
Dział 5. Równania				
odgaduje rozwiązanie prostego równania sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania rozpoznaje równania równoważne rozwiązuje proste równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych oznacza niewiadomą i układa równanie wynikające z treści	sprawdza liczbę rozwiązań równania rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą metodą równań równoważnych analizuje treść zadania i oznacza niewiadomą układa równania wynikające z treści zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź	układa i rozwiązuje równanie do bardziej złożonego zadania tekstowego interpretuje rozwiązanie równania rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą	analizuje liczbę rozwiązań prostego równania zawierającego potęg i pierwiastki rozwiązuje równania liniowe z jedną niewiadomą o podniesionym stopniu trudności, także zawierających nawiasy wewnętrzne rozwiązuje równanie, które jest iloczynem czynników liniowych	podaje kilka rozwiązań prostych równań liniowych z dwiema niewiadomymi rozwiązuje równanie zapisane w postaci iloczynu kilku czynników równych zeru rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące dziesiątkowego zapisu liczb kilkucyfrowych

prostego zadania, rozwiązuje je i podaje odpowiedź	rozwiązuje proste zadania tekstowe z treścią geometryczną za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje proste zadania tekstowe z obliczeniami procentowymi za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów geometrycznych przekształca proste wzory, aby wyznaczyć wskazaną wielkość z wzorów fizycznych	rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje zadania geometryczne za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje zadania tekstowe dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą	rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje zadania geometryczne o podniesionym stopniu trudności za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje zadania tekstowe o podniesionym stopniu trudności dotyczące obliczeń procentowych za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą przy rozwiązywaniu zadania tekstowego przekształca wzory, aby wyznaczyć zadaną wielkość we wzorach fizycznych przy przekształcaniu wzorów podaje konieczne założenia	rozwiązuje zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą dotyczące stężenia roztworu
Dział 6. Trójkąty prostokątne				
zapisuje zależności pomiędzy bokami trójkąta prostokątnego oblicza długość jednego z boków trójkąta prostokątnego, mając dane długości dwóch pozostałych boków oblicza pole jednego z kwadratów zbudowanych na bokach trójkąta prostokątnego, mając dane pola dwóch pozostałych kwadratów stosuje w prostych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa	stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania prostych zadań dotyczących czworokątów stosuje wzory na pole trójkąta, prostokąta, kwadratu, równoległoboku, rombu, trapezu stosuje w prostych sytuacjach wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków oblicza długość boku kwadratu, mając daną długość jego przekątnej stosuje poznane wzory do rozwiązywania prostych zadań tekstowych oblicza długość boku trójkąta równobocznego, mając daną jego wysokość	stosuje w złożonych przypadkach twierdzenie Pitagorasa do obliczania obwodów i pól prostokątów rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań dotyczących czworokątów oblicza długość boku trójkąta równobocznego o danym polu stosuje wzory na pola figur do wyznaczania długości odcinków oblicza długości odcinków i pola figur, dzieląc figury na części lub uzupełniając je	rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa stosuje twierdzenie Pitagorasa do rozwiązywania zadań o podwyższonym stopniu trudności dotyczących czworokątów stosuje poznane wzory do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności stosuje własności trójkątów o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90° do rozwiązywania zadań tekstowych o podwyższonym stopniu trudności rozwiązuje zadania tekstowe o podwyższonym stopniu trudności	określa rodzaj trójkąta na podstawie długości jego boków rozwiązuje trudniejsze zadania, wykorzystując własności wielokątów foremnych, np.: sześciokąta, ośmiokąta rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości przekątnych w sześcianie i prostopadłościanie

oblicza długość przekątnej kwadratu, mając dane długość boku kwadratu lub jego obwód oblicza wysokość trójkąta równobocznego, mając daną długość jego boku	oblicza pole i obwód trójkąta równobocznego, mając dane długość boku lub wysokość wyznacza długości pozostałych boków trójkąta o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90°, mając daną długość jednego z jego boków stosuje własności trójkątów o kątach 45°, 45°, 90° lub 30°, 60°, 90° do rozwiązywania prostych zadań tekstowych		z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa w kontekście praktycznym wyprowadza poznane wzory	
Dział 7. Układ współrzędnych				
przerysowuje figury narysowane na kartce w kratkę rysuje odcinki równoległe w różnych położeniach na kartce w kratkę rysuje prostokątny układ współrzędnych odczytuje współrzędne punktów zaznaczonych w układzie współrzędnych zaznacza punkty w układzie współrzędnych oblicza długość narysowanego odcinka, który biegnie po liniach kratek w układzie współrzędnych rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równej długości rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki równoległe wykonuje proste obliczenia dotyczące pól prostokątów, mających boki na liniach kratowych	rysuje odcinki prostopadłe w różnych położeniach na kartce w kratkę oblicza długość narysowanego odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych wykonuje proste obliczenia dotyczące pól wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków rozpoznaje w układzie współrzędnych odcinki prostopadłe znajduje środek odcinka, którego końce mają dane współrzędne (całkowite lub wymierne) oblicza długość odcinka, którego końce są danymi punktami kratowymi w układzie współrzędnych dla danych punktów kratowych A i B znajduje inne punkty kratowe należące do prostej AB na podstawie odległości między punktami ocenia, czy leżą one na jednej prostej	rysuje figury na kartce w kratkę zgodnie z instrukcją rozpoznaje figury na kartce w kratkę, których wierzchołki są danymi punktami kratowymi wyznacza położenie brakującego wierzchołka zadanej figury na kartce w kratkę uzupełnia wielokąty do większych wielokątów, aby obliczyć pole rysuje w układzie współrzędnych figury o podanych współrzędnych wierzchołków	znajduje w układzie współrzędnych wśród danych punktów kratowych figury o podanych własnościach w złożonych przypadkach oblicza pola wielokątów, mając dane współrzędne ich wierzchołków uzupełnia wierzchołki wielokąta podając ich współrzędne, aby wielokąt spełniał określone warunki w układzie współrzędnych znajduje współrzędne drugiego końca odcinka, gdy dane są jeden koniec i środek	rozpatruje wszystkie przypadki położenia czwartego wierzchołka równoległoboku, jeśli dane trzy wierzchołki są punktami kratowymi rozpatruje wszystkie przypadki położenia pozostałych wierzchołków kwadratu, jeśli dane wierzchołki jednego z boków są punktami kratowymi analizuje położenie punktów kratowych równooddalonych od początku układu współrzędnych i określa zależność między ich współrzędnymi

dokonuje podziału prostych wielokątów na mniejsze wielokąty o bokach na liniach kratowych w układzie współrzędnych, aby obliczyć ich pole				

Klasa 8

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Statystyka i prawdopodobieństwo				
odczytuje dane przedstawione w tekstach, tabelach i na diagramach odczytuje wartości z wykresu, w szczególności wartość największą i najmniejszą oblicza średnią arytmetyczną zestawu liczb zapisuje i porządkuje dane (np. wyniki ankiety) przeprowadza proste doświadczenia losowe oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń w prostych doświadczeniach losowych	interpretuje dane przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i prostych wykresach oblicza średnią arytmetyczną w prostej sytuacji zadaniowej planuje sposób zbierania danych opracowuje dane, np. wyniki ankiety porównuje wartości przestawione na wykresie liniowym lub diagramie słupkowym, zwłaszcza w sytuacji, gdy oś pionowa nie zaczyna się od zera ocenia poprawność wnioskowania w przykładach typu: „ponieważ każdy, kto spowodował wypadek, mył ręce, to znaczy, że mycie rąk jest przyczyną wypadków” oblicza, ile jest obiektów mających daną własność, w przypadkach	interpretuje dane przedstawione na nietypowych wykresach dobiera sposoby prezentacji wyników (np. ankiety) tworzy tabele, diagramy, wykresy opisuje zjawiska przedstawione w tekstach, tabelach, na diagramach i wykresach, określając przebieg zmiany wartości danych oblicza średnią arytmetyczną w nietypowych sytuacjach oblicza średnią arytmetyczną korzystając z danych przedstawionych w tabeli lub na diagramie ocenia, czy wybrana postać diagramu i wykresu jest dostatecznie czytelna i nie będzie wprowadzać w błąd	rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące średniej arytmetycznej interpretuje wyniki zadania pod względem wpływu zmiany danych na wynik oblicza prawdopodobieństwa zdarzeń określonych przez kilka warunków rozwiązuje bardziej złożone zadania dotyczące prostych doświadczeń losowych	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące średniej arytmetycznej oraz średniej ważonej analizuje i interpretuje wyniki badań pod względem wpływu zmian w prezentowaniu danych, ich klasyfikacji oraz odrzucaniu wyników skrajnych rozwiązuje zadania o znacznym stopniu trudności dotyczące prostych doświadczeń losowych, a także układa takie zadania

	niewymagających stosowania reguł mnożenia i dodawania	tworząc diagramy słupkowe, grupuje dane w przedziały o jednakowej szerokości stosuje w obliczeniach prawdopodobieństwa wiadomości z innych działów matematyki (np. liczba oczek będąca liczbą pierwszą)		
Dział 2. Wyrażenia algebraiczne i równania				
zaznacza na osi liczbowej liczby naturalne i całkowite, ułamki zwykłe i dziesiętne odczytuje liczby naturalne i całkowite, ułamki zwykłe i dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej zaznacza na osi liczbowej zbiory liczb spełniających warunek taki jak $x < 5$ lub $x \geq -2,5$ zapisuje wyniki działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w najprostszych przypadkach) oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych rozpoznaje porządkuje wyrazy podobne wyodrębnia wyrazy w sumie algebraicznej redukuje wyrazy podobne mnoży sumę algebraiczną przez wyrażenie rozwiązuje proste równania liniowe sprawdza, czy podana liczba jest rozwiązaniem równania	zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych mnoży dwumian przez dwumian przedstawia iloczyn w najprostszej postaci wyprowadza proste wzory na pole i obwód figury na podstawie rysunku zapisuje rozwiązania prostych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych rozwiązuje proste równania liniowe wymagające mnożenia sum algebraicznych i redukcji wyrazów podobnych rozwiązuje proste zadania tekstowe (także dotyczące procentów) za pomocą równań liniowych przekształca proste wzory geometryczne i fizyczne	zapisuje warunek, który spełniają liczby zaznaczone na osi w postaci przedziału jednostronnie nieskończonego podaje najmniejszą lub największą liczbę całkowitą należącą lub nienależącą do danego zbioru zapisuje trudniejszych przypadkach wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych zapisuje trudniejszych przypadkach zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych stosuje zasady mnożenia dwumianu przez dwumian w wyrażeniach arytmetycznych zawierających pierwiastki przekształca skomplikowane wzory geometryczne i fizyczne zapisuje rozwiązania trudniejszych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych rozwiązuje skomplikowane równania liniowe	zaznacza w prostych przypadkach liczby niewymierne na osi liczbowej zapisuje wyniki podanych działań w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w bardziej skomplikowanych przypadkach) zapisuje zależności przedstawione w zadaniach w postaci wyrażeń algebraicznych jednej lub kilku zmiennych (w bardziej skomplikowanych przypadkach) rozwiązuje skomplikowane równania liniowe wymagające mnożenia sum algebraicznych i redukcji wyrazów podobnych oraz zawierających ułamki mnoży trzy czynniki będące dwumianami lub trójmianami wyprowadza trudniejsze wzory na pole, obwód figury i objętość bryły na podstawie rysunku	zaznacza liczby niewymierne na osi liczbowej, korzystając z twierdzenia Pitagorasa wyprowadza wzory skróconego mnożenia stosuje wzory skróconego mnożenia w działaniach na liczbach niewymiernych oraz do uporządkowania wyrażeń algebraicznych i rozwiązania skomplikowanych równań liniowych uzasadnia, że wyrażenie algebraiczne dla zmiennej jest podzielne przez daną liczbę

		rozwiązuje równania, które po przekształceniach sprowadzają się do równań liniowych rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe (także dotyczące procentów) za pomocą równań liniowych		
Dział 3. Figury na płaszczyźnie				
stosuje pojęcia kątów: prostych, ostrych i rozwartych (w prostych zadaniach) stosuje pojęcia kątów przyległych i wierzchołkowych, a także korzysta z ich własności (w prostych zadaniach) stosuje twierdzenie o sumie kątów wewnętrznych trójkąta (w prostych zadaniach) w trójkącie równoramiennym przy danym kącie wyznacza miary pozostałych kątów rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów z wykorzystaniem równań liniowych wskazuje założenie i tezę w twierdzeniu sformułowanym w formie „jeżeli..., to...” sprawdza, czy istnieje trójkąt o danych bokach	korzysta z własności prostych równoległych, zwłaszcza stosuje równość kątów odpowiadających i naprzemianległych (w prostych zadaniach) rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem własności kątów: przyległych, odpowiadających, wierzchołkowych i naprzemianległych rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów w trójkątach rozwiązuje proste zadania dotyczące miar kątów w czworokątach rozwiązuje zadania dotyczące miar kątów z wykorzystaniem równań liniowych odróżnia przykład od dowodu rozwiązuje proste zadania dotyczące nierówności trójkąt	rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem własności kątów: przyległych, odpowiadających, wierzchołkowych i naprzemianległych oblicza miary kątów trójkąta w nietypowych sytuacjach oblicza miary kątów czworokąta w nietypowych sytuacjach rozwiązuje zadania dotyczące miar kątów, w których wynik ma postać wyrażenia algebraicznego rozróżnia założenie i tezę w twierdzeniu sformułowanym w dowolny sposób przy danych długościach dwóch boków trójkąta określa zakres możliwych długości trzeciego boku	przeprowadza proste dowody geometryczne z wykorzystaniem miar kątów uzasadnia nieprawdziwość hipotezy, podając kontrprzykład stosuje w prostych przykładach nierówność trójkąta do określenia warunków, jaki muszą spełniać boki czworokąta	rozwiązuje znacznie trudniejsze zadania dotyczące kątów trójkąta przeprowadza trudniejsze dowody geometryczne z wykorzystaniem miar kątów przeprowadza dowody geometryczne z wykorzystaniem nierówności trójkąta
Dział 4. Wielokąty				
rozróżnia figury przystające rozwiązuje proste zadania związane z przystawaniem wielokątów stosuje w prostych przypadkach cechy przystawania trójkątów do	rozwiązuje zadania związane z cechami przystawania trójkątów analizuje dowody prostych twierdzeń	uzasadnia przystawanie lub brak przystawania figur (w trudniejszych przypadkach) ocenia przystawanie trójkątów (w bardziej skomplikowanych zadaniach)	przeprowadza dowody, w których z uzasadnionego przez siebie przystawania trójkątów wyprowadza dalsze wnioski	rozwiązuje trudniejsze zadania związane z przystawaniem wielokątów przeprowadza dowody geometryczne na podstawie

sprawdzania, czy dane trójkąty są przystające odróżnia definicję od twierdzenia rozpoznaje wielokąty foremne	wybiera uzasadnienie zdania spośród kilku podanych możliwości oblicza miary kątów wewnętrznych wielokąta foremnego rozwiązuje proste zadania, wykorzystując podział sześciokąta foremnego na trójkąty równoboczne	rysuje wielokąty foremne za pomocą cyrkla i kątomierza rozwiązuje trudniejsze zadania, wykorzystując własności wielokątów foremnych		przystawania trójkątów dotyczące pól figur przeprowadza dowody geometryczne dotyczące wielokątów foremnych
Dział 5. Geometria przestrzenna				
rozpoznaje graniastosłupy i ostrosłupy podaje liczbę wierzchołków, krawędzi i ścian w graniastosłupach oraz ostrosłupach wskazuje krawędzie i ściany równoległe w graniastosłupach rozróżnia graniastosłupy proste i pochyłe rozpoznaje graniastosłupy prawidłowe odróżnia przekątną graniastosłupa od przekątnej podstawy i przekątnej ściany bocznej oblicza długość przekątnej ściany graniastosłupa rozwiązuje proste zadania dotyczące graniastosłupów oblicza objętość graniastosłupa o danym polu podstawy i danej wysokości rysuje co najmniej jedną siatkę danego graniastosłupa oblicza pole powierzchni graniastosłupa na podstawie danych opisanych na siatce	oblicza objętość graniastosłupa prawidłowego zamienia jednostki objętości, wykorzystując zamianę jednostek długości rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania objętości graniastosłupa rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania pola powierzchni graniastosłupa rozwiązuje proste zadania na obliczanie odcinków w ostrosłupach oblicza objętość ostrosłupa prawidłowego rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania objętości ostrosłupa rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania pola powierzchni ostrosłupa oblicza objętość oraz pole powierzchni brył powstałych z połączenia graniastosłupów i ostrosłupów (w prostych przypadkach)	rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące graniastosłupów rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności związane z przekątnymi graniastosłupa przedstawia objętość graniastosłupa w postaci wyrażenia algebraicznego rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące objętości graniastosłupów wyznacza objętość graniastosłupa w nietypowych przypadkach posługuje się różnymi siatkami graniastosłupów, porównuje różne siatki tej samej bryły przedstawia pole powierzchni graniastosłupa w postaci wyrażenia algebraicznego rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pola powierzchni graniastosłupa rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące ostrosłupów rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące objętości ostrosłupów	rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości odcinków w graniastosłupach rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania objętości graniastosłupa, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania pola powierzchni graniastosłupa, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości odcinków w ostrosłupach rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania objętości ostrosłupów, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje wieloetapowe zadania dotyczące obliczania pola powierzchni ostrosłupa, także w sytuacjach praktycznych projektuje nietypowe siatki ostrosłupa rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie objętości oraz pola powierzchni brył powstałych	rozpoznaje i zaznacza przekroje sześcianu oraz oblicza ich pole powierzchni rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie odcinków w ostrosłupach oblicza w trudniejszych przypadkach objętości i pola powierzchni nietypowych brył

rozpoznaje ostrosłupy proste i prawidłowe, czworościan oraz czworościan foremny odczytuje dane z rysunku rzutu ostrosłupa rozwiązuje proste zadania dotyczące ostrosłupów oblicza objętość ostrosłupa o danym polu podstawy i danej wysokości rysuje co najmniej jedną siatkę danego ostrosłupa oblicza pole powierzchni ostrosłupa na podstawie danych opisanych na siatce		wyznacza objętość ostrosłupa w nietypowych przypadkach posługuje się różnymi siatkami ostrosłupów, porównuje różne siatki tej samej bryły rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczące pole powierzchni ostrosłupa oblicza objętości nietypowych brył oblicza pola powierzchni nietypowych brył	połączenia ostrosłupów i graniastosłupów, także w sytuacjach praktycznych	
Dział 6. Powtórzenie wiadomości ze szkoły podstawowej				
rozróżnia liczby przeciwne i liczby odwrotne oblicza odległość między dwiema liczbami całkowitymi na osi liczbowej zamienia ułamek dziesiętny skończony na ułamek zwykły stosuje cechy podzielności przez 2,3, 4, 5, 9, 10 i 100 rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone wykonuje działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych oblicza wartość bezwzględną oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych zaznacza na osi liczbowej liczby wymierne oraz zbiory liczb spełniające warunki	zapisuje i odczytuje liczby naturalne dodatnie w systemie rzymskim (w zakresie do 3000) oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej zamienia ułamek zwykły na ułamek dziesiętny okresowy zaokrągla ułamki dziesiętne rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem cech podzielności rozkłada liczby naturalne na czynniki pierwsze oblicza wartości wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych rozwiązuje zadania z wykorzystaniem skali rozwiązuje zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu	rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności dotyczące liczb zapisanych w systemie rzymskim zaznacza na osi liczbowej liczby spełniające podane warunki porównuje liczby wymierne zapisane w różnych postaciach wyznacza cyfrę znajdującą się na podanym miejscu po przecinku w rozwinięciu dziesiętnym liczby rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem cech podzielności rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem skali rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczenia pieniężne rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem obliczeń	rozwiązuje wieloetapowe zadania z wykorzystaniem lat przestępnych i zwykłych rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem skali rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczenia pieniężne rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności, również w przypadkach wielokrotnych podwyżek lub obniżek danej wielkości, także z wykorzystaniem wyrażeń algebraicznych rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem notacji wykładniczej	rozróżnia liczby przeciwne i liczby odwrotne oblicza odległość między dwiema liczbami całkowitymi na osi liczbowej zamienia ułamek dziesiętny skończony na ułamek zwykły stosuje cechy podzielności przez 2,3, 4, 5, 9, 10 i 100 rozpoznaje liczby pierwsze i liczby złożone wykonuje działania na ułamkach zwykłych i dziesiętnych oblicza wartość bezwzględną oblicza wartości prostych wyrażeń arytmetycznych wymagających stosowania kilku działań arytmetycznych na liczbach wymiernych zaznacza na osi liczbowej liczby wymierne oraz zbiory liczb spełniające warunki

rozwiązuje proste zadania na obliczenia zegarowe rozwiązuje proste zadania na obliczenia kalendarzowe odróżnia lata przestępne od lat zwykłych rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem skali rozwiązuje proste zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu rozwiązuje proste zadania na obliczenia pieniężne w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby; ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby odczytuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych oblicza potęgi liczb wymiernych upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach oblicza pierwiastki kwadratowe i sześcienne upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach redukuje wyrazy podobne dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, dokonując redukcji wyrazów podobnych mnoży sumy algebraiczne przez jednomian, dokonując redukcji wyrazów podobnych	w prostej sytuacji zadaniowej: ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym (podwyżki i obniżki danej wielkości) upraszcza wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem notacji wykładniczej szacuje wielkość danego pierwiastka kwadratowego lub sześciennego upraszcza wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach włącza liczby pod znak pierwiastka wyłącza liczby spod znaku pierwiastka porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki z daną liczbą wymierną (proste przykłady) mnoży dwumian przez dwumian, dokonując redukcji wyrazów podobnych zapisuje treść prostych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych rozwiązuje zadania tekstowe rozwiązuje proste zadania tekstowe za pomocą równań, w tym zadania z obliczeniami procentowymi wyznacza wartość przyjmowaną przez wielkość wprost proporcjonalną w przypadku	procentowych, również dotyczące podwyżek i obniżek stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym interpretuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych wykonuje wieloetapowe działania na potęgach rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem notacji wykładniczej oblicza przybliżone wartości pierwiastka stosuje własności pierwiastków upraszcza wyrażenia zawierające pierwiastki stosując włączanie liczby pod znak pierwiastka lub wyłączanie liczby spod znaku pierwiastka przekształca wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do postaci najprostszej zapisuje treść trudniejszych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych rozwiązuje równania, które po prostych przekształceniach wyrażeń algebraicznych sprowadzają się do równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym zadania z obliczeniami procentowymi przekształca wzory, aby wyznaczyć daną wielkość	stosuje w trudniejszych zadaniach własności pierwiastków włącza liczby pod znak pierwiastka (w trudniejszych zadaniach) wyłącza liczby spod znaku pierwiastka (w trudniejszych zadaniach) porównuje wartość wyrażenia arytmetycznego zawierającego pierwiastki z daną liczbą wymierną (w trudniejszych zadaniach) przekształca skomplikowane wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do postaci najprostszej zapisuje treść wieloetapowych zadań w postaci wyrażeń algebraicznych rozwiązuje wieloetapowe zadania tekstowe za pomocą równań pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym zadania z obliczeniami procentowymi rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje wieloetapowe zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa przeprowadza proste dowody z wykorzystaniem miar kątów i przystawania trójkątów rozwiązuje złożone zadania dotyczącej średniej arytmetycznej oblicza w trudniejszych zadaniach prawdopodobieństwo zdarzenia w trudnej sytuacji odpowiada na pytania na podstawie wykresu	rozwiązuje proste zadania na obliczenia zegarowe rozwiązuje proste zadania na obliczenia kalendarzowe odróżnia lata przestępne od lat zwykłych rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem skali rozwiązuje proste zadania na obliczanie drogi, prędkości i czasu rozwiązuje proste zadania na obliczenia pieniężne w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby; ustala, jakim procentem jednej liczby jest druga liczba; ustala liczbę na podstawie danego jej procentu w prostej sytuacji zadaniowej: oblicza procent danej liczby odczytuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych oblicza potęgi liczb wymiernych upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na potęgach oblicza pierwiastki kwadratowe i sześcienne upraszcza proste wyrażenia, korzystając z praw działań na pierwiastkach redukuje wyrazy podobne dodaje i odejmuje sumy algebraiczne, dokonując redukcji wyrazów podobnych mnoży sumy algebraiczne przez jednomian, dokonując redukcji wyrazów podobnych

przekształca proste wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do najprostszej postaci oblicza wartość prostych wyrażeń algebraicznych sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania rozwiązuje proste równania rozwiązuje proste zadania tekstowe ocenia, czy wielkości są wprost proporcjonalne oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa oblicza miary kątów wierzchołkowych i przyległych oblicza miary kątów wewnętrznych czworokąta oblicza w układzie współrzędnych pola figur w przypadkach, gdy długości odcinków można odczytać bezpośrednio z kratki rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów rozwiązuje zadania związane z liczebnością wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupów i ostrosłupów oblicza objętość graniastosłupów i ostrosłupów	konkretnej zależności proporcjonalnej stosuje podział proporcjonalny (w prostych przypadkach) przekształca proste wzory, aby wyznaczyć daną wielkość rozwiązuje zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem cech przystawania trójkątów oblicza miary kątów odpowiadających i naprzemianległych oblicza miary kątów wewnętrznych wielokąta rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności wielokątów foremnych znajduje środek odcinka w układzie współrzędnych oblicza długość odcinka w układzie współrzędnych stosuje jednostki objętości rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni graniastosłupów i ostrosłupów oblicza średnią arytmetyczną oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia w prostych przypadkach określa zdarzenia: pewne, możliwe i niemożliwe opisuje sposoby rozpoczęcia rozwiązania zadania (np. sporządzenie rysunku, tabeli, wypisanie danych, wprowadzenie	rozwiązuje zadania tekstowe o wyższym stopniu trudności z wykorzystaniem podziału proporcjonalnego rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności na obliczanie pól trójkątów i czworokątów, także w sytuacjach praktycznych rozwiązuje trudniejsze zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa oblicza współrzędne końca odcinka w układzie współrzędnych na podstawie współrzędnych środka i drugiego końca oblicza pola figur w układzie współrzędnych, dzieląc figury na części lub uzupełniając je uzasadnia przystawanie trójkątów uzasadnia równość pól trójkątów rozwiązuje zadania o wyższym stopniu trudności dotyczące obliczania objętości oraz pól powierzchni graniastosłupów i ostrosłupów, w tym w sytuacjach praktycznych rozwiązuje trudniejsze zadania dotyczącej średniej arytmetycznej oblicza średnią arytmetyczną na podstawie diagramu oblicza prawdopodobieństwo zdarzenia przedstawia dane na diagramie słupkowym interpretuje dane przedstawione na wykresie stwierdza, że zadania można rozwiązać wieloma różnymi sposobami	znajduje różne rozwiązania tego samego zadania	przekształca proste wyrażenia algebraiczne, doprowadzając je do najprostszej postaci oblicza wartość prostych wyrażeń algebraicznych sprawdza, czy dana liczba jest rozwiązaniem równania rozwiązuje proste równania rozwiązuje proste zadania tekstowe ocenia, czy wielkości są wprost proporcjonalne oblicza obwód wielokąta o danych długościach boków rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola: trójkąta, kwadratu, prostokąta, rombu, równoległoboku, trapezu rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem twierdzenia Pitagorasa oblicza miary kątów wierzchołkowych i przyległych oblicza miary kątów wewnętrznych czworokąta oblicza w układzie współrzędnych pola figur w przypadkach, gdy długości odcinków można odczytać bezpośrednio z kratki rozpoznaje siatki graniastosłupów i ostrosłupów rozwiązuje zadania związane z liczebnością wierzchołków, krawędzi i ścian graniastosłupów i ostrosłupów oblicza objętość graniastosłupów i ostrosłupów rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanów

rozwiązuje zadania na obliczanie pola powierzchni prostopadłościanów oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb odczytuje dane z tabeli, wykresu, diagramu słupkowego i kołowego	niewiadomej) i stosuje je nawet wtedy, gdy nie jest pewien, czy potrafi rozwiązać zadanie do końca			oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb odczytuje dane z tabeli, wykresu, diagramu słupkowego i kołowego
Dział 7. Koła i okręgi. Symetrie				
rozwiązuje proste zadania na obliczanie długości okręgu rozwiązuje proste zadania na obliczanie promienia i średnicy okręgu oblicza pole koła (w prostych przypadkach) oblicza promień koła przy danym polu (w prostych przypadkach) rozwiązuje proste zadania z wykorzystaniem długości okręgu i pola koła wskazuje osie symetrii figury rozpoznaje wielokąty osiowosymetryczne rozpoznaje wielokąty środkowosymetryczne rozpoznaje symetralną odcinka rozpoznaje dwusieczną kąta	oblicza wartość wyrażeń zawierających liczbę π oblicza obwód koła przy danym polu (w prostych przypadkach) podaje przybliżoną wartość odpowiedzi w zadaniach z kontekstem praktycznym rozwiązuje proste zadania na obliczanie pola pierścienia kołowego wskazuje środek symetrii w wielokątach foremnych uzupełnia rysunek tak, aby nowa figura miała oś symetrii rozwiązuje proste zadania, wykorzystując własności symetralnej	rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości okręgu rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie długości okręgu w sytuacji praktycznej oblicza pole figury z uwzględnieniem pola koła rozwiązuje trudniejsze zadania na obliczanie obwodu i pola koła w sytuacjach praktycznych oblicza pole i obwód figury powstałej z kół o różnych promieniach znajduje punkt symetryczny do danego względem danej osi podaje liczbę osi symetrii figury uzupełnia rysunek tak, aby nowa figura miała środek symetrii rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności symetralnej rozwiązuje zadania z wykorzystaniem własności dwusiecznej kąta	rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości okręgu rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie długości okręgu w sytuacji praktycznej rozwiązuje wieloetapowe zadania na obliczanie obwodu i pola koła w sytuacjach praktycznych rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z porównywaniem długości okręgów oraz obwodów kół rozwiązuje trudniejsze zadania tekstowe związane z porównywaniem pól kół rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem własności symetralnej rozwiązuje skomplikowane zadania z wykorzystaniem własności dwusiecznej kąta	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe związane z długościami okręgów oraz obwodami i polami kół przeprowadza proste dowody dotyczące długości okręgów i obwodów kół przeprowadza proste dowody dotyczące pól kół przeprowadza proste dowody dotyczące porównywania pól figur przeprowadza dowody geometryczne z wykorzystaniem własności symetralnej odcinka i dwusiecznej kąta

Muzyka

Klasa 4

Wymagania na poszczególne oceny				
Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
Podejmuje próby śpiewu w grupie prostych piosenek. Podejmuje próby gry na prostych instrumentach, mimo dużych trudności z rytmem. Wykonuje proste kroki poloneza przy dużym wsparciu nauczyciela. Zna słowa i melodię hymnu państwowego. Wykazuje minimum chęci pracy na lekcjach muzyki.	Śpiewa proste piosenki głownie w grupie (z pomocą nauczyciela). Odtwarza najprostsze melodie i rytmy o wolnym tempie. Tańczy w zespole, stosując podstawowe kroki poloneza. Zna słowa i melodię hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy. Kojarzy podstawowe fakty muzyczne. Zna postać Fryderyka Chopina choć myli jego utwory. Uczestniczy w lekcji, ale jego zaangażowanie jest zmienne .	Poprawnie śpiewa w grupie większość piosenek, dopuszczając drobne potknięcia. Rytmicznie realizuje tematy na prostych instrumentach perkusyjnych, poprawnie wykonuje utwory na instrumentach melodycznych, dopuszczając drobne potknięcia. Tańczy w zespole, stosując podstawowe kroki i figury poloneza. Zna i wyjaśnia podstawowe pojęcia muzyczne (nuty, wartości rytmiczne, rodzaje głosów). Chętnie współpracuje w grupie podczas tworzenia wspólnych projektów muzycznych. Zna słowa i melodię hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy. Rozpoznaje wybrane utwory Fryderyka Chopina. Rozpoznaje wybrane instrumenty muzyczne.	Czysto i rytmiczne śpiewa pieśni i piosenki z repertuaru klasy 4. Prawidłowo gra utwory, ćwiczenia i akompaniamenty na instrumentach melodycznych i niemelodycznych. Tańczy zespołowo, stosuje podstawowe kroki i figury minimum dwóch tańców narodowych (poloneza, krakowiaka). Odgrywa wybrane role w zespole muzycznym (np. dyrygenta, chórzysty, członka zespołu, solisty i inne). Wyjaśnia pojęcia związane z podstawowymi elementami muzyki (np. rytm, melodia, metrum, tempo, dynamika), wykorzystuje tę wiedzę w działaniu. Wykorzystuje narzędzia cyfrowe do działań twórczych. Interpretuje słuchaną muzykę za pomocą instrumentów, działań plastycznych lub literackich. Rozpoznaje instrumenty muzyczne, grupuje je ze względu na sposób wydobycia dźwięku.	Wzorowo wykonuje zadania śpiewu (związane z nauką piosenek objętych nauczaniem w klasie 4) Indywidualnie wykonuje utwory, ćwiczenia i akompaniamenty na instrumentach melodycznych i niemelodycznych, dbając o jak najlepszy sposób wykonania Tańczy indywidualnie lub zespołowo, stosuje podstawowe kroki i figury minimum trzech tańców narodowych (krakowiaka, kujawiaka i poloneza). Odgrywa wybrane role w zespole muzycznym (np. dyrygenta, chórzysty, członka zespołu, solisty i inne), planuje i uzgadnia z innymi przebieg, interpretację i prezentację zadania muzycznego. Wyjaśnia pojęcia związane z podstawowymi elementami muzyki (np. rytm, melodia, metrum, tempo, dynamika), wykorzystuje tę wiedzę w działaniu, tworząc własne interpretacje. Wykorzystuje narzędzia cyfrowe do działań twórczych i współpracy w zespole. Interpretuje słuchaną muzykę za pomocą wybranych środków wyrazu i narzędzi, m.in. ruchu, słowa, gestodźwięków, instrumentów, rekwizytów, narzędzi

			Zna słowa i melodię hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy. Wykonuje wybrane pieśni patriotyczne. Stosuje wybrane pojęcia związane z folklorem, wyszukuje samodzielnie informacji na temat tradycji własnego regionu. Rozpoznaje wybrane utwory Fryderyka Chopina, zna znaczenie jego twórczości dla polskiej i światowej kultury dawniej i dziś.	cyfrowych, działań plastycznych lub literackich. Rozpoznaje instrumenty muzyczne, grupuje je ze względu na sposób wydobycia dźwięku i identyfikuje ich brzmienie w słuchanych utworach. Rozpoznaje melodię i słowa hymnu państwowego i wykonuje go z zachowaniem należytej postawy, wyjaśnia okoliczności jego powstania i wykonywania. Wykonuje wybrane pieśni patriotyczne i na podstawie samodzielnie wyszukanych informacji wyjaśnia ich kontekst historyczny, formułuje opinię na temat ich roli dawniej i obecnie oraz wskazuje utwory współczesne o podobnej funkcji . Omawia cechy polskiej muzyki tradycyjnej i wskazuje je w utworach z różnych okresów historycznych, w tym ze współczesności, stosuje wybrane pojęcia związane z folklorem, wyszukuje samodzielnie informacje na temat tradycji własnego regionu. Rozpoznaje wybrane utwory Fryderyka Chopina, formułuje opinię na temat znaczenia jego twórczości dla polskiej i światowej kultury dawniej i współcześnie. Proponuje działania i zabawy integracyjne z wykorzystaniem muzyki, współpracuje z innymi podczas ich przebiegu i dba o dobrą atmosferę w grupie. Dokonuje samooceny wykonania zadania muzycznego, wyciąga wnioski, planuje i w miarę możliwości wdraża zmiany.

Plastyka

Klasa 4

Temat lekcji	Wymagania na poszczególne oceny				
	Ocena dopuszczająca **Uczeń:**	**Ocena dostateczna** **Uczeń:**	**Ocena dobra** **Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra** **Uczeń:**	**Ocena celująca** **Uczeń:**
I półrocze					
Co to jest sztuka?	rozpoznaje wybrane dziedziny sztuki i przykłady działań artystycznych, wskazuje, że sztuka może służyć do wyrażania myśli, emocji i doświadczeń, podejmuje próbę wykonania prostego ćwiczenia plastycznego, korzysta z podstawowych materiałów i narzędzi zgodnie z instrukcją.	wymienia wybrane dziedziny sztuki, wskazuje różne treści, które można przekazywać za pomocą sztuki, wymienia miejsca, w których można spotkać się ze sztuką, wykonuje ćwiczenie plastyczne z wykorzystaniem wskazanych materiałów, narzędzi i technik,	wyjaśnia, że sztuka jest formą wypowiedzi i komunikowania myśli, emocji oraz doświadczeń, rozpoznaje wybrane środki wyrazu plastycznego w oglądanych dziełach, wskazuje miejsca prezentowania dzieł sztuki, samodzielnie wykonuje pracę plastyczną, dobierając środki wyrazu odpowiednio do tematu,	wyjaśnia, dlaczego ludzie tworzą i odbierają sztukę, interpretuje wybrane dzieła, odwołując się do ich tematu, nastroju i zastosowanych środków wyrazu, rozpoznaje różne sposoby prezentowania dzieł sztuki, świadomie dobiera materiały, narzędzia i technikę do zamierzonego efektu, uzasadnia własną opinię na temat oglądanego dzieła,	twórczo interpretuje znaczenie sztuki w życiu człowieka, odwołując się do własnych doświadczeń i kontaktu z dziełami sztuki, samodzielnie formułuje i uzasadnia własne opinie dotyczące wybranych dzieł i zjawisk artystycznych, dostrzega różnorodność sposobów wyrażania treści, emocji i doświadczeń poprzez sztukę,

		wyraża własne wrażenia związane z oglądanym dziełem.	opisuje swoje wrażenia i opinie na temat wybranego dzieła.	omawia rezultaty własnej pracy i wskazuje zastosowane rozwiązania plastyczne.	twórczo eksperymentuje ze środkami wyrazu, materiałami i technikami plastycznymi, samodzielnie planuje i realizuje pracę plastyczną, świadomie dobierając środki do zamierzonego efektu, aktywnie i twórczo uczestniczy w działaniach indywidualnych i zespołowych.
Gdzie można oglądać sztukę?	wskazuje podstawowe miejsca, w których można oglądać dzieła sztuki, np. muzeum, galerię, dom kultury, rozpoznaje wybrane przykłady sztuki obecnej w najbliższym otoczeniu, podejmuje współpracę podczas prostych działań plastycznych w zespole.	wymienia miejsca i instytucje, w których prezentowana jest sztuka, wskazuje wybrany zabytek lub przykład sztuki znajdujący się w regionie, rozpoznaje wybrane dzieła sztuki w przestrzeni publicznej, zgodnie współpracuje z grupą podczas wykonywania zadania plastycznego.	wskazuje różne miejsca prezentowania i odbioru sztuki, również w przestrzeni publicznej i w środowisku lokalnym, wyszukuje informacje o wybranym zabytku, dziele lub wydarzeniu kulturalnym w regionie, opisuje wybrane przykłady sztuki obecnej w najbliższym otoczeniu, wykonuje w zespole pracę inspirowaną sztuką, krajobrazem lub kulturą regionu, prezentuje efekty wspólnej pracy.	rozpoznaje i opisuje wybrane dzieła lub obiekty sztuki znajdujące się w przestrzeni publicznej i środowisku lokalnym, dostrzega wpływ działalności człowieka na wygląd i charakter otoczenia, interpretuje wybrane przykłady sztuki związanej z krajobrazem i przestrzenią, aktywnie uczestniczy w zespołowym projekcie plastycznym i świadomie dobiera środki wyrazu do jego tematu, przedstawia i omawia rezultaty pracy zespołu.	krytycznie i twórczo odnosi się do sposobów prezentowania sztuki w przestrzeni publicznej i w instytucjach kultury, interpretuje przykłady sztuki związanej z krajobrazem, architekturą i przestrzenią, twórczo uczestniczy w realizacji zespołowego projektu artystycznego, podejmując inicjatywę i odpowiedzialność za jego część, wykorzystuje różne środki wyrazu, w tym fotografię lub prostą formę cyfrową, do dokumentowania i prezentowania działań artystycznych, współtworzy wystawę lub prezentację prac i potrafi omówić jej założenia.
Linia	rozpoznaje linię jako jeden z podstawowych środków wyrazu plastycznego,	wskazuje linię jako podstawowy środek wyrazu plastycznego,	wyjaśnia funkcję linii i konturu w rysunku, rozpoznaje różne rodzaje linii w dziełach sztuki, przedmiotach i naturze,	świadomie wykorzystuje różnorodne rodzaje linii i kresek jako środki wyrazu plastycznego,	twórczo i świadomie wykorzystuje linię jako środek wyrazu w różnych działaniach plastycznych,

	odnajduje linie w wybranych dziełach sztuki, przedmiotach i elementach natury, podejmuje próbę wykonania prostego ćwiczenia z wykorzystaniem linii.	rozpoznaje podstawowe rodzaje linii, np. prostą, falistą, łamaną, spiralną, wyjaśnia, czym jest kontur, wykonuje rysunek zgodnie z tematem, stosując wskazane rodzaje linii, wykorzystuje podstawowe narzędzia rysunkowe.	dostrzega, że linia może określać kształt, kierunek, fakturę lub charakter przedstawianego obiektu, dobiera rodzaj linii i narzędzie rysunkowe odpowiednio do tematu pracy, tworzy kompozycję rysunkową świadomie wykorzystując różne linie.	analizuje sposób wykorzystania linii w wybranych dziełach sztuki, wyjaśnia, jak rodzaj, kierunek, grubość i intensywność linii wpływają na wygląd i nastrój pracy, eksperymentuje z różnymi narzędziami i materiałami rysunkowymi, samodzielnie dobiera środki wyrazu do zamierzonego efektu, wykonuje staranną i przemyślaną kompozycję rysunkową.	samodzielnie interpretuje sposób wykorzystania linii w dziełach sztuki i formułuje własne opinie, eksperymentuje z możliwościami linii, kreski i konturu, łącząc różne sposoby ich stosowania, wykorzystuje różnorodne narzędzia i materiały, a w razie potrzeby także proste narzędzia cyfrowe, do tworzenia własnych prac, tworzy oryginalne kompozycje, świadomie wykorzystując linię.
Barwa	rozpoznaje barwę jako jeden z podstawowych środków wyrazu plastycznego, rozpoznaje barwy intensywne i pastelowe, odnajduje różne barwy w dziełach sztuki, przedmiotach i elementach natury, podejmuje próbę wykonania prostego ćwiczenia z wykorzystaniem barwy.	rozróżnia barwy intensywne i pastelowe, wskazuje barwy w wybranych dziełach sztuki, przedmiotach i elementach natury, dostrzega różnice w nasyceniu i jasności barw, wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem, wykorzystując wskazane barwy, podejmuje próbę wyrażenia za pomocą barw określonego nastroju lub emocji.	wyjaśnia różnicę między barwami intensywnymi i pastelowymi, rozpoznaje i nazywa podstawowe właściwości barw, dostrzega wpływ barwy na charakter i nastrój dzieła, analizuje zastosowanie barw w wybranych dziełach sztuki, samodzielnie dobiera barwy i materiały do tematu pracy, wykonuje kompozycję, świadomie wykorzystując barwę jako środek wyrazu.	świadomie wykorzystuje właściwości barw w działaniach plastycznych, wyjaśnia, w jaki sposób zestawienie barw może wpływać na nastrój, charakter i odbiór dzieła, rozpoznaje różnice w nasyceniu, jasności i intensywności barw, analizuje zastosowanie barw w wybranych dziełach, samodzielnie dobiera środki wyrazu, materiały i technikę odpowiednio do zamierzonego efektu, omawia własną pracę, wskazując zastosowane rozwiązania barwne.	twórczo eksperymentuje z barwą, samodzielnie analizuje i interpretuje znaczenie oraz funkcję barwy w wybranych dziełach sztuki, świadomie wykorzystuje barwę do budowania nastroju, emocji, kontrastu lub podkreślania wybranych elementów kompozycji, twórczo łączy barwę z innymi środkami wyrazu plastycznego, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, dobierając materiały, narzędzia i technikę do zamierzonego efektu.
Barwy podstawowe i pochodne	rozpoznaje podstawowe rodzaje barw,	wymienia barwy podstawowe, rozpoznaje barwy pochodne,	wyjaśnia, czym są barwy podstawowe i pochodne, tworzy barwy pochodne poprzez odpowiednie	sprawnie tworzy i różnicuje barwy pochodne oraz złamane,	twórczo eksperymentuje z mieszaniem barw uzyskując zróżnicowane efekty plastyczne,

– barwy czyste Barwy złamane	wskazuje barwy czyste i złamane w otoczeniu oraz w wybranych dziełach sztuki, podejmuje próbę mieszania barw, wykonuje proste ćwiczenie plastyczne z wykorzystaniem poznanych barw.	odróżnia barwy czyste od złamanych, tworzy wybrane barwy pochodne przez mieszanie barw podstawowych, wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem, wykorzystując poznane barwy.	mieszanie barw podstawowych, rozpoznaje barwy czyste i złamane w otoczeniu oraz w dziełach sztuki, wyjaśnia, w jaki sposób można uzyskać barwy złamane, świadomie dobiera barwy do tematu i charakteru pracy, wykonuje kompozycję plastyczną z wykorzystaniem barw czystych i złamanych.	eksperymentuje z proporcjami mieszanych barw, uzyskując różne odcienie i nasycenia, wyjaśnia wpływ zastosowanych barw na nastrój i odbiór kompozycji, świadomie dobiera barwy, materiały, narzędzia i technikę do zamierzonego efektu, samodzielnie wykonuje staranną pracę plastyczną, omawia zastosowane rozwiązania barwne w swojej pracy.	formułuje i uzasadnia własne opinie dotyczące zastosowanych zestawień barwnych, świadomie wykorzystuje barwy czyste i złamane do budowania nastroju, kontrastu, harmonii lub podkreślania wybranych elementów kompozycji, twórczo łączy barwę z innymi środkami wyrazu plastycznego, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, odpowiednio dobierając materiały, narzędzia i technikę.
Barwy neutralne	rozpoznaje barwy neutralne w otoczeniu i wybranych dziełach sztuki, wskazuje przykłady barw neutralnych, podejmuje próbę wykorzystania ich w pracy plastycznej, wykonuje proste ćwiczenie plastyczne zgodnie z instrukcją	wymienia przykłady barw neutralnych, rozpoznaje je w otoczeniu i w wybranych dziełach sztuki, odróżnia barwy neutralne od innych barw, wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem, wykorzystując barwy neutralne.	wyjaśnia, czym są barwy neutralne, rozpoznaje i nazywa barwy neutralne w otoczeniu oraz dziełach sztuki, dobiera barwy neutralne odpowiednio do tematu i charakteru pracy, wykonuje kompozycję, świadomie wykorzystując poznane właściwości barw.	analizuje zastosowanie barw neutralnych w wybranych dziełach sztuki, wyjaśnia, jak zestawienie barw neutralnych z innymi barwami wpływa na charakter, nastrój i odbiór kompozycji, świadomie wykorzystuje barwy neutralne jako środek wyrazu plastycznego, samodzielnie dobiera środki wyrazu do zamierzonego efektu, omawia własną pracę, wskazując zastosowane rozwiązania barwne.	twórczo eksperymentuje z barwami neutralnymi, samodzielnie analizuje i interpretuje funkcję barw neutralnych w wybranych dziełach sztuki, świadomie wykorzystuje barwy neutralne do budowania nastroju, kontrastu, harmonii lub podkreślania wybranych elementów pracy, twórczo łączy barwy neutralne z innymi środkami wyrazu plastycznego, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, odpowiednio dobierając materiały, narzędzia i technikę,

					potrafi przedstawić i uzasadnić własne rozwiązania artystyczne.
II półrocze					
Barwy ciepłe i zimne	rozpoznaje barwy ciepłe i zimne, odnajduje je w otoczeniu i wybranych dziełach sztuki, podejmuje próbę wykorzystania barw ciepłych i zimnych w pracy plastycznej, wykonuje proste ćwiczenie zgodnie z instrukcją.	rozróżnia barwy ciepłe i zimne, wskazuje przykłady barw ciepłych i zimnych w otoczeniu oraz dziełach sztuki, dostrzega różnice w charakterze barw ciepłych i zimnych, wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem, wykorzystując poznane barwy.	wyjaśnia pojęcie temperatury barwy, rozpoznaje barwy ciepłe i zimne w wybranych dziełach sztuki oraz otoczeniu, dostrzega wpływ temperatury barw na nastrój i charakter kompozycji, świadomie dobiera barwy ciepłe i zimne do tematu pracy, wykonuje kompozycję, wykorzystując odpowiednie środki wyrazu plastycznego.	analizuje zastosowanie barw ciepłych i zimnych w wybranych dziełach sztuki, wyjaśnia, w jaki sposób temperatura barw wpływa na nastrój, charakter i odbiór dzieła, świadomie zestawia barwy ciepłe i zimne, uzyskując zamierzony efekt, samodzielnie dobiera środki wyrazu do tematu i zamierzonego efektu, omawia własną pracę, wskazując zastosowane rozwiązania barwne.	wyraża własne refleksje dotyczące zestawień barw ciepłych i zimnych, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę o barwach ciepłych i zimnych, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowane w niej barwy ciepłe i zimne,
Barwy kontrastowe	rozpoznaje kontrast między wybranymi barwami, odnajduje zestawienia barw kontrastowych w otoczeniu i wybranych dziełach sztuki, podejmuje próbę wykorzystania kontrastowych barw w pracy plastycznej, wykonuje proste ćwiczenie zgodnie z instrukcją.	rozpoznaje i wskazuje przykłady barw kontrastowych, odnajduje zestawienia kontrastowych barw w otoczeniu i wybranych dziełach sztuki, wykonuje pracę plastyczną zgodnie z tematem, wykorzystując kontrast barw, dostrzega, że kontrast może wpływać na wygląd i charakter kompozycji.	wymienia przykłady par barw kontrastowych, wyjaśnia, na czym polega kontrast barw, rozpoznaje zastosowanie kontrastu w wybranych dziełach sztuki i otoczeniu, świadomie dobiera barwy kontrastowe do tematu pracy, wykonuje kompozycję, wykorzystując kontrast jako środek wyrazu plastycznego.	analizuje zastosowanie kontrastu barw w wybranych dziełach sztuki, wyjaśnia, w jaki sposób kontrast wpływa na nastrój, charakter i odbiór kompozycji, świadomie wykorzystuje kontrast do podkreślania wybranych elementów pracy i przyciągania uwagi odbiorcy, eksperymentuje z różnymi zestawieniami barwnymi oraz materiałami, narzędziami i technikami, samodzielnie dobiera środki wyrazu do zamierzonego efektu,	samodzielnie analizuje i interpretuje funkcję kontrastu w wybranych dziełach sztuki, formułuje i uzasadnia własne opinie dotyczące zastosowanych zestawień barwnych, świadomie wykorzystuje kontrast do budowania napięcia, rytmu, harmonii, nastroju lub hierarchii elementów kompozycji, twórczo łączy kontrast barw z innymi środkami wyrazu plastycznego, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, odpowiednio

				omawia własną pracę i uzasadnia zastosowane rozwiązania.	dobierając materiały, narzędzia i technikę, aktywnie uczestniczy w omawianiu prac, formułując własne i uzasadnione refleksje.
Znaczenie barw	podejmuje próbę określenia wpływu wybranych barw na nastrój i samopoczucie człowieka, rozpoznaje wybrane barwy i zauważa ich znaczenie w dziełach plastycznych i otoczeniu, wykonuje proste ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	opisuje podstawowy wpływ barw na nastrój i odbiór przedstawienia, rozpoznaje i nazywa znaczenie wybranych barw w oglądanych dziełach plastycznych, podejmuje próbę wskazania symbolicznego znaczenia barw, wykonuje pracę plastyczną z wykorzystaniem odpowiednio dobranych barw.	wyjaśnia, w jaki sposób barwy mogą wpływać na nastrój, emocje i charakter dzieła, rozpoznaje i opisuje znaczenie oraz symbolikę wybranych barw w dziełach plastycznych, interpretuje wybrane elementy dzieła, odnosząc ich znaczenie do tematu i nastroju, świadomie dobiera barwy i podstawowe środki wyrazu do tematu własnej pracy.	analizuje sposób wykorzystania barw w wybranych dziełach plastycznych i wyjaśnia ich wpływ na odbiór dzieła, interpretuje symboliczne znaczenie wybranych barw, uwzględniając temat, nastrój i kontekst dzieła, świadomie i różnorodnie stosuje barwy w pracach plastycznych, dobierając środki wyrazu, materiały i technikę do zamierzonego efektu, omawia własną pracę, wskazując znaczenie zastosowanych barw.	samodzielnie interpretuje znaczenie oraz symbolikę barw w różnych dziełach plastycznych, porównuje sposoby wykorzystywania barw i dostrzega różnice w ich znaczeniu w różnych kulturach i kontekstach, formułuje i uzasadnia własne opinie dotyczące wpływu barw na emocje, nastrój i odbiór dzieła, twórczo eksperymentuje z barwami, wykorzystując je świadomie do budowania nastroju, kontrastu, harmonii lub podkreślania wybranych elementów kompozycji, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, świadomie dobierając środki wyrazu, materiały i technikę.
Walor	rozpoznaje walor jako cechę barwy związaną z jej jasnością lub ciemnością, zauważa różnice walorowe w wybranych dziełach plastycznych i otoczeniu, podejmuje próbę zastosowania różnych walorów w pracy plastycznej.	wyjaśnia pojęcie waloru, rozpoznaje różne stopnie jasności i ciemności barwy, wskazuje zestawienia walorowe w wybranych dziełach plastycznych, wykonuje pracę plastyczną z wykorzystaniem zróżnicowanych walorów.	wyjaśnia pojęcie waloru i plamy walorowej, rozpoznaje i opisuje różnice między jasnymi i ciemnymi walorami, wskazuje zestawienia walorowe w dziełach plastycznych i wyjaśnia ich znaczenie dla przedstawienia,	analizuje zastosowanie waloru w wybranych dziełach plastycznych, wyjaśnia zależność między walorem, jasnością barwy i natężeniem światła, świadomie stosuje różne stopnie jasności i ciemności barw w pracach plastycznych,	samodzielnie analizuje funkcję waloru w różnych dziełach plastycznych, interpretuje wpływ światła i zróżnicowania walorowego na przestrzeń, formę, nastrój i odbiór dzieła, świadomie wykorzystuje walor do budowania kontrastu,

			dostrzega wpływ światła na walor przedstawionych przedmiotów, świadomie dobiera walory i inne środki wyrazu do tematu własnej pracy.	eksperymentuje z walorem, dobierając odpowiednie materiały, narzędzia i technikę, omawia własną pracę, wskazując zastosowane rozwiązania walorowe.	głębi, przestrzeni i akcentowania wybranych elementów kompozycji, twórczo eksperymentuje ze stopniowaniem waloru, również w połączeniu z innymi środkami wyrazu, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę plastyczną, w której walor pełni określoną funkcję.
Faktura	rozpoznaje fakturę jako cechę powierzchni przedmiotów i materiałów, odnajduje różne faktury w otoczeniu, naturze i wybranych dziełach plastycznych, podejmuje próbę przedstawienia faktury w pracy plastycznej.	wyjaśnia pojęcie faktury, rozpoznaje i opisuje podstawowe rodzaje faktur, np. gładką, szorstką, chropowatą, lśniącą, wskazuje różne faktury w otoczeniu, naturze i dziełach plastycznych, wykonuje frotaż lub inne ćwiczenie pozwalające uzyskać zróżnicowaną fakturę,	wyjaśnia pojęcie faktury i rozpoznaje jej różnorodne rodzaje, opisuje faktury występujące w naturze, przedmiotach i dziełach plastycznych, wykorzystuje fakturę jako środek wyrazu w pracy plastycznej, świadomie dobiera materiały, narzędzia i technikę do uzyskania zamierzonego efektu.	analizuje sposób wykorzystania faktury w wybranych dziełach plastycznych i wyjaśnia jej wpływ na wygląd oraz odbiór dzieła, rozpoznaje faktury rzeczywiste i przedstawione oraz wyjaśnia różnicę między nimi, dostrzega i opisuje faktury występujące w naturze i otoczeniu, eksperymentuje z różnymi materiałami i sposobami uzyskiwania faktury, w tym z frotażem, świadomie wykorzystuje fakturę do budowania charakteru, różnorodności i wyrazistości kompozycji, omawia własną pracę, wskazując zastosowane rozwiązania fakturowe.	samodzielnie i twórczo analizuje funkcję faktury w różnych dziełach plastycznych, interpretuje znaczenie faktury dla charakteru, nastroju i odbioru dzieła, porównuje faktury rzeczywiste i przedstawione oraz dostrzega sposoby ich wykorzystania przez artystów, twórczo eksperymentuje z fakturą, łącząc różne materiały, narzędzia i techniki, świadomie wykorzystuje fakturę w połączeniu z kolorem, linią, kształtem i innymi środkami wyrazu, samodzielnie planuje i realizuje oryginalną pracę, w której faktura pełni określoną funkcję.

Plastyka

Klasa 5

Pierwsze półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca** **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Kontrast	wskazuje kontrasty: barw, linii, wielkości, waloru, kształtu, faktury w sztuce, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	wymienia pary barw kontrastowych, wykonuje ćwiczenia plastyczne, stosując wskazane techniki, narzędzia i materiały.	wyjaśnia pojęcie kontrast w sztuce, wskazuje kontrasty: linii, wielkości, waloru, kształtu, faktury, wymienia pary barw kontrastowych, wykonuje ćwiczenie plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	wskazuje różnorodne kontrasty na reprodukcjach dzieł sztuki zamieszczonych w podręczniku, starannie wykonuje ćwiczenie plastyczne, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatnie do tematu.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku i wskazuje różnorodne kontrasty, omawia wybrane reprodukcje dzieł sztuki, biorąc pod uwagę różne kontrasty, twórczo i starannie realizuje ćwiczenia plastyczne, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatnie do tematu, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Kompozycja	Rozróżnia w otoczeniu kompozycje stworzone przez naturę od tych, które stworzył człowiek, wykonuje wskazane ćwiczenie.	wyjaśnia, czym jest kompozycja, wykonuje wskazane ćwiczenie, stosując wskazane techniki, narzędzia i materiały.	rozpoznaje na reprodukcjach w podręczniku lub w naturze oraz opisuje kompozycje stworzone przez naturę i te stworzone przez człowieka, tworzy kompozycję .nakrycie i dekorację stołu.	ogląda film i reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku i wyraża własne opinie i emocje, tworzy różnorodne kompozycje, np. nakrycie i dekorację stołu.	uważnie ogląda film i reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku i wyraża własne opinie, odczucia i emocje, omawia wybrane reprodukcje dzieł sztuki, biorąc pod uwagę różne rodzaje kompozycji, w twórczy sposób stosuje różnorodne kompozycje we własnych działaniach plastycznych, korzysta z przekazów

					medialnych oraz stosuje ich wytwory w swojej działalności .wykonuje fotografie różnych rodzajów kompozycji i aktywnie uczestniczy w ich omawianiu.
Kompozycja otwarta i zamknięta	Rozpoznaje w dziełach sztuki kompozycje otwartą i zamkniętą, tworzy wskazaną kompozycję.	wskazuje kompozycje otwarte i zamknięte na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach natury zamieszczonych w podręczniku, tworzy kompozycje otwarte i zamknięte.	wyjaśnia pojęcia: kompozycja otwarta, kompozycja zamknięta, wykorzystuje wiedzę o kompozycji zamkniętej i otwartej, tworząc własne prace plastyczne.	•wskazuje różnice pomiędzy kompozycją otwartą a zamkniętą, ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje otwarte i zamknięte i je omawia, wykonuje ćwiczenie plastyczne, wykorzystując wiedzę o kompozycji oraz stosując narzędzia i materiały adekwatnie do tematu.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje otwarte i zamknięte i je omawia, tworzy prace plastyczne z wyobraźni, stosując kompozycje otwarte i zamknięte, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowaną w niej kompozycję, wykorzystuje narzędzia komputerowych programów graficznych do tworzenia własnych prac plastycznych.
Kompozycja statyczna i dynamiczna	rozpoznaje kompozycje statyczne i dynamiczne na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach natury zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenie plastyczne.	wskazuje kompozycje statyczne i dynamiczne na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach natury zamieszczonych w podręczniku, tworzy prace plastyczne .kompozycje statyczne i dynamiczne zgodnie z tematem.	wyjaśnia pojęcia: kompozycja statyczna, kompozycja dynamiczna, wykorzystuje wiedzę na temat kompozycji statycznej i dynamicznej, tworząc własne prace plastyczne.	wskazuje różnice pomiędzy kompozycją statyczną a dynamiczną, ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje statyczne i dynamiczne i je omawia, wykonuje ćwiczenie plastyczne, wykorzystując wiedzę o różnych rodzajach kompozycji oraz stosując	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje statyczne i dynamiczne i je omawia, tworzy prace plastyczne z wyobraźni, stosując kompo zycje statyczne i dynamiczne, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowaną w niej

				narzędzia i materiały adekwatnie do tematu.	kompozycję, wykorzystuje narzędzia komputerowych programów graficznych do tworzenia własnych prac plastycznych, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Kompozycja rytmiczna i symetryczna	odnajduje kompozycje rytmiczne i symetryczne na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach natury zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	wskazuje kompozycje rytmiczne i symetryczne na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach natury zamieszczonych w podręczniku, tworzy prace plastyczne .kompozycje rytmiczne i symetryczne zgodnie z tematem.	wyjaśnia pojęcia: kompozycja rytmiczna, kompozycja symetryczna, wykorzystuje wiedzę na temat kompozycji statycznej i dynamicznej, tworząc własne prace plastyczne.	wskazuje różnice pomiędzy kompozycją statyczną a dynamiczną, ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje rytmiczne i symetryczne i je omawia, wykonuje ćwiczenie plastyczne, wykorzystując wiedzę o różnych rodzajach kompozycji oraz stosując narzędzia i materiały adekwatnie do tematu.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki i zdjęcia zamieszczone w podręczniku, odnajduje na nich kompozycje rytmiczne i symetryczne i je omawia, tworzy prace plastyczne z wyobraźni, stosując kompo zycje rytmiczne i symetryczne, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowaną w niej kompozycję, wykorzystuje narzędzia komputerowych programów graficznych do tworzenia własnych prac plastycznych, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Bryła	wskazuje bryły w swoim otoczeniu, na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, próbuje konstruować formę przestrzenną zgodnie ze wskazówkami nauczyciela.	wyjaśnia pojęcie bryły jako formy posiadającej trzy wymiary: wysokość, szerokość i głębokość, konstruuje formę przestrzenną, starając się urozmaicać jej formę, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	wymienia bryłę jako główny środek wyrazu artystycznego w rzeźbie i architekturze, wskazuje bryły w swoim otoczeniu, na reprodukcjach dzieł sztuki, zdjęciach przedmiotów użytkowych i natury zamieszczonych w podręczniku, konstruuje formę przestrzenną,	wyjaśnia, na czym polega rola brył jako elementów kształtowania przestrzeni, odnajduje bryły w swoim otoczeniu, na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykorzystuje wiedzę o bryle, tworząc własne prace plastyczne oraz stosując	uważnie ogląda różnorodne bryły zamieszczone na zdjęciach w podręczniku i wyraża własne refleksje i opinie na ich temat, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę o bryłach, starannie konstruuje formę

			wykorzystując wiedzę o bryłach.	narzędzia i materiały adekwatnie do tematu.	przestrzenną, wykorzystując wiedzę na temat brył, korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich wytwory w swojej działalności .wykonuje zdjęcia przedsta wiające różne przedmioty.
Drugie półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca Uczeń:**	**Dostateczna Uczeń:**	**Dobra Uczeń:**	**Bardzo dobra Uczeń:**	**Celująca Uczeń:**
Światłocień	dostrzega światłocień na reprodukcjach dzieł sztuki zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenie plastyczne, podejmując próby zastosowania światłocienia.	odnajduje światłocień w swoim otoczeniu, na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenie plastyczne, próbując zastosować światłocień.	wyjaśnia pojęcie światłocień, odnajduje światłocień w swoim otoczeniu, na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wymienia witraż jako dzieło, w którym światło współtworzy obraz, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	opisuje rolę światła w malarstwie, wykorzystuje wiedzę o światłocieniu, tworząc własne prace plastyczne w różnorodnych technikach.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku i wyraża własne refleksje dotyczące roli światłocienia, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę o światłocieniu, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowany w niej światłocień, wykonuje fotografie twarzy oświetlonych światłem naturalnym i sztucznym, porównuje obydwie fotografie aktywnie uczestnicząc w ich omawianiu, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.

Sztuka ludowa	wskazuje wytwory sztuki ludowej przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenie plastyczne.	opisuje wytwory sztuki ludowej przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	odczytuje na mapie tradycyjne regiony Polski i wskazuje stroje ludowe, wskazuje inspiracje dla dzieł sztuki ludowej, opisuje wytwory sztuki ludowej przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	wyjaśnia pojęcie mała ojczyzna, odczytuje na mapie tradycyjne regiony Polski i opisuje stroje ludowe, wykonuje różnorodne prace plastyczne inspirowane polską sztuką ludową.	uważnie ogląda film i zdjęcia sztuki ludowej zamieszczone w podręczniku, wyraża własne odczucia i opinie na ich temat, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne inspirowane sztuką ludową, omawia własną pracę plastyczną, wskazując zastosowane w niej inspiracje sztuką ludową, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Rękodzieło ludowe	wskazuje wytwory rękodzieła ludowego i rzemiosła artystycznego przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	opisuje wytwory dzieła rękodzieła ludowego i rzemiosła artystycznego przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem	odróżnia haft od wycinanki, wskazuje wyroby wikliniarskie i garncarskie, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	rozróżnia wytwory rękodzieła ludowego od rzemiosła artystycznego, ogląda zamieszczone w pod ręczniku zdjęcia przedsta wiające rękodzieło ludowe i rzemiosło artystyczne, wyraża własne opinie na ich temat, rozpoznaje i wskazuje cechy charakterystyczne stylu podhalańskiego, wykorzystuje wiedzę na temat rękodzieła ludowego i rzemiosła artystycznego, tworząc własne prace plastyczne w różnorodnych technikach oraz stosując narzędzia i materiały adekwatnie do tematu.	wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy wyrobami rękodzieła ludowego a wytwo rami rzemiosła artystycznego, uważnie ogląda zamieszczone w podręczniku zdjęcia przedstawiające rękodzieło ludowe i rzemiosło artystyczne, wyraża własne opinie na ich temat, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę na temat rękodzieła ludowego i rzemiosła artystycznego, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowane w niej motywy sztuki ludowej.
Rzeźba, malarstwo, budownictwo ludowe	wskazuje rzeźby, malarstwo i budownictwo ludowe przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku,	opisuje rzeźby, malarstwo i budownictwo ludowe przedstawione na zdjęciach zamieszczonych	rozpoznaje zabytki budownictwa ludowego, odnajduje inspiracje sztuką ludową na reprodukcjach dzieł	wyjaśnia pojęcie etnografia, wymienia miejsca gromadzenia zbiorów sztuki ludowej, wykorzystuje wiedzę	uważnie ogląda zdjęcia rzeźby, malarstwa, budownictwa ludowego zamieszczone w podręczniku, wyraża własne

	wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	sztuki zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	o sztuce ludowej, tworząc własne prace plastyczne w różnorodnych technikach.	odczucia i opinie na ich temat, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne inspirowane sztuką ludową, omawia własną pracę plastyczną, wskazując zastosowane w niej inspiracje sztuką ludową, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Kultury świata	wskazuje wytwory charakterystyczne dla poszcze gólnych kultur i regionów świata przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	opisuje wytwory charakterystyczne dla poszczególnych kultur i regionów świata przedstawione na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	rozpoznaje na reprodukcjach i zdjęciach w podręczniku dzieła wywodzące się z: kultury arabsko-muzułmańskiej, kultury krajów Azji, kultury Indian, kultury Aborygenów, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	wyjaśnia pojęcie rdzenna ludność danego obszaru, patrząc na reprodukcje i zdjęcia w podręczniku charakteryzuje dzieła wywodzące się z: kultury arabsko-muzułmańskiej, kultury krajów Azji, kultury Indian, kultury Aborygenów, wykorzystuje wiedzę na temat poszczególnych kultur świata, tworząc własne prace plastyczne w różnorodnych technikach.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki z różnych regionów świata zamieszczone w podręczniku, wyraża własne odczucia i opinie na ich temat, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę o kulturach świata, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając inspiracje sztuką z różnych regionów świata.
Teatr	wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	wskazuje, jakie dziedziny sztuki łączą się w przedstawieniu teatralnym, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	wskazuje, jakie dziedziny sztuki łączą się w przedstawieniu teatralnym, odpowiada, gdzie powstał teatr europejski, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	wskazuje, jakie dziedziny sztuki łączą się w przedstawieniu teatralnym, wymienia specjalności osób przygotowujących spektakl teatralny, wskazuje, gdzie powstał teatr europejski, wymienia rodzaje lalek teatralnych, wykorzystuje wiedzę na temat teatru, tworząc własne prace	uważnie ogląda zdjęcia zamieszczone w podręczniku i wyraża własne odczucia i opinie dotyczące teatru, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę na temat teatru, korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich wytwory w swojej działalności .wykonuje fotografie teatru

				plastyczne.	cieni i aktywnie uczestniczy w ich omawianiu.
Litera	wyjaśnia pojęcia litera i alfabet na podstawie zdjęć zamieszczonych w podręczniku, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne.	wyjaśnia pojęcia litera i alfabet, wykonuje ćwiczenia plastyczne zgodnie z tematem.	wyjaśnia pojęcia: litera, alfabet, kaligrafia, inicjał, edytor tekstu, wykonuje ćwiczenia plastyczne, dostosowując środki wyrazu do tematu pracy.	wskazuje, kiedy powstał alfabet łaciński, wykorzystuje wiedzę na temat litery i plakatu, tworząc własne prace plastyczne.	uważnie ogląda film i zdjęcia zamieszczone w podręczniku i wyraża własne odczucia i opinie dotyczące sztuki plakatu i liternictwa, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, wykorzystując wiedzę na temat liternictwa, wykorzystuje narzędzia komputerowych programów graficznych do tworzenia własnych prac plastycznych.

Klasa 6

Pierwsze półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca** **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Jak pokazać przestrzeń na płaszczyźnie?	• wyjaśnia pojęcie perspektywa • wykonuje pracę plastyczną, próbując stosować wskazany sposób przedstawiania przestrzeni na płaszczyźnie	• wskazuje na reprodukcjach sposoby przedstawiania przestrzeni: rzędowość, pasowość, kulisowość, • wykonuje ćwiczenia plastyczne na zadany temat, podejmując próby zastosowania podanych sposobów przedstawiania przestrzeni na płaszczyźnie	• wymienia główne elementy sposobów przedstawiania przestrzeni: rzędowości, pasowości, kulisowości, • tworzy ćwiczenia plastyczne na płaszczyźnie, wykorzystując wiedzę o sposobach przedstawiania przestrzeni na płaszczyźnie	• odnajduje w dziełach sztuki i charakteryzuje różne sposoby przedstawiania przestrzeni: rzędowość, pasowość, kulisowość, • starannie tworzy różnorodne ćwiczenia plastyczne na płaszczyźnie, wykorzystując wiedzę o sposobach przedstawiania przestrzeni na	• w twórczy sposób stosuje poszczególne rodzaje sposobów przedstawiania przestrzeni na płaszczyźnie we własnych działaniach plastycznych • omawia wybrane reprodukcje dzieł sztuki, biorąc pod uwagę różne sposoby przedstawiania przestrzeni na płaszczyźnie

				płaszczyźnie	• korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich wytwory w swojej działalności - wykonuje starannie i twórczo dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Perspektywa linearna i aksonometryczna	- wskazuje dzieła sztuki, w których zastosowano perspektywę linearną - wykonuje szkic stosując zasady perspektywy zbieżnej	- wskazuje dzieła sztuki, w których zastosowano perspektywę linearną i powietrzną - wykonuje rysunek stosując zasady perspektywy zbieżnej	• definiuje pojęcie perspektywa linearna/ zbieżna, perspektywa powietrzna - wskazuje różnice między perspektywą zbieżną a perspektywą zlotu ptaka wykonuje rysunek poprawnie stosując zasady perspektywy zbieżnej	• definiuje pojęcie perspektywa linearna/ zbieżna, perspektywa powietrzna wskazuje różnice między perspektywą zbieżną a perspektywą zlotu ptaka potrafi powiedzieć w jakim celu stosuje się aksonometrię wykonuje rysunek i pracę malarską poprawnie stosując zasady perspektywy zbieżnej i powietrznej	• definiuje pojęcie perspektywa linearna/ zbieżna, perspektywa powietrzna wskazuje różnice między perspektywą zbieżną a perspektywą zlotu ptaka potrafi powiedzieć w jakim celu stosuje się aksonometrię wykonuje rysunek i pracę malarską poprawnie stosując zasady perspektywy zbieżnej i powietrznej wykonuje starannie i twórczo dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Jak mówić o sztuce?	• stosuje podstawowe środki wyrazu we własnej pracy plastycznej	wyjaśnia, dlaczego warto znać język sztuki • stosuje podstawowe środki wyrazu we własnej pracy plastycznej	wyjaśnia, dlaczego warto znać język sztuki • stosuje różne środki wyrazu we własnej pracy plastycznej, używając rozmaitych narzędzi,	wyjaśnia, dlaczego warto znać język sztuki • stosuje różne środki wyrazu we własnej pracy plastycznej, używając rozmaitych narzędzi, w tym fotografii i komputerowych programów graficznych • wymienia czynniki, które mają wpływ na wygląd dzieła (epoka, w której żyje artysta, miejsce zamieszkania, indywidualny styl)	wyjaśnia, dlaczego warto znać język sztuki • stosuje różne środki wyrazu we własnej pracy plastycznej, używając rozmaitych narzędzi, w tym fotografii i komputerowych programów graficznych • wymienia czynniki, które mają wpływ na wygląd dzieła (epoka, w której żyje artysta, miejsce zamieszkania, indywidualny styl) • wyjaśnia pojęcia styl i epoka wykonuje starannie i twórczo

					dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Rysunek Z warsztatu rysownika Rysunek na tle epok Opis rysunku Wykonanie ćwiczeń plastycznych rysunkowych	• definiuje rysunek jako dziedzinę sztuki, w której linia jest głównym środkiem wyrazu artystycznego • wykonuje wskazane ćwiczenia rysunkowe • wyraża własne opinie na temat oglądanych rysunków	• rozpoznaje na reprodukcjach szkic rysunkowy • tworzy szkice rysunkowe • tworzy prace rysunkowe, stosując różne techniki • tworzy prosty opis wskazanego obrazu	• charakteryzuje i tworzy komiks • stosuje różnorodne techniki i narzędzia rysunkowe we własnych ćwiczeniach rysunkowych, adekwatnie do tematu • opisuje rysunek, stosując elementy języka sztuki	• wyjaśnia istotę rysunku satyrycznego i karykatury • analizuje rysunek, stosując język sztuki • starannie wykonuje ćwiczenia rysunkowe, stosując różnorodne techniki i narzędzia	• analizuje na podstawie materiału ilustracyjnego rozwój rysunku na tle epok • korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich środki w swojej działalności: wykorzystuje narzędzia rysunkowe komputerowych programów graficznych we własnych pracach plastycznych wykonuje starannie i twórczo dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Drugie półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca Uczeń:**	**Dostateczna Uczeń:**	**Dobra Uczeń:**	**Bardzo dobra Uczeń:**	**Celująca Uczeń:**
Malarstwo Tematy w malarstwie. Z warsztatu artysty malarza. Malarstwo na tle epok. Opis dzieła malarskiego Wykonanie ćwiczeń plastycznych - malarskich	• rozróżnia malarstwo przedstawiające i nieprzedstawiające • wyraża własne opinie na temat oglądanych obrazów • próbuje wykonać wskazane ćwiczenia z zakresu malarstwa	• definiuje pojęcie malarstwa jako dziedziny sztuki, gdzie istotą przekazu jest głównie plama barwna • wymienia narzędzia malarza: sztalugę, paletę, pędzle, farby, papier, płótno, deskę • wyjaśnia, na czym polega technika kolażu i mozaiki • wykonuje kolaż • tworzy prosty opis wskazanego obrazu	• rozróżnia i stosuje techniki malarskie: akwarelę, temperę, plakatówkę, malarstwo olejne, pastel, mozaikę • rozpoznaje na obrazach najbardziej popularne tematy: portret, pejzaż, martwą naturę, scenę rodzajową, religijną, historyczną, • tworzy prace malarskie, stosując różnorodne materiały adekwatnie do tematu • opisuje obraz, stosując	• analizuje dzieła malarskie, stosując język sztuki • starannie wykonuje ćwiczenia malarskie, stosując różnorodne techniki i narzędzia z zakresu warsztatu malarza • swobodnie opisuje obraz, wskazując elementy języka sztuki • wykorzystuje fotografię do utrwalenia stworzonych „żywych obrazów”	• analizuje na podstawie materiału ilustracyjnego rozwój malarstwa na tle epok • korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich środki w swojej działalności: realizuje różnorodne ćwiczenia plastyczne, wykorzystując techniki malarskie, w tym komputerowe programy graficzne • twórczo inspiruje się dziełami sztuki, tworząc „żywe obrazy”

			elementy języka sztuki		- wykonuje starannie i twórczo dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Rzeźba Z warsztatu artysty rzeźbiarza. Rzeźba na tle epok Opis dzieła rzeźbiarskiego Wykonanie ćwiczeń plastycznych - rzeźbiarskich	• wymienia materiały i narzędzia rzeźbiarskie: glina, kamień, drewno, metal, dłuto • wyraża własne opinie na temat oglądanych rzeźb • próbuje wykonać wskazane ćwiczenia z zakresu rzeźby	• definiuje pojęcie rzeźby jako dzieła sztuki oglądanego w trzech wymiarach, pojęcia płaskorzeźby jako dzieła rzeźbiarskiego na płaszczyźnie • tworzy prosty opis wskazanej rzeźby • wykonuje ćwiczenia z zakresu rzeźby	• rozróżnia rodzaje rzeźb: posąg, pomnik, forma przestrzenna • tworzy prace rzeźbiarskie, stosując różnorodne materiały adekwatnie do tematu • opisuje rzeźbę, stosując elementy języka sztuki	• analizuje rzeźbę, stosując język sztuki • starannie wykonuje ćwiczenia rzeźbiarskie, stosując techniki z zakresu warsztatu rzeźbiarza	• analizuje na podstawie materiału ilustracyjnego rozwój rzeźby na tle epok • korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich wytwory • wyszukuje informacje na temat rzeźby • w twórczy sposób stosuje poszczególne techniki i narzędzia rzeźbiarskie we własnych pracach plastycznych - wykonuje starannie i twórczo dodatkowe zadania i ćwiczenia plastyczne
Architektura Z warsztatu architekta Architektura wnętrz i ogrodów Architektura na tle epok Opis dzieła architektury Wykonanie ćwiczeń plastycznych	• wylicza zabytki architektury w swoim regionie • wymienia materiały budowlane: kamień, cegła, metal, beton, szkło • próbuje wykonać wskazane ćwiczenia z zakresu projektowania architektury	• wyjaśnia pojęcie architektury jako dyscypliny sztuki uwzględniającej projektowanie, a następnie wznoszenie budowli • wykonuje ćwiczenia z zakresu architektury • tworzy prosty opis wskazanej budowli	• klasyfikuje typy architektury ze względu na funkcje: mieszkalna, sakralna, użyteczności publicznej • omawia warsztat architekta • wymienia sposoby wykonania projektu: rysunek, makieta, projekt komputerowy • wykonuje projekty, stosując techniki z zakresu warsztatu architekta adekwatnie do tematu • opisuje dzieło architektury, stosując elementy języka sztuki	• opisuje zasady tworzenia dzieł architektury: funkcjonalność, planowanie przestrzeni • rozpoznaje dziedziny architektury: architektura wnętrz, krajobrazu, urbanistyka • analizuje dzieło architektury, stosując język sztuki • starannie wykonuje różnorodne projekty, stosując techniki z zakresu warsztatu architekta	• analizuje na podstawie materiału ilustracyjnego rozwój architektury na tle epok • korzysta z przekazów medialnych oraz stosuje ich wytwory w swojej działalności: wyszukuje informacje na temat architektury, twórczo stosuje fotografię i komputerowe programy graficzne do tworzenia projektów

Klasa 7

Pierwsze półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca** **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Grafika Z warsztatu artysty grafika	definiuje grafikę artystyczną jako dyscyplinę sztuki wykonuje wskazane ćwiczenie z zakresu grafiki artystycznej.	wyjaśnia proces tworzenia grafiki: projekt, wykonanie matrycy, drukowanie, wykonuje ćwiczenie z zakresu grafiki artystycznej, stosując wskazane narzędzia.	wyjaśnia proces tworzenia grafiki: projekt, wykonanie matrycy, drukowanie, wykonuje ćwiczenie z zakresu grafiki artystycznej, stosując wskazane narzędzia.	rozróżnia techniki graficzne: druk wklęsły (miedzioryt), wypukły (linoryt, drzeworyt) i płaski (litografia) oraz serigrafia; wyjaśnia proces tworzenia grafiki: projekt, wykonanie matrycy, drukowanie, wykonuje ćwiczenie z zakresu grafiki artystycznej, stosując adekwatne narzędzia.	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku dla klasy 7 przy temacie „Grafika” i wyraża własną opinię na temat grafiki artystycznej, rozróżnia techniki graficzne: druk wklęsły (miedzioryt), wypukły (linoryt, drzeworyt) i płaski (litografia) oraz serigrafia; wyjaśnia proces tworzenia grafiki: projekt, wykonanie matrycy, drukowanie, twórczo i starannie realizuje ćwiczenia plastyczne, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatnie do tematu, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Grafika na tle epok Opis grafiki	wykonuje prosty opis grafiki.	podejmuje próbę wyrażenia własnego zdania na temat oglądanych grafik, tworzy opis wskazanej grafiki.	podejmuje próbę wyrażenia własnego zdania na temat oglądanych grafik, tworzy opis wskazanej grafiki.	ogląda reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku dla klasy 7 przy tematach „Grafika na tle epok” i „Opis grafiki” oraz wyraża własną opinię na temat	uważnie ogląda reprodukcje dzieł sztuki zamieszczone w podręczniku dla klasy 7 przy tematach „Grafika w dziejach sztuki” i „Opis grafiki” oraz wyraża własną opinię na temat

				oglądanych grafik, opisuje grafikę, stosując język sztuki.	oglądanych grafik, analizuje i opisuje grafikę, stosując język sztuki.
Grafika użytkowa	potrafi wyjaśnić praktyczny charakter grafiki użytkowej, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne z zakresu grafiki użytkowej.	potrafi wyjaśnić praktyczny charakter grafiki użytkowej, definiuje znak graficzny jako obraz pojęcia, informację, wykonuje wskazane ćwiczenia plastyczne z zakresu grafiki użytkowej.	wyjaśnia praktyczny charakter grafiki użytkowej, definiuje znak graficzny, logo i logotyp jako obraz pojęcia, informację, opisuje plakat jako kompozycję obrazu i słowa, stosuje różnorodne techniki i narzędzia we własnych pracach z zakresu grafiki użytkowej adekwatnie do tematu.	wyjaśnia praktyczny charakter grafiki użytkowej, definiuje znak graficzny, logo i logotyp jako obraz pojęcia, informację, opisuje plakat jako kompozycję obrazu i słowa, omawia różne funkcje billboardów, stosuje różnorodne techniki i narzędzia we własnych pracach z zakresu grafiki użytkowej adekwatnie do tematu.	wyjaśnia praktyczny charakter grafiki użytkowej, definiuje znak graficzny, logo i logotyp jako obraz pojęcia, informację, opisuje plakat jako kompozycję obrazu i słowa, omawia różne funkcje billboardów, twórczo i starannie realizuje ćwiczenia plastyczne, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatnie do tematu, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Fotografia Użytkowe funkcje fotografii Opis fotografii	wykonuje fotografię na zadany temat, tworzy kolaż fotograficzny.	wykonuje fotografie, •wykonuje reportaż fotograficzny, pracując w zespole, tworzy prosty opis wskazanej fotografii, tworzy kolaż fotograficzny.	wyjaśnia funkcje różnych rodzajów fotografii: artystycznej, reportażu, naukowej, reklamowej, formułuje własną opinię na temat oglądanych fotografii, wyjaśnia funkcje różnych rodzajów fotografii: artystycznej, reportażu, naukowej, reklamowej, wykonuje fotografie, wykonuje reportaż fotograficzny, pracując w zespole, opisuje fotografię, stosując elementy języka sztuki, tworzy kolaż fotograficzny.	wskazuje elementy świadczące o tym, że fotografia artystyczna jest dziedziną sztuki, wyjaśnia funkcje różnych rodzajów fotografii: artystycznej, reportażu, naukowej, reklamowej, wyraża własne zdanie na temat oglądanych fotografii, opisuje fotografię, stosując elementy języka sztuki, wykonuje fotografie, wykonuje reportaż fotograficzny, pracując w zespole, tworzy kolaż fotograficzny.	wyjaśnia funkcje różnych rodzajów fotografii: artystycznej, reportażu, naukowej, reklamowej, wyjaśnia podstawowe różnice między różnymi rodzajami aparatów fotograficznych, wskazuje elementy świadczące o tym, że fotografia artystyczna jest dziedziną sztuki, wyraża własne zdanie na temat oglądanych fotografii, analizuje i opisuje fotografię, stosując język sztuki, wykonuje reportaż fotograficzny, pracując w zespole,

					wykonuje fotografie, stosując w sposób oryginalny i twórczy elementy języka sztuki, twórczo wykorzystuje graficzne programy komputerowe do opracowywania fotografii, omawia wykonane przez siebie fotografie.
Drugie półrocze					
Wymagania na poszczególne oceny					
Temat lekcji	**Dopuszczająca** **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Film Jak powstaje film Gatunki filmowe	rozróżnia gatunki filmowe, wykonuje plakat do wybranego filmu.	wyjaśnia pojęcie filmu, rozróżnia gatunki filmowe, wykonuje plakat do wybranego filmu.	wyjaśnia pojęcie filmu, rozróżnia gatunki filmowe, opisuje czynności, które podczas pracy nad filmem wykonują: scenograf, scenarzysta, operator, reżyser, kostiumolog, charakteryzator, kompozytor muzyki, wykonuje plakat do filmu ze świadomością roli obrazu i tekstu, stosując wskazane techniki i narzędzia adekwatnie do tematu.	wyjaśnia pojęcie filmu, rozróżnia gatunki filmowe, opisuje funkcje kamery i projektora, opisuje czynności, które podczas pracy nad filmem wykonują: scenograf, scenarzysta, operator, reżyser, kostiumolog, charakteryzator, kompozytor muzyki, starannie wykonuje plakat do filmu ze świadomością roli obrazu i tekstu, stosując wskazane techniki i narzędzia adekwatnie do tematu.	wyjaśnia pojęcie filmu, rozróżnia gatunki filmowe, opisuje funkcje kamery i projektora, opisuje czynności, które podczas pracy nad filmem wykonują: scenograf, scenarzysta, operator, reżyser, kostiumolog, charakteryzator, kompozytor muzyki, wykonuje plakat do filmu ze świadomością roli obrazu i tekstu, stosując wskazane techniki i narzędzia adekwatnie do tematu, wykonuje animację lub prezentację na temat ulubionego filmu, twórczo i starannie wykonuje plakat do filmu ze świadomością roli obrazu i

					tekstu, stosując wskazane techniki i narzędzia adekwatnie do tematu, omawia własny projekt plakatu, uwzględniając zastosowane w niej elementy przekazu, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Sztuka użytkowa	potrafi wyjaśnić pojęcie funkcjonalności, wykonuje projekty przedmiotów użytkowych, pracując w zespole.	potrafi wyjaśnić pojęcie funkcjonalności, rozróżnia na ilustracjach wytwory wzornictwa przemysłowego od wyrobów rzemiosła artystycznego, wykonuje projekty przedmiotów użytkowych, pracując w zespole.	wyjaśnia pojęcie funkcjonalności, rozróżnia na ilustracjach wytwory wzornictwa przemysłowego od wyrobów rzemiosła artystycznego, wskazuje komputer jako narzędzie do projektowania przedmiotów, opisuje praktyczne i estetyczne funkcje sztuki użytkowej, realizuje projekty przedmiotów użytkowych, stosując narzędzia, materiały i techniki adekwatnie do tematu.	wyjaśnia pojęcie funkcjonalności, rozróżnia na ilustracjach wytwory wzornictwa przemysłowego od wyrobów rzemiosła artystycznego, wskazuje komputer jako narzędzie do projektowania przedmiotów, opisuje praktyczne i estetyczne funkcje sztuki użytkowej, wyjaśnia pojęcie designu, potrafi wytłumaczyć, na czym polega nurt ekologiczny w designie, interpretuje modę jako popularny element kultury, starannie wykonuje ćwiczenia z zakresu projektowania przedmiotów, stosując różnorodne techniki i narzędzia.	wyjaśnia pojęcie funkcjonalności, rozróżnia na ilustracjach wytwory wzornictwa przemysłowego od wyrobów rzemiosła artystycznego, wskazuje komputer jako narzędzie do projektowania przedmiotów, opisuje praktyczne i estetyczne funkcje sztuki użytkowej, wyjaśnia pojęcie designu, potrafi wytłumaczyć, na czym polega nurt ekologiczny w designie, interpretuje modę jako popularny element kultury, uważnie ogląda i wyraża własne refleksje dotyczące wyglądu i funkcjonalności przedmiotów użytkowych na zdjęciach zamieszczonych w podręczniku dla klasy 7 przy temacie „Sztuka użytkowa”, wyszukuje informacje na temat designu oraz przykłady designu w internecie,

					twórczo i starannie wykonuje projekty przedmiotów, stosując różnorodne techniki i materiały, w tym materiały ekologiczne i programy komputerowe, omawia własną pracę plastyczną, uwzględniając zastosowane w niej rozwiązania plastyczne.
Nowe oblicza sztuki	oglądając reprodukcje w podręczniku do klasy 7 zamieszczone przy temacie „Nowe oblicza sztuki”, wyjaśnia pojęcie asamblaż, instalacja, przedmiot gotowy (ready made), land art, realizuje własne prace plastyczne, inspirując się poznanymi nurtami.	wyjaśnia pojęcia: asamblaż, instalacja, przedmiot gotowy (ready made), land art, realizuje własne prace plastyczne, inspirując się poznanymi nurtami.	wyjaśnia pojęcia: asamblaż, instalacja, przedmiot gotowy (ready made), land art, potrafi wskazać różnice pomiędzy happeningiem a performance’em, realizuje własne prace plastyczne, inspirując się poznanymi nurtami.	wyjaśnia pojęcia: asamblaż, instalacja, przedmiot gotowy (ready made), land art, wyraża własne opinie dotyczące zjawisk w sztuce współczesnej, potrafi wskazać różnice pomiędzy happeningiem a performance’em, starannie realizuje własne prace plastyczne, inspirując się poznanymi nurtami.	uważnie ogląda i wyraża własne refleksje dotyczące instalacji, land artu, asamblażu, przedmiotu gotowego (ready made), zamieszczonych na reprodukcjach dzieł sztuki w podręczniku dla klasy 7 przy temacie „Nowe oblicza sztuki”, potrafi wskazać różnice pomiędzy happeningiem a performance’em, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, inspirując się poznanymi nurtami, omawia własne prace plastyczne, uwzględniając zastosowane w nich symbole i środki wyrazu plastycznego, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Sztuka ulicy	rozróżnia na ilustracjach prace wykonane w technice graffiti, szablonu, wlepki, wykonuje projekt graffiti, pracując w zespole.	rozróżnia na ilustracjach prace wykonane w technice graffiti, szablonu, wlepki, wyjaśnia pojęcie sztuki ulicy, potrafi zastosować we własnych pracach plastycznych	rozróżnia na ilustracjach prace wykonane w technice graffiti, szablonu, wlepki, wyjaśnia pojęcie sztuki ulicy, potrafi zastosować we własnych pracach plastycznych	charakteryzuje prace wykonane w technice graffiti, szablonu, wlepki, wyjaśnia pojęcie sztuki ulicy, starannie realizuje własne prace plastyczne, stosując techniki	charakteryzuje prace wykonane w technice graffiti, szablonu, wlepki, wyjaśnia pojęcie sztuki ulicy, uważnie ogląda, wyraża własne refleksje dotyczące sztuki ulicy

		techniki szablonu, graffiti i wlepki.	techniki szablonu, graffiti i wlepki.	szablonu, graffiti i wlepki.	na reprodukcjach dzieł sztuki i zdjęciach zamieszczonych w podręczniku dla klasy 7 przy temacie „Sztuka ulicy”, twórczo i starannie realizuje własne prace plastyczne, stosując techniki szablonu, graffiti i wlepki, omawia własne prace plastyczne.
Sztuka i komputer	wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu, wykonuje ćwiczenia na zadany temat.	wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu, wyjaśnia, jak można wykorzystać komputer jako narzędzie do tworzenia sztuki, do tworzenia własnych projektów potrafi wykorzystać komputerowe programy graficzne i programy do tworzenia prezentacji multimedialnych.	wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu, wyjaśnia, jak można wykorzystać komputer jako narzędzie do tworzenia sztuki, rozpoznaje dzieło artystycznej grafiki komputerowej, wymienia funkcje graficznych programów komputerowych, do tworzenia własnych projektów wykorzystuje komputerowe programy graficzne i programy do tworzenia prezentacji multimedialnych.	wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu, opisuje rolę, funkcję i wygląd stron internetowych, wyjaśnia, w jaki sposób można wykorzystać komputer jako narzędzie do tworzenia sztuki, opisuje dzieło artystycznej grafiki komputerowej, wymienia funkcje graficznych programów komputerowych, wykorzystuje w swoich projektach komputerowe programy graficzne i programy do tworzenia prezentacji multimedialnych.	wymienia korzyści i zagrożenia płynące z korzystania z internetu, opisuje rolę, funkcję i wygląd stron internetowych, wyjaśnia, w jaki sposób można wykorzystać komputer jako narzędzie do tworzenia sztuki, analizuje i opisuje dzieło artystycznej grafiki komputerowej, wymienia funkcje graficznych programów komputerowych, twórczo wykorzystuje w swoich projektach komputerowe programy graficzne i programy do tworzenia prezentacji multimedialnych, omawia własne projekty, wykonuje dodatkowe ćwiczenia.
Media w sztuce	wymienia narzędzia do tworzenia sztuki multimedialnej,	wyjaśnia pojęcie sztuki nowych mediów,	wyjaśnia pojęcie sztuki nowych mediów,	wyjaśnia pojęcie sztuki nowych mediów, wyjaśnia pojęcie sztuki multimedialnej,	wyjaśnia pojęcie sztuki nowych mediów, wyjaśnia pojęcie sztuki multimedialnej,

	wykonuje jedno z ćwiczeń składających się na projekt „Moja szkoła”, pracując w zespole.	wymienia narzędzia do tworzenia sztuki multimedialnej, wykonuje elementy ćwiczeń składających się na zespołowy projekt „Moja szkoła”.	wymienia narzędzia do tworzenia sztuki multimedialnej, wskazuje w podręczniku do klasy 7 przykłady sztuki multimedialnej, wykonuje projekt „Moja szkoła”, pracując w zespole oraz stosując wskazane techniki, narzędzia i materiały, tworzy krótkie filmy za pomocą telefonu.	wymienia narzędzia do tworzenia sztuki multimedialnej, wskazuje w podręczniku do klasy 7 przykłady sztuki multimedialnej, starannie wykonuje projekt „Moja szkoła”, pracując w zespole oraz stosując techniki, narzędzia i materiały adekwatnie do tematu, tworzy krótkie filmy za pomocą telefonu.	wymienia narzędzia do tworzenia sztuki multimedialnej, uważnie ogląda w podręczniku do klasy 7 przykłady sztuki multimedialnej i wyraża własne refleksje na temat oglądanych działań multimedialnych, twórczo i starannie wykonuje projekt „Moja szkoła”, pracując w zespole oraz stosując techniki, narzędzia i materiały adekwatnie do tematu. tworzy krótkie filmy za pomocą telefonu, omawia wykonane projekty.

Przyroda

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział I. Spotkanie z przyrodą						
Jak pracować, aby odnosić sukcesy?	Sposoby pracy z podręcznikiem. Jak się uczyć szybko i skutecznie? Zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody.	przedstawia sposoby pracy z podręcznikiem korzysta z podsumowań zawartych w podręczniku, aby powtórzyć wiadomości, stosuje zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody	odczytuje informacje z tekstu, ilustracji, zdjęć, schematów i map zna i stosuje metody ułatwiające powtarzanie materiału z lekcji potrafi sporządzać mapy myśli	sprawnie rozwiązuje testy zawarte w podręczniku (w ten sposób sprawdza wiedzę i umiejętności) używa mnemotechnik, aby nauczyć się trudniejszych treści	przygotowuje i przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku	wykazuje ciekawość poznawczą stosuje strategie skutecznego uczenia się
Co to jest przyroda?	Przyroda .nowy przedmiot. Dlaczego warto się uczyć przyrody? Co to jest przyroda i jakie są jej elementy? Jesteśmy częścią przyrody. Jak będziemy się uczyć przyrody? Skąd czerpać informacje o przyrodzie? Co się znajduje w pracowni przyrodniczej (atlasy, książki, plansze)	wyjaśnia, czym jest nowy przedmiot .przyroda wymienia elementy przyrody ożywionej i nieożywionej oraz wytwory działalności człowieka, wymienia źródła wiedzy o przyrodzie	wyjaśnia, co to jest przyroda, wymienia sposoby poznawania przyrody, rozpoznaje w terenie elementy przyrody ożywionej i nieożywionej oraz obiekty stworzone przez ludzi	wyjaśnia, dlaczego warto się uczyć przyrody wskazuje zależności zachodzące między składnikami przyrody	omawia sposoby poznawania przyrody czerpie informacje o przyrodzie z różnych źródeł	analizuje znaczenie źródeł wiedzy przyrodniczej
Sposób na naukę	Miejsce pracy: co sprzyja koncentracji (sen, przerwy w nauce, wyłączone rozpraszacze, cisza i spokój, różne sposoby nauki, lista zadań, samodzielność, dbanie o mózg), a co ją zakłóca	opisuje miejsce sprzyjające nauce rozpoznaje dobre warunki do pracy na podstawie fotografii	rozpoznaje czynniki sprzyjające koncentracji i te, które ją zakłócają	aranżuje miejsce sprzyjające nauce opisuje techniki wspierające koncentrację wyjaśnia, co utrudnia skupienie uwagi	opisuje zasady skutecznej nauki	wykorzystuje strategie poprawy koncentracji w codziennej nauce

	(stres, hałas, wielozadaniowość). Strategie poprawy koncentracji.					
Ile czasu spędzam przed ekranem?	Co to jest uzależnienie? Uzależnienie od internetu, smartfona, mediów społecznościowych. Wpływ uzależnień na samopoczucie i relacje z otoczeniem. Zachwianie rytmu dnia i nocy. Znaczenie snu. Jak z umiarem korzystać z internetu?	wyjaśnia, czym jest uzależnienie wyjaśnia, do czego na co dzień używa się internetu	wyjaśnia, na czym polega uzależnienie od internetu, smartfona, mediów społecznościowych wymienia oznaki nadużywania internetu wymienia zasady mądrego korzystania z internetu	rozróżnia źródła współczesnych uzależnień opisuje oznaki nadużywania internetu	wyjaśnia wpływ uzależnień na samopoczucie dziecka i relacje z otoczeniem	analizuje działania przeciwdziałające uzależnieniu od internetu omawia znaczenie snu dla młodego człowieka
Badam przyrodę	Zmysły i ich ograniczenia. Rola mózgu w odbieraniu bodźców. Obserwacje i narzędzia wykorzystywane podczas obserwacji. **Obserwacje:** uczeń obserwuje elementy przyrody ożywionej i nieożywionej, podsumowuje badania i prezentuje wnioski.	wymienia zmysły, dzięki którym można poznawać przyrodę wymienia przedmioty pomocne w prowadzeniu obserwacji i doświadczeń wymienia metody poznawania przyrody	opisuje ograniczenia zmysłów prowadzi proste obserwacje przyrodnicze stosuje zasady bezpieczeństwa podczas pracy badawczej posługuje się lupą	wymienia różnice między obserwacją a doświadczeniem podaje przykłady wykorzystania zmysłów do prowadzenia obserwacji przyrodniczych prowadzi obserwację według instrukcji dokumentuje obserwacje przyrodnicze	omawia rolę mózgu w poznawaniu przyrody prezentuje wyniki obserwacji przyrodniczych wyjaśnia, dlaczego podczas badania przyrody korzysta się z różnych przyrządów	omawia znaczenie zmysłów w poznawaniu przyrody omawia zastosowanie przyrządów wykorzystywanych podczas obserwacji wymienia przyrządy, które są przydatne podczas wycieczki do lasu
Myślę i działam jak przyrodnik	Badania przyrodnicze i ich etapy. Co to jest hipoteza? Jak sprawdzić prawdziwość hipotezy .przykłady prostych doświadczeń. Przyrządy przydatne podczas badania przyrody. Szkło i sprzęt laboratoryjny. Jak rysować schematy? Karty charakterystyki substancji, odczynniki chemiczne.	wymienia przyrządy wykorzystywane podczas obserwacji przyrodniczych	potrafi sporządzać schematy odczytuje dane z kart charakterystyki odczynników chemicznych przestrzega zasad bezpieczeństwa na lekcjach przyrody	dostrzega różnicę między doświadczeniem a obserwacją omawia przeznaczenie poszczególnych przyrządów ułatwiających obserwację przyrody posługuje się szkłem i sprzętem laboratoryjnym	prawidłowo posługuje się przyrządami wykorzystywanymi podczas obserwacji i badań przyrody zna zagrożenia związane z substancjami niebezpiecznymi odczytuje informacje na opakowaniach rozpoznaje symbole ostrzegawcze	potrafi planować i przeprowadzać doświadczenie oraz wyciągać wnioski potrafi wyjaśnić, czym się różni hipoteza od pytania badawczego

	Informacje na opakowaniach. Zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody.					
Obserwuję przyrodę pod mikroskopem	Zastosowanie mikroskopu. Budowa mikroskopu optycznego. **Obserwacje:** uczeń obserwuje samodzielnie wykonane preparaty pod mikroskopem optycznym.	wymienia obiekty, które można obserwować pod mikroskopem, wymienia funkcje mikroskopu	omawia zastosowanie mikroskopu, prowadzi obserwacje mikroskopowe według instrukcji sporządza rysunek obiektu obserwowanego pod mikroskopem	prowadzi samodzielnie obserwacje mikroskopowe, wyjaśnia, czym są preparaty mikroskopowe	omawia budowę mikroskopu optycznego oblicza powiększenie mikroskopu	wykonuje samodzielnie preparat mikroskopowy wyjaśnia, dlaczego obserwacje mikroskopowe rozpoczyna się od najmniejszego powiększenia
Posługuję się kompasem	Kompas, kierunki geograficzne główne i pośrednie. Jak wyznaczyć kierunki geograficzne za pomocą kompasu?	wymienia nazwy głównych i pośrednich kierunków geograficznych	wyjaśnia, czym są plan i mapa, posługuje się kompasem wyjaśnia, co to jest widnokrąg	omawia budowę kompasu wyznacza główne kierunki geograficzne na widnokręgu za pomocą kompasu	posługuje się kompasem w telefonie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą Słońca	zdobywa wiedzę przyrodniczą dzięki dociekaniu naukowemu omawia wygląd i sposób działania pierwszych kompasów, odszukuje informacje na temat GPS
Rozdział II. Moja okolica						
Krajobraz mojej okolicy	Co to jest krajobraz? Czym różni się krajobraz od przyrody? Elementy krajobrazu. Rodzaje krajobrazów. Porównanie krajobrazów miejskich z krajobrazami wiejskimi. Przykłady prostych zależności w krajobrazie.	wyjaśnia, czym jest krajobraz wymienia elementy, które tworzą krajobraz wymienia elementy krajobrazu miasta i wsi	wymienia różnice między krajobrazem a przyrodą wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a krajobrazem stworzonym przez człowieka	rozpoznaje składniki przyrody ożywionej i nieożywionej oraz elementy antropogeniczne rozpoznaje rodzaje krajobrazu na podstawie fotografii	wymienia rodzaje krajobrazów porównuje krajobraz wsi i miasta opisuje krajobraz swojej okolicy	przedstawia zależności między elementami krajobrazu
Kształt terenu w mojej okolicy	Formy wypukłe: wzniesienie, pagórek, wzgórze, góra, szczyt, stok, podnóże. Formy wklęsłe: dolina, kotlina. Formy płaskie: równiny.	wymienia rodzaje form terenu: formy wypukłe, formy wklęsłe i formy płaskie	wyjaśnia, czym jest kształt terenu rozpoznaje na fotografiach formy terenu	opisuje główne formy ukształtowania terenu wykonuje model terenu według instrukcji	rozróżnia główne formy ukształtowania terenu podaje przykłady wypukłych, wklęsłych i płaskich form terenu	opisuje formy terenu na przykładach z najbliższej okolicy

Rozpoznaję skały	Co to jest skała? Z czego są zbudowane skały? Właściwości skał (barwa, spójność, twardość, odporność na działanie wody). Rodzaje skał Właściwości wybranych skał. Wykorzystanie skał.	wyjaśnia, co to jest skała wyjaśnia, gdzie występują skały	opisuje cechy skał dzieli wybrane skały na ich rodzaje	omawia budowę skał, korzysta z kluczy do rozpoznawania skał podczas zajęć terenowych podaje przykłady skał	omawia budowę skał, zna skały w najbliższej okolicy i porównuje je z innymi skałami występującymi w Polsce	opisuje skały występujące w najbliższej okolicy omawia wykorzystanie skał
Co kryje gleba?	Co to jest gleba? Jak powstaje? Proces glebotwórczy. Z czego się składa gleba? Co to jest próchnica? Gleby żyzne i mało żyzne oraz ich przydatność dla człowieka.	wyjaśnia, czym jest gleba wymienia składniki gleby	wymienia etapy powstawania gleby wyjaśnia, czym jest próchnica wymienia gleby żyzne i mało żyzne	omawia proces powstawania gleby wskazuje na profilu glebowym warstwę próchnicy	opisuje glebę jako zbiór składników nieożywionych i ożywionych, wyjaśnia znaczenie organizmów i próchnicy dla żyzności gleby, omawia znaczenie gleby dla przyrody i dla człowieka	przedstawia składniki gleby porównuje gleby żyzne z mało żyznymi
Gleba w mojej okolicy	Porównanie gleby z ziemią ogrodową. Znaczenie gleby dla przyrody i dla człowieka. Obserwacje: Uczeń porównuje glebę z ziemią ogrodową.	sprawdza, czy w glebie żyją organizmy przygotowuje pomoce niezbędne do prowadzenia obserwacji	wyjaśnia, jak rośliny rosną w glebie pochodzącej z okolicy i w ziemi ogrodniczej prowadzi obserwację wpływu gleby na wzrost roślin	wymienia cechy gleby, które należy zbadać podczas obserwacji gleby w okolicy, wyjaśnia, dlaczego gleba jest ważna dla roślin, prowadzi kartę obserwacji	charakteryzuje gleby występujące w najbliższej okolicy porównuje glebę pochodzącą z okolicy z ziemią ogrodniczą	Opisuje próbki gleb omawia znaczenie wody w glebie ocenia przydatność gleb w okolicy do uprawy roślin
Rośliny i zwierzęta w mojej okolicy	Do czego ludzie potrzebują przyrody? Przykłady roślin i zwierząt występujących w najbliższej okolicy. **Zajęcia terenowe:** uczeń rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt z wykorzystaniem kluczy lub atlasów.	wymienia rośliny i zwierzęta lądowe występujące w najbliższej okolicy	podaje przykłady korzyści z uprawy roślin i hodowli zwierząt uczestniczy w sadzeniu drzew lub sianiu roślin	rozpoznaje rośliny najbliższej okolicy na podstawie cech budowy zewnętrznej rozpoznaje zwierzęta lądowe najbliższej okolicy na podstawie cech zewnętrznych i śladów ich bytowania	podczas zajęć terenowych korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin i zwierząt	wyjaśnia, dlaczego dzikie zwierzęta przychodzą do miast

Rozdział III. Obserwuję zjawiska przyrodnicze						
Materia wokół nas	Czym jest materia? Stany skupienia wody. Cechy ciał stałych, cieczy i gazów. Zmiany kształtu ciał stałych, cieczy i gazów. Rodzaje ciał stałych (ciała stałe: twarde, sprężyste, plastyczne i kruche).	wyjaśnia, czym jest materia wymienia nazwy stanów skupienia materii	wymienia stany skupienia wody przedstawia rodzaje ciał stałych	przedstawia cechy ciał stałych, cieczy i gazów podaje przykłady przedmiotów wykonanych z ciał stałych: sprężystych, kruchych i plastycznych	omawia zmiany kształtu ciał stałych, cieczy i gazów	wyszukuje informacje o najtwardszym minerale na Ziemi wyjaśnia, do czego przydaje się wiedza o materii
Materia jest zbudowana z drobin	Drobinowy model materii. Czym są drobiny? Sposób ułożenia drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach. Badanie ściśliwości drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach.	wyjaśnia, czym jest drobina przedstawia na rysunku drobinową budowę materii	przedstawia ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach rozpoznaje ciała stałe, ciecze i gazy na podstawie rysunku pokazującego ułożenie drobin	opisuje materię jako zbiór różnych drobin tworzących różne substancje wyjaśnia, co to jest ściśliwość	omawia drobinowy model materii obserwuje ruch drobin w cieczy bada ściśliwość drobin w cieczach gazach i ciałach stałych	bada i opisuje ściśliwość oraz kształt drobin w cieczach, gazach i ciałach stałych udowadnia, że drobiny gazu są w ruchu
Woda w trzech stanach skupienia	Stany skupienia wody. Co to jest temperatura? Zależność stanu skupienia wody od temperatury. Termometr.	Podaje nazwy stanów skupienia wody dokonuje pomiaru temperatury powietrza	obserwuje i rozróżnia stany skupienia wody wyjaśnia, czym jest temperatura odczytuje temperaturę w stopniach Celsjusza	omawia budowę termometru omawia występowanie wody w przyrodzie	wymienia czynniki wpływające na zmianę stanu skupienia wody opisuje ułożenie drobin wody w trzech stanach skupienia, obserwuje zmiany stanów skupienia wody	bada właściwości różnych próbek wody (stan skupienia, barwę, mętność, zapach) i prezentuje wyniki badań dostrzega zależność między temperaturą wody a stanem skupienia
Zmiany stanów skupienia wody	Zmiany stanów skupienia wody .krzepnięcie, topnienie, skraplanie, parowanie. Właściwości wody. Obserwacja zmian stanów skupienia. Czynniki wpływające na szybkość parowania. Analiza obiegu wody w przyrodzie.	wymienia stany skupienia wody wymienia sytuacje, w których woda występuje w różnych stanach skupienia	obserwuje stany skupienia wody wyjaśnia, kiedy następuje skraplanie	podaje nazwy procesów, w których wyniku zmienia się stan skupienia wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania	określa właściwości wody analizuje schemat obiegu wody w przyrodzie wyjaśnia, dlaczego pary wodnej nie widać obserwuje, w jakiej temperaturze topnieje lód i krzepnie woda	analizuje zmiany stanów skupienia (topnienie, skraplanie, parowanie, zamarzanie (krzepnięcie)) analizuje przemiany wody zachodzące podczas gotowania wyjaśnia, czym się różni parowanie od wrzenia

Rozdział IV. Obserwuję pogodę						
Składniki pogody	Co to jest pogoda? Składniki pogody (temperatura powietrza, ciśnienie atmosferyczne, opady, osady, zachmurzenie, wiatr) i ich charakterystyka.	wyjaśnia, czym jest pogoda rozpoznaje opady i osady atmosferyczne	wymienia składniki pogody wymienia osady atmosferyczne, które występują zimą	wyjaśnia, czym jest atmosfera rozpoznaje stopień zachmurzenia na podstawie fotografii	charakteryzuje składniki pogody wymienia składniki pogody, które widać i te, które są niewidoczne	obserwuje zmianę składników pogody w ciągu dnia
Niebo w ruchu .wiatr i chmury	Ciśnienie atmosferyczne. Co to jest wiatr? Jak powstają chmury? **Eksperymenty i badania:** uczeń demonstruje powstawanie wybranych zjawisk atmosferycznych (np. wiatru lub chmury). **Zajęcia terenowe:** uczeń rozpoznaje chmury z wykorzystaniem kluczy lub atlasów.	wyjaśnia, co to jest wiatr wymienia rodzaje chmur	wyjaśnia związek między nazwą wiatru a kierunkiem, z którego wieje wymienia podstawowe rodzaje chmur,	wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne demonstruje powstawanie wiatru korzysta z kluczy do rozpoznawania chmur podczas zajęć terenowych	wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie atmosferyczne omawia zasady bezpiecznego zachowania podczas trwania burzy	wyjaśnia, jak i kiedy powstają chmury przewiduje możliwość wystąpienia burzy na podstawie obserwacji nieba lub dzięki wykorzystaniu narzędzi cyfrowych
Obserwuję i mierzę składniki pogody	Przyrządy meteorologiczne. Mapa pogody i jej analiza. Jak prowadzić pomiar i obserwację składników pogody? **Inne działania:** uczeń korzysta ze źródeł internetowych, aby uzyskać aktualne dane środowiskowe (np. meteorologiczne).	podaje nazwy przyrządów służących do pomiaru składników pogody wyjaśnia, czym są ogródki meteorologiczne odczytuje temperaturę powietrza	rozpoznaje przyrządy meteorologiczne i posługuje się nimi wymienia przyrządy znajdujące się w ogródku meteorologicznym	wyjaśnia, dlaczego ludzie obserwują pogodę prowadzi pomiar składników pogody	analizuje mapę pogody na podstawie odczytanych z niej danych wymienia jednostki, w których podaje się wartości składników pogody poszukuje informacji w serwisach pogodowych	dokonuje pomiaru wybranych składników pogody, z wykorzystaniem odpowiednich przyrządów meteorologicznych i z zastosowaniem odpowiednich jednostek omawia warunki atmosferyczne na podstawie mapy pogody
Jak organizmy radzą sobie z upałem i mrozem?	Jak organizmy radzą sobie z upałem? Odwodnienie. Udar cieplny i odwodnienie u człowieka.	wyjaśnia, czym jest odwodnienie wyjaśnia, jak zapobiegać odwodnieniu i udarowi cieplnemu	wyjaśnia, czym jest udar cieplny wymienia przystosowania roślin i zwierząt do zimy	rozpoznaje objawy udaru cieplnego i odwodnienia u człowieka charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację,	omawia sposoby przeciwdziałania udarowi cieplnemu i odwodnieniu u człowieka, wyjaśnia wpływ zmian temperatury i stanu	omawia rolę pokrywy śnieżnej w ochronie gleby i organizmów przed mrozem i w zwiększaniu wilgotności gleby

	Strategie przetrwania roślin i zwierząt zimą. Jak mądrze dokarmiać ptaki zimą?		na podstawie różnych źródeł omawia zasady odpowiedzialnego dokarmiania zwierząt zimą	migrację, gromadzenie zapasów)	skupienia wody na organizmy (przemarzanie, nadmierne parowanie wody z powierzchni ciała, usychanie roślin)	
Rozdział V. Jak działają organizmy?						
Cechy organizmów	Cechy organizmów .budowa komórkowa. Czynności życiowe organizmów	wyjaśnia, czym są organizmy wymienia cechy organizmów	obserwuje przykłady organizmów obserwuje komórkę pod mikroskopem	identyfikuje organizmy jednokomórkowe i wielokomórkowe	omawia budowę komórkową organizmów sprawnie posługuje się mikroskopem	omawia czynności życiowe organizmów
Jak są zbudowane organizmy?	Organizmy jednokomórkowe i wielokomórkowe. Od komórki do organizmu. **Obserwacje:** uczeń obserwuje komórki pod mikroskopem, .samodzielnie przygotowuje preparat, np. ze skórki cebuli.	dzieli organizmy na jednokomórkowe i wielokomórkowe	omawia hierarchiczną budowę organizmów porządkuje poziomy organizacji życia - od komórki do zespołów organizmów	obserwuje czynności życiowe roślin i zwierząt samodzielnie przygotowuje preparat mikroskopowy ze skórki cebuli	omawia czynności życiowe organizmów samodzielnie prowadzi obserwację mikroskopową	opisuje komórki budujące organizm człowieka na podstawie różnych źródeł
Rośliny .organizmy samożywne	Hierarchiczna budowa organizmów. Organizmy samożywne. Fotosynteza i jej przebieg. Skład powietrza. **Eksperymenty i badania:** uczeń sprawdza wpływ światła na przebieg fotosyntezy.	podaje różnice między organizmem samożywnym a organizmem cudzożywnym wymienia organizmy samożywne	wyjaśnia, na czym polega samożywność określa, co powstaje w czasie fotosyntezy	charakteryzuje na przykładach sposoby odżywiania się organizmów prezentuje informacje o składzie powietrza	omawia przebieg fotosyntezy wyjaśnia, do czego rośliny wykorzystują światło	analizuje zależność między składem powietrza a przebiegiem fotosyntezy, bada wpływ światła na przebieg fotosyntezy, prowadzi kartę obserwacji i wyciąga wnioski, dyskutuje o znaczeniu fotosyntezy dla życia na Ziemi, wyjaśnia, od czego zależy kolor liści
Zwierzęta .organizmy cudzożywne	Organizmy cudzożywne. Sposoby zdobywania pokarmu. Łańcuchy pokarmowe.	wymienia organizmy cudzożywne, dzieli zwierzęta ze względu na rodzaj zjadanego	wyjaśnia, na czym polega cudzożywność wyjaśnia, czym jest łańcuch pokarmowy	omawia sposoby organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmów	odróżnia organizmy samożywne od cudzożywnych wymienia przykłady łańcuchów pokarmowych	omawia przystosowania organizmów do pełnienia określonych funkcji w ekosystemie

		pokarmu i sposób zdobywania go				omawia budowę łańcucha pokarmowego
Rozdział VI. Jak działa moje ciało?						
Ciało człowieka .niezwykła maszyna. Jak się poruszam?	Charakterystyka układów narządów w organizmie człowieka. Rola układów narządów i ich współpraca. Charakterystyka układu ruchu. Szkielet człowieka .kości budujące szkielet i ich funkcje. Stawy i mięśnie.	wymienia układy narządów w organizmie człowieka wymienia czynności, które pozwalają dbać o układ ruchu	wskazuje na planszy układy narządów, które budują organizm człowieka charakteryzuje układ ruchu	podaje nazwy elementów poszczególnych układów narządów omawia funkcje układu ruchu	omawia budowę poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka określa funkcje poszczególnych układów narządów człowieka wskazuje związek między poszczególnymi układami narządów	analizuje organizm człowieka jako system współpracujących układów narządów dostrzega zależności między poszczególnymi układami narządów człowieka wyjaśnia, jak współpracują ze sobą kości, stawy i mięśnie
Poznaję składniki pokarmowe	Składniki pokarmowe i ich znaczenie dla organizmu człowieka. Przykłady składników pokarmowych. Sposoby wykorzystania składników pokarmowych przez organizm. Charakterystyka układu pokarmowego i jego funkcje. Pokarm jako źródło energii i budulca. Trawienie pokarmu. Droga pokarmu przez układ pokarmowy. Współpraca układu pokarmowego z innymi układami.	wymienia podstawowe składniki pokarmowe przedstawia rolę układu pokarmowego	wymienia przykłady produktów, w których znajdują się składniki pokarmowe wymienia gruczoły trawienne	omawia znaczenie pokarmu dla organizmu omawia drogę pokarmu przez układ pokarmowy	omawia rolę składników pokarmowych w organizmie człowieka omawia rolę gruczołów trawiennych w trawieniu pokarmu	wyjaśnia, dlaczego należy spożywać zróżnicowane pokarmy analizuje informacje zawarte na etykietach żywności (wartość energetyczna, zawartość cukrów, tłuszczu, białka, soli) wykazuje związek między składem produktów i nawykami żywieniowymi a zdrowiem człowieka
Po co oddychamy?	Budowa i funkcjonowanie układu oddechowego. Oddychanie jako wymiana gazowa. Oddychanie komórkowe.	obserwuje pracę układu oddechowego wyjaśnia, jak należy dbać o układ oddechowy	wyjaśnia, czym jest oddychanie komórkowe omawia budowę układu oddechowego	wyjaśnia, na czym polega oddychanie jako wymiana gazowa omawia funkcje układu oddechowego	analizuje, w jakim celu w organizmach zachodzi proces oddychania komórkowego opisuje funkcje płuc	prezentuje zależności między układem oddechowym, pokarmowym i krwionośnym
Po co krew krąży w ciele?	Budowa i funkcjonowanie układu krwionośnego.	wymienia główne zadania krwi w ciele człowieka	opisuje, jak działa serce	omawia budowę układu krwionośnego	omawia funkcje układu krwionośnego	opisuje skład krwi wykazuje znaczenie krwi dla organizmu człowieka

	Krążenie krwi .serce, naczynia krwionośne (żyły, tętnice). Znaczenie krwi dla organizmu człowieka. Budowa i funkcje układu wydalniczego. Rola nerek w systemie filtracji krwi.	rozpoznaje narządy układu krwionośnego i moczowego na rysunku	omawia, co się dzieje ze zbędnymi substancjami w organizmie człowieka	omawia rolę naczyń krwionośnych (żył, naczyń włosowatych, tętnic) omawia budowę układu moczowego	omawia funkcje układu moczowego wyjaśnia, jak dbać o układ krwionośny	omawia rolę nerek w systemie filtracji krwi
Mózg .centrum dowodzenia	Budowa i rola układu nerwowego .mózg, rdzeń kręgowy, nerwy. Mózg jako nadrzędny element pracy organizmu. Narządy zmysłów. Higiena układu nerwowego.	przedstawia rolę mózgu w organizmie człowieka opisuje budowę układu nerwowego	wymienia narządy, z którymi współpracuje mózg wyjaśnia, jak należy dbać o układ nerwowy	charakteryzuje funkcje mózgu, charakteryzuje układ nerwowy	wyjaśnia rolę mózgu w przetwarzaniu i interpretacji bodźców, uczeniu się i podejmowaniu decyzji objaśnia, na czym polega higiena układu nerwowego	omawia współpracę układu nerwowego z innymi układami narządów
Jak zmieniamy się w ciągu życia?	Funkcje układu rozrodczego. Budowa narządów rozrodczych człowieka. Komórki rozrodcze. Etapy rozwoju człowieka. Przemiany w okresie dojrzewania. Codzienna higiena.	podaje funkcję układu rozrodczego identyfikuje u siebie oznaki dojrzewania rozpoznaje na rysunku narządy układu rozrodczego kobiety i mężczyzny	wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie wyjaśnia, jak zmienia się ciało dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania	opisuje etapy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym rozpoznaje etap życia człowieka na podstawie fotografii	omawia budowę układów rozrodczych kobiety i mężczyzny objaśnia, na czym polega codzienna higiena (szczególnie w okresie dojrzewania)	przedstawia cechy człowieka w poszczególnych etapach życia
Jak chronić się przed chorobami?	Czym są choroby zakaźne? Drogi zakażenia. Drobnoustroje i pasożyty. Sposoby rozprzestrzeniania się drobnoustrojów i pasożytów. Profilaktyka chorób wywoływanych przez drobnoustroje i pasożyty. Negatywny wpływ bakterii na organizm człowieka.	wymienia drobnoustroje chorobotwórcze i pasożyty zna zasady dotyczące częstości i sposobu mycia rąk	wyjaśnia, czym są choroby zakaźne wymienia sposoby zakażenia drobnoustrojami chorobotwórczymi i pasożytami	charakteryzuje sposoby rozprzestrzeniania się drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów przedstawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez drobnoustroje i pasożyty	omawia zagrożenia dla zdrowia człowieka wynikające z obecności drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów w środowisku	analizuje negatywne znaczenie bakterii dla organizmu człowieka

Rozdział VII. Życie na lądzie						
Jak żyje się na lądzie?	Warunki życia na lądzie. Sposoby poruszania się zwierząt. Przystosowania do życia na lądzie.	wymienia dwa główne typy środowisk na Ziemi rozpoznaje wybrane organizmy lądowe	przedstawia cechy środowiska lądowego wymienia sposoby poruszania się zwierząt lądowych	omawia przystosowania organizmów do życia na lądzie (cechy budowy zewnętrznej i czynności życiowe)	porównuje sposoby poruszania się zwierząt lądowych na podstawie obserwacji i innych źródeł	opisuje wspólne cechy organizmów zdolnych do lotu, na podstawie różnych źródeł charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację, migrację, gromadzenie zapasów) i zasady ich odpowiedzialnego dokarmiania
Poznaję las	Co to jest las? Typy lasu. Piętra lasu. Rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla poszczególnych pięter lasu. Funkcje lasu. Wpływ człowieka na lasy. Jak zachowywać się w lesie?	wyjaśnia, czym jest las wymienia rodzaje lasów podaje nazwy typowych organizmów żyjących w lesie	rozpoznaje i nazywa warstwy lasu przedstawia sposoby zachowania się w lesie wymienia zasady właściwego zachowania w lesie	charakteryzuje piętra lasu, rozpoznaje charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu z wykorzystaniem kluczy lub atlasów omawia funkcje lasu	charakteryzuje warunki panujące w poszczególnych piętrach lasu omawia znaczenie lasów dla człowieka	omawia wpływ działalności człowieka na funkcjonowanie lasu na podstawie obserwacji, badań i innych źródeł
Życie w lesie	Rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla lasu. Rośliny i grzyby trujące oraz zwierzęta jadowite. Zasady zachowania w kontakcie z nieznanymi roślinami i grzybami. **Zajęcia terenowe:** uczeń rozpoznaje wybrane gatunki roślin, zwierząt i grzybów z wykorzystaniem kluczy lub atlasów.	wymienia nazwy roślin, zwierząt i grzybów charakterystycznych dla lasu rozpoznaje rośliny, zwierzęta i grzyby rosnące w lesie	charakteryzuje wygląd wybranych roślin, zwierząt i grzybów rozpoznaje wybrane trujące rośliny i grzyby oraz jadowite zwierzęta występujące w lesie	wyjaśnia, dlaczego nie należy dotykać ani spożywać nieznanych roślin i grzybów	opisuje zasady bezpiecznego zachowania w lesie omawia zasady zachowania w kontakcie z nieznanymi roślinami i grzybami	korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów podczas zajęć terenowych rozpoznaje zwierzęta po tropach podaje cechy odróżniające zaskrońca od żmii

Życie na łące	Czym jest łąka? Rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla ekosystemu łąki. Znaczenie łąk dla przyrody oraz wpływ człowieka na ich funkcjonowanie. **Zajęcia terenowe:** uczeń rozpoznaje wybrane gatunki roślin, zwierząt i grzybów z wykorzystaniem kluczy lub atlasów.	wyjaśnia, czym jest łąka wyjaśnia, jak dbać o łąki rozpoznaje rośliny i zwierzęta łąkowe na podstawie fotografii	rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla ekosystemu łąki z wykorzystaniem kluczy lub atlasów na podstawie modelu lub schematu przedstawia proste zależności pokarmowe zachodzące między organizmami żyjącymi na łące	omawia różnice między łąką a lasem omawia warunki życia na łące omawia znaczenie łąki dla człowieka	omawia znaczenie łąk dla przyrody przedstawia wpływ człowieka na funkcjonowanie łąk	opisuje przystosowania budowy zewnętrznej i czynności życiowych organizmów lądowych do środowiska życia na przykładach obserwowanych organizmów opisuje znaczenie łąk kwietnych
Co rośnie na polu?	Pole jako środowisko życia. Główne rośliny uprawiane w Polsce. Co się wytwarza z roślin uprawianych w Polsce?	wyjaśnia, czym jest pole uprawne rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce	przedstawia przykłady produktów wytwarzanych z roślin uprawianych w Polsce	omawia warunki życia na polu uprawnym dzieli rośliny uprawne na zboża, warzywa i rośliny przemysłowe	charakteryzuje pole jako środowisko życia omawia znaczenie łąki dla przyrody i człowieka	opisuje produkty wytwarzane z roślin uprawnych
Rozdział VIII. Życie w wodzie						
Jak żyje się w wodzie?	Cechy środowiska wodnego. Czynniki niezbędne do życia w wodzie. Porównanie życia w wodzie z życiem na lądzie.	dokonuje podziału wód na wody stojące i wody płynące wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie	omawia cechy środowiska wodnego rozpoznaje wybrane organizmy wodne	omawia warunki życia w wodzie charakteryzuje czynniki niezbędne do życia w wodzie	omawia przystosowania organizmów do życia w wodzie	porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie
Poznaję rzekę	Rodzaje wód powierzchniowych .wody płynące i wody stojące. Elementy systemu rzecznego na mapie. Walory przyrodnicze rzeki. Rozpoznawanie organizmów żyjących w rzece.	dzieli wody powierzchniowe na wody płynące i stojące dzieli wody płynące na cieki naturalne i sztuczne	wskazuje na mapie elementy systemu rzecznego podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w całej rzece i w jej poszczególnych odcinkach	omawia elementy rzeki omawia walory przyrodnicze rzeki	charakteryzuje przystosowania w budowie roślin i zwierząt do życia w rzece	rozpoznaje organizmy żyjące w wodzie na podstawie analizy makroskopowej i mikroskopowej próbek wody z najbliższej okolicy, wyjaśnia, dlaczego należy chronić zasoby wodne, odczytuje z mapy nazwę rzeki płynącej przez miejscowość, w której mieszka

Poznaję jezioro	Podział wód stojących. Rozpoznawanie organizmów żyjących w jeziorze. **Obserwacja:** obserwuje mikroskopowo kroplę wody ze zbiornika wodnego.	podaje przykłady wód stojących wymienia strefy życia w jeziorze	wskazuje jezioro jako przykład wód stojących opisuje warunki w poszczególnych strefach życia w jeziorze	podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w jeziorze w poszczególnych strefach	charakteryzuje roślin i zwierząt do życia w jeziorze (cechy budowy)	prowadzi obserwacje mikroskopowe kropli wody (np. z jeziora, stawu) opisuje zbiorniki wodne w okolicy na podstawie różnych źródeł

Technika

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem; wie z czego wykonuje się papier oraz do czego wykorzystuje się materiały włókiennicze; rozróżnia przedmioty z metalu i tworzyw sztucznych; jest niesystematyczny i rzadko przygotowany do zajęć; z trudem wykonuje zadania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji; prace są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; nie bierze udziału w różnych formach pracy.	posiada niepełne wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania; wie z czego wykonuje się papier oraz do czego wykorzystuje się materiały włókiennicze; umie wymienić przedmioty z metalu i tworzyw sztucznych; wykonuje proste rysunki techniczne; nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; wykonuje prace na niskim poziomie wymagań, przy dużej pomocy nauczyciela; samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów omawianych w toku lekcji.	posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem; potrafi wymienić etapy produkcji papieru oraz zastosowanie materiałów włókienniczych; wie w jaki sposób przetwarza się drewno, umie powiedzieć do czego stosuje się metale i tworzywa sztuczne; czyta i wykonuje proste rysunki techniczne; zwykle jest przygotowany do lekcji; jest zaangażowany i zainteresowany lekcją; podczas wykonywania zadań korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela bądź kolegów i koleżanek; odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; zachowuje podstawowe zasady bezpieczeństwa.	w pełni przyswoił wiedzę i umiejętności ujęte w programie nauczania; zna proces produkcji papieru oraz właściwości i zastosowanie różnych materiałów włókienniczych; zna budowę drzewa i proces przetwarzania drewna oraz właściwości i zastosowanie metali oraz tworzyw sztucznych; potrafi klasyfikować, czytać i wykonać rysunek techniczny; przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne oraz praktyczne; pracuje systematycznie i efektywnie; bezpiecznie posługuje się narzędziami i odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; przestrzega zasad BHP.	opanował wiedzę i umiejętności objęte programem nauczania; omawia proces produkcji papieru oraz właściwości i zastosowanie różnych materiałów włókienniczych; omawia budowę drzewa i proces przetwarzania drewna oraz właściwości i zastosowanie metali oraz tworzyw sztucznych; potrafi klasyfikować, czytać i wykonać rysunek techniczny; pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym; przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; jego prace wytwórcze cechuje racjonalizatorskie podejście i nowatorskie rozwiązania; wykazuje się dużym zaangażowaniem w pracy na lekcji, próbuje dzielić się wiedzą techniczną z rówieśnikami np. poprzez prezentację; przestrzega zasad BHP;

				bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy.

Klasa 6

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
w niewielkim stopniu opanował podstawowe wiadomości i umiejętności objęte programem; potrafi wymienić najważniejsze elementy osiedla i mieszkania; potrafi obsługiwać proste urządzenia; jest niesystematyczny i rzadko przygotowany do zajęć; z trudem wykonuje zadania zaplanowane do zrealizowania podczas lekcji; prace są realizowane przy licznych podpowiedziach nauczyciela; nie bierze udziału w różnych formach pracy.	posiada niepełne wiadomości i umiejętności objęte programem nauczania; wykonuje projekty osiedli i mieszkań; omawia zasady obsługi wybranych urządzeń; potrafi wskazać rzuty aksonometryczne; nie zawsze jest przygotowany do lekcji i pracuje wykorzystując materiały zastępcze lub pożyczone; wykonuje prace na niskim poziomie wymagań, przy dużej pomocy nauczyciela; samodzielne prace przejawiają brak pomysłowości i wyobraźni oraz zaangażowania, często naśladują prace innych uczniów; w pracach mogą być błędy w rozwiązywaniu problemów omawianych w toku lekcji.	posługuje się wiadomościami i umiejętnościami objętymi programem; projektuje osiedle mieszkalne i przestrzeń mieszkalną; omawia zastosowanie nowoczesnego sprzętu; wymienia nazwy rzutów aksonometrycznych; zwykle jest przygotowany do lekcji; jest zaangażowany i zainteresowany lekcją; podczas wykonywania zadań korzysta z niewielkiej pomocy nauczyciela bądź kolegów i koleżanek; odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; zachowuje podstawowe zasady bezpieczeństwa	w pełni przyswoił wiedzę i umiejętności ujęte w programie nauczania; potrafi zaprojektować osiedle mieszkalne oraz przestrzeń mieszkalną; omawia budowę i zastosowanie sprzętu audiowizualnego; omawia rzuty aksonometryczne; przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne oraz praktyczne; pracuje systematycznie i efektywnie; bezpiecznie posługuje się narzędziami i odpowiednio organizuje swoje stanowisko pracy; przestrzega zasad BHP.	opanował wiedzę i umiejętności objęte programem nauczania; planuje i projektuje idealne osiedle mieszkalne oraz przestrzeń mieszkalną; omawia budowę i zastosowanie sprzętu audiowizualnego; omawia i kreśli rzuty aksonometryczne; pracuje systematycznie, wykonuje wszystkie zadania samodzielnie, a także starannie i poprawnie pod względem merytorycznym; przygotowuje się do lekcji i posiada wszystkie potrzebne materiały do pracy; jego prace wytwórcze cechuje racjonalizatorskie podejście i nowatorskie rozwiązania; wykazuje się dużym zaangażowaniem w pracy na lekcji, próbuje dzielić się wiedzą techniczną z rówieśnikami np. poprzez prezentację; przestrzega zasad BHP;

				bezpiecznie posługuje się narzędziami i dba o właściwą organizację miejsca pracy.

Wiedza o społeczeństwie

Temat	Wymagania na poszczególne oceny				
	Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
Dział 1. Życie społeczne					

1. Człowiek w społeczeństwie	wyjaśnia, czym jest społeczeństwo, podaje przykłady potrzeb człowieka, przytacza przykłady ról społecznych, wymienia osoby, podmioty oraz instytucje, które mają wpływ na rozwój młodego człowieka i zaspokajanie jego potrzeb, podaje przykłady norm społecznych, przytacza przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym, wyjaśnia, czym są zdrowie psychiczne i depresja.	podaje przykłady potrzeb człowieka z podziałem na kategorie (bezpieczeństwa, przynależności, uznania, samorealizacji i duchowych), wskazuje różnice między potrzebami naturalnymi a społecznymi, wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia, wylicza przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki, przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka, podaje przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole, wymienia zdrowe nawyki służące utrzymaniu higieny psychicznej, wymienia czynniki, które mogą wywołać kryzys psychiczny.	uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną, wyjaśnia, na czym polega proces socjalizacji, określa, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina, wymienia kategorie norm społecznych, określa, które spośród podanych zachowań są oceniane z zastosowaniem norm prawnych i uzasadnia swój wybór, wskazuje zależności pomiędzy zdrowiem psychicznym a funkcjonowaniem jednostki w społeczeństwie.	wskazuje zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka, tłumaczy, czym jest osobowość, i jakie ma związki z socjalizacją, porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela, podaje przykłady konfliktu ról społecznych, wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat teorii Abrahama Maslowa, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat kondycji psychicznej młodych ludzi w Polsce.	omawia zależności między zaspokojeniem potrzeb i wywiązywaniem się z ról społecznych a samorealizacją i samooceną jednostki, podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka, przytacza przykłady konfliktu ról społecznych, wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu, przedstawia problem przestrzegania norm społecznych w swoim środowisku (ocena zjawiska, przyczyny i konsekwencje).
2. Grupy społeczne	podaje rodzaje grup społecznych, wymienia grupy społeczne, do których należy, przytacza przykłady korzyści wynikających z bycia w grupie,	wyjaśnia, czym jest grupa społeczna, i wymienia jej cechy, wylicza główne zasady współpracy w grupie, podaje przykłady postaw jednostek wobec konfliktu,	omawia podział grup społecznych, omawia różne sposoby rozwiązywania konfliktów: rozmowę, negocjacje, mediacje i arbitraż, wskazuje ich dobre i złe strony,	wskazuje wady i zalety różnych metod podejmowania decyzji w grupie, określa, które metody są najwłaściwsze dla zespołowego wykonania określonych zadań,	charakteryzuje strategie przyjmowane w czasie konfliktu, porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa,

	wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej, określa, jakie zachowania prowadzą do sporów, wymienia podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole, podaje przykłady autorytetów.	wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu, proponuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie rówieśniczej, szkole i społeczeństwie, porównuje grupę nieformalną, koleżeńską z grupą zadaniową, wskazuje różnicę między idolem a autorytetem, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu.	wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji.	podaje przykłady sytuacji konfliktowych z codziennego życia, proponuje metody rozwiązania sporu w każdej z nich i uzasadnia swój wybór, przytacza przykłady autorytetów, określa, co odróżnia te osoby od idoli, i uzasadnia swoje zdanie, redaguje w punktach przebieg negocjacji w przypadku zaczerpniętym ze swojego codziennego życia.	przygotowuje poradnik unikania konfliktów i ich skutecznego rozwiązywania, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego uczuć, jakie towarzyszą ludziom podczas konfliktu.
3. Komunikacja i autoprezentacja	tłumaczy, czym są dyskusja i debata, podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie, gromadzi argumenty o szkodliwości używek.	przytacza przykłady zachowań asertywnych, określa różnice między asertywnością a agresją.	podaje reguły obowiązujące uczestników dyskusji i debaty, przedstawia warunki asertywności, buduje asertywną wypowiedź na temat szkodliwości używek.	tłumaczy, czym jest asertywność i jakie ma znaczenie dla funkcjonowania jednostki w społeczeństwie.	dokonuje samooceny pod kątem asertywności.
4. Życie rodzinne	tłumaczy, czym jest rodzina, wylicza podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne, opowiada o roli rodziców, dzieci i osób starszych w rodzinie, przedstawia wartości ważne dla jego rodziny.	wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej, podaje funkcje rodziny i przykłady ich realizacji, wskazuje czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych, wylicza główne prawa i obowiązki dzieci w rodzinie, podaje podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu	przedstawia argumenty na poparcie twierdzenia, że rodzina jest podstawową grupą społeczną, omawia najważniejsze funkcje rodziny, wylicza typy rodziny, tłumaczy, czym jest władza rodzicielska, omawia prawa i obowiązki dzieci w rodzinie,	porównuje cechy różnych typów rodzin, wskazuje przykłady realizacji poszczególnych funkcji rodziny, rozpoznaje przypadki nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji, wyjaśnia znaczenie szczęścia rodzinnego i jego wpływ na człowieka,	omawia funkcjonowanie współczesnej rodziny, przeprowadza ankietę dotyczącą wartości ważnych w jego rodzinie i prezentuje jej wyniki, wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji, charakteryzuje przyczyny problemów współczesnych

		funkcjonowaniu współczesnych rodzin, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.	podaje nazwy instytucji wspierających rodziny.	wskazuje zależności między systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny.	rodzin i omawia ich skutki dla ich członków oraz dla społeczeństwa, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego tego, jak w przeszłości obchodzono święta narodowe i religijne.
5. Edukacja i praca	wylicza podstawowe funkcje szkoły, podaje podstawowe prawa i obowiązki ucznia, określa, kto tworzy samorząd uczniowski, znajduje potrzebne informacje w statucie swojej szkoły, rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia, wskazuje osoby, u których może szukać pomocy w przypadku naruszania praw ucznia.	wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje, przytacza przykłady działań samorządu uczniowskiego, podaje formy organizacji życia społeczności szkolnej, wyjaśnia, jak należy reagować w sytuacji naruszenia praw ucznia lub pracownika szkoły.	omawia prawa i obowiązki ucznia, charakteryzuje poszczególne instytucje życia szkolnego (organizacja, zadania, formy działania), na podstawie *Konstytucji RP* i statutu swojej szkoły wyjaśnia, jak należy reagować w przypadkach naruszania praw uczniów lub pracowników szkoły.	wyjaśnia sposób funkcjonowania samorządu uczniowskiego.	wypowiada się na temat najczęściej i najrzadziej wykorzystywanych praw ucznia zapisanych w statucie jego szkoły.
6. Ekonomia na co dzień	wyjaśnia, czym jest gospodarstwo domowe, tłumaczy pojęcie budżetu, odróżnia dochody rodziny od wydatków, wymienia podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego, wyjaśnia, kim jest konsument, wylicza podstawowe prawa przysługujące konsumentowi, wypełnia typowy formularz reklamacyjny,	opisuje strukturę typowego budżetu domowego, podaje przykłady łamania praw konsumenta, ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany.	tłumaczy podstawowe zasady ekonomii kierujące budżetem gospodarstwa domowego, proponuje, jak uzyskać nadwyżkę budżetową oraz jak uniknąć „dziury” w budżecie, wylicza przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym, przedstawia zasady świadomych, bezpiecznych zakupów,	omawia poszczególne typy dochodów i wydatków składających się na strukturę budżetu domowego, pisze reklamację.	wyjaśnia, jak bycie świadomym konsumentem wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego.

	oblicza podstawowe dochody i wydatki gospodarstwa domowego.		wskazuje, w jakich przypadkach konsument ma prawo do zwrotu towaru, wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta.		
Dział 2. Prawo i prawa człowieka					
1. Prawa człowieka	tłumaczy, czym są prawa człowieka, wyjaśnia, czym jest *Powszechna deklaracja praw człowieka*, przedstawia podstawowe prawa zawarte w *Konwencji o prawach dziecka*, podaje przykłady łamania praw dziecka.	określa funkcje praw człowieka, wymienia cechy praw człowieka, wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie *Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka*, tłumaczy sformułowania preambuły *Powszechnej deklaracji praw człowieka*, uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach.	podaje okoliczności uchwalenia i postanowienia *Powszechnej deklaracji praw człowieka*, wyjaśnia znaczenie poszczególnych cech praw człowieka, omawia genezę i treść *Konwencji o prawach dziecka*, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach.	proponuje hierarchię funkcji praw człowieka i uzasadnia swoje zdanie, uzasadnia potrzebę istnienia międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka, przedstawia historię praw człowieka, na podstawie preambuły *Powszechnej deklaracji praw człowieka* wykazuje konieczność ochrony praw człowieka, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości ograniczania praw człowieka w różnych sytuacjach i przytacza trafne argumenty.	na wybranych przykładach wykazuje, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych.
2. Katalog praw człowieka	podaje przykładowe prawa i wolności, wylicza kategorie praw człowieka.	podaje przykłady wolności i praw człowieka i obywatela zagwarantowanych w *Konstytucji RP*, wskazuje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji, odszukuje w *Konstytucji RP* fragmenty dotyczące wolności i praw politycznych,	wyjaśnia różnicę między prawami a wolnościami, wskazuje ograniczenia praw i wolności, omawia poszczególne kategorie praw człowieka, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat prawa do wypoczynku.	charakteryzuje kategorie wolności oraz praw człowieka i obywatela zagwarantowane w *Konstytucji RP*, określa źródła generacji praw człowieka, tłumaczy, na czym polega różnica między prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji,	uzasadnia, że wolności i prawa polityczne są konieczne dla funkcjonowania demokracji, prezentuje życiorys i działalność Malali Yousafzai.

		bierze udział w dyskusji na temat prawa do wypoczynku.		wyjaśnia, w jaki sposób każdy człowiek może wpływać na życie publiczne dzięki wolnościom i prawom politycznym zagwarantowanym w *Konstytucji RP*.	
3. Ochrona praw człowieka	podaje przykłady łamania praw człowieka, wylicza przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich, przytacza przykłady spraw, które należy zgłosić do Rzecznika Praw Dziecka.	wymienia nazwy przykładowych organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną praw człowieka, wyszukuje wiadomości o interwencjach Rzecznika Praw Obywatelskich, analizuje informacje umieszczone na stronie internetowej Rzecznika Praw Dziecka, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka.	wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka, wskazuje zagrożenia wynikające z łamania praw człowieka, przedstawia sposób wyboru, metody działania oraz uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, wyjaśnia, jaką rolę w systemie ochrony praw człowieka odgrywa Rzecznik Praw Obywatelskich, prezentuje sposób powoływania, metody działania oraz kompetencje Rzecznika Praw Dziecka.	omawia kategorie spraw kierowanych do Rzecznika Praw Dziecka, charakteryzuje działalność wybranych organizacji pozarządowych działających na rzecz ochrony praw człowieka, wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka.	przygotowuje prezentację na temat działalności wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się ochroną praw człowieka, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego ochrony praw człowieka.
4. Bezpieczeństwo nieletnich	wyjaśnia, czym jest przemoc i kogo dotyczy, podaje przykłady przemocy, wskazuje przykładowe osoby i instytucje, do których można się zwrócić w sytuacji doświadczania przemocy, wymienia główne zalety i wady korzystania z internetu.	tłumaczy, czym są społeczności internetowe, opowiada o zagrożeniach obecnych w środowisku sieciowym (cyberprzemoc), wymienia rodzaje cyberprzemocy, wylicza skutki przemocy, podaje zasady bezpiecznego korzystania z sieci,	tłumaczy, czym są przemoc fizyczna, psychiczna, dręczenie, proponuje, jak na przemoc powinni reagować jej świadkowie, opowiada o różnych sposobach szukania pomocy w sytuacji doświadczania przemocy, wskazuje instytucje, do których należy się zwrócić w przypadku wystąpienia przemocy domowej,	omawia konsekwencje przemocy dla osób, które jej doświadczyły, charakteryzuje rodzaje cyberprzemocy oraz podaje metody przeciwdziałania tym zjawiskom, charakteryzuje zjawisko uzależnienia od internetu, projektuje ciekawą formę plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci,	przygotowuje poradnik bezpiecznego korzystania z internetu.

		analizuje własne zwyczaje związane z wykorzystywaniem internetu, uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci, wyszukuje informacje o *Niebieskich kartach* i sporządza notatkę na temat praw ofiar przemocy domowej.	podaje przykłady społeczności internetowych, analizuje własną przynależność do nich, przedstawia korzyści, jakie zyskują użytkownicy internetu, aktywnie uczestniczy w przygotowaniu plakatu przestrzegającego przed zagrożeniami w sieci.	uzasadnia konieczność reagowania w przypadkach doświadczania przemocy domowej lub bycia jej świadkiem.	
5. Nieletni wobec prawa	tłumaczy, kim są niepełnoletni i nieletni, przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się policja, wylicza podstawowe uprawnienia policji, podaje główne prawa przysługujące obywatelom w kontaktach z policją.	wymienia główne zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich, wyjaśnia, dlaczego prawo inaczej traktuje niepełnoletnich i dorosłych, przytacza przykłady spraw, którymi zajmuje się straż miejska (gminna), podaje podstawowe uprawnienia straży miejskiej (gminnej), wskazuje uprawnienia przysługujące służbom porządkowym, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.	wskazuje, w jakich przypadkach odpowiedzialność ponosi sprawca, a w jakich jego rodzice lub opiekunowie, wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw, omawia uprawnienia i zadania policji, przedstawia prawa przysługujące obywatelom (zwłaszcza niepełnoletnim) w kontaktach z policją, charakteryzuje kompetencje i działania straży miejskiej (gminnej), przedstawia zadania Centralnego Biura Śledczego Policji.	wyjaśnia, jakie są cele postępowania sądowego wobec niepełnoletnich, określa czynniki brane pod uwagę przez organy państwowe przy rozstrzyganiu spraw dotyczących nieletnich, wskazuje rodzaje przestępstw, za których popełnienie prawo dopuszcza odpowiedzialność karną nieletnich po ukończeniu 15 roku życia, uzasadnia konieczność znajomości praw przysługujących obywatelom w kontaktach ze służbami mundurowymi i porządkowymi, podaje przykłady akcji przeprowadzonych przez Centralne Biuro Śledcze Policji.	wymienia inne niż policja i straż miejska (gminna) służby porządkowe i określa ich uprawnienia, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci oraz unikania zagrożeń związanych z przestępczością.
Dział 3. Społeczność lokalna i regionalna					

1. Czym jest samorząd?	wyjaśnia, czym jest samorząd, wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce, wymienia zasady działania samorządu terytorialnego, podaje przykłady zadań samorządów, wymienia jednostki podziału terytorialnego w Polsce, podaje nazwy gminy, powiatu i województwa, w których mieszka, oraz nazwy województw sąsiednich, odczytuje dane z wykresu.	opisuje funkcjonowanie samorządu terytorialnego, wyjaśnia znaczenie zasad, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego, wylicza organy samorządu terytorialnego, wskazuje podobieństwa i różnice między państwem a samorządem terytorialnym, bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych).	wymienia zadania samorządów terytorialnych, zawodowych, uczniowskich i porównuje te jednostki, tłumaczy, czym się różni gmina wiejska od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej, określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka, aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.	wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny, wykazuje, że zasady, na których opiera się funkcjonowanie samorządu terytorialnego, obowiązują w codziennym życiu swojej gminy / swojego miasta, odczytuje i analizuje dane z wykresu oraz uzasadnia wyciągnięte przez siebie wnioski.	podaje, w jakich przypadkach zostaje wprowadzony zarząd komisaryczny, ocenia, czy system władz samorządowych sprzyja zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczności lokalnej, i przytacza argumenty na poparcie swojego stanowiska, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojego województwa oraz wydarzeniach i postaciach z jego dziejów.
2. Samorząd gminny	wymienia organy władzy w gminie, wskazuje, jakich organów dotyczą wybory samorządowe, wylicza podstawowe zadania gminy, wyjaśnia, czym jest budżet obywatelski, bierze udział w przygotowaniu prezentacji na temat swoje gminy / swojego miasta.	odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy, określa sposób wyłaniania władz gminy oraz ich odwołania, bierze udział w dyskusji o zadaniach gminy, przytacza przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy, odszukuje na stronach urzędu swojej gminy informacje o działalności młodzieżowej rady gminy, inwestycjach ze środków unijnych, budżecie obywatelskim, bierze udział w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej,	omawia zadania poszczególnych organów władzy w gminie, podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy, aktywnie uczestniczy w dyskusji o zadaniach gminy, wskazuje, które spośród zadań gminy są najpilniejsze i uzasadnia swoje zdanie, przedstawia, jak jest uchwalany budżet obywatelski, wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania budżetu obywatelskiego, aktywnie uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat swoje gminy / swojego miasta.	wyjaśnia zasady referendum lokalnego i wskazuje sprawy, których może ono dotyczyć, wyjaśnia, jak działają młodzieżowe rady gminy, aktywnie uczestniczy w dyskusji o bieżących problemach społeczności lokalnej i przytacza trafne argumenty, uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w życie gminy i rozwiązywanie jej problemów.	przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat gminy lub miasta, w których mieszka (zasłużone postacie i wydarzenia z dziejów gminy), redaguje petycję do władz w sprawie budżetu obywatelskiego, gromadzi wiadomości na temat funkcjonowania budżetów obywatelskich w różnych miastach Polski i wyciąga wnioski z analizy zebranego materiału, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego

		uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego strategii rozwiązania określonego problemu społeczności lokalnej.			problemu społeczności lokalnej, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat swojej gminy / swojego miasta.
3. Powiat i województwo	wymienia przykładowe zadania powiatu, wylicza organy powiatu, podaje organy województwa, wymienia przykładowe zadania samorządu wojewódzkiego, wskazuje, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka.	wyjaśnia sposób wyboru i odwołania organów powiatu, tłumaczy, jak są wyłaniane i odwoływane organy wojewódzkie, uczestniczy w przygotowaniu prezentacji dotyczącej działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa (znajduje informacje na odpowiednich stronach internetowych), uczestniczy w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa, uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.	rozróżnia zadania rady powiatu i zarządu powiatu, odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa, bierze aktywny udział w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, bierze aktywny udział w dyskusji na temat znaczenia współpracy między władzami samorządowymi a państwowymi dla funkcjonowania województwa i przytacza trafne argumenty.	porównuje strukturę władz samorządu powiatowego i wojewódzkiego, określa, które z organów samorządu powiatowego i wojewódzkiego mogą zostać odwołane przez mieszkańców, wskazuje zadania wykonywane przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki.	przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację dotyczącą działań podjętych przez władze swojego powiatu i województwa, przyjmuje rolę lidera w przygotowaniu prezentacji na temat wybranych tradycji i zwyczajów swojej społeczności regionalnej, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji akcji promującej region za granicą.
4. Obywatele a organy samorządu	odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego,	wyjaśnia, czym jest Biuletyn Informacji Publicznej, podaje prawa obywatela w kontaktach z urzędami,	odszukuje informacje zamieszczane w Biuletynie Informacji Publicznej,	analizuje zawartość Biuletynu Informacji Publicznej urzędu swojego miasta, powiatu lub województwa,	proponuje inicjatywy, które warto by zrealizować w okolicy,

	tłumaczy, czym jest korupcja, przytacza przykłady aktywności obywatelskiej, wskazuje problemy społeczne występujące w jego społeczności lokalnej.	odnajduje informacje o projektach zrealizowanych w gminie w ramach budżetu obywatelskiego, przygotowuje notatkę na temat struktury urzędu swojej gminy lub swojego miasta, wyjaśnia, czemu przestrzeganie zasad etycznych jest ważne w życiu publicznym.	omawia zasady etycznego postępowania urzędników, tłumaczy konsekwencje łamania zasad etycznych w życiu publicznym, podaje możliwe skutki łamania zasad etycznych w życiu publicznym.	wyjaśnia znaczenie aktywności obywatelskiej dla funkcjonowania społeczeństwa.	i wskazuje sposoby ich realizacji.
Dział 4. Wspólnota narodowa					
1. Naród i ojczyzna	wskazuje, jakie więzi łączą jednostkę z ojczyzną i małą ojczyzną, wymienia i opisuje symbole RP, podaje sytuacje, w jakich najczęściej wykorzystuje się symbole narodowe, wylicza wybrane święta narodowe, przedstawia zasady właściwego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych, odczytuje dane z wykresu.	wyjaśnia, czym są naród i wspólnota etniczna, określa, czym jest tożsamość narodowa, wylicza przykładowe elementy i wartości składające się na polskie dziedzictwo narodowe, wyszukuje informacje o polskich zabytkach i miejscach wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, bierze udział w grupowym opracowaniu zagadnienia ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych.	wyjaśnia, na czym polega różnica między wspólnotą narodową a etniczną, analizuje czynniki kształtujące poczucie wspólnoty narodowej i etnicznej, tłumaczy znaczenie dziedzictwa narodowego, charakteryzuje elementy i wartości budujące polskie dziedzictwo narodowe, wylicza najważniejsze polskie święta narodowe i wskazuje wydarzenia historyczne, które są podczas nich upamiętniane.	wyjaśnia sens bycia Polakiem lub członkiem innej wspólnoty narodowej albo etnicznej, przytacza historię symboli RP, ocenia, w jakim stopniu znajomość historii wpływa na rozumienie współczesnej sytuacji narodu polskiego, wyczerpująco opracowuje zagadnienie ochrony polskiego dziedzictwa i pamięci o przeszłości narodu, aktywnie uczestniczy w dyskusji o problemie znieważania symboli narodowych i przytacza trafne argumenty.	wyjaśnia, dlaczego polskie godło w czasach komunizmu wyglądało inaczej niż obecnie, prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego i wyjaśnia, na czym polega jego wyjątkowość, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat polskich zabytków i miejsc wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.
2. Obywatelstwo i narodowość	wyjaśnia, czym jest obywatelstwo, tłumaczy, do czego służy paszport,	określa, czym jest tożsamość europejska, podaje definicję narodowości,	charakteryzuje więzi łączące obywatela i państwo,	tłumaczy zależności między różnymi tożsamościami,	prezentuje sylwetki wybranych wybitnych Polaków i ocenia znaczenie ich dorobku dla pożytku publicznego.

	wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP, podaje przykłady wartości obywatelskich.	podaje przykłady Polek i Polaków, których postępowanie było realizacją wartości obywatelskich, bierze udział w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych.	omawia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP, wyjaśnia zagadnienie tożsamości zbiorowej, wskazuje różnice między obywatelstwem a narodowością, charakteryzuje wartości obywatelskie i wyjaśnia ich wartość dla społeczeństwa, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych.	aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat różnych tożsamości społeczno-kulturowych i przytacza trafne argumenty, uzasadnia konieczność popularyzowania wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym.	
3. Postawa patriotyczna	wyjaśnia, czym są patriotyzm i patriotyzm lokalny, wymienia przejawy patriotyzmu, określa, jakie zachowania składają się na postawę patriotyczną, wylicza sposoby wyrażania patriotyzmu na co dzień przez uczniów.	podaje przykłady działań patriotycznych w gospodarce.	omawia różnice w rozumieniu patriotyzmu dawniej i współcześnie, określa, w jaki sposób zachowanie młodych ludzi wpływa na los ich ojczyzny.	analizuje wyniki badań dotyczących rozumienia patriotyzmu, wyjaśnia znaczenie poszczególnych działań dla polskiej gospodarki.	przedstawia rolę patriotyzmu we współczesnym świecie.
4. Mniejszości i migranci	określa różnicę między obywatelami RP a cudzoziemcami, odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, wyjaśnia, czym jest Polonia,	wyjaśnia, czym są mniejszość narodowa i etniczna, podaje nazwę języka regionalnego uznanego w polskim prawie, rozróżnia imigrantów, emigrantów i uchodźców, tłumaczy, czym jest azyl,	wyjaśnia, na czym polega różnica między mniejszością narodową a etniczną, tłumaczy, dlaczego uchodźcom przysługują szczególne prawa, wymienia podstawowe prawa mniejszości w Polsce, podaje korzyści, jakie niesie dla Polaków poznawanie kultury mniejszości zamieszkujących Polskę.	przedstawia strukturę ludności zamieszkującej terytorium Polski, tłumaczy, jakie cechy języka kaszubskiego zadecydowały o uznaniu go za język regionalny, omawia czynniki przyciągające i wypychające wpływające na migrację,	wyjaśnia, co wpłynęło na rozlokowanie skupisk poszczególnych mniejszości narodowych w Polsce, określa czynniki, które miały wpływ na rozmieszczenie Polonii na świecie, przygotowuje wystąpienie dotyczące kryzysów uchodźczych na świecie,

	znajduje na mapie państwa, w których występuje najliczniejsza Polonia.	wymienia mniejszości narodowe i etniczne we współczesnej Polsce, gromadzi informacje na temat inicjatyw kulturalnych podejmowanych przez środowiska mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.		na podstawie tekstu ustawy podaje kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną, uzasadnia konieczność ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych.	opracowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat kultury mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego koncepcji kampanii informacyjnej popularyzującej dorobek wybranych mniejszości narodowych lub etnicznych mieszkających w Polsce.
5. Tolerancja i przejawy ksenofobii	tłumaczy, czym jest tolerancja, rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, wyjaśnia, czym są hejt i mowa nienawiści.	wyjaśnia, czym są stereotypy, podaje definicję nietolerancji, określa, czym jest ksenofobia, objaśnia, czym są szowinizm, rasizm i antysemityzm, wskazuje skutki szowinizmu, rasizmu i antysemityzmu, tłumaczy, czym jest kosmopolityzm, podaje definicję Holokaustu, opracowuje sposoby przeciwdziałania nietolerancji, bierze udział w dyskusji o granicach tolerancji,	omawia cechy stereotypu, przytacza argumenty obalające wybrane stereotypy, przedstawia konsekwencje braku tolerancji w społeczeństwie, charakteryzuje przyczyny i skutki ksenofobii, określa różnice między ksenofobią a kosmopolityzmem, analizuje tekst źródłowy.	wskazuje ograniczenia postawy tolerancyjnej i tłumaczy ich przyczyny, omawia różnice między szowinizmem a nacjonalizmem, prezentuje konsekwencje upowszechniania się ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu, formułuje argumenty na poparcie tezy, że walka z brakiem tolerancji jest ważna dla funkcjonowania społeczeństwa, formułuje argumenty na poparcie tezy, że pogodzenie różnych tożsamości społeczno-	omawia wpływ skrajnych postaw na historię XX w.

		opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu tekstu źródłowego.		-kulturowych jest możliwe, analizuje tekst źródłowy, omawia problemy w nim poruszone i formułuje swoje stanowisko wobec nich.	
Dział 5. Polska państwem demokratycznym					
1. Państwo i demokracja	określa, czym jest państwo, podaje cechy państwa, wymienia nazwy współczesnych ustrojów politycznych (demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm).	wylicza podstawowe funkcje państwa, rozróżnia funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, wskazuje różnicę między monarchią a republiką, podaje główne różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem, wymienia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji, wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej, wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej, wskazuje na mapie Europy monarchie i republiki, określa korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny, bierze udział w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej.	wskazuje różnice między narodem a państwem, omawia znaczenie suwerenności i przymusowości państwa, charakteryzuje poszczególne funkcje wewnętrzne i zewnętrzne państwa, tłumaczy, czym jest demokracja konstytucyjna, wyjaśnia i omawia zasady, na których opiera się funkcjonowanie demokracji, wyjaśnia zasadę suwerenności narodu, podaje przykłady spraw, które mogą zostać poddane pod referendum lub stać się przedmiotem konsultacji społecznych, wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej.	uzasadnia potrzebę realizowania przez państwo funkcji zewnętrznych, analizuje różnice między demokracją, autorytaryzmem a totalitaryzmem w obszarach władzy, praw obywateli, wolności słowa i mediów oraz ideologii państwowej, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat możliwości życia w Polsce bez władzy państwowej, prezentuje stanowisko swojej grupy i przytacza trafne argumenty.	ocenia stan demokracji w państwie i uzasadnia swoje zdanie, określa, jak zmieniła się liczba monarchii i republik w Europie w ciągu ostatnich 200 lat, wyjaśnia, dlaczego większość państw demokratycznych rzadko wykorzystuje model bezpośredni, ocenia, która historyczna forma demokracji jest najbardziej zbliżona do dzisiejszego ustroju demokratycznego.

2. Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej	określa znaczenie konstytucji w państwie, wymienia główne rodzaje władzy państwowej, opisuje konstrukcję tekstu *Konstytucji RP*.	wyjaśnia, czym jest państwo prawa, tłumaczy, czym są akty prawne, i podaje ich główne rodzaje, wskazuje główne aspekty określone w konstytucji, podaje, jaką funkcję pełni Trybunał Konstytucyjny, wylicza podstawowe zasady ustroju Polski zawarte w *Konstytucji RP*, wymienia wartości, do których odwołuje się preambuła *Konstytucji RP*, odnajduje w *Konstytucji RP* rozdziały, w których zostały opisane wolności, prawa i obowiązki obywateli, znajduje potrzebne informacje we fragmencie ustawy o referendum ogólnokrajowym, wymienia sprawy, które mogą być poddane pod referendum ogólnokrajowe, uczestniczy w przygotowaniu prezentacji na temat historii polskich konstytucji.	tłumaczy zasadę konstytucjonalizmu, określa znaczenie zasady trójpodziału władzy i równowagi władz dla funkcjonowania demokracji, wyjaśnia, dlaczego w republikach obowiązuje zakaz sprawowania dziedzicznej i dożywotniej władzy, wymienia rozdziały *Konstytucji RP*, charakteryzuje poszczególne zasady ustroju RP zawarte w *Konstytucji RP*.	omawia hierarchię aktów prawnych w Polsce, opisuje procedurę zmiany konstytucji i wyjaśnia, z jakiego powodu jest ona szczególna, interpretuje artykuły *Konstytucji RP* dotyczące referendum ogólnokrajowego, wskazuje, które opisane w *Konstytucji RP* wolności, prawa i obowiązki obywateli uważa za najważniejsze, i uzasadnia swoje zdanie.	przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat historii polskich konstytucji.
3. Sejm i Senat RP	określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę ustawodawczą, podaje skład polskiego parlamentu, wymienia podstawowe kompetencje Sejmu i Senatu RP,	wyjaśnia, jak Sejm i Senat RP podejmują decyzje, kto kieruje pracami obu izb oraz ile trwa kadencja posłów i senatorów, tłumaczy, czym jest immunitet,	tłumaczy, jak w pracy parlamentu przejawia się zasada przedstawicielstwa, wskazuje, czym wyróżnia się Zgromadzenie Narodowe, omawia kompetencje Sejmu i Senatu RP,	opisuje funkcjonowanie Sejmu i Senatu RP z uwzględnieniem działalności klubów i kół poselskich tworzących koalicję i opozycję, wyjaśnia znaczenie immunitetu dla funkcjonowania władzy ustawodawczej,	wyjaśnia, czym zajmują się komisje sejmowe, Prezydium Sejmu RP i Konwent Seniorów, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania

	odczytuje dane z wykresu dotyczącego aktywności ustawodawczej sejmu.	wylicza główne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, wymienia główne etapy procesu ustawodawczego, określa, kto w Polsce może wystąpić z inicjatywą ustawodawczą, wyjaśnia, jakie uprawnienia w trakcie prac nad ustawą posiada prezydent, wyszukuje informacje o ugrupowaniach politycznych, które mają swoje kluby lub koła w sejmie, przyporządkowuje je do koalicji i opozycji.	charakteryzuje poszczególne zasady wyborów do Sejmu i Senatu RP, analizuje wykres dotyczący aktywności ustawodawczej Sejmu RP i dokonuje potrzebnych obliczeń, na podstawie odpowiednich artykułów *Konstytucji RP* odpowiada, w jakich sytuacjach obraduje Zgromadzenie Narodowe, wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli.	wskazuje różnice w organizacji wyborów do Sejmu i Senatu RP, omawia proces ustawodawczy, porównuje role Sejmu i Senatu RP w procesie ustawodawczym, wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w procesie ustawodawczym, bierze udział w dyskusji na temat ograniczania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach parlamentarnych, wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza.	w wyborach parlamentarnych i przedstawia trafne argumenty. przygotowuje w ciekawej formie prezentację na temat historii polskiego parlamentu.
4. Prezydent RP i Rada Ministrów	określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę wykonawczą, wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP, wyjaśnia, kim jest premier i czym jest Rada Ministrów, podaje, czym zajmuje się rząd, odczytuje dane z tabel dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, gromadzi informacje o składzie osobowym urzędującej Rady Ministrów (imię i nazwisko premiera i ministra odpowiedzialnego za sprawy edukacji).	przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP, omawia kompetencje Prezydenta RP, wyjaśnia, jak są powoływani premier i Rada Ministrów, omawia kompetencje rządu, wylicza Prezydentów RP po 1989 r., określa, za kadencji którego prezydenta uchwalono *Konstytucję RP*, odszukuje w internecie wiadomości na temat decyzji obecnego rządu, które wpłynęły na życie jego rodziny, bierze udział w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów,	omawia poszczególne kompetencje Prezydenta RP z podziałem na politykę wewnętrzną i zagraniczną, opisuje procedurę tworzenia rządu, charakteryzuje poszczególne kompetencje rządu, określa, w jaki sposób współdziałają rząd i prezydent, analizuje dane zebrane w tabelach dotyczących frekwencji w wyborach parlamentarnych i prezydenckich, aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów.	wyjaśnia związek funkcjonowania urzędu Prezydenta RP z republikańską formą rządów, tłumaczy, na jakich zasadach działają wotum zaufania i wotum nieufności, określa, na czym polega zasada kontrasygnaty, tłumaczy, czym jest Rada Gabinetowa, wyjaśnia, dlaczego jest potrzebne poparcie większości sejmowej dla Rady Ministrów i premiera, omawia trzy kroki w procedurze powoływania Rady Ministrów (na podstawie artykułów *Konstytucji RP*),	omawia okoliczności przywrócenia urzędu prezydenta w Polsce, aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę lidera grupy i jako minister wygłasza przemówienie oraz przytacza trafne argumenty.

		znajduje informacje o działaniach obecnego Prezydenta RP związanych z polityką wewnętrzną i zagraniczną kraju.		aktywnie uczestniczy w ćwiczeniu dotyczącym przygotowywania reform przez ministrów, przyjmuje rolę lidera grupy.	
5. Sądy i trybunały	określa, jakie organy pełnią w Polsce władzę sądowniczą, wyjaśnia, co nazywamy wymiarem sprawiedliwości, przedstawia rolę sędziów, tłumaczy, kim są prokurator, obrońca i obrońca z urzędu.	podaje zasady działania sądów, wymienia zadania trybunałów, na podstawie tekstu źródłowego przytacza przykłady spraw, którymi zajmują się współczesne sądy, wyjaśnia, jakie znaczenie ma dla obywateli dwuinstancyjność postępowania sądowego, odszukuje informacje na temat ostatniego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, bierze udział w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich.	przedstawia zasady działania sądów, wyjaśnia znaczenie zasad bezstronności i niezawisłości sędziów oraz ich immunitetu i nieusuwalności, tłumaczy, kim jest ławnik, analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie wyjaśnia określenie *rządy sędziów*, wskazuje różnice między wymiarem sprawiedliwości a władzą sądowniczą, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat immunitetów sędziowskich i przytacza trafne argumenty.	opisuje salę rozpraw w procesie karnym, charakteryzuje działania Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego w państwie demokratycznym, odszukuje informacje na temat sporu o reformę sądownictwa i ustala, jakich kwestii on dotyczył, analizuje tekst źródłowy, na jego podstawie omawia wpływ sędziów na sferę polityki i życia społecznego.	objaśnia, czego dotyczyło ostatnie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego.
6. Partie polityczne	wyjaśnia, czym są partie polityczne, wymienia rodzaje partii politycznych, podaje elementy kampanii wyborczej partii, wylicza systemy partyjne.	przedstawia zawartość programu politycznego partii, określa, w jaki sposób partie dążą do osiągnięcia swoich celów, przedstawia systemy partyjne, tłumaczy, czym są koalicja i opozycja w parlamencie, wymienia nazwy największych polskich partii politycznych, wyjaśnia, czym jest statut partii,	omawia funkcje partii politycznych, opisuje partie prawicowe, centrowe i lewicowe, tłumaczy znaczenie kampanii wyborczej dla funkcjonowania partii, charakteryzuje systemy partyjne, wskazuje wady i zalety każdego z nich, tłumaczy, jak utworzyć partię polityczną, analizuje tekst ustawy o partiach politycznych,	opisuje działalność partii w państwie demokratycznym, podaje przykłady działań podejmowanych przez wybraną partię polityczną reprezentowaną w Sejmie RP.	charakteryzuje polską scenę polityczną.

		wyszukuje potrzebne informacje w tekście ustawy o partiach politycznych.	podaje nazwy partii politycznych, których przedstawiciele zasiadają w izbie niższej obecnej kadencji, przygotowuje notatkę na temat jednej z partii politycznych reprezentowanych w Sejmie RP.		
7. Organizacje obywatelskie	tłumaczy, czym są organizacje pozarządowe, i podaje ich główne rodzaje, określa, czym jest wolontariat, i przytacza przykłady działań wolontariuszy, wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie, podaje przykłady ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, odczytuje dane statystyczne z wykresu.	wyjaśnia, co oznacza prawo do swobodnego zrzeszania się, przytacza przykłady działań organizacji pozarządowych, wymienia cele działalności ogólnopolskich organizacji młodzieżowych, wylicza przykładowe działania podejmowane przez związki zawodowe, odszukuje informacje o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej.	wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się, tłumaczy, czym jest społeczeństwo obywatelskie, charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych, wskazuje różnice między stowarzyszeniem a fundacją, charakteryzuje rodzaje wolontariatu, określa, jakie działania trzeba podjąć, aby zostać wolontariuszem.	omawia poszczególne obszary działalności organizacji pozarządowych, wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność, uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych, na podstawie analizy danych statystycznych z wykresu wskazuje obszar, w którym organizacje pozarządowe powinny być bardziej aktywne, i uzasadnia swoje zdanie, wyjaśnia, jak rozumie słowa Tadeusza Kotarbińskiego.	omawia rolę NSZZ „Solidarność” w najnowszej historii, odpowiada, czy międzynarodowe organizacje pozarządowe powinny wpływać na władze danego kraju, i przytacza trafne argumenty, opowiada o swoich doświadczeniach z pracy wolontariackiej, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację o organizacjach pozarządowych, które funkcjonują w najbliższej okolicy, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego założenia stowarzyszenia, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego akcji wolontariackiej.

8. Media i opinia publiczna	wyjaśnia, czym jest opinia publiczna, wymienia rodzaje mass mediów, wskazuje różnice między mediami komercyjnymi a publicznymi, objaśnia, czym są fake newsy i bańki informacyjne, odróżnia fakty od opinii i komentarzy.	określa, do czego służą sondaże, tłumaczy, czym jest wolność słowa, wylicza funkcje mediów, podaje zalety i wady mediów społecznościowych, wymienia główne zasady etyki dziennikarskiej, określa, czym jest kampania społeczna, podaje definicję spotu wyborczego, wskazuje pozytywne i negatywne skutki rozwoju środków masowego przekazu dla społeczeństwa, porównuje sposób przedstawienia jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł i oddziela fakty od opinii, gromadzi materiały dotyczące wybranej kampanii społecznej, wskazuje funkcje mediów przejawiające się w stronach internetowych, które odwiedza, znajduje informacje na temat wyników wybranego badania opinii publicznej.	wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa, omawia funkcje sondaży, opisuje specyfikę mediów jednokierunkowych i interaktywnych, opowiada o poszczególnych funkcjach mediów, przedstawia rolę mediów społecznościowych w demokracji, podaje przykłady fake newsów i uzasadnia swój wybór, omawia zasady pracy i postępowania dziennikarzy, opisuje obszary tematyczne kampanii społecznych, sporządza notatkę z wybranego badania opinii publicznej.	przytacza argumenty na poparcie tezy, że wolność słowa i wolne media są fundamentem demokracji, charakteryzuje misję mediów publicznych, omawia przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów społecznościowych na demokrację, uzasadnia konieczność przestrzegania zasad etyki dziennikarskiej, wyjaśnia rolę opinii i komentarzy w demokratycznych mediach, bada sposób ukazania jednego wydarzenia w artykułach z kilku źródeł, oddziela fakty od opinii i przedstawia wnioski, uzasadnia konieczność oddzielania faktów od opinii.	ocenia, jak często na jego poglądy, decyzje i wybory mają wpływ media społecznościowe, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat wybranej kampanii społecznej, dokonuje analizy zastosowanych w niej środków.
Dział 6. Sprawy międzynarodowe					
1. Współpraca międzynarodowa	wyjaśnia, czym są polityka zagraniczna i współpraca międzynarodowa, rozwija skrót ONZ,	wskazuje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej, wymienia podstawowe zadania ambasadora i konsula,	omawia znaczenie współpracy międzynarodowej dla pokoju na świecie,	określa rolę organizacji międzynarodowych na arenie światowej,	analizuje wyniki badań opinii publicznej, formułuje wnioski, określa przyczyny zaobserwowanych zjawisk, wyraża własną opinię na

	przytacza przykłady inicjatyw ONZ, podaje pełną nazwę NATO, wymienia przykłady działań NATO, odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich NATO, odczytuje dane z wykresu prezentującego wyniki badań opinii publicznej.	wylicza główne cele i działania ONZ, tłumaczy, czemu służą misje pokojowe ONZ, określa najważniejsze cele NATO, przytacza przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO, odszukuje informacje o przypadku zastosowania weta w czasie obrad Rady Bezpieczeństwa ONZ, ocenia, czy ONZ odgrywa ważną rolę we współczesnym świecie, i uzasadnia swoje zdanie, znajduje wiadomości o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r.	charakteryzuje rolę ambasadora i konsula w polityce zagranicznej, podaje czas i okoliczności powstania ONZ, określa, ilu członków liczy ONZ, wymienia główne organy ONZ, opisuje genezę NATO, podaje nazwę głównego organu NATO, wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO z uwzględnieniem kolejnych etapów powiększania się organizacji wylicza wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska.	wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego, omawia wybrane ugrupowania międzynarodowe, do których należy Polska, opracowuje notatkę o trzech operacjach NATO przeprowadzonych po 2000 r. z uwzględnieniem ich celów i uczestników.	wskazany temat i uzasadnia odpowiedź, znajduje informacje o protestach przed ambasadami różnych krajów, omawia to zjawisko i przedstawia swoje zdanie na ten temat, ocenia, jaki wpływ ma prawo weta w Radzie Bezpieczeństwa ONZ na skuteczność działań tego organu, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najważniejszych działań Polski w strukturach ONZ i NATO.
2. Unia Europejska	podaje datę i miejsce utworzenia Unii Europejskiej, wylicza najważniejsze zadania UE, odpowiada, czym jest euro, odczytuje z mapy nazwy państw członkowskich UE.	wymienia główne przyczyny integracji europejskiej, na podstawie mapy podaje nazwę państwa, które przystąpiło do UE później niż Polska, wylicza nazwy głównych organów Unii Europejskiej, odszukuje w Deklaracji Schumana potrzebne informacje, bierze udział w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, uczestniczy w przygotowaniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego,	omawia główne etapy integracji europejskiej, opisuje okoliczności powstania Unii Europejskiej, wskazuje na mapie państwa członkowskie UE, uwzględniając kolejne etapy rozszerzania organizacji, wymienia podstawowe uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, analizuje tekst Deklaracji Schumana, podaje praktyczne przykłady realizacji celów UE, analizuje materiały dotyczące brexitu.	wskazuje wady i zalety procesu integracji europejskiej, podaje nazwy trzech wspólnot europejskich, omawia uprawnienia głównych organów Unii Europejskiej, analizuje tekst Deklaracji Schumana i określa, jak zmieniła się sytuacja w Europie od czasów autora, aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, przedstawia trafne argumenty, uzasadnia swoje stanowisko,	omawia główne zagadnienia i problemy funkcjonowania UE, aktywnie uczestniczy w pracy zespołu rozważającego dwie koncepcje rozwoju Unii Europejskiej, organizuje głosowanie i podsumowuje jego wyniki, przyjmuje rolę lidera w prowadzeniu projektu dotyczącego obchodów Dnia Europejskiego.

		gromadzi materiały dotyczące brexitu, bierze udział w dyskusji na temat skutków brexitu.		aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat brexitu i przytacza trafne argumenty.	
3. Polska w Unii Europejskiej	podaje datę wejścia Polski do UE i określa sposób, w jaki Polacy podjęli decyzję, wskazuje główne korzyści, które wynikły dla Polski, jej obywateli i polskich firm z przystąpienia do UE, szuka informacji do broszury o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście.	wylicza podstawowe prawa obywatela UE, wymienia cztery najważniejsze zasady europejskiego rynku wewnętrznego, przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących, określa źródła funduszy unijnych i główne kierunki ich dysponowania, gromadzi informacje na temat inicjatyw polskiego rządu zgłoszonych na forum Unii Europejskiej.	omawia przygotowania Polski do przystąpienia do UE, charakteryzuje poszczególne prawa obywatela UE, przedstawia znaczenie zasad europejskiego rynku wewnętrznego, tłumaczy, czym jest i jak działa strefa Schengen, wylicza cele, na które są w Polsce przeznaczane dotacje unijne, podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych, redaguje broszurę o sposobach wykorzystywania funduszy unijnych w swojej gminie lub swoim mieście, sporządza notatkę na temat jednej z inicjatyw polskiego rządu zgłoszonych na forum Unii Europejskiej.	wskazuje koszty przynależności Polski do UE, przedstawia negatywne skutki swobodnego przepływu osób, omawia przeznaczenie poszczególnych rodzajów funduszy unijnych.	ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską, rozważa, jakie mogą być konsekwencje wychodzenia kolejnych krajów z UE, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat inicjatyw unijnych skierowanych do młodych ludzi.
4. Problemy współczesnego świata	wyjaśnia, czym jest globalizacja, przytacza przykłady globalizacji z codziennego życia, podaje przykłady pomocy dla krajów rozwijających się,	wylicza główne skutki globalizacji, określa, z czego wynika podział na kraje rozwinięte i rozwijające się, wskazuje główny kierunek migracji,	charakteryzuje zjawiska globalizacji i amerykanizacji kultury, tłumaczy, czym jest konsumpcjonizm, tłumaczy, na czym polegają pomoc rozwojowa i pomoc humanitarna,	omawia pozytywne i negatywne skutki globalizacji w różnych dziedzinach, przedstawia sytuację krajów rozwiniętych i rozwijających się,	proponuje, w jaki sposób młodzi ludzie mogą dbać o środowisko, wyjaśnia, czym jest Młodzieżowy Strajk Klimatyczny, przedstawia sylwetkę Grety Thunberg,

	tłumaczy, czym jest zjawisko ocieplania klimatu, podaje główne różnice między sytuacją w krajach Północy i Południa.	wylicza główne zagrożenia i wyzwania XXI w., bierze udział w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, opracowuje notatkę o wybranej polskiej organizacji pozarządowej, która pomaga mieszkańcom państw rozwijających się, przygotowuje plakat przestrzegający przed skutkami zmian klimatu, uczestniczy w pracach nad prezentacją na temat najbiedniejszych państw świata, bierze udział w dyskusji dotyczącej wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników.	charakteryzuje zmiany klimatu i określa ich skutki.	uzasadnia konieczność udzielania pomocy humanitarnej, wyjaśnia, czym jest grupa G7, omawia problemy związane z migracją, omawia główne zagrożenia i wyzwania XXI w.	aktywnie uczestniczy w dyskusji o wyzwaniach związanych z migracją, przytacza trafne argumenty, proponuje sposoby rozwiązania problemu, znajduje informacje o inicjatywach na rzecz osób potrzebujących z krajów Południa, w które mogą się zaangażować młodzi ludzie, opracowuje reportaż dotyczący zmian klimatu, przygotowuje w ciekawej i wyczerpującej formie prezentację na temat najbiedniejszych państw świata, aktywnie uczestniczy w dyskusji na temat wpływu światowych problemów na niego i jego rówieśników oraz przytacza trafne argumenty.
5. Konflikty zbrojne na świecie	podaje główne przyczyny konfliktów zbrojnych, wyjaśnia, czym jest ludobójstwo, przytacza przykłady działań terrorystycznych, odczytuje z mapy informacje o wybranych współczesnych konfliktach na świecie, odczytuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce.	tłumaczy, na czym polega terroryzm, wymienia skutki terroryzmu, określa skutki konfliktów, odszukuje informacje na temat cyberterroryzmu, znajduje w internecie wiadomości o zbrodniach ludobójstwa popełnionych w XX w., bierze udział w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze	omawia przyczyny i rodzaje konfliktów, przedstawia źródła i rodzaje terroryzmu, na podstawie mapy charakteryzuje wybrane współczesne konflikty na świecie, analizuje wyniki badań opinii publicznej dotyczących zagrożenia terroryzmem w Polsce i ocenia, jak poglądy Polaków na ten problem kształtują się obecnie,	wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna, redaguje notatkę na temat zamachów terrorystycznych przeprowadzonych w Europie w XXI w. aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, przedstawia trafne argumenty.	opowiada o zamachu na World Trade Center, przygotowuje prezentację dotyczącą konfliktu na Ukrainie, aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych, podaje konkretne propozycje i przedstawia trafne argumenty.

		współczesnych konfliktów zbrojnych.	omawia zagrożenia wynikające z cyberterroryzmu dla współczesnych państw i społeczeństw, aktywnie uczestniczy w pracy zespołu mającej na celu zaproponowanie sposobu zakończenia jednego ze współczesnych konfliktów zbrojnych.		

Wychowanie fizyczne

Wymagania na poszczególne oceny				
Dopuszczająca **Uczeń:**	**Dostateczna** **Uczeń:**	**Dobra** **Uczeń:**	**Bardzo dobra** **Uczeń:**	**Celująca** **Uczeń:**
1. Frekwencja i przygotowanie do lekcji				
Często opuszcza lekcje wychowania fizycznego nie usprawiedliwiając ich. 60% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). Bardzo często nie przynosi stroju sportowego. Ma niechętny stosunek do ćwiczeń, często nie stosuje poleceń nauczyciela, nie zachowuje dyscypliny.	Opuszcza lekcje wychowania fizycznego i zdarza mu się je nie usprawiedliwiać. 70% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). Zdarza mu się nie nosić stroju sportowego. Przejawia pewne luki w zakresie wychowania społecznego: ma niechętny stosunek do ćwiczeń, nie zachowuje dyscypliny, przeszkadza w lekcji, nie szanuje sprzętu sportowego.	80% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). Jego postawa społeczna, stosunek do wychowania fizycznego nie budzi większych zastrzeżeń (chętnie ćwiczy, stosuje zasady higieny).	Opuścił kilka lekcji wychowania fizycznego, ale są one usprawiedliwione. 90% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim). Systematycznie nosi strój sportowy (2 razy może go nie mieć). Jego postawa społeczna, zaangażowanie i stosunek do zajęć edukacyjnych z wychowania fizycznego nie budzą żadnych zastrzeżeń. Zachowuje należytą dyscyplinę na lekcji, szanuje sprzęt. Posiada nawyki higieniczno zdrowotne.	Nie opuścił ani jednej lekcji wychowania fizycznego 100% uczestnictwa w zajęciach (nie wliczając nieobecności związanych ze zwolnieniem lekarskim) Zawsze nosi strój sportowy (nie wykorzystał limitu 2 nieprzygotowań do lekcji) Stosuje zasadę „czystej gry”, jego postawa wobec nauczyciela i kolegów stanowi wzór do naśladowania. Jego postawa społeczna, zaangażowanie i stosunek do zajęć edukacyjnych z wychowania fizycznego nie budzi żadnych zastrzeżeń. Zachowuje należytą dyscyplinę na lekcji, szanuje sprzęt. Posiada nawyki higieniczno zdrowotne.
2. Aktywność na zajęciach				
Bardzo słabo interesuje się sportem i rekreacją . Nie podejmuje żadnych działań na lekcji.	Bardzo rzadko bierze udział w życiu sportowym szkoły.	Korzysta z organizowanych imprez rekreacyjnych. Potrafi zagospodarować swój czas, aby spędzić go czynnie.	Aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły (lekcje, zajęcia pozalekcyjne)	Aktywnie uczestniczy w życiu sportowym na terenie szkoły i poza nią, w różnych formach działalności związanych z

Unika czynnego sposobu spędzania czasu wolnego .ma niechętny stosunek do ćwiczeń. Unika pomocy nauczycielowi w organizowaniu lekcji np. rozłożenie sprzętu, sprzątnięcie go .	Nie wykazuje aktywności na lekcjach, tylko biernie w niej uczestniczy. Swój wolny czas spędza jako kibic.	Angażuje się w organizowanie różnych form rywalizacji, pomaga nauczycielowi w organizowaniu zajęć (pomoce do lekcji, rozkładanie i sprzątanie sprzętu).	Bierze udział i zajmuje punktowane miejsca w zawodach sportowych gminnych i powiatowych. Chętnie przygotowuje rozgrzewkę. Potrafi zagospodarować czas wolny na działalność sportową. Organizuje gry i zabawy dla siebie i kolegów.	wychowaniem fizycznym (SKS, UKS). Bierze udział i zajmuje punktowane miejsca w zawodach sportowych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i ogólnopolskich. Potrafi czynnie spędzać czas wolny. Pomaga nauczycielowi w organizowaniu i przeprowadzaniu lekcji. Chętnie przygotowuje rozgrzewkę, grę, zabawę wykazując swoją pomysłowość. Potrafi zorganizować przybory do ćwiczeń. Organizuje gry i zabawy dla siebie i kolegów
3. Postęp w rozwoju fizycznym				
W małym stopniu spełnił wymagania sprawnościowe na ocenę dostateczną. Nie potrafi wykonać prostych zadań związanych z samooceną sprawności fizycznej. Wykazuje nikłe postępy w osobistym usprawnianiu motorycznym. Nie dba o swoje postępy w rozwoju sprawności fizycznej.	Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dostateczną. Potrafi wykorzystać 2 próby z testu sprawności fizycznej do określenia własnej sprawności fizycznej. Wykazuje pewne postępy w usprawnianiu motorycznym	Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę dobrą . Uczeń wykorzystuje 4 próby z testu sprawności fizycznej do samooceny sprawności fizycznej. Nie potrzebuje zachęty ze strony nauczyciela do pracy nad osobistym usprawnieniem.	Osiągnął sprawność fizyczną spełniającą stawiane wymagania na ocenę bardzo dobrą. Uczeń wykorzystuje testy sprawności fizycznej do określenia swojej samooceny sprawności fizycznej. Doskonali swoją sprawność fizyczną.	Osiągnął wysoką sprawność fizyczną . Uczeń potrafi samodzielnie dokonać samooceny sprawności fizycznej na podstawie testów sprawności fizycznej. Uczeń poczynił znaczne postępy w osobistym usprawnianiu. Wykazuje się wynikami wyższymi od stawianych wymagań w dyscyplinach realizowanych na lekcji.
4. Umiejętności ruchowe				
Ledwie spełnia umiejętności ruchowe określone jako wymagania podstawowe.	Opanował umiejętności ruchowe określane jako wymagania	Opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania	Opanował umiejętności ruchowe określone jako wymagania ponadpodstawowe.	Opanował wszystkie umiejętności ruchowe określone jako wymagania podstawowe oraz

Ćwiczenia wykonuje z dużymi błędami technicznymi i niechętnie. Nabyte umiejętności nie przedkładają się na wyniki. Poziom opanowania umiejętności technicznych ćwiczeń, gier i zabaw jest niewystarczający. Nie wykorzystuje nabytych umiejętności w praktyce.	podstawowe, czyli wystarczające . Ćwiczenia wykonuje niepewnie i z większymi błędami technicznymi. Uczestniczy w zabawach, grach, ćwiczeniach, ale mało się stara. Ma problemy z wykorzystaniem nabytych umiejętności w grze.	ponadpodstawowe w stopniu dobrym z małymi błędami. Ćwiczenia wykonuje prawidłowo, lecz nie dość lekko i dokładnie oraz z małymi błędami technicznymi. W pewnym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę.	Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką, pewnie, w odpowiednim tempie i dokładnie, wkładając duży wysiłek w osiągnięcie celu. Prawidłowo realizuje założenia taktyczne i przepisy dyscyplin sportowych zawartych w wymaganiach ponadpodstawowych. Próbuje sędziować rozgrywki klasowe. Przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. Stosuje wyuczone umiejętności w grze zespołowej.	ponadpodstawowe wykraczające poza te wymagania (uczeń posiada umiejętności ruchowe z klasy programowo wyższej). Ćwiczenia wykonuje z właściwą techniką, lekko, ekonomicznie, pewnie co wykorzystuje w praktyce (np.: grze zespołowej) . Uczeń w dużym stopniu przyczynia się do zdobywania punktów przez drużynę. Potrafi samodzielnie sędziować rozgrywki klasowe.
5. Wiadomości				
Opanował wiadomości określane jako wymagania podstawowe z bardzo dużymi lukami. Na pytania nauczyciela odpowiada z jego dużą pomocą lub w ogóle. Nie zna sposobów sędziowania, zasad taktyki . Przepisy gier, zabaw ruchowych zna bardzo pobieżnie, z dużą pomocą nauczyciela.	Opanował wiadomości określane jako wymagania podstawowe. W jego wiadomościach z zakresu przepisów dyscyplin sportowych uprawianych na lekcjach są duże luki. Na pytania nauczyciela odpowiada z jego pomocą. Wypowiedzi ucznia są niesamodzielne, pobieżne	Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe w stopniu dobrym z małymi lukami . Zna podstawowe przepisy i zasady taktyki z dyscyplin sportowych realizowanych na lekcjach z małymi lukami. Posiada pewne wiadomości z zakresu sędziowania. Na pytania nauczyciela odpowiada niezbyt wyczerpująco. Zna 2 zasady treningu sportowego oraz właściwego stosowania wysiłku fizycznego: regulacja oddechu, odpoczynek po wysiłku, krzywa wzrostu wysiłku.	Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe objęte przedmiotem wychowania fizycznego. Na pytania nauczyciela odpowiada samodzielnie, prawidłowo i wyczerpująco. Zna przepisy i mechanikę sędziowania oraz taktykę z dyscyplin sportowych realizowanych na lekcjach . Określa wszystkie zasady treningu sportowego.	Opanował wiadomości określone jako wymagania ponadpodstawowe oraz wykraczające poza te wymagania (uczeń opanował wiadomości z klasy programowo wyższej) . Uczeń bezbłędnie określa przepisy i mechanikę sędziowania oraz taktykę z poszczególnych dyscyplin sportowych uprawianych w szkole podstawowej. Posiada duże wiadomości z zakresu wychowania fizycznego, sportu, zdrowia (wiadomości sportowe lokalne, krajowe i światowe).
6. Dodatkowe działania na rzecz sportu				
				Pomoc w organizacji lekcji Udział w szkolnych rozgrywkach sportowych, konkursach, rajdach,

				masowych imprezach rekreacyjno-sportowych w charakterze zawodnika, kibica, pomocnika sędziego Godne i aktywne reprezentowanie szkoły na zawodach sportowych i konkursach Systematyczny udział w pozalekcyjnych zajęciach sportowych Inne działania na rzecz szeroko pojętej kultury fizycznej

Zajęcia praktyczno-techniczne

Klasa 4

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział I. Zaczynam przygodę z techniką						
1.1 Dlaczego warto zdobywać umiejętności techniczne?	Charakter zajęć ZPT, rola techniki w życiu codziennym, ogólne zasady pracy, wstępna samoocena zainteresowań i predyspozycji technicznych, przykłady zawodów technicznych, zapoznanie z PZO	potrafi wymienić przynajmniej kilka przykładów urządzeń technicznych używanych w domu lub w szkole, wymienia kilka zawodów związanych z techniką, z pomocą nauczyciela potrafi wyjaśnić, do czego służy instrukcja obsługi.	wyjaśnia, w jaki sposób technika ułatwia codzienne obowiązki, wymienia 3–4 zawody techniczne oraz krótko charakteryzuje dany zawód.	szczegółowo omawia wpływ techniki na jakość życia (np. oszczędność czasu, ekologia), potrafi dopasować konkretne narzędzia do wybranych zawodów technicznych,	potrafi uzasadnić, dlaczego umiejętności techniczne są kluczowe na współczesnym rynku pracy, charakteryzuje ścieżkę edukacyjną dla wybranych zawodów technicznych (np. jakie szkoły trzeba skończyć), swobodnie posługuje się terminologią techniczną i potrafi wskazać zagrożenia wynikające z niewłaściwego użytkowania technologii.	wykazuje się wiedzą techniczną, np. omawia nowoczesne technologie, aktywnie i twórczo podchodzi do rozwiązywania problemów technicznych, pomagając innym w zrozumieniu tematu.
1.2 Poznaję ważne zasady	Regulamin pracowni ZPT, zasady bezpiecznej pracy indywidualnej i zespołowej, wpływ porządku na stanowisku na bezpieczeństwo i efektywność pracy, schemat działania projektowego:	potrafi wymienić przynajmniej podstawowe zasady z regulaminu pracowni, wie, że na stanowisku pracy należy zachować porządek, ale wymaga	rozumie regulamin pracowni i potrafi wyjaśnić, dlaczego należy go przestrzegać, wymienia korzyści płynące z utrzymania porządku na stanowisku	samodzielnie i rzetelnie przygotowuje stanowisko pracy oraz sprząta je po zakończeniu zajęć, potrafi podać konkretne przykłady bezpiecznej pracy	wzorowo przestrzega regulaminu i zasad BHP, dbając o bezpieczeństwo swoje oraz kolegów, potrafi szczegółowo uzasadnić wpływ porządku na	wykazuje się postawą proaktywną: samodzielnie zauważa i zgłasza potencjalne zagrożenia na stanowisku pracy, potrafi pełnić funkcję lidera w zespole, dbając

	pomyśl .zaprojektuj .wykonaj, podstawowe znaki BHP	przypomnienia o jego uprzątnięciu.	pracy (bezpieczeństwo i oszczędność czasu)	indywidualnej i zespołowej (np. komunikacja w grupie, bezpieczne przekazywanie narzędzi)	efektywność pracy, podając przykłady zagrożeń wynikających z braku porządku	o przestrzeganie zasad bezpiecznej pracy przez grupę
1.3 Posługuję się narzędziami	Rozpoznawanie podstawowych narzędzi stosowanych na ZPT, podział narzędzi i przyborów oraz ich przeznaczenie, zasady bezpiecznego posługiwania się prostymi narzędziami ręcznymi	rozpoznaje i nazywa tylko podstawowe narzędzia (np. młotek, nożyczki, linijkę) z pomocą nauczyciela, z trudnością przypisuje narzędzia do prostych czynności, zna podstawowe zasady BHP, ale wymaga częstych upomnień i nadzoru podczas pracy, by ich nie łamać.	samodzielnie rozpoznaje i nazywa typowe narzędzia ręczne stosowane na lekcjach, potrafi zastosować podział narzędzi ze względu na ich przeznaczenie (np. do cięcia, pomiaru, łączenia). przestrzega zasad BHP, choć zdarza mu się pracować w sposób mało precyzyjny lub chaotyczny.	sprawnie posługuje się poprawnym nazewnictwem narzędzi i przyborów, potrafi samodzielnie pogrupować narzędzia w zależności od obrabianego materiału (papier, drewno, metal). pracuje bezpiecznie, dba o ład na stanowisku pracy i prawidłowo dobiera narzędzie do wykonywanej pracy..	bezbłędnie identyfikuje narzędzia, w tym te specjalistyczne, precyzyjnie określa przeznaczenie każdego narzędzia i uzasadnia swój wybór, wzorowo przestrzega zasad BHP, dba o konserwację narzędzi po pracy i potrafi wskazać potencjalne zagrożenia wynikające z niewłaściwego użycia sprzętu.	wykazuje się wiedzą wykraczającą poza program, wykonuje zadania z najwyższą starannością, potrafi doradzić rówieśnikom w doborze narzędzi i jest wzorem bezpiecznej postawy w pracowni technicznej.
1.4 Myślę, projektuję, wykonuję	Etapy działania projektowego: pomyśl .zaprojektuj .wykonaj, planowanie i harmonogram, dobór materiałów a koszty realizacji projektu, rola współpracy w projekcie, refleksja nad uczeniem się przez działanie	podejmuje próbę stworzenia planu, ale jest on niekompletny nawet przy wsparciu nauczyciela, brakuje wyraźnego podziału na etapy, wykonuje pracę pod stałym nadzorem, projekt jest niedokończony lub wykonany niestarannie, jednak uczeń wykazuje chęć do pracy i zna podstawowe zasady BHP.	wykonuje pracę w sposób mało szczegółowy lub wymaga pomocy nauczyciela, pracuje chaotycznie, co wpływa na tempo pracy, praca jest ukończona, ale wykazuje braki w estetyce lub staranności.	wykonuje pracę, która zawiera większość niezbędnych informacji i opisów, plan jest zrozumiały, choć może wymagać drobnych korekt w trakcie realizacji. praca jest estetyczna i spełnia swoje zadanie, dopuszczalne są drobne niedociągnięcia wykończeniowe.	przygotowuje przemyślany plan, który zawiera czytelny rysunek techniczny lub schemat oraz listę potrzebnych materiałów, dzieli pracę na fazy i realizuje je zgodnie z założonym czasem, przestrzega zasad BHP bez przypominania.	opracowuje kompletny, nowatorski projekt z uwzględnieniem szczegółów, rozpisuje plan perfekcyjnie, z przewidzeniem ewentualnych trudności i sposobów ich rozwiązania, wykazuje postawę mentora wobec innych.

Album ze zdjęciami	Planowanie etapów pracy i harmonogram działań, organizacja stanowiska, bezpieczna obsługa narzędzi, trasowanie ramek i przenoszenie kształtów i wymiarów, technika decoupage, łączenie materiałów, materiały recyklingowe, prezentacja wytworu	przy pomocy nauczyciela dobiera materiały i narzędzia wykonuje proste czynności (wycinanie, klejenie) pod kierunkiem przygotowuje i porządkuje stanowisko pracy	samodzielnie dobiera materiały i narzędzia przenosi proste kształty i wymiary na materiał wykonuje album z podstawowym zdobieniem stosuje materiały recyklingowe krótko omawia swój wytwór	planuje kolejność czynności przed przystąpieniem do pracy precyzyjnie trasuje kształty i przenosi wymiary starannie łączy elementy właściwymi metodami stosuje technikę decoupage omawia napotkane trudności i efekt końcowy	samodzielnie tworzy harmonogram działania wykonuje estetyczny album z elementami decoupage uzasadnia wybór materiałów recyklingowych porównuje efekt z założeniami i wskazuje możliwe usprawnienia	proponuje autorskie rozwiązania zdobnicze lub konstrukcyjne analizuje koszty i sposoby ich obniżenia przez recykling prezentuje wytwór na forum klasy z omówieniem każdego etapu ocenia pracę własną i kolegów według ustalonych kryteriów
1.5 Bezpiecznie pracuję na lekcji	Podstawowe znaki ewakuacyjne, przeciwpożarowe i informacyjne, plan ewakuacji szkoły, postępowanie w sytuacjach zagrożenia na terenie szkoły, numery i sygnały alarmowe	zna numery alarmowe (112, 999), potrafi rozpoznać podstawowe znaki (np. „wyjście ewakuacyjne”, „gaśnica”), wie, że w razie alarmu należy słuchać poleceń nauczyciela.	potrafi przyporządkować znaki do odpowiednich grup (ewakuacyjne, przeciwpożarowe, informacyjne), wie, jak brzmi sygnał alarmowy w szkole, potrafi wskazać na planie szkoły drogę ewakuacji z danej klasy.	potrafi poprawnie wezwać pomoc przez telefon (powiedzieć, co się stało, podać adres i swoje dane), rozróżnia kolory znaków bezpieczeństwa (zielone ratunkowe, czerwone ppoż., niebieskie informacyjne), zna zasady bezpiecznego opuszczania budynku (brak paniki, poruszanie się w grupie, miejsce zbiórki),	samodzielnie analizuje plan ewakuacji i potrafię wyznaczyć alternatywną drogę wyjścia, potrafi wyjaśnić znaczenie rzadziej spotykanych znaków bezpieczeństwa, aktywnie uczestniczy w próbnej ewakuacji, dając przykład innym uczniom, rozumie i tłumaczy innym znaczenie sygnałów dźwiękowych.	wykazuje się wiedzą wykraczającą poza program (np. potrafi opisać rodzaje gaśnic i ich przeznaczenie), wykonuje dodatkową pracę, np. makietę bezpiecznej klasy lub prezentację o bezpieczeństwie w szkole.
Kokarda narodowa	Praktyczna nauka metod działania, bezpieczna obsługa narzędzi, trasowanie i wycinanie, łączenie materiałów, materiały recyklingowe, prezentacja wytworu	przy pomocy nauczyciela wycina i skleja elementy kokardy stosuje podstawowe zasady bezpieczeństwa	samodzielnie wycina i łączy elementy kokardy dobiera materiały recyklingowe krótko opisuje swój wytwór i napotkane trudności	planuje kolejność czynności przed przystąpieniem do pracy wykonuje estetyczną kokardę z zastosowaniem	proponuje własny wariant wzoru lub zdobienia kokardy precyzyjnie przenosi kształty na materiał	tworzy autorski, nowy projekt kokardy z oryginalnym motywem analizuje możliwości zmniejszenia ilości odpadów przy produkcji

		podczas pracy z nożyczkami		właściwych metod łączenia stosuje materiały recyklingowe i uzasadnia ich wybór	wskazuje związek wyrobu z zasadami ograniczania odpadów	prezentuje wytwór, omawiając materiały, techniki i trudności
1.6 Udzielam pierwszej pomocy	Rozpoznawanie sytuacji wymagających pierwszej pomocy, zasady postępowania na miejscu zdarzenia, zasady powiadamiania i alarmowania, podstawowe czynności pierwszej pomocy (skaleczenia, krwotoki, omdlenia, kontuzje), zawartość apteczki pierwszej pomocy	Uczeń przy pomocy nauczyciela: wymienia numery alarmowe (112, 997, 998, 999), rozpoznaje sytuację zagrożenia (np. widzi, że ktoś zemdlał), potrafi wskazać apteczkę w sali lekcyjnej, wie, że należy zadbać o własne bezpieczeństwo przed podejściem do poszkodowanego.	Uczeń samodzielnie: prawidłowo wzywa pomoc, podając najważniejsze informacje (co się stało, gdzie, ile osób poszkodowanych), potrafi sprawdzić, czy poszkodowany jest przytomny i czy oddycha, wymienia podstawowe elementy wyposażenia apteczki rozumie konieczność założenia rękawiczek ochronnych przed udzieleniem pomocy.	zachowuje właściwą kolejność działań na miejscu zdarzenia (ocena bezpieczeństwa, sprawdzenie przytomności, wezwanie pomocy), wyjaśnia, do czego służą poszczególne elementy apteczki, wie, jak opatrzyć drobne skaleczenie lub otarcie. .	omawia zasady postępowania przy typowych urazach (np. oparzenie, krwotok z nosa, stłuczenie itp.), wykazuje się opanowaniem i precyzją podczas symulacji akcji ratunkowej,	posiada wiedzę na temat zasad resuscytacji krążeniowo-oddechowej (RKO) dostosowaną do swojego wieku, potrafi przeprowadzić instruktaż pierwszej pomocy dla kolegów z klasy, bierze aktywny udział w konkursach lub pokazach związanych z bezpieczeństwem i ratownictwem.
Rozdział II. Znam zasady bezpieczeństwa na drodze						
1.2 Poznaję znaki i sygnały drogowe	Podział oznakowania pionowego i poziomego, rodzaje znaków drogowych, ruch kierowany, hierarchia ważności sygnałów i znaków	rozróżnia podstawowe kształty i kolory znaków (np. trójkątny .ostrzegawczy) wie, że na skrzyżowaniu może stać policjant kierujący ruchem, potrafi wskazać na ilustracji sygnalizator świetlny i wyjaśnić znaczenie kolorów.	potrafi dzielić znaki na pionowe i poziome, Wymienia 4 główne grupy znaków pionowych (ostrzegawcze, zakazu, nakazu, informacyjne), zna podstawową hierarchię ważności: wie, że światła są ważniejsze niż znaki.	prawidłowo nazywa i interpretuje wybrane znaki z każdej grupy (np. ustąp pierwszeństwa, droga dla rowerów, stop), wyjaśnia, jak należy się zachować, gdy ruchem kieruje policjant (podstawowe postawy: przodem/tyłem oraz bokiem),	samodzielnie klasyfikuje rzadziej spotykane znaki (np. znaki uzupełniające i tabliczki do znaków), rozumie różnicę między sygnałami dla pieszych a sygnałami dla kierujących pojazdami, potrafi w praktyce (lub na schemacie skrzyżowania) zastosować hierarchię	potrafi bezbłędnie zinterpretować wszystkie postawy policjanta kierującego ruchem, wykazuje postawę wzorowego uczestnika ruchu drogowego i potrafi uzasadnić celowość stosowania konkretnego oznakowania dla bezpieczeństwa.

				bezbłędnie stosuje hierarchię ważności (osoba kierująca, sygnały świetlne, znaki drogowe, normy/zasada prawej ręki).	znaków i sygnałów w różnych sytuacjach.	
Znaki drogowe	Planowanie etapów pracy, wybór i analiza znaków drogowych, dobór materiałów i narzędzi, wykonanie modelu znaku (rysowanie, wycinanie, łączenie, montaż na podstawce), BHP, prezentacja i omówienie znaczenia znaków	przy pomocy nauczyciela rozpoznaje kilka podstawowych znaków wykonuje prosty rysunek znaku według wzoru stosuje zasady BHP podczas pracy z narzędziami	rozróżnia kategorie znaków drogowych samodzielnie wykonuje model wybranego znaku poprawnie odtwarza kształt i kolorystykę znaku omawia kategorię i znaczenie wykonanego znaku	planuje i wykonuje zestaw kilku znaków drogowych uzasadnia wybór znaków do wykonania estetycznie łączy elementy i montuje znak na podstawce omawia znaczenie każdego znaku dla bezpieczeństwa ruchu	projektuje zestaw znaków ilustrujący konkretną sytuację drogową wyjaśnia hierarchię ważności i kategorię każdego znaku starannie wykonuje wytwory, dbając o właściwe gospodarowanie materiałami	tworzy autorski zestaw edukacyjny znaków z opisami dla młodszych uczniów analizuje, dlaczego kształty i kolory znaków są znormalizowane przeprowadza miniquiz dla klasy z użyciem wykonanych znaków
2.2 Poznaję części drogi i rodzaje dróg	Budowa drogi i przeznaczenie jej elementów, rodzaje dróg i ich oznakowanie, hierarchia ważności znaków i sygnałów drogowych, przewidywanie zagrożeń na drodze	przy pomocy nauczyciela wskazuje elementy drogi wymienia podstawowe rodzaje dróg wie, że znaki i sygnały mają różną ważność	poprawnie nazywa elementy drogi i określa ich przeznaczenie opisuje różnice między rodzajami dróg omawia hierarchię ważności sygnałów i znaków drogowych	charakteryzuje elementy drogi i ich funkcje dla poszczególnych uczestników ruchu wyjaśnia hierarchię ważności: policjant > sygnalizator > znak > przepisy wskazuje przykładowe zagrożenia wynikające z budowy drogi	analizuje budowę skrzyżowania i rozpoznaje jego elementy wyjaśnia, jak oznakowanie drogi wpływa na bezpieczeństwo przewiduje zagrożenia w konkretnych sytuacjach drogowych	rysuje i opisuje schemat przykładowego skrzyżowania z pełnym oznakowaniem omawia, jak budowa i oznakowanie drogi chronią uczestników ruchu
3.2 Przestrzegam zasad na drodze	Zasady ogólne: ruch prawostronny, szczególna ostrożność, ograniczone zaufanie; skrzyżowania, przejścia dla pieszych, przejazdy kolejowe; postawy policjanta i ich interpretacja; bezpieczne zachowanie pieszego i rowerzysty	przy pomocy nauczyciela wymienia kilka zasad ruchu drogowego wie, że piesi poruszają się chodnikiem zna zasadę ruchu prawostronnego	podaje zasady ogólne ruchu drogowego opisuje zachowanie w miejscach wymagających wzmożonej uwagi omawia etyczne zachowanie wobec	wyjaśnia zasady szczególnej ostrożności i ograniczonego zaufania opisuje właściwe zachowanie na skrzyżowaniu, przejściu dla pieszych i przejeździe kolejowym	analizuje konkretne sytuacje drogowe i wskazuje właściwe postępowanie uzasadnia stosowanie zasad ostrożności i ograniczonego zaufania	opracowuje scenariusz sytuacji drogowej z analizą zachowań uczestników ocenia wpływ przestrzegania zasad na bezpieczeństwo wszystkich

			innych uczestników ruchu	interpretuje podstawowe postawy policjanta kierującego ruchem	porównuje obowiązki różnych uczestników ruchu drogowego	wyjaśnia innym zasady ruchu w trudnych sytuacjach
4.2 Bezpiecznie poruszam się pieszo	Elementy drogi dla pieszych, zasady poruszania się pieszych w terenie zabudowanym i poza nim, przechodzenie przez jezdnię, znaki dotyczące pieszych, odblaski, zachowania niedozwolone, zagrożenia z perspektywy pieszego	wie, że piesi korzystają z chodnika i przejścia dla pieszych przy pomocy nauczyciela opisuje zachowanie na przejściu zna wymóg noszenia odblasków poza terenem zabudowanym	omawia zasady poruszania się pieszego w terenie zabudowanym i poza nim opisuje prawidłowe korzystanie z przejścia dla pieszych ze i bez sygnalizacji wymienia zachowania niedozwolone pieszego (telefon, bieganie na jezdnię) wyjaśnia znaczenie odblasków dla bezpieczeństwa pieszego	wyjaśnia zachowanie pieszego w różnych sytuacjach drogowych opisuje zasady bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię w różnych miejscach rozpoznaje zagrożenia z perspektywy pieszego i wskazuje sposoby ich unikania wskazuje znaki drogowe dotyczące pieszych	analizuje sytuacje zagrożeń dla pieszych i uzasadnia właściwe postępowanie porównuje zasady poruszania się pieszego w dzień i po zmroku ocenia skutki zachowań niedozwolonych dla bezpieczeństwa pieszego	opracowuje mapkę bezpiecznej drogi do szkoły z oznaczeniem zagrożeń wskazuje miejsca niebezpieczne w okolicy szkoły i proponuje ich usprawnienie przeprowadza minilekcję o bezpieczeństwie pieszych dla kolegów
Gra planszowa „Bezpieczna droga do szkoły”	Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do obróbki papieru i tektury, wykonanie planszy, pionków, kart i opakowania, racjonalne gospodarowanie materiałami i recykling, zasady gry, prezentacja efektów	przy pomocy nauczyciela wykonuje wybrane elementy gry uczestniczy w małym stopniu pracach grupy stosuje podstawowe zasady BHP	samodzielnie wykonuje przydzielone elementy gry dobiera materiały i narzędzia do zadania utrzymuje porządek na stanowisku krótko opisuje swój wkład w projekt	planuje kolejność czynności i realizuje je estetycznie wykonuje elementy gry współpracuje z grupą, wywiązując się z podziału zadań omawia zastosowane materiały i rozwiązania	aktywnie uczestniczy w planowaniu projektu i podziale zadań proponuje własne rozwiązania graficzne lub mechaniki gry wskazuje związek treści gry z zasadami ruchu drogowego stosuje materiały recyklingowe i uzasadnia ich wybór	pełni rolę lidera/koordynatora projektu grupowego proponuje innowacyjne elementy gry (pytania, pola specjalne) prezentuje gotową grę i przeprowadza rozgrywkę testową z klasą
Rozdział III. Jeżdżę rowerem i hulajnogą						
1.3 Wiem, jak działa rower	Znaczenie roweru jako środka transportu, rekreacji i aktywności prozdrowotnej, rodzaje rowerów, budowa	wymienia dwa rodzaje rowerów (np. górski, miejski),	wyjaśnia, dlaczego warto jeździć na rowerze (np. zdrowie, ekologia).	omawia funkcje poszczególnych układów: napędowego, kierowniczego,	szczegółowo omawia budowę i działanie wszystkich układów roweru,	wykazuje się wiedzą na temat konserwacji roweru (np. wie jak

	roweru, układy: napędowy, kierowniczy i jezdny, hamulcowy, oświetleniowy .funkcje i wpływ na bezpieczeństwo jazdy, kontrola stanu technicznego, elementy ochrony osobistej	wskazuje główne elementy budowy (rama, koła, kierownica, siodełko). wie, że rower musi mieć sprawne hamulce i oświetlenie, potrafi wymienić jeden element ochrony osobistej (kask)	rozpoznaje 3 4 rodzaje rowerów i wie, do czego służą (np. szosowy do szybkiej jazdy, BMX do ewolucji), nazywa podstawowe części roweru i przyporządkowuje je do głównych układów (np. pedały .napęd, kierownica .sterowanie). wie, że przed jazdą należy sprawdzić ciśnienie w oponach.	jezdnego i hamulcowego. wymienia obowiązkowe wyposażenie roweru zgodnie z przepisami, rozumie bezpośredni związek między stanem technicznym (np. zużyte klocki hamulcowe) a bezpieczeństwem na drodze, potrafi prawidłowo dobrać i dopasować kask oraz odblaski.	samodzielnie przeprowadza pełną kontrolę stanu technicznego roweru przed jazdą (łańcuch, hamulce, światła, opony), potrafi uzasadnić wybór konkretnego typu roweru w zależności od terenu i potrzeb użytkownika, wykazuje się pełną wiedzą na temat elementów ochrony osobistej i ich znaczenia dla minimalizowania skutków wypadków.	wyczyścić i nasmarować łańcuch), potrafi zdiagnozować drobne usterki i zaproponować sposób ich naprawy, aktywnie promuje jazdę rowerem jako element zdrowego stylu życia i dbania o środowisko.
Ekologiczny rower	Etapy projektu i planowanie, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do papieru/tektury/drewna, wykonanie wytworu technicznego, recykling, rower jako środek transportu i jego wyposażenie, cykl życia wytworu, prezentacja efektów	przy pomocy nauczyciela wykonuje prosty wytwór związany z rowerem wie, że rower jest przyjazny środowisku stosuje podstawowe zasady BHP	samodzielnie wykonuje przydzieloną część wytworu wymienia korzyści ekologiczne i zdrowotne jazdy rowerem stosuje materiały recyklingowe krótko omawia swój wytwór	projektuje i wykonuje wytwór z materiałów recyklingowych omawia rower jako środek transportu i ekologiczną alternatywę wskazuje obowiązkowe wyposażenie roweru omawia napotkane trudności i efekt końcowy	uzasadnia wybór roweru jako środka transportu analizuje cykl życia wytworu z uwzględnieniem kosztów środowiskowych wyjaśnia zasady racjonalnego gospodarowania materiałami i recyklingu wskazuje możliwe usprawnienia wytworu	projektuje autorski wytwór promujący ekologiczny transport proponuje kampanię promującą jazdę rowerem w szkole prezentuje wytwór i omawia każdy etap realizacji z pełnym uzasadnieniem
2.3 Jeżdżę bezpiecznie	Zasady bezpiecznej jazdy rowerem, hulajnogi elektryczne i UTO/UWR .miejsce na drodze i zasady poruszania, obowiązkowe wyposażenie roweru i jego	wymienia podstawowe zasady bezpiecznej jazdy rowerem wie, że rowerzysta musi posiadać kartę rowerową	omawia warunki dopuszczenia rowerzysty i użytkownika hulajnogi do ruchu	wyjaśnia przepisy dotyczące rowerzystów, hulajnóg elektrycznych i UTO	analizuje zagrożenia wynikające z niestosowania się do przepisów	opracowuje kodeks bezpiecznego rowerzysty przeprowadza quiz z zasad jazdy rowerem dla klasy

	znaczenie, dodatkowe wyposażenie, karta rowerowa .warunki uzyskania	zna wymóg kasku dla dzieci	opisuje obowiązkowe wyposażenie roweru podaje zasady etycznego zachowania rowerzysty w ruchu	charakteryzuje etyczne aspekty uczestnictwa w ruchu drogowym opisuje, jak obowiązkowe i dodatkowe wyposażenie wpływa na bezpieczeństwo	porównuje zasady obowiązujące rowerzystę i pieszego ocenia zachowania rowerzystów w przykładowych sytuacjach	przygotowuje prezentację o znaczeniu wyposażenia rowerzysty dla bezpieczeństwa
3.3 Wykonuję manewry na drodze	Włączanie się do ruchu, wymijanie/omijanie/wyprzedzanie .różnice i zasady, zmiana kierunku jazdy (skręt w prawo i lewo), sygnalizacja zamiaru manewru, zawracanie, miejsca niebezpieczne, pierwszeństwo podczas manewrów, rozpoznawanie zagrożeń	przy pomocy nauczyciela wskazuje na schemacie poprawny manewr wie, jak sygnalizować zamiar skrętu	opisuje podstawowe manewry drogowe i różnice między nimi wyjaśnia, jak sygnalizować zamiar skrętu i zmiany pasa wskazuje na schemacie poprawne wykonanie manewrów	charakteryzuje zasady wykonywania poszczególnych manewrów wyjaśnia, kiedy manewry są dozwolone lub zabronione opisuje zachowanie rowerzysty przy skręcie i zawracaniu wskazuje zagrożenia związane z manewrami	analizuje sytuacje drogowe i wskazuje właściwy manewr uzasadnia kolejność działań podczas wykonywania manewru ocenia ryzyko wynikające z nieprawidłowych manewrów	opracowuje zadania sytuacyjne z manewrów dla kolegów demonstruje na schemacie poprawne wykonanie różnych manewrów wyjaśnia przepisy dotyczące manewrów innym uczniom
Wesołe odblaski	Planowanie etapów pracy, dobór materiałów i narzędzi do obróbki papieru, wykonanie elementu odblaskowego (dowolny kształt), recykling, rola odblasków w bezpieczeństwie drogowym, prezentacja efektów	przy pomocy nauczyciela wykonuje prosty element odblaskowy wie, po co stosuje się odblaski stosuje zasady BHP przy pracy z narzędziami	samodzielnie wykonuje element odblaskowy wyjaśnia znaczenie odblasków dla bezpieczeństwa uczestników ruchu stosuje materiały recyklingowe omawia swój wytwór	projektuje i wykonuje estetyczny element odblaskowy uzasadnia wybór kształtu i materiału wskazuje, kiedy i gdzie należy stosować odblaski omawia napotkane trudności i efekt końcowy	proponuje własny projekt elementu odblaskowego z oryginalnym wzorem uzasadnia właściwości materiałów odblaskowych porównuje skuteczność różnych rozwiązań odblaskowych	tworzy autorski projekt zestawu odblaskowego (np. dla rowerzysty lub pieszego) prezentuje wytwór, omawiając walory użytkowe i estetyczne wskazuje możliwości tańszej lub bardziej ekologicznej produkcji
4.3 Poznaję zasady pierwszeństwa przejazdu	Hierarchia ważności sygnałów i przepisów, pojęcie i rodzaje skrzyżowań, zasady pierwszeństwa: skrzyżowania równorzędne, z drogą z pierwszeństwem, z łamanym pierwszeństwem,	przy pomocy nauczyciela wskazuje, kto ma pierwszeństwo w prostej sytuacji rozróżnia drogę główną i podporządkowaną	omawia podstawowe zasady pierwszeństwa przejazdu rozróżnia rodzaje skrzyżowań wskazuje prawidłowe zachowanie na	wyjaśnia zasady pierwszeństwa na różnych typach skrzyżowań analizuje przykładowe sytuacje na skrzyżowaniu	samodzielnie rozwiązuje złożone sytuacje na skrzyżowaniu uzasadnia decyzje dotyczące pierwszeństwa	opracowuje zestawy zadań sytuacyjnych ze skrzyżowaniami dla kolegów wyjaśnia zasady pierwszeństwa innym uczniom

	ronda, skrzyżowania z sygnalizacją; znaki pionowe i poziome informujące o pierwszeństwie		skrzyżowaniu z sygnalizacją i bez	opisuje zachowanie przy skręcie w prawo i w lewo na jezdni jedno- i dwukierunkowej	porównuje zasady pierwszeństwa na różnych typach skrzyżowań	ocenia zachowania uczestników ruchu w materiałach edukacyjnych lub filmach
Makieta skrzyżowania	Planowanie etapów pracy zespołowej, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi do papieru i tektury, wykonanie makiety (podstawa, pojazdy, znaki, sygnalizatory), recykling, rodzaje skrzyżowań i oznakowanie, współpraca, prezentacja	przy pomocy nauczyciela wykonuje wybrane elementy makiety uczestniczy w pracach grupy stosuje podstawowe zasady BHP	samodzielnie wykonuje przydzielone elementy makiety prawidłowo oznacza elementy drogi na makiecie omawia swój wkład w projekt	planuje i realizuje zakres prac w projekcie poprawnie odtwarza kształty i proporcje elementów skrzyżowania umieszcza właściwe oznakowanie pionowe i poziome omawia zastosowane rozwiązania i napotkane trudności	aktywnie uczestniczy w planowaniu i koordynacji pracy grupy proponuje oryginalne rozwiązania (sygnalizacja, zieleń, oznaczenia poziome) łączy wiedzę o zasadach ruchu z projektem makiety	pełni rolę lidera projektu grupowego projektuje makietę uwzględniającą różne rodzaje skrzyżowań prezentuje makietę i omawia zasady ruchu z jej użyciem przed klasą
5.3 Oceniam sytuacje na drodze	Ocena sytuacji rowerzysty na drodze w przypadkach nietypowych, zachowanie rowerzysty wobec pieszych i na przejeździe kolejowym, ustalanie pierwszeństwa przejazdu na różnych typach skrzyżowań, włączanie się do ruchu, jazda po drodze dla rowerów i pieszych oraz po jezdni	przy pomocy nauczyciela opisuje zachowanie rowerzysty w typowej sytuacji rozpoznaje proste usterki roweru (spuszczona opona, luz w hamulcach)	opisuje zachowanie rowerzysty w różnych sytuacjach drogowych wskazuje prawidłowe miejsce roweru na drodze i na drodze dla rowerów omawia zasady bezpiecznego pokonywania przejazdów kolejowych opisuje prostą usterkę roweru i sposób jej usunięcia	wyjaśnia zachowanie rowerzysty w sytuacjach niestandardowych analizuje pierwszeństwo na skrzyżowaniach różnych typów omawia wpływ wyposażenia roweru na bezpieczeństwo przeprowadza prostą czynność naprawczą lub regulacyjną	samodzielnie rozwiązuje złożone sytuacje drogowe z udziałem rowerzysty diagnozuje usterki roweru i wskazuje sposoby ich usunięcia uzasadnia dobór narzędzi i materiałów do prostej naprawy roweru	analizuje i omawia sytuacje drogowe na podstawie materiałów edukacyjnych demonstruje sposób usunięcia prostej usterki roweru opracowuje krótki poradnik dotyczący utrzymania roweru w sprawności
Doświadczenia edukacyjne						
1. Jak wykonać stojak na telefon**?**	Planowanie etapów pracy, organizacja stanowiska, dobór materiałów i narzędzi (tektura, drewniane patyczki), projektowanie i wykonanie wytworu,	przy pomocy nauczyciela wykonuje wybrane elementy stojaka stosuje podstawowe zasady BHP	samodzielnie wykonuje przydzielone elementy wytworu dobiera materiały i narzędzia według instrukcji	planuje kolejność czynności i realizuje je poprawnie wykonuje stojak z tektury lub drewnianych patyczków współpracuje z grupą	samodzielnie tworzy harmonogram działania i planuje zasoby ulepsza lub dodaje elementy, aby stojak był bardziej praktyczny	projektuje autorski wariant stojaka z własną modyfikacją funkcjonalną lub estetyczną

	ulepszanie konstrukcji, recykling, BHP, współpraca w zespole, prezentacja efektów i omówienie trudności	uczestniczy w prezentacji efektów pracy grupy	utrzymuje porządek na stanowisku krótko opisuje swój wytwór i napotkane trudności	omawia zastosowane materiały, trudności i efekt końcowy	uzasadnia decyzje projektowe pod kątem funkcjonalności i kosztów	ocenia wytwór pod kątem funkcjonalności, kosztów i wpływu na środowisko prezentuje projekt z pełnym uzasadnieniem decyzji projektowych
2. Jak zadbać o bezpieczeństwo w swoim otoczeniu?	Obserwacja i analiza bezpieczeństwa przestrzeni szkolnej, rozpoznawanie zagrożeń i usterek technicznych, porządkowanie problemów według pilności, wybór problemu i sposobu rozwiązania, planowanie pracy zespołowej, dobór materiałów i narzędzi do prac naprawczych i porządkowych, szacowanie kosztów, bezpieczne posługiwanie się narzędziami, prezentacja efektów	uczestniczy w obserwacji przestrzeni szkolnej przy pomocy nauczyciela wskazuje jedno zagrożenie lub usterkę bierze udział w pracach grupy przy usuwaniu usterki	wskazuje zagrożenia lub usterki w przestrzeni szkolnej uczestniczy w planowaniu działań naprawczych wykonuje przydzielone czynności naprawcze lub porządkowe omawia swój wkład w projekt	samodzielnie obserwuje przestrzeń szkolną i identyfikuje kilka zagrożeń planuje działania naprawcze w grupie z podziałem zadań bezpiecznie wykonuje proste prace naprawcze lub porządkowe omawia efekty działań i napotkane trudności	porządkuje zidentyfikowane problemy według pilności i proponuje sposoby usunięcia szacuje koszty działań i poszukuje tańszych rozwiązań koordynuje pracę grupy przy realizacji zadania prezentuje efekty pracy z uzasadnieniem podjętych decyzji	pełni rolę lidera w planowaniu i realizacji projektu proponuje oryginalne i ekonomiczne rozwiązania stwierdzonych zagrożeń przygotowuje raport z obserwacji przestrzeni szkolnej i rekomendacje działań prezentuje efekty na forum klasy lub szkoły
3. Jak zadbać o rower, aby był sprawny?	Rozpoznawanie elementów roweru i ich funkcji, ocena stanu technicznego (karta obserwacji), identyfikowanie usterek wpływających na bezpieczeństwo, planowanie działań naprawczych, dobór narzędzi i materiałów, prosty kosztorys naprawy/wymiany części, bezpieczne posługiwanie się narzędziami, racjonalne gospodarowanie materiałami, samoocena	przy pomocy nauczyciela sprawdza wybrane elementy roweru rozpoznaje obowiązkowe wyposażenie roweru wskazuje proste usterki	samodzielnie sprawdza wyposażenie obowiązkowe roweru kontroluje stan kół i hamulców opisuje zauważone usterki i nieprawidłowości	przeprowadza systematyczny przegląd techniczny roweru diagnozuje stan hamulców, napędu, kół i oświetlenia wykonuje proste regulacje lub czynności konserwacyjne sporządza notatkę i prosty kosztorys naprawy	samodzielnie planuje i przeprowadza pełny przegląd techniczny uzasadnia kolejność czynności przeglądowych, wskazuje związek stanu technicznego z bezpieczeństwem jazdy proponuje plan regularnej konserwacji i dobór tańszych zamienników	przeprowadza przegląd i prezentuje wyniki grupie na forum opracowuje kartę przeglądu roweru do wielokrotnego użytku instruuje koleżanki/kolegów w zakresie obsługi i konserwacji roweru